İZMİR BAROSU DERGİSİ

Yıl: 72 • Temmuz 2007 • Sayı: 3 • Üç ayda bir yayımlanır • ISSN 1305-757X

SAHİBİ
İzmir Barosu Adına Başkan
Av. Nevzat ERDEMİR

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Av. Muhittin ÜSTÜNDAĞ

YAYIN KURULU
Av. Abbas ERDOĞAN
Av. Erdem GÜMÜŞ
Av. Ertuğrul PERİM
Av. İlhan ERKUL
Av. Mehrigül KELEŞ
Av. Nizamettin ERKUL
Av. Onur GÜVEN
Av. Özcan ÖĞÜTÇÜ
Av. Uluğ İlve YÜCESOY

DANIŞMA KURULU
(Soyadı sırasıyla)
Prof. Dr. Tayfun AKGÜNER (Kültür Üniversitesi)
Prof. Dr. Füsun SOKULLU (İ.Ü.Huk. Fak. Ceza ve Ceza Usul Hukuku)
Prof. Dr. Ziya AKINCI (Galatasaray Ü. Hukuk Fak. Devletler Özel Hukuku)
Prof. Dr. Zeyrettin ASLAN (İ.Ü. Huk. Fak. İdare Hukuku)
Prof. Dr. Oğuz ATALAY (DEÜ Huk. Fak. Medeni Usul Ve İcra İflas Hukuku)
Prof. Dr. Timur DEMİRBAŞ (Bahçeşehir Ü.Huk. Fak. Ceza Ve Ceza Usul Huk.)
Prof. Dr. Şeref ERTAŞ (DEÜ Hukuk Fak. Medeni Hukuk)
Prof. Dr. Mehmet HELVACI (İ.Ü. Hukuk Fakültesi)
Prof. Dr. Yusuf KARAKOÇ (DEÜ Hukuk Fakültesi Vergi Hukuku)
Prof. Dr. NEVZAT KOÇ (DEÜ Huk. Fak. Medeni Hukuk)
Prof. Dr. Huriye KUBİLAY (DEÜ Huk. Fak. Ticaret Hukuku-Deniz Hukuku)
Prof. Dr. Erdal ONAR (Ankara Üniversitesi Huk. Fak. Anayasa Hukuku)
Prof. Dr. Işıl ÖZKAN (DEÜ Hukuk Fakültesi Avrupa Birliği Hukuku)
Prof. Dr. Bahri ÖZTÜRK (Kültür Ü. Ceza Ve Ceza Usul Hukuku)
Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ (GSÜ H. Fak. Medeni Usul Ve İcra İflas Huk.)
Prof. Dr. Ali Nazım SÖZEN (DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü)
Prof. Dr. Melda SUR (DEÜ Huk.F. Devletler Umumi- İş Ve Sosyal Güvenlik Huk.)
Prof. Dr. Durmuş TEZCAN (Kültür Ü. Huk. Fak. Ceza Ve Ceza Usul Hukuku)
Prof. Dr. Bilge UMAR (Yeditepe Ü. Huk. Fak. Medeni Usul Ve İcra İflas Huk.)
Prof. Dr. Turan YILDIRIM (Marmara Ü. Huk. Fak. İdare Hukuku
Prof. Dr. Aydın ZEVKLİLER (Medeni Hukuk)
Doç. Dr. Mustafa ALP (DEÜ İş Ve Sosyal Güvenlik Hukuku)

Doç. Dr. Kerem ALTIPARMAK (Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi)
Doç. Dr. Meltem CANİKLİOĞLU (DEÜ Huk. Fak. Anayasa Hukuku)
Doç. Dr. B.Bahadır ERDEM (İ.Ü. Hukuk Fak. Devletlerarası Özel Hukuk)
Doç. Dr. Mustafa Ruhan ERDEM (DEÜ Huk. Fak. Ceza Ve Ceza Usul Huk.)
Doç.Dr. Mustafa SAKAL (DEÜ İİBF Maliye Bölümü)
Doç. Dr. Şükran ERTÜRK (DEÜ Huk. Fak. İş Ve Sosyal Güvenlik Hukuku)
Doç Dr. Meltem Kutlu GÜRSEL (DEÜ Huk. Fak. İdare Hukuku)
Doç. Dr. Yasemin IŞIKTAÇ (YÜ Hukuk Fak. Hukuk Felsefesi Ve Sosyolojisi)
Doç. Dr. Demet ÖZDAMAR (DEÜ Hukuk Fak. Medeni Hukuk)
Doç. Dr. Veli Özer ÖZBEK (DEÜ Huk. Fak. Ceza ve Ceza Usul Hukuku)
Doç. Dr. Oğuz SANCAKTAR (DEÜ Huk. Fak. İdare Hukuku)
Doç Dr. Meral SUNGURTEKİN (DEÜ Huk. Fak. Medeni Usul Ve İflas Huk.)
Yrd. Doç. Dr. Beşir ACABEY (DEÜ Huk. Fak. Medeni Hukuk)
Yrd. Doç. Dr. Emre GÖKYAYLA (DEÜ Huk. Fak. Medeni Hukuk)
Yrd. Doç. Dr. Sevtap METİN (YÜ Hukuk Fak. Hukuk Felsefesi Ve Sosyolojisi)
Yrd. Doç. Dr. Muhlis ÖĞÜTÇÜ (DEÜ Huk. Fak. İdare Hukuku)
Yrd. Doç. Dr. Oğuz ŞİMŞEK (DEÜ Huk. Fak. Anayasa Hukuku)
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Türkoğlu ÖZDEMİR (DEÜ Huk. Fak. Roma Hukuku)
Yrd. Doç. Dr. Ahmet TÜRK (DEÜ Huk. Fak. Ticaret Hukuku)
Av. Talih UYAR

YAYINA HAZIRLAYAN
Utku KILINÇ
Öznur USANMAZ
Semih KURU

YÖNETİM YERİ
İZMİR BAROSU
1456 Sokak No:16 K:6 Barohan
35220 Alsancak / İZMİR
Tel: 0 232 463 00 14
Faks: 0 232 463 66 74
e-posta: yayin@izmirbarosu.org.tr
www.izmirbarosu.org.tr

BASIMA HAZIRLIK
Egetan Bas. Yay. Ltd. Şti.
1484 Sok. No. 15 K.2 Alsancak/İZMİR
Tel: 0 232 421 08 96

BASKI
Uşşak Matbaacılık Ltd. Şti.
1464 Sok. No. 55/A Alsancak/İZMİR
Tel: 0 232 464 99 67

BASIM TARİHİ
..09.2007

İZMİR BAROSU DERGİSİ'nde yayımlanan yazılar yazarların kişisel görüşünü yansıtır. Gönderilen yazılar yayımlansın ya da yayımlanmasın geri verilmez. Yayımlanmayan yazılar için gerekçe gösterme zorunluluğu yoktur.

İçindekiler

İzmir Barosu Dergisi'ne Yazı Gönderecekler
İçin Bilgi Notu 5

Muhittin ÜSTÜNDAĞ
Yazı İşleri Müdürü'nden 7

Nevzat ERDEMİR
Türkiye'nin Batı ile Olan İlişkileri 9

Mehmet Handan SURLU
Bölge Adliye Mahkemeleri ve Yargıtay
Yasa Tasarısı 141

Murat USLU
Anayasa Mahkemesi'nin Sosyal Sigortalar ve
Genel Sağlık Kanunu'na İlişkin İptal Kararı
Üzerine Bir İnceleme 148

Cengiz İLHAN
Demokrasi ve Yargı 163

Ömer Faruk EMİNAĞAOĞLU
Yargı Bağımsızlığı 167

Durmuş TEZCAN
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve
Türkiye İlişkileri 218

Talih UYAR
Alacaklının İhalede Borçlusuna Ait Bir Malı
"Alacağına Mahsuben" Satın Almasının Uygulamada
Yarattığı Sorunlar 226

Muammer YURDAKUL
Küçük Çocukların Suç İşlemesi 239

Zekiye Özen İNCİ
Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Açılım:
Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması 247

HAKEMLİ MAKALE

Nalan KAHVECİ
4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da
5636 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler 272

Yargı Kararları Danıştay Bölümü 313

Yargı Kararları Hukuk Bölümü 321

İzmir Barosu Dergisi'ne Yazı Gönderecekler İçin Bilgi Notu

1. Dergimizin "hakemli" olması, sadece hakem denetiminden geçmiş yazılara yer verileceği sonucunu getirmemektedir. Dergimizde "hakemli" ve "hakemsiz" yazılar birlikte yer alabilecektir.

2. Dergimize gönderilecek yazıların başka bir yerde yayımlanmamış ya da yayımlanmak üzere gönderilmemiş olması gerekmektedir.

3. Yazıların uzunluğu dergi formatında ve otuz sayfayı geçmemelidir. Dergimize gönderilecek yazıların 12 punto (dipnot, kaynakça, özet 10 punto) yazılarak, A4 boyutunda iki adet bilgisayar çıktısı ile ve CD veya diskete kaydedilmiş olarak gönderilmesi gerekmektedir.

4. Gönderilen yazıların yayımlanmasına karar verildiği takdirde, yazının basılı ve elektronik yayım haklarına İzmir Barosu sahip olacaktır.

5. Yazarlar, unvanlarını, görev yaptıkları kurumlarını, haberleşme adresleri ile telefon numaralarını ve varsa e-posta adreslerini belirtmelidirler.

6. Dergiye gönderilecek / verilecek yazılar, yayın ilkeleri bakımından Yayın Kurulu'nda ön incelemesi yapıldıktan sonra, yazarı tarafından istenildiği takdirde, hakeme / hakemlere gönderilecek; hakemlerden gelecek raporlar doğrultusunda yazının "hakemli makaleler" bölümünde basılmasına karar verilecektir.

7. Hakem incelemesi istenilen yazılar, en az iki hakem incelemesinden geçirilecek ve iki olumlu rapor üzerine yayımlanacaktır. Bir olumlu bir olumsuz rapor halinde üçüncü bir hakeme başvurulacaktır. Üçüncü hakemin görüşü doğrultusunda iki olumlu görüş ortaya çıktığında yazı yayımlanacaktır. Hakemler yazıları **"biçimsel ve içerik olarak bilimsel ölçütlere uygunluk"** yönünden denetleyeceklerdir. Hakem raporları yayım arşivinde saklanacaktır. Yazılar hakemlere gönderildiğinde yazarın adı soyadı bildirilmeyecektir. Aynı şekilde yazar da kimlerin ha-

kem denetimi yaptığını bilmeyecektir. Hakemle yazarın bir konudaki görüşünün farklı olması, yazının hakem denetiminde olumlu sonuç alınmasına asla engel değildir. Hakemler yazılara ilişkin üç sonuç bildirebileceklerdir; **"yayımlanması uygundur", "yetersizliklerin giderilmesi için iade edilmelidir", "yayımlanması uygun değildir"**. Yazının hakem tarafından yetersiz bulunması halinde, hakem raporlarında "yazar nüshası", yani hakem kimlik bilgilerinin olmadığı nüsha yazara verilecektir. Yazar, raporda saptanan eksiklikleri giderdikten sonra, yazı yeniden aynı hakeme verilecektir. Bunun sonucuna göre yazıyla ilgili gerekli işlem yapılacaktır.

8. Hakemli inceleme istenmeyen yazılar, Yayın Kurulu incelemesi ile yayımlanacaktır. Yayın Kurulu'nda her yazı en az iki üye incelemesinden geçirilecek, raportörler görüşlerini Kurul'a sunacak ve Yayın Kurulu'nca yazının yayımlanıp yayımlanmayacağına karar verilecektir. Gerektiğinde yazı okunarak bütün üyelerce oylanmak suretiyle yayımlanıp yayımlanmamasına karar verilecektir. Yazardan Yayın Kurulu'nca eksik görülen konuların düzeltilmesi istenebilecektir. Yazım yanlışları Yayın Kurulu tarafından düzeltilecek, diğer eksiklikler bakımından yazarlarla bağlantı kurularak düzeltilmesi yazarından istenecektir.

9. Yayımlamayan yazılar, yazara geri gönderilmeyecektir. Ancak yazıların yayımlanıp yayımlanmayacağı ilgilisine en kısa sürede bildirilecektir.

10. Yazardan düzeltme isteğinde, düzeltmenin en geç 15 gün içinde yapılarak Yayın Kurulu'na ulaştırılması gereklidir.

11. Dergi'ye gönderilen yazıların yazım bakımından son denetiminin yapılmış olduğu, yazarın disketteki biçimiyle yazısının yayımlanmasına "olur" verdiği kabul edilecektir. Yazının baskı düzeltmeleri Yayın Kurulu tarafından yapılacak, yazarına bu düzeltmeler için yazı gönderilmeyecektir.

12. İzmir Barosu Dergisi'nin yazı dili Türkçe' dir.

13. İzmir Barosu Dergisi; bilimsel yazı ve makalelerin yanı sıra Yargıtay, Danıştay, Anayasa Mahkemesi, AİHM kararları ve kesinleşmiş mahkeme kararları, karar incelemeleri ve hukuk tartışmalarına vb. yazılara Yayın Kurulu'nun kararı ile yer verilecektir.

Yazı İşleri Müdürü'nden

■ **Muhittin ÜSTÜNDAĞ (*)**

Önceki yazı işleri müdürümüz Av. Abdulkadir Ön sağlık gerekçesiyle İzmir Barosu Yönetim Kurulu üyeliğinden istifa etmiştir. Kendisine sağlıklı günler diler, geçmiş tüm hizmetlerinden dolayı şahsım adına teşekkürlerimi iletirim. İzmir Barosu Yönetim Kurulu kararıyla yayın kurulunda yazı işleri müdürlüğü görevi tarafıma verilmiştir. Bu nedenle yeniden bir görev değişimi olana değin sizlerle birlikte olacağım.

Anayasa Mahkemesi'nin TBMM'nin Cumhurbaşkanlığı seçiminde toplantı yeter sayısının bulunmadığına ilişkin kararı üzerine, uyulması gereken anayasal süreçte iktidar partisi tarafından erken seçim kararı alınmıştır. Temmuz ayında Cumhurbaşkanlığı seçiminde yaşanan kriz Cumhuriyet tarihimizde ilk kez bir yargı kararının sonucu olarak, gerçekleştirilecek erken seçimde yenilenecek TBMM'nin iradesine bırakılmıştır. Ülkemizde yaşananlar yargı ile yasama ve yürütme arasındaki çatışmanın bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu çatışmanın tarafı olan iktidar partisinin genel başkan ve üyeleri yaptıkları açıklamalarla toplumu ve ülkeyi son derece gergin ve sıkıntılı bir ortama sürüklemişlerdir. Umarım önümüzdeki süreçte hukukun üstünlüğü kuralına zarar vermeyecek kuvvetler ayrılığı sistemini, parlamenter demokrasi kuralları içinde uygulayacak, Cumhuriyetin temel prensiplerini hedef almayacak, bir iktidar ve o iktidarı oluş-

(*) Avukat, İzmir Barosu Dergisi Yazı İşleri Müdürü

turacak yeni meclis üyelerinin seçecekleri bir Cumhurbaşkanımız olur.

Önümüzdeki süreçte bir diğer önemli konu da Bölge Adliye Mahkemeleridir. 5 Haziran 2007 tarihli resmi gazetede Adalet Bakanlığı tarafından yayımlanan karara göre Haziran ayından itibaren çalışmaya başlaması gereken Bölge Adliye Mahkemelerinin İstanbul, Bursa, İzmir, Ankara, Konya, Samsun, Adana ve Diyarbakır da kurulduğu açıklanmıştır.

Adli yargılamada da ikinci dereceyi oluşturan Bölge Adliye Mahkemeleri 26 Eylül 2004 günlü 5234 sayılı Yasayla kurulmuş, Yasa 1 Nisan 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yasanın geçici 2. maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemelerinin göreve başlayacağı tarih en geç 1 Nisan 2007'ye kadar Adalet Bakanlığı tarafından ilan edilmesi gerekmekteydi.

Adalet Bakanlığı tarafından bazı illerde Bölge Adliye Mahkemelerinin kurulduğu bildirilmekte, ancak bu mahkemelere Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yapılması gereken atamlar henüz yapılmamış olduğundan ve mahkeme binaları dahi hazır olmadığından bu mahkemeler fiili işlerlik kazanmış durumda değillerdir.

Bu aşamada temyiz edilen kararların Yargıtay'a mı, yoksa Adalet Bakanlığı tarafından yeni kurulmuş görünen ama halen ortada olmayan Bölge Adliye Mahkemelerine mi gönderileceği sorusu halen yanıtsızdır.

Saygılarımla.

Türkiye'nin Batı ile Olan İlişkileri

■ **Nevzat ERDEMİR (*)**

"Uyumayacaksın
Memleketinin hali
Seni seslerle uyandıracak
Oturup yazacaksın
Çünkü sen artık o sen değilsin
Sen şimdi ıssız bir telgrafhane gibisin
Durmadan sesler alacak
Sesler vereceksin
Uyumayacaksın
Düzelmeden memleketin hali
Düzelmeden dünyanın hali
Gözüne uyku giremez ki…
Uyumayacaksın
Bir sis çanı gibi gecenin içinde
Ta gün ışıyıncaya kadar
Vakur metin sade
Çalacaksın."
Melih Cevdet Anday, Telgrafhane,1952.

(*) Avukat, İzmir Barosu Başkanı

ANADOLU'DAN TÜRK MÜHRÜ ANAYASA'DAN ATATÜRK İLKELERİ SİLİNİYOR!...

Trakya'dan tutun Kars'a, Ardahan'a, Van'a varıncaya dek Anadolu'nun dört bir yanında Hıristiyan kültürünü imar ve yeniden ihya etme çalışmaları ABD ve AB destek ve fonlarıyla büyük bir hızla sürüyor. Taş üstünde taş kalmayan kiliseler yeniden inşa ediliyor ve ibadete hazır hale getiriliyor. Resmi rakamlara göre 2002 yılından 2007 yılına gelinceye dek kilise sayısı üç kat artmış durumda. Tüm bunların öncülüğünü din adına ya da dinler arası bir tarikat şeyhi yapıyor. Dinler arası diyalog veya Avrupa Birliği'ne uyum adına Anadolu'da İslam kültürünün, Türk kültürünün altı oyuluyor ve Anadolu'dan Türk mührünü silme çalışmaları yapılıyor. Kültür emperyalizmine hukuksal dayanak oluşturmak için de Anayasa'dan Atatürk devrim ve ilkeleri ile Türklüğü silme çalışmaları yapılıyor. Anadolu'da yürütülen misyonerlik/Hıristiyanlaştırma etkinliklerini ve din ve kültür değişimini meşru kılacak anayasa taslakları Türkiye'nin gündemine taşınıyor.

Geçtiğimiz yüzyılın başlarında Anadolu da yenilgiye uğrayan sömürgeci ve emperyalistlerin, topraklarımızdan bayraklarını ve güvenlik güçlerini çekerken hesabı kapatmadıkları, sadece erteledikleri anlaşılmaktadır.

Geçmişte Anadolu'yu tankları ve topları ile ele geçirmeye kalkışanların bu niyetlerinden vazgeçmedikleri sadece yöntem değiştirdikleri görülmektedir. Bu yöntemin adı Yeni dünya düzeni veya Avrupa Birliği'ne uyumdur.

Türkiye yakın tarihte savaş yitirmediği halde ülke içinde ve ülke dışında (Kıbrıs'ta) Avrupa Birliği'ne uyum ya da Yeni dünya düzeni adı altında toprak kaybına uğrayan ve uğrayacak olan bir ülke haline gelmiştir. Yine Türkiye'nin rejimi ve sınırları BOP kapsamında AB ve ABD'nin tehdit ve kıskacı altındadır.

Bundan daha acı ve vahim olanı ise ülke içinde siyasal erki elinde tutanların Türkiye'yi tehdit eden odaklarla söylem ve eylem birliği içinde olmalarıdır.

Türkiye'nin esenliğe kavuşması geçmişi bilmesine, bugünün doğru kavramasına ve yarını sağlıklı biçimde algılamasına ve bu doğrultuda eylem planı oluşturmasına bağlıdır. Bu çalışmanın amacı Türk tarihine kısaca da olsa göz atmak suretiyle ülkenin karşı karşıya bulunduğu tehdit ve tehlikeye dikkat çekmek, devleti sorumlu noktalarında bulunanları önlem almaya çağırmaktır. O nedenle Türkiye'nin batı ile olan ilişkilerini gözden geçirmekte yarar vardır.

TÜRKİYE'NİN BATI İLE OLAN İLİŞKİLERİ

Batının Türkiye ve Türk Düşmanlığı

Türklerin Batı ile olan ilişkileri, 1600 yıllık savaş ve çatışmalarla doludur. Orta Asya'dan gelen Hunlar, Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasına yol açtılar. Böylece köle egemenliğine dayalı İlkçağ son buldu ve Ortaçağ dönemi başladı. Fatih Sultan Mehmet'in 1453'te İstanbul'u almasıyla, Doğu Roma İmparatorluğu'nun (Bizans'ın) varlığı ve Ortaçağ dönemi sona erdi, Yeniçağ dönemi açıldı. Türklerin Batı'ya karşı üstünlüğü, Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılışından sonra 1300 yıl sürdü. (Bir başka anlatımla bu üstünlük 1699 yılında Karlofça Anlaşması yapılıncaya dek devam etti.)

Batı, Doğu Akdeniz havzasını ve ticaret yollarını ele geçirmek için sekiz Haçlı Seferi yaptı. Haçlı saldırılarına her defasında Türkler göğüs gerdi ve Haçlı orduları yenildi. Bernard Luis'e göre *"kuruluşundan düşüşüne kadar Osmanlı İmparatorluğu, İslam gücünün ve inancının ilerlemesine veya savunmasına adanmış bir devlettir."* Eğer Türkler İslamiyet'i kabul etmeselerdi, belki de İslamiyet dünyaya bu kadar yayılmaz, Hıristiyanların saldırıları karşısında Ortadoğu'ya sıkışmış, Araplara özgü bir din olarak kalabilirdi. Türklerin nihai olarak İslamiyeti din olarak kabul etmeleri, Doğu ve Güney uygarlıklarının (Çin ve Hint) etkisinden ayrılarak, Ön Asya uygarlığına dahil olmaları ile, Dünya çapında bir cephe değiştirme olayı meydana gelmiştir. Bu durum Türk Ulusu için ulusal tümlük açısından hayırlı olmuştur diyebiliriz.

İslamiyetten önce Türkler; Budizm, Maniheizm, Hıristiyanlık ve Musevilik gibi dinlere geçmişlerdi. Bu dinlerin kuralları, Türk Ulusu'nun kuvvetli bir kültür etrafında metin bir devlet olarak oluşumuna engel oluyorlardı. Türklerin tek bir dine mensup bir ulus olarak, yüzyıllardır sağlam devlet kurabilmeleri, Müslümanlığı kabul etmiş oldukları devirlerde daha da artmıştır.

Türklerin İslamiyet öncesi kabul ettikleri bazı dinler ulusal (milli) bünyelerine uymadığı için Türk boyları, milli kültürlerini yitirmeye mahkum olmuşlardır. Göktürk Hakanı Bilge Kağan veziri Tonyukuk'tan bir Budist mabedi yapılmasını istediğinde, Vezir Tonyukuk ona; "Savaşı ve hayvan kesmeyi yasaklayan ve miskinlik telkin eden bir dinin kabulü, Türkler için felaket olur",yanıtı vermiştir. Tarih, Vezir Tonyukuk'un sözlerinin kehanetten ibaret olmadığını ortaya koymaktadır. Macarlar ve Bulgarlar Hıristiyanlık içinde, Hazarlar da Musevilik inancında adeta erimişlerdir. Bunların aksine İslamiyetin kabulü, Türklerin yeni bir ruh ve kuvvetle Asya steplerinden Avrupa içlerine dek uzanan büyük ve

uzun ömürlü devletler kurmalarına olanak sağlamıştır.[1]

"Osmanlı Türkü için, bütün ilk İslam anayurtlarını kapsayan imparatorluk, İslamiyetin ta kendisi idi. Osmanlı 'vakayı namelerinde' imparatorluğun toprakları, 'memalik-i İslam' hükümdarı, 'İslam Padişahı', orduları, 'asakir-i İslam'; dini başkanı 'Şeyhülislam' olarak adlandırıldı; onun halkı kendini her şeyden önce Müslüman sayardı". "Osmanlı Türkleri kendilerini İslamlık ile özdeş görmüş, herhangi bir İslam ulusundan daha çok, daha büyük ölçüde kimliklerini İslamlık için her şeyden önce Müslüman sayarlardı." "Osmanlı Devleti'nin başında bulunan hükümdar, Han, Hakan, Hünkar, Padişah, Sultan Halife gibi ünvanlar taşıyanlar için bu hep böyle idi." [2] Batı, bu nedenle 2.Viyana Kuşatması'ndan kurtuldukları 12 Eylül'ü; *"Türk Günü"* adı altında ve Türk düşmanlığını işleyerek, kutlamayı geleneksel hale getirdi. Avrupalı anneler çocuklarını, *"Türkler geliyor!"* diye korkutmayı sürdürüyor.

Batı'nın Türkiye ve Türk karşıtlığı konusunda şu örneklere dikkat çekiyoruz: Türkleri Tarihten Çıkarmak…

1940'larda Nazi Almanyası'ndan kaçan ve Türk üniversitelerinde ders veren bilim adamı **Prof. Dr. Fritz Neumark**, Batı'nın Türklere ve Türk tarihine bakışını şöyle özetlemektedir:

"İçtenlikle söylemeliyim ki Avrupalı, Türkleri sevmez; sevmesi de olanaklı değildir. Türk ve İslam düşmanlığı Hıristiyanların ve kilisenin asırlardır genlerine sinmiştir. Avrupalılar Türkleri Müslüman olduğu için sevmez ama laiklik şöyle dursun, Türkler Hıristiyan olsa da onlara düşman olarak bakmaya devam eder. Türkler pek farkında değil, ama Avrupalılar şu gerçeğin farkında: Tarihten Türkler çıkarılırsa ortada tarih diye bir şey kalmaz"[3]

ABD, İngiltere, Fransa ve İtalya'nın Ortak Hedefi;

1. Türkleri Avrupa Dışına Atmak

ABD Başkanı Wilson'un çağrısı üzerine, bir araya gelen ABD, İngiltere, Fransa ve İtalya, 10 Ocak 1927 tarihinde ortak amaçlarını şöyle açıklıyorlardı:

"Uygar dünya bilmelidir ki, Müttefiklerin savaş amaçları, her şeyden önce ve zorunlu olarak Türklerin kanlı yönetimine düşmüş halkların kurtarılmasını ve Avrupa uygarlığına kesinlikle yabancı olan Türklerin Avrupa dışına atılmasını içerir."[4]

---

1) Misyonerlik ve Türkiye'ye Yönelik Misyoner Faaliyetleri, Doç. Dr. Remzi Kılıç, Ak. Hasan Taşkın, Vatikan'ın Türkiye Senaryosu, Kilim Matbaası 2006 Sf. 25,26
2) Türk İnkılap Tarihi, Prof. Dr. Hamza Eroğlu, Ankara 1990, sf:49
3) Universiteliler@topica.com, ak. Yalçın Bayer Hürriyet, 23.06.2002
4) Milli Kurtuluş Tarihi, Doğan Avcıoğlu, İstanbul Matbaası, 1.cilt, sf:34

İngiltere Başbakanı Lloyd George'dan;

2. Türkler'e Hakaret

Temmuz 1917'de *"Türkler, cennet Mezopotamya'yı (Güney Doğu ve Irak'ı) çöle, Ermenistan'ı mezbahaya çevirmiştir. Mezopotamya Türk değildir, hiçbir zaman Türk olmamıştır. Mezopotamya'da bir Türk bir Alman kadar yabancıdır."* [5] diyor. Aynı **Lloyd George** 1919 yılında ise *"Türkler, ulus olmak bir yana, bir sürüdür. Devlet kurmalarının olanak yoktur. Yağmacı bir topluluk olan Türkler, bir insanlık kanseri, kötü yönettikleri toprakların etine işlemiş bir yaradır."*[6] ifadesini kullanıyordu.

İngiltere Başbakanı **Gladstone** 19. yüzyılın sonunda Türkler için: *"İnsanlığın tek insanlık dışı tipi Türklerdir"* [7] diyor.

3. ABD'nin Temsilciler Meclisinde Atatürk'e Hakaret

Amerikalı **Senatör Upshow**; *"Lozan Antlaşması, Timurlenk kadar **hunhar**, müthiş İvan kadar **sefil** ve kafatasları piramidi üzerine oturan Cengiz Han kadar **kepaze** olan bir diktatörün zekice yürüttüğü politikasının bir toplamıdır. Bu canavar, savaştan bıkmış bir dünyaya, bütün uygar uluslara onursuzluk getiren bir diplomatik anlaşmayı kabul ettirmiştir. Buna her yerde Türk zaferi dediler...Ve eski dünya parlamentolarını bunu kabule ikna ettikten sonra, büyük sermaye grupları, soğukkanlı ticaret erbabı ve giderek güya bazı din temsilcileri bile, Türkiye'yi uygar uluslar masasında uluslar arası bir konuk durumuna yücelterek, Amerika'yı yüksek ülkelerinden uzaklaştırmada birleştiler."*[8]

Bu sözler Ocak 1927'de, ABD Temsilciler Meclisi'nde söyleniyordu. Konuşan temsilci, Upshow idi. Konuşmanın konusu olan kişi, onurlu bir ulusun ülkesini işgal eden emperyalizmi, kutsal topraklardan kovmak için giriştiği bağımsızlık savaşının utkusu üzerine oturttuğu Cumhuriyeti kuran ***Gazi Mustafa Kemal***'di. Sözü edilen anlaşma da, o utkunun onayladığı ***LOZAN ANLAŞMASI***'ydı. Suçumuz ise, Lozan'da özgür ve bağımsız bir ulus için olmazsa olmaz nitelikteki ekonomik bağımsızlığa engel kapitülasyonları reddetmekti. ABD Lozan'da temsil edilmedi, ancak gözlemci yolladı. Bu yolla kapitüler haklarının korunmasını sağlama çabaları sonuç vermedi. İşte ABD bu nedenle Lozan'ı ABD'nin çıkarlarına engel olan Lozan ve onun mimarına karşı duyulan kin ve nefret sesiydi. Ve Türkiye işte böyle bir sistemin yardımını istemişti.

Buna ne ad verilir, derseniz; yanıtı tarih bilincinden yoksunluk olacaktır.[9]

---

5) Çankaya, Falih Rıfkı Atay, ak. Doğan Avcıoğlu, sf:135

6) a.g.e.sf.141 ve "Çanakkale Olayı" David Walder, İstanbul 1971, sf.287, ak. Doğan Avcıoğlu "Milli Kurtuluş Tarihi" İstanbul Matbaası 1.cilt sf:35

7) Devrim Hareketleri İçinde Atatürk ve Atatürkçülük, Tarık Zafer Tunaya

8) Cömert Yardımlar Geldi, Cumhuriyet, 28.12.2000

9) Oltadaki Balık Türkiye, Emin Değer, sf. 321, 7. basım, Nisan 2004.

Batılı devletlerin Türkiye 'ye karşı uyguladıkları politikanın ortak paydası, Lozan'a karşı olmaktır. Lozan, yeni dünya düzenine ve bunu temel alan büyük devletlerin çıkarlarına ters düşmekte emperyalizmin ilk yenilgi belgesi olma özelliği taşımaktadır. O nedenle Batı, Lozan'ı bir türlü kabul etmek istemedi. Batı'da okutulan ders kitaplarında Türklerle ilgili çok haksız suçlama ve önyargılar var. Avrupa'da çocuklara Sevr haritaları okutuluyor. Türkiye'de kendilerine *"Sevrci işbirlikçiler"* yaratıldı. 21. yüzyıla girerken dünyanın her yerinde *"Sevr benzeri"* projeler yaşama geçirilmeye çalışılıyor. Sevr'in yeniden geçerli kılınmak istenmesi nedensiz değil... Ulusal Kurtuluş Savaşını utku ile sonuçlandıran Türkler sadece Sevr'i yırtmakla kalmadı, dünyadaki antiemperyalist savaşıma öncü ve örnek oldular. Batı'nın hıncı, kini bu yüzden.

4) Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Batı'nın Türkiye Karşıtlığı Konusunda Şu Tarihsel Örneği Veriyor:

Kurtuluş Savaşı yeni bitmiş. Cumhuriyetin temel taşları konulmaya başlamıştı. Daha sonra İngiltere tahtına oturacak olan Prens Edward, ülkesinin sömürgesi olan Hindistan'ı ziyaret ediyordu. Top ve trampet sesleri arasında gemisinden indi. Ve büyük bir düş kırıklığı yaşadı. Kendisini karşılamaya, sadece birkaç mihrace ile birkaç yerli görevli gelmişti. Üzgündü. Babası Beşinci George'a bir mektup yazdı.

"Acaba bu durum, Gandi'nin düzenlediği bir aşağılama gösterisi midir?"

İngiliz Kralı'ndan gelen yanıt tarihe geçmiştir:

"Hayır! Bunun nedenini Mustafa Kemal'in açtığı Kurtuluş Savaşı'nda aramak daha doğru olur..."

Batı'nın büyük devletleri, Kemalizmin kendileri için yarattığı tehlikenin bilincinde idiler. Bugün Ortadoğu'nun çağdışı krallıklarını, şeyhliklerini kendi çıkarlarına uygun görenler; o günlerde de Vahdettin'i destekliyorlardı.1922'nin Şubat ayında, Mustafa Kemal Avrupa'ya bir kurul göndermeye karar vermişti. Amaç Roma, Paris ve Londra'ya Türk görüşünü anlatmaktı. Padişahın ajanları, kurul üyelerinden Katip Kemal Bey'in evine gizlice girdiler. Gizli belgelerin fotoğraflarını çektiler. Ve Vahdettin bu belgeleri, 6 Mart 1922 tarihinde, mabeyincisi ile İngiliz Yüksek Komiserliği'ne gönderdi. O dönemle ilgili olarak, Yüzbaşı Armstrong'un bir raporunda şu satırlar yer almaktadır:

"Padişahın lehinde bulunmak bize göre en sağlam siyasetti. Her emrimizi yerine getirmeye hazırdı."

Vahdettin'in güdümündeki İslamı Yüceltme Derneği'nin bildirilerinde şöyle deniyordu:

"Yunan ordusunun, halifenin ordusu sayılması gerekir... Asıl kafaları koparılacak mahluklar Ankara'dadır... Kim milliyetçilerle birlikte Yu-

nan'a karşı giderse, şeran kafirdir..."

Vahdettin'in Adliye Nazırı Ali Rüştü ise, "Yunan ordusunun başarısı için dua edilmesini" istiyordu.

Şu sözler, ünlü İngiliz tarihçisi Arnold Toynbee'ye ait:

"Yeryüzünde hiçbir devrim, Kemalist Türk Devrimi kadar dünyada şaşkınlık yaratmadı."

Toynbee birkaç kez Türkiye'ye gelip incelemeler yapmıştı. Koşulları hazır olmadığı halde, köklü bir devrimin hızla yükselmekte olduğunu görmüştü. *"Mazlum ulusların"* kalbi ve kulağı artık Ankara'da idi. Daha şimdiden, *"dünün harap kasabası"* Ankara, Londra'nın önüne geçmişti.

Atatürk hiçbir yurtdışı gezisine çıkmadığı halde; zamanın ünlü devlet adamları, krallar, şahlar, başbakanlar Ankara'yı ziyaret kuyruğundaydılar.

Batı, Atatürk'ten sonra devrimin yaşayabileceğine inanmıyordu. *"Tek engel"* ortadan kalkınca devrim çökecek ve Batı da *"Lozan'da verdiklerini birer birer geri alacak"* beklentisi yaygındı. Batı'nın en büyük umudu da, Türkiye'deki "gerici güçler"di.

Yani Atatürk'ü ölümünden sonra bizzat kendi ulusunun reddetmesiydi!

Batı Atatürk'ü istemedi, çünkü çıkarlarına aykırı idi. Ama bükemediği eli öpmek zorunda kaldı... Zamanın İngiltere Başbakanı, kendi parlamentosunun önünde çaresiz bir itirafta bulunacaktı:

"Böyle bir dahi ancak yüz yılda bir çıkar. O da bize rastladı..."

Atatürk, Batı'nın desteğini alarak Batılılaşma yolunda adımlar atmadı; tersine, Kemalizm bir anlamda Batı'ya karşın Batılılaşma anlamı taşıdı. Ama bu noktada, Atatürk'ün "Batılılaşma" dan ne anladığını iyi görmek gerekir. Daha 1923'te şöyle diyordu:

"Biz Batı uygarlığını, bir taklitçilik yapalım diye almıyoruz. Onda iyi olarak gördüklerimizi kendi bünyemize uygun bulduğumuz için, dünya uygarlığı seviyesi içinde benimsiyoruz... Ülkeler çeşitlidir, fakat Uygarlık birdir ve ulusun ilerlemesi için de bu tek uygarlığa katılması zorunludur. Osmanlı İmparatorluğu'nun duraklaması, Batı'ya karşı elde ettiği zaferlerden çok gururlanarak, kendisini Avrupa uluslarına bağlayan bağlan kestiği gün başlamıştır. Bu bir hata idi, bunu tekrar etmeyeceğiz... Türkler bütün uygar ulusların dostlarıdır.... "

Peki Türk Devrimi, acaba Fransız Devrimi'nin bir taklidi midir?

Atatürk bunu da şöyle yanıtlıyor:

"Fransa Devrimi bütün dünyada özgürlük düşüncesini estirmişti. Ama o tarihten beri insanlık ilerlemiştir. Türk demokrasisi Fransa Dev-

rimi'nin açtığı yolu izlemiş, ama kendine özgü seçkin özelliği ile gelişmiştir. Çünkü her ulus, devrimini toplumsal hal ve durumuna, düzenin değiştirilmesi ve devrimin oluş zamanına göre yapar... Her ne kadar ulusların ve demokrasilerin işbirliği etmeleri gerekli ve olası ise de, işbirliği ancak bir tek amaçla, yani barışa yönelik gerçekleşir ve yararlı olur."

Atatürk, Neue Freie Presse muhabirinin bir sorusunu yanıtlarken de, Avrupa'ya bakış açısını şöyle özetliyordu:

"Bizi aşağı olmaya mahkum sayan Avrupa bununla yetinmemiş, yıkılışımızı hızlandırmak için ne gerekiyorsa onu yapmıştır. Batı ve Doğu zihinlerinde birbirine karşı iki ilke söz konusu olduğunda, bunun en önemli kaynağını bulmak için Avrupa'ya bakmalı... İşte Avrupa'da daima mücadele ettiğimiz bu zihniyet vardır... Biz ulussever, gözleri açık adamlarız. Gözlerimizi her gün daha açıyor, içte ve dışta olup bitenleri görüyoruz. Ulusumuzun uygar uluslarla ilişkilerini kolaylaştırmak yararımızın gereklerindendir." Aslında Atatürk'ün kafasında olan, *"Batılılaşma"* değil *"uygarlaşma"*dır. Üstelik de, kendi ulusal özelliklerimizi koruyarak uygarlaşmadır.

Türk tarihinin gün ışığına çıkarılması çalışmalarını Atatürk başlatmıştır. Bir yandan Orta Asya'ya, öte yandan Hititlere, Anadolu'nun tarihsel derinliklerine kadar gidilmesinin öncüsü Atatürk'tür. Taklitçi saray kültüründen Anadolu'nun bin yıllık kültür sentezine dönüş Atatürk'ün eseridir.Atatürk ne yabancı sermayeye karşı olmuştur ne de başka uluslarla işbirliğine. Ama her konuda olduğu gibi bu konularda da vazgeçilmez bir önkoşulu vardır: Toplumun ortak yararı ve eşitlik!

Yabancı sermayeye evet; ulusal çıkarların ve bağımsızlığın zedelenmemesi koşuluyla!

Bir kez daha yinelemekte yarar var: Kemalizm, Batı'nın desteği ile değil, Batı'ya karşın bir uygarlaşma ve çağdaşlaşma hareketidir.[10]

5. İtalyan Katolik Kilisesi Piskoposları: Yayın organları L' Avvanire Gazetesi'nin, 3 Ocak 2000 günlü sayısında Batı'nın Türkiye'ye düşmanlığa varan karşıtlığının tarihsel köklerine işaret edilmektedir : *"Müslüman Türkiye'nin AB'ne girmesi kimliğimize gölge düşürür. Bu üyelik, yan yana büyüyen Hıristiyan gelenekleri ile biçimlenen Avrupa uygarlıklarının temelindeki ittifakları sarsar. Unutmamalı ki 'Avrupalı Fikri' , başlı başına 'Düşman Türklere' ve Türkiye'nin başını çektiği İslam dünyasına karşı gelişti. Ankara ile yakın ilişkiler geliştirmeye evet. Ama farklı tarihi ve kültürel gerçekler farklı kalmalıdır."*[11]

Batının çarpık/hasmane görüşlerinin tarihsel sınırı ve sınırlaması

10) Oltadaki Balık Türkiye, M. Emin Değer, sf. 59-250 (Prof. A.Taner Kışlalı)-404
11) "Kilise, Türkiye'nin AB Adaylığına Karşı" Nilgün Cerrahoğlu, Milliyet, 10.01.2000

yok. Bugün olduğu gibi, dünde (geçmişte de batılı devletlerin, Türkiye ve Türklere karşı ırkçılığa dayalı görüş ve davranışları resmi politikaya dönüştürdükleri görülmektedir.

Bunun geçmişte ve günümüzde açık kanıtları çok. Örneğin Amerikalı parlamenter Senatör King 1927 yılında Senato'da yaptığı konuşmada, Türkiye'de kapitülasyonların kaldırılmış olmasının uluslararası anlaşmalara aykırı olduğunu ileri sürüyor; "Türkleri cahil fanatik ve nefret dolu insanlar" olarak tanımlıyordu.[12]

6. Prof. Dr. Albert B.Hart: Harvard Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim üyeleri arasında başlattığı imza kampanyasın nedeniyle hazırladığı metine şunu yazmıştır: "Türklerin Avrupa ve uygar uluslar içerisinde yeri yoktur. Kemalist rejim mutlaka çökecek ve ulusalcı Türk Hükümeti'nin amaçları asla gerçekleşmeyecektir."[13]

ULUSAL BENLİĞİNİ BİLMEYEN ULUSLAR,

BAŞKA ULUSLARA YEM OLURLAR.

Batı'nın Türkiye Karşıtlığının Nedenlerini Mustafa Kemal Atatürk Şu Sözlerle Açıklar:

"Avrupa'nın en önemli devletleri, Türkiye'nin zararıyla, Türkiye'nin gerilemesiyle ortaya çıkmışlardır. Bugün tüm dünyayı etkileyen, ulusumuzun yaşamını ve yurdumuzu tehdit eden, en güçlü gelişmeler, Türkiye'nin zararıyla gerçekleşmiştir. Eğer güçlü bir Türkiye varlığını sürdürseydi, denebilir ki İngiltere'nin bugünkü siyaseti var olmayacaktı. Türkiye, Viyana'dan sonra Peste ve Belgrad'da yenilmeseydi, Avusturya/Macaristan siyasetinin sözü edilmeyecekti. Fransa, İtalya, Almanya'da, aynı kaynaktan esinlenerek yaşam ve siyasetlerini geliştirmiş ve güçlendirmişlerdir."

"Gerçekten de Avrupa'nın tüm ilerleme, yükselme ve uygarlaşmasına karşın, Türkiye gerilemiş, düştükçe düşmüştür. Türkiye'yi yok etmeye girişenler, Türkiye'nin ortadan kaldırılmasında çıkar ve hayat görenler, aralarında çıkar birliği ve ittifak kurmuşlardır. Ve bunun sonucunda birçok duygu ve düşünceler, Türkiye'nin yok edilmesi noktasında yoğunlaştırılmıştır. Ve bu yoğunlaşma, yüzyıllar geçtikçe oluşan kuşaklarda, adeta tahrip edici bir gelenek biçimine dönüşmüştür. Ve bu geleneğin, Türkiye'nin yaşamına ve varlığına kesintisiz uygulanması sonucunda, Türkiye'yi düzeltmek, uygarlaştırmak gibi kimi bahanelerle, Türkiye'nin iç yönetimine, iç yaşamına yönetimine işlemiş ve sızmışlardır. Böyle bir zemin hazırlamak için güç ve kuvvet elde etmişlerdir."

---

12) "Amerika, NATO ve Türkiye", Prof. Dr. Türkaya Ataöv, sf.172 ak.Emin Değer "Oltadaki Balık", Çınar Araştırma, 5. baskı, sf.182

13) a.g.e.sf.183

"Bu güç ve kuvvet, Türkiye'de ve Türkiye halkının gelişme cevherine, zehirli ve yakıcı bir sıvı katmıştır. Bunun etkisi altında kalan, ulusu (en çok da) yönetenlerin zihinleri tümüyle bozulmuştur."

"Artık durumu düzeltmek, yaşam bulmak, insan olmak için, mutlaka Avrupa'dan öğüt almak, bütün isleri Avrupa'nın öğütlerine uygun yürütmek, bütün dersleri Avrupa'dan almak gibi birtakım anlayışılar ortaya çıktı. Oysa hangi bağımsızlık vardır ki yabancıların öğütleriyle, yabancıların planlarıyla yükselebilsin? Tarih böyle bir olay kaydetmemiştir. *Tarihte, böyle bir olay yaratmaya kalkışanlar, zehirli sonuçlarla karşılaşmışlardır. İşte Türkiye de, bu yanlış anlayışlı (sakat) yöneticiler yüzünden her saat, her gün, her yüzyıl, biraz daha çok gerilemiş, daha çok düşmüştür."*

"Bu düşüş, bu alçalış, yalnız maddi şeylerde olsaydı, hiçbir önemi yoktu. Ne yazık ki Türkiye ve Türk halkı, ahlak bakımından da düşüyordu. Durum incelenirse görülür ki, Türkiye, Doğunun tinsel değerleri (maneviyatı) ile kesişen bir yol üzerinde bulunuyor. Doğu'yla Batı'nın birleştiği yerde bulunduğumuz halde, Batıya yaklaştığımızı sandığımız noktada, asıl kökenimiz (mayamız) olan Doğunun tinsel değerlerinden tümüyle soyutlanıyoruz. Hiç kuşku yoktur ki bu soyutlanmadan ülkeyi, ulusu, çöküntü ve yok olma çıkmazına itmekten başka bir sonuç beklenemez ."

"Bu düşüş, bu çöküş korku ve aczle başlamıştır. Türkiye'nin, Türk halkının başında bulunan kimi insanlar, galip düşmanlar karşısında mahkum olmuş gibi suskun ve çekingendiler. Ülke ve ulusun çıkarlarının gereğini yapmaktan korkuyor ve duraksama içinde idiler. Türkiye'de düşün adamları, adeta kendi kendilerine hakaret ediyordu. ***Diyorlardı ki; 'Biz adam değiliz ve olamayız. Kendi kendimize adam olmamıza olanak yoktur.' Bizim canımızı, tarihimizi, varlığımızı bize düşman olan, düşman olduğundan hiç kuşku duyulmayan Avrupalılara, bağsız koşulsuz bırakmak istiyorlardı. 'Onlar bizi yönetsin' diyorlardı."***

"…Bilelim ki, ulusal benliğini bilmeyen uluslar, başka uluslara yem olurlar.

(Meclis konuşmasından.)[14]

14) TBMM Gizli Celse Zabıtları, cilt-3, 6 Mart 1922, Iş Bankası Kültür Yayınları, Mustafa Kemal

"Tarih yazmak, tarih yapmak kadar önemlidir. Yazan, yapana sadık kalmazsa değişmeyen gerçek, insanlığı şaşırtacak bir nitelik kazanır."

M. Kemal Atatürk

TÜRK TARİHİNİ YAZMAK….

Atatürk ile birlikte tarih anlayışında da önemli değişiklik oldu. Ümmet tarih anlayışı, yerini ulus tarih anlayışına bıraktı. Mustafa Kemal Atatürk Türk Ulusu'nun tarihini bilimsel açıdan araştırma ve incelemek için Türk Tarihi Tetkik Cemiyetini kurdurdu. Daha sonra bu cemiyetin adı Türk Tarih Kurumu oldu.

Gerçeğe aykırı olarak yazılan ve değiştirilen tarih Türkiye'ye karşı silah olarak kullanmakta idi. Atatürk'ün tarih üzerindeki çalışmaları, Bağımsızlık Savaşımızın kültür alanındaki devamıdır. Tarihle ilgili çalışmalar, ülke içinde ve dışında ulusal tarihimizin zararına olarak yazılan yabancı tarih görüşlerinden sıyrılıp kurtulmak, tarihimizin gerçek niteliğini belirtmek amacıyla yapılmıştır. Tarihimizi gerçek yapısıyla ortaya koymak, Türklük ve ata yurdu hakkında gerçek tarihi bilgileri dünya kamuoyuna duyurmak Türk tarihi araştırmalarının amacı idi.

Osmanlı tarih anlayışı içinde, Türk Ulusu tarihi zenginliklerden yoksun kalmış, geçmişiyle bağları kopmuştu. Osmanlı tarih anlayışı, ümmet tarihi anlayışı idi. Ümmet tarihi anlayışı, İslam tarihinde Türklerin İslamlıktan önceki tarihleri ile İslam'ın yayılmasındaki büyük hizmetleri inceleme konusu olmuyordu. Tanzimat'la birlikte, Osmanlı devletinin ve hanedanının tarihi de öğretilmeye başlandı. Tanzimat ve Birinci Meşrutiyet, Osmanlı halkını ortak değerlere kavuşturmaktan başka bir amaca yöneltmemişti. Bu eksik hatalı tarih anlayışı Türk ulusunun geçmişle ilgisini koparıyor, ayrıca tarih sahnesinde Türk Ulusu'nun ağır suçlamalarla karşı karşıya olmasına neden oluyordu.

"Tarih, gelişmeleri nedenleri ile birlikte açıklaması bakımından en yararlı bir kaynak, en sağlam bir hazinedir. Tarih, gerçeklerin ortaya çıkmasına yarar. Atatürk'ün dediği gibi tarih yazmak, tarih yapmak kadar önemlidir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen gerçek, insanlığın şaşırtacak bir nitelik kazanır."[15]

Tarih zengin bir ulus, güçlü bir ulustur. Manevi miraslara sahip çıkan bir ulustur.

Amerika'nın Türkiye Büyük Elçisi Charles H. Sherrill Atatürk'ün bu konudaki çalışmaları hakkında şu değerlendirmeyi yapmıştır: *"Mustafa Kemal cesareti kırılmış bir ulusa liderlik edebilmek için bütün döküntülerin arasından bir kartal gibi yükseldiği zaman, gösterişli (ihtişamlı) bir ileri görüşle ilk yapılacak işin, Türkleri yenibaştan Türkleştirmek olduğunu saptamıştı. Türk Ulusu'nun yenibaştan, yüzlerce yıllık tarihindeki büyük zaferlerin kazanıldığı zamanlarda olduğu hale gelebilmesi için, asıl cevheri ortaya çıkarmak gerekiyordu.*

15) Prof.Dr.Hamza Eroğlu, Türk İnkılap Tarihi, Sf: 271, 1990, Ankara

Ve böylece Türkiye kendi özünü bulduktan sonra, öyle bir devrim yapmalıydı ki son zamanlarda beliren Osmanlının beceriksizliğini ve idaresizliğini anlatan bu günkü yazılı tarihlerin yerini, Türk kuşaklarına esin kaynağı olacak (ilham verecek) biçimde düzenlenmiş ve eski zaferlere ait menkıbeleri en doğru biçimde anlatacak yapıt, tarih olsun."[16]

Bu nedenle batılı ülkelerin bizi hükümlü kılmak istedikleri durumu peşinen reddetmeliyiz. Kapitalistler, yüzyıllar boyu azgelişmiş dünyada suç işlemekten başka iş görmediler.[17]

Türkiye Cumhuriyeti emperyalizmin yoğun kültürel saldırısı altındadır. Kendilerini "Sivil Toplum Örgütü" adlandıran dış parasal destekli örgütler, kültürel emperyalizmin öncü işgal kolu işlevi görmektir. ABD ve AB destekli olarak.

EMPERYALİST PROJELER YA DA ULUS DEVLETİ YIKMA PLAN VE PROJELERİ....

ULUS DEVLETİ YIKIM İŞİNİN YERLİ TAŞERONLARI..

İLK HEDEF / ULUSAL BAĞIMSIZLIK SAVAŞINI BELLEKLERDEN SİLMEK…

Türk Tarihini Tahrif Etme/ Silme İşinde ABD/G.Soros Destekli "Tarih Vakfı" Baş Rolde!

Ulus devleti yıkım işinde, projeleri ile G. Soros destekli Tarih Vakfı Anadolu'nun dört bir yanında başrolde. Türk Devleti içten ve dıştan bu sivil örgütler tarafından kuşatılmıştır. Türkiye'yi yönetme savında olanlar, ülkeyi yönetmiyor/seyrediyorlar.

Sömürgeci eğitimin amaçlarından biri sömürgeci ülkelerin (İngiltere ve Fransa, günümüzde ABD) tarihini tanıtmak olduğundan, yerli tarih gözden düşürülmek istenir.[18]

"Emperyalizmin en kötü ve çelişkili armağanı, insanları yalnızca, başlıca ve dışlayıcı bir biçimde beyaz, kara derili, batılı ya da doğulu olduklarına inanmalarına olanak sağlamasıdır. Oysa insanlar, tıpkı kendi tarihlerini kendileri yaptıkları gibi, kültürlerini ve etnik kimliklerini de kendileri yapıyor."[19] Emperyalizm yıkmak istediği ülkenin tarihi ve kültürü hedef aldığı biliniyor. Bu nedenle Batı Türkiye ve Türk tarihini hedef almakta ve bu tarih "belleklerden silinmesi" gereken potansiyel bir tehlike olarak görmektedir. Türkiye'de "Avrupa Birliği Büyükelçisi" olarak görev yapan **Karen Fogg**; *"Bir de şu Türk tarihinin hakkından*

16) Prof.Dr.Hamza Eroğlu, Türk İnkılap Tarihi, Sf: 273, 1990, Ankara
17) Edward Said, Kültür ve Emperyalizm sf:49
18) A.g.e sf:336
19) A.g.e sf:486

gelsek, ondan kurtulsak" [20] biçimindeki söz ve çalışmaları Batı'nın ülkemize yönelik yıkım niyetinin çok açık kanıtıdır.

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu tarihten bu yana hiç bu kadar büyük emperyal tasarı ve saldırılar ile karşı karşıya kalmadı. Kendilerini Sivil toplum örgütü olarak niteleyen çoğu batı devletlerinin kurup desteklediği örgütler "ulus devleti" yıkım projelerini uygulama konusunda yarış halinde. Anadolu'dan Türk mührünü silme yarışında olan kuruluşların bir kısmını "Sivil İhanet" adlı yapıtın yazarı Neval Kavcar şu biçimde sıralamaktadır. Tarih Vakfı, TESEV, Açık Toplum Enstitüsü, Helsinki Yurttaşlar Derneği, Orient Enstitüsü, Rockefeller Vakfı, Sosyal Demokrasi Vakfı, İzmir Kordon Derneği, İzmirliler Derneği, Konrad Adenaur Vakfı, Körber Vakfı, Friedrich Ebert Vakfı, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü, Friedrich- Nauman Vakfı, Fritz Thyssen Vakfı, Goethe Enstitüsü, Heinrich Böll Vakfı, Hollanda Matra/Kap Fonu, Humboldt Vakfı, İnsan Hakları Derneği, (İHD), Ka-Der, AÇEV, Açık Radyo, American Research İnstitute in Turkey (ARIT), Rotary Kulübü, Eğitim Gönüllüleri Vakfı, George Soros...

Tarih Vakfı konusunda Prof. Dr. Yalçın Küçük'ün saptaması aynen şöyle:

Bakın güya solcu. Başkanı inşaat mühendisi, başkan yardımcısı mimar, genel sekreteri iktisatçı olan tarihle ilgili çalışan bir vakıf gördünüz mü? Türkiye sola bu kadar düşmanlık edecek ve solcuların kurduğu bir tarih vakfına Tayyip Bey belediye başkanı olarak yer tahsis edecek, para verecek. Bu ilginçtir. Tarih Vakfı Sabetayist kontrolde olan bir kuruluştur.[21]

Ve burada 'tarih' de yapmaz, 'bilim' de yapmaz. Sabetayistliğin politikalarını uygular, propagandasını yapar. Evet tekrar sorayım; olmayan var mı? Tarih Vakfı Başkanı ve yardımcısı arkadaşım; sekreteri öğrencimdir. Şu anda Tarih Vakfı'nı bu büyük dizaynın içinde gördüğüm takdirde deşifre ederim. Ey Türkiye insanı, bunun tarihle ilgisi yok derim.

Bunların sol ile de alakası yok. İçerden ve dışardan çok büyük mali imkanları var. Bunlar tesadüf değil. Bu fotoğraftan şöyle bir şey çıkıyor; Türk Devleti içeriden kuşatılmış, Türk yöneticileri, elitleri de sadece Devleti değil, toplumsal gelişmeleri de idare eder hale gelmiştir. Batı adına Batılı bir proje yürütülüyor organize olarak. Çok abartılı bir resim değil mi bu.

---

20) Haluk Tarcan, h.tarcan@wnodoo.fr, Ak. Metin Aydoğan, Bitmeyen Oyun

21) Prof. Dr. Yalçın Küçük, Sivil İhanet - Neval Kavcar Son Sf,Kabara Yayınevi, Haziran 2007

Türkiye tarihinin yeniden yazma amacıyla yola çıkan Tarih Vakfı dördüncü olağan genel kurulunda faaliyetlerini ve amacını şöyle açıklıyordu:

"Tarih Vakfı", 'ötekileştirici olmayan ve bilimsel bir tarih anlayışının Türkiye'nin küreselleşen bir dünya ve Avrupa Birliği ile bütünleşmesinde, eşit saygın ve onurlu bir yer alması bakımından çok köklü bir etki yapacağı, özellikle dinsel etnik kültürel çalışmaların kasıp kavurduğu içinde bulunduğumuz bölgede, barışı güçlendirici bir rol oynayacağı kanısındadır.'

Bunun anlamı şu:

Türkiye küreselleşen dünyada ve AB'ye girme aşamasında artık ulus devlet sevdasından vazgeçerek, AB'nin esasını oluşturan Roma Antlaşması'ndaki gibi "Gerçekten sevenler arasındaki ortaklıkta" onurlu bir yer edinecek ve Müslüman Ortadoğu halkına örnek olacak dünya barışına katkıda bulunmanın da mutluluğunu yaşayacaktır.[22]

"Dün sömürgeleştirmek için geldikleri topraklardan kovulanlar, bugün çağdaş dünyaya özgü yöntemlerle beyinleri bulandırıp, çeşitli uluslararası parlak sözlerin arkasına sığınarak, kaldıkları yerden devam etmek istemektedirler. Açıkça görülüyor ki bu gün Türk tarihinin Türk olmayanlarca yeniden yazılıp, Anadolu'nun Hıristiyanlara ait olduğu çalışmaları sürdürülmektedir.

Atılan her adım bu plan içindedir. Türkiye'yi ekonomik ve siyasal açıdan abluka altına alan emperyalizmin üçüncü ayağı, yani yurtiçi destekçileri, küresel yönden çeşitli projeleri gündeme taşıyıp uygulama alanına sokmaktadırlar. Peki niye Türkiye ve Anadolu? Bunun birçok cevabı var. Küresel, dini ve ekonomik. Fakat en önemlisi, ***'Türklerin dünya liderliğine oynayabilecek tek millet olma özelliği'*** *korkusu, Bunun örneği tarihte birden çok. İşte bu gelişimin önünü kesmek için yüzlerce yıldır yapılan plan ve projeler hız kesmeden devam ediyor.* ***Çanakkale'deki Rum azınlıklara ait okul ve İtalyan Tüccar Emilie Vitalis'in su deposunun bu gün bizlerce bilinmesi neye yaraya-caktır?"*** [23]

18–24 Mart 2002 tarihinde, Selçuk Veterinerlik Fakültesi'nin isteği üzerine, Avrupa Veteriner Halk Eğitim Birliği Heyeti gelmiş, yaptığı incelemeden sonra, *"Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi ve Türk Dili derslerini gereksiz; yabancı dil eğitimini ise yetersiz"* bulmuştur.

Devrim Tarihini gereksiz olduğu için değil, Bağımsızlık Savaşı yıllarının Türk'ün belleğinden silinmesi gerektiğine inandıkları için tehlikeli

22) a.g.e., sf: 435-436
23) Sivil İhanet, Neval Kavcar, Kabara Yayınevi, Haziran 2007, Sf:51-53

bulmuşlardır. AB'nin ne yapmak istediği net ve açık ortada iken, Türk Ulusu'nu yok edecek projelere hala imza üzerine imza atılıyor. Neden?

Anlaşılan o ki AB'nin Sokrat Programı ve benzerleri Türkiye'nin değil, AB'nin hedef ve gereksinmelerini göz önüne alarak eleman yetiştirecektir. Türk ulusal eğitiminin genel amacı da yakında değişebilir. Türk tarihindeki *"ötekileştirici", "Yahudi düşmanlığını kışkırtıcı "* (Neresinde varsa) "İnsan haklarını aykırı.." vb gibi (!!) bölümleri Komisyon Başkanlığını Prof. Dr. İlber Ortaylı'nın yaptığı komisyon düzeltecek. Bu komisyonları biliriz. Üyeler Ortaylı tarih profesörü diye ona güvenirler, sonra her şey Tarih Vakfı zihniyetine göre düzenlenir.

Türk Tarihini Çarpıtma Konusunda İç ve Dış Odakların İşbirliği:

Türk Tarihini Çarpıtılması Konusunda İç ve Dış Odakların İşbirliği Halinde Olmalarına Ne Ad Vermeli? …

Tarih öğretmeni, yazar **Abdulkadir Paksoy**, önemli bir görev yapmış, liselerde okutulan *"İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük"* kitabında gericilik ve tarikatlarla ilgili kimi bölümlerin, sözcük ve yorumların cımbızlandığını, saptırıldığını ortaya çıkarmıştı. Paksoy'un belirlemelerinin yarattığı tepkiler dalga dalga yükseliyor. CHP milletvekili **Mustafa Gazalcı**, konuyu, Milli Eğitim Bakanı'na yönelttiği bir soru önergesi ile TBMM'ye taşıdı:

"- Prof. Dr. Ahmet Mumcu - Mükerrem K. Su tarafından yazılan 2000 tarihli 'T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük' ders kitabı, daha eskiden yazılıp okutulan Niyazi Akşit tarih kitapları ile 2005- 2006'da kabul edilen İdris Akdin-Muhittin Çakmak-Mustafa Genç'in yazdığı tarih kitaplarında; tarikatlar, tekke ve zaviyeler, Padişah II. Abdülhamit ve Vahdettin, 31 Mart Olayı, Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı, laiklik, Şeyh Sait gibi konuların farklı ele alınıp yorumlanmasının nedeni nedir?

- Eski T. C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında tekke ve zaviyelerin bilime ve laik yaşama aykırı, çağdışı kurumlar ve birer sömürü merkezleri durumuna geldikleri için kapatıldıkları belirtilirken, yeni ders kitabında 'İslam dini ile bağdaşmayan inançlar ve âdetler ortaya çıktığı', yani İslamî kurallardan saptıkları ve bozuldukları için kapatıldığı belirtilmiştir. Bu değişikliğe neden gerek duyulmuştur? İslam dininde tarikatların yeri var mıdır?

- Eski ders kitabında Şeyh Sait ve Derviş Mehmet'in birer tarikat mensubu / başı oldukları belirtilirken yeni ders kitabında bu bilgi çıkarılmıştır. Şeyh Sait ve Derviş Mehmet birer tarikat mensubu / başı değiller midir?

- Eski ders kitabında yer alan II. Abdülhamit'in kendisine karşı bir

ayaklanma olabileceği kaygısıyla donanmayı Haliç'e çektirdiği, 31 Mart ayaklanmasında rolü olduğu, aydınlara karşı baskı uyguladığı vb. bilgiler yeni ders kitabında neden çıkarılmış ve yerine sadece II. Abdülhamit'i olumlayan ifadeler konulmuştur? Bu anlatım değişikliğine yol açacak yeni tarihsel belgeler mi bulunmuştur?

- Eski ders kitabında Padişah Vahdettin ile Damat Ferit arasında bir uyum bulunduğu, ikisinin de İngilizlerle işbirliği yaptığı vurgulanırken, yeni ders kitabında Damat Ferit'le Vahdettin'in farklı düşündüğü, gerçekte Vahdettin'in değil Damat Ferit'in İngilizlerle işbirliği yaptığı bilgisi verilmiştir. Bu değişikliğe neden gerek duyulmuştur?

- Eski ders kitabında Atatürk'ün Samsun'a çıkışı konusunda Atatürk'ün Padişah Vahdettin hakkındaki sözleri yer alırken, yeni ders kitabında bu sözler çıkarılmış, yerine Atatürk'le Vahdettin arasında bir uyum olduğunu duyumsatan ifadeler konulmuştur. Padişah Vahdettin'in M. Kemal'i Anadolu'ya Kurtuluş Savaşı'nı başlatması için gönderdiğini doğrulayan belgeler mi bulunmuştur ki böyle bir değişikliğe gidilmiştir?

- Eski ders kitabında Padişah Vahdettin'in İngiltere'ye sığındığı bilgisi verilirken yeni ders kitabında bu bilgi neden çıkarılmıştır? Padişah Vahdettin'in İngiltere'ye sığındığı bilgisi doğru değil midir?"

Ulusal Kurtuluş Savaşımız ve devrim tarihimiz bizim alnımızın akıdır. Onun sinsi oyunlarla, safsatalarla, çarpıtmalarla kirletilerek çocuklarımıza aktarılmasına izin vermemeliyiz. Olay ciddi...[24]

"Su uyur, düşman uyumaz" atasözünü doğrular biçimde Batının Türkiye ve Lozan karşıtlığı sadece Lozan Antlaşması'nın yapıldığı dönemde kalmadı.

Batının bugünkü ve yüzyıl önceki söylem ve politikaları arasında hemen hemen hiç fark yok.

Türkiye, ekonomik bağımsızlığını yitirip Batı'ya bağlandıkça, ulusal birlik ve tümlüğüne yönelik söylem ve etkinlik ve örgütlenmeler yoğunluk kazanmaya başlandı.

Bunun için öncelikle ABD'nin 1921 yılından bu yana yürüttüğü yeni dünya düzeni politikalarına kısaca göz atmak, ardından ise Türkiye'nin sözde müttefiki ve stratejik ortağı olduğunu söyleyen ABD'nin 1990, 1999 ve 2000 tarihli Kongre raporları ile birlikte batılı devletlerin Türkiye'de yürüttüğü kültürel ve siyasal etkinliklerin analizini yapmak gerekir.

24) Cumhuriyet Gazetesi, 12 Şubat 2007, Işık Kansu, Sf. 17

YENİ DÜNYA DÜZENİ'NİN HEDEFİ VE TÜRKİYE

Küresel sermaye (çok uluslu ya da uluslararası sermaye) yeni dünya düzeni, küreselleşme adı altında dünyayı kendi çıkarları doğrultusunda yeniden yapılandırmayı hedeflemektedir. Bu amacı gerçekleştirmek için, ulus devletleri etnik temelinde bölerek, kendisine tabi, bağımlı parçalara ayırmayı, *"seçkinlerin dünya hükümetini"* kurmayı, *"21. yy'da izleyecekleri temel ilke olarak"* açıklamışladır.

"Bu, bu yüzyıl boyunca, özellikle, jeostratejik, jeopolitik öneme, başta enerji olmak üzere, yeraltı zenginliklerine, su kaynaklarına sahip üçüncü dünya ülkelerinin etnik yapılarının, küresel sermayenin saldırısına uğrayacağı anlamına gelmektedir.

Yeni Dünya Düzeninin Tarihçesi:

Yeni Dünya Düzeni tasarımının ciddiyetini, önemini ve bu tasarımın ardındaki küresel gücün büyüklüğünü, altmış yıldır dünyada neyi değiştirdiğini, neyi değiştirmekte olduğunu, dünya için nasıl bir gelecek öngördüğünü kavrayabilmek için, onun tarihçesi ve söz konusu küresel sermayenin gücüyle ilgili olarak, şunların bilinmesi gerekir.

Çokuluslu-uluslararası küresel sermayenin, Yeni dünya düzenini gerçekleştirmeye yönelik çalışmalarının seksen yılı aşkın bir geçmişi vardır.

Bu yeni düzeni, bir hayal olmaktan çıkarıp, somut bir yapıya dönüştürme hareketinin öncüleri, küresel sermayenin iki büyük kuramcı ve temsilcisi, dünyanın en büyük zenginleri kabul edilen Lord Rothschield ve David Rockefeller olmuşlardır.

Yeni Dünya Düzeninin Organları Şunlar:

a) Dış İlişkiler Konseyi (Council on Foreign Relations-CFR)

29 Temmuz 1921'de, Yeni dünya düzeni tasarımını gerçekleştirmek amacıyla; sermayeyi örgütleyip, geliştirip güçlendirmek, başka bir ifadeyle dünyayı küreselleştirmek ve dünya siyasetini küresel sermayenin çıkarları doğrultusunda yapılandırıp yönlendirmek, sonuç olarak; küçük bir azınlık fakat dev bir maddi güce sahip "seçkinlerin ve zenginlerin" "dünya egemenliğini" gerçekleştirmekle görevli Dış İlişkiler Konseyi kurulmuştur. (Council on Foreign Relations-CFR)

Bu örgüt, bugün, kendisine bağlı çok sayıda, çok güçlü uluslararası alt örgüte sahip, dünyayı, küresel sermayenin çıkarları doğrultusunda ekonomik ve siyasi olarak yönlendiren hareketin beyni, kumanda merkezi, tamamen küresel sermaye temsilcilerinden oluşan dev bir uluslararası kuruluştur.

Dış İlişkiler Konseyi'ne (CFR) bağlı, ondan sonra en etkin çok güç-

lü ve önemli iki uluslararası kuruluş, Bilderberg ve Üçlü Komisyon'dur. (Trilateral Commission, TC)

b) Bilderberg

29-31 Mayıs 1954 tarihlerinde Hollanda'da kurulmuştur. Fikir babası Yahudi kökenli, CIA mensubu 33. derece Mason, Joseph Ratinger'dir.[25]

c) Üçlü Komisyon: (Trilateral Commission)

1973 yılı başlarında kurulmuştur. Kurucuları ABD'li ünlü devlet adamı ve bilim adamı ve kuramcısı Prof. Dr. Zbigniew Brzezinski ve CFR Onursal Başkanı David Rockefeller'dir. Üyeleri, ABD, Japonya ve Batı Avrupa ülkeleri'dir. Birleşmiş Milletlerden daha güçlü bir kuruluş olarak tasarlanmıştır. Hedefi, "dünya devleti"ni gerçekleştirmektir.[26]

d) Global Stratejik Komite

Sayılan kuruluşların yönetim merkezi, bu kuruluşlardan 13 temsilciden oluşan, "Dünya Yönetimi'nin", en üst düzey, "çok gizli komitesi" olan Global Stratejik Komite'dir. Komite Başkanı ABD'de Nixon ve Carter dönemlerinde iki kez Dışişleri Bakanlığı yapmış olan Henry F. Kissenger'dir. Komite üyeleri arasında devlet görevinde bulunmuş diğer üyeler şunlardır. Prof. Dr. Zbigniew Brzezinski (Ulusal Güvenlik Danışmanı), George P. Shultz (eski Dışişleri Bakanı), Harold Brown (eski Savunma Bakanı), James Baker (eski Dışişleri Bakanı), Lawrence Eagleburger (eski Dışişleri Bakanı, Philips Petrol eski başkanı), Donald Rumsfeld (yeni istifa eden ABD Savunma Bakanı), James R. Sch1esinger (eski Dışişleri bakanı, Uluslararası Politika Başkanı Danışmanı, CSİS üyesi), Prof. Dr. Samuel Huntington (Carter dönemi Ulusal Güvenlik Konseyi üyesi, Medeniyetler Çatışmasının kuramcısı), Prof. Dr. Joseph S. Nye Jr. (G. Bush dönemi Ulusal İstihbarat Başkanı), Brent Scoweroft (Em. Tümgeneral, Bush dönemi Ulusal Güvenlik Konseyi danışmanı).[27]

Yukarıdaki listede yer alan isimler ve bunların devlette bulundukları görevler, ABD'de egemen gücün, gerçekte, küresel sermayenin beyni, kumanda merkezi konumunda olan Dış İlişkiler Konseyi (CFR) olduğunu açık olarak ortaya koymaktadır.

Ayrıca, en tepedeki[28] 48 üyenin 24'ünün, aralarında eski Cumhurbaşkanı W. Bill Clinton, ünlü stratejist Prof. Dr. Zbigniew Brzezinski, Po-

25) Erol Bilbilik, CFR Trilateral-Bilderberg, sf. 75, Umay Yay., Aralık 2005.
26) Age., sf. 65, 67.
27) Age., sf. 37.
28) Bunlar, Dış İlişkiler Konseyi, Üçlü Komisyon ve Bilderberg'in üçüne de üye olan üstün statülü kişilerdir

ul D. Wolfowitz'in ve eski bakanlar, bakan yardımcıları, milletvekilleri, senatörler, müsteşar1ar, büyükelçiler gibi devlet görevlilerinin olması, Dış İlişkiler Konseyi'nin, küresel sermayenin ABD yönetimindeki gücünün ne boyutta olduğunu göstermektedir. (Türkiye Açık Toplum Enstitüsü kurucusu, ünlü spekülatör George Soros da bu 48 kişiden biridir.)

Dış İlişkiler Konseyi'nin, ABD'de, devlette ve önemli kuruluşlarda görevli 2433 üyesi bulunmaktadır. Bu 2433 üyenin, 329'u devlette, 470'i üniversitelerde, 331'i medyada, 312'si think-tank'larda (strateji, araştırma kuruluşları), 177'si sanayi şirketlerinde, 60'ı uluslararası hukuk şirketlerinde, 56'sı ABD Temsilciler Meclisi ve Senato'da, 31'i Federal Rezerv (Merkez Bankası) ve ulusal bankacılık kuruluşlarında üst düzeyde etkin görevlerde bulunmaktadır. (2000 yılı verileri)[29]

Dış İlişkiler Konseyi'nin (CFR) ABD dışında Rusya dahil 28 ülkede, kamuda ve önemli kuruluşlarda üst düzeyde etkin çok sayıda üyesi vardır.

Dış İlişkiler Konseyi (CFR), BM, NATO gibi önemli kuruluşlarda etkindir.

Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası, IMF gibi uluslararası ticaret ve finans kuruluşları tamamıyla Dış İlişkiler Konseyi'nin denetimindedir.

Çokuluslu-uluslararası sermaye, büyük örgütsel ve siyasi gücünün yanı sıra, büyük bir medya gücüne, dev bir maddi güce ve askeri desteğe de sahiptir.

Küresel Sermayenin Ekonomik Gücü:

Aşağıdaki bir kaç veri, küresel sermayenin gücünün boyutlarını görmek için yeterlidir.

BM bünyesindeki Dünya Kalkınma Ekonomileri Enstitüsü'nce 2000 yılı verilerine dayalı olarak, 6.5 milyar olan dünya nüfusunun %l'lik kesimi, bütün dünyadaki toplam servetin %40'ına sahiptir. Dünyadaki %2'lik kesim ise, bütün dünyadaki toplam servetin %60'ına sahiptir.

Dünyadaki toplam servet, alt ve üst % 10'luk gruplar için değerlendirildiğinde, zengin (üst) %10'luk kesimin sahip olduğu servet, bütün dünyadaki servetin %85'idir.

Yeni dünya düzeni tasarımının ardındaki güç, küresel sermaye işte böylesine dev bir servetin temsilcisidir.

Araştırma, dünyada sadece 499 dolar milyarderi olduğunu ortaya koyuyor.[30]

29) Age., sf. 43, 47.
30) Radikal, 6.12.2006.

Tanınmış araştırmacı Robert Went'e göre Dünya ekonomisi, çoğunlukla, egemen uluslardan (ülkelerden) daha büyük (maddi güç olarak) olan bir kaç yüz dev çokuluslu (şirket) tarafından yönlendiriliyor.[31]

David C. Korten, dünyadaki en büyük yüz ekonomik gücün yarısının şirketler olduğunu, bunlardan 10 tanesinin toplam satışlarının, en küçük yüz ülkenin toplam Gayri Safi Hasılasından fazla olduğunu, dünyanın en büyük elli ticari banka ve finans kuruluşunun, dünyanın yirmi trilyon dolar olan üretici sermayesinin % 60'ını elinde tuttuğunu belirtiyor. Yazara göre, ulus ötesi şirketler dünya ticaretinin %70'ini kontrol ediyor. Tepedeki beş firma dünya tahıl ticaretinin %77'sini, üç şirket dünya muz ticaretinin % 80'ini, üç şirket dünya kakao ticaretinin %83'ünü, üç şirket dünya çay ticaretinin % 87'sini gerçekleştiriyor.[32]

Dış İlişkiler Konseyi (CFR) işte böylesine zengin, güçlü ve örgütlü bir azınlığı temsil etmektedir.

Küresel Sermayenin Medya Gücü:

Medyatik güç olarak, dünya devleri olan Associated Press ve United Press (ABD), Reuters (İngiltere), France Press (Fransa) Dış İlişkiler Konseyi'nin denetimindedirler. Dünya haberlerinin %65'i ABD kaynaklıdır.[33]

Yani, dünyanın büyük çoğunluğu, dünya haberlerini, ABD'nin verdiği, çıkarına uygun olarak verdiği, istediği şekilde öğrenir. Bu medya gücü, Dış İlişkiler Konseyi (CFR) için, dünya kamuoyunu dilediği yönde oluşturmak, insanların beyinlerini yıkamak için, güçlü bir propaganda aracıdır.

Küresel Sermayenin Askeri Gücü:

Askeri güç olarak bakıldığında, Dış İlişkiler Konseyi (CFR) etkisinde olan ABD'nin, 1993 yılı itibariyle; sadece ABD dışında 35 yabancı ülkede, 395'i büyük çapta askeri üs ve daha küçük çapta ve tesislerde konuşlandırılmış, dünyanın en etkin silahlarıyla donatılmış, her an müdahaleye hazır, 500.000'e yakın askeri mevcuttur.[34]

Son altmış yıllık dönemde, başta ABD olmak üzere Batı'lı devletlerin başka ülkelere 40'ı aşkın darbe şeklinde ya da doğrudan silahlı müdahalesi olmuştur.

---

31) Robert Went, Küreselleşme, çev. Emrah Dinç, Yazın Yay., 1998, sf. 37, sf 23. (sf. 40)
32) A.g.e
33) Metin Aydoğan, 16. baskı, sf. 584.
34) Kemal Bildibik, CFR Trilateral-Bilderberg, Umay Yay., Aralık 2005, sf.19; Michael Parenti.

Suikast İçin Yasal Düzenleme Önerisi:

Başkan Gerald Ford zamanında bir karar alınmıştı; artık Amerika; CIA, yabancı devlet başkanları öldürmeyecekti. Yani o zamana kadar öldürdüklerini örtülü biçimde (zımni olarak) kabul etmişlerdi. O tarihten sonra, devleti başkanı olmayanları kabul etmiş oluyorlardı. New York ve Pentagon saldırılarından sonra bu kararın değişmesi söz konusudur. Yeni yasayla, artık CIA'nin yabancı devlet başkanı da öldürmesini de imkan dahiline sokacak değişiklikler Amerika'da gündemdedir.[35]

ABD yönetiminin **"askeri yeteneklerini"** her alanda kullanacağını gösteren en iyi örnek 2001 Şubat ayında ABD Temsilciler Meclisi'ne verilen bir yasa önerisidir. Bu öneri, gelinen noktanın gerçek boyutunu göstermektedir. Georgia Eyaleti Milletvekili **Bob Barr, "Gerekirse Kişilere Yönelik Suikast Düzenlenmesine Olanak Vermek İçin"** bir yasa teklifi hazırladı ve The Washington Times Gazetesi'ne şunları söyledi: *"Kendimizi kandırmayalım. Yakın tarihimize görüldüğü gibi ABD, gerektiğinde çıkarlarını korumak için dünyanın her yerinde, her şeyi yapmaya hazırdır. Benim tasarım yasalaşırsa, gerektiğinde suikast düzenlenebilmesine yönelik yasal boşluğu dolduracaktır."* [36]

Bu veriler,

Ulus devletlerin, kendilerini etnik temelde bölmeyi, halklarının haklarını elitler ve dünya bankacılarının egemenliğine devrini, temel bir ilke olarak benimsemiş olan küresel gücün, bu devletler için ne denli bir tehdit oluşturduğunu anlamak için yeterlidir.

Küresel çokuluslu gücün, bu konudaki amacı ve kararlılığı, yeni dünya düzeninin, küreselleşmenin temsilcilerinin, kuramcılarının yaptıkları açıklama ve gerçekleştirdikleri etkinliklerden açıkça anlaşılmaktadır.

Yeni dünya düzeni'nin temsilcisi, kuramcısı ve stratejistlerinden biri olan, ABD'li ünlü zengin David Rockefeller, Haziran 1991'de, küresel sermayeyi yönlendirip, güçlendiren en önemli kuruluşlardan biri olan Üçlü Komisyon (Trilateral Commission)'da yaptığı konuşmada, yeni dünya düzeni ile hedeflenenin seçkin elitlerin ve zenginlerin, ***ULUSÜSTÜ EGEMENLİĞİNE*** dayalı ***DÜNYA HÜKÜMETİ*** olduğunu, çok açık olarak söylüyor ve diyor ki:

"The Washington Post, The New York Times, Time Magazine ve DİĞER BÜYÜK yayın organlarının yöneticilerine toplantılarımıza katıldıkları için, BİZİ KIRK YILI AŞKIN BİR SÜREDİR DESTEK-

35) Prof.Dr.Alpaslan Işıklı, Neo Liberalizm ve Görünmeyen El – Yeni Din Yeni Tanrı, sf:427

36) Metin Aydoğan, Bitmeyen Oyun, sf:103

LEDİKLERİ İÇİN müteşekkiriz. Bu yıllar boyunca HALKIN DENETİMİNE MARUZ KALMIŞ OLSAYDIK, dünya ile ilgili tasarımızı asla geliştiremezdik. Fakat şu anda dünya, DÜNYA HÜKÜMETİNE doğru ilerlemek için, daha donanımlı ve hazır. Entellektüel bir SEÇKİNİN ve DÜNYA BANKACILARININ ULUSÜSTÜ EGEMENLİĞİ, geçmiş asırlarda uygulanan ulusal özdenetime kıyasla, kesinlikle daha makbuldür." 37

Bu beyan, aynı zamanda, küresel sermayenin arkasında ne kadar büyük medya desteği olduğunu ve küresel gücün, "dünya hükümetini" gerçekleştirme faaliyetlerini D. Rockefeller'ın ifadesine göre 1921'den bugüne kesintisiz biçimde sürdürmekte olduklarını ortaya koymaktadır.

Yeni dünya düzeni ve onun stratejik aracı olan küreselleşme ile neyin hedeflendiği, böylesine yetkili bir kişi tarafından, ancak bu kadar açık olarak ifade edilebilir. Aynı Rockefeller, küresel sermayenin en etkin ekonomik ve siyasi örgütü, kumanda merkezi olan Dış İlişkiler Konseyi'nde yaptığı konuşmada da, aynı hedefi, daha kararlı olarak şöyle tanımlıyor.

"Bir DÜNYA DEVLETİ oluşturduğumuzda, modern dünya daha mükemmel ve dengeli olacaktır. Halkların kendilerini yönetme hakları, DÜNYA BANKERLERİ ve ENTELLEKTÜEL ELİTİN OTORİTESİ ALTINA GİRECEKTİR. Bu yüzyılda takip edeceğimiz temel ilke budur." 38

Yeni dünya düzeni'nin bir başka kuramcısı olan, Amerikan Dış Politika Araştırmaları Enstitüsü Başkanı R. Strausz Hupe ise, hedefi, daha somut bir şekilde ortaya koyuyor ve bir makalesinde bunu şöyle ifade ediyor.

"Ulusalcılık bu yüzyılın en güçlü gerici kuvvetidir... Mal ve hizmetlerin serbest dolaşımım engeller, ekonomik ve kültürel gelişimi durdurur. Amerikan halkının misyonu, MİLLİ DEVLETLERİ TARİHE GÖMMEK, onların kalan halklarını, daha küçük birimlerde birleştirmek ve ELİNDEKİ GÜÇ İLE düzenin muhtemel sabotörlerini (...) caydırmaktır. Önümüzdeki elli yılda gelecek Amerikanındır." 39

---

37) Türk Yolu, sayı 13, sf. 22, Eylül-Ekim 2006; Jim Keith, CIA-CIA'den Medya'ya Kitlelerin Kontrolü", çev. Sibel Can, Nokta Kitap Yay., İstanbul, 2005, sf. 57.

38) Erol Bilbilik, Dış İlişkiler Konseyi, CFR, Trilateral-Bilderberg, sf. 18, Umay Yayınları, 1. basım, İzmir, Aralık 2005, sf. 18. Yeni Dünya Düzeni'ni, bugün dünyayı yönetenlerin kimler olduğunu anlayabilmek için bu kitap mutlaka okunmalıdır. Yazarın Amerikan Kuşatması, NATO ve Geniş Orta Doğu Stratejisi, Küresel Dünya Politikaları ve Ulusal Seçenekler, Dünya'yı Yöneten Gizli Örgütler isimli dört kitabı daha vardır. Umay Yayınları, Tel: 0232.422 31 14 - Faks: 0232.464 41 37

39) Age., sf.17.

Küreselcilerin en etkin üç kuruluşundan biri olan Bilderberg'in ilk başkanı Hollanda'lı Prens Berndhard ise, en yaşamsal görevlerinin ne olduğunu şöyle açıklamaktadır:

"Milliyetçiliğin hüküm sürdüğü ortamlarda, insanlar egemenliklerini uluslararası güçlü bir organa devrini kabul etmezler. Bizim önümüzdeki EN HAYATİ GÖREV, onları buna razı etmektir." [40]

Küreselleşmenin ünlü teorisyenlerinden John Naisbitt ise SEÇKİNLERİN DÜNYA EGEMENLİĞİ'ni hedefleyen yeni dünya düzeni'nin stratejik bir gereği olan küreselleşmenin temel amacının, ulus devletleri küçük parçalara bölmek olduğunu açık olarak şöyle ifade ediyor.

"... eğer dünyayı TEK PAZARLI BİR DÜNYA haline getireceksek, PARÇALARI KÜÇÜK OLMALI... BİN ÜLKELİK bir dünya, ulus devletin ötesine geçmeyi belirten bir mecaz... Yeni liderler (devlet başkanları), artık devletler arasında değil, bireyler ve ŞİRKETLER arasında stratejik ittifakı kolaylaştıracak, ya da en azından karşı çıkmayacaklardır. ... bu süreç, HÜKÜMETSİZ BİR YÖNETİMİN yayılmasına doğru ilerleme süreci." [41]

John Naisbitt, kısaca, bugünkü 200 ülkeli dünyayı, şirketlerin dünya egemenliğinin önünde engel görüyor, bunun için en az bin, hatta daha fazla ülkeli bir dünyanın gerektiğini belirtiyor. Bununla da kalmıyor, yeni dünya düzeninde devlet liderlerinin, ŞİRKETLERİN ÇIKARLARINA hizmet eden görevliler olmaları gerektiğini, dahası, hedefin HÜKÜMETSİZ, başsız, otoritesiz devletler olması gerektiğini ifade ediyor.

Yeni dünya düzeninin, yani "seçkin zenginler egemenliğinin" sözcüsü, New Perspectives Quarterly dergisi başyazarı ise daha da ileri gidiyor ve küreselleşmenin hedefini şöyle tanımlıyor.

"Yeni dünya düzeni'nin en önemli yapı taşları silahlı uluslar yerine, GLOBAL ÖLÇEKLİ ŞİRKETLERE ev sahipliği yapan, teknolojik olarak geliştirilmiş, ŞEHİR DEVLETLERİ olacaktır." [42]

Bu başyazar, Yeni dünya düzeni için bin ülkeli dünyayı da az görüyor, şirketlerin, adeta ofisleri olacak yüz binlerce "şehir devletleri" öngörüyor ve çok kararlı olarak "bu olacaktır" diyor.

İsrail Başbakan'ı İzak Şamir, 1983 yılında Brüksel'de yaptığı açıklamada, doğrudan Türkiye'yi hedef gösteriyor ve Türkiye'nin Güneydoğusunda bir Kürt Devleti kurulmasına şu sözlerle talep ediyor;

"Türkiye, Kürdistan'ı işgal altında tutan devletlerden biridir. Bu

40) Age., sf. 77, 78.
41) Metin Aydoğan, Yeni Dünya Düzeni, Kemalizm ve Türkiye, cilt 2, sf. 612, Umay Yay.
42) Hıdır Göktaş, Metin Gölbay, Soğuk Savaştan Sıcak Barışa, Alan Yay., 1994, sf. 40.

devletler laf dinlemediği için Kürt halkı bağımsızlığını kazanamıyor" 43

Eski Almanya Şansölyesi Helmut Schmit'in, küresel sermayenin patronu ABD'nin Türkiye politikası hakkında, Türkiye'yi doğrudan ilgilendiren sözlerine yer verelim:

"ABD TÜRKİYE'Yİ BÖLECEK. ABD bu hedefini önümüzdeki yirmi yıl içinde GERÇEKLEŞTİRECEK. Türkiye topraklarında KÜRDİSTAN ve ERMENİSTAN kurma planlarını hayata geçirecek."

Tüm bu ifadeler, çok uluslu-uluslararası küresel gücün, tek merkezli küresel sermayenin, dünya için öngördüğü nihai hedefin ne olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Bu hedefte, kesin olan şey yeni dünya düzeni'nde ulus devletlere yer olmadığıdır. Bir başka ifadeyle, ulus devletler mutlaka parçalanarak, yok edileceklerdir.

Yeni dünya düzeninin önde gelen kuramcı ve temsilcilerinin bu kadar açık ifadeleri karşısında Batı'nın hedefinin, Türkiye'yi bölmek olduğu gerçeğini, ulusalcı bir *"paranoya", "vehim"* bir *"komplo"* olduğunu söylemek, ulusalcıları çağ dışılıkla suçlamak, ya bilgisizlik, ya işbirlikçilik ya da gaflet olmaktadır.

Yukarıdaki ifadelere, Henry Kissinger, Zbigniew Brzezinski, George Kennan, Paul Wolfowitz, Samuel Huntington ve daha birçok Yeni dünya düzeni kuramcısının ve temsilcisinin ifadeleri eklenebilir.

Bu beyanlar, açıkça göstermektedir ki, küresel sermayenin ülkeleri etnik yapıları temelinde bölme stratejisi, sadece Türkiye'ye yönelik bir plan olmayıp, tüm dünyayı, özellikle jeopolitik ve jeostratejik öneme sahip üçüncü dünya ülkelerine yönelik ilkesel temelli *"genel"* bir stratejidir.

Ancak, burada bilinmesi gereken bir başka önemli husus, bu stratejide Türkiye'nin, Batı için özel bir hedef olduğudur.

Bunun birçok nedeni mevcuttur.

Kısaca özetlenirse, öncelikli neden, gerek jeopolitik gerekse jeostratejik olarak çok önemli bir konuma, büyük bir gelişme potansiyeline sahip olan Türkiye'nin, güçlenmesi, dünya enerji kaynaklarının kalbi olan bölgede *"lider ülke"* konumuna yükselmesi, Ortadoğu'daki güç ve çıkar dengelerini bozar. Bu durum, Batı'nın bölgedeki çıkarlarıyla bağdaşmaz.

Dolayısıyla, başta ABD olmak üzere AB, kısaca Batı, Türkiye'nin bu

43) Vural Savaş, Yeniçağ, 26.9.2005.

bölgede güçlenmesine asla izin vermek istemez.

Ayrıca, çok önemli olarak, güçlü bir Türkiye'nin dünya enerji kaynaklarının büyük bölümüne sahip Orta Asya Türk cumhuriyetlerinin, Müslüman ülkelerin *"LİDERİ"* konumuna yükselmesi, Batı'nın çıkarlarıyla asla bağdaşmadığı gibi, Batı'nın Ortadoğu'daki ileri karakolu olan İsrail'in güvenliği açısından da, Batı için kabul edilebilir bir durum değildir.

Ayrıca, bölge için yaşamsal öneme sahip Dicle, Fırat su havzalarının Türkiye'nin denetiminde olması, Batı için Türkiye'nin denetim altında tutulmasını gerekli kılmaktadır.

Bunların dışında, Batı, bugün kendisi için büyük bir pazar olan Türkiye'nin gelişip güçlenerek, kendisine dünyada ticari bir rakip olmasını istemez.

Bu nedenlerdendir ki, Batı, Türkiye'yi ekonomik olarak bağımlı kılmak, bölerek etkisiz hale getirmek için, ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel her türlü girişimin sadece yanında değil arkasında olmuştur ve olacaktır.

Batı'nın Türkiye ve Türk dünyasına uyguladığı politikanın özünü, iç yüzünü ve bu politikanın ne kadar yıkıcı olduğunu anlamak için, "en gizli" (vagram) dereceli bir NATO belgesine bakmak yeterlidir.

1961 yılında, Washington'daki NATO Karargahı'nda yüksek rütbeli bir Türk subayının ele geçirdiği *"en gizli"*den (Cosmie Top Secret) daha yüksek gizlilik derecesine sahip (vagram) bir dosyada, Sovyetler Birliği'nin dağılacağı, Orta Asya'da beş ya da altı Türk Cumhuriyeti kurulacağı, otuz yıl öncesinden öngörülerek, kurulacak orta Asya Türk cumhuriyetleri ve Türkiye ile ilgili politika, şu şekilde belirlenmiştir.

"Türk devletlerinin işgal edecekleri coğrafya stratejik yönden çok değerli ve tabii kaynaklar bakımından çok zengindir. Bu devletler Batı'daki Türkiye Cumhuriyeti ile birleşirse o zaman ortaya Hitler Almanya'sı veya Stalin Rusya'sından daha tehlikeli bir kuvvet Batılıların karşısına çıkar. Türkiye Cumhuriyeti ile Doğu Türklerini birleştirmemek için elden gelen yapılmalı, Türkiye ile bu devletler arasında tampon devletler kurulmalı, TÜRKİYE'nin LİDER DEVLET OLMASINI ENGELLEMEK İÇİN, SİYASİ ve EKONOMİK BÜTÜN TEDBİRLER ALINMALIDIR." [44]

Bu gizli belge, Türkiye'nin bugün neden bu durumda olduğunu, neden yıllardır bir türlü ayağa kalkamadığını, niçin böylesine vahim boyutta borçlandırıldığını, tarımdaki çöküşü, madenlerin işgalini, yaban-

44) Hasan Demir, Yeniçağ, 23.8.2006.

cılara tarım arazisi satışını, cehaleti, işsizliği, bölücülüğü, terörü, siyasi istikrarsızlığı, Türkiye'yle ilgili, olumsuz, birçok şeyi açıklamaktadır.

Batı'nın bu yıkıcı kuşatmasına, yıllardır ülkeyi yönetenlerin basiretsizliği, yetersizliği, aydınların sorumsuzluğu, çıkarcı kesimin işbirlikçiliği eklendiğinde, geriye söylenecek, fazla bir şey kalmıyor.

Yeni dünya düzeninin vazgeçilmez stratejisi olan küreselleşmenin son kırk yıl içinde dünyada neyi ne kadar değiştirdiğine de bir kaç veri ile değinmek gerekir.

Küreselleşme sürecinde, 1960'da dünya nüfusunun en zengin %20' sinin ortalama gelirinin, en yoksul % 20' sinin ortalama geliri ile otuz kat olan farkı, 1995'te 82 kata çıkmıştır.[45] *Bugün bu fark 250 kat olarak hesaplanıyor. Kısacası, küreselleşme, zenginlerin zenginliklerini kat kat katladı.*

Gelişmiş olan ülkelerde 1965 yılında 2.281 dolar olan kişi başına GSMH, 1990 yılında 7,5 kat artarak, 17.056 dolara yükselmiştir.[46] *Bugün, bu miktar yaklaşık 25.000 dolardır. (1965 yılına göre 13 kat artış olmuştur)*

II. Dünya Savaşı öncesi, hemen hiç borcu olmayan bir kaç az gelişmiş ülke, altından kalkamayacağı bir borç batağına sürüklenmiştir. Bu ülkelerin 1970 yılında %14,4 olan borç / GSMH oranları, 1990 yılında üçe katlanarak, %43.3'e çıktı. Az gelişmiş ülkelerin toplam borçları ise 1970–1990 arası yirmi yıllık dönemde tam 21 kat artmıştır.[47]

Az gelişmiş ülkeler, borçları sürekli ödemelerine rağmen, borçları sürekli artmıştır. Bu ülkelerin, gelişmiş ülkelere 1970 yılında toplam 62,5 milyar dolar olan borcu, yirmi yılda, 21.5 kat artarak, 1991 yılında 1 trilyon 341 milyar dolara yükselmiştir.

1978 yılında, az gelişmiş ülkelere uygulanan borç faizi %9,7'yken, bu oran 1981'de %17,5'e çıkmıştır.

Dünya Bankası'nın verdiği borç (kredi) 1970'de 4,5 milyar dolarken, 1990'da %21 kat artarak 95,7 milyar dolara çıkarılarak, borç alan ülkeler küresel sermayeye tam bağımlı kılınmıştır.

Aynı amaçla, IMF' de, 1970'de 0,7 milyar dolar olan dış borcu (verdiği kredi), 49,3 kat artırarak, 1990 yılında 34,5 milyar dolara çıkardı.

IMF'den, 1995 yılına kadar borç alan 137 ülkeden 81'inin IMF'ye bağımlılığı ileri düzeyde artmıştır. 89 az gelişmiş ülkeden 48'inin durumu daha kötüleşmiştir. 32'si ise tamamen yoksullaşmıştır.[48]

---

45) Robert Went, Küreselleşme, çev. Emrah Dinç, Yazın Yayınları, sf. 57.
46) Metin Aydoğan, sf. 603.
47) Age., sf. 580, 581.
48) Age., sf. 519.

Özetle,

Küreselleşme, son altmış yıl içinde, hedefine uygun olarak, zenginlerin zenginliğini kat kat artırırken, yoksul, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri borç batağına sürükleyerek, küresel sermayeye tam bağımlı hale getirmiştir.

Türkiye'de bu ülkelerden biridir.

Türkiye'nin, 2000 ve 2002 yıllarından 2006 yılına kadar ki sekiz yıllık süreçte borç stokundaki ve önemli ekonomik göstergelerdeki vahim değişim aşağıda özetlenmiştir.[49]

	2000	2006	kat	Oran
Toplam (iç, dış) Borç Stoku (kamu)	85,68 (TL) (Katrilyon)	367,2 (TL) (Katrilyon)	4,28	%329
	2002	2006	kat	Oran
Toplam (iç, dış) Borç Stoku	220 (Milyar $)	352.5 (Milyar $)	1.6	%60
Dış Tic. Açığı	15,5 (Milyar $)	51,3 (Milyar$)	3,31	%231
Cari Açık	1,5 (Milyar$)	34 (Milyar $)	22,7	%2166
Sıcak Para	8,1 (Milyar $)	53 (Milyar $)	6,54	%554

Türkiye'nin 2006 yılı GSYİH'sı 388.2 milyar Dolardır. Bu tablo, yeni dünya düzeninin temsilcisi olan küresel sermayenin güdümünde olan Dünya Bankası, IMF ve benzer vasıtalarla Türkiye'yi, ne kadar hızla ve ne kadar vahim bir borç batağına sürüklediğinin, Türkiye'yi ekonomik olarak tam anlamıyla, kıpırdatmayacak şekilde kendisine bağımlı kıldığının açık göstergesidir.

Ekonomik bağımlılık, siyasi bağımlılıktır. Dolayısıyla bu tablo, sadece, Türkiye'nin ne büyük ölçüde sömürüldüğünün değil, aynı zamanda Türkiye'nin siyasi bağımsızlığının da ne ölçüde ipotek altında olduğunun göstergesidir.

Bu bölümde, buraya kadar yer verilen küresel sermaye temsilcilerinin, Yeni Dünya Düzeni kuramcılarının ifadeleri, belgeler, veriler karşısında, başta ABD ve Avrupa Birliği olmak üzere, Batı'nın Türkiye'yi bölme öncelikli ve ilkesel bir hedefi olduğunu gören, ulusalcı kesimi *"paranoya", "vehim", "komploculuk", "çağdışılık"*la suçlayanların, aşağılayanların kime, neye hizmet ettikleri açıktır. Bunlar, yeni dünya düzeni'nin hizmetinde işbirlikçiler ya da dünya gerçeklerinden haberi olmayan gafillerdir.

49) Esfender Korkmaz, Başkent Üniversitesi, 2007 Yılına Girerken Türkiye Paneli

Her şey açıktır, ortadadır.

***"Türkiye'yi böleceğim!"* diyen Batı'nın KENDİSİDİR. Üstelik bunu ima dahi etmiyorlar, açık açık söylüyorlar.**

Türkiye'nin doğusunu Kürdistan ve Ermenistan toprakları olarak gösteren haritalar, Pentagon yayınlarında, NATO toplantılarında (Roma) açık açık sergileniyor.

Adamlar açıkça "Türkiye'yi böleceğiz", "harita da bu olacak" diyorlar. Bu gerçeği görmemek, duymamak için artık ya gafil olmak gerekir ya hain.

Bu gerçeği, Türkiye'de tüm aklı başında insanlar, ulusalcı, aydınlar, bilim adamları, araştırmacılar, yazarlar, düşünürler görüyor. Batı'nın hedefinin Türkiye'yi bölmek olduğunu, sadece ulusalcı aydınlar değil, Devletin en gizli bilgilerine sahip, en üst düzeyde görev yapmış, görev yapan Devlet adamları, askeri yetkililer, başbakanlar, bakanlar, siyasi parti liderleri söylüyor.

Eski Genelkurmay Başkanı Org. Hilmi Özkök şunları söylüyor:

"Bütün bu gelişmeler açıkça Anayasa'nın 3'üncü maddesine işaret etmektedir. Bu maddenin tartışmaya açılmasının Türkiye'yi bir çatışmaya götürme olasılığı vardır. Bu sebeple, bilinçli herkesin, bırakın tartışmayı, ülkemizin bekası ve geleceği için, üniter devlet anlayışına dört elle sarılması ve bu kavramı belleklerde daha da güçlendirmesi gerekir."

Org. Hilmi Özkök, bu gelişmeden AB'yi sorumlu tutmakta ve AB'nin desteğinin boyutunu ve bu desteğinin AB sürecinde giderek daha da yoğunlaşacağını şu sözlerle vurguluyor:

"AB tarafından yayımlanan raporlarda, Kürt kökenli vatandaşlarımızla ilgili olarak yer alan hususlar, ferdi kültürel haklardan, toplumsal siyasi haklara tırmanmakta ve Türkiye'nin AB'ye giriş müzakerelerinde karşılaşacağı baskıların boyutlarını da gözler önüne sermektedir." [50]

Bu sözler, AB'nin hedefi Türkiye'yi bölmek olan PKK'nın arkasında olduğunun açık ifadesidir.

AB ve PKK tarafından hedef alınan Anayasa'nın 3'üncü maddesi şudur: *"Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili, Türkçe'dir. Bayrağı, şekli kanunda belirtilen beyaz ay yıldızlı bayraktır. Milli marşı, İstiklal Marşı'dır. Başkenti Ankara'dır"* .

Anayasa'nın 3'üncü maddesinin şıklarından herhangi birinin değiş-

50) Prof. Dr. Ümit Özdağ, Akşam, 25.4.2005.

tirilmesi halinde geriye Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nden ne kalır!

Ayrıca, bu maddenin değiştirilemeyeceği Anayasa'nın 4'üncü maddesi hükmüdür.

"Terör örgütü, isteklerini AB vasıtasıyla DİKTE ettiriyor." [51] Yani, PKK'nın hamisi ve sözcüsü olarak, dayatıyor. Kime, Türkiye'ye. Türkiye'yi bölmek isteyen terör örgütünün destekçisi, hamisi, sözcüsü bir kuruluşun, AB'nin, hangi iyi niyetinden söz edilebilir!

İyi niyet bir yana, bu tespitler karşısında, AB'nin Türkiye'ye düşmanlığından kuşku duymak mümkün müdür!

ESASEN, PKK AB'yi DEĞİL, AB PKK'yı KULLANMAKTADIR. PKK, BATI'nın TÜRKİYE'yi BÖLMEK AMACIYLA YILLARCA SÜREN PLANLI ÇABALARI, DESTEK ve YARDIMIYLA YARATILMIŞTIR.

Org. Yaşar Büyükanıt, Havacılık Dergisi'nde Kara Kuvvetleri Komutanı iken yer alan açıklamasında, PKK'yı kastederek, terör örgütünün, bazı Avrupa ülkelerinden sağladığı yardımlarla, BARINMA, SİLAH, MÜMİMMAT, EGİTİM, TEDAVİ, SEYAHAT VE ELEMAN TEMİNİ gibi ihtiyaçlarını karşıladığını beyan ediyor.[52]

Türk İstihbarat birimlerinin saptadığı, PKK'ya destek olan AB üyesi ve diğer Avrupa ülkeleri şunlardır: ABD, Almanya, Fransa, Yunanistan, Hollanda, İngiltere, Avusturya, Danimarka, İsveç, İspanya, İsviçre, Sırbistan, Bulgaristan, Romanya, Ermenistan, Rusya.[53] (diğer ülkeler: Suriye, İran, Irak, Libya, Lübnan, Güney Afrika Cumhuriyeti, sf. 69-70)

Türk İstihbaratı'nın bu saptamaları, AB ve Batı'nın hedefinin Türkiye'yi bölmek olduğunu yeterince açıklıkla ortaya koymaktadır.

Terörle mücadeleyi yaşayarak, Devletin en gizli belgelerine dayalı olarak bilen Jandarma eski Genel Komutanı Org. Şener Eruygur, AB ve ABD'nin Türkiye'ye yönelik *"bölücü tutumlarını"* şu sözlerle ifade etmiştir: *"AB ülkeleri terör örgütünün önünü açmaya yönelik talepleriyle birleşmişlerdir. ABD'nin Kuzey Irak'ta Kürt Devleti kurulması için sağladığı destek saklanamaz hale gelmiştir."* [54]

Eski Asayiş Kolordu ve 3. Ordu Komutanı, (Em.) Org. Necati Özgen, Yeniçağ Gazetesi'ne verdiği röportajda, AB'yi ağır bir dille suçlayıp, AB'yi bir "tehdit" olarak tanımlayarak şunları söylemiştir: *"AB, PKK'yı kullanarak, daha doğrusu PKK'nın istek1erini yerine getirmek için 'Kürt' azınlıklar yaratarak ki, bu da Türkiye'nin parçalanmasına gi-*

51) Hulki Cevizoğlu, Yeniçağ, 18.4.2006.
52) Ortadoğu, 6.7.2005.
53) Saygı Öztürk, Kırmızı Klasör, sf. 70-73.
54) Gözcü, 29.8.2005.

der." ... "Şimdi, siz tutup, AB raporunda azınlıklardan bahsediyorsunuz. Azınlıklar, gayri müslimlerdir. Şimdi, AB, bu dayatmaları, yapıyorsa, ***AVRUPA BİRLİĞİ TÜRKİYE İÇİN BİR TEHDİTTİR.****"* [55]

Eski Başbakan Bülent Ecevit, Tercüman Gazetesi'nde yayınlanan röportajında bir soruya karşılık şu cevabı vermiştir: *"Ben terörün, özellikle, dış çevreler tarafından desteklendiğine inanıyorum. Bazı terör gruplarına açıkça destek oluyorlar." ... "Fakat özellikle Kürtler, dış çevreler tarafından tahrik ediliyorlar. AB de aynı amaçlarla aynı hareketlerle açıkça girişmiş durumda. Ben bu hareketlerin ileride Türkiye açısından çok daha ciddi sorun yaratacağını düşünüyorum."* [56]

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, Türkiye'yi bölmeye yönelik girişimlerin hız kazandığını belirterek *"Türkiye'ye yönelik bir kuşatma var. Bu artık aklı başında her insanın görmezlikten gelemeyeceği bir gerçek"* diyor.[57]

CHP Grup Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Haluk Koç, Neşe Düzel'e verdiği röportajda, *"Türkiye'yi bölmek isteyen Amerika mı?"* sorusuna *"Haritalar ortada, planlar stratejiler ortada, Türkiye'yi bölmek isteyen siyasi sürecin arkasında dolaylı olarak bulunan Amerika, Amerika eksenli bir proje var."* cevabını vermiştir.[58]

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Dr. Devlet Bahçeli, genel kurulda yaptığı konuşmasında, AB'yi Türkiye'de etnik ayrışmayı desteklemek ve Türkiye'nin milli birliğine ve kardeşliğini hedef alan tahriklere zemin hazırlamakta suçlayarak, AB'nin Türkiye'yi bölmeyi hedeflediğini şu sözlerle ifade etmiştir:

"Avrupa Birliği, etnik bölücülerin, teröre destek çıkan ihanet odaklarının, milli birliğimizi parçalamak isteyenlerin, Türk tarihini karalamayı ve Türkiye'nin milli değerlerini aşağılamayı bir geçim yolu olarak gören bütün bedbahtların cesaret kaynağı ve sığınma kapısı olmuştur." (Genel kurul, 19.11.2006)

Türkiye'de üst düzey devlet görevinde bulunmuş ve bulunan daha birçok şahsiyetin, bilim adamının yukarıdaki örneklere benzer çok sayıda beyan ve tespit mevcuttur.

Recep Tayyip Erdoğan, 22 Temmuz 2005 tarihli Milliyet Gazetesi'nde yer alan demecinde: Avrupa'nın terör örgütüne (PKK) karşı önlem almadığını, tam aksine bazı Avrupa ülkelerinin bu örgüte yataklık

55) Yüksel Mutlu, Yeniçağ, 17.8.2005
56) Nursun Erol, Tercüman, 8.11.2006.
57) Gözcü, 28.10.2006.
58) Radikal, 6.11.2006.

ettiğini, hatta parasal destek verdiğini, misal olarak, İskandinav ülkelerinden birinde (Norveç), bir partinin çok açık ve net olarak desteklediğini ifade etmiş, yine Avrupa'dan şikayetle *"ya yargıla teröristi, ya bize ver diyoruz, ne yargılıyor ne bize veriyor. Bir de son zamanlarda (PKK'yı kastederek) milis olarak ilan etme havası başladı. Bu çok daha çirkin. Şimdi biz bunlara (Avrupa ülkeleri) nasıl güvenelim?"* sözleriyle, Avrupa ülkelerinin Türkiye'ye karşı art niyetli tavırlarını eleştirmiştir. (Genel Kurul, 19.11.2006)

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, daha önce de, PKK'nın bazı Avrupa ülkelerinden destek gördüğünü, bu ülkelerin DEHAP'lı belediyelere fon kullandırdığını, büyük yardım paraları verdiğini, çeşitli fonlardan doğrudan belirlenen projelere para aktarıldığını, belediyelerin ihaleleri bu ülkeleri istediği kişilere verdiklerini, Ankara'yı görmezden geldiklerini dile getirmiştir.[59]

9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel de, *"PKK'nın gücü Avrupa'dadır"* diyerek terörün adresini göstermiştir.

Bu ve benzer pek çok örnek vermek olanaklıdır.

Tüm bu açıklama ve saptamaların ortaya koyduğu tek gerçek, yeni dünya düzeni olarak tanımlanan, ulus devletleri etniklik temelinde bölerek, seçkinlerin ve zenginlerin mutlak egemenliğini hedefleyen çokuluslu sermayenin temsilcileri konumunda olan süper güç ABD ve ona bağımlı AB'nin öncelikli hedeflerinin Türkiye'yi bölmek olduğudur.

Gerek Batılıların, gerekse Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin en üst düzey yetkililerinin bu kadar açık beyan ve tespitleri karşısında;

Avrupa Birliği'nin hedefinin Türkiye'yi bölmek olduğunu söyleyen ulusalcı yurtsever aydınları, bilim adamlarını, yazarları, düşünürleri, *"paranoya", "vehim", "komploculuk"* ve *"çağdışılıkla"* suçlayan, aşağılayan, susturmak isteyenlerin bu ülkeyi bölmek isteyenlerle aynı safta olduklarını söylemek bir yanlış mı olur!

Artık görülmelidir ki,

"Ulusalcı kesimi suçlayıp aşağılayanların, susturmak isteyenlerin hedefi, ulusalcı yurtseverler değildir. Ulusalcı yurtseverlerin şahsında, Türkiye'nin, ulusal bütünlüğü, üniter yapısı, devleti, Türkiye Cumhuriyeti, bağımsızlık karakterimdir diyen Atatürk'ün tam bağımsızlık ilkesidir." [60]

---

59) Sadi, Somuncuoğlu, Yeniçağ, 9.7.2005.
60) Ali Tayyar Önder, Türkiye'nin Etnik Yapısı, Fark Yay. 26. Baskı, Mayıs 2007, sf: 333 - 354

ABD TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN TEMELİNİ YOK SAYIYOR…

ABD'nin Lozan'a karşıtlığı sadece Lozan Antlaşması"nın yapıldığı tarih ve dönemde kalmadı. ABD günümüzde de Türkiye'nin temelini oyacak gizli ve çoğu kez de açık olan etkinliklerin içindedir. Türkiye açısından en talihsiz olan şey ise kimi kişi ve kurumların bu yıkım işinde rol ve görev üstlenmeleridir.

2000 tarihli ABD Kongre Raporu Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş temelini yok sayıyor ve bu temeli oluşturan Lozan Antlaşması'nı tartışmaya açıyor. Türkiye'nin kuruluş aşamasını sorgulayan rapor, gelecekteki sorgulamalara da kapı açıyor. Bağımsızlık Savaşı'yla ilgili kısa yorum, aslında Lozan Anlaşması'nı uzun yıllar onamamış olan Amerika'nın 2000 yılı yaklaşımını özetlemekle kalmıyor, Alman vakıflarının ve ABD-İngiliz örgütlerinin parasal destekli yerli *"sivil(!)"* örgütlerin ileri sürdüğü: *"Türk Ulusu zorlama/yapay ulus"* tezlerinin kaynağı olduğunu da ortaya koyuyordu:

Türk Bağımsızlık Savaşı Onlara Göre Bir İç Savaş:

"Yabancıların hırsları Türk milli direnişini körükledi. Mustafa Kemal (daha sonra Atatürk) milliyetçileri Sultan'ın kuvvetlerine karşı iç savaşı kazandılar ve Rumları Anadolu'dan sürdüler,

Büyük güçler, çeşitli uluslararası ve iç nedenlerle Yunanlılara yardım edememişler, aralarında birlik oluşturamamışlar ve Sevr koşullarını yeniden dirilen Türklere kabul ettirememişlerdir" diyor.

Bir başka anlatımla rapora göre; Bağımsızlık Savaşı yoktur! 1918 - 1923 arasında sürdürülen savaş bir "iç savaştır."

"İç savaş" tanımlamasının anlamı şu: Bağımsızlık Savaşı, istilacılara ve emperyalizme karşı gerçekleşmemiştir. Anadolu dört bir yandan istila edilmemiş, Yunan orduları Trakya'ya ve Batı Anadolu'ya, Fransızlar Hatay, Adana, Gelibolu Yarımadası, Antep'e ve Maraş'a, İtalyan'lar Antalya, Muğla, Söke ve Kuşadası'na, İngilizler, İstanbul, Kocaeli, Bandırma ve Çanakkale boğazına çıkmamışlar, ABD'nin desteklediği Ermeniler Kuzeydoğu Anadolu'ya girmemişlerdir.

Mustafa Kemal'in önderliğinde, Osmanlı Devleti'ne karşı bir iç isyan gerçekleştirilmiştir. Bu tür değerlendirmeler yeni değildir. İstanbul' u işgal eden güçlerin komutanları ile Osmanlı yönetimi, Ulusal Kurtuluş savaşçılarına karşı halkı kışkırtmak için yarı siyasi, yarı dinsel gerekçe olarak bu *"isyan"* tanımlamasını kullanmıştır. İngiliz yandaşları (muhipleri) ile İslam Teali Cemiyeti'nin Ulusal Güçleri (Kuvayı Milliye'yi), *"eşkıya"* olarak nitelemesi de, kaynağını da bu *"iç savaş"* tanımlamasından almaktadır. Aslında ABD'nin ulusal çıkarlarına karşı çıkan her hareketi, "isyancı" olarak nitelemeyi temel politika haline getirmiştir.

ABD Kongre Raporuna Göre, Türk Bağımsızlık Savaşı Devlete İsyandır…

ABD, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş temellerini yıkmaya çalışıyor. T.C Devleti'nin kuruluşunun yasal dayanağının bulunmadığını ileri süren ABD Kongre Raporu; çeşitli uluslararası konferanslarda, *"Lozan antlaşmasında Müslüman azınlık tanınmamıştır"* denilerek yinelendi. Avrupa Parlamentosu da "Kemalizm reddedilmeli" söylemi ile bu teze destek verip Lozan Antlaşmasını tartışmaya açtı.

Amerikan Kongre raporunda, özetle:

I) Lozan'da Müslüman olmayan azınlık haklarından söz edilmiş ama bu azınlıkların adları ve hakları anlaşmaya geçirilmemiştir.

2) Lozan'da Türk tarafı Ermenilerin, Nasturilerin ve Süryani Hıristiyanların "vatanlarını" belirleme isteklerini de kabul etmemiştir.

3) Türkiye daha sonra Rum Ortodoksları, Ermenileri ve Yahudileri tanımıştır.

Yeni Etnik Azınlıklar Yaratma İsteği:

Özetle: Türkiye'de çok sayıda azınlık ve bunların "vatan" sorunları var, üç azınlığı kabul eden Türkiye, Gürcü, Çerkez, Arap, Kürt, Laz, Pomak, Balkan ve Asya kökenli Müslümanları da "azınlık" olarak kabul etmeliymiş!...

ABD Kongre Komisyonu demek istiyor ki, Türkiye'nin etnik ve dinsel içyapısı Lozan Antlaşması'nın yeniden görüşülmesini gerektiriyor.

"Türkiye, doğum yeri, milliyet, dil, ırk ya da din farkı gözetmeksizin tüm nüfusun canını ve özgürlüğünü tamamıyla koruma yükümlülüğünü üstlenmiş, her dinin ve inancın gereklerinin yerine getirilmesine ilişkin güvence vermiştir." O halde Türkiye'nin etnik ve dinsel içyapısı Lozan Antlaşması'nın yeniden görüşülmesini gerektiriyor.

Onlara göre, Lozan'da yapılan uluslararası antlaşmanın eksiklikleri vardır. Bu eksiklikler giderilmeli ve diğer uluslararası antlaşmalara da uydurulmalıdır.

UYUM YA DA UYDURMA İŞLEMLERİ…

2001 yılında ABD Kongre Raporu'nun büyük bir hızla yerine getirme çalışması başlatıldı. Değişikliklere 2002 ve 2003 yıllarında devam edildi. ABD 'den ithal Bakan Kemal Derviş'in 15 günde 15 yasa dayatmasıyla uyum ya da uydurulma işi hız kazandı. Avrupa Birliği'nin Kopenhag ölçütleri, AB'ye Uyum paketleri derken TBMM'den yasa üstüne yasalar çıkarıldı. Bu hıza hiçbir hukukçunun ve hukuk kurumunun yetişmesi mümkün olamadı...

Bu arada yazar Ümit Zileli'nin "İhanetin İkiz Mührü" diye nitelediği

BM'nin Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Sözleşmesi'yle, Kültürel ve Sosyal Haklara İlişkin Sözleşmesi (37 yıl Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bekleyen) 2003 yılı Haziran ayında kabul edildi. Böylece "Halkların, cemaatlerin, yerel gurupların, kendi kaderini tayin ve kendi hukukunu belirlemenin yasal dayanağı oluşturuldu!"

Yeni dünya düzeninin hedefi ulus devletler. ABD, Türkiye'yi akıl ve bilim eksenine dayalı ulus devletten, teokratik ilkelere dayalı ümmet devlete, evriltmeyi amaçlıyor. Tekil devlet yapısı ABD'nin yeni dünya düzeni çerçevesinde federatif yapıya dönüştürülüyor. Amerikan Kongre Raporu ile bir yandan Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yasallığını tartışmalı bir duruma sokulurken, öbür yandan din özgürlüğü görüntüsü altında Lozan Antlaşması'nın geçersizliği savunulmaktadır. Türkiye'ye yasalarını değiştir; tekkeleri, zaviyeleri ve manastırları aç deniyor. 1921 yılından bu yana ABD'nin ulus devleti çökertmek için proje ve senaryolarının ardı ve arkası kesilmiyor. Yani 1921 yılından bu yana yeni dünya düzeni projeleri sinsi bir biçimde uygulanıyor...

ABD'nin, Temel Yasaların Ortadan Kaldırılmasına Yönelik İstek ve Önerileri:

– Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 24'üncü maddesi din özgürlüğünü kısıtlıyor. Türk Devleti, Ortodoks Patrikliği gibi kurumların Türkçe dışı eğitim vermelerini, yabancı dindaşlarıyla ya da diğer din kurumlarıyla ilişki kurmalarını ülke tümlüğüne karşı bir tehdit olarak görüyor.

– Türkiye de çeşitli Müslüman mezheplerine bağlı insanların parasal ya da politik güç elde etmeleri engelleniyor.

– Türkiye de dinsel toplulukların başında bulunanların ya da müritlerinin unvanlarının kullanımı yasaklanmış, tekkeleri ve türbeleri kapatılmış. Oysa milli kahramanların türbeleri açık tutuluyor ve devlet bu yerlerin bakımını üstleniyor.

– Dinsel giysilere yalnızca ibadet yerlerinde izin veriliyor.

– Yasalar aynı zamanda memurların iş yerlerinde, öğrencilerin okullarda giyim kurallarını belirliyor ve yasalarla "başörtüsü" yasaklanıyor.

– Türkiye, Hıristiyan kurumların mülk edinmelerini engelliyor.

– Türkiye, Halkalı Manastırını kapatmıştır. Bu Manastır açılırsa Müslümanlar dahil, diğer cemaatlerin de özel din okulları açmalarını olanak sağlanacaktır.

– Lozan'da, zaten Osmanlı'nın Müslüman olmayanlara tanıdığı dinsel haklar tanıyor, ancak Osmanlı'nın tanıdığı diğer haklar tanınmıyor.

– Yehova Şahitleri'nin bir din olduğu kabul edilmiyor. (Yargıtay kararıyla Yehova Şahitleri din olarak kabul edilmiştir.)

Bir başka anlatımla Cumhuriyet Devleti'nin kuruluş evresinde kabul edilen tüm yasaların ortadan kaldırılmasının istendiği görülmektedir. Şöyle ki;

– Tarikat-ticaret bağlarına, şeyhlerin örgütsel destek için şirketleşmesine engel olunmamalıdır.

– Şeyhler, papazlar, hahamlar, hocalar vb. dinsel kılıkları ile ortalıkta dolaşarak toplum içinde kutsal giysilerine uygun bir ayrıcalık elde edebilmelidirler.

– Okullarda ve işyerlerinde etnik kimliğe uygun giyim özgür olmalıdır. Türban altına gizlendiği açıktır.

– Hıristiyanların, Musevilerin, her mezhepten Müslümanların, tarikatların ve böylece tüm etnik azınlıkların kendi bildiklerine okullar açarak, uluslaşma sürecini durdurmaları serbest bırakılmalıdır. Tıpkı 1923 öncesinde olduğu gibi.

– Toplumsal düzen, yurttaşlık yasaları Osmanlı dönemindeki gibi olmalı; Tanzimat yasalarıyla Avrupalılara ve Amerikalılara tanınan eğitim, örgütlenme, misyoner merkezi oluşturma serbestliği yeniden tanınmalıdır.

– Çeşitli dinlerin özgürce örgütlenebilmesi için hukuk elverişlidir. Yargıtay'ın Yehova Şahitleri ile ilgili kararı kullanılabilir.

Din Özgürlüğü Senaryosu bölümüne dönüp bir kez daha gözden geçirirsek, ABD raporuna uygun bir eylem planının yürütüldüğü kolaylıkla anlaşılacaktır. ABD'nin ve onların destekçisi Avrupa'nın Türkiye'de uluslaşma sürecinin en önemli ilkesi olan laik devlet düzeninin ve sonuçta Türkiye Cumhuriyeti'nin yıkılmak istendiği de görülecektir.

ANLAŞMAZLIKLARIN KAYNAĞI LAİKLİK:

"Anlaşmazlıkların Kaynağı Laikliktir" diyen ABD Kongre Raporu'nda, bugünkü anlaşmazlıkların ana kaynağının Osmanlı'nın yıkılması ve Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuş ortamında oluştuğunu savlanmaktadır.

Şöyle ki:

"M. Kemal Atatürk, çağdaş ve laik Türkiye Cumhuriyeti'ni Osmanlı İmparatorluğu'nun yerine geçirmek istedi.""Laikliğin kurumsallaştırılması Kemalistler ile çoğunlukla İslamcılar olarak adlandırılan muhafazakar Sünni Müslümanlar arasında, günümüzde de sürmekte olan, bir gerilim yaratmıştır."

Toplumsal dayanışma ve birliği sarsmayı amaçlayan, tarihsel gerçekleri ve olayların nedenlerini çarpıtan rapora göre, devletin kuruluş aşamasında, "Sünni Müslümanlar" ile "laik kurucular" arasında, bir ça-

tışma yaşanmıştır. Rapor, "28 Şubat 1997 Ültimatomu"na ve Refah Partisi'nin iktidardan uzaklaştırılmasına, "türban" olaylarına, kadın öğretmenlerin işten atılmasına ve Merve Kavakçı'nın durumuna değiniyor. "28 Şubat Muhtırası " ile imam hatip okullarının kısıtlandığına vurgu yapılıyor, bunun din özgürlüğüne aykırı olduğunu iddia ediyor.

ABD KONGRE RAPORUNA RECEP TAYYİP ERDOĞAN'DAN DESTEK:

Rapora Uygun Eylem Planı

ABD'nin Türkiye ve diğer az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere karşı yürüttüğü sözde "Demokrasi Projesi" ortak paydası çok kültürlülük ile zenginleştirilmiş kendine özgü bir tasarımdır. Diğer bir deyişle toplum mühendisliğinin bir ürünüdür. Batının demokrasiden anladığı şey kendisine uydu, yarı bağımsız yönetimleri iş başına getirmektir. ABD, din devleti özlemcilerini, etnik azınlık milliyetçilerini (ayrılıkçıları), (yabancı egemenlerle işbirliğinin olanaklarından yararlanan) sözde aydınları, "liberal enternasyonal" e kattı. Böylece para piyasası oyuncularının önü açıldı ve tüm çıkar gruplarını aynı cephede birleştirme becerisi gösterildi.

ABD'nin yeni dünya düzeni plan ve projesiyle Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye yönelik politikaları örtüşüyor. ABD'nin Lozan Antlaşması'nın geçersizliği kurgusunu Avrupa Birliği kabul etti. Bu kabul doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlığı bünyesinde İnsan Hakları Komisyonu oluşturuldu ve bu Komisyonun başkanlığına da Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu getirildi. Aynı Kaboğlu'nun Türkiye Barolar Birliği'nin Anayasa Komisyonunda da Zafer Üskül ile birlikte bir dönem görev yaptığını belirtmek gerek.

Başbakanlık Komisyonunda yer alan kuruluş ve kişilere emek ve düşünsel katkıları karşılığında ABD hazinesinden NED kanalıyla ve AB fonlarından para aktarıldığını vurgulamakta yarar var. Siyasal iktidarın geçmiş söylemleri ve ABD ile içli dışlı ilişkileri göz önüne alındığında, Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik tasfiye operasyonun (bu konudaki iç ve dış ittifakın) boyutu daha net anlaşılır.

Başbakanlıkta oluşturulan İnsan Hakları Komisyona katılan kimi kişi ve kurumların özellik ve niteliği de yürütülen tasfiye işleminin ne denli kapsayıcı olduğunu göstermektedir. Başbakanlık İnsan Hakları Komisyonu'nun bir kısım üyeleri; İhsan Dağı, Yılmaz Ensaroğlu (MAZLUMDER), Kamil B. Raif (TDV), Zafer Yavan (TUSİAD), Türkan Saylan (ÇYDD), Ayşe Berktay Hacımirzaoğlu (Kadının İnsan Hakları Vakfı), Levent Korkut (Liberal Düşünce Topluluğu Derneği), Şenal Sarıhan (Cumhuriyet Kadınları Derneği), Ali Doğan (Hacı Bektaş Veli A K. Vakfı), Mustafa Şimşek (Birlik Vakfı), Handan Soğuk (İktisadi Kalkınma

Vakfı), Bülent Tamer (Helsinki Yurttaşlar Derneği).

Başbakanlık Komisyonu'nun raporundan önce işin temeli, TOSAV'ın Türk-Kürt sorunu çalışmaları ile biçimlenen anayasa taslağı, AB kuyrukçusu TÜSİAD' ın raporları, İbrahim Kaboğlu'nun düzenlediği ve Anayasa reformu panelleriyle atılmıştır. Yapılan çalışmanın çatısının ise TESEV destekli Prof. Dr. Baskın Oran'ın hazırladığı ***"Türkiye'de azınlıklar: kavramlar, Lozan, iç mevzuat, içtihat, uygulama"*** raporuyla tamamlanmıştır.

Başkanlık Komisyonu *"Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktür"* (Anayasa md. 66) Tanımı yerine ABD'nin çok kültürlülük, çok kimliklilik tasarımına uygun biçimde yeni bir vatandaşlık tanımı ile yola çıktı. Raporda Türk kimliği yerine *"Türkiyelilik"* adı altında ne idüğü belirsiz yeni bir üst kimlik (sözde) tanımlaması getirilmek isteniyor. Türk ulusu yapay, zorlama bir ulustur iddiasından ya da Türk ulusal kimliğini yok saymadan hareketle yola çıkanlar, *Lozan Antlaşmasında Müslüman azınlıklara haklar tanındığına, her türlü dilde eğitimin serbest bırakılarak dayatmacı 'Kemalist' rejimden vazgeçilmesinin gerektiği sonucuna vardılar!*

(Not: Kimi kişi ve kurumların bu tartışmalı rapora muhalefet ettiğine işaret etmek, bu onurlu duruşu nedeniyle küresel oyuna son anda da olsa alet olmayanları kutlamak gerekir.)

Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ile ilgili

Anılar İzler / İzlenimler:

2004 yılı Kasım ayında Ankara'da Türkiye Barolar Birliği'nin Başkanı Av. Özdemir Özok başkanlığında Ankara Barosu Başkanı Av. Vedat Ahsen Coşar, İstanbul Barosu Başkanı Av. Kazım Kolcuoğlu, İzmir Barosu Başkanı olarak benim katıldığım bir toplantı yapıldı.

O tarihte, İ. Kaboğlu'nun başkanlık ettiği Başbakanlık İnsan Hakları Komisyonu'nun hazırladığı raporun açıklanması sırasında; Rapor, Kaboğlu'nun elinden alınıp yırtılmıştı. Bu eylemi yaptığı bir basın toplantısı ile kınayan bir metni TBB Başkanı Özdemir Özok toplantıya katılan barolar adına, (İzmir Barosu'nun muhalefeti ile) kamuoyuna duyurdu.

Ankara Barosu Staj Eğitim Merkezi'nde yapılan basın açıklaması sırasında TBB Başkanı tarafıma söz verdi: Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kaynaklık eden temel ilkeleri, doğrudan doğruya veya dolaylı biçimde tartışmaya açmayı doğru bir yaklaşım olarak görmediğimizi,

o nedenle Kaboğlu ve onun başkanlığında oluşturulan komisyonun görüş ve düşüncelerine kesinlikle katılmadığımızı İzmir Barosu adına açıkladım.

Yine 2004 yılı sonralarında Anayasa'nın 90'ıncı maddesinde yapılan değişiklik ve maddeye yapılan ek konusunda Ankara Adliyesi'nde yasama, yürütme ve yargı erklerinin üst düzey temsilcilerinin katıldığı bir sempozyum yapılmıştı. Sempozyum sonrası, Ankara Best Otel'de TBB'nin verdiği kokteylde Prof. Dr. Kaboğlu ile karşılaştık.

Kendisine hitaben, size bir soru sorabilir miyim dedim. Buyurun sorun deyince:

"Türkiye'yi Türkiye yapan değerleri neden tartışmaya açıyorsunuz?" Sorusuna, " Ben öyle mi yapıyorum" sorusu ile yanıt verdi. "Evet, öyle yapıyorsunuz, siz hukuk fakültesinde hukukçu yetiştiren bir kimsesiniz. Gençlere, öğrencilere iyi örnek olmanız gerekirken, tersini yapmanız doğru olmuyor" dedim. "Bu ülke, sizi bu ülkeyi ülke yapan değerleri yıpratmak, tartışmaya açmak için size emek verip, yetiştirmedi. Bu ülkenin, bu ulusun size verdiği emeğe, size yaptığı masrafa yazık" dedim.

Prof. Dr. Kaboğlu'nun bıraktığı yerden (Ankara Hukuk Fakültesi, Anayasa kürsüsü Başkanı Prof. Dr. Bülent Nuri Esen'in yetiştirdiği) Ergun Özbudun'un devam etmesi ne hazin.

Türk Ulusu'nun varlığını red ve inkar edenlerin Türkiye Cumhuriyeti Devletine egemen olmaları ve onu Anayasa'dan silmeye kalkışmaları ne hazin!

Bilkent Üniversitesi'ne transfer olan Prof. Dr. Ergun Özbudun'un Demokrasi Vakfı çalışmaları sırasında ileri sürdüğü *"Türk Ulusu yapay, zorlama ulustur"* tezleri ve Kemalizm'i tasfiyeye dönük Anayasa taslaklarından ötürü; Özbudun 'a emek veren, onu yetiştiren Prof. Dr. Bülent Nuri Esen hocanın kabrinde kemikleri sızlıyor olmalıdır.

Türk Demokrasi Vakfı kurucusu da olan Prof. Dr. Ergun Özbudun derlediği belge ile Türk Ulusu'nun yapaylığı! Savına şu şekilde katkıda bulunmaktadır: **"Olan şey, Mustafa Kemal'in var olmayan farazi bir varlığı, Türk Milleti'ni ayağa kaldırarak ona hayat vermesiydi. O'nun girişmiş olduğu projenin gerçek boyutlarını bize veren ve düşüncesinin ütopyacı niteliğini ortaya çıkaran, olmayan bir şey için sanki varmış gibi çalışması ve onu var etme yolundaki kabiliyetidir."**[61]

61) Mustafa Yıldırım, Sivil Örümceğin Ağında, Toplumsal Dönüşüm Yay., 4. Basım, Ocak 2005, sf:172

Mustafa Kemal Atatürk'ün *"Cumhuriyetin yaptırımı olacak"* dediği Ankara Hukuk Fakültesi'nde yetişen bir öğretim üyesinin Cumhuriyetin hukukunu tasfiyesinde görev üstlenmesi ne hazin.

Ne yazık ki; Türk Ulusu'nun şu anda yazgısı onun varlığını red ve inkar edenlerin,

Ve onlara hizmet eden sözde bilim adamlarının elinde!...

Türk Ulusu'nun varlığını yadsıyanların ona Anayasa yapmaya kalkışmaları bilim etiğine ne denli uygun?

Din Özgürlüğü 1999 Türkiye Raporu:

"Din Özgürlüğü 1999 Türkiye Raporu ile İnsan Hakları 1999 Türkiye Raporlarında işlenen temalar bu kez, ABD Kongre Komisyonu'nun raporuyla, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun hukuksal kaynağını oluşturan Lozan Antlaşması ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yasaları çerçevesinde ele alınıyor. 1995'den bu yana uluslararası toplantılarda Amerikan delegasyonunun dillendirdiği istekler, artık hukuksal temele oturtulmak isteniyor.

Fener Ortodoks Kilisesi'nin ekümenlik istekleri, Heybeliada Ruhban Okulu'nun açılması konusunda Amerikan Büyükelçisi'nin girişimleri, Hıristiyanlaştırma çalışmalarının serbest bırakılması, yeni etnik azınlıklar yaratma çalışmaları, Alevilik haklarının verilmesine yönelik bir dizgenin ABD Kongre Komisyonu'nca ortaya sürülmesi, yeni azınlıklar yaratma istekleri karşısında Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yöneticileri, tepki vermediler, suskun kalmayı yeğlediler.

Bu raporun açıklanmasından sonra gelişen olaylarla bağlantısının olduğu açıktır. Şöyle ki:

Türkiye medyasında birdenbire *"Lozan yeniden değerlendirilmelidir"* çağrıları ve Abdullah Öcalan'ın ***"Mustafa Kemal'in 1924 öncesi politikalarını kabul etmeliyiz"*** türünden açıklamaları rastlantı değildir. Böylece Amerika'nın, Türkiye'deki; etnik mozaik, İslam ve demokrasi, Osmanlıya bakmak - tarihle barışmak, "Büyük etnik göç" ve benzeri TV programlarıyla ilgisinin olduğu çok açık.

1990 Tarihli Din Özgürlüğü Türkiye Raporu:

Türkiye'yi parçalamaya yönelik senaryoları eleştirenler *"Sevr sendromu"* ya da *"Bölünme paranoyası", "komplo teorisi"* uydurmakla suçlandı, suçlanıyor. Bunun dışında kendisini sivil örgüt diye niteleyen TÜSES: "Türkiye'nin, İran, Irak, Suriye gibi komşularıyla ilişkilerinde, bir 'Kürt Devleti' paranoyası içinde bulunduğu" ileri sürdü. Washington, Londra, Paris, Berlin'de de benzeri yayınlar yapıldı! Bu gelişmenin ne-

denini bulmak için geriye dönmek ve 1990 tarihli **RAND Corp.** raporuna bakmak gerekiyor.

1990 yılında **RAND Corp.** Türkiye'deki İslami hareket ile devletin, partilerin, örgütlerin ilişkileri konusunda hazırladığı raporda: Türkiye'de dinsel hareketlerin tarihsel gelişimi değerlendiriliyor. Dinsel toplulukların kimliği ve Kürt hareketinin ideolojisine dinsel biçim veriliyor ve onlara yol gösteriliyordu.

ABD'nin Türkiye'deki Dinci ve Ayrılıkçılara Çizdiği Yol Haritası:

1.Militan Kürt gruplar Marksizm'den İslam'a yönelirlerse Kürtler devlete karşı harekete geçirilir ve İslamcı hareket Türkiye'de daha etkin olabilir.

2. Türkiye ve İran, Kürt sorununda işbirliği yapıyorlarmış ve Türkiye ile İran'ın arası açılırsa İran Türkiye Kürtlerini desteklemeye başlarmış. Ancak Kürtlerin aşiret rekabetleri birliği önlüyor.

3.Alevi-Sünni çatışmasının Türkiye'nin iç düzenini nasıl bozduğunun örneğini görmek için 1970'lerdeki çatışmalara bakmak gerekir.

4. Türkiye'deki İslamcı uyanış ABD çıkarlarına bir tehdit oluşturmaz. İslamcı terör başlarsa Amerikan tesislerine saldıramazlar. Ancak İslamcı hareketin halka yönelik propagandası ABD'nin Doğu Akdeniz çıkarlarına zarar verir.

5. Türkiye, ABD'nin bölgesel amaçlarının İslam ülkeleriyle arasını açacağına inanırsa ABD 'yi desteklemezmiş ve Körfez Savaşı'nda üslerin kullanımının sınırlandırılması buna örnektir.

6.ABD, Türkiye'de laik rejimi desteklerse İslamcıları karşısına alır. Bu nedenle hassas bir politika izlemelidir.

7. ABD, Türkiye'yi Batı'nın ayrılmaz bir parçası olduğuna inandırmalıdır. Bu nedenle Türkiye'nin AT(Avrupa Topluluğu)'na girmesi konusu desteklenmelidir. Yoksa Amerika'nın Doğu Akdeniz çıkarları tehlikeye girer.

8. Ermeni iddiaları konusunda Türkiye kızdırılmamalıdır.

9. Türkiye' de demokratik rejimin sık sık kesilmesi düzeni bozuyor ve Laik güçlerle İslamcı güçler arasındaki uzlaşma engelleniyor.

10. ABD, Türkiye'deki İslami hareketi daha yakından tanımalı, onların ideolojileri hakkında daha çok bilgilenmeli ve diplomatlarını eğitmeli.

11.ABD'nin İslamcı akımın ılımlı üyeleriyle resmi olmayan ve temkinli ilişkiler kurması yararlı olur.

12.ABD siyasi ve diplomatik girişimlerinin yanında, eğitime önem vererek Türk demokrasisinin güçlendirilmesine yardım etmelidir.

1990 Tarihli Raporu Hazırlayanlar Kimler?

1990 tarihli din özgürlüğü / Türkiye Raporu'nun RAND adlı şirket hazırlamıştır. Bu şirket, 1948' de ABD Hava Kuvvetleri tarafından kurulmuştur. 600 personeli bulunan şirketin araştırma, inceleme, raporlama ve yayın etkinliklerinin üçte ikisi, **Amerikan Milli Güvenlik** konularıyla ilgilidir. Güvenlik konuları üç bölümde yürütülüyor: RAND' ın geri kalan etkinlikleri arasında sağlık, eğitim, hukuk, nüfus incelemeleri ve uluslararası ekonomi konuları var.

İslam ve Kürt tezlerini birlikte hazırlayan eski CIA Şefi Graham E. Fuller ile Henry J. Barkey aynı zamanda RAND'ın elemanlarıdır. Graham Edmund Fuller Türkiye ve Ortadoğu'ya yönelik gri propaganda ve yönlendirme kitaplarının yazarıdır. Türkiye'de RAND Şirketi son yıllarda tanındı. Fuller, 1995 yılından bu yana Sosyal Demokratlar, Demokratik Solcular, stratejik araştırma vakıfları, dinler arası diyalogcular tarafından konferanslara çağırılıyor. Onun, İslam demokrasi vizyonu, Atatürk'ün ve Türk milliyetçiliği devrinin sona erdiğini yayan görüşleri ve İslam ve Osmanlı'ya dönmeyi öneren tezlerinden yaralanmakta yarışıyorlardı..!

Raporu Hazırlayan Şirketin Türk Danışmanı

RAND' ın danışmanları arasında Türk Profesör Sabri Sayarı da var. Prof. Dr. Sayarı, aynı zamanda, ABD- Azerbaycan Ticaret Odası mütevelli heyetinde üye. Merkezi Washington' da bulunan kuruluş, ABD şirketlerinin Azerbaycan pazarına girmelerinin önünü açmayı, Azerbaycan pazarını, Amerikan şirketlerine bağlamayı amaçlıyor. Oda yönetim kurulunda Amerikan şirketleri temsil ediliyor. Mütevelli heyetin de ise Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi Başkan Yardımcısı ve Amerikan petrol şirketlerinin başkanları, başkan yardımcıları yer alıyor.

Rapor Doğrultusunda Türkiye'de Uygulanan Senaryo:

Rapordan sonra Türkiye'deki olay ve gelişmelere dikkat çekiyoruz:

√ PKK'nın Kürt İslam politikasına yönelişi, Abdullah Öcalan'ın Sünni Kürtlerle Alevi Kürtleri birleştirmek üzere Kürdistan Dindarlar Birliği'ni kurması, İstanbul ve Köln'de *"Kürt Sorununa İslamcı Çözüm"* konferansları,

√ 'İslamcı' hareket önderlerinin Amerikan aleyhtarlığından dönerek Amerika'yı ikinci ev edinme

√ Türkiye'ye demokrasi getirme sevdalısı sağcı, solcu, muhafazakar, liberal, sosyal demokrat vakıfların *"atölye"* çalışmalarının dışardan desteklenmesi ve bu atölyelerin çok sayıda Amerikalı uzmanı konuk etmeleri...

√ Ayrıca, Türk -Yunan dostluğu gösterilerinin neredeyse Kurtuluş Savaşı nedeniyle Yunanlılardan özür dileme programlarına dönüşmesi,

√ Etnik grupların Atatürk ve Din konferansları, Atatürk'e söven ve yıllarca önce yayınlanmış yabancı gri propaganda kitaplarını Türkçeye çevirme yarışına girmeleri,

√ Bu grupların, anayasayı değiştirme çalışmaları yanında bir yana, etnik ve dinsel öbekler arası 'yeni sözleşme' talep edilmesi, etnik grup dergilerinin nüfus anketleri düzenlemesi, yurdun dört bir yanında Nurcu Kürt hareketine ait vakıf şubeleri açılması,

√ İslam-Demokrasi yayıcısı Amerikalı Cizvit, İncilci (müjdeci) profesörlerin medeniyetler arası toplantılara çağrılmaları,

√ F. Gülen Hoca Efendi'nin manastır açılmasına destek vermesi, türban enternasyonali ve türban zincirleme eylemleri, Merve Kavakçı'nın Meclis'e *"Türk demokrasisini test etmek"* üzere yürümesi, türban eylemlerinin sağ-sol eylem birliğine dönüşmesi,

√ ABD hazinesinden desteklenen sözde enstitülerin, Alman "vakıf" örgütlerinin Türkiye vakıflarıyla anayasa değişikliği için ortak çalışmalar yapmaları...

√ Yine aynı örgütlerin yerel yönetim 'atölye' çalışmaları ve Öcalan'ın teslim edilişi; petrol boru hatlarıyla döşenen Müslüman, Musevi, Ortodoks, Katolik dinler arası ya da medeniyetler arası diyalog toplantıları...

√ İstanbul' da ve yurdun değişik yörelerinde çoğunun toplumbilimcilikle ilgisi olmayan İngiliz ve Almanların *"Alevi"* araştırmalarının yoğunlaşması,

√ İstanbul Gaziosmanpaşa' da bir gece kahvehanenin kurşun yağmuruna tutulmasının ardından, olayların genişlemesi, semte gönderilen polislere ateş açılması, polislerin ateşe ateşle karşılık vermesi, bir duvar dibinde siper alan eli tabancalı polis görüntüsünün televizyonlarda sürekli gösterilmesi, çatışmanın devlet -Alevi çatışmasına evrilmesi, güvenlik görevlilerinin yargılanması, sürtüşmenin canlı tutulması ve fakat kahveyi tarayarak olayları başlatanların asla bulunamaması, çatışmaya taraf olanların da bu tür bir araştırmaya girmemiş olmaları.

√ Sivas'ta, Pir Sultan Abdal toplantısı, toplantıya yönelik tepki örgütlenmesi, örgütlenenlerin otelde kalmakta olan yazarlara, sanatçılara, folklorcu gençlere saldırmaları, güvenlik güçlerinin topluluğu dağıtmamaları, hükümet yöneticilerinin kayıtsızlığı, askeri birliklerin olayın üstüne sürülmemesi, otelin yakılması, insanların ölmesi, yakma eylemiy-

le ilgili kişilerin yargılanması,

√ Yargılananların RP milletvekillerince savunulması, asıl kışkırtıcıların, örgütleyicilerinin bulunamaması, yıldönümlerinde protesto yürüyüşleri, yürüyüşlerde *"Mollalar İran'a"* diye bağırılması, yıllar geçtikçe yürüyüşlerde sloganın *"Katil Susurluk devletidir"*e dönüşmesi,

√ Çatışmanın *"irticacı-ilerici"* ve *"Alevi-Sünni"* çatışmasından "devlet-Alevi" çatışmasına doğru evrilmesi. Dahası olayların öncesinde örgütlenmenin ve ilişkiler ağının çözümlenmemiş olması. ABD İnsan Hakları ve Din Özgürlüğü raporlarında, Türkiye'de 12 milyon *"Alevi"* bulunduğunu, bunların *"Şii mezhebine"* mensup olduğunu belirtip, işi *"Türkiye'de önemli, sayıda Şii azınlık"* bulunduğuna getirilmesi ve Alevilere sahip çıkılması, Almanya'da Alevi Din dersi kitapları hazırlanması...

Doğaldır ki tüm bu gelişmeler rastlantı değil. Türkiye'ye karşı uygulanan senaryonun sonucu…

Sevr Paranoyası!

Türkiye Cumhuriyeti'ne tasfiye etme etkinliğine karşı çıkanlar, Bağımsızlık ve egemenliği korumakta duyarlı davrananlar *"Sevr"* sendromu ya da paranoyası ile suçlandı ve aşağılandı.

Raporu hazırlayanlar bunu rapora "tarihsel ve Siyasal neden: Sevr Sendromu" başlığıyla geçirdiler. Sivil örümceğin ağına tutulanların istemleri "*Yeni Zemin", "Yeni Sözleşme" , "Uzlaşma Anayasası"* gibi söylemlerle dillendirildi bu husus rapora ***"Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve ilgili yasalar; özgürlükçü, çoğulcu ve demokratik bir içerikle ve toplumsal örgütlü kesimlerin katılımıyla yeni baştan yazılmalıdır"*** biçiminde yer aldı.

Azınlık hakları konusunda yapılan etkinlikler açısından 2004 yılı başarılı bir yıl oldu! Prof. Dr. Baskın Oran (TESEV' in katkılarıyla) hazırladığı Azınlık Raporu kitaplaştırıldı. Ayrıca, **Azınlıklar Vakfı** da kuruldu. Doğu Anadolu'dan çok sayıda belediye başkanı, aralarında ERNK'nın İslamcı kanadı da bulunduğu yüzü aşkın kişi gazetelere (Herald Tribune) verdikleri ilanla Kürdistan'a özerklik istedi.

ABD Çıkarını Savunan Forum ve Yayın Organı

1990 yılında Ortadoğu'daki Amerikan çıkarlarını belirlemek ve savunmak için kısa adı MEF olan Forum (Düşünce Kuruluşu) 1990'da oluşturulmuş ve bu kuruluş 1994'de bağımsız bir örgüt haline gelmiştir. *"(Middle East Forum), bir düşünce kuruluşu olarak çalışır. (..) Forum, Birleşik Devletler' in Ortadoğu bölgesinde yaşamsal çıkarları olduğuna ve özellikle İsrail, Türkiye ve öteki demokrasilerle güçlü bağlar*

kurulmasının gerekliliğine inanır."

Forum Ortadoğu bölgesinde insan hakları ve " radikal dinsel güçleri zayıflatmaya çabaladığını" ileri sürerek, hedef ülkelere müdahalenin yolunu açtıktan sonra, *"düzenli ve ucuz petrol sağlanmasının yollarını araştırmayı"* amaçları arasında saymaktadır.

Forumun (MEF)'in kısa adı (MEQ) olan dergisi var. Dergiyi, Ortadoğu uzmanı Daniel Pipes' ın yönetiyor, derginin yayın kurulunda Sabri Sayarı da yer alıyor. MEF' e ait MEQ Dergisi'nin yayın kurulunda, Prof. Dr. Sabri Sayarı ile başka saygın kişilerde var. Örneğin; RAND elemanı ve ABD Dış İlişkiler Konseyi (CFR) üyelerinden Fuad Acemi, Anthony Cordesman, David Fromkin, Robert B. Satloff, M. Zalmay Khalilzad ve Amerikan İstihbaratının seçkinlerinden James Phillips, Vietnam, Nepal, Haiti ve Pakistan (1986 -1987)'da görev yapmış olan M. Michael Curtis, Sabri Sayarı'nın mesai arkadaşlarından birkaçı. Sabri Sayarı ile birlikte RAND ve Middle East Quarterly'nin yayın kurulunda bulunanlar arasında en ünlü ve en bildik kişi, Paul Bernard Henze'dir. Paul B. Henze, Almanya'da, Etiyopya'da ve uzun dönem Türkiye'de İstihbarat şefliği yapmıştı.

Türkiye, P. Henze'yi; Abdi İpekçi ve Papa suikastından sonra yanlış bilgilendirmeye yönelik olarak başlattığı kampanya ile tanıyor. Paul B. Henze, Papa suikastının ardında, Bulgaristan istihbaratı ve KGB' nin bulunduğunu kanıtlamak istemişti. Bu çabaları, Uğur Mumcu tarafından boşa çıkarılmıştı. Henze'nin bu görevi, sonraki yıllarda *"Bulgaristan Bağlantısının Yükselişi ve Çöküşü"* adlı araştırma kitabına konu olmuştu. Yanlış bilgilendirme operasyonlarının ömrü kısa oluyor. Ne ki, yalan propagandanın gerçek yüzü, yeterince gösterilmeyince, yalanın etkisi de kalıcı oluyor. Bu bakımdan yalan propaganda sonuçları kestirilerek de yapılmış olabilir.

MEF' in New York Yönetim Kurulu'nda Murat Köprülü adlı bir Türk yurttaşı da yer almaktadır. Murat Köprülü, ARI Derneği başkanı Kemal Köprülü' nün kardeşidir. Murat Köprülü' nün 2,5 milyar dolar cirolu MFI (Multilateral Funding International) adlı yatırım şirketinin Doğu Avrupa ve Doğu Akdeniz' de *"broaker"* olarak çalıştığı biliniyor.

"Sevr sendromu" adı altında sürdürülen, psikolojik propagandanın yeni 'Sevr' projesini saklamaya yönelik olduğu açıktır. ABD Kongresi'nin hazırlattığı raporun açıklanmasının hemen ardında Türk medyasında (mütareke medyası demek daha doğru olur) yer alan *"Lozan'ı tartışalım"* manşetleri ve yoğunlaşan köşe yazıları ulus devleti çökertme operasyonun boyutunun önemli bir göstergesidir.[62]

62) Sivil Örümceğin Ağında , Mustafa Yıldırım, 4.Basım, Ocak 2005, sf :559-570

Türkiye'de Alman Vakıflarının Marifetleri !

Tamer BACINOĞLU *(Doğubilimci/Şarkiyatçı)* Şöyle açıklıyor:

Federal Almanya'da Türkiye'ye yönelik "kültür hizmetleri" büyük ölçüde vakıflar aracılığı ile gerçekleştirilir. Sözkonusu hizmetler, "Türk halkına ve politikacılarına demokratik tartışma kültürünü öğretmek" ten '*"Elmalı kereste sanayisini teşvik", "özelleştirme ve serbest piyasa ekonomisi dersleri"* nden *"gazeteci eğitimi"* ne kadar çok renkli bir programı içerir. Türkiye'de *"araştırma kurumu"* kisvesi altında çalışmalarını sürdüren Alman vakıflarının hemen hemen tamamı parti vakfıdır. Aşırı sağcı CSU ve sözde solcu PDS dışında Alman Parlamentosu'nda grubu bulunan dört partinin tamamının Türkiye'de vakıfları vardır.

Ülkemiz ile ilk ilgilenen, Almanya'nın en büyük partisi CDU'nun Konrad Adenauer Vakfı olmuştur. 1984'te şubesini açmıştır. SPD 'nin Friedrich Ebert Vakfı'nın İstanbul'a gelişi 1988'de olmuştur. Bunu, 1991'de FDP 'nin Friedrich Naumann Vakfı izlemiştir. Birlik 90/Yeşiller'in Heinrich Böll Vakfı da doksanlı yılların ortasında İstanbul'da faaliyete geçer.

Alman Parlamentosu'nda grubu bulunan partilerin vakıflarının tümü, federal hükümetin 'Politik Eğitim Fonu' ndan finanse edilmektedir.

Yurtdışı etkinlikleri de yine yüzde yüz federal hükümetçe karşılanır. Konunun uzmanlarından Sosyolog Ute Paschner 'e göre Alman parti vakıfları, devlet finansmanlı çok özel NGO'lardır ve Alman dış politikasının önemli bir aracı durumuna gelmişlerdir.

Alman Dışişleri Bakanlığı'nın elimize geçen bir yayınında, ülkelerin içişlerine sorun yaratmadan karışabilmek için ne tür "kamuflaj projeleri" kullanabileceği üzerine bir dizi "pratik örnek" verilmektedir. "Politik vakıflar" ın bu bağlamda "diyalog programları ile yapıcı bir rol oynayacakları" en yetkili ağızlardan itiraf edilmektedir.

Ankara ve İstanbul'da şubeleri bulunan tüm Alman parti vakıflarının programları kabaca şu üç maddeden oluşur:

Birinci maddedeki etkinlikler, Kemalizm'in iflas ettiğini ve sorunun geçici bir hükümet sorunu değil, *"yapay ve uyduruk Türk Ulusu'nu tepeden inme yöntemlerle yaşatmaya çalışan Türk Devleti"* olduğunu kanıtlamayı amaçlar. Bu çerçevede üçlü bir strateji izlenir: *A- "Toplumun değişik katmanlarını Kürt sorunu üzerine tartışmaya ve çözüm üretmeye alıştırmak" ve buna paralel olarak "Kürtçü gruplar" ile Almanya arasında köprü kurmak. B- "Toplumun değişik katmanları ile siyasal İslamcıları bir araya getirmek" ve buna paralel olarak "İslamcılar" ile Alman devleti arasında köprü kurmak. C- "Alevilerin aşırı İslam'a karşı*

oluşlarını dikkate alarak, Aleviler ile özel görüşmek ve konuyu gerektiğinde Kürt sorununa kaydırmak."

İkinci maddedeki etkinlikler, '*'Türkiye'de yerel yönetimlere işlerlik kazandırmak"* amacıyla, Almanya'da adı var, kendi yok '*'federal sistem'*i Türkiye'ye tanıtmayı hedefler.

FDP'nin Friedrich Naumann Vakfı "federalizmi tanıtma" çabalarını genelde Batı Anadolu'da yürütürken, Yeşiller'in Heinrich Böll Vakfı "federal yönetimin nimetleri" ni Doğu Anadolu konusunda gündeme getirmektedir. Yeşiller'in bu vakfı şu sıralar, Türkiye'nin etnik çetelesini tutmakla meşgul ve hem Alman Dışişleri Bakanı ile hem de aynı bakanlığa bağlı Alman resmi *"araştırma"* enstitüleri ile ortak çalışmakta. SPD'nin Friedrich Ebert Vakfı da, daha "global" bir yaklaşımla *"Türkiye'de sivil toplumun kurulabilmesi"* için çaba gösterirken, daha çok "ekonomi ağırlıklı diyalog arayışı"nda olduğu izlenimini vermek istiyor. Türkiye'de *"İslam'ı demokrasiyle barıştırmak"* yolunda en kapsamlı projeler ise CDU'nun Konrad Adenauer Vakfı'nca yaşama geçiriliyor.

Vakıf ajandasının üçüncü maddesi *"yerli köprübaşları oluşturmayı"* öngörür:

Almanya'ya davet edilen Türk akademisyenleri, aydınlar, burs verilen doktora öğrencileri, vakıf şubelerine alınan Türk elemanlar için ödenen Alman *"kalkındırma yardımı"*, bazı duyumlara göre yıldan yıla katlanarak arttırılmaktadır. Etkinlik alanlarının farklılığı, parti programlarının farklılığından değil, aralarındaki görev dağılımından kaynaklanır.

Vakıfların tek merkezden yönetildiğine, birbirleriyle oldukça karışık ilişkiler içinde oldukları üzerine bir örnek verelim. Konrad Adenauer Vakfı'nın Türkiye şefi, Alman ordusu kökenli Dr. Wulf Schönbohm, vakfın aylık dergisinin Ağustos 1997 sayısında, sekiz yıllık eğitim reformuna *"Türk Ordusu'nun İslam düşmanlığı"* derken Türkiye Cumhuriyeti'ni de, *"kuruluşundan günümüze İslam'ın inanç esaslarını ve dini duyguların belirtilmesini ezmek"* ile suçlamıştır.

Konrad Adenauer Vakfı'nın Türkiye danışmanı, Alman Dışişleri Bakanlığı'nın finanse ettiği Alman Doğu Enstitüsü'nün Müdürü Udo Steinbach 'tır.

Daha önce Almanya'nın Paris'teki büyükelçiliğinde askeri ataşe olarak görev yapmıştır. 1971–1975 yıllarında "Ortadoğu masası" şefi olduğu Ebenhausen Vakfı 'nın Alman Dış İstihbarat örgütü BND'ye yakınlığı bilinir.

Ülkemizdeki Alman vakıflarının programını en özlü ifade eden kişi sanırım Steinbach'tır. **15 Eylül 1998 günü Katolik kilisesine bağlı**

Lingen Akademisi'nin çağrısı üzerine verdiği '*İslam'ın Avrupa için önemi*" konferansında şöyle demiştir:

Türk Ulusu Yapay (mış) !

"Sorun, Atatürk'ün bir paşa fermanıyla yarattığı yapay ürün Türk Devleti ve Türk Ulusu'dur. Sorun, Kemalizm ve Kemalizm'in ulusçuluk ve laiklik ilkeleridir. *Sorun, uyduruk, zorlama ve yapay Türk Ulusu'dur. Böyle bir ulus yoktur. Olmadığını, Türkiye'de yaşanan Kürt / Türk, Müslüman / laik, Alevi / devlet çatışmalarında görmekteyiz. Bu uyduruk ulusu Atatürk nasıl kurdu? Önce Ermenileri yok ettiler, sonra da Rumları. Kürtleri şu güne kadar neden yok etmediler, bilinemez..."* Alman Devleti'nin finanse ettiği Steinbach' ın enstitüsünün Türkiye'de bağlantısı olmadığı Alman vakfı ya da "araştırma kurumu" yoktur.

Örneğin Steinbach'ın elemanlarından "Alevilik ve Kürtlük uzmanı" Heidi Wedel, hem SPD'nin Friedrich Ebert Vakfı ile yakın ilişkidedir, hem de Amnesty International adına Türkiye raporları hazırlar. Alman Doğu Enstitüsü'nün İstanbul Şubesi bünyesinde "Gazi Mahallesi Araştırması" nı da yapmıştır. Bu enstitü, Türkiye'de çalışan tüm Alman vakıflarına "bilimsel" yol göstericilik görevini üstlenmiştir.

CDU'nun Konrad Adenauer Vakfı, "Türk gençlerinde dini yaşantı yoğunluğunu" ele alan son "bilimsel" araştırmasında, Türk gençlerinin "ezici çoğunluğunun, devletin Müslüman kadınların giyimine karışmasına karşı olduğu" nu kanıtlamış. Araştırmada, "gerçek laikliğin türbana devlet dairelerinde, parlamentoda da izin vermesi gerektiği" savunuluyor. Frankfurter Allgemeine Gazetesi'nin Ankara muhabiri Horst Bacia da bu araştırmaya gönderme yaparak Merve 'yi savunurken, "Kemalist fosiller" e de veryansın ediyor. Aynı Gazete'nin İstanbul muhabiri Rainer Hermann da, Alman Doğu Enstitüsü'nün dergisi "Orient" te, kimi hoca efendileri "artık eskimiş Kemalizm'in yerini alması gereken umut işaretleri" olarak övmektedir.

Merkezi Bonn'da olan ve kurucuları arasında Alman Federal Parlamento üyelerinin de bulunduğu Şeyh Said Vakfı 'nın da (1996) çalışmaları doğrudan ülkemiz ile ilgilidir. Şu anda Türkiye'de şubesi olmayan vakıf, amaçlarını şöyle açıklamaktadır: "Almanya'da yaşayan tüm Müslümanlara dini, sosyal ve kültürel hizmetler sağlamak... Kürt halkı ile Alman ve Avrupalı halklar arasında diyalogu geliştirmek.... Kürdistan'daki savaş kurbanlarına destek sağlamak... Almanya'da yaşayan Kürtlerin yaşam standardının yükselmesi için çaba harcamak... Kürt çocukları ve gençleri için gençlik örgütleri kurmak..." Vakfın Başkanı Ali Homam Ghazi , "Apo'nun Bonn temsilcisi" olarak tanınır. Daha önce sözü geçen Udo Steinbach'la da çok yakın ilişki içinde olduğu bilinir.

Kurucu üyelerden Heinrich Lummer ise Alman Parlamentosu'nda CDU milletvekilliği ve Berlin İçişleri Senatörlüğü görevlerinde bulunmuştur. Şeyh Said Vakfı kurulmadan önce, 1995 yılında, Abdullah Öcalan ile ikili görüşmeler yapmıştır.

Almanya kökenli vakıflar, laik ve demokratik Türkiye Cumhuriyeti'ni dıştan ve içeriden kuşatmaya alma çabasında.

Tümü de, "biz NGO'yuz" diyor. Ancak "sivil toplum", "küresel ekonomi" ve "insan hakları" için uğraşı verdiklerini iddia ederken, "Türk devletinin varlığı sorundur, Türk Ulusu uyduruk bir yapıdır" da diyebiliyorlar. Hepsi de "dost ve müttefik Almanya" hesabına çalışıyor. Söylev'deki "Her tarafta ecnebi zabit ve memurları ve hususi adamları faaliyette..." sözlerini hep anımsamalıyız. Son olarak birkaç ay önce yine İstanbul'da Robert Bosch Vakfı'nın şubesi kuruldu. Bu son gelişmeden daha hiç kimsenin haberi yok.[63]

Batı'nın Yükselen Alçak Değerleri:

Türk Ulusu'na İftira

Alman İmparatoru 2.Wilhelm şunları söylüyor: "Unutmayınız ki, Alman ırkı, Tanrı'nın seçkin ırkıdır. Alman ırkının imparatoru olmam onuruna, Tanrı'nın ruhu benim üzerime inmiştir. Ben Tanrı'nın kılıcıyım. Bana inanmayanların vay haline."[64]

Udo Steinbach'ın, olaylara *"insanları yok etme"* anlayışıyla bakması, yetiştiği ırkçı Alman toplumunun değer yargılarıyla ilgilidir. Uygarlık ile ilkellik ikilemini birlikte yaşama becerisini gösteren Almanya, Hitler yönetiminin uyguladığı soykırımdan, (toplama kampları ve gaz odalarından), utanç duyması gereken bir ülkedir. Almanya'nın, köklerini kendi tarihlerinden alan ve *"insan yok etme"* anlayışına uygun gelenekleri vardır. Almanların bu geleneklerini farklı biçimde dile getirdikleri açık. Hitler gibi dünya pazarlarına egemen olma savaşımı içindeler. Ancak bunu yaparken Hitler'e, sahip çıkmıyor görüntüsü vermeye özen gösteriliyor.

Hitler'in işlediği insanlık suçlarının sorumluluğu, Türklerin üzerine yıkılmaya çalışıyor. "İnsanları toplu olarak yok etmeyi" ve "gaz odalarını" Hitler'in, Türklerden öğrendiği savlanıyor. İftiraya Bakınız!

Alman Parlamentosu 3 Nisan 2000 tarihli raporunda: *"1915 yılındaki soykırımda Alman Nasyonal Sosyalistlerinin 25 yıl sonra gerçekleştirdikleri toplu yok etme yöntemleri önceden uygulandı; çalıştırarak yok etme, kurbanları hayvan vagonlarında taşıma ve insafsız tıbbi deney-*

63) Tamer BACINOĞLU, Cumhuriyet Gazetesi, 1999
64) Cengiz Özakıncı, Türkiye'nin Siyasi İntiharı Yeni Osmanlı Tuzağı, sf:175

ler yapıldı. Ermeni askerlere ve sivillere tifo virüsü aşılandı, Trabzon'da Ermeni çocuklar hamam süsü verilmiş odalarda zehirli gaz ile öldürüldü. Görünen o ki, Adolf Hitler, Türklerin soykırımı hakkında çok iyi bilgi sahibi olmakla kalmamış, bunu bir örnek olarak da almış." deniyor.[65]

Oysa tarihsel gerçekler Osmanlı'yı 1. Dünya Savaşı'nın felaketine sürükleyenin Almanlar olduğunu gösteriyor. Osmanlı İmparatorluğu'nun 1. Cihan Savaşına girişirken bir gün önce Almanya'dan 5.000.000 Osmanlı Lirası borç almak için imzaladığı gizli anlaşmanın belgesi 1996'da yayınlandı. Almanya adına Baron Wangenheim, Osmanlı İmparatorluğu adına Talat Paşa 10 Kasım 1914 yılında imzalıyordu bu gizli belgeyi. Bu belge ile hem Osmanlı cepheye gidip Almanya için savaşacak, hem Almanya'ya % 6 faizle borçlanacaktı! 1.Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusu tümüyle Alman komutanın emri altına girdi, Osmanlı Genel Kurmay Başkanlığı'na da Alman Friedich Bronsart Von Scahellendorff getirildi.1915 Ermeni Tehciri de Alman komutanların buyruk ve denetiminde gerçekleşmediği iddia edilebilir mi? Adı geçen komutanın tanıklığı bunu kanıtlar niteliktedir.[66]

Benzer savlar bugün, yoğun biçiminde Batı'da yinelenmektedir. Yine Batı parlamentoları *"Ermeni soykırımı yoktur"* demeyi suç sayan yasal düzenlemeler yapmaktadır. Konu Türkiye ve Türkler olunca, Batı kendi değerlerini *"paspas gibi"* çiğnemekte sakınca görmemektedir.

Almanya'nın yüksek tirajlı gazetelerinden olan **Frankfurter Allgemeine Zeitung Gazetesi**'nin 6 Ocak 1998 tarihli sayısında **Wolfgang Günter Lerch** adlı yazar:

"Kürt sorununun kökeninde, Birinci Dünya Savaşı bitiminde çizilen adaletsiz Ortadoğu haritası vardır. Kriz ve çatışmaların kökeninde, Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanması ardından oluşturulan yeni hukuksal statü var… Kürtler arzularını Lozan'da Türk ulusalcılığı önünde gerçekleştiremediler diyor." [67]

Kemalizm'e Son, Osmanlı'yla Övünün Fetullahçı Olun

CIA eski Orta Doğu Masası Şefi Graham Fuller:

"Zorunlu batılılaşma Türk toplumunda bazı yaralar bıraktı. Osmanlı tarihini, İslam geleneklerini sevenler vardı. Batılılaşma İslamiyet'e aşağılayan bir hale dönüşünce bu bir hoşnutsuzluğa yol açtı. Kema-

65) Aydınlık, 11.02.2001 "Naziler Soykırımı Türklerden Öğrendi"
66) Yeni Osmanlı Tuzağı sf. 190, 223, 597, Asam–Ermeni Araştırmaları, Sayı 4, Aralık 2001 Şubat 2002
67) Ak. Metin Aydoğan, Bitmeyen Oyun, 12. Basım, Kasım 2002 "Wer Wusste etwas wom Exodus der kurdischen boat people" Voltgang Günter Lerch Frankfurter Allgenmeine Zeuting 06.01.1998

lizm'in sonuna gelindiğini ve belki de sonuna gelmesinin iyi olduğunu söyledim. Halkın büyük bir parçası İslam için daha hürmet görmeyi, Osmanlı tarihi ile övünmeyi istedi.

Dünyada hiçbir lider ne George Washington, ne Nehru, ne Lenin, ne de Gandi, gibi o da sonsuza dek yaşayabilecek bir ürün veremedi. Liderler ölüyor, önce bedenleri sonra zaman içinde düşünceleri siliniyor. Oysa İncil ve Kur' an yaşıyor. İşte Mustafa Kemal'in başına gelende her tarih yazmış liderin başına gelenden farklı değildir. Bu nedenle, kendisine entellektüel güven duyan Türkiye, İslam'ın günlük yaşamdaki yerini almasını yeniden düşünmelidir." [68] fetvasını vermekte sakınca görmüyor.

G. Fuller'in, İslam'la bir ilgisinin olmadığı açık. CIA ajanının amacı, dini siyasete alet ederek ve destek verilerek yönlendirilen tarikat ve cemaatleri Cumhuriyetin temel niteliklerini yıkım işinde kullanmaktır. Proje müellifi ABD ve AB olan yıkım projeleri, yerli taşeronlar eliyle yıllardır Türkiye' de uygulanıyor.

Batı, Fetullah Gülen gibi örnekleri görünce umutlanıyor. Çünkü Gülen, modern devlet ve toplumda İslam'ın nasıl bir rol oynaması konusunda geniş bir vizyonu temsil ediyor.

Siyonist Yahudileri, Siyonist Hıristiyanların, küreselci emperyalistlerin, CIA Ortadoğu görevlilerinin, altmış yıldır Türkiye'ye dayattıkları *"Osmanlıya dönün; İslam'ın önderi olun"* savının yerli yineleyicileri de aynen böyle sesleniyordu Türkiye'ye.[69]

BATIYA ANLAMLI YANIT…

Batı'nın Türk düşmanlığına en anlamlı yanıtı, Ulusal Kurtuluş Savaşı ile Mustafa Kemal Atatürk vermiştir. 1922'de, Empeyal devletler için Mustafa Kemal şu saptama ve uyarıyı yapıyordu:

"İstilacı ve saldırgan devletler, yerküreyi kendilerinin malikanesi ve insanlığı kendi hırslarını tatmin için çalışmaya mahkum esirler saymaktadırlar. Sonuç olarak Dünya iki guruba ayrılmaktadır. Birincisi Doğu ki, kendi varlığını, bağımsızlığını artık kavramıştır, bu bilinçle el ele vermiştir. Diğer bir gurup daha var ki, bunlar sırf kendi hırslarını tatmin için çalışmaktadır. Bunların amacı zulüm ve baskı olduğu için, onları lanetle anmakta kendimizi haklı görüyoruz."[70] Aynı yıl, savaşı kazandıktan hemen sonra Amerikan *"United Press"* Gazetesi'ne verdiği demeçte:

68) Cumhuriyet Gazetesi, 26.02.1990
69) Cengiz Özakıncı, Türkiye'nin Siyasi İntiharı Yeni Osmanlı Tuzağı, Sf: 458, 9. Basım 2007
70) Atatürk'ün Resmi Yayınlara Girmemiş Söylev, Demeç, Yazışma ve Söyleyişleri, Sadi Borak, Kaynak Yay., sf.144

"Amerika, Avrupa ve bütün Batı dünyası bilmelidir ki, Türkiye halkı her uygar ve yetenekli ulus gibi, kayıtsız şartsız özgür ve bağımsız yaşamaya kesin karar vermiştir. Bu meşru kararı ihlale yönelik her kuvvet, Türkiye'nin ebedi düşmanı kalır."[71] diye uyarıda bulunmuştur.

"Ulusumuz, bağımsızlığına vurulan darbeler ve varlığında açılan yaralar karşısında gözyaşları döküyordu. Dostla düşmanı ayırt edemeyecek bir duruma getirilmişti... Karar verildi, hareket başladı, artık maskeler atıldı. Türkiye parçalanacak. Türk halkı köle, aşağılık, sefil ve perişan edilecekti. Amaç bu idi. Bu acımasız amaca ulaşmak için akla ve hayale gelmeyen her türlü yola başvuruldu. Özellikle Batı'nın kimi hükümetleri, kimi politika adamları bunun böyle olmasında diretiyorlardı. Hala da diretiyorlar. Bu biçimdeki davranışlarını dünyaya hoş göstermek ve hatta kendi uluslarının gözünden gizlemek için başvurmadıkları yöntem kalmadı. Her türlü yalan dolanı kullandılar. Türkler vahşidir, acımasızdır uygarlığın gereklerini benimsemeye yatkın değildir dediler. Asıl vahşi, acımasız ve saldırgan olan, ortaya attıkları iddiaları dillerine dolayarak dünya kamuoyunu aldatmaya çalışan kendileriydi. Başaracaklarını sandılar. Çünkü Türkiye'nin yaşama gücünü tümden yitirdiği kanısındaydılar. Ama tam anlamıyla aldandılar. Gerçek şudur; kafalarında bir takım hırslı duyguları kaynaştıranların, gerçek dışı zanlarla gerçeği değiştirebilmeleri mümkün değildir. Bugüne kadar yeryüzünde bunu yapabilen olmamıştır." [72]

1922 yılında Türkleri aşağılayan ve Atatürk'e "asi ve maceracı general" diyen İngiltere Başbakanı Lloyd George, Anadolu'daki başarısızlığı nedeniyle verilen gensoru önergesine karşı kendisini: *"Yüzyıllar nadir olarak dahi yetiştirir talihsizliğe bakın ki çağımızda bu dahi Türklere nasip oldu ve benim karşıma çıktı."* diye savunmuştur.[73]

Hiç kuşku yok ki; Mustafa Kemal yalnızca sıra dışı yeteneklere sahip bir komutan değil, bilinçli ve kararlı bir antiemperyalist ve ilkeli bir bağımsızlık savaşçısıydı. Türk halkının öz değerlerine, direnme gücüne ve bu gücün somut göstergesi olan Türk Ordusuna güveniyordu. Ulus ve yurt sevgisiyle dolu ödünsüz bir devrimciydi. İzmir'in kurtuluşu nedeniyle Türk Ulusu'na şöyle sesleniyordu: *"Akdeniz askerlerimizin zafer nidalarıyla dalgalanıyor. Ordularımızın güç ve yeteneği düşmanlarımıza dehşet, dostlarımıza güven verecek bir mükemmellikte kendi-*

71) Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 3. Cilt, sf. 48, ak. Prof. Dr. Utkan Kocatürk, Kaynakçalı Atatürk Günlüğü, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., No:294, sf.217

72) Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri sf.35-36, ak. Arı İnan, Düşünceleriyle Atatürk, Türk Tarih Kurumu, Basımevi 1991, sf.225

73) Ak.Metin Aydoğan, Bitmeyen Oyun, 12 Basım, Kasım 2002, Atatürk Biyografisinin Esasları ve Belgeleri, Nasif Hakkı Uluğ, 1975, ak. A.g.e., sf.217

sini gösterdi. Büyük ve soylu Türk Ulusu, bu büyük zafer özellikle senin eserindir. Anadolu'nun kurtuluş zaferini kutlarken size İzmir'den, Bursa'dan, Akdeniz ufuklarından ordularımızın selamını sunuyorum."[74]

İzmir'e girilmiş ve büyük utku kazanılmıştı ama başta İngiltere olmak üzere batılılar, Türk Ordusu'nun Çanakkale'ye ulaşmasını ve Trakya'ya geçmesini önlemeye çalışıyor, bunun için birliklerini savaş durumuna getiriyor ve sömürgelerinden asker toplamaya çalışıyordu. İngiliz Hükümeti, İstanbul'daki General **Harington**'a, Türk Ordusu'nun Çanakkale'deki "tarafsız bölgeye" girmesi halinde, karşı koyma emrini vermiş ve 23 Eylül 1922 günü İtilaf Devletleri Mustafa Kemal'e askeri harekatın durdurması için bir nota göndermişti. Ancak, Mustafa Kemal, bu tehditlere aldırış etmiyor ve Türk Ordusu aynı gün, İngiltere, Fransa ve İtalya'nın *"tarafsız bölge"* ilan ettiği bölgeye giriyordu. Askeri harekatın sürdüğü günlerde **Mustafa Kemal, Chicago Tribun** Gazetesi muhabiri **John Cloyton**'a İzmir'de yaptığı açıklamada: *"Misak-ı Milli sınırlarımızı gerçekleştirmeye kesin kararlıyız. Bütün Türk toprağında gerçek bağımsızlık istiyoruz. Bizim için kapitülasyonlar artık mevcut değildir"* diyordu.[75]

Mustafa Kemal Atatürk 16 Mart 1923'te Adana Türk Ocağı'nda yaptığı konuşmada; *"Ulusların kalbinde öç duygusu olmalı. Bu gelişigüzel bir öç değil, yaşamına, rahatına, zenginliğine düşman olanların yapabilecekleri zararları yok etmeye yönelik bir öçtür. Bütün dünya bilmelidir ki, karşımızda böyle bir düşman oldukça, onu bağışlamak elimizden gelmez ve gelmeyecektir. Düşmana acıma; acizlik ve zayıflıktır. Bu insanlık göstermek değil, insanlık özelliklerinin sona erişini ilan etmektir."*[76] Aynı yıl 31 Ocak'ta söylediği sözler, ondaki antiemperyalist bilincin düzeyini gösterir; *"Bizim öcümüz zalimlerin zulmüne karşıdır. Onlarda zulüm duygusu ölmedikçe, bizde de öç duygusu sürecektir"*[77] der.

Mustafa Kemal; ***"Biliyorum ki Batı ile uyuşma Türkiye'nin kaçınılmaz olarak köleleştirilmesi anlamına gelecektir."***[78] der ve batı ile bağımlılık doğuracak herhangi bir ilişki kurmaktan sakınır. Batı'nın eriştiği toplumsal, ekonomik ve kültürel düzeye ulaşmayı amaçlar an-

74) Kaynakçalı Atatürk Günlüğü, Prof. Dr. Utkan Kocatürk, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, sf. 206
75) Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, sf. 45, ak.Prof. Dr. Utkan Kocatürk, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, sf. 210
76) Doğan Avcıoğlu, Milli Kurtuluş Tarihi, İstanbul Matbaası ,1974, 3. Cilt, sf. 1732
77) a.g.e., sf. 1732
78) a.g.e., 2. Cilt, sf. 846

cak taklitçilik ve bağımlılığa kesinlikle izin vermez. Türk toplumunun özgün yapısı ve tarihsel özelliklerini gözetir. Çağdaş uygarlıktan yanadır, "batıcı" değildir. Bu, Atatürk döneminde Türk Devleti'nin resmi politikasıdır.

Atatürk yaşamı boyunca, ezilen ulusların yanında yer almıştır. 1933 yılında: *"Bugün, günün ağardığını nasıl görüyorsam, uzaktan bütün Doğu uluslarının da uyanışını öyle görüyorum. Bağımsızlığına ve özgürlüğüne kavuşacak olan pek çok kardeş ulus vardır. Onların yeniden doğuşu, kuşkusuz ki ilerleme ve gönence yönelik olacaktır. Bu uluslar bütün güçlük ve engellere karşın muzaffer olacaklar ve kendilerini bekleyen geleceğe ulaşacaklardır. Sömürgecilik ve emperyalizm, yeryüzünden yok olacak ve yerlerine uluslararasında hiçbir renk, din ve ırk farkı gözetmeyen yeni bir uyum ve işbirliği çağı egemen olacaktır."*[79] Bu sözleri, Hindistan, Çin ve Vietnam gibi ülkelerin bağımsızlarına kavuşmalarından önce söylenmiştir.

Yalnız Adam:

Mustafa Kemal ulusal kurtuluş amacıyla yola çıktığı zaman tam anlamıyla yalnızdı. Batı devletlerine o zamanki adıyla *"düveli muazzamaya"* karşı çıkmak, toplumun hemen tüm kesimlerinde, *"tehlikeli"* bir intihar girişimi olarak niteleniyordu. Örneğin; İsmet İnönü bile yazdığı mektupta; *"Bütün ülkeyi, parçalamadan bir bütün olarak Amerikan denetimine bırakmak, yaşayabilmek için tek uygun çare gibidir"* diyerek Mustafa Kemal'i Amerikan mandası için ikna etmeye çalıştı.[80]

İsmet İnönü, Kazım Karabekir'e gönderdiği benzer bir mektupta şunları yazar: *"Çoğunluk diye ifade olunabilecek bir kitle de ya da benim tanıdıklarımın çoğunluğu Amerikan mandasını, parçalanmamış bir Türkiye'yi toptan üzerine almasını tercih ediyorlar. Öte tarafta bu işlere karar verenler ne bize soruyorlar, ne bizi düşünüyorlar. Avrupa milletlerinde Türkiye'yi istila hırsı kudurmuş bir şekil aldı."*[81]

Mustafa Kemal'in bağımsızlıktan verilecek ödünü yoktur: *"Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir." "Ben ulusumun ve en büyük atalarımın en değerli miraslarından olan bağımsızlık aşkıyla yaratılmış bir adamım. Çocukluğumdan bu güne kadar aile, özel/resmi yaşamımın her evresinde tanık olanlar bu aşkımı bilirler."* ***"Bence, bir ulusta şeref onur ve namusun ve insanlığın oluşup varlığını sürdürmesi, o ulusun özgürlük ve bağımsızlığına kesin bir biçimde sahip olma-***

79) Atatürk ve Türkiye'nin Dış Siyaseti, Dr. Mehmet Gönlübol - Dr. Cem Sar, ak. Şevket Süreyya Aydemir, Tek Adam, Remzi Kitabevi, 1983, 3. Cilt, Sf. 418
80) a.g.e., 3. Cilt ,sf. 1696
81) İstiklal Harbimiz, Kazım Karabekir, Emre Yay., 24 sf. 95 Cengiz Özakıncı - Türkiye'nin Siyasi İntiharı Yeni Osmanlı Tuzağı, sf. 301, 9.Basım, Ocak 2007

sıyla mümkündür. Ben kişisel olarak ileri sürdüğüm bu niteliklere çok önem veririm. Ve bu niteliklerin kendimde var olduğunu ileri sürebilmem için, ulusumun da aynı niteliklere sahip olmasını ana koşul bilirim. Ben yaşayabilmek için mutlaka bağımsız bir ulusun evladı olmalıyım.'[82] *"Bu nedenle ulusal bağımsızlık bence bir yaşam sorunudur. Ulus ve ülkenin yararları gerektiğinde tüm insanlığı oluşturan uluslardan her biriyle uygarlık gereği olan dostluğa dayalı ilişkilere büyük bir duyarlılıkla değer veririm. Ancak, benim ulusumu tutsak etmek isteyen herhangi bir ulusun, bu isteğinden vazgeçinceye dek amansız düşmanıyım.'*[83]

Mustafa Kemal Atatürk bağımsızlık ve özgürlüğü, bireyin kişisel haklarıyla sınırlı sorun olarak görmez. O'na göre sorun, toplumsal ve ulusaldır. Ulusu oluşturan bireylerin bağımsız ve özgür olabilmeleri için, içinde yaşadıkları toplumun da bağımsız ve özgür olması gerekir.

(1921'de söylediği bu sözler M. Kemal Atatürk'ün bağımsızlık ve yaşam savaşımının temel doğrultusunu göstermektedir.)

Onun bağımsızlığa verdiği önem, kendi ulusuyla sınırlı da değildir. *"Sahip olduğum tek servetim Türk olmamdır"* [84] diyerek Türklüğüyle övünen Atatürk; dünyadaki tüm ulusların da bağımsız ve özgür olmasını ister ve savunur. 1937 yılında bu görüşlerini: *"İnsan bağlı olduğu ulusun varlığını ve mutluluğunu düşündüğü kadar, bütün dünya uluslarının huzur ve refahını düşünmeli ve kendi ulusunun mutluluğuna ne kadar önem veriyorsa, bütün dünya uluslarının mutluluğuna da hizmet etmek için elinden geldiği kadar çalışmalıdır"*[85] biçiminde özetler.

82) Koray Tulga, Mustafa Kemal Şirket Yönetseydi, sf: 222
83) Sabiha Gökçen, Atatürk'le Bir Ömür, Altın Kitaplar, sf. 179
84) Şevket Süreyya Aydemir, Tek Adam, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, 3 Cilt, Sf. 418
85) Mahmut Esat Bozkurt, Yakınlarından Hatıralar, 1955, sf.95

Bir yıl sonrasını düşünüyorsan eğer, tohum ek,
On yıl sonrası ise tasarladığın, ağaç dik,
Ama yüz yıl sonrası için, halkı eğitmeye gayret et,
Bir kez tohum ekersen bir kez ürün alırsın
Bir kez ağaç dikersen on kez ürün alırsın
Yüz kez olur bu ürün, eğitilirse ulus.
Birisine bir balık verirsen, doyar bir kezinde,
Balık tutmayı öğret doysun her kezinde.

Kuan Tzu

(Bu dizeler Çin Ozanı Kuan Tzu tarafından çağımızdan 2600 yıl önce söylemiştir.)

TÜRKİYE'NİN ULUSAL EĞİTİM POLİTİKASI

Tarihin bilinen başlangıcından bu yana, eğitimin değeri azalmamış, çoğalmıştır. Başlangıçta toplum içinde soylu sayılan zengin ailelerin çok az sayıda çocuğu eğitilirken zamanla eğitimden yararlananların toplum içindeki sayısı çoğalmıştır. Eğitim kimi kez hem soyluluk, yücelik göstergesi olarak salt zevk için alınmıştır. Kimi kez de eğitim daha çok ve iyi üretim için yapılmıştır. Hangi türde olursa olsun eğitim insanların yeteneklerini arttırarak toplum katında daha değerli görünmelerine yol açmıştır.

Çağımızda eğitimin değeri, hem bireyin hem de ulusun mutluluk ve geleceği açısından kabul edilmektedir. Eğitim, bireyin ve ulusun mutluluğunu sağlamak için geçerli bir araç olarak kullanılmakta, gittikçe önem ve güç kazanmaktadır. Yarının işlerini günün becerileriyle yapmak olanaksızdır. Bir ülkenin yarınki gereksinmelerini de dünün okullarıyla karşılamakta olanaksızdır. Türkiye'nin kalkınabilmesi okulların, yarının ülke sorunlarıyla uğraşabilecek nitelikte kuşakların yetişmesine bağlıdır.[86]

Kalkınmayı Başarmak İçin

Kalkınmayı başarmak için, geri kalmışlığımızın nedenlerini saptamayı amaçlayan araştırmalara hız verilmesi, bunun içinde yaratıcılık okullarını açılması gerekir. Amerika'da birçok yaratıcılık okulları açıldığına göre bu okul, ders programlarından birisini kendimize uygulayabiliriz. İmam Hatip okullarının sayılarının arttırılması ile zorlukların üstesinden gelemeyiz. Bozkurt Güvenç'in başkanlığında altı kişilik eğitici uzmanlar kurulunun Japonya'da yaptıkları inceleme sonucu hazırlanan raporda; eğitimin başarısı, çağdaşlaşmasını sağlayan ilkeler şu biçimde sıralanmıştır:

1. Varlıkların en iyisi, en üstünü olabilirsin; yeter ki övün, güven, çalış,
2. İnsan olmak eğitime bağlıdır. Eğitim ancak ölümle biter. Her yapılandan bir şey öğrenmesini bilmek gerek,
3. Eğitim öğretimin programı yaşamdır,
4. Japon ahlakı özgürlük değil, görev ve sorumluluktur. Mutluluk bunu başarınca başlar.
5. Demokrasi çeşitliliğe karşın birleşmektir.
6. Her değişme gelişme değil, ama her gelişme değişmedir. Buna uyulursa devrime gerek kalmaz.

86) Prof.Dr. İbrahim Ethem Başaran, Eğitime Giriş, sf. 21-23, 7. Baskı, Nisan 1989, Sevinç Matbaası, Ankara

7. Japonlar geleneklerini değil, geçmişteki başarılarını korurlar. Başarılarsa iktidara göre değişmez, sürekli kalıcıdır.

8. Eğitimde yaygınlık ne denli çoksa, yükselmek o denli yüce olur.

9. Konuşmak değil, yapmak, yazmak önemlidir.

Birey için tartışma, gerçeği bulmak için, deney, gözlem kadar önemlidir ve tartışma beyni yaratıcılığa kavuşturan iç devinimin de kaynağıdır. Buna karşın dinsel tartışmaların İslam'da yasaklanması, İslam toplumlarını, beyni işlevsel açıdan geliştiren spordan yoksun bırakmıştır. Oysa İslam'ın ilk 400 yılında, tartışması yasak edilmiş hiçbir konu yoktu ve tartışılan konuların başında da Kur'an geliyordu. Tanrı'nın varlığını yokluğunu dahil, Kur'an'ın peygamber ya da Tanrı sözü olup almadığı rahatlıkla tartışılmakta idi ve İslamiyet'in gelişmesi de bu tartışmalardan dolayı hiçbir zarara, gerilemeye uğramadan sürüyordu.

Bu özgür tartışma ortamını ilk yasaklayan Halife El Mütevekkil (847 – 861) oldu. Sonrasında da yasaklar birbirini izledi. Böylece giderek Müslümanlık, yasaklar dini haline getirildi. Çünkü zaman içinde gelişme, ilerleme ve değişme denebilecek neler varsa tümü yasaklandı.[87]

Kurtuluş Savaşı yıllarında 16 Temmuz 1921'de Sakarya Meydan Savaşı'nın devam ettiği sırada, Atatürk, Eğitim Kongresi'nde, Türkiye Milli eğitim işlerinin bir programını hazırlamak amacıyla ulusal kültürün önemini belirtmiş ve ulusal laik bir terbiye sisteminin gereğinden söz etmiştir:

"Şimdiye değin izlenen eğitim ve öğretim yöntemlerinin ulusumuzun tarihi gerilemesinde en önemli etken olduğu kanısında olduğunu" belirten Atatürk hiçbir mantıksal kanıta dayanmayan kimi geleneklerin korunmasında direnen ulusların gelişmesinin çok güç, belki de olanaksız olduğuna vurgu yapmış, kurtuluş ve yükselişin uygar ilke ve özgür düşünceyle mümkün olacağına işaret etmiştir.

"Bizim izleyeceğimiz eğitim siyasetinin temeli önce mevcut cehaleti gidermektir. Ayrıntıya girmekten kaçınarak, bu fikrimi birkaç sözcük ile açabilmek için diyebilirim ki, genel olarak tüm köylüye okumak, yazmak ve vatanını, dinini dünyasını tanıtacak kadar coğrafi, tarihi, dini ve ahlaki bilgi vermek ve dört işlemi öğretmek eğitim programımızın ilk hedefidir" demiştir. [88]

Cumhuriyetin kuruluş evresinde, özellikle Mustafa Kemal Atatürk döneminde, her alanda olduğu gibi eğitim konusunda da ulusal politi-

87) Kenan Mümtaz Akışık, İslam'da Beyin Verimsizliği
88) Türk Eğitim Tarihi, Yahya Akyüz, Alfa Basım Yay., İstanbul 2001, sf. 311

ka izlenmiştir. Atatürk eğitimi sosyal ve kültürel kalkınmanın ana vasıtası, temel unsuru saymıştır. O'na göre eğitim, kalkınma konusunda en etkili amaçlardan biridir. En önemli en esaslı nokta eğitim sorunudur. Bunu şöyle vurgular; "Eğitimdir ki bir ulusu ya özgür, bağımsız, şanlı ve yüce bir toplum halinde yaşatır, ya da onu tutsaklığa, yokluğa sürükler" der.

22 Eylül 1924'te Samsun'da öğretmenlere yaptığı konuşmada: *"Dünyada her şey için, maddiyat için, maneviyat için, başarı için en doğru yol gösterici bilimdir, fendir. Bilim ve fennin dışında yol gösterici aramak aymazlık, bilgisizliktir"* demiştir.

Tutsaklığın nedeni Ulusal Olmayan Eğitim:

Atatürk yaşadığı dönemde Müslüman toplumların, başka ulusların egemenliği altında aşağılayıcı bir yaşam sürdüklerini gözlemlemiştir. Müslüman toplumlarda verilen din ve ahlak eğitiminin, onları başka ulusların tutsağı olmaktan kurtaramadığını saptayan Büyük Devrimci, eğitimin yeniden ele alınmasını önermiş ve bunu şu tümcelerle açıklamıştır:

"Yeryüzünde üç yüz milyonu aşkın Müslüman vardır. Bunlar, ana, baba, hoca eğitimi ile eğitim ve ahlak almaktadırlar. Ne yazık ki gerçek durum şudur ki, yeryüzündeki yüz milyonlarca Müslüman yığınlar şunun bunun tutsaklık ve aşağılayıcı zincirleri altındadır. Aldıkları manevi eğitim ve ahlak, onlara tutsaklık zincirlerini kırabilecek insanlık niteliğini vermemiştir, veremiyor. Çünkü eğitimlerinin hedefi ulusal değildir. Ulusal eğitim temel ilke olarak alındıktan sonra onun dilini, yönetimini, araçlarını da ulusal hale getirmenin zorunluluğu tartışma götürmez. Ulusal eğitimle geliştirilmek ve olgunlaştırılmak istenen genç kafaları bir yandan da paslandırıcı, uyuşturucu, düşsel fazlalıklarla doldurmaktan özenle kaçınmak gerekir." [89]

Akıl ve Bilim

Kemalist devrimin ve onun eğitim dizgesinin temeli akıl ve bilime dayalı laik eğitimdir. Büyük devrimci bu ilkeleri şöyle özetler:

"Ben, manevi miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım bilim ve

89) Selahattin Öğülmüş, Atatürk'ün Yetiştiği Çevre ve Dönemin Eğitim ve Öğretim Siyasal ve Sosyal Gelişmeler Bakımından Değerlendirilmesi, Atatürk haftası armağanı, Genkur. Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara 1990, sf. 161, Yahya Akyüz, Türk Eğitim Tarihi, sf: 306, Ak.Yrd.Doç.Dr.Abdurrahman Kasapoğlu Atatürk'ün Kuran Kültürü İlgi Yayınları, 2005, sf. 408.
Prof.Enver Ziya Karal Atatürk'ten Düşünceler

akıldır… Zaman hızla ilerliyor, ulusların, toplumların, kişilerin mutluluk ve mutsuzluk anlayışları bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek kurallar getirdiğini iddia etmek, aklın ve bilimin gelişimini yadsımak (inkar etmek) olur... Benim Türk Ulusu için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel eksen üzerinde akıl ve bilim rehberliğini kabul ederlerse, manevi mirasçılarım olurlar." demiştir.

Eğitimin Amacı

Yüzyıllarca süren bir dönemde yönetim savsaklamasının devlet yapısında açtığı yaraları iyileştirmek için harcanacak çabaların en büyüğünü, hiç kuşku yok ki, bilim ve kültür yolunda göstermemiz gerekecektir.

Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize her şeyden önce Türkiye'nin bağımsızlığını, kendi benliğine ve ulusal geleneklerine düşman bütün öğelerle savaşmak gereği öğretilmelidir. Bunun için, dünyanın uluslararası durumuna göre, böyle bir savaşın gerektirdiği öğeleriyle donatılmış olmayan bireylere ve bu bireylerden oluşmuş toplumlara yaşam ve bağımsızlık hakkı yoktur.

Hiçbir zaman aklımızdan çıkmasın ki, Cumhuriyet sizden "fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür" kuşaklar bekliyor.

Ancak Mustafa Kemal Atatürk'ün aramızdan ayrıldığı 10 Kasım 1938 tarihinden sonra ekonomi, eğitim, savunma, kültür ve diğer konularda izlenen bağımsız ve ulusal politikalardan geri dönüşler başladığı gibi, en büyük yıkım (tahribat) milli eğitim alanında ulusal politikalardan sapma ile karşı devrim yaşanmaya başlanmış ve giderek Türkiye yarı sömürge bir ülke konumuna gelmiştir.

TARİHTEN DERS ALMASINI BİLMEK

Ders Almayınca Tarih Tekerrür Ediyor…

1853 ile 1945 yılları arasında gelişen olaylara kısaca göz atılacak olursa:

"– İngiltere'nin el altından yüreklendirdiği, kışkırttığı Ruslar, Abdülmecid'ten Boğazları, Kars'ı, Ardahan'ı ve Erzurum'u isterler,

– Rus Büyükelçisi Mençikof'un Osmanlı'ya ilettiği bu istemler, Abdülmecid tarafından reddedilir ve Rus orduları Balkanlar'da ve Doğu Anadolu' da Osmanlı'ya saldırmaya başlar,

– Ruslar, Balkanlar'dan İstanbul'a doğru akarak İstanbul'u ele geçirmeye yönelirler,

– Başlangıçta gelişmeleri izlemekle yetinen ve böylelikle Rusya'nın

saldırganlığını artıran İngiltere ve Fransa[90] sonradan *'Rusya İstanbul'u, Kars'ı, Ardahan'ı ele geçirir ve Akdeniz'e inerse, bu bizim çıkarlarımız için çok kötü olur'* diyerek Osmanlı'nın yanında Rusya'ya karşı savaşa girerler,

– Fakat savaş tam kazanılmışken bir Sivastopol kuşatması uydurup savaşı gereksizce uzatırlar,

– 1854'te İngilizler, 'Rusya Kars'ı, Ardahan'ı, Erzurum'u alırsa çok kötü olur, orayı Ruslardan korumak için asker yığacağız, askerlerimizin gideri şu kadar tutuyor, bu gideri sizin hesabınıza borç olarak yazdık,' diyerek Osmanlı'yı kağıt üzerinde borçlandırırlar,

– 1854'e dek dış borç almayan Osmanlı, 'Kars'ı Ruslardan korumak için gereklidir' dalaveresiyle İngiltere'ye borçlu duruma düşürülür,

– Hemen ardından İngiltere ve Fransa, o güne dek yabancılara toprak satmayan Osmanlı'ya 'devlet olarak varlığınızı ve toprak olarak bütünlüğünüzü Rusya'ya karşı korumayı ve sizi Avrupa Devletler Konseyi'ne almayı bir koşulla garanti ederiz: Yabancılara toprak satışı için yasa çıkartacaksınız' derler,

– Osmanlı ilk dış borcu böyle alır ve yabancıya toprak satışı 1853–1856 Osmanlı-Rus Kırım Savaşı yıllarında işte böyle başlar".

Şimdi de Osmanlı-Rus Kırım Savaşı'ndan yaklaşık doksan yıl sonra 1945-1946'da İnönü'nün neler yaptığına bakalım:

– Rusya, 1939'lardan başlayarak Kars ve Ardahan'ı kendi topraklarına katıp Boğazlar'da üs isteklerini dillendirmeye başlamıştır.

– 1945'te Balkanlar'ı işgal eden, Romanya'ya, Bulgaristan'a yayılan, İstanbul'un burnunun dibine dek sokulan ve askerlerini Türkiye'nin doğu sınırına yığmış bulunan Rusya, o durumda İngiltere ve Amerika'nın Türkiye'yi korumak uğruna kendisiyle savaşmayı göze alamayacaklarını düşünerek, toprak ve üs istemlerini Dışişleri Bakanı Molotov aracılığıyla Türkiye'ye sözlü olarak bildirir. Tıpkı 1853'te aynı istemleri, Rus Büyükelçisi Mençikof Abdülmecid'e bildirdiği gibi...

– Türkiye Rusya'nın 1945'teki bu istemlerini reddeder; tıpkı Abdülmecid 1853'te reddettiği gibi...

– 1945'te Yalta'da Konferansı'nda İngiltere, Amerika ve Rusya, dün-

90) Ak.Metin Aydoğan, Bitmeyen Oyun, Karl Marx, bu durumu şöyle anlatır: "Birbirlerine güveni kalmamış kararsız ve. korkak Batılı büyük devletler, önce saldırganlığından ürktükleri Çar' a karşı Sultanı direnmeye teşvit etmekte ama sonradan dünya çapında bir devrime yol açabilir korkusuyla genel bir savaş çıkartmaktan sakındıkları için, aynı Sultanı Ruslar karşısında boyun eğmeye zorlamaktadırlar. " (Bkz: K. Marx, Türkiye Üzerine (Şark Meselesi) Gerçek Yay. 2. Basım, sf. 79.)

yayı kendi aralarında paylaşırken çözüme bağlanamayan Rus istekleri, 2 Ağustos 1945'te sonuçlanan Potsdam Konferansı'nda bir kez daha ele alınır.

— Amerika, Potsdam Konferansı öncesinde yaptığı gibi[91], sonrasında da Kars, Ardahan ve Boğazlar' da askeri üs istemlerini dile getiren Rusya'ya ateşli bir biçimde karşı çıkmayıp, tersine "bu sizin Türkiye ile aranızda çözmeniz gereken bir sorundur," diyerek[92] Rusya ile Türkiye'yi baş başa bırakır; tıpkı 1853'te Osmanlı ile Rusya'yı karşı karşıya getirdikleri gibi...

– Amerika, Rusya'yı Türkiye'ye karşı yüreklendirici bu tutumuyla, Rusya'nın Türkiye'yi daha sert biçimde sıkıştırmaya özendirerek, böylelikle Türkiye'yi bir kurtarıcı arar duruma getirir; tıpkı doksan yıl önce aynı durumda kalan Abdülmecid'in de Rus saldırganlığına karşı İngiltere'ye, Fransa'ya başvurduğu gibi...

– İngiltere, Türkiye'nin Rusya'ya karşı yardım başvurusunu "savaşacak gücüm yok ama arkandayım, Rus istemlerini reddet" diye yanıtlar. Amerika, "sizinle aramızda bir ittifak antlaşması yok, olsaydı düşünürdük, ama kaygılanmayın, Türkiye'yi Rusya'ya kaptırmayız," der. Bu, "doğrudan benimle ittifak yapmazsan seni Rusya'ya karşı korumam," demektir.

– İngiltere ve Amerika'nın Türkiye'yi savunmak uğruna asker gönderemeyecekleri sanısı böylece pekişen Rusya, Kars, Ardahan ve Boğazlar'daki istemlerini sonunda yazılı nota'ya dönüştürerek Türkiye'ye verir.[93] Türkiye, *"devlet olarak varlığının ve toprak bütünlüğünün Rusya tarafından ciddi olarak tehdit edildiği"* saptamasını yapar.

– İngiltere ile ittifak antlaşması 1939' dan beri süren Türkiye, Rusya ile bir savaşa tutuşması durumunda İngiltere'nin ordusu ile yardıma gelemeyecek denli bitkin olduğu apaçık ortada olduğundan, İngiltere'nin müttefiki olan *"diri güç"* Amerika ile de *"devlet olarak varlığını ve toprak bütünlüğünü korumak"* üzere bir askeri ittifak antlaşması imzalar. İngiltere boğazlarda bir ikmal üssüyle Trakya ve Karadeniz' de radar istasyonları; Amerika ise askeri hava alanları kurmaya girişir.[94]

---

91) Dr. A. Haluk Ülman, age, sf. 59.

92) Ak. Metin Aydoğan, Bitmeyen Oyun, Dr. A. Haluk Ülman, "İkinci Cihan Savaşının Başından Truman Doktrinine Kadar Türk-Amerikan Diplomatik Münasebetleri 1939-1947", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yay., No: 128-110, Sevinç Matbaası, Ankara, 1961, sf. 62: "ABD Başkanı Truman, Sovyetlerin Türkiye'den toprak isteklerinin yalnız Sovyetler Birliği ile Türkiye'yi ilgilendiren bir sorun olduğunu söyleyerek bu sorunun iki devlet arasında çözülmesi gerektiğini söylemiştir. "

93) Dr. A. Haluk Ülman, age, sf. 77.

94) Dr. A. Haluk Ülman, age, sf. 83, dipnot 39

– 1853'te toprak bütünlüğünü Rus istemlerine karşı korumak üzere İngiltere ve Fransa'yla ittifak yapan Osmanlı'nın dış borç gereksinimi bulunmadığı gibi, 1945'te toprak bütünlüğünü Rusya'ya karşı korumak üzere dış destek arayan Türkiye'nin de kasasında 245 milyon dolarlık altın ve döviz birikimi vardır ve dış borç gereksinimi yoktur.

– Gel gelelim Amerika, Boğazları, Kars'ı, Ardahan'ı Ruslar' a karşı korumak için Türkiye'yi on milyon dolar borçlu duruma sokan bir ittifak antlaşması imzalatır.[95] Kasasında 245 milyon dolarlık altın ve döviz birikimi bulunan bir Türkiye'nin on milyon dolar borçlu duruma sokulması, askeri ittifakın bir gereği olarak Amerika tarafından dayatılmıştır. Tıpkı, dış borç arayışında olmayan Abdülmecid de 1854'te, *"Kars'ı, Ardahan'ı, Boğazları Rusya'ya karşı koruyacağız bunun için gerekli"* denilerek İngiltere tarafından dış borç yükümlülüğü altına sokulduğu gibi...

– Cumhuriyet kurulduğundan beri Türkiye' de yabancıya toprak satışı yasak olmasına karşın, 27 Şubat 1946'da imzalanan on milyon dolarlık borç antlaşmasının ardından, 6 Aralık 1946 günü imzalanan Ek Anlaşma'yla, Amerikalılara Türkiye' de diledikleri toprakları satın alıp tapusunu kendi üzerlerine geçirme hakkı tanınır.[96] Bu özellikle maden bulunan toprakların ve askeri olarak gerekli toprakların tapusunun Amerika'ya verilmesi demektir. İnönü, yabancıya toprak satış yasağını çiğneyen, Anayasa'ya ve yasalara aykırı bir antlaşma imzalamıştır Amerika'yla...

1853'te Rus saldırısına karşı Osmanlı'nın toprak bütünlüğünü korumak üzere İngiliz-Fransızlarla ittifak yapan Abdülmecid, nasıl bu "koruma"nın bedeli olarak "koruyucu"lara borçlu olmayı ve yabancılara toprak satmayı kabul etmişse, 1945'te Türkiye'nin toprak bütünlüğünü Rusya'ya karşı korumak üzere İngiltere ve Amerika'yla ittifak yapan İnönü de, tıpkı doksan yıl önce Abdülmecid'in yaptığı gibi, "koruyucu"lara borçlu olmayı ve yabancılara toprak satmayı kabul etmiştir.

1853-1854'te Osmanlı'nın düşürüldüğü tuzağa, 1945-1946'da Türkiye Cumhuriyeti Devleti düşürülmüş; Abdülmecid Rusya'ya karşı toprak bütünlüğünü korumak uğruna Osmanlı Devleti'ni ne duruma düşürmüşse, İnönü toprak bütünlüğünü Rusya'ya karşı korumak uğruna Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni o duruma düşürmüştür.

Sonuç olarak: Rusya'nın 1945'te zorla almak istediği her şey, İnönü tarafından Rusya'nın önünden kaçırılıp, *"koruyucu"* diye alkışladığı Amerika'ya güzellikle verilmiştir.

---

95) Haydar Tunçkanat, age, sf. 26.
96) Haydar Tunçkanat, age, sf. 40-42

Rusya Boğazlarda üs istemiştir. İnönü üsleri Rusya'ya vermemiş, Amerika'ya vermiştir.

Rusya; Kars ve Ardahan'ı istemiştir. İnönü Kars ve Ardahan'ı Rusya'ya vermemiş, tüm Türkiye' de diledikleri toprakları satın alma hakkını 4 Aralık 1946 günlü Ek Antlaşma ile Amerikalılara vermiştir.

1939–1945 arası II. Dünya savaşında büyük güç yitimine uğrayan İngiltere, diğer sömürgeleriyle birlikte Türkiye'yi de elleriyle Amerika'nın güdümüne bırakmıştır.[97]

Sömürgeleşme Dönemi

YENİ KAPİTÜLASYONLAR....

(Eğitim ve Diğer Konularda)

Türkiye, 1 Nisan 1939 tarihinde ABD'ye ayrıcalıklar tanıyan, ikili anlaşma yaptı. Anlaşmaya göre, Türkiye; Amerika'ya ***"gerek ithalat ve ihracatta ve gerekse diğer bütün konularda en ziyade müsaadeye mazhar millet statüsü"*** **tanımanın dışında, ABD sanayi malları için % 12 ile % 88 arasında değişen oranlarda gümrük indirimleri sağlanıyordu.**[98]

Aynı yıl İngiltere'den 37 milyon sterlin, Fransa'dan 264 frank; 1942 yılında Almanya'dan 100 milyon mark borç alınıyor ve bu borçlarla T.C. Hazinesi'nin borç yükü % 266 oranında arttırılıyordu.[99]

Bu anlaşmalar yapıldığında; *"Yabancılara ayrıcalık tanıyan ve bağımlılık doğuracak dış anlaşmalar yapılmamalıdır"* diyen Atatürk'ün ölümünün üzerinden henüz 4,5 geçmişti. Türkiye, ABD ile yapılan imtiyaz anlaşmasından sonra; 12 Mayıs 1939'da İngiltere, 23 Haziran 1939'da da Fransa ile iki ayrı deklarasyona imza attı ve bu deklarasyonları 19 Ekim 1939'da (İngiltere ve Fransa, Almanya'ya savaş ilan etmişken) "Üçlü İttifak Anlaşması" haline getirdi. TBMM bu anlaşmaları oybirliği ile onayladı.

23 Şubat 1945 tarihinde ABD ile Türkiye arasında bir anlaşma daha yapıldı. TBMM'nin onayından geçen bu anlaşmanın 2. Maddesi: **"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, müsaade edebileceği bilgileri, hizmetleri, maddeleri ve kolaylıkları ABD' ne temin etmekle görev-**

97) Cengiz Özakıncı, Türkiye'nin Siyasi İntiharı Yeni Osmanlı Tuzağı, sf: 304-308
98) 175 Ulus, 10.05.1939; ak; Hikmet Bila, "CHP 1919-1999" Doğan Kitap, 2. Baskı, sf. 89
99) Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ekonomisi, Prof.Dr. Memduh Yaşa, Akbank Kültür Yay., 1980, sf. 608

li olacaktır."[100] **Türk Hükümeti, bu anlaşmayı ABD 'den Türkiye'nin gereksinim duyacağı bilgi, hizmet, madde ve kolaylıkları sağlamakla görevli ve yükümlü kılıyordu.**

Daha sonra Türkiye ve Yunanistan'a Yardım Yasası yürürlüğe girdi. **Bu yasanın girişine *"Özgürlük ve Bağımsız ve varlığımızın sürdürülmesine yardım edilmesi için"* ABD'ye başvurduğumuz tümcesi konuldu. Bu sözcükler ABD'nin kurtuluş savaşı vererek Tam bağımsız Cumhuriyeti kuran ve onu yirmi beş yılda zor koşullarda yücelten Türkiye'den aldığı bir rövanştı.** Mustafa Kemal'in kurduğu Cumhuriyet varlığını sürdürmek için Amerika'dan yardım dileniyordu!

Kongre Yasası'nın 5'inci maddesinde Birleşik Amerika Başkanı zaman zaman bu yasa hükümlerinin yürütülmesi için gerekli ve uygun olabilecek kurallar koyabilir türünden **bir egemenlik teslimiyeti de getirilerek Türkiye Cumhuriyeti tamamen etkisizleştirildi. Yetmedi *"Türkiye Hükümeti bu yardımın amacı, kaynağı, niteliği, genişliği miktarı ve işleyişi hakkında tam ve devamlı yayın yapacaktır"*** denilerek Ankara Amerikan propagandasına aracı yapıldı.

27 Şubat 1946 tarihinde yine ABD ile borçlanma anlaşması imzalandı. Bu iki anlaşma, Türkiye'nin ABD ile bugüne dek yaptığı, sayısı bilinmeyen anlaşmalar zincirinin başlangıcı oluyordu. 4882 sayılı Yasa'yla kabul edilen bu anlaşmanın 1'inci maddesi:

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Birleşik Devletler Dış Tasfiye Komisyonu'nun Türkiye dışında satılığa çıkardığı ihtiyaç fazlası teçhizat ve malzemelerden, ihtiyaçlarını karşılayanlarını alabilecektir. ABD Hükümeti bu alımları kolaylaştırabilmek için Türk Hükümeti'ne on milyon dolar kredi verecektir. Kredinin anapara ve faiz geri ödemeleri Birleşik Devletlerin arzusuna göre, Merkez Bankası'nda özel bir hesaba yatırılacak ve Birleşik Devletler tarafından Türkiye'de kullanılan memurların ücretleri dahil olmak üzere Birleşik Devletler' in masraflarına tahsis edilecektir." Aynı Anlaşma'nın, 2'nci Bölüm 1'inci maddesi ise şöyleydi: "Türk Hükümeti tarafından satın alınmak istenen malzeme, Türk Hükümeti tarafından mahallinde ve olduğu gibi alınacak, alınan malzemenin mülkiyeti Birleşik Devletler üzerinde kalacaktır. Birleşik Devletler alınan malzemeler için hiç bir teminat vermeyecektir."[101]

Türkiye açısından anlaşmanın son derece olumsuz koşullar içerdiği görülmektedir. Özgür iradeleriyle anlaşma yapan iki ülkeden birisi için bu denli eşit olmayan koşullar içeren bir anlaşma, dünya hukuk ta-

100) İkili Anlaşmaların İçyüzü, Haydar Tunçkanat, Ekim Yayınevi, 1. Baskı, sf. 24
101) a.g.e. sf. 26 ve 31

rihinde ender olmalıdır. ABD, İkinci Dünya Savaşı artığı malzemeyi ya satacak ya da çürümeye terk edecekti. İşte bu malzemeler için ABD, Türkiye'ye on milyon dolarlık kredi açıyor ve bu krediyi nakit olarak değil malzeme olarak veriyordu. Malzeme olarak verilen krediye faiz işletiliyor ve on eşit taksitte nakit olarak geri alıyordu. Malzemeler, "yerinde olduğu gibi" teslim ediliyor ve bunu için "hiçbir güvence" verilmiyordu. Bozuk (ayıplı) malzemeyi ABD'nin, değiştirme, onarma ve işler duruma getirme yükümlülüğü bulunmuyordu. Üstelik Türkiye'nin satın alacağı bu malzemelerin mülkiyeti de Amerika'da kalıyor ve 23 Şubat 1945 tarihli anlaşmanın 5'inci maddesi, ABD Başkanı'nın istemesi halinde bu malzemelerin ABD'ne geri verilmesini öngörüyordu.[102]

Emekli Kurmay Albay Haydar Tunçkanat'ın Tarihsel Saptaması:

"On milyon dolarlık Amerika kredisiyle borçlanan Türkiye, alınan ve kullanılmış savaş artığı malzemenin büyük bir kısmından yararlanamamıştır. Yararlanma imkanını bulduğu küçük bir kısmı için de, Amerika'ya yedek parça karşılığı dört-beş katına varan döviz ödemek zorunda kalmıştır."[103]

Yazar Metin Aydoğan'ın Yorumu:

"27 Şubat 1947 tarihli On milyon dolarlık kredi anlaşmasının yapıldığı günlerde, Türkiye Cumhuriyeti'nin hemen hiç dış borcu olmadığı gibi Devlet Hazinesi'nde 245 milyon dolarlık altın ve döviz, bulunuyordu. Hazine'nin elinde bunca döviz varken Kurtuluş Savaşı'nın Batı Cephesi Komutanı İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı olduğu bir dönemde; On milyon dolarlık bir kredi için bunca ödün vermesini konuyla ilgili birçok insan yalnızca o dönemde değil bugün bile anlayamamıştır."

Türkiye ile ABD Arasında Eğitim Komisyonu Kurulmasına İlişkin Anlaşma:

İ. İnönü'nün Cumhurbaşkanı olduğu dönemde 27 Aralık 1949 tarihinde **"ABD ile Türkiye Arasında Eğitim Komisyonu Kurulması Hakkı Anlaşma"** adıyla bir ikili anlaşma yapıldı. İmzalanan anlaşma ile Türkiye'de eğitilecek kadroların eğitim biçimi ile yapılacak harcamaların karşılama yöntemlerini belirliyordu. Anlaşma; Türkiye'den ABD'ne gönderilecek Türk öğrenci, öğretim üyesi ve kamu görevlileri ile ABD'nden Türkiye'ye gönderilecek Amerikalı *'uzman', 'araştırmacı'* ve *'eğitimcinin'* statülerini saptıyordu.[104]

---

102) Metin Aydoğan, Bitmeyen Oyun

103) Siyasal Bilgiler Fakültesi Dış ilişkiler Enstitüsü, Op. Cilt 370 sf. 188, ak. Haydar Tunçkanat, "İkili Anlaşmaların İçyüzü" Ekim Yayınevi, 1. Baskı, sf. 27

104) Metin Aydoğan, Bitmeyen Oyun, 12. Basım, Kasım 2002

Komisyonun Kuruluşu: m: 1)

"Türkiye'de, Eğitim Komisyonu adı altında bir komisyon kurulacaktır. Bu komisyon, niteliği bu anlaşmayla belirlenen ve parası T.C. Hükümeti tarafından finanse edilen eğitim programlarının yönetimini kolaylaştıracak ve Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri tarafından tanınacaktır."

Komisyon'un Yetki, İşleyiş ve Parasal Kaynağı: (m. 1.1 ve 2.1)

"Türkiye'deki okul ve yükseköğrenim kurumlarında ABD vatandaşlarının yapacağı eğitim, araştırma, öğretim gibi eğitim faaliyetleri ile Birleşik Devletler'deki okul ve yüksek öğrenim kuruluşlarında Türkiye vatandaşların yapacağı eğitim, araştırma, öğrenim gibi faaliyetleri; yolculuk, öğrenim ücreti, geçim giderleri ve öğretimle ilgili diğer harcamaların karşılanması da dahil olmak üzere finanse edilecektir... Komisyon harcamalarını yapacak veznedarı veya bu işi yapacak kişinin ataması ABD Dışişleri tarafından uygun görülecek ve ayrılan paralar, ABD Dışişleri Bakanı tarafından saptanacak bir depoziter ya da depoziterler nezdinde bankaya yatırılacaktır."[105]ABD Dışişleri Bakanı harcamaların kullanım yeri ve miktarını belirleyecektir. Harcamanın kaynağı ise; 27 Şubat 1946 tarihinde Türkiye ile ABD arasında bağıtlanan giriş bölümünde belirtilmektedir. Bu kaynak, ABD'nin Türkiye'ye verdiği kredi faizlerinin yatırılacağı T.C. Merkez Bankası'na, Türk Hükümetinin ödeyeceği paralardan oluşacaktır. Türkiye bu anlaşmayla kendi parası ile kendini ABD'ne bağımlı kılacak kuralların altına imza atmış olmaktaydı.

ABD ile yapılan ikili anlaşmalar tümüyle incelendiğinde, bunların planlı bir bütünsellik ve birbirleriyle tamamlayıcı bağlantılar içerdiği, bu anlamda eğitimle ilgili harcamanın kaynağının, Borç Verme Anlaşması'nda gösterildiği görülür.

Komisyonun Oluşumu:

"Türkiye/Birleşik Devletler Eğitim Komisyonu'nun kuruluşu, Anlaşmanın 5'inci maddesinde düzenlenmektedir: Sekiz kişilik eğitim komisyonun dördü T.C., dördü ABD yurttaşından oluşacaktır. ABD'nin Türkiye' deki diplomatik misyon şefi komisyonun fahri başkanı olacak ve komisyonda oyların eşit olması halinde kararı, komisyonun fahri başkanı verecektir:" [106]

ABD'ndeki "*okul ve yüksek öğrenim kuruluşlarında Türk yurttaşları-*

105) İkili Anlaşmaların İç Yüzü, Haydar Tunçkanat, Ekim Yayınları, sf. 44-45-48
106) a.g.e., sf. 45

nın yapacağı eğitim, araştırma, öğrenim gibi etkinlikleri" düzenleyen 27 Aralık 1949 tarihli anlaşmadan sonra, ABD'ne çağrılan ilk gazeteci Bülent Ecevit'tir. Ecevit, 1954 yılı Ekim ayında ABD'ne gitti. Ecevit, Kuzey Carolina'da yayın yapan ***"Winston - Salem Journal"*** Gazetesi'nde çalıştı, yani staj gördü. Üç aylık çalışmadan sonra bir ay süreyle ABD'nin değişik yerlerini dolaşan Ecevit, Boston'da, Harvard Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsü'nde Ortadoğu'nun bölgesel sorunları konusunda incelemeler yaptı.[107]

Bülent Ecevit, 1957 yılı Mayıs ayında ikinci kez Amerika'ya gitti. Bu kez bursu veren, **N.Rockfeller Vakfı**'ydı ve bursun süresi bir yıldı. Ecevit, Harvard Üniversitesi'nde, "Osmanlı Siyasi Tarihi" konusunda incelemeler yaptı ve Uluslararası Basın Enstitüsü'nün seminerine katıldı, burs süresi dolmadan 27 Ekim 1957 tarihinde seçimlere katılmak üzere CHP tarafından geri çağrıldı. Bursu veren Vakıf ve Harvard Üniversitesi bu mazereti kabul etti. Yurda dönen Ecevit seçimleri kazandı, genç yaşta (32) milletvekili oldu. Ülkesine "önemli hizmetler" yapan Bülent Ecevit, yazarlık yaşamının ilk yazısında, *"Halktan Doğacak Altı Ok"* başlığı altında, Amerika'dan döndükten sonra kaleme aldı. Yazıda Altı Ok'un çıkış noktası halk olmalıdır tezini işledi.[108]

ABD'nin özel eğitim bursundan yararlanan bir diğer "devlet büyüğümüz" de, Süleyman Demirel'dir. Demirel, 1954 yılında kurulan Dwight D. Eisenhower Vakfı'ndan burs alan ilk yabancıdır. Bu bursla Amerika'ya gitmiş, yaptığı araştırma ve incelemelerle "bilgi ve görgüsünü" geliştirmiş ve edindiği bilgileri Başbakanlık, Cumhurbaşkanlığı gibi yüksek görevlerde "yurt yararına" kullanmıştır.[109]

13 Şubat 1965 günü, bütçesi reddedilen Başbakan İsmet İnönü istifa etti. İstifadan sonra New York Times şunları yazdı: *"İnönü Hükümeti'nin düşürülmesine karar verilmiştir: Demirel, Türkiye'nin siyaset ufkunda yeni bir yıldızdır. . . Mr. Demirel, Eisenhower bursuyla bir zamanlar Amerika'da eğitim yapmış, olağanüstü zeki bir mühendistir."*[110]

Türk Eğitimi Amerikan Güdümünde:

1949 yılında imzalanan **"Türkiye ve ABD Hükümetleri Arasında Eğitim Komisyonu Kurulması Hakkındaki Anlaşma"**, Türk Milli Eğitimi'ni ABD denetimine bırakan süreci başlatmıştır. Yeni dünya düzeni politikalarının, azgelişmiş ülkeler için öngördüğü *"dinsel eğitim"* ya da

107) "Ecevit Olayı I" Kayhan Sağlamer, ak. Erol Bilbilik, Aydınlık, 16.01.2000 Sayı 652
108) a.g.d.
109) a.g.d.
110) Doğan Avcıoğlu, Milli Kurtuluş Tarihi, İstanbul Matbaası, 1974, 3 Cilt, sf. 1624 Ak.Metin Aydoğan, Bitmeyen Oyun

"eğitimin dinselleştirilmesi", bu anlaşmayla ivme kazandı. Eğitimin birliği ilkesi yerini dinsel eğitime bıraktı. Milli Eğitim Bakanlığı, bakanlarının bile egemen olamadığı bir kurum durumuna geldi. Binlerce Türk, Amerika'ya *"eğitilmek - etkilenmek"* için gitti, yüzlerce Amerikalı da Türkiye'ye *"eğitmek - etkilemek"* için geldi. Amerika'ya gönderilen Türklerin hemen tümü Türkiye'ye döndüklerinde üst düzey görevlere getirildi.

ABD'de eğitim gören insanların büyük bir bölümü ABD yanlısı bir tutum izlediler ve yetkilerini, Atatürkçü; yurtsever kadroları tasfiye etme yönünde kullandılar. Amerikan eğitimi bürokrasi, siyaset ya da medyada yükselmenin yöntemi oldu. Amerikan etkisine girmeyen az sayıda insan ise yeterli ilgiyi göremedi ya da baskı altına alındı. Bunlardan biri, yaşamı boyunca bilimsel gerçek ve ülke çıkarlarından ödün vermeyen Prof. Dr. Mümtaz Soysal'dır. Mümtaz Soysal'ın, Yön Dergisi'nde Türkiye'nin haklarını savunan bir yazısı çıktığında, Milli Eğitim Bakanlığı'nda "görev" yapan "uzman" Amerikalılardan biri: *"Nasıl olur? Mümtaz Soysal, Ford bursuyla Amerika'da okudu. Böyle şeyleri nasıl yazabilir? "* demişti.[111]

Mustafa Kemal Atatürk, kıt olanaklara karşın, Devlet Personel Politikası'nı Cumhuriyet Devrimi'nin tam bağımsızlık ve ulusçuluk ilkesi ve kadroları üzerine kurmuştu. Türk gençlerinin eğitilmesi konusunda şu direktifi veriyordu:

"Efendiler, yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleri öğrenim sınırı ne olursa olsun, en önce ve her şeyden önce, Türkiye'nin bağımsızlığına, kendi benliğine, ulusal geleneklerine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmenin gereği öğretilmelidir." [112]

Milli Eğitim Geliştirme Komisyonu:

Milli Eğitim Bakanlığı'nda "etkin" bir biçimde çalışan, personel politikaları ders programları, İmam-hatip okulu açılması, Yüksek İslam Enstitülerinin yaygınlaştırılması gibi pek çok konuda stratejik "öneriler de" bulunan; ***"Milli Eğitimi Geliştirme"*** adlı bir Komisyon daha vardır. 1994 yılında altmış personeli olan bu Komisyon'da çalışanların üçte ikisi ve Komisyon başkanı Amerikalıydı. Milli Eğitim Bakanlığı'nda ***"Bağımsız Başdanışman"*** olan, bir başka "etkin" Amerikalı daha vardı.[113]

Amerikalıların Türk Milli Eğitimine olan ilgi ve etkisi 1949'dan bu ya-

111) Köy Enstitüleri ve Ötesi, Mahmut Makal, Sf. 191.
112) Atatürk'ün Söylev ve Demeçler, 3. Cilt, ak. Hüseyin Cevizoğulu "Atatürkçülük", Ufuk Ajansı Yay., Sf. 69
113) Mustafa Balbay, Cumhuriyet, Haziran 1994, ak. Emin Değer, Düşünce Özgürlüğü Çıkmazı, Tekin Yay. 1995, sf. 175

na sürdü. Yabancı uzmanların telkin ve yönlendirmesi ile Köy Enstitüleri kapatıldı, yatılı bölge okulları işlevsiz kılındı, eğitim önemli ölçüde paralı hale getirildi, vakıf üniversiteleri ve yabancı dille eğitim özendirildi. Böylece Türk eğitim dizgesi karmaşık bir yapı içine itildi. İmam ve hatip çıkışlılar yetiştirildikleri yönde eğitim veren kurumlara değil, harp okulları dışında kalan hemen tüm üniversite ve yüksek okulları yeğlediler. Ulusçuluk karşıtı gençler belirli bir program içinde eğitim kurumlarına yerleştirildi ve bunların önemli bir kısmı dört aylık "Hızlandırılmış Eğitimle" "öğretmen" yapıldı. Bu "öğretmenler" Türk Milli Eğitimi'nin kilit noktalarına getirildi. Eğitimin birliği ilkesi, Yasa'nın yürürlükte olmasına karşın, eylemsel olarak uygulanmaz duruma geldi. Çoğu insanımız, gelinen noktanın gerçek nedenlerini; Amerikalıların Türk Milli Eğitimindeki işlevini bilmiyor. Gerçek şudur ki; Türk ulusal eğitimi uzun süredir ulusal değil.

Neden Böyle Olduğunu Kavramak İçin Türkiye'yi (Yakın Tarihte) Yönetenlerin Uygulama ve Yönetim / Eğitim Anlayışlarına Kısaca Gözatmakta Yarar Var:

1945'te Türkiye SSCB'ye karşı ABD'nin yanında yer alınca, Türkiye'nin eğitiminden üretimine her konu Amerikanın istediği doğrultuda yönlendirilmeye başladı. 1947'de Amerika Türkiye'ye egemen olarak girer girmez Cemal Kutay ve diğer İslamcı yazarlar Atatürk döneminin *dinsizlikle, Tanrı tanımazlıkla, materyalistlikle dahası komünistlikle suçlayıp halkın Müslümanlıktan kasten uzaklaştırıldığı dönem* olarak lanetleyen bir yayın bombardımanına başladı. Örneğin; Sebilürreşad Dergisi: 1926–1948 arası 22 yıllık dönemi **dine baskı, okullardan din derslerinin kaldırıldığı, komünizmin temellerinin atıldığı, manevi varlığın hançerlendiği, okullarında Allah'ın Peygamber'in adının anılmadığı, çocukların kalbinden imanın sökülmek istendiği bir dönem** olarak nitelemesi yalandı, kara çalmaydı. Çünkü Atatürk 1928 yılında *"devletin dini, din'i İslam'dır"* maddesini Anayasa'dan çıkartmış, fakat Müslüman çocuklarını dinsiz yapmış değildi.

Atatürk Döneminde İlkokullarda Din Dersleri

Atatürk döneminde ilkokullarda okutulan din derslerinde "Müslümanlara" daha çocukluktan başlayarak gerekli din bilgileri veriliyordu. Osmanlı döneminden kalan din dersleri kitapları Atatürk döneminde gözden geçirilmiş ve yeniden yazılmıştır. Örneğin; ilkokulların üçüncü sınıfında Prof. Dr. Abdulbaki Gölpınar'ın yazdığı "Cumhuriyet Çocuğunun Din Dersleri" adlı ders kitabı 1929 yılında ders kitabı olarak okutulmaya başlanmıştır.

ABD'nin Türkiye'ye dayattığı 1947 Thornburg Raporu ve 1949 Barker Raporu Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne nasıl bir eğitim ve üretim

yolu izlemesi gerektiğini buyuruyordu. O tarihte Cumhurbaşkanı olan İsmet İnönü, Amerikan yardımı alabilmek için Amerika'nın "dininize sarılın ki komünist olmayasınız" koşulunu yerine getirmiş olmak üzere 1947 yılında eğitim programında ve ders programlarında değişiklik yaptırdı. Atatürk'ün belirlediği eğitim politikası önemli ölçüde terk edildi.

a) Cumhurbaşkanı İsmet İnönü:

İnönü döneminde, Atatürk'ün "Cumhuriyet Çocuğunun Din Dersi" kitaplarını kaldırıp yerine "Müslüman Çocuğunun Kitabı" adıyla yeni bir din dersi kitabı yazdırmıştı. Gölpınarlı'ın yazdığı din dersi kitabının tersine, çocukları tarikatların ve hurafelerin tutsağına dönüştürücü nitelikte olduğu için şimşekleri üzerine çekti. Öyle ki, dönemin en katı İslamcı yayın organı olan Sebilürreşad bile İsmet Paşa'nın yazdırdığı bu yeni din dersi kitabını tarikatçılıkla suçluyordu.

İnönü'nün 1948'de Atatürk'ün yazdırdığı din dersi kitaplarını okullardan kaldırarak yerine koymaya çalıştığı *"Müslüman Çocuğunun Kitabı"*nda **tarikatçılık** ve **hurafecilik** egemendi, **akılcılık** yoktu. Çünkü Amerika dinsel aydınlanma istemiyor, tersine kendisine bağlı İslamcıların buyruklarına boyun eğerek Amerika'nın istediği her yere savaş için koşacak ve niçin gidiyorum diye sormayacak kuşaklar yetiştirilmesini istiyordu.[114]

İnönü ABD ile imzalanan sözde yardım anlaşması ile ilgili 12 Temmuz 1947 günü yaptığı radyo konuşması sırasında, Lozan'da kapitülasyonların kaldırılması için verdiği savaşımı unutmuşa benziyor ve şöyle diyordu:

"Büyük Amerika Cumhuriyeti'nin, ülkemiz ve ulusumuz hakkında beslemekte olduğu yakın dostluk duygularının yeni bir örneğini teşkil eden bu sevinçli olayı yardım anlaşmasını her Türk candan alkışlamaktadır" [115] diyen İsmet İnönü "Büyük Amerika Cumhuriyeti'nin ülkemiz ve ulusumuz hakkında beslediği yakın dostluk duygusunun" ne olduğunu Kıbrıs Bunalımı sırasında ABD Başkanı Johnson'ın kendisine gönderdiği mektupla anlayacak ve "yeni bir dünya kurulur, Türkiye orada yerini alır" demek zorunda kalacaktır.

ABD Başkanı Johnson'ın 1964 yılında İsmet İnönü'ye Gönderdiği Mektup:

Johnson, İsmet İnönü'ye mektubunda şöyle söylüyordu: *"Bay Baş-*

114) Cengiz Özakıncı, İblisin Kıblesi, Otopsi Yayınları, 6. Basım, Ağustos 2007, sf. 175-183

115) Cengiz Özakıncı, Türkiye'nin Siyasi İntiharı Yeni Osmanlı Tuzağı. sf.,485

bakan, askeri yardım alanında Türkiye ve Birleşik Devletler arasında yürürlükte olan iki taraflı anlaşmaya dikkatinizi çekmek isterim. Türkiye ile aramızda var olan, askeri yardımın veriliş hedeflerinden başka amaçlarla kullanılması için, Hükümetinizin Birleşik Devletler'in iznini alması gerekmektedir. Hükümetiniz bu koşulu tamamen anlamış olduğunu, çeşitli kereler, Birleşik Devletler' e bildirmiştir. Var olan koşullar altında, Türkiye'nin Kıbrıs' a yapacağı bir müdahalede Amerika tarafından verilmiş olan askeri malzemenin kullanılmasına Amerika Birleşik Devletleri'nin izin vermeyeceğini, size içtenlikle ifade etmek isterim"[116] Türkiye, yabancı bir ülkeden Osmanlı döneminden bu yana bu kadar ağır bir mektup almamıştı. ABD başkanı Johnson'ın *"Bizden aldığınız silah ve malzemeleri iznimiz olmadan ve bizim göstereceğimiz yer dışında kullanamazsınız"* biçimindeki sözleri, IMF kredi koşulları ve *"teknik yardım"* uygulamaları ile özdeş olduğuna dikkat çekiyoruz.

İsmet İnönü'nün Yakınması:

İsmet İnönü 1963 yılında şöyle yakınıyordu : *"Daha bağımsız ve kişilik sahibi dış politika izlenmesini istiyorsunuz. Herkes aynı şeyden söz ediyor. Nasıl yapacağım ben bunu? Karar vereceğim ve işi teknisyenlere havale edeceğim. Onlar ayrıntılı çalışmalar yapacaklar ve öneriler hazırlayacaklar. Yapabilirler mi bunu? Hepsinin çevresinde uzman denen yabancılar dolu. iğfal etmeye çalışıyorlar. Başaramazlarsa işi sürüncemede, bırakmaya çalışıyorlar. O da olmazsa karşı tedbir alıyorlar. Bir görev veriyorum sonucu bana gelmeden, Washington' un haberi oluyor. Sonucu memurdan önce, sefirden öğreniyorum. Bağımsızlık savaşından sonra Lozan' da esas mücadele bu uzmanlar konusunda oldu. Yoksa sınırlar zaten fiili durum idi. Tazminat işini iki devlet aramızda çözerdik. Bütün mücadele idaremize yapılmak istenen müdahale yüzünden çıktı. Bir tek uzman vermek için büyük ödünlerde bulunmaya hazırdılar. Dayattık. Biz onların neden ısrar ettiklerini biliyorduk. Onlar bizim neden inatla reddettiğimizi biliyorlardı. Böyledir bu işler, peygamber edasıyla size dünyaları vaat ederler. İmzayı attınız mı ertesi gün gelmişlerdir. Personeli gelmiştir, teçhizatı gelmiştir, üsleri gelmiştir. Ondan sonra sökebilirsen sök. Gitmezler. Ancak bu sorunun üzerine vakit geçirmeden gitmek gerek. Yoksa ne bağımsız dış politika, ne bağımsız iç politika güdemezsiniz. Havanda su döversiniz. Fakat sanmayınız ki bu kolay bir iştir. Denediğinizde başınıza neler geleceği bilinmez..."* [117]

116) İkili Anlaşmaların İçyüzü, Haydar Tunçkanat, Ekim Yay., sf.23
117) "Milli Kurtuluş Tarihi" Doğan Avcıoğlu İstanbul Matbaası "1974, 3. Cilt, sf. 1685 Ak.Metin Aydoğan, Bitmeyen Oyun

Richard Podol Raporu

İsmet İnönü'nün yakındığı yabancı *"uzmanların"* Türkiye'de yerleşmedikleri özel ya da kamusal kuruluş kalmamış gibidir. 1975 yılında, Amerikan Yardım Teşkilatı (AID) Türkiye'deki çalışmaların verimini saptamak için Richard Podol adlı uzmanı ülkemize geldi. Richard Podol Washington'a gönderdiği raporda şunları yazıyordu: *"Türkiye'de önemli mevkilerde Amerikan eğitimi görmemiş bir Türk'ün bulunduğu bakanlık ya da iktisadi devlet kuruluşu (KİT) hemen hemen kalmamıştır. Bunların müsteşarlık ve genel müdürlük mevkilerinden de daha yüksek görevlere kısa zamanda geçmeleri beklenmektedir. AID bütün çabalarım bu guruba yöneltmelidir."* [118]

b) Başbakan Adnan Menderes:

ABD Dışişleri Bakanı J.F.Dulles, din ve siyaset birbirinden ayrılmaz. Dünya işlerini çözmekte seçeceğimiz yol dini görüştür. ABD Dışişleri Bakanının bu görüşü ABD'nin istediği din devletine dönüş yolunda zamanın demokrat partisi iktidarına ve onun Başbakanı Adnan Menderes'e bir uyarıydı.

Adnan Menderes ABD Dışişleri Bakanı düzeyinde yaptığı bu uyarıyı bir buyruk olarak algılamış ve Adnan Menderes'in yönergesi ile partide *Anayasa'dan laik yönetim ilkesi atılarak yerine din devleti ilkesi konulması* için çalışmalar başlatmıştı.

Menderes yönetiminde Türkiye ABD'nin isteğiyle laik yönetimi bırakacak, ABD'nin isteğiyle din devletine dönüşecek, ABD'nin isteğiyle yeniden Osmanlılaşacak, Ortadoğu İslam Birliği kuracak ve ABD'nin isteğiyle başına geçeceği bu Dünya İslam Birliği'ni Sovyetleri yıkma yönünde çalıştıracaktı. İsmet Bozdağ olanları şöyle anlatır:

"İçlerinde Konya milletvekili Fahri Ağaoğlu'nun da bulunduğu bir grup, Anayasa'nın (laik yönetim biçimini vurgulayan) 14'üncü maddesini değiştirerek, devleti ***laiklik ilkesinin dışına*** *çıkarmak istiyorlardı (…) 1957 seçimleri sonrası Konya Milletvekili Fahri Ağaoğlu'nun yeni bir Anayasa taslağı hazırladığını ve bu taslakta (laiklik maddesinin kaldırılarak yerine)* ***'Türkiye Cumhuriyeti devletinin dini İslam'dır'*** *maddesinin bulunduğunu işitmiştik. (…) Bağdat Paktı'nın bir toplantısı için (Menderes'le birlikte) Bağdat'a gitmiştik. Menderes:*

'…Biz buraya niye geldik?.. ***Amerika'nın ve İngiltere'nin arkaladığı bir bölge yapısının müzakeresinde bulunmaya.. İslam zemini üzerinde bir anlaşma yapmak ve bütün Ortadoğu Müslümanlarını***

118) Yalçın Doğan, Cumhuriyet, 17-19 Ağustos 1975, ak. Emin Değer, Düşünce Özgürlüğü Çıkmazı, Tekin Yay., 1995, sf. 175

bir araya getirmek *niçin mümkün olmasın?* ***Türkiye buna öncülük*** *yapabilir mi? Konuyu Ankara'ya dönüşte yeniden ele alalım.. Hatırlat bana..'*

(…) Menderes'in bu konuda Mazlum Kayalar'ı görevlendirdiğini öğrendim.(…) Menderes şöyle demişti:

'Aynı dine bağlı, aynı kültürü paylaşan milletler ve ülkeler arasında niçin uzun ömürlü anlaşmalar yapamayalım? Sizden bu konu üzerinde çalışmanızı ve belki birkaç proje üretmenizi rica ederim. ***Bu çalışmaların şimdilik gizli kalması gerektiğini anlayacağını eminim.'"***[119]

c) 5. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay:

1968 yılında *"Bugünkü okullarda yetişen gençlere ülke yönetimi teslim edilemez. Biz, laik okullara karşı imam-hatip okullarını bir seçenek olarak düşünüyoruz. Devletin kilit mevkilerine yerleştireceğimiz kişileri, bu okullarda yetiştireceğiz"* diyordu.[120] Eğitim dizgesinde Cevdet Sunay'ın söyledikleri, bir program içinde uygulamaya konuluyor, yaşama geçiriliyordu.

d) Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit :

Başbakan Süleyman Demirel çok sayıda imam-hatip okulu açtı, Bülent Ecevit imam-hatip mezunlarına üniversitelerin tüm bölümlerine girme hakkı verdi. Türk Silahlı Kuvvetleri dışında hemen tüm devlet üst kurumlarında, Cumhuriyet ve Atatürk karşıtları egemen duruma geldi.

1994 yılının Mart ayında, Ankara Kocatepe Camii'nde Saidi Nursi için okunan mevlide çok sayıda kişi katıldı. Süleyman Demirel mevlidi düzenleyen Yeni Asya Gazetesi'ne gönderdiği telgrafta: *"Büyük alim ve büyük yorumcu Bediüzzaman Said Nursi için okunacak mevlidi Allah kabul etsin. Hakkın savunucusu ve iyiliğin yol göstericisi olan Bediüzzaman Said Nursi'ye Allah rahmet eylesin."*

2000 yılı başlarında, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel görev süresinin sonralarına doğru kendi deyimiyle; *"Cumhuriyet-laiklik ve İslam'ın bağdaştırılması için önemli bir din projesi"* hazırlattı. Turgut Özal'ın düşündüğü ancak yaşama geçiremediği bu *"projeyle, İslamiyet'le ilgili tartışmalara yön verilmesi ve Türkiye'de laiklikle İslamiyet'in bağdaştığını ortaya koymayı hedefliyordu !"* Bu proje için Demirel; "Cumhuriyet'le getirdiği yasalar iman ve güzel ahlaka dokunmamış, yalnızca ceza hukukuna (ukutbata) ve özel hukuka (muamelata) ilişkin değişiklikler getirmiştir. Yani bugünkü hukuk, Kur'an'ın getirdiği

119) İsmet Bozdağ, Değişim Şafağı, Emre Yay., Eylül 1993, sf.110-120
120) Haftaya Bakış, Ahmet Taner Kışlalı, Cumhuriyet, 03.03.1986

ayetler yerine başka kurallar koyuyor. Arada yalnızca yöntem farklılığı vardır" diye değerlendirme yapıyordu.

e) Cumhurbaşkanı Kenan Evren:

1981'de Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Edütler ATASE Başkanı olan Tümgenerel Mahmut Boğuşlu, Belgelerle Türk Tarihi Dergisi 1985 yılı ilk sayısında; *"Türkiye'de Laiklik ve İrtica Üzerine Psikolojik Harekat"* başlıklı yazısında şöyle diyordu:

"Din adamı tipinde değişikliğe gidilmeli, her türlü meslekten; hakimden, savcıdan, avukattan, lise öğretmeninden, doktordan, gemi kaptanından yeni bir tür din adamları yetiştirilmelidir. Bu arada son yıllarda artan İmam Hatip Okulları reorganize edilmeli, bu okullara endüstriyel, ticari, turistik vs. hüviyetler de kazandırmalıdır". [121]

12 Eylül döneminde, meydanlarda sözde ayetlerle laikliği savunur görünen Cumhurbaşkanı Kenan Evren şunları söylüyordu: *"İmam-hatip okullarında iyi eğitim veriliyor. O çocuklardan zarar gelmez. Türkiye laikliği dinsizlik olarak anlamış, yanlış uygulamalar yapmıştır. 1930'lardaki laiklik anlayışını yanlış olarak görüyorum."*[122] Aynı Evren, Milli Güvenlik Kurulu'nun 27 Haziran 1987 tarihli toplantısında şöyle dedi: *"Ana- baba, çocuğunun din dersi almasını da istiyor. Aile yapımız belli.. Bu milleti dinsiz yapmak mümkün değil* "[123] diyordu. Çağdaş eğitimin temelinin ulusu "dinsiz yapmak olmadığı" çok açık. Laikliğin aklı inançtan, bilimi dinden özgür kılmak olduğunu Kenan Evren'in bilmemesi olanaksız.

Bu dönemde teokratik eğitim veren temel eğitim kurumu haline getirildi. Eğitim dizgesi akıl ve bilim ekseninden kopartıldı, dinselleştirildi. Kemalist unsurlar tasfiye edildi. Öğrenim Birliği Yasası işlemez hale getirildi. Türkiye'de yaşanan *"Karşı Devrimin"* hukuksal alt yapısı hazırlandı. Atatürk adına Atatürkçülük adına onun devrim ve yapıtları temelden çökertildi, vasiyetnamesi değiştirildi Evren döneminde.

f) Başbakan Recep Tayyip Erdoğan:

Recep Tayip Erdoğan'ın 22 Temmuz seçimlerinde Fethullah Gülen cemaatinin desteğini alabilmek için, Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) zirvesinden hemen önce 13 Haziran 2007'de yaptığı telefon görüşmesinde Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'den, Gülen'in Rusya içinde gösterdiği faaliyetlere atıfla, "Ülkenizdeki Türk-Rus okullarını kapatma-

121) Cengiz Özakıncı, İblisin Kıblesi, Otopsi Yayınları 6.Basım Ağustos 2007 sf:19
122) a.g.y.
123) "Sağdaki Partilerin Eseri" Aydınlık Dergisi 3G.01.2ooo Sayı 654 sf. 7

yın" yönünde ricada bulunduğu ortaya çıktı.

İstanbul'da 25 Haziran'daki KEİ zirvesi nedeniyle, Erdoğan'ın Putin'i araması önemli bir gündem maddesi oluşturmadı. Başbakanlık kaynakları görüşmenin gündemine ilişkin olarak, Erdoğan'ın İstanbul'da KEİ zirvesine katılma kararı alan Putin'e teşekkür ettiği, iki liderin özellikle Irak bağlamında Ortadoğu'da yaşanan gelişmeleri değerlendirdiği bilgileri basına sızdırıldı. Aynı şekilde Putin'in Türkiye'de terör örgütünün artan saldırılarıyla ilgili üzüntülerini ilettiği, Rusya'nın terörle mücadelede Türkiye'ye destek vermeye devam edeceğini söylediği yönündeki perde arkası bilgiler basınla paylaşıldı.

Ancak Cumhuriyet 'e ulaşan bilgilere göre görüşmede Erdoğan tüm bu konuların yanı sıra Fethullah Gülen cemaatinin, Rusya Federasyonu'nda Putin'in talimatı ile kapatılan, haklarında soruşturma ya da kovuşturma yürütülen okullarını da gündeme taşıdı.

Putin'den Gülen adına ricacı olan Erdoğan, *"Ülkenizde faaliyet gösteren ve iki ülke arasında önemli bir işlevi bulunan Türk-Rus okullarına daha esnek davranmanızı, bu okulları kapatmamanızı, faaliyetlerinin önündeki engelleri kaldırmanızı bekliyoruz"* dedi. Ancak Putin, Erdoğan'ın bu ricasına olumlu ya da olumsuz bir yanıt vermedi.

Erdoğan'ın söz konusu okullar adına ricacı olmasında, hem 22 Temmuz seçimlerinde Gülen'in daha net desteğini alma çabasının hem de geçen Mayıs ayında Rusya'da, Said-i Nursi 'nin 14 ciltten oluşan *"Risale-i Nur"* eserinin yayımının yasaklanmasının etkili olduğu yorumları öne çıktı.

Geçen Mayıs ayında Tataristan'da savcılığın açtığı davaya göre harekete geçen Moskova yönetimi, Koptevskaya Bölge Mahkemesi'nin aldığı kararla, Said-i Nursi'nin kitaplarının Rusya'da yayımlanmasını yasaklamıştı. Rusya Bilimler Akademisi Psikoloji Enstitüsü ve Yabancı Diller Enstitüsü uzmanları tarafından yapılan inceleme sonucu söz konusu eserin *"radikal unsurlar"* içerdiği kanaatine varılmıştı.[124]

Eğitim ve Öğretim Birliğinin Önemi:

Devrim yasalarından olan Öğrenim Birliği Yasası'nın gerekçesinde *"Bir memlekette iki türlü eğitim iki türlü insan yetiştirir, bu durum duygu ve dayanışma birliğini (vahdeti his) bozar deniyor."* 1925 yılında M. Kemal Atatürk eğitim ve öğretim birliğinin önemine vurgu yapıyor, ulusal eğitimi'nin temel politikasını şöyle dile getiriyordu: "Türk Ulusu, evlatlarına vereceği eğitimi mektep ve medrese olarak birbirinden tamamen

124) Cumhuriyet Gazetesi, 25 Temmuz 2007

başka iki kuruma pay etmeye katlanabilir miydi? Eğitim ve öğretimde birliği sağlamadan, aynı düşüncede, aynı anlayışta bireylerden oluşmuş bir ulus yaratmaya imkan aramak abesle iştigal etmek olmaz mıydı?"[125]

Mustafa Kemal Atatürk siyasi, iktisadi, askeri ve kültürel bağımsızlığı olmayan bir ülkenin çağdaş dünyada yerini alamayacağı söylemiştir. Söylevde temel anlayışı:

"Ulusumuzun kurduğu devletin yazgısına, bağımsızlığına sanı ne olursa olsun hiç kimseyi karıştırmayız."[126] *"Ulusumuzun temel yararı ile ilgili konularda yabancıların bizce hiç önemi yoktur. Biz gidişimizi yabancıların görüşlerine uydurma güçsüzlüğünü kötü görenlerdeniz"* biçiminde ortaya koymuştur.[127] Bu anlayış 1923 – 1938 yılları arasında, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel politikası olmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yabancı "eğitim uzmanları", Türk milli eğitimini akıl bilim ekseninden temellerinden kopardılar. Türkiye, her türlü insan yetiştirilen bir ülke haline getirildi. Ancak bu uzmanlar; kendi ülkelerinde eğitim sisteminde ikili yapılanmaya kesinlikle geçit ve izin vermediler. ABD Başkanı Bill Clinton, Amerikan eğitiminin temel ilkesini: *"Her eyaletin farklı bir eğitim anlayışının olması kabul edilemez. Amerika Birleşik Devletleri'nde tek bir eğitim anlayışı olmak zorundadır. Öyle olacaktır!"* biçiminde ifade ediyordu.[128]

"Türkiye Türklere bırakılmayacak kadar önemli bir ülkedir" diyen batılılar, bağımsızlığından ödün vermeyen Kemalist Türkiye'yi güdümlemek için, askeri yöntemler yerine ekonomiyi kullandılar. Atatürk döneminde bunda *"başarılı"* olamadılar. Ancak özellikle 1945'den sonra bu yönde önemli *"başarılar"* elde ettiler. 21. yüzyıla gelindiğinde Türkiye artık; ekonomi, savunma, maliye, milli eğitim, sosyal güvenlik konularında ulusal politikalardan yoksun duruma getirildi. **IMF, Dünya Bankası, NATO, GATT, OECD ve Avrupa Gümrük Birliği** anlaşmaları Türkiye'yi, kendi başına hareket edemeyen, karar ve uygulama yeteneğinden yoksun, bağımlı bir ülke durumuna soktu.

ABD Türkiye'yi Oltaya Yakalanmış Balık Olarak Görüyor:

Yurdumuzda uzun zamandır tam bağımsızlık ilkesine dayalı politikalar terk edildi. Türkiye borç ve kredi batağı içine düşürüldü. Amerika-

125) Söylev ve Demeçleri, 2.Cilt, sf. 210, ak. Hüseyin Cevizoğlu, Atatürkçülük, Ufuk Ajansı Yay.., sf. 69
126) Nutuk, sf. 710, ak. Doğan Avcıoğlu, Milli Kurtuluş Tarihi, İstanbul Yay., 1974, 3. Cilt, sf. 1615
127) Nutuk, sf. 211, ak. a.g.e. 3. cilt, sf. 1481
128) Ahmet Taner Kışlalı, Cumhuriyet, 8.3.1998

lı milyarder Nelson Rockfeller, 1956 yılında Başkan Eisenhower'e yazdığı mektupta: *"Türkiye gibi anti-komünist hükümetlerin iktidarda bulunduğu ülkelere yapılacak yardımlar ve açılacak krediler, öncelikle askeri nitelikte olmalıdır. Oltaya yakalanmış balığın yeme ihtiyacı yoktur. Geliştirilmiş ekonomik yardım Türkiye'de, bazı durumlarda düşünülenin tam tersi sonuç verebilir, yani bağımsızlık eğilimlerini arttırıp mevcut askeri planlarımızı zayıflatabiliriz. Bu tür ülkelere yapılacak yardım, bize bağlı hükümetleri iktidarda tutacak ve ABD'ne düşman unsurları zararsız hale getirecek biçim ve miktarda olmalıdır"*[129] diyordu.

Ford L. Hoskins, ABD'nin Türkiye'ye bakış açısını 1966 yılında şöyle ifade ediyordu: *"ABD Türkiye'ye esas olarak askeri bir dayanak gözüyle bakmıştır. Coğrafi konumu, NATO ve CENTO gibi savunma paktlarına katılma konusunda gösterdiği arzu ve sahip olduğu çok değerli maden kaynakları, Türkiye'yi, her türlü dış yardımın yapılmasına layık duruma getirmektedir. "*[130]

Türkiye'yi yönlendirmek, güdümlemek için kullanılan yöntemlerden bir diğeri de Avrupa Birliği fonları ve projeleridir.

AVRUPA BİRLİĞİ'NE YAPISAL UYUM

(Ya da Fonların İşlevi)

Türkiye, AB ile ucu açık sonu belirsiz bir yolculuğa çıkmıştır. Türkiye'nin önüne uyum adı altında konulan yol haritasının rotası, Lozan'dan Sevr'e dönüktür.

Türkiye'yi reform ya da yapısal uyum adı altına düzenleme yapmaya zorlayan en önemli aktör Avrupa Birliği'dir. Türkiye, Avrupa yerel yönetimler özerklik koşulunu bazı maddelere çekince koyarak 1988 tarihinde Bakanlar Kurulu kararı ile kabul etmiştir. AYYÖŞ'nin temel yaklaşımı (sözde) özerk, güçlü, katılımcı ve demokratik yerel yönetimlerdir. Özerklik şartı, yerel yönetimlere merkezi yönetimin vesayetini kabul etmemek, yerel yönetimlere mali kaynakların en azından bir bölümünü kendilerinin koyduğu sınırlar içinde belirleyebilecekleri yerel vergi ve harçlarla sağlayabilmek yetkisini vermektir.

Türkiye adına hazırlanan Ağustos 2003 yılı Katılım Öncesi Ekonomik Programı'nda istenen yapısal reformlar tek tek sayılmaktadır. Bunlar: Kamu Yönetimi Temel Kanunu, Yerel Yönetimler Reformu, Bölge-

129) Milli Kurtuluş Tarihi, Doğan Avcıoğlu, İstanbul Yay., 1974, 3. Cilt, sf. 1673
130) Aid And Diplomacy in the Middle East, Halford L.Hoskins, Current Histroy. 1966., sf. 15, ak.Harry Hagdoff, Emperyalizm Çağı, Odak Yay., 1974, sf.150

sel Kalkınma Ajansları için yasa hazırlıkları, Bilgi Edinme Hakkı Tasarısı; Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Yasası Tasarısı'dır. Adı geçen reformlardan, birincisi dışında diğerleri yasal çerçeveye oturtulmuş ve yürürlüğe girmiştir.

Kamu yönetimi temel yasası Adalet, Milli Savunma, İçişleri Bakanlıklarının dışındaki diğer bakanlıkların taşra örgütünün kapatılmasını öngörmektedir.

Yine Milli Eğitim, Maliye, Sağlık ve Çalışma Bakanlıklarının dışında hiçbir Bakanlık taşrada saha hizmet biçiminde rehberlik ve denetim birimleri oluşturamayacak. Bu beş bakanlık dışındakileri dış denetimi Sayıştay, iç denetimini kamu kurumlarının yöneticileri veya ilgili kurumun üst düzey yöneticisinin görevlendireceği elemanlar yapacak. Sayıştay her ilde bir şube açarak yerel yönetimlerin denetimini yapacaktır. Dışişleri Bakanlığı ile Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi dışındaki bakanlıklar ve diğer kamu kurumları yurtdışı teşkilatı kuramayacak.

Uyuşmazlıkların Çözümü

Her ilde yerel yönetimlerle yurttaşlar arasında uyuşmazlıkları çözmek amacıyla halk denetçisi (ombudsmanlar) seçilecektir. Yani bir anlamda yargı yetkisi halk denetçilerine devir edilmek istenmektedir. Oysa Anayasamızda, *"yargı yetkisi Türk Ulusu adına bağımsız mahkemelerce kullanılır"* demektedir.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) devletin rolünün küçültülmesi için çalışma başlatmıştır. OECD, merkezi yönetiminin vesayet uygulamaları ve merkezi hükümete aşırı bağımlılık konularında Türkiye'ye eleştiri yöneltmiş Uluslararası Para Fonu (IMF) 2002 tarihli Stand-by anlaşmasının 5'inci gözden geçirme metninde aynı doğrultuda istemler yer almıştır. Dünya Bankası uyarlama kredileri, kamu yönetimi mali projesi, OECD düzenleyici reform çalışmalarına Türkiye'yi katan 2001 tarihli Başbakanlık genelgesi, AB Katılım Ortaklığı Belgesi, ilerleme raporları, ABD ile yapılan ikili kredi anlaşmaları, 2003 Eylülünde Dubai'de imzalanan kredi anlaşması; içeride çeşitli baskı ve çıkar grupları tarafından yapılan proje ve hazırlanan raporlar sözde Türkiye'nin yerel yönetimlerde reform yapmasının önemli nedenleri arasında yer almaktadır.

Kamu yönetimi reformu, 24 Ocak 1980 kararlarıyla 12 Eylül döneminde başlayan çeyrek yüzyıllık yapısal uyarlama reformlarının ikici büyük dalgasıdır. İlk dalga, ülke ekonomisi üzerinde olumsuz etkileri olan ekonomik ve mali liberalizasyon politikaları olmuştur. Dalgaların ikincisi toplumsal sistemi büyük bir çözülüşle karşı karşıya bırakabilecek siyasal ve yönetsel liberalizasyon politikaları olarak kamu yönetimi

reformları adıyla ülke gündemine sokulmuştur.

Türkiye uzunca zamandan bu yana Ankara'dan yönetilmemekte, her alanda yabancılar iç işlerimize karışmaktadır. Yapısal dönüşüm veya uyum adı altında bir yandan ABD / Soros vakıfları ve kaynakları ve diğer yandan AB fonları ve kredileri her alanda devrede. Bu fon, kredi benzeri kaynaklar kullanılarak Türkiye'nin yasal yapısı adım adım tekil devlet yapısından, federatif yapıya doğru evrilmektedir. Fonlar ve krediler bu yeni yapılanmanın (aslında yıkım projelerinin) düşünsel altyapısını hazırlama amacıyla kullanıldı ve kullanılmaya da devam edilmektedir.

Yapılan düzenlemelerin çoğu *"tekil devlet modeli, idarenin bütünlüğü, yetki genişliği, idari vesayet"* ilkelerine uygun düşmemektedir. Bu yönleriyle Anayasa'ya uygun düşmeyen düzenlemeler yapısal uyum programının yaşama geçirilmesinin birer aracı konumundadır.

İdari vesayet yetkisi, il özel yönetimlerinin tüm eylem, işlem ve etkinliklerinin merkezi yönetimin denetiminde olmasını bu bağlamda; yasada belirtilen il genel meclisi kararlarının valinin onayına bağlı tutulmasını gerektirmektedir. Yasadaki düzenleme bu gereğe uygun düşmemektedir. Yasa ile il özel yönetimindeki yetkileri zayıflatılan vali, devletin ve hükümetin ildeki temsilcisi olmasına karşın gücünü ve etkisini yitirmektedir.

Anayasa'nın 126 ve 127'nci maddelerine aykırı biçimde Belediye, Kamu Yönetimi Temel, Yerel Yönetim, Tarım, Toprak, Tohumculuk, Vakıflar, Maden, Yabancı Yatırımlar, Petrol ve Bölgesel Kalkınma Ajansları benzeri konularda yapılan düzenlemeler bu gidişin en somut kanıtını oluşturmaktadır. Yerel yönetimler, yerel ve ortak gereksinimleri karşılamak amacıyla kurulduğu halde, belirtilen düzenlemeler ile merkezi yönetimin yetkileri ağırlıklı olarak yerele devir edilmektedir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi, merkezi hizmet birimleri tasfiye olunmaktadır. Aslında tasfiye edilen Türkiye Cumhuriyeti'nin kendisi ve anayasal kurumlarıdır. Yapılan bu düzenlemelerle, rejim Anayasa ve hukuk dışına itilmektedir. Demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları gibi tüm insanlığın ortak değerleri ne yazık ki bu sömürgeleştirme sürecinde aldatıcı kavramlar olarak kullanılmakta sömürgeciler ve yerli işbirlikçileri gizli niyetlerini bu söylemler arkasında saklamaktadır. Türkiye, yarı sömürge konumundan tam sömürge haline doğru hızla sürüklenmektedir.

GELİŞMİŞ ÜLKELERİN İZLEDİKLERİ YOL…

Gelişmiş ülkeler merkezileşirken (Avrupalılık, ABD'lilik gibi) bu ülkelerin denetimindeki uluslararası kuruluşlar gelişmekte olan ülkelere yerelleşmeyi ve devletin küçültülmesini önermektedir. OECD'nin reform adıyla son yıllarda uygulatmaya çalıştığı programın özü gelişmekte olan ülkelerde merkezi devlet yapısının zayıflatılmasıdır. Devletin boşalttığı yeri IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü doldurmaktadır. AB'nin Türkiye İlerleme Raporu'nda da benzeri öneriler bulunmaktadır. Uluslararası kuruluşlar yerel yönetim reformunun uygulanmasını talep etmektedir. Reform adı altında yapılan düzenlemeler T.C.'nin tekil devlet yapısının ve ulusaşırı güçlere karşı daha güçlü kılınması gereken ulus devletin zayıflatılması anlamına gelmektedir.

Yerelleşme ulusal ölçekli dayanışma ağlarını zayıflatıp, ortadan kaldırır. Bu uygulamalarla yurttaş kavramı etrafında somutlaşan haklar, müşteri ve müşteri haklarına indirgenmektedir. Haklardan yararlanmak, olanakları kullanmak, karşılığı varsa ve bedeli ödenebiliyorsa mümkündür. Diğer anlatımla kamusal hak ve yetkiler ihtiyaca odaklılık adı altında özelleştirilmekte ve akçalı hale getirilmektedir. Küresel sermaye, sistemi önce merkezi yönetimden, sonrada yerel yönetimden alarak kendi tekeline geçirmektedir. Bu nedenle yerelleşme, özelleşme sürecinde bir ara durak olmakta, yerelleştirme ve özelleştirme ikisi birlikte küreselleşme sürecinin araçları olarak kullanılmaktadır.

Büyük oyun ortadadır. Türkiye'deki Anayasal yapı önce tekil yapıdan federatif yapıya dönüştürülecek, daha sonra Büyük Ortadoğu ya da Genişletilmiş Ortadoğu Projesi kapsamında yeni Sevr projeleri aşamalı olarak yürürlüğe sokulacaktır. TBMM bu gidişin 2003 yılında Birlemiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Sözleşme ile Kültürel ve Ekonomik Haklara ilişkin BM'nin ikiz sözleşmelerini kabul ederek, federatif yönetimin yasal alt yapısı hazırlanmıştır. İşte adım adım bu gidişin kilometre taşları döşenmektedir. AB ve ABD'nin proje adı altında sivil toplum örgütlerine ya da meslek örgütlerine sağladığı parasal desteğin hedefi de budur.

Yargıtay Onursal Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş, Dip Dalgası adlı yapıtında bu konuda şu saptamayı yapıyor: *"AB masalıyla milletimizi uyutmaya çalışan; ABD'yi hala 'stratejik ortağımız' sayan; başka deyişle, bilerek veya bilmeyerek emperyalizmin oyununa gelen yöneticilerimiz var. Bu nedenle, ABD ve AB'nin gerçek yüzünü açığa çıkaracak bilgileri halkımızla paylaşmak, 'Cumhuriyetimizi koruma ve kollama görevi' haline gelmiştir."*

İşte o çeşit bilgilerden bazıları:

CIA TÜRKİYE'DEKİ REJİMİN DEĞİŞTİRİLECEĞİNİ DUYURDU…

ABD'nin uzun zamandan bu yana Türkiye'nin rejimi *"akıl ve bilim"* ekseninden koparıp ılımlı İslam adı altında teokratik rejime dönüştürme projelerinin son aşamaya gelindiği anlaşılmaktadır.

CIA'nın patronu Porter Goss yakın tarihte inanılmaz bir açıklama yaptı, dedi ki: *"CIA yeniden yapılandırıldı ve artık bütün dünyada operasyonlar yapacağız, 'müttefik ülke' istihbarat teşkilatları ile ortak iş yapmak yerine, bundan böyle biz CIA olarak doğrudan kendi elemanlarımızı kullanarak, dünya genelinde istediğimiz ülkede tek taraflı operasyonlar yapacağız. Öyle yerlerde olacağız ki, öyle operasyonlar yapacağız ki kimse hayal bile edemeyecek."* 131

27 Eylül 2005 tarihli Vatan Gazetesi The Guardian Gazetesi'nden ***"Türkiye'deki rejim haftaya Avrupai tarzda değişecek!.. Önümüzdeki haftadan itibaren Türkiye'deki rejimi değiştireceğiz. Ama askerler ve helikopterler göndermek yerine danışmanlarımızı, insan hakları uzmanlarımızı yollayarak" başlığıyla şu haberi verdi;***

İngiliz The Guardian Gazetesi, önümüzdeki haftaki müzakerelerin Türkiye'deki rejimi değiştireceğini yazdı. Gazete bu değişikliğin ise asker ve silahla değil, Avrupa usulü olacağı yorumunu yaptı ve şu satırlara yer verdi: 'Küçük ve sessiz bir törenle Türkiye'nin AB ile müzakereleri açılmış olacak. İşte Avrupa stili bir rejim değişikliği… Bir de ABD'nin Irak'ta askeri güçle gerçekleştirdiği rejim değişikliğini düşünün. Biri ABD'nin helikopter ve tanklarla gerçekleştirdiği şok ve dehşet operasyonu, diğeri ise AB'nin seksen bin sayfalık müktesebatı uygulamasını kolaylaştırmak için Türkiye'ye danışmanlar, insan hakları savunucuları ve gıda denetçileri göndermesi, ABD'ninki kaos, AB'ninki ise gurur verici'…"

Aynı projelerin Sovyetler Birliğini de parçalamakta kullanıldığını anımsatmak gerekir.

Rusya Devlet Başkanı Putin'in Çıkışı:

Cumhuriyet Gazetesi yazarı Işık Kansu, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in çıkışı ile ilgili şunları söylemektedir: *"Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, ABD'nin tek efendi olmasına karşı çıktı, sivil toplum kuruluşlarından yakındı, uluslararası hukukun zedelendiğine vurgu yaparak BM'nin yeniden güçlendirilmesini istedi.*

Dünya siyasasında bir dönüm noktası olabilecek bu çıkışın anlamı nedir? Sonrası ne olur?

131) Güler Kömürcü, Akşam Gazetesi, 29 Eylül 2005

Bu iki soruyu araştırmacı-yazar Mustafa Yıldırım 'a yönelttik. Yanıtladı:

'Önemli bir güç olan Rusya da işin başında, ABD-Avrupa ittifakının peşinden sürüklendi. Oysa ABD daha 1980'lerin başlarında Moskova'ya sivil merkezler yerleştirmiş ve siyaseti yönlendirmeye başlamıştı. Eski CIA şeflerinden McGehee, bu operasyonu, raporlara dayanara, ABD, özel servisler (CIA) ve bilim merkezleri, (ve NGO'lar) aracılığıyla, Rusya'da stratejik konumları ele geçirerek ve politik ve ekonomik süreçlerdeki gelişmeyi yönlendirerek ülke yaşamının tüm alanlarının derinliklerine iniyor, diye açıklıyordu.

Operasyon o denli ciddiydi ki, ekonominin biçimlendirilmesi için Soros'la işbirliği yapan Gorbaçov'u reformları gerçekleştirmekte beceriksiz ve yavaş buldular. Amerikalılar maden işçileri sendikalarını örgütlediler, grevler başladı. Kitle harekete geçirildi ve Yeltsin başa getirildi. Ordu üstünde sivil denetimin geliştirilmesi adı altında Rus ordusundan 18 orta ve üst düzey subay ve Dışişleri Bakanlığı'ndan 19 görevli ABD'de eğitildi. ABD elçiliği bu işlerin on ile yirmi yıl içinde amacına ulaşacağını ve subayların gelecek vaat edenler arasından seçildiğini vurgulamaktaydı.

Amerikalıların ve Avrupalıların denetiminde kurulan Avrasya Vakfı, yalnız Rusya'da bir yıl içinde 64 milyon dolar harcayarak Rus eğitim sisteminin Amerikanlaştırılması için çalıştı. Medyayı denetlemek üzere merkezler kurdular. Rusya uyurken içeride egemenliği yitirmeye başladı. Rusya, Putin yönetiminde egemenliğini yeniden ele almaya çabalıyor. Bu arada Balkan ülkelerinin hemen hemen tamamı NATO'ya girdi. İskandinav ülkeleri de katılıyor. Kafkasya da ABD-AB egemenliğine giriyor. Orta Asya da öyle... Putin, ABD-Avrupa askeri gücü olan NATO'nun dünyaya jandarma olmasına karşı çıkarken, demokrasi yayılmacılığı adı altında sürdürülen işgalin dünyaya huzur getirmeyeceğini açıklıyor ve Birleşmiş Milletler'in yeniden egemen olmasını isterken, öteki devletleri de işbirliğine çağırıyor. Kendi ülkesindeki yabancı güdümüne de engel olacaklarını ileri sürüyor; bir bakıma 'tam bağımsızlık' ve 'ulusal egemenlik' istiyor. Salt bu nedenle, Putin, ABD-AB çevrelerince, pek yakında demokrasi düşmanı bir 'faşist' olarak ilan edilecektir.'

Mustafa Yıldırım, Rusya ile koşutluk kurmakta yarar görüyor:

'Putin'in yakındığı Rusya içi her gelişmenin, Türkiye'de de aynen var olduğu unutulmamalıdır.' "

Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanlığına atanmasıyla rejim değişikliğine son noktanın konulmasının planlandığı açık değil mi?

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

Sadece Rusya ve Türkiye'de değil, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde de ulusal kimlik AB fonları kullanılarak yok ediliyor. Şöyle ki: AB fonları kullanılarak KKTC halkına "Yes be annem" sloganı altında Kofi Annan Planı (aslında Rum planı) kabul ettirildi ve işbirlikçi / teslimiyetçi M. Ali Talat Hükümeti iş başına getirildi. Rum Yönetimi tek yanlı ve uluslararası hukuk kurallarına aykırı olarak AB'ye tam üye yapıldı. Sırada Kıbrıs'ı tümüyle Helen adası haline getirme var.

Atatürk'süz kitapları AB fonluyor

"KKTC'de okutulan tarih kitaplarını hazırlayan komisyonda Türk tarihçinin olmadığı ve sadece ilk basım için AB'den 69 bin YTL alındığı ortaya çıktı.

KKTC'de okutulan **Atatürk**'süz, Kurtuluş Savaşı'ndan ve Barış Harekâtı'ndan söz etmeyen tarih kitaplarının ardında AB olduğu ortaya çıktı. Kitapların yazım ve basım masraflarını karşılayan AB'den sadece ilk basım için alınan ödenek 69 bin YTL. Kitapları hazırlayan komisyonda, KKTC'den hiçbir tarihçinin yer almadığına da dikkat çekilirken, komisyon üyelerinin Brüksel'e gittiği ve AB temsilcilerine, ***"Biz iki toplum arasında sorun çıkaracak, nefret tohumları ekecek ifadeleri, bilgileri kitaplarımızdan çıkardık. Rumlarla görüşün, onlar da aynısını yapsın"*** dediği öğrenildi. Rumların yanıtı ise ***"Hayır"*** oldu. Ortaokul ve lise tarih kitaplarını inceleyerek ***"Gerçekler Işığında Kıbrıs Tarihi Ders Kitapları"***nı yazan Birol Özter, CTP'yi kastederek, ***"Kitapların bir siyasi partinin ideolojisi ile BM ve AB istekleri doğrultusunda hazırlandığının bilinmesinde yarar vardır"*** dedi.

"Bizim tarih kitaplarımız BM ve AB direktifleriyle kaleme alınmıştır" *diyen Özter, kanıtlardan biri olarak ise Gali Fikirler Dizisi'nin* ***"İlave"*** *başlıklı bölümünün 10'uncu paragrafında yer alan şu ifadeleri gösterdi:* ***"Her bir taraftaki okullarda kullanılan ders kitaplarını gözden geçirmek ve iki toplum arasında iyi niyet ve yakın ilişkilerin geliştirilmesine aykırı malzemenin çıkarılmasını tavsiye etmek için bir iki toplumlu komite oluşturulacaktır."*** Özter, Rum toplumu kabul etmediği için söz konusu komitenin tek yanlı oluşturulduğunun altını çizerek ***"Kitapların yazım ve basım masraflarını AB karşılamıştır. Sadece ilk basımı için AB'den 69 milyar Türk Lirası alındığı resmen açıklanmıştır. AB'den tarih komisyonu adı altında bir heyet gönderilmiştir. Bu heyet KKTC'de seminer düzenlemiştir. Seminere katılan Titiana Milko ve Susan Bennett, tarih kitaplarının yazılmasına ilişkin yaptıkları öneride; 'Rumlarla barışın gerçekleş-***

mesi için milli tarihinizi kitaplarınızdan silin, onun yerine müşterek bir Kıbrıs tarihi oluşturun' demişlerdir" bilgisini verdi.

Ders kitaplarında KKTC 'Kıbrıslılık', Rumlar ise 'Helen' kavramını ön plana çıkarıyor.

Türkiye Haritası'nda Rumca

"KKTC'de ders kitaplarının değiştirilmesi ve ulusal tarih bilincinin göz ardı edilerek Türklük yerine Kıbrıslılık kavramlarının yerleştirilmeye çalışılmasına karşın Rumların ders kitaplarında ulusal hassasiyetlerini sonuna kadar korudukları ortaya çıktı. KKTC'de CTP hükümetinin iktidarın büyük ortağı olmasından sonra iki kez değiştirilen ders kitaplarında, Rumların ders kitaplarındakinden bile fazla sayıda kilise, papaz ve aziz resmi yer aldı. Hatta KKTC'deki ders kitaplarında Türkiye'deki sekiz yer isminin Rumca yazıldığı Türkiye haritasına bile yer verildi.

KKTC'deki ders kitaplarının, Rumların ders kitaplarıyla karşılaştırıldığı çalışmaya ulaştı. Bu çalışma, Rumların çocuklarına kendi ulusal bilinçlerini korumayı öğretmekte olduğunu gösterdi. Tarih öncesi dönemde Kıbrıs, KKTC ders kitaplarında 22 sayfada anlatıldı, Rumların ders kitaplarında ise bu dönem 14 sayfa olarak yer aldı. Luzinyanlar dönemi ise KKTC ders kitaplarında 5, Rum kitaplarında ise 16 sayfayla anlatıldı. Rumların Hıristiyan köklerini öğreten, Helenistik dönem ve Kıbrıs'ta Helen krallıklarına ilişkin 72 sayfa ile Rum öğrencilere anlatıldı. KKTC'deki ders kitaplarında ise bu döneme 12 sayfa ayrılması dikkat çekti. Ada'da 400 yıl hüküm sürmüş olan Osmanlı İmparatorluğu'na ise KKTC ders kitaplarında sadece 68 sayfa yer ayrılırken Kıbrıs'ta 1878–1959 yıllarındaki İngiliz dönemi 122 sayfada anlatıldı. Rumlar ise ders kitaplarında Osmanlı dönemine 5, İngiliz dönemine ise sadece 5 sayfa yer verdi.

'Kıbrıslılar' İfadesi

KKTC'deki öğrencilere çeşitli dönemlerde Kıbrıs'ta sosyal ve kültürel yaşam tam 55 sayfa ile öğretilirken Rumların eğitim programında böyle bir başlık yer almadı. Bugün Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin sahip çıkmakta olduğu Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluşuna ilişkin gelişmelere KKTC'deki ders kitaplarında 27 sayfada yer verildi. Bu konu Rum öğrencilere ise sadece 4 sayfada anlatıldı. KKTC'deki ders kitaplarında Hıristiyan mezheplerinin tanıtılmasına 4 sayfa ayrıldı. Rumlarsa böyle bir konu başlığını öğretme gereksinimi bile duymadı.

KKTC'deki ders kitaplarında iki yer ismi Rumca olan Kıbrıs haritası ile sekiz yer ismi Rumca olan Türkiye haritası yer aldı. KKTC ders ki-

taplarında sadece bir tane KKTC haritasına yer verilirken bu kitaplarda 44 kere 'Kıbrıslılar' ifadesi kullanıldı. Rumların kitaplarında hiçbir KKTC haritası bulunmazken 'Kıbrıslı' ifadesine de yer verilmedi. KKTC ders kitaplarında 12, Rumların kitaplarında ise 28 "Türkler" ifadesi bulunurken Türklerin kendi kimliğini ifade eden kavramın yaklaşık sekiz katı olarak, Rum kitaplarında 89 'Helenler' ifadesine yer verildi.

KKTC ders kitaplarında 11, Rumlarınkinde 4 kilise resmi, KKTC'nin ders kitaplarında 4, Rumlarınkinde 3 cami resmine yer verildi. KKTC ders kitaplarında 3 Türk, 2 Yunan ve 1 KKTC bayrağı yer aldı. Rumların kitaplarında hiç Türk bayrağı bulunmazken bir tane Kıbrıs Cumhuriyeti bayrağına yer verildi." [132]

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ AVRUPA KONSEYİNDEN ALINAN BAĞIŞ İLE EĞİTİM ÇALIŞMASI YAPMA KARARI VERMİŞTİR:

Türkiye Barolar Birliği'nin 22.07.2006 – 31.12.2006 dönemi çalışma raporu, TBB İnternet sayfasında yayınlanmıştır. Uluslararası İlişkiler başlığı altında yer alan *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Yönelik Avukatlar İçin Eğitim Çalışması Projesi"* nin TBB Yönetim Kurulu tarafından oyçokluğu ile kabul ve imza edilerek Avrupa Konseyi'ne önerildiği, karara Birlik Yönetim Kurulu üyelerinden ikisinin karşı oy kullandıkları öğrenilmiştir.

TBB ile Avrupa Konseyi arasında bağıtlanan *"Proje"* 11.01.2007 tarihli İzmir Barosu olağanüstü Yönetim Kurulu toplantısında görüşülmüş ve aşağıdaki gerekçelerle; TBB'den, projenin uygulanmasından vazgeçilmesinin istenmesi oybirliği ile karar altına almıştır.

Türkiye'nin batı kurumlarıyla olan ilişkileri eşitler arası ilişkiler biçiminde yürümemektedir. Bu değerlendirme Türkiye'nin üye olduğu Avrupa Konseyi için de geçerlidir. Temel sorun budur. Türkiye Barolar Birliği'ne AB destekli eğitim projesinden vazgeçilmesi yolunda yapılan çağrı ve alınan kararın gerekçelerine değinmeden önce Avrupa Konseyi hakkında kısa bilgi vermekte yarar görüyoruz.

132) Cumhuriyet Gazetesi

MERAKLISI İÇİN BİLGİ NOTU: AVRUPA KONSEYİ NEDİR?

Avrupa Konseyi, on Batı Avrupa devleti tarafından, bir Avrupa işbirliği örgütü olarak, 5 Mayıs 1949'da kurulmuştur. Türkiye ise kısa bir süre sonra 8 Ağustos 1949'da, Avrupa Konseyinin kurucu antlaşması olan Statüyü imzalayarak Avrupa Konseyi'ne üye olmuştur. Günümüzde Avrupa Konseyi'ne 46 devlet üyedir. Merkezi Fransa'nın Strasbourg kentinde bulunan Avrupa Konseyi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizcedir.

Avrupa Konseyi'nin amacı, üye devletlerin ortak mirasları olan ideal ve ilkeleri korumak ve gerçekleştirmek için ekonomik, kültürel, toplumsal, bilimsel, hukuksal ve yönetsel alanlarda işbirliği yapmalarını sağlamaktır.

Avrupa Konseyi, savunmayla ilgili konular dışında toplumların karşılaştığı tüm temel sorunlar ile ilgilenmektedir. İnsan hakları, hukuki işbirliği, medya, eğitim, kültür, spor, gençlik, sağlık, yerel yönetimler, bölgesel planlama, çevre, aile işleri ve sosyal güvenlikle ilgili sorunlar Avrupa Konseyi'nin ilgi alanındadır. Kuruluş Statüsünde ekonomik konularda da etkinlik gösterilmesi öngörülmekle birlikte, uygulamada bu alandaki çalışmalar sınırlı kalmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa Konseyi iç yapısındadır ve üye devletlerin insan hakları ihlallerinin yargısal denetimini yapan uluslararası mahkemedir. Avrupa Konseyi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Sosyal Şartı ile insan hakları alanında Avrupa standartlarının oluşumunu sağlamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de bu standartların oluşumuna verdiği kararlar ile katkıda bulunmaktadır.

Bu alanda görev yürüten bir başka birim ise 1999 yılında kurulan Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'dir.

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Ofisi, *"(99) 50 sayılı Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri hakkındaki Bakanlar Komitesi Kararı"* ile kurulmuştur. Komiser, üye ülkelerde insan hakları eğitimi ve bilincini artırmakla yükümlüdür. Bunun yanında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi'nin tavsiyeleri ile Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin kararlarına üye ülkelerin tam ve etkili bir şekilde saygı göstermelerini sağlamakla da yükümlüdür. Komiserin hukuki bir yaptırım gücü bulunmamaktadır. Ancak insan haklarını korumak ve bu alanda ihlalleri engellemek için devletlere bilgi sağlamakta ve gerektiğinde tavsiyelerde bulunabilmektedir.

Tüzelkişiliği bulunmayan Komiserliğin insan hakları ihlalleri ile ilgili

bireysel başvuralar hakkında bir tasarrufta bulunması olanaklı değildir, ancak konuyla ilgili ayrıntılı bilgi toplayabilir. Komiser, insan hakları izleme mekanizmalarında yer alan kurumlar dahil, ulusal ve uluslararası düzeyde kuruluşlarla işbirliği yapabilir. Bunlar arasından Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, insan hakları alanındaki sivil toplum kuruluşları ile üniversiteler yer almaktadır.

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği görevini yürüten Thomas Hammarberg, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi tarafından 5 Ekim 2005 tarihinde bu göreve seçilmiş ve 1 Nisan 2006 tarihinde göreve başlamış olup İsveç vatandaşıdır ve Stockholm Ekonomi Fakültesini bitirmiştir. İsveç'i temsilen insan hakları alanında çeşitli uluslararası kuruluşlarda görev alan, insan hakları alanında yayımlanmış çok sayıda eseri bulunan ve çeşitli öğrenim kuruluşlarında konferans ve dersler de veren Hammarberg bu görevi 2011 yılının sonuna kadar sürdürecektir.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisine Verilen Öneri...

"Constantinopole, işgal altındaki görkemli Hıristiyan kenti!!!"

Yazar Ümit Zileli Cumhuriyet Gazetesi'ndeki Düz Çizgi köşesindeki yazısında Avrupalı kimi parlamenterlerin Türkiye'ye bakış açısı konusunda *"Yerli Misyonerler Saldırıyor"* başlığı altında şu ibret verici tarihsel değerlendirmeyi yapmaktadır:

"*Geçen hafta Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Üyesi Rumen Vadim Tudor ve 27 milletvekilinin imzasıyla verilen karar önergesinde İstanbul şöyle tarif ediliyordu:*

' Constantinopole, işgal altındaki görkemli Hıristiyan kenti!!!'

Ümit Zileli, Hasan Pulur'dan naklen anlatıyor:

'Japon tarihçi Yuzo Nagata; Amerikalı bir Türkologla Galata Köprüsü'nden geçiyorduk. Durdum ve, İstanbul'a bak, ne kadar güzel dedim. Amerikalı da, Evet, bir de Türklerin olmasa, karşılığını verdi!!!"

Çok yakın tarihte iki Türk yazarı köşe yazılarında şöyle diyordu:

"Türkiye, Türklere bırakılamayacak kadar önemli bir ülkedir!!!"

Batı'nın ve "Her ne pahasına olursa olsun AB 'ye girelim" görüşünü savunan teslimiyetçilerin Türkiye hakkında ortak görüşleri bu...

Gerçekten kıskanılacak bir uyum!..

Batı ile göz yaşartan bir uyum içindeki AB müritleri son zamanlarda özellikle iki konu üzerinde yoğunlaşıyor...

1) AB 'ye karşı çıkmak demokrasiye karşı çıkmak demektir.

2) AB karşıtları ekonomide tam teslimiyeti, siyasette ise şahinliği oynuyor.

Bu iki maddeyi biraz açalım... Öncelikle, Avrupa Birliği'nin dayatmalarına karşı çıkanları topyekun Avrupa düşmanı olarak göstermek, "demokrasiye karşı çıkanlar" şeklinde lanse etmek, işbirlikçi çevrelerin çok uzun zamandır oynamaya çalıştıkları bir oyun!..

Son günlerde daha da ileri gidip, Mustafa Kemal ve Kemalizm'i de teslimiyetçi politikalarına alet etmeye çalışıyorlar. Pazartesi günü Radikal Gazetesi'nde Neşe Düzel'in şahane pası ve Prof. Ahmet İnsel'in yanıtı aynen şöyleydi:

"Siz İran'la işbirliği önerisinin Türkiye'nin Batılılaşma projesini de sorgulamaya yol açtığını söylüyorsunuz. Sizce devletin bir kesimi ya da Orgeneral Kılınç gibi düşünenler Batılılaşma projesinden vazgeçmeyi mi öneriyorlar?

Bunu öneremezler. Çünkü Cumhuriyet'in kurucu ideolojisi olan Kemalizmin merkezinde Türkiye'yi muasır medeniyet seviyesine getirmek vardır... Bu da Avrupa'dır..."

Doğru, **Mustafa Kemal**, hemen her konuşmasında Türk Ulusu'nun önüne *"çağdaş uygarlık"* hedefini koymuştur. Hem de Batı'ya rağmen çağdaşlaşma diyerek koymuştur. Aynı Mustafa Kemal, üzerine titrenmesi, asla vazgeçilmemesi gereken bir hedef daha belirlemiştir:

Bağımsızlık!..

Mustafa Kemal, siyasi, iktisadi, kültürel bağımsızlığı olmayan bir ülkenin asla çağdaş dünyada yerini alamayacağını da söylemiştir!..

Kemalizmin hedefi, çağdaş, refaha ulaşmış, demokratik bir ulus devlettir, Avrupa'nın kapısında her türlü ödünü veren üçüncü sınıf bir sömürge değil!..

AB ile diğer ülkeler gibi uygar ve eşit ilişki kurulmasını istemek; Kıbrıs, Ege, Ermeni, azınlık gibi sorunlarda tek yanlı dayatmalara karşı çıkmak demokrasi düşmanlığı yapmak değil, Türkiye'nin ulusal çıkarlarını korumak demektir.

AB'ye tek yanlı bağlanmaya karşı çıkanların tümünün aynı kefeye konarak "AB karşıtları" şeklinde karalamanın yanlışlığına değinen yazar; teslimiyetçi politikaları en ağır şekilde eleştirdiğini, ülke zenginliklerini yabancılara peşkeş çekenlerin, üçüncü sınıf IMF ve AB memurlarının önünde hazır ola geçenlerin er geç hesap vereceklerini, tahkim, tütün, şeker, petrol yasalarının altına imza atanların Türk halkına ihanet ettiğini altını çizerek vurguluyor: Sözde milliyetçilerin(!) altına imza attığı yasaların en büyük destekçisinin ise yine AB müritleri olduğuna işaret eden Zileli; Osmanlı'dan Alacağı Olan Devletlerin Hesap Komis-

yonları Başkanı **Daniel Ducoste**'nin 1889 yılında, yerli misyonerlerle ilgili Avrupa'ya yaptığı şu tarihi saptamayı anımsatıyor:

"Osmanlı maliyesi, ekonomisi ve servetleri hakkındaki kararlılığımızı savunacak Türk yöneticilere ihtiyacımız olacaktır. Ben bu 'Yerli Misyoner'lerin, bizlerden ve siyasi ve benzeri baskılardan çok daha olumlu sonuçlar vereceği kanısındayım!..

Bunlar, onlara (Osmanlılara) kendi dilleri, kendi ikna yöntemleri ile hitap etme olanağı bulacaklardır ki, hiç değilse alacaklarımızın bir veya iki yüzyıllık güvence unsurlarından birisi oluşturmuş (meydana gelebilmiş) olsun..." (Daniel Ducoste, Reforme Praktikable en Turquie - Türkiye İçin Uygulanabilir Reform, sayfa 141).

İşte görüyorsunuz; aradan yüzyıllar da geçse, Batı'nın ihtirası ve ederini ödediği (satın aldığı) "yerli misyonerler"in çirkin yüzü hiç mi hiç değişmiyor!.."[133]

133) Ümit Zileli, Cumhuriyet gazetesi

İZMİR BAROSU'NDAN TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ'NE ÇAĞRI

Türk Avukatlarına Yönelik Eğitim Çalışmasının AB Destek ve Denetimli Yürütülmesi Sakıncalıdır.

İzmir Barosu Yönetim Kurulu Türkiye Barolar Birliği'nin bu projesi konusunda 11.01.2007 tarihinde olağanüstü toplanmış ve TBB'ye bu karardan dönülmesi yolunda çağrıda bulunulmasına karar vermiştir. Verilen karar aynen şöyledir:

İzmir Barosu Yönetim Kurulunun
11.01.2007 gün ve 11 sayılı
Kararıdır.

KURUL ÜYELERİ

Baro Başkanı	**: Av. Nevzat ERDEMİR**
Başkan Yardımcısı	**: Av. Ferda KARDELEN**
Genel Sekreter	**: Av. İrfan KOÇANA**
Sayman	**: Av. Özdemir SÖKMEN**
Üye	**: Av. Lale ÖZBERK**
Üye	**: Av. Abdülkadir ÖN**
Üye	**: Av. A. Günhan BAYDOĞAN**
Üye	**: Av. Muhittin ÜSTÜNDAĞ**
Üye	**: Av. Atilla ERTEKİN**
Üye	**: Av. Mehmet KOZAN**
Üye	**: Av. Pınar TATLI**

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ İLE AVRUPA KONSEYİ'NİN "AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİNE YÖNELİK AVUKATLAR İÇİN EĞİTİM ÇALIŞMASI PROJESİ" HAKKINDA İZMİR BAROSU YÖNETİM KURULU KARARI

1) TBB, Avrupa Konseyi'ne "Türk Avukatların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Yönelik Eğitimleri" konusunda proje hazırlamıştır. Hazırlanan bu proje kapsamında "Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardımlarından" yararlanılarak 1.300.000,00 EURO hibe alınması öngörülmektedir.

Avrupa Birliği tarafından sağlanan fonlar, hibeler, krediler ve ihale-

ler olarak üç ana başlık altında gruplandırılmaktadır.

Proje karşılığında ödenecek bedel ise hibe niteliklidir. TBB'nin hibe niteliğindeki böyle bir projeye gereksinmesi bulunmadığı, bu projenin amaçladığı eğitim çalışmasının TBB'nin kendi öz kaynakları ve özgür iradesi ile yürütülmesinin daha uygun bir yöntem olacağı değerlendirilmektedir.

2) Önerilen proje kapsamında TBB'nin AB'nin hukukçularının gözetim ve denetiminde Türkiye genelinde toplam 10.500 avukatı kapsayacak bir eğitim programını uygulaması AİHS'nin ve AİHM'nin kararları doğrultusunda verilecek bu eğitimin amacının AİHM yargısının ulusal yargının üstünde bir yargı olduğu ilkesine hizmet edeceği de bir başka gerçektir. Bunun egemenliğin Türk Ulusuna ait bulunduğuna ilişkin Anayasa kuralı ile bağdaşmadığı açıktır .(Anayasa md:6)

TBB öncelikle gerek genel hukuk, gerekse avukatlık hukuku alanında avukat stajyerlerine Ankara'da veya bölgesel nitelikteki merkezlerde eğitim vermesi yolundaki istemleri kabul etmesi gerekirken, bunun yerine 10.500 avukatı AİHS ve AİHM Hukuku alanında dış parasal destek ve denetimle eğitecek olmasını doğru bir yöntem olarak kabul etmek olanaksızdır. Aslında her baro gerek avukatlara gerek avukat stajyerlerine meslek içi eğitim kapsamında, yayım, panel, seminer, konferans vb. etkinlikler düzenleyerek AİHM ve AİHS konularında çalışmalar yapmaktadırlar.

Hukuk dizgemiz içinde yargıçların yabancılarca eğitimi projesinin ardından sıranın avukatların eğitimine geldiği anlaşılmaktadır. Bunun bir rastlantı olmadığı açıktır. Türk avukatlarının insan hakları konusunda yeterli bilgi sahibi olmadıkları gibi gerekçelerle aşağılanması asla kabul edilemez.

3) Bu çalışmalar, Avrupa Birliği yandaşları yaratmaya dönüktür. AB'nin ve Konseyin yıllardan beri ülkemizi her yönüyle örümcek ağı gibi saran bu tür projelerinde gerçek amaç, kendisine, ulusuna güvenmeyen, başkalarına özenen, her şeyi onlardan bekleyen bir anlayışı ülkemize egemen kılmaktır. Örneğin, *"Cumhurbaşkanlığı"* konulu TBB panelinde ünlü (!) Profesörümüzün *"Brüksel'i dinleyelim"* yönlendirmesi vesayetçi görüş ve bu projelerin bir ürünü, gelinen noktanın içler acısı göstergesidir. Devrimlerin önderi M. Kemal Atatürk: *"Durumu düzeltmek için mutlaka Avrupa'dan öğüt almak, bütün işleri Avrupa'nın emellerine göre yürütmek bütün dersleri Avrupa'dan almak gibi bir takım düşünceler belirdi, oysa hangi bağımsızlık vardır ki yabancıların öğütleri ile yabancıların planları ile yükselebilsin. Tarih böyle bir olay kaydetmemiştir."* demiştir. Savaş ortamında yurdumuzun düştüğü zayıflıktan yararlanmak için Anadolu'da ABD öksüzler yurdu ve örnek çiftlikler ku-

rarak yerleşmek istemiş ve bu isteği Ankara'ya iletmişti. Meclis Başkanı Mustafa Kemal, hemen İçişleri Bakanlığı'na bir muhtıra yollayarak uyarıda bulunmuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün 3 Ocak 1922 tarihinde Amerikan yakındoğu görevlileri adına Anadolu'da öksüzler yurdu ve örnek çiftlikler vb. hayır kurumları açma ve kurma konusunda yaptığı başvuruyu red etmiştir. Red gerekçelerinin ve Mustafa Kemal Atatürk'ün uyarılarının dikkate alınmasını talep ediyor ve Mustafa Kemal Atatürk'ün yanıtını özetle aktarıyoruz:

"Ankara, 3 Ocak 1922

İçişleri Bakanlığı'na

29.12.1921 Gün ve 10319/2423 sayılı yazınız yanıtıdır.

Anadolu'da öksüzler yurdu ve örnek çiftlikler vb. hayır kurumlan açma ve kurma konusunda Amerika Yakındoğu görevlileri adına yapılan başvuruya karşı vereceğimiz yanıtın konusu ve ilkeleri, ilişik muhtırada genişçe açıklanmıştır, efendim.

Muhtıra

Ankara Büyük Millet Meclisi Hükümeti, ülkenin bayındırlaşmasına, öksüzlerin rahatlamasına, genel sağlık ve ekonomimizin düzeltilmesine yönelik girişim ve çalışmaları teşekkürle kabul eder.Ancak, bu konuda gerek uzak, gerek pek yakın geçmişte, bize oldukça ağıra patlayan deneyimlere dayanarak bir takım kaygılarımızı açıklama gereği vardır.

Şimdiye değin ülkemizde ekonomik amaçlarla, politik ve bilimsel çalışmalar (yapan) kurumlar ve yabancılar özellikle aşağıdaki amaçları izlemişlerdir:

1. Ülkemizdeki çalışmalarından korkunç bir kazanç sağlamak. Bizim için en zararlı olanı bunlardır.

2. Bir bölgede elde edecekleri ekonomik ayrıcalığa (imtiyaza) dayanarak o bölgenin sahibi olmaya çalışmak.

Bu gibilerin ülkemizde bir daha çalışmalarına kesinlikle izin verilmemesi kararlaştırılmıştır. Böyle yapmakla yalnız kendimize değil, bütün insanlığa olabildiğince büyük hizmet ettiğimize inanıyoruz. Dolayısıyla Genel Savaşı (Birinci Dünya Savaşı)'nı çıkaranlar, bu gibi amaçları izleyen paralı gruplar ve onlara alet olan politikacılardır.

3. Ekonomik amaçla, bilim ve insanlık (yararı) görüntüsü ile yurdumuza gelip, ilerde istila (işgal) hazırlamak için, etnik toplulukları gerek hükümete, gerek birbirlerine karşı kışkırtmak. Bu gibiler hem genel savaşın hem ülkemizdeki korkunç cinayetlerin düzenleyicileridir.

4. Yurdumuzda, yalnız bilim ve insanlık amaçları ile çalışmakla bir-

likte, ruhlarında bulunan Hıristiyanlık duygusu nedeniyle, hemen Hıristiyan azınlıklarla ilişki kurmak ve ister kasıtlı, ister kasıtsız olarak, aralarında azınlıklarında yaşamakta olduğu Müslüman topluluklardan ayrılma isteğini propaganda etmek.

Bu gibilerin gerek Müslümanlara, gerek iyiliğine çalıştıklarını (ileri sürdükleri) Hıristiyan azınlıklara, aralarında yaşamakta oldukları İslam çoğunluğuna (karşı) baskı yapılmasını aşılamakla, ne denli insanlık dışı bir biçimde çalıştıkları ve bu yüzden meydana gelen cinayetlerden sorumlu oldukları ortadadır.

Hükümetlerimiz bu gibilerin de özgürce çalışmalarına izin verdiğinde Müslüman ve Müslüman olmayan bütün uyruklarına karşı pek ağır bir sorumluluk yükü altına girmiş bulunacaktır.

Buna izin vermek, çocukları yaşayacakları çevreye düşman ya da hiç olmazsa yabancı olarak yetiştirmek ve (çocukları) yaşayacakları çevre ile çatışmak zorunda bırakmaktır. Bu ise, gerek o çocukların, gerek içerisinde yaşayacakları halkın yıkımını hazırlamaktır.

Bunu yasaklamak hükümetin görevidir.

Bundan dolayıdır ki, Amerikalılarca örnek çiftlik vb. kurumlar kurup, buralarda kendi uyruğumuzdan olan binlerce çocuğun Türk hükümetine ve ulusuna karşı sevgisiz ve uyumsuz duygularla yetişmelerine izin veremeyiz."

Mustafa Kemal, muhtırasını, diplomatik bir dille sürdürür ve Amerikalıların kurmak istedikleri örnek çiftliklerin yönetiminin ve çalışan çocukların eğitiminin Türk Hükümeti'nin atayacağı görevlilerce yürütülmesi, bu gibi yerlerde çalışacak öksüzler arasında soy, mezhep ayrımı yapılamayacağı gibi koşulları belirterek, diplomatik bir tavırla reddeder. Onun duyarlılıkla ve devlet adamı sorumluluğuyla, ayrımcılığa ve karıştırıcılığa gösterdiği bu tepkisinde söz ettiği acı deneyler arasında Osmanlı yönetiminin vurdumduymazlıkla izin verdiği Anadolu illerindeki Amerikan konsolosluklarının Hıristiyan azınlıkları, özellikle Ermenileri, eğiten misyoner okulları kurmaları, azınlıklara birer ABD pasaportu vererek onları Amerikanlaştırmaları ve misyoner okullarını, manastırları silah deposu haline getirmeleri, sonunda terör eylemleri, arkadan vurmalar gibi somut olaylar bulunmaktadır.

"Yineliyorum, aleyhimizde ileri sürülen değerlendirmeler yanlıştır. Bu gerçek, (hem) tarih, (hem de) mantık açısından sabittir. Bu hususu, yalnız Batı'ya değil, hatta vatandaşlarımıza da, önemli bir biçimde uyarmak gereğini duyuyorum. Çünkü ender de olsa, üzülerek işitiyoruz ki, milletin tarihini okumamış veya ulusal duygudan yoksun kalmış olan bazı kişiler, yabancıların aleyhimizde ileri sürdükleri suçlamaları red-

detmemenin yanında vatanını ve milletini kusurlu göstermekten çekinmiyorlar. Bugün bile, sultani mektebinin salonlarını aleyhimizde konferans verdirmek için yabancılara açanlar var. Bu gibilere lanet"

Yazar Mustafa Yıldırım'ın değerlendirmesi:

"Mustafa Kemal Atatürk: *'1919 Haziranında Anadolu'nun doğusunda bir Ermeni devleti kurulmasını sağlayamayan ABD, Gümrü Anlaşmasıyla Türkiye'nin doğu sınırlarının da güvence altına alınması ve Sakarya boyunca Yunan saldırısının da püskürtülmesi üzerine, İstiklal Savaşı'nın Ankara'daki Milli Yönetim'in lehinde sonuçlanacağını hesap etmiş olmalı ki, İngilizlerin silahlı istila planlarına karşılık kaleyi içerden fethetmek için sinsice isteklerde bulunmaya başlamıştı. ABD, elbette bu manda işinin peşini bırakmayacaktı.*

Lozan Antlaşması'nın en can alıcı maddelerini, salt ABD ve Batı Avrupa yönetimleri, dışarıda ve içerde konumlanmış Bizans özlemcileri istedi diye, değiştirenler, 1919–1922 arasında savaş alanlarını, işgal altındaki yöreleri gezerek ulusal direnişin ruhunu ve ulusal yönetimin görüşlerini dünyaya ileten ve TBMM kararıyla Türk ulusal davasına katkıları nedeniyle kendisine teşekkür edilmiş olan, Gazeteci Berthe Georges Gaulis' in değerlendirmesini anımsamalıdırlar: Onun gerçek formülü, rakip güçler arasında dengeyi korumak, hiçbiri tarafından yutulmamak.'

Bundan daha anlamlı bir yorum olamaz. Aradan 81 yıl geçtikten sonra bile, yutulmaya karşı direnenler de olacaktır, laneti hak edenler de... Ve bu karanlık çağ kuşkusuz aşılacaktır. Çünkü halkın erdemli deyişi bir gerçektir: 'Eşkıya dünyaya hükümdar olamaz!' Ve insanlık yarım kalan sözü, geçmişten geleceğe, karanlıktan aydınlığa uzanan çağlarda tamamlayacaktır. Yeter ki, Mustafa Kemal'in şu yalın ilkesi akıllardan uzak tutulmasın:'Adalet ve merhamet dilenmek gibi bir prensip yoktur. Türk Milleti, Türkiye'nin müstakbel çocukları bunu bir an hatırdan çıkarmamalıdırlar.'

Bu sözün anlamını makamlara oturanlardan daha çok bağımsız ve özgür yaşamanın anlamını ve insanca yaşamak için '..hak, kuvvetin üstündedir' ilkesinin erdemliliğin temeli olduğunu bilen gençler değerlendireceklerdir. Zerre kadar kuşku yok"

"Osmanlı'nın son döneminde yabancıların işlettiği okul sayısı 98'dir. Bu işi yalnızca savaş öncesi durumun bir özelliği olarak göstermek de yanıltmanın bir parçasıdır. Mustafa Kemal'in Amerikan okullarının etkisini değerlendirmemesi düşünülemezdi. Amerikalıların Talas Koleji'nde 1880 yılı ders programında, Ermenice ve Rumca Gramer, Osmanlıca İncil, Hıristiyanlara göre tarih derslerinin yanı sıra Amerikalıların üç ayrı yerdeki matbaada, Ermenice, Rumca, Bulgarca, İtalyanca, Ladion

(İspanyol Yahudi dili) dillerinde, 725 kitap yayınladıkları bilinmektedir.

Mustafa Kemal, kültürel işgalin sonuçlarını iyi değerlendirmektedir. Sözde öksüzler yurdu kurma gibi insancıl girişimin altındaki azınlık örgütleme planının yattığını elbette biliyordu. 1922 yılı başında, ülke işgal altındayken ve en zor koşullarda yaşanırken yazılmış olan bu muhtıradaki değerlendirmeye "komplo teorisi" diyebilecek bir kişi olabilir mi?

Buna 'komplo uydurması' diyenler, Reagan'ın 1982'de koyduğu adla 'demokrasi projesi' nin Yugoslavya'da, Çekoslovakya'da, Balkanlarda, Asya'da, Afrika'da, Orta ve Güney Amerika'da, Irak'ta, Venezuela'da yol açtığı sonuçları unutsa da, görmezden gelse de Türkiye'de etnik, dinsel kışkırtmaları, Lozan'ın yeniden gözden geçirilmesi taleplerini yok sayması mümkün olmayacaktır.

Mustafa Kemal'in, 27 Aralık 1919'da yabancılarla yatıp kalkanlara verdiği yanıtı okuyunca, TBMM'nin içine dek yabancıları sokup, ahlak dersi alanları, kendi güvenlik güçleri ya da memurlarıyla ilgili 'yolsuzluk' araştırmalarını yabancı parasıyla ve yabancı elemanlarla yapmaktan çekinmeyenlerin unutulmayacağına kuşku yoktur." [134]

Ancak Cumhuriyetin kuruluşuna kaynaklık eden temel ilkelerin ülkemizde bu dönemde henüz tümüyle yaşam alanı bulamadığı anlaşılmaktadır. AB ve Konsey, Hibeler ve Topluluk Programları başlığı altında desteklediği projelerde eğitim ve kültür alanında Leonardo, Sokrates ve Youth adlarıyla programlar yürütmekte, sağlık alanında, istihdam alanında, araştırma alanında, çevre alanında benzeri projeleri desteklemektedir.

AB 7. Çerçeve Programı 01.01.2007 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır. 2007–2013 bütçe döneminde AB genelinde katılım öncesi mali yardımlar, aday ülkelere yönelik ulus devlet ilkelerini hedef alan AB'nin ulusal üstü (Supranational) niteliğini öne çıkarma amacına yöneliktir.

Üye devletlerin belli konularda topluluğa yetkilerinin ve bağımsızlıklarının bir bölümünün devredilmesi, topluluk organlarının kararlarının üye devletlerde doğrudan uygulanabilmesi öngörülmektedir. Bu durum, giderek üye devletlerin temsilcilerinden oluşan bakanlar konseyinde, belli konularda oybirliğine gerek olmadan oyçokluğuyla karar alınmasını olanaklı kılacak, bu işleyiş, aday ülkeler üzerinde de bir üstün otorite (egemenlik) yaratılması sonucunu doğuracaktır.

134) Mustafa Yıldırım, Sivil Örümceğin Ağında

4-) Şimdiye dek birliğe üye ve aday ülkelere dayatılmayan koşulların Türkiye'ye dayatıldığı da yadsınamaz bir gerçektir. Yargıç güvencesi dahi olmayan Bulgaristan ve dış ticaret açığı Türkiye'nin çok daha üstünde bulunan Romanya gibi ülkeler AB üye olarak kabul edilmesi çifte standarttır.

Yine Güney Kıbrıs Rum Yönetimi hukuka ve uluslararası anlaşmalara aykırı olarak AB üyesi yapılmıştır. Yine AB üyelik sürecinde hemen her üye ülkeden ülkemize karşı pek çok konuda siyasal, hukuksal, ekonomik dayatmalar yapılmaktadır.

Gelinen aşamada, ülkemizde, toplumun büyük bir bölümü AB'nin Türkiye'ye yönelik çifte standartlı ve art niyetli yaklaşımını anlamış iken, TBB'nin bunu göz ardı etmesini, ülke avukatlarının 1/5'inin AB destek ve denetimli bir proje ile eğitimden geçirmek istemesini ulusal onurumuzu kırıcı ve ulusal çıkarlarımıza ise zedeleyici olarak değerlendirmekteyiz.

5) Bu projenin "Türkiye Avrupa Konseyi'nin üyesidir, konseye maddi katkılar sunmaktadır. Bu para da bizim paramızdır," diye savunulması da gerçekçi ve inandırıcı değildir.

AB'nin merkezi olmayan yapılanma kapsamında katılım öncesi mali yardım içinde değerlendirdiği bu fonların, Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerin katkılarıyla oluşmadığı da gerçektir. Fon Yönetimi, Hazine Müsteşarlığı tarafından yürütülen Ulusal Fon Birimine gelen kaynakların dağıtımını sağlar ve düzenler.

Ulusal Fon, Ulusal Mali Yardım Koordinatörü (T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliğine bağlı) tarafından değerlendirilir. Fonların kullanımında Avrupa Komisyonu'na karşı sorumlu olan Ulusal Yetkilendirme Görevlisidir. (Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı) Ulusal Yetkilendirme Görevlisi, Mali İşbirliği Komitesi ve Avrupa Komisyonu Temsilcisinden oluşan bir komite de fon programlarını gözden geçirmekle sorumludur.

Ülkemiz, fonların kullanımında belirlenecek yöntemleri ve programları belirleme yetkisine sahip değildir. Aksine, Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen projelere ilişkin olarak gönderilen fon bedellerinin proje sahiplerine dağıtılmasından sorumludur.

6) Proje kapsamında, eğitim çalışmasının bir bölümünün ceza yasasına ilişkin olarak yürütülmesi ve kitap oluşturulması için dört yerel uzman veya avukat ile iki yabancı uzmandan oluşacak bir kuruldan bahsedilmektedir. Eğitimin AB'den gelecek uzmanlar tarafından yapılacak olması, yürütülecek çalışmaların AB'nin hibe fonu ile yapıldığının duyurulması ve tüm raporlarda, yayınlarda, bildirilerde AB logosunun

bulunması AB hayranları yaratma düşüncemizi doğrulamakta, bu durum hem meslek, hem de ülke bağımsızlık ve onurunu zedeleyecek nitelikte görülmektedir.

Türkiye / Avrupa Birliği ilişkileri konusunda Guardian Gazetesi bir Fransız diplomatın şu onur kırıcı yorumunu aktarmıştır:

Müzakere sürecini değerlendiren Guardian, bir Fransız diplomatın benzetmesini hatırlattı.

"TÜRKİYE AVRUPA'NIN METRESİ"

İngiliz gazetesi Guardian'da, Türkiye'nin görünür bir gelecekte AB üyesi olamayacağı tahmininde bulunuldu. Yazıda, bir Fransız diplomatın yaptığı benzetme hatırlatılarak, "Avrupa ne metresini kaybetmeyi ne de onunla evlenmeyi istiyor" ifadesi kullanıldı.

İngiliz basınında Türkiye'nin AB ile ilişkilerine dair haberler ve değerlendirmeler yer almaya devam ediyor.

Dünkü değerlendirmeler arasında, Türkiye'nin yakın dönemde üye olamayacağı öngörüsünden son gelişmelerin yabancı yatırımları etkilemeyeceği saptamasına kadar bir dizi tahmin yer aldı. Guardian Gazetesi'nde Türkiye için **'Avrupa'nın metresi'** benzetmesi yapıldı.

Guardian Gazetesi'nde **Geoffrey Wheatcroft** imzasıyla yayımlanan makalede Türkiye'nin görünür gelecekte AB üyesi olamayacağı ve bunun en önemli nedeninin de coğrafi koşullar olduğu görüşü dile getirildi. Wheatcroft, Türkiye'nin birliğe hiçbir zaman üye olmayacağını söylemediğini ama üyeliğin görünür gelecekte gerçekleşmeyeceğini vurguladı.

***"İsveç Dışişleri Bakanı** Carl Bildt, 'Türkiye'nin Avrupa'nın parçası olduğuna şüphe yok' diyor. Ancak Fransız bir siyasetçi başka bir görüş getirdi, 'Gerçekten Irak sınırlarına uzanan bir Avrupa'ya sahip olabilir miyiz?' **diye sordu. Çok sayıda sıradan Avrupalı bu sorunun yanıtını, kendilerini yönetenlerden daha iyi biliyor gibi görünüyor"** diye yazan Wheatcroft'a göre bunun temel nedeni kültürel, ekonomik ya da dinsel nedenlerden çok coğrafi koşullar.*

Wheatcroft yazısında Türkiye'nin hiçbir zaman çalmayan kilise çanlarını beklediğini belirterek bir Fransız diplomatın Türkiye için yaptığı benzetmeyi şu sözlerle anımsattı: 'Avrupa ne metresini kaybetmeyi ne de onunla evlenmeyi isteyen bir adama benziyor.'

*Times'taki haberdeyse, yatırım bankası Morgan Stanley'in uzmanlarından **Serhan Çevik**'in de görüşlerine yer verilerek, AB'yle müzake-*

relerin sekiz başlıkta askıya alınmasının, Türkiye'ye yabancı yatırımı yavaşlatmadığı belirtiliyor." [135]

Cumhuriyet Gazetesi yazarı Nilgün Cerrahoğlu 18.12.2006 tarihli 'kurgu bilim adaylık' başlıklı yazısında örnekler vererek Türkiye'nin nasıl aşağılandığını açıklamaktadır:[136]

"Türkiye'nin *'AB perspektifi', 'kurgu bilim'* senaryolarını andıran bir 'kurgu-siyaset' öyküsüne dönüştü. AB başkentlerini, bu konuda sergiledikleri emsalsiz 'yaratıcılık' ve başka hiçbir alanda göstermedikleri örnek 'uyum' adına kutlamak lazım.

'25'ler... Türkiye'yi (Kıbrıs nedeniyle) cezalandırmak konusunda şayanı hayret biçimde birleştiler!'

BBC'nin internet sitesinde birkaç gün önce yer alan bir haber analiz, böyle başlıyor. Son AB zirvesi arifesinde, Batı basınında çıkan yorumlarda yer alan ifadeler üç aşağı, beş yukarı hep aynı:

'Ceza', 'tokat', 'çıkmaz'…

'AB'den Türkiye'ye Kıbrıs Tokadı!' ("International Herald Tribune" 12 Aralık), 'Avrupa Türkiye'yi Cezalandırmaya Karar Verdi' ("Le Figaro" 12 Aralık) vs..

TÜRKİYE'Yİ AŞAĞILIYORUZ!

Daha ileri gidenler de var. İtalyan basınında örneğin, *'Türkiye'ye biz apaçık çifte standart uyguluyor ve aşağılıyoruz!'* diyordu.

'Avrupa'nın tavrı, Türkiye'nin 'Kopenhag ölçütlerini' karşılamaktaki eksikliklerine dayandırılsa; bu hadi anlaşılabilir... Ama Kıbrıs! Ortadoğu'daki büyük badire ortadayken, Kıbrıs bahanesiyle Ankara'ya rest çekmenin makul görülebilecek hiçbir siyasi gerekçesi olamaz...'

Dışarıdan görünen tablo o kadar açık ve net ki, *'Newsweek', 'Türkiye'yi Kim Kaybetti?'* sorusunu kapak yaptı. Büyük bir felaket haberi gibi siyah fon üzerine hazırlanan kapakta şöyle bir de alt başlık vardı:

'Büyük (Türkiye) stratejisini ağzına gözüne bulaştıran Avrupa, bunun bedelini ödeyecek!'

İnsanı hırs basıyor... AB üyeliği falan bir yana, göz göre göre böyle *'eşek yerine konmak'* ağır bir şey... **Mehmet Ali Kışlalı**, *'Radikal'* deki köşesinde *'Eşeklikten Kurtulmak ve AB'nin Son'* yazısında bunu gayet veciz ifade etmişti. Okumayanlara özetliyorum:

'Eşekler köyün semercisinden şikâyetçiymiş. Semerler yara açtığı

135) Zeynep Şahin, Bahadır Selim Dilek, 26 Mart 2007, Cumhuriyet Gazetesi, Sf:7
136) Nilgün Cerrahoğlu, 18.12.2006, Cumhuriyet Gazetesi yazarı.

için toplanıp, ha bire köye daha iyi bir semerci gelmesi için dua ederlermiş. Bu dualar kabul edilir ama o semerci senin, bu semerci benim; durum değişmezmiş. Bakmış olmuyor. Sonunda uyanıp, semerciden medet ummak yerine eşşeklikten kurtulmaya karar vermişler!'

Durum ne yazık ki bu sevgili okurlar. Türk basınında tabloyu bu açıklıkla yansıtan yazılar, sayılı. Daral getiren basmakalıp 'bardağın yarısı boş, yarısı dolu' tesellilerinden geçilmiyor... Neymiş? 'Yalnız sekiz başlık askıya alınmış', 'Türkiye gözden çıkarılamamış da, kapı açık kalmış!'

'Türkiye akşam yastığa başını koyduğunda... kendi kendine (hatta) hafifçe gülümsemeli, (Brüksel için böylesine 'vazgeçilmez' olduğu için) memnun (dahi) olmalıymış!'

Korkularla yüzleşme anı

Bu yazıların arkasında öyle kolayına öne sürüldüğü gibi 'mütareke basını' falan değil, gerçekte büyük bir 'çaresizlik' yatıyor.

En trajik olan da bu.

'Yarı dolu bardak' mülahazaları, Türkiye'nin her an saplanabileceği *'ağır milliyetçilik', 'İslamcılık', 'darbecilik'* alternatiflerinden duyulan korkulardan besleniyor.

Bu *'korkuyu'* ben de paylaşıyorum... Türkiye'nin çağdaşlaşması ve demokratikleşmesini isteyen herkesi son tahlilde bu korku tutsak alıyor. Yönetici elit ve siyasi liderlerin *'AB projesini', 'Türkiye'nin uygarlık projesiyle'* özdeşleştirmesinin nedeni de bu.

Açık ya da zımni, bize sürekli: *'AB olmaksızın, Batı ölçütlerinde bir demokrasi konsensüsünü asla yakalayamayacağımız'* söyleniyor...

AB de bu *'kırılgan tabloyu'*, Türkiye'ye karşı bir *'şantaj'* unsuru olarak kullanıyor. Güney Avrupa'nın sağ, Doğu Avrupa'nın sol diktatörlüklerden çıkan ülkelere *'AB modelini', 'demokratikleşme'* aracı olarak sunan Brüksel, Ankara'ya: *'Keyfin bilir!'* diyor: 'Benden başka alternatifin var mı?'

Türkiye'ye dayatılan *'kurgu bilim adaylık'* ve açık artırmaya dönüştürülen *'keyfi şartlar',* çaresizlik olarak algılanan bu *'alternatifsizliğin'* sonucu.

Komisyon yetkilileri, Avrupa parlamenterleri ya da siyasetçileri, bu *'keyfilikle'* yüzleştirildiklerinde, hep bu zaafı vurguluyorlar: *'Başka alternatifiniz var mı?'*

Ama artık *'Korkunun ecele faydası yok!'* noktasına gelindi. Türkiye 'korkuları' ve bu *'alternatifsizlikle'* yüzleşmek durumunda. Aksi halde *'semerci duası yapan eşek'* pozisyonundan çıkamayacağız."

Türkiye'deki gelmiş geçmiş siyasal iktidarların AB'nin Türkiye'ye yönelik bu kabul edilemez benzetmeleri dikkate almadıkları kesin. Türkiye'nin aydın ve ilerici meslek örgütleri olan baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin bu onur kırıcı davranışlar karşısında daha fazla suskun ve tepkisiz kalmasına ne demeli?

Bu gelişmelere sessiz ve tepkisiz kalmanın ötesinde TBB'nin belirlenen bir dizge içinde, eğitim çalışmasını AB destekli ve denetimli olarak yürütmesi sakıncaları saymakla bitecek gibi değil:

ULUSAL EĞİTİM:

"Günümüzde, sömürge ya da sömürgeleşme sürecine girmiş ülkelerin dışında, eğitim ulusal özellik taşır. Ulusal eğitim, o ülkenin tarihsel, kültürel, toplumsal, ekonomik ve siyasal yapısı çağın gereklerine göre düzenlenir.

Türkiye'de Cumhuriyet ile başlayan ulusal eğitim, İkinci Paylaşım Savaşı'ndan sonra eğitim birliği ilkesinin yara almasıyla bozulma sürecine giriyor. Bu bağlamda, bir yandan ulusal ve laik eğitim yerine, şeriat eğitimi devreye sokuluyor; bir yandan da yabancı dil ile eğitim ile yabancı ülkelerde eğitim özendiriliyor ve yönlendiriliyor.

Aradan geçen süre içinde ve yaşanan gelişmeler sonucunda, Amerika ve Avrupa eğitimi almış Türkler, gerçekten yüksek mevkilere gelmişlerdir. Bu insanların ulusal ad taşıdığı, ancak Türkiye'ye Türkiye'nin sorunları için çözüm yollarına eğitim almış oldukları ülkelerin bakış açısıyla baktıkları gözlemleniyor.

Yapılan bilimsel çalışmalar, eğitim ve öğretim sürecinde en doğru modelin kendi ulusal diliyle ve kendi ülkesinde yapılması gerekliliğini bildiriyor.

Daha da ilerisi, bilgi alışverişi ve uzmanlık için yurtdışına öğrenci göndermenin sınırının, doktora ya da en azından yüksek lisans sonrası olmasını bize gösteriyor.

Özetle eğitimde taşeronlaşma, bir ülkenin bugünü ve geleceği açısından toplumsal, ekonomik ve siyasal birçok olumsuzluğu beraberinde getiriyor, insanları mankurtlaştırıyor. Mankurtlaştırılan insanlar dünyayı sorgulamıyorlar.

Acaba yeterince sorgulasalar; Türk askerlerinin başlarına çuval geçiren Amerikalılar ile stratejik ortak olduğumuzu söyleyebilirler mi? AB ülkelerinin oluşturdukları Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye aleyhine aldıkları Sözde Ermeni Soykırımı, Güneydoğunun özerkleştirmesi, Fırat ve Dicle sularının denetiminin uluslararası örgütlere bırakılması gi-

bi kararlara yeterli tepki göstermezler miydi? Türkiye'de "eğitim birliği" ilkesinin ortadan kaldıran uygulamalara karşı çıkmazlar mıydı?"

(Prof.Dr.Mustafa Kaymakçı) Mankurt sözcüğünü Cengiz Aymatov Türkiye gündemine kazandırdı. Mankurtlaşma, zihnin başkaları tarafından yeniden yapılandırılması yoluyla, kişinin kendi kimliğinden uzaklaştırılması ve yabancılaştırılması, böylece konuları egemen güçlerin bakış açısı ile değerlendirilmesi olarak tanımlanabilir. [137]

Av. Hüseyin Özbek Mankurtlaştırma konusunda bakınız neler söylüyor:

"15 Eylül 2006 tarihli Yeniçağ Gazetesi"nin haberine göre, Çukurova Üniversitesi Dış İlişkiler Birimi Başkanı Prof. Dr. Erbuğ Keskin 'in geliştirdiği "Ninni ile Dil Eğitimi Projesi"yle bebekler uykuları gelince ninnileri CD'lerden başka bir dilde dinleyerek, önce yabancı dil öğreneceklermiş. Yabancı dil kavramını beşikte geliştirmek amaçlı çalışmaya Kıbrıs Rum kesiminin de ortak olduğu, AB 'nin 320.000 Euro ile projeyi desteklediği belirtiliyor.

İlginç habere devam edelim: .. ***Prof. Dr. Erbuğ Keskin Türkiye'nin diğer ülkeler gibi AB fonlarına parasal katkı sağlamasına rağmen, ,havuzda biriken fonlardan proje yetersizliği nedeniyle yeterince yararlanamadığını, birim bünyesinde yapılan çalışmalarla bu sorunu aşmaya çalıştıklarını söyledi. Keskin projedeki amacın yabancı dil öğretmekten ziyade bu kavramı beşikten itibaren geliştirmek olduğunu, bu nedenle çalışmanın olumlu sonuçlar vereceğine inandığını belirtti.***

Proje koordinatörü Dr. Figen Yılmaz ise AB' nin 'Lingua-(Dil öğrenimi ve Öğretimi)' programı kapsamında hazırladıkları projede amaçlarının ninniler sayesinde bebekler ve küçük çocukların yabancı dillerle tanıştırılması olduğunu söyledi. AB Komisyonuna sunulan 139 proje arasında ilk etapta 'tam teklif' hakkını kazanan otuz proje arasında yer alan ve ardından 'en iyi ilk sekiz' arasına giren çalışmaya İngiltere, Danimarka, Yunanistan. Kıbrıs Rum Kesimi, Çek Cumhuriyeti ve Romanya' nın ortak olduğunu ifade etti.

Proje kapsamında, çalışmalara ortak ülkelerin ninnilerinin derleneceğinin ve veri tabanı oluşturulacağını ifade eden Yılmaz *'Bunun yanı sıra bir de web sayfası hazırlayacağız.. Bu proje, çocuklarda yabancı dil kavramının erken başlamasını sağlayacağı gibi yetişkinleri de dil öğrenmeye teşvik edecek.'* ***dedi****."*

Bilimsel araştırmalar bebeğin doğumdan önce ana karnındaki ge-

137) Prof.Dr.Mustafa Kaymakçı, Cumhuriyet Gazetesi Strateji Eki

lişme süreciyle birlikte kişiliğinin, kimliğinin, psikolojik, psişik yapısının da şekillendiğini ortaya koymuştur. Ana babanın genetik özelliklerinin, kişilik yapılarının yanında, doğum öncesi süreçte ananın beslenmesinden, aile içi, çevresel, toplumsal yaşantısına kadar pek çok nedenin bebeğin kişilik oluşumunu etkilediği belirtilmektedir.

Bebeğin bu süreçteki kişilik oluşumunu; ana baba arasındaki sevgi, kavga, iletişim, yaşanılan çevre, mevsim, toplumsal ortamın belli oranda etkileyeceğini araştırmacılar doğrulamaktadır. Konuşulan dil, dinlenen müzik, karşılıklı konuşmalarda sese yansıyan söz titreşimleri, yine ana karnındaki bebenin ruhsal oluşumunun etkenleridir. Doğum öncesinde anayı fiziksel, duyusal, ruhsal olarak tanıyan bebek, dünyaya geliş sonrası süreçte ten kokusu, ter kokusu, beden sıcaklığı, ses özelliği, psikolojik boyutuyla ana algılamasını geliştirir.

Anaya özgü sevgi yüklü ninniler kulaktan beyne, bilinçaltına uzanır. Bebek ana dilinin büyülü titreşimini, ana sütünün doyumsuz hazzını, öz dilinin unutulmayacak kimyasını süt kokan hücrelerine, beynine, bilinçaltına nakşeder. Büyüdüğünde ana dilini konuşurken, dinlerken, bir sözün, bilinçaltındaki bir sesin tetiklemesiyle, saf özgürlüğün, masumiyetin altın çağına, ninni yıllarına, iç dünyasında doyumsuz yolculuklara çıkabilir. Bebe kulağının bir kez duyduğu söz, sonraki dönemde hiç kullanılmayıp unutulsa bile, yıllar sonra dile gelmesiyle, o sözün ilk olarak beynimize, belleğimize nakşedildiği dönem ayrıntılarıyla gözümüzde canlanıverir. Bazen bir ses, bir koku, bir esinti, bir ezgi, yaşadığınız anla çocukluk dönemleriniz arasında hayali cihan değer gelgitlere yol açabilir.

Kişiliğin mayasını oluşturan ana dilin yanında, yaşanılan coğrafyayı vatan yapan gizemli ruh, ülkenin doğasının, havasının, suyunun, kısacası bize özgü her şeyin sihirli kimyası da bu süreçte yavruya geçer.

Ulusuyla ortak paydayı oluşturan aidiyet duygusu, ulusal kodlar da yukarıda anlatılan süreçte gelişir. Ana babadan geçen genetik özelliklerin yanında kişiliğin gelişim sürecinde yukarıda bahsettiğimiz etkileşim çevresel ve toplumsal boyutta sürerek sonuçta bireysel ve toplumsal özellikleriyle kişilik tamamlanmış olur.

Yukarıda anlatılan süreç doğal seyrinde sürmüşse, kişi çok uzun bir süre ailesinden, çevresinden, ulusundan ülkesinden ayrı düşse bile; derin bilinçaltına kazınan esas kişiliği, ulusal aidiyet duygusu asla kaybolmaz, en ufak bir etkenle ortaya çıkıverir.

Nasıl mı? Ünlü Kazak Türkü, düşünür, şair Muhtar ŞAHANOV ile Kırgız Türkü yazar Cengiz AYTMATOV'un söyleşilerinden oluşan ŞAFAK SANCISI' ndan bir alıntı yapalım:

"ŞAHANOV: İnsanoğlu dünyaya geldiği andan sağını solunu tanıyıp ayaklarını sağlam basacağı ana kadar onu eğiten de eleştirerek doğru istikamete yönlendiren de ortamdır.

Kızılkum Çölü'nde deve dikeni denen bir bitki var. Bu bitki kavurucu sıcaklarda bile yemyeşil renkte, kökünü kırk kulaç derinliklere, toprağın altına saldığı gibi çölleri süsler. Tam tersine kanbak ise - kökü toprağın yüzeyinde olduğu için esen rüzgarın, göçen kumun istikametinde yuvarlanmaya devam eder. Köklülük (soyluluk) ile köksüzlüğün farkı işte bu kadar

AYTMATOV: İnsanlar da aynen bu misalde olduğu gibi. Tanrıdan gelecek kuşaklara deve dikeninin derin köklerinin kaderini vermesini, yolu, yönü belirsiz kanbakın anlamsız hayatından uzak etmesini dileyelim. Kanbak gibiler toplum için her zaman tehlikelidir.

Halk arasında, düşmana tutsak düşen çocuk hakkında bir efsane anlatılırdı. Aradan uzun yıllar geçer, çocuk büyür, bu arada doğduğu yeri (göbek kanının damladığı yeri) ana babasını, tek kelimeyle özünü unutmaya başlar. Kendi benliğinden sıyrılarak yabancı ülkenin her şeyini özümser. Aklını ve iradesini kullanarak tutsak olduğu ülkenin yöneticiliğine yükselir. Günlerden bir gün, doğduğu köyden gelen kervan ata yurdun toprağında yetişen bir deste jusanı (hoş kokulu kara iklim şartlarında bozkırda yetişen bir bitki) yaşlı yöneticiye sunar. Jusanı kokladığı anda gözünün önüne çocukluk yılları ve kırlarda lale topladığı günlerin tatlı anıları gelir. Gönlünün derinliklerine gömdüğü anıları canlanır, gözyaşlarını tutamaz. Artık onu hiçbir kuvvet durduramazdı. Çoğu insanın hayalini süsleyen tahtını anında terk eder. Devlete, servete dönüp bakmadan atına atladığı gibi ata yurduna doğru dörtnala sürer."

Prof. Dr. Keskin'in projesi, bebeğin kişiliğinin, kimliğinin oluşma çağlarında, henüz konuşamadığı, ama her şeyi algıladığı bir dönemde kişisel ve ulusal özelliklerinin oluşmasına insanlık dışı bir müdahaledir. Ana dilinin sıcaklığıyla benliğine sinecek, belleğine yerleşecek ve içselleşecek bir algı bütünlüğü yerine, kişilik parçalanmasına yol açacak, insanlık dışı, bilim dışı, ülke ve ulusuyla kültürel ve duyusal paydayı yok edecek bir cinayet girişimidir.

Genetik özelliklerine, ulusal kimyasına, bilinçaltına yapılacak bu insanlık dışı müdahale sonucu en başta ailesine, ulusuna karşı yakınlık duygusu kaybolmuş çağdaş mankurtlar yaratılacaktır. Ana diliyle birlikte şırınga edilen yabancı dilin zehirli karışımı ortaya çağdaş Robinsonların gönüllü köleleri çağdaş Cumalar çıkaracaktır.

Prof. Dr. Erbuğ'un projesiyle yabancı ninni ve yabancı müzikle uyutulacak Türk bebeleri yabancı dil mi öğrenecekler; yoksa Ashabi Kehf'

misali ebedi uykuya mı yatırılacaklar? Bir diğer söylemle Türk olarak uykuya yatıp İngiliz olarak mı uyanacaklar? Adları Ayşe, Fatma, Hasan, Hüseyin, ruhları, kişilikleri George, Susanna, Angela, Michael'a dönüşmüş; karnında yattığı, sütün emdiği anasına, atasına, İngilizce ninniden nasiplenmemiş birkaç yaş büyük kardeşine tamamen yabancılaşmış yaratıklar mı ortaya çıkacak?

Nevropsikologlar İnsan bilinçaltının inanılmaz bir hızla gürültü, ritm ve saldırgan sesleri benimsediğini belirtiyorlar. Bu tür uyku seanslarıyla, bebeğe verilecek hipno seslerle, tamamen yabancılaşmış kişilikler oluşturulmak amaçlanmaktadır.

Cengiz Aytmatov'un GÜN OLUR ASRA BEDEL romanında; " savaş tutsaklarının kafasına geçirilen yaş deve derisinin sıcağın etkisiyle giderek daralıp, beyne yapılan baskı sonucu tutsağın ilini, obasını, boyunu, kişiliğini, kimliğini unutması ve mankuri haline gelen kölenin efendisine ölesiye hizmeti" anlatılıyordu.

Çağdaş mankurtlaştırmada deve derisine gerek kalmadığı anlaşılıyor. Deve derisinin yerini ***"Sömürge İngilizcesi"*** alıyor!

Osman Nuri Koçtürk SESSİZ SAVAŞ adlı eserinde 1960'lı yılların Irak'ında tanık olduğu bir olay anlatır: ***"Halk sinemada İngiliz filmi izlemektedir. Filmin bir sahnesinde İngiliz Ulusal Marşı söylenmektedir. İstisnasız tüm seyirciler emir almışçasına hep birden ayağa kalkarlar ve marşı sonuna kadar esas duruşta dinlerler !"*** Manda idaresi altında tuttuğu Irak'tan resmen çekildikten yıllar sonra bile, dilini ve kültürünü şırıngalayarak oluşturduğu kölelik ruhunun yaşaması İngiliz emperyalizminin başarısıdır.

Yabancı orduların fiili işgalinde bulunmayan ülkemizde, ABD ve AB'nin ekonomik, finansal, kültürel işgalini ebedileştirecek, İngilizce ninnilerle büyüyen gönüllü kölelerin yetiştirilmesine sıranın geldiği anlaşılıyor.

Analarımızın ninnileri ulusumuzun geçmişten geleceğe süren tarihsel yolculuğunun her türlü birikiminin bilinçaltımıza saklanan, bizi ulus yapan değerler toplamıydı. Ulusal bilincimizi oluşturan, Yemen'den Tuna'ya, Kafkasya'dan Cezayir'e salınan gönül coğrafyamızın, iç zenginliğimizin, hüznümüzün, sevincimizin, kaygımızın, umudumuzun bileşkesiydi ninnilerimiz. Yine ninnilerimiz allı gelinliğini, kendince en mahrem şeyleri, doğan çocuklarının ilk zıbınlarını, soraklarını askere giden oğlun göyneğini, hanesinden telli duvaklı gelin çıkardığı kızının saçını saklayan anamızın çeyiz sandığıydı.

İngilizce ninnilerle yok edilmek istenenin bir ulusun toplumsal hafızası ve geleceği olduğu unutulmamalıdır.

PROJELERİN ARDI ARKASI KESİLMİYOR!....

Merhabanın Ermenice'si Barev. Yan yana getirilince ortaya Merhabarev çıkıyor. 10 Aralık 2006 günlü Cumhuriyet Gazetesi'nin Pazar ekinin bol resimli haberine bir göz atalım: ***"MERHABAREV YANİ SELAM... Merhabarev, Ermeni ve Türkiyeli on fotoğrafçının önyargıları yıkmak için iki toplum arasında fotoğraflarla kurdukları bir köprü. Sergi, Karşı Sanat' ta."***

"Bir ay sürecek serginin amacı Türkiye'de ve Ermenistan'daki önyargıları yıkabilmek ve diyalog eksikliğini az da olsa giderebilmek. O yüzden de İstanbul'u Ermeni, Erivan'ı ise Türkiyeli fotoğrafçılar anlatıyor. Herich Böll Stiftung Derneği, Anadolu Kültür, Causus Media Istutue, Chrest Foundation ve Karşı Sanat çalışmaları tarafından desteklendiğini..." haberin devamından öğreniyoruz.

Yalnız haber başlığında karşı taraf fotoğraf sanatçıları için ***Ermeni*** denirken bizim fotoğrafçıların niçin ***Türkiyeli*** olarak tanımlandığını insan merak ediyor!.. Projenin ardındaki asıl gücün, ülkesi Almanya'dan başka her yerdeki ***sivil toplumculuğun*** yönlendiricisi ve finansörü Henrich Böll Vakfı olduğu görülüyor. Alman derin devletinin sivil görünümlü siyasal uzantıları Alman vakıfları dünya çapındaki etkinliklerinin en verimli sonuçlarını Türkiye' de almaktalar.

Ermenilerin ön yargılarının da, son yargılarının da Alman Vakfı'nın ilgi alanına girdiğini sanmıyoruz. Ama öncelikli hedef Türkiye ile ilgili mesailerinin verimli sonuçlar doğurduğu yazımız konusu ve diğer etkinliklerden belli oluyor. İnsanlarımızın tarih ve ulus bilincinin, sivil görünümlü siyasal nitelikli vakıf ve benzerlerince aşındırılma çabalarının çok yönlü olarak son hızla devam ettiği anlaşılıyor.

Ermeni fotoğrafçı R. Mangasaryan'ın ***"En önemli farkınız, değişik kültürlerin, dinlerin bir arada yaşadığı bir ülke olmanız. ERMENİSTAN'DA YAŞAYANLARIN YÜZDE 99'U ERMENİ'DİR"*** sözleri gazetenin başlıktaki Ermeni ve Türkiye'li tanımı konusunda epeyce açıklayıcı ve düşündürücü... .

Mangasaryan'ın başka amaçlar için söyledikleri Ermenistan'daki etnik arındırmanın ulaştığı oranı (göstermesi bakımından çok çarpıcı): % 99!.. Okurlarımıza Ermenistan tarafından askeri işgal altında tutulan, hukuken Azerbaycan toprağı olan Dağlık Karabağ'da, Aralık 2006 ayı içinde Ermenilerce yapılan uydurma bir halk oylaması sonucu alınan kararla bağımsızlık ilanını anımsatalım. Gerçekte yapılan tarihsel ve hukuksal olarak Azerbaycan toprağı olan Dağlık Karabağ'ın bir oldu bitti ile Ermenistan'a ilhakıdır.

10 Aralık 2006 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'ne göre Türkiyeli (!) Fo-

toğrafçı Ö. Yurdalan, Erivan'dan çok olumlu izlenimlerle, ortak kültürel paydaların varlığına tanıklıkla dönmüş...İyi ki olumlu izlenimlerle dönmüş. Foto Yurdalan'ın izlenimleri olumsuz olsaydı projelerine harcadıkları bir kapiğin bile hesabını tutan Alman dostlarımızı çok üzerdi!

12 Aralık 2006 tarihli Cumhuriyet'te ise, yine Erivan'dan dönen Leyla Tavşanoğlu' nun izlenimleri çok farklı: ***"Ermenistan" da Türk Olmak Zor: Erivan'da eski bir Ermeni şarkısının CD'sini almak istiyorum. Tezgahtar nereli olduğumu öğrenince bana satmak istemiyor. Elim boş dönüyorum."*** Bize göre hata Tavşanoğlu'nda. Niye mi? Tezgahtar aranan CD' yi bulmuş. Tavşanoğlu' na ***"Nerelisiniz?'*** diye sorunca ***"Türk'üm"*** diye yanıt verilir mi? Doğru cevap elbette ki ***"Türkiyeliyim"*** olmalıydı..."[138]

BATININ ÇİRKİN YÜZÜ…

Uluslararası Adalet Divanı'na ev sahipliği yapan Hollanda'da Srebrenica katliamı'nın sorumlusu askerlere *'onur madalyası'* verildi. Başta, birinci derece suçlu komutanları General **Thom Karremans** olmak üzere.

İnsanlığa insan haklarını öğreten, insan haklarını Birleşmiş Milletler kararına bağlayan ve yıllarca iç ve dış politikanın temeli yapan Batı, hayvanların yapmayacağı katliamın sorumlularına onur madalyası veriyor. Düşünce özgürlüğünün, ifade özgürlüğünün mimarı Batı, düşüncesini açıklayanı hapse atıyor. Bakınız Fransa, İsviçre, vesaire... Fransız parlamentosu... Bu ülkelerde, *"Ben Türklerin Ermeni soykırımı yaptığına inanmıyorum"* deme hakkı yok. Diyenin parası alınacak, kendisi hapse atılacak. Bunlar Batı'da, Avrupa'da oluyor…

Sözde özgürlükler, sözde insan hakları, sözde demokratikleşme (ABD ve batı ne kadar demokratsa) uğruna ülkenin bağımsızlığı, toprağı, insanı, yeraltı-yerüstü zenginlikleri gözden çıkarılıyor. ABD ve Avrupa, Osmanlı'dan buyana Türkiye üzerinde, silah gücüyle ulaşamadığı emellerine, şimdi büyük kitlelerin fark edemediği biçimde, ekonomik ve kültürel kanallardan sızarak, emin adımlarla yaklaşıyor. Kimilerinin "Sevr paranoyası" dediği *"Sevr gerçeğine"* hızla dönüşüyor ve ne acıdır ki, bu ülkenin bağımsızlığından yana tavrını koyması beklenen aydınlar da bu *"gerçeği"* hızlandırıyor.

Avrupa'daki kralların, kraliçelerin resimlerine söz söylemeyenler, ısrarla Mustafa Kemal'in resimlerini kaldırın, Kemalizm'i bırakın, ulusallıktan vazgeçin, kısaca sömürge olun diye dayatmada bulunuyorlar.

138) Av. Hüseyin Özbek, İstanbul Barosu Genel Sekreteri

Dünyada yeni bir çığır açan, emperyalizme ilk yenilgiyi tattıran ve ezilmiş uluslara örnek olan Kemalist devrimle ve devrimin önderi Mustafa Kemal Atatürk' ün resimleriyle uğraşmak boşuna değil. Çünkü Kemalist devrim, yeryüzünü 300 yıldır sömüren emperyalizmin yenilebileceğini tüm dünyaya göstermiştir. Bu süreçten sonra, sömürülen ülkeler uyanmaya başlamışlardır. İşte Kemalizm'e duyulan büyük öfke ve hınç, emperyalizmin ulusallık karşısında düştüğü durumun eseridir.

AB yıllardır, 2 milyar Euro'nun üstündeki parayı sözde projeler karşısında derneklere, sendikalara, vakıflara çekinmeden aktarıyor. Amaç AB' ye destek bulmak, AB karşıtlarını etkisiz hale getirmek, ulusal egemenliği parçalamak, Kemalizm ile hesaplaşmak. AB ülkelerinde işsiz, yoksul, evsiz, yardıma muhtaç birçok insan varken, Türkiye' ye karşı bu cömertliğin avukatların meslek örgütleri olan barolar ve TBB tarafından dikkate alınması gerektiği görüşündeyiz.

İZMİR BAROSU AB VE ABD YÖNLENDİMELİ PROJELERE NEDEN KARŞIDIR?

Baromuz ile AB Komisyonu arasında bağıtlanan işkencenin önlenmesinde hukukçuların rolü konulu hibe sözleşmesine o dönemin Baro Başkanı iki Yönetim Kurulu Üyesi aşağıdaki neden ve gerekçelerle karşı çıkmışlardır.

a- İzmir Barosu'nun sözleşme konusu projeyi herhangi bir yerden maddi destek almaksızın uygulayabilecek yeterlilikte olması, esas olarak bugün itibariyle mevcut komisyon ve kurullarında (Adli Yardım-İşkenceyi Önleme Grubu-CMUK vs.) raporlama ve dokümantasyon dışında sözleşme konusu işleri sürdürmekte olması,

b- Projenin raporlama ve dokümantasyon uygulaması ile bunun sonuçlarının Avrupa Birliği'ne rapor edilmesinin, ülkemiz ve benzeri ülkelerin insan hakları sicillerinin yine bu ülkelerin sivil toplum örgütlerine tutturulması ve kıvamı geldiğinde ekonomik, hatta askeri yaptırımların dayanağı olarak gün ışına çıkarılması ve bu sonuçların yayılmacılığın, işgalciliğin ve sömürgeciliğin ahlaki gerekçesi yapılması,

c- Proje uygulamasının Avrupa Birliği'nin parasal desteğine endekslenmesi ile, uluslararası hukuk, temel hak ve özgürlükleri, insan haklarını göz göre göre çiğneyen veya çiğnenmesine göz yuman Avrupa Birliği içindeki bazı devletlerin işkencenin önlenmesindeki iki yüzlü siyasetleri ile proje arasında çelişki bulunması,

ç- Ayrıca sözleşme koşulları incelendiğine; sözleşmenin değiştirilmesi, projenin denetlenmesi, bilgi ve belgelere ulaşma yetkisi, yedi yıllık uzun bir zamanaşımı, sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinin taraflar

yönünden farklılığı, projenin uygulanmasındaki yükümlülükler ve finansman garantisi yönünden risk taşıması nedenleriyle, sözleşmenin imzalanmasına ve bu şekilde uygulanmasına karşıyız" denilmiştir .

İzmir Barosu Yönetim Kurulu, bir önceki Yönetim Kurulu'nun karşı oy yazısındaki gerekçelere aynen katılmış ve AB veya bir başka dış destekli fonun kullanılmaması yolunda karar almıştır. 7 Aralık 2004 tarihli kararın gerekçeleri on madde halinde kamuoyuna duyurulmuştur. Madde sıralamasına göre AB'nin Türkiye'ye yönelik dayatmaları özetle şöyledir:

Avrupa Birliği Türkiye'den Neler İstiyor?

1. Türkiye Kıbrıs'ta işgalcidir. Türk Ordusu Kıbrıs'tan çıkarılacaktır. Avrupa Birliği'ne alınan Rum yönetimi bütün Kıbrıs'ı temsil edecektir.

2. Ege sorunu Avrupa Birliği üyesi olan Yunanistan'ın istemlerine uygun olarak çözülecektir.

3. Türkiye'nin güneydoğusu "özerklik, federasyon vs." adı altında Kürdistan yapılacak ve Türkiye'den ayrılacaktır.

4. İstanbul'daki Fener Patrikhanesi "Ekümenik" olacak, dünya Ortodoksluğunun merkezi haline getirilecektir.

5.Türkiye, 1915–1923 yılları arasında (Ermeni soykırım iddialarına, Pontus ve Süryani soykırım iddiaları eklenmiştir.)soykırım yaptığını ve böylece Ulusal Kurtuluş Savaşımızın aslında bir soykırım olduğunu, bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti'nin soykırımla kurulduğunu kabul edecektir.

6. Lozan Antlaşması geçersizdir.

7.Türkiye, Müslüman olmayan azınlıkların dışında, Kürt ve Alevi gibi çeşitli etnik azınlıkları ve dinsel cemaatleri olduğunu kabul edecektir.

8. Azınlıklar ve cemaatler, etnik ve dinsel kimlikleriyle parlamentoda temsil edilecektir.

9. Türkiye'de azınlıklar kendi derneklerini, kendi partilerini, kendi okullarını kurabilecektirler.

10. Fırat ve Dicle suları uluslararası denetime bırakılacaktır.

Baro Yönetim Kurulumuz AB Komisyonu ile bağıtlanan hibe sözleşmesinin iptaline ilişkin bu gerekçelerin, Avrupa Konseyi ile TBB'nin bağıtladığı hibe sözleşmesi için de geçerli olduğu görüşündedir.

"Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun, gayet iyi hatırlıyorum, ilk aldığı kararlardan birisi, ülkemiz yurttaşlarına tanınan hakların dışında ve üstünde ayrıcalık sayılabilecek hiçbir hak ve imkanın peşinde olmamak diğeri de ne kadar ihtiyaç içinde olu-

nursa olsun (bu karar alındığı zaman Birlik kırtasiye ihtiyaçlarını karşılamakta bile zorluk çekiyordu) başta merkezi idare olmak üzere hiçbir kurumdan, kuruluştan para talep etmemek, yapılmak istenen mali yardımları reddetmektir." Av.Cengiz İlhan

İzmir Barosu'nun 1974 – 1978 dönemi Başkanı ve Türkiye Barolar Birliğinin ilk oluşturulan Yönetim Kurulu üyeliği yapan ve aynı zamanda 1136 sayılı Avukatlık Yasası'nın kabulünde çok değerli emeği geçen Avukat Cengiz İlhan'ın konuya ilişkin 22.03.2005 tarihli saptama ve değerlendirmesi de aynen şöyledir:

İzmir Barosu Ciddi ve Etkin Bir Hukuk Kurumudur

"İzmir Barosu, ciddi, etkin bir kurumdur. Kuruluşundan bu yana, ***"insan haklarına dayalı, milli, demokratik, laik ve sosyal devlet" idealinin yanında yer almış, insan haklarının, daha genel hukukun, hukuk ilkelerinin hayata geçmesi, yurttaşlarımızın yaşamının çağdaş bir yaşam biçimine dönüşmesi için mücadele etmiştir.*** Bu, bugüne kadar böyle olduğu gibi bundan sonra da böyle olacaktır. Buna işkenceyi önlemek, işkence yapanların yasalar uyarınca cezalandırılmasını sağlamak dahildir. Bir başka deyişle, insan hakları, işkencenin ortadan kaldırılması, Baromuzun yerleşik düşüncesine göre devletimizin ideallerinin dışında değil, içindedir, bu ideallere dahildir. Sorun, özellikle 12 Eylül rejimi ile güçlenen bir zihniyet bir uygulama sorunudur. Toplumumuzun çok uzak bir geçmişe dayanan demokratik mücadelesi, sonunda amacına ulaşacak, "insan haklarına dayalı, milli, laik ve sosyal devlet", demokratik, ilke, kurum, yorum ve uygulamalarıyla tam bir şekilde hayata geçecektir. Bunu tekrarlamağa şunun için gerek gördüm:

-İşkenceyle mücadele bu günün olayı olmadığı gibi kimsenin, hiçbir grubun tekelinde değildir. Hiç kimse işkenceyle mücadele ile kendi yönetimini veya kendi grubunu özdeşleştiremez.

– Avrupa Birliği ile anlaşarak, oradan alının para karşılığı İşkence Önleme merkezi kurmak, işkence ile mücadelenin tek yolu değildir. Seçimle gelmiş, her yönetimin mücadele yöntemlerini seçme ve uygulama hakkı, bundan önceki yönetimlerin olduğu gibi, vardır. Bu yöntemlerin tartışması Genel Kurulda yapılır. Nasıl ki önceki yönetimin uyguladığı yöntem Ekim/2004 Genel Kurulunda tartışılmış, bu yöntemi uygulayan, savunan arkadaşlarımız seçimleri kaybetmişlerdir. Bir başka değişle Genel Kurulumuz, uygulanan yöntemi reddetmiştir. Önümüzdeki Genel Kurula kadar buna saygı duymak gerekir.

– Alan daraltmak, konuyu bir yöntem tartışmasından çıkarıp, tek seçenek bırakmaya, bir işkenceyi önlemekten yana olanlar olmayanlar tartışması dönüştürmeye çalışmak gibi slogancı, kolaycı tutumlar ba-

romuzun ciddiyetine uygun düşmez. Uzun zamana yayılmış, tükenmez çabalarla oluşturulmuş baromuzun kurumsal yapısı, ciddiyeti ve inandırıcılığı bundan zarar görür. Kurmak zor, bozmak çok kolaydır. Baro hepimizindir, hepimizin ortak çabaları ile bu günlere gelmiştir.

– Zaten iki yöntem arasında, aşağıda görüleceği üzere, ciddi bir fark bulunmamaktadır. Her iki yöntem, işkenceyle mücadelede Baro'nun yasal "Adli Yardım Kurumu" temelinde birleşmektedir. Bir başka deyişle her iki yönteme göre "İşkenceyi önleme grubunda" çalışan meslektaşlarımızın "hukuksal yardım çalışmaları" sonuçta bir "adli yardım" faaliyetidir. Önceki yönetim ile şimdiki yönetim arasındaki fark; önceki yönetimin "işkenceyi önleme grubu" adı altında çalışma yapan bu grup üyelerinin diğer konularda "adli yardım" çalışması yapan meslektaşlarımdan ayrılarak, ayrıcalıklı, uzman olarak onlara yardımcı konumlarını sürdürmelerini istemekten, önceden olduğu gibi "İşkenceyi önleme grubu" için oluşturulan "özel ödeme tarifesinden" yararlanmalarını sağlamaktan ibarettir.

2-Konu, bugüne kadar tartışılmamış, baro yöntemlerinin hak ve yetkileri ile ilgili hukuki tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Baro yönetim kurulunun, yurtdışı merkezli bir kurum olan Avrupa Komisyonu ile sözleşme yapması ile bu konu daha da önem kazanmıştır. Sanıyorum ki, bu, Türkiye baroları tarihinde ilktir, her zaman bir emsal oluşturabilir, hukuki olarak tartışılması, kanımca, şarttır.

– Önce ele alınması gereken, şüphesiz yöntemdir. Bir başka deyişle "İşkenceyi önleme projesini" girişimini başlatan, Avrupa Birliğine başvuruşunu sonradan öğrendiğimiz baromuz 2002-2004 yönetimi ile bunu sonuçlandıran 2002-2004 yönetiminin benimsediği tutumdur. Bu tutumun demokratik olduğu söylenemez. Zira bu yöntem ne açıktır ne de katılımcıdır. Avrupa Birliğine yapılan başvuru, bu başvuru sonucu imzalanacak sözleşmenin koşulları, alınan paranın tutarı, baromuzun üstlendiği yükümler meslektaşlarımıza açık olarak duyurulmamış, bu merkezde görev almanın karşılığında yapılan ve yapılacak ödemelerden hiç söz edilmemiştir. En azından yanıltıcıdır., bir bakıma gizlenmiştir de diyebiliriz. Ekim/2004 faaliyet raporunda "İşkencenin önlenmesinde Hukukçuların Rolü Projesi ve Proje kapsamında gerçekleştirilecek olan gönüllü hukuksal yardım" faaliyetinde görev alan meslektaşlarımız, "Gönüllü hukuksal yardım Listesi" olarak tanımlanmış, bunun nasıl oluşturulduğu anlatılmıştır. (sayfa 170). "Gönüllülük", karşılığında bir şey beklemeden, isteyerek yapılan çalışmayı ifade eder, zaten ilke olarak baro görevleri ücretsizdir. (Av.K.78 mad).. İfadeler, daha çok, ücretsiz bir baro görevini çağrıştıracak niteliktedir. Konu, ancak, Ekim/2004 Genel Kurulunda, bir arkadaşımızın eleştirisi ve önceki

Başkanımız Bahattin Özcan Acar'ın açıklamaları ile gündeme gelmiş, bütün boyutlarıyla anlaşılabilmiştir. Bunun demokratik teamüllere uygunluğunu ileri sürmek, savunmak oldukça zordur. Yönetimlerin, özellikle Baromuz gibi demokratik hak, usul ve yöntemlerin savunucusu olmuş bir kuruluş yönetiminin, rutin baro görevlerinin dışında, değil baromuzun, hatta, Türkiye baroları tarihinde ilk sayılabilecek, böyle bir konunun, genel kurulu açıklıkla sunulmaması, meslektaşlarımıza konuyu bütün yönleri ile kavrama ve değerlendirme olanakları sağlanmaması, kanımca, kötü bir gelişme olmuştur. Yönetimlerin bir görevi de kurumlarında iyi teamüller yerleşmesine yardımcı olmak, iyi örnekler yaratmaktır. Bu maalesef kötü bir örnek olmuştur.

3-Tartışılması gereken diğer bir husus da, Baro Yönetim kurulunun yetkilerin devri ve ehliyetinin sınırıdır. Baromuz, diğer benzerleri gibi Anayasanın 135 maddesine göre yasa ile kurulmuş, "kamu kurumu niteliğinde bir meslek teşekkülüdür." Görev hak ve yetkileri, kanunla düzenlenmiştir. Bir başka deyişle yönetim kurulunun görevlerinin, yetkilerin ve ehliyetinin dayanağı yasaldır. Bu yetkiler devredilemeyeceği gibi genişletilemez de. İstisnası, Avukatlık Yasasının 95 maddesinin son fıkrasında yazılıdır; "Yönetim kurulu, -ancak- ikinci fıkranın 4 ve 5 numaralı bentlerinde yazılı görevleri bazı üyelerine devredebilir." Baro yönetim kurulu, bu iki bendin dışında, aralarında 2002 Yönetim Kurulu raporunda (s.175) "İşkenceyi Önleme Grubunun" yasal dayanağı gösterilen Avukatlık yasasının 95.maddenin ikinci fıkrasının 21 numaralı bendinde yazılı olan "Hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak, korumak ve bu kavramlara işlerlik kazandırmak." görevi de dahil olmak üzere, hiçbir görevini "sorumlu üye" adı altında bazı üyelerine devredemez. Bu elbette şu anlama gelir; yönetim kurulu "insan haklarını savunmak ve korumak" görevinin yerine getirilmesi için bir veya iki üyesine yetki devrederek, örneğin "İnsan haklarını koruma merkezi" veya "İşkenceyi Önleme merkezi" gibi idari birimler kuramaz. Kurarsa ne olur; hukuk açısından keenlemyekün (hükümsüz) olur. Adları ne olursa olsun baro yönetim kurulu tarafından oluşturulan bu gibi toplulukların hepsi birer "yönetim kurulu komisyonudur", kararlarının tamamı, danışma (istişari) niteliklidir. Görev süreleri de, yönetim kurulunun görev süresi ile sınırlıdır, yani iki yıldır. Bu komisyonları, gerekli görüp, yenileyerek, sürdürmek veya gerekli görmemek tamamen yeni yönetim kurulunun takdir ve yetkisindedir. Konu ehliyet yönünden de aynı şekildedir. Baro başkanı, "baroya yapılan bağışları kabul edebilir" (Av.K.97/3) burada yasal bir sorun yoktur. Eğer beraberinde yükümlülükler getirmemiş olsa ve Belçika Hukukuna tabi bulunmasa, Avrupa Komisyonu tarafından yapılan toplamı 378 Euroya varan bağışın kabul edilmemesi için hiçbir hukuki sorun bulunmamaktadır. Ne var ki bu ba-

ğış, önemli şart ve mükellefiyetler içermektedir.(B.K.241), bir bakıma, içerdiği şart ve yükümler bağışın sebebini oluşturmaktadır. Baro, sözleşme ekleri ile üstlendiği yükümleri yerine getirdiğini kanıtlamak, kanıtlayamadığı takdirde, aldığını parayı iade etmek zorundadır. Bir başka deyişle sözleşmenin hukuki nitelendirmesini içerdiği hak ve yükümleri göz önüne alarak yapmak gerekir. Bu bakımdan, kanımca, sözleşmeyi bizim hukukumuz yönünden, adı her ne kadar "bağış sözleşmesi" de olsa, bir bağışlama olarak kabul etmek oldukça zordur. Ekleri ile birlikte bir bütün olan sözleşmenin şartları, her ne kadar amaç, baromuzun görevleri arasında olan, İşkenceyle mücadele ise de, baronun üstlendiği yükümler, bu yükümlerin uluslararası bir kuruluşa karşı taahhüt edilmiş olması gibi hususlar da göz önüne alınarak, tartışılmalıdır. Bu üyeleri hukuki konularda fikir vermeği iş edinmiş kişiler olan, baromuz gibi bir kuruluş için gerekmenin ötesinde, şarttır. Bir başka değişle, "idarenin hukuka aykırı işlemlerini" haklı olarak, tartışma konusu yapan ve eleştiren baromuz, kendisi de bir "idare olarak" işlemlerini yetki ve ehliyet yönlerinden tartışmalı, değerlendirilmelidir.

4-"İşkenceyi önleme projesinin", Mevzuat taraması, Eğitim seminerleri, konferanslar v.b gibi çeşitli yönleri vardır. Bunlardan birisi de, "Hukuksal Yardım"dır. Ekim/2004 Yönetim Kurulunun Çalışma Raporunda ifade şöyledir: (...) Hukuksal yardım gönüllü avukatlar tarafından hiçbir ücret alınmadan yürütülmüştür. Gruba yapılan başvuruların zamanla artması nedeniyle grupta çalışan avukatlar talebi karşılayamaz duruma gelmişlerdir. Bu nedenle işkence mağdurlarına hukuksal yardım sağlama işi İzmir Barosu Adli Yardım Bürosunda görev yapan meslektaşlarla ilişkilendirilmiştir." "Bu sistemde görevlendirmeler Adli Yardım Listesi ve İşkencenin Önlenmesinde Hukukçuların Rolü Projesi Gönüllü Hukuksal Yardım üzerinden yapılmaktadır." (s.169). Anlaşıldığına göre işkence ilgilisinin başvurusunda birisi Adli Yardım Listesinden diğeri de İşkenceyi Önleme grubundan olmak üzere iki avukat görevlendirilmektedir. Adli Yardım listesine göre yapılan görevlendirmeler ve karşılığı ödemeler, işkenceyi önleme projesinin "hukuksal yardım bölümünün" her şeyden önce bir adli yardım olarak nitelendirilmesi anlamına gelmektedir. Bu arkadaşlarımıza ödemeler, bir "adli yardım hizmeti" olarak, adli yardım hesabından yapılmıştır., eşitlik ilkesine uygun davranıldığı sürece yasaldır. Ne var ki, aynı iş için, bundan ayrı olarak "işkenceyi önleme grubu" olarak adlandırılan gruptan da adı "gönüllü" görevlendirilen ikinci avukata da, Adli Yardım hesabı dışından, bir başka değişle Avrupa Komisyonu hesabından, baroca ikinci bir ödeme yapılmaktadır. Bu yasal olmadığı (ikinci dönemin yasal dayanağı yoktur) gibi bir ayrımdır, etik de değildir. Adli Yardım hesabı dışında, Baronun, meslektaşlarımıza baro aracılığı ile üstlendikleri avukatlık hizmetleri

karşılığı olarak bir ödeme yapılması mümkün değildir. Ödeme yasallığını "Adli Yardım" hizmetinden alır. Ama ödemenin hukuki olmasının bir diğer şartı da, özellikle ödemeyi yapan idare bakımından, "eşitlik ilkesi"ne uygun davranılıp, davranılmadığı, gerek görevlendirme ve gerekse ödemeler bakımından bazı meslektaşlarımıza grup üyesi, eğitim görmüş işkence uzmanı v.b nitelikler izafe ederek öncelik ve ayrıcalık tanınıp tanınmadığı, Avrupa komisyonuyla yapılan sözleşme ve alınan paraya dayanarak farklılık yaratılıp yaratılmadığıdır. Bu konular açıklığa kavuşturulmalıdır. Eşitlik, idarenin hukuka bağlılığının temel ilkesidir ve bu ilke "Adli Yardım Yönetmeliğinde, ayrıca ifade edilmiştir:"Adli yardım görevi serbest çalışan avukatlara eşitlik ilkesi esaslarına göre verilir".(mad.5) Baro yönetimi üyesi avukatlar arasında eğitim görmüş, görmemiş, uzman v.b şeklinde ayrım ve buna dayanarak görevlendirme yapamaz, bu ve benzeri gerekçelerle eşitlik ilkesine aykırı davranamaz. Buna ne hakkı ne de yetkisi vardır.

5-Konu sadece hukuki değil, "baroculuk" yönünden de tartışmaya açıktır. Başta, insan hakları merkezi, işkenceyi önleme grubu gibi çeşitli adlarla baro içersinde, yönetim kurulu dışında, idari yetkileri haiz, dışa dönük, baronun diğer üyelerine kapalı birimler oluşturmak olmak üzere baro görevlerini doğrudan veya dolaylı olarak ücretli hale getirmek, bu birimlerde görev alan meslektaşları konunun uzmanı, baro adına başvurulacak görevli v.b niteliklerle tanıtmak ve atamak, bu görevlileri baro web sitesinde ilan etmek gibi baro tarafından bazı meslektaşlarımıza, iş temininde etkili olabilecek özellik tanıma şeklinde algılanabilecek hususlar üzerinde ciddiyetle durulmalı, konular tüm yönleri ile tartışılmalıdır.

Baro Görev ve Hizmetleri Ücretsizdir

Baromuzun temel ilke ve çalışmalarından birisi ve önde geleni Baro görev ve hizmetlerinin ücretsiz oluşudur. Baromuzun seksen beş yıllık geçmişinde bu konu üzerinde özellikle ve dikkatle durulmuş, baro görevlerinde, hacmi ve yükü ne olursa olsun, ne şekilde isimlendirilirse isimlendirilsin, görevlilere ödeme yapılması hiçbir şekilde düşünülmemiş, böyle bir husus, görevli görevlendiren, kimsenin aklından geçmemiştir. Camiamız, profesyonel baroculuğa, bunun yaratacağı, sendika ağaları örneği, atalete her zaman karşı olmuş, böyle bir sonuç yaratabilecek her yolu özenle kapatmıştır. Başta kendi baromuz olmak üzere "baroların bağımsızlığı", üzerinde ısrarla ve ödünsüz durulan ikinci ve önemli bir konudur. Baroların bağımsızlığını, merkezi yönetime karşı yasalarca tanınan veya tanınacak olan yetki ve haklara indirgemek,

bundan ibaret saymak konunun bir yönüdür. Asıl önemlisi, baroların, "fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür" bir kuruluş olarak çalışmalarını sürdürmeleridir. Bunun da birinci şartı "inandırıcılıktır", güven yaratmaktır. Burada sorulacak soru şudur; ülke içinden veya dışından çeşitli kuruluşlardan hangi isimle olursa olsun para alan bir baro ne kadar inandırıcı olabilir, fikirlerinde, eylem ve işlemlerinde ne kadar güven yaratabilir? Baromuz, bunun her zaman bilicinde olmuş, hangi şartlarla olursa olsun, hiç kimseden para talep etmemiş, hiçbir şekilde para kabul etmemiştir. T. Barolar Birliği Yönetim Kurulunun, gayet iyi hatırlıyorum, ilk aldığı kararlardan birisi, ülkemiz yurttaşlarına tanınan hakların dışında ve üstünde ayrıcalık sayılabilecek hiçbir hak ve imkanın peşinde olmamak diğeri de ne kadar ihtiyaç içinde olunursa olsun (bu karar alındığı zaman Birlik kırtasiye ihtiyaçlarını karşılamakta bile zorluk çekiyordu) başta merkezi idare olmak üzere hiçbir kurumdan, kuruluştan para talep etmemek, yapılmak istenen mali yardımları reddetmektir. Bugün ülkemizde ve ülkemiz dışında Barolar Birliğinin ve baroların etkin ve saygın konumunun temelinde elbette bu ödünsüz baroculuk anlayışı vardır. Avrupa Birliği Komisyonundan, yüklediği koşulları kabul ederek alınan para, bu koşulların uygulanması ve dağıtılması bu ilkeler çerçevesinde yeniden değerlendirilmelidir.

6- İzmir Barosu Yönetim Kurulu 24.07.2003 tarihli toplantısında; önceki Başkan Bahattin Özcan Acar ve önceki yönetim kurulu üyeleri Av. Ahmet Hamdi Yıldırım Avukat Hasan Yalçın'ın karşı oyları ile; " İşkencenin Önlenmesinde Hukukçuların Rolü adıl projenin sözleşmesinin Avrupa Komisyonundan gönderildiği şekli ile aynen imzalanmasına" karar vermiştir. Karşı oy yazısı şöyledir:

a- İzmir Barosu'nun sözleşme konusu projeyi herhangi bir yerden maddi destek almaksızın uygulamayabilecek yeterlilikte olması, esas olarak bugün itibariyle mevcut komisyon ve kurullarında (Adli Yardım-İşkenceyi Önleme Grubu-CMUK vs.) raporlama ve dokümantasyon dışında sözleşme konusu işleri sürdürmekte olması, b- Projenin raporlama ve dokümantasyon uygulaması ile bunun sonuçlarının Avrupa Birliğine rapor edilmesinin, ülkemiz ve benzeri ülkelerin insan hakları sicillerinin yine bu ülkelerin sivil toplum örgütlerine tutturulması ve kıvamı geldiğinde ekonomik, hatta askeri yaptırımların dayanağı olarak gün ışına çıkarılması ve bu sonuçların yayılmacılığın, işgalciliğin ve sömürgeciliğin ahlaki gerekçesi yapılması, c-Proje uygulamasının Avrupa Birliğinin parasal desteğine endekslenmesi ile, uluslararası hukuk, temel hak ve özgürlükleri, insan haklarını göz göre göre çiğneyen veya çiğnenmesine göz yuman Avrupa Birliği içindeki bazı devletlerin iş-

kencenin önlenmesindeki iki yüzlü siyasetleri ile proje arasında çelişki bulunması, ç- Ayrıca sözleşme koşulları incelendiğine; sözleşmenin değiştirilmesi, projenin denetlenmesi, bilgi ve belgelere ulaşma yetkisi, yedi yıllık uzun bir zamanaşımı, sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinin taraflar yönünden farklılığı, projenin uygulanmasındaki yükümlülükler ve finansman garantisi yönünden risk taşıması nedenleriyle, sözleşmenin imzalanmasına ve bu şekilde uygulanmasına karşıyız."

Bu sözlere eklenecek bir şey yoktur. Avrupa Birliği Komisyonu, siyasi bir kuruluştur. Çalışmaları, yöntemleri, "insan hakları" anlayışı hukuki olmaktan çok siyasidir ve Avrupa Birliği ülkelerinin çıkarlarına göre yönlendirilmektedir. Ülkemizde Avrupa Birliğinin yurttaşlarımızın bütünden çok etnik farklılıklara, dini tarikatlara önem ve öncelik verdiği, insan haklarından gelenlin değil, etnik farklılıklara, dini tarikatlara önem ve öncelik verdiği, insan haklarından genelin değil, etnik farklılıkların haklarını anladığı, bir bakıma bunları teşvik ettiği, farklılıklar yararına siyasi ayrımcılık yapıldığı kanaati yaygındır. Bu bakımdan ülkemizin çıkarları ile Avrupa Birliği çıkarları doğrultusunda yapılan çalışmaların ayni zamanda ülkemizin, yurttaşlarımızın bütününün çıkarları doğrultusunda yapılmış çalışmalar anlamına gelip gelmediği hususu henüz kesinlik kazanmamış, tartışılması gereken bir düşüncedir. Tartışmasız olan, para karşılığı Avrupa Birliği Komisyonu yükümlerinin kabul edilmesi ile, İzmir Barosunun, sözleşme maddelerinde de açık olarak görüleceği üzere, Avrupa Birliği Komisyonu adına ve hesabına çalışan bir kurum haline getirilmiş olmasıdır.

Sonuç: Yukarıda etraflıca açıklamaya çalıştığımız üzere konunun Avrupa Birliği Komisyonu ile yapılan sözleşme ve bu sözleşme ve uygulaması ile ortaya çıkan baroların yetki ve ehliyetleri dahil hukuki ve idari sorunların tartışılıp, irdelenmesine ihtiyaç vardır."

Türkiye Barolar Birliği'nin ilk (kurucu) yönetim kurulu üyesinin işaret ettiği ilke kararına uyulması gerekir. Yönetimdeki süreklilik ilkesi bunu gerekli kılar.

4-5-6 Mart 2005 tarihlerinde Balıkesir'de yapılan 29 Baronun katıldığı Barolar Bölge Toplantısı Sonuç Bildirgesinin 15. maddesinde: "Savunma ve hak arama mesleğinin kurumları olan TBB'nin ve Barolarımızın bağımsızlığının vazgeçilmez bir temel hukuk ilkesi olarak kabul edildiğini ve mesleki ve kurumsal bağımsızlığımızı savunma kararlılığı içinde bulunduğumuzu, meslek örgütümüz olan Baroların Ulus üstü Kurumlarla vesayet ilişkisi sonucunu doğuracak ve hukuk kurumlarını boyunduruk altına alacak parasal ilişkileri kabul etmediğimizi" kamuoyunun bilgisine sunarız denilmiştir.

Hiç kuşku yoktur ki Türkiye'deki tüm baroların katılımı ile oluşan

TBB Yönetim Kurulunun eylem ve kararlarında baroların toplantılarında oluşan genel ve ortak iradeye uygun karar alması gerekir. Barolar ve TBB arasında sağlıklı iletişim ve dayanışma kurmanın yolu ve yöntemi de budur.

Baromuz, yargıç ve savcıların, TÜSİAD ve Bahçeşehir Üniversitesi tarafından ortaklaşa düzenlenen AB destekli bir proje ile AİHM'in hukukçuları tarafından eğitilmesine yukarıda yargıçların eğitimi bölümünde belirtilen neden ve gerekçelerle karşı çıkmıştır.

Özetle, yabancıların öneri ve öğütleri (plan, proje ve programlarını uygulamanın) sonucunda TBMM adeta bir çeviri (tercüme) bürosuna dönüştürülmüş, TBMM'de ulusun istenç ve egemenliği yerine, emperyal odakların istenci egemen duruma gelmiştir. İkiz İhanet yasalarından tutunuz, yabancılara toprak satışına varıncaya değin, ülkemizi ve ulusumuzu felakete sürükleyecek pek çok yasal düzenleme parlamentodan geçirilmiştir. Gelinen noktada, yurdumuz yasama, yürütme ve yargısına dış odakların müdahale ettiği yarı sömürge bir ülke konumuna itilmiştir. Ülkenin tümlüğü, ulusun tekliği, devletin üniter ve laik yapısı çok ciddi tehdit ve tehlike altındadır. Siyasal gücü elinde tutanların rejimi değiştirme istekleri ile emperyal odakların istekleri örtüşmektedir. Yeni Sevr haritaları elden ele dolaşmaktadır.

Baroların ve özellikle Türkiye Barolar Birliğinin olumsuz gidişe karşı, avukatları ve toplumu uyarma görev ve ödevleri vardır.

Sonuç: Yukarıda sayılan nedenlerle Türkiye Barolar Birliği'nden itiraza konu kararını gözden geçirilmesi ve hatalı karardan dönülmesinin ve sonucun baromuza bildirilmesinin istenmesine, İzmir Barosu'nun proje içinde yer almamasına, kararın TBB ve tüm barolara iletilmesine, oybirliği ile karar verildi. 26.03.2007

Türkiye Barolar Birliği İzmir Barosu'nun Bu Başvurusunu Reddetti.

Verilen Yanıt Aynen Şöyledir:

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
BAŞKAN ÖZEL

Sayın
Avukat Nevzat ERDEMİR
İzmir Barosu Başkanı

İlgi: İzmir Baro Başkanlığı'nın tüm barolara gönderildiği bildirilen 11.1.2007 gün ve 11 sayılı kararı.

Yukarda gün ve sayısı belirtilen baro kararına karşı kişisel olarak yanıt vermemeyi, bu denli haksız ve dayanaksız bir kararın değerlendirmesini barolarımızın yapmasını istemiştim. Ancak TBB Yönetim Kurulu 28.01.2007 günlü toplantısında bu hak edilmeyen eleştirilere yanıt verilmesini öngören anlayışı benimsediği için aşağıdaki açıklama ve bilgi notunu değerlendirmelerinize sunuyorum.

İzmir Barosu Yönetim Kurulu, 11.01.2007 tarihinde 11 sayılı bu kararı ile, "yukarıda sayılan nedenlerle Türkiye Barolar Birliği'nden itiraza konu kararını, gözden geçirmesini ve hatalı karardan dönülmesinin ve sonucun baromuza bildirilmesinin istenmesine, İzmir Barosu'nun proje içinde yer almamasına, kararın TBB ve tüm barolara iletilmesine, oybirliği ile karar verildi "şeklinde görevi olmayan bir karar almış. Ve bu kararı yine geleneklerimizde ve uygulamalarımızda olmayan bir yol izleyerek tüm barolarımıza ve Türkiye Barolar Birliği'ne bir yazıya bağlı olmadan fakslamıştır.

Bu kararda ileri sürülen iddialara karşı diyeceklerimi ve karar hakkındaki düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

İzmir Barosu Yönetim Kurulu'nun anılan kararı Avukatlık Yasası'na, meslek etik ve dayanışması yanında, yıllardır savunduğumuz baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin bağımsızlığına aykırı, haksız ve dayanaksız bir karardır. Çünkü; Avukatlık Kanunu'nun baro yönetim kurullarının görevlerini düzenleyen 95.maddesi kapsamında böyle bir karar almaya yasal olanak yoktur.

Buna karşın, TBB Yönetim Kurulu'nun görevlerini düzenleyen Avu-

katlık Kanunu'nun 110. maddesinin 1, 2, 6, 9, 12, 13, 15 ve 17. bentlerinin emredici hükümleri bu ve benzeri projeleri yaşama geçirmeyi görev olarak düzenlemiştir. Özellikle 110.maddenin 1. fıkrasında düzenlenen "...Baroları ilgilendiren konularda her baronun görüşünü öğrenip, ortaklaşa görüşmeler sonunda çoğunluğun düşünce ve görüşünü belirtmek... " hükmünden hareketle 2002 yılında oluşan ortak görüş doğrultusunda projeyle ilgili öneri yapılmış ve geçen süre içinde proje olgunlaşmıştır. Başka bir anlatımla projeyle ilgili karar 2001 - 2005 yılları arasında görev yapan TBB Yönetim Kurulu tarafından alınmış, proje önerisinin çeşitli aşamalardan geçerek uygulama sözleşmesinin imzalanmasına da mevcut yönetim kurulu karar vermiştir. TBB Yönetim Kurulu tarafından proje önerisi kararı alındığı tarihte görevde olan İzmir Barosu Yönetim Kurulu'nun bu konuda hiçbir itirazı olmadığı gibi, bu ve benzeri mesleki çalışmalara büyük destek veren bir yaklaşımı vardı.

Uzun yıllar ilericiliğin, çağdaşlığın, devrimciliğin, avukat haklarının, savunmanın savunulmasının, işkencenin önlenmesinin sözcülüğünü ve savunuculuğunu yapan, AB normlarının ulusal hukuka egemen olması misyonunu üstlenen, bu konularda TBB olarak makul ve ölçülü olunması gerektiği yanında, ulusal değerlerin yadsınmaması yolundaki tavsiyelerimize karşı çıkan İzmir'de böylesi bir değişimin nedenlerini irdelemek gerekmektedir.

Şunu açıkça belirtmek isterim ki; TBB yönetimi olarak, 13 Mayıs 2001 Diyarbakır Genel Kurulu'nda hangi ilke ve görüşleri savunduk ve yaşama geçirmeyi önerdiysek bugün de o ilke ve kavramlara uygun yönetim anlayışımızı sürdürmekteyiz. Yani başka bir anlatım la TBB olarak biz aynı çizgimizi korumaktayız. Ancak İzmir Barosu son dönemlerde dernekçilik anlayışından ve kimi dar ideolojik etkilerden bir türlü kurtulamamakta ve olaylara geniş düzeyde bakamamaktadır.

Bunun iki somut örneğini bu günlerde peş peşe yaşadık. Birincisi yanıt verdiğimiz ve tamamen kendilerine "Cumhuriyetçi Avukatlar" olarak tanımlayan ve "Avukatlar Derneği"nin dünya görüşünü yansıtan İzmir Barosu'nun 11.1.2007 gün ve 11 sayılı karan ve yine kendilerine "Çağdaş Hukukçular ': tanımını uygun görerek dernekleşen meslektaşlarımızın kurduğu derneğin "İzmit Şubesi"nin basın açıklaması. '

TBB tarafından tüm barolardan gelen görüş ve düşünceler doğrultusunda bir çalışma yapmak üzere, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez, Prof. Dr. Haluk Burcuoğlu, Prof. Dr. Erdener Yurtcan, Prof. Dr. Erzan Erzurumluoğlu, Prof. Dr. Meral Sungurtekin ve TBB Yönetim Kurulu Üyesi Cengiz Tuğral'dan oluşan bir "Avukatlık Yasası Komisyonu" oluşturul-

muştur. Bu komisyon çalışmalarını tamamladıkta sonra ortaya çıkan belge tüm barolarımıza yollanmıştır. Barolarımızın bu belge üzerinde yaptığı değişiklik önerilerini görüşmek ve çeşitli düşünceler doğrultusunda tamamen öneri niteliğinde bir "Avukatlık Yasası Değişikliği Taslağını" belirlemek üzere TBB yönetim, disiplin ve denetim kurulları Bursa Baromuzun başkanı sayın Av. Asude Şenol'un da katılımıyla Bursa'da iki gün süren çalışma sonunda bir öneri metni hazırlamıştır. Tamamen tartışmaya ve eleştiriye açık olan bu metin TBB Web sayfasına konulmuştur. Amaç tüm iyi niyetli eleştiri ve önerileri aldıktan sonra değişiklik taslağını yeniden gözden geçirmektir. çünkü bu metni hazırlayan değerli meslektaşlarımızdan birçoğunun çeşitli maddelere çekincesi ve ciddi muhalefeti vardır.

TBB'nin açıklık, saydamlık, şeffaflık ve gün ışığında yönetim anlayışının bir gereği olarak Web sayfasına konan ve "Değişiklik Taslağı" olduğu açıkça vurgulanan çalışmaya karşı "Çağdaş Hukukçular Derneği İzmir Şubesi"nin meslektaşlarımıza ve kamuoyuna yaptığı basın açıklaması son derece ilginçtir.

Çok uzun olan basın açıklamasının sadece son bölümünü bilgilerinize sunacağım:

"...Bu yasa tasarısının, tarihin bu anında bize dayatılması tesadüfi bir olgu değildir. 90'lı yıllarla birlikte emperyalizmin, neo-liberalizm adı altında dünya çapında başlattığı ve adına "Washington Konsensüs" denilen, emekçilerin ve çalışanların yüzyıllar süren mücadeleleri sonucu kazınılmış sosyal güvenlik haklarını yok eden, sağlık, eğitim ve adalet gibi kamusal hizmetleri özelleştirerek, piyasaya terk eden, bütün toplumsal hayatımızı bir avuç sömürücü rantiyenin keyif ve isteğine bırakan bu saldırı dalgası, ülkemizin emekçi ve çalışanlarının üzerinde uzun zamandır sürüyordu. Emekçilerin ciddi direnişiyle de karşılaşan bu dalga nihayetinde, yukarıda ayrıntılarıyla izah edildiği üzere bizlere de çarptı. Özellikle ücretli avukatları hedefe koyarak onları plebleştiren, savunmanın bağımsızlığı, adil yargılanma ve savunma hakkını zedeleyen, avukatlık mesleğinin bekasını sorgular hale getiren GATT, IMF, Dünya Bankası patentli bu saldırı ne hazindir ki avukatların meslek örgütü olan ve "ULUSALCILIĞI kimselere bırakmayan TBB marifetiyle uygulamaya sokulmaya çalışılmaktadır... "

Kendilerinin tanımlamasıyla durumumuz gerçekten ne hazindir.

Ülke hukukçuları, avukatları ve baroları olarak amaç edindiğimiz "Eksiksiz, demokrasi, insan haklan, hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti" ilke ve kavramlarının yaşama geçme mücadelesinde, geçmişten

günümüze öncü ve lider barolarımızdan İzmir Barosu son zamanlarda hukukun temel hedefleri göz ardı edilerek derneklerin programlarının temsilcisi haline getirilmek istenmekte, bu yolda çaba sarf edilmektedir.

Oysa, çeşitli dünya görüşüne sahip büyük bir meslektaş kitlesini temsil eden Baro ve Barolar Birliği yöneticiliği ciddi ve sorumluluk isteyen bir görevdir. Bu nedenle, hiç kimse kendi özel tercih ve önceliklerini bu geniş ve büyük kitle geneline asla dayatamaz.

Aynı anlayışın başka bir bakış açısı olarak, 2002 yılında kurulan ve İzmir Barosu Başkanımız Sayın Av. Nevzat Erdemir'in Başkan Yardımcısı Sayın Av. Ferda Kardelen ve yönetim kurulu üyesi Sayın Av. Atilla Ertekin'in kurucu üye oldukları "Avukatlar Derneği"nin tüzüğündeki "Kuruluş Nedeni ve Temel İlkeleri" bilgilerinize sunulduğunda 11.1.2007 gün ve 11 sayılı İzmir Barosu Yönetim Kurulu kararının hangi saik, gerekçe ve ilkeler doğrultusunda alındığı kendiliğinden ortaya çıkacaktır.

Avukatlar Derneği'nin "Kuruluş Nedeni ve Temel İlkeleri", "... Ulusal Kurtuluş savaşını utku ile sonuçlandıran devrimci kadroların, özellikle devrimin önderi Mustafa Kemal Atatürk 'ün en büyük amacı Türkiye 'yi çağdaş uygarlık düzeyine, hatta onun üzerine çıkarmaktı. Bu ereğe varmak için köklü bir değişime, bir kültür devrimine gereksinim vardı. Yapılan devrim, laik değerlere dayalı yasaları toplum düzeyine indirgemeyi değil, tersine toplumu o yasaların çizdiği ileri toplum düzeyine çıkarmayı amaçlamıştır. Kültür devrimi ile İslam hukuku alanından çıkılmış, çağdaş kültürün bir ürünü olan, Kara Avrupa 'sı Hukukları grubuna girilmiştir. Böylesine köklü bir değişim bu kadar kısa süre içinde hiçbir ülkede bu kadar sistemli ve düşünceli biçimde yapılmamıştır.

Türk İnsanı Ortaçağın teokratik karanlığından kurtuluşunu Cumhuriyet Devrimine borçludur. Ne var ki, 1923 devrimini içine sindiremeyen karşı devrimciler boş durmadılar ve boş durmuyorlar. 2001 yılı Haziran ayında Türkiye'nin durumu Ulusal Kurtuluş Savaşının verildiği 1918-1919'lu yılların koşullarını çağrıştırmaktadır. Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde elde edilen Cumhuriyet Devrimi kazanımları Ortaçağın karanlık güçleri ve uluslar arası sermayenin saldırıları ile bir bir yok edilmektedir. Politikanın dümeni ABD ve AB'nin ekonominin dümeni ise IMF'nin ve Dünya Bankasının eline teslim olunmuştur. Mustafa Kemalin tam bağımsızlık ilkesi yok edilmiştir. Türkiye içte ve dışta Yeni Dünya Düzeni adı altında yeni mandacılığın boyunduruğu altına alınmak istenmektedir. Yurdumuzu yarı sömürge konumuna sokan emperyalist

dayatmalar halkımızı yoksullaştırmış, ulusal ekonomiyi çökme noktasına getirmiştir. Emperyalistlerin ve yerli işbirlikçilerin amacı ulusal devleti yıkıma uğratmak, Türkiye'yi bölüp parçalamak, Sevr'i diriltmek, ülkemizi sömürge haline getirmektir. Mustafa kemal Atatürk 'ün Gençliğe seslenişinde belirttiği koşullar ve onun bize verdiği tarihsel görev ile karşı karşıyayız. Bu teslimiyetçi ve gözü kara gidişe karşı mutlaka dur demek, hukuksal mücadele vermek gerek.

Türkiye'nin içine itildiği bu olumsuz koşullarda:

Usun ve bilimin egemenliği temeline dayanan Ulusal Aydınlanma Devriminin biten bir süreç olmadığına, devrimin ilkelerinin yurt sorunlarının çözümünde yol gösterici, yaratıcı ve ilerletici güce sahip bulunduğuna inanan "Kuva-yi Milliye" ruhu ile bir araya gelen "Özgürlük ve Bağımsızlık Benim Karakterimdir, Ulusun Tam Bağımsızlığını ve Tümlüğünü Yine Ulusun Kesin Kararı ve Direnişi Kurtaracaktır" diyen ve şimdiye değin çalışmalarını "Cumhuriyetçi Avukatlar" olarak sürdüren hukukçular;

Avukatlar Derneği adı altında bir dernek kurmaya;', yurdumuzun tam bağımsızlığını ve birliğini savunmaya Türk Hukukunu" ve avukatlık mesleğini, çağdaş düzeye ulaştırmak için kesintisiz uğraş vermeye karar vermişlerdir.

Dernek" Ulusal Ant" "Misaki Milli" ile belirlenen sınırlar içinde yaşayan, Türkiye Cumhuriyetine yurttaşlık bağı ile bağlı plan herkesi bir ve birinci sınıf yurttaş olarak kabul ettiğini, her türlü ayrımcı, bölücü ve dışlayıcı hukuk anlayışına karşı olduğunu, ulusal birlik ve dayanışmayı ödünsüz savunduğunu, Cumhuriyet Devrimi kazanımlarının korunmasını, geliştirilmesini zorunlu gördüğünü, eğitim ve öğretim birliğinin Kemalist Devrimin temel yapı taşı olduğunu açıklar ve bu yolda sürekli uğraş vermeyi görev sayar." denilmektedir.

Kuruluş nedeni ve temel ilkeleri bu olan "Avukatlar Derneği"nin kurucularından Sayın Avukat Nevzat Erdemir İzmir Barosu Başkanı seçildikten sonra katıldığı tüm Bara toplantılarında ve özellikle baro başkanları toplantılarında bu "dernek" kuruluş nedeni ve ilkeleri doğrultusunda, görüş ve düşünce üretmiş, konuşmalar yapmıştır. Seslendirilen bu görüş ve düşünceleri İzmir Barosu'nun kendi iç sorunu olarak kabul ediyor, yapılan tespit ve değerlendirmelerin belirli bir kısmına katılmadığımız halde, Sayın Başkanı demokrasinin gereği olarak sabırla dinliyor ve asla bir eleştiri yapmıyorduk.

Ancak, düşünce ve gerekçe olarak yukarda belirttiğim "Dernek Tüzüğü" yanında, ülkemizde son yıllarda "Atatürkçü düşünce"yi kendi te-

kel anlayışlarına göre yorumlayan, kendilerini ulusalcı olarak tanımlayan bir kesimin çıkardığı "İLERİ" adlı derginin "Atatürkçüler ne yapmalı?" konulu 13 Kasım! Aralık 2002 sayısının 256.sayfasındaki Av. Nevzat Erdemir tarafından "Cumhuriyet Devrimi ve Gelinen Nokta" konulu yazıdaki görüşlerden esinlenerek" kaleme alındığı anlaşılan "İzmir Barosu Yönetim Kurulunun 11.1.2007 gün ve 11 sayılı kararı ", ülkemizin batıya açılan penceresi olma özelliği yanında, bünyesinde her türlü " düşünceye yaşama olanağı veren, öncü, ilerici ve demokrat İzmir Baromuz için talihsizlik olmuştur.

1- Öncelikle; İzmir Barosu'nun, çalışmaların "teklif edilen proje kapsamında TBB'nin AB hukukçularının gözetim ve denetiminde" yapılmasından rahatsızlık duyduğu anlaşılmaktadır. Kararda, "Türkiye genelinde toplam 10.500 avukatı kapsayacak bir eğitim programını uygulaması, AİHS'nin ve AİHM'nin kararları doğrultusunda verilecek bir eğitimin amacının AİHM yargısının ulusal yargının üstünde bir yargı olduğu ilkesine hizmet edeceği" vurgulanmakta, bu davranışın "egemenliğin Türk ulusuna ait bulunduğuna ilişkin Anayasa kuralı ile (An.m.6) bağdaşmayacağı," hatırlatılmaktadır.

Üzülerek ifade etmek isterim ki İzmir Barosu Yönetim Kurulu üyeleri projeyi iyi okumamışlardır. Söylendiğinin aksine proje Avrupa Birliği'nin (AB) hukukçularının gözetim ve denetiminde yapılmayacağı gibi AB hukukçularının eğitim vermeleri de söz konusu değildir. Proje "Avrupa Konseyi" hukukçularınca ve sadece eğitim amaçlı olarak yürütülecektir. Yine asla denetim söz konusu değildir. Bu yanlış algılama ve bilgi eksikliği dahi projenin başlı başına önemini ortaya koymaktadır.

Çünkü Baro Yönetimi ısrarla eğitimin amacının, AİHM yargısının "ulusal yargı"nın üstünde olduğu görüşüne hizmet edeceğini, bunun da egemenliğin ulusa aidiyetine ters düşeceğini söylemektedir. Halbuki yapılan son anayasa değişiklikleriyle insan hakları konularında Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası hukuk düzenlemeleri ile Türk hukukunun çatışması' halinde Türk hukuk normlarının değil uluslararası hukuk normlarının uygulanması Anayasa'nın 90.madde hükmü gereğidir. Bu değişiklik milli iradenin yansıması olan TBMM tarafından yapılmıştır. O nedenle pozitif hukuk açısından 'ele alındığında, AİHS normları ve AİHS'ni yorumlayan AİHM içtihatlarının Türk hukukundaki yasal düzenlemeler ile çatışması halinde, bu sözleşme hükümlerini esas almayı kabul etmek aslında anayasa buyruğudur. Bu uygulamanın anayasanın "egemenliğin ulusa aidiyeti ile bağdaşmaması" şeklindeki baro görüşüne gelince, burada da büyük bir bilgi eksikliği ve onun sonucu ciddi bir yanılgı var. Üstelik bu yanılgının İzmir Barosu gibi anıt bir hukuk

kurumundan gelmiş olması daha da şaşırtıcıdır. Burada "egemenliğin aidiyeti ile kullanımı birbirine karıştırılmıştır". AB ilkelerinin tamamının anayasalarında ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında "egemenlik Ulusundur". Ulus, yetkili organları aracılığıyla (ülkemizde TBMM) sahibi olduğu egemenlik yetkisini kullanır. Nitekim yukarda da vurgulandığı gibi TBMM Anayasanın 90.maddesinde İnsan Hakları konusunda uluslararası hukuka öncelik vermiştir. Bunun anayasa ile bağdaşmaz tarafı yoktur, aksine bunun tersini iddia etmek anayasayla bağdaşmaz.

Diğer yandan Osmanlı devleti pek çok batılı tarihçinin tanımı ile bir Avrupa devleti idi. Pek çok yönden Osmanlı Devleti'nin ardılı sayılabilecek Türkiye Cumhuriyeti de bir Avrupa devletidir ve kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, bize "çağdaş uygarlık" hedefi ile batıyı, yani Avrupa'yı göstermiştir.

Türkiye Cumhuriyeti devleti Avrupa Konseyine kurulduğu 1949 yılından bu yana tam üyedir. Hukukun üstünlüğü, adil yargılanma" ve' adalete erişim kavramlarına verdiği önem gereği Türkiye 1987 yılında Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna kişisel başvuru hakkını, 1990 yılında da Avrupa İnsan Hakları Divanının zorunlu yargı yetkisini tanımıştır. Böylece ihtiyari yetki yıllar önce zorunlu yetki haline gelmiştir. Bu iki organ 1998 yılında birleştirilerek "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi" kurulmuş ve bilindiği gibi Türkiye bu Mahkeme'nin de zorunlu yargı yetkisini kabul etmiştir. Mahkeme yargıçlarından birisi Türk'tür, oniki parlamenterimiz de Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi üyesidir. Tüm bunların yanı sıra, Türkiye 1989 yılında Avrupa Konseyi bünyesinde geliştirilen "Avrupa Sosyal Şartı"na da taraf olmuştur. Öte yandan Türkiye, Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen 175 sözleşmenin büyük çoğunluğuna taraf olmuş ve bu sözleşmeleri onaylayarak Türk hukukunun bir parçası haline getirmiştir. Bu sözleşmelerden bazıları şunlardır;

-Avrupa Kültür Anlaşması,

-Şiddetin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi,

-Suçluların Geri Verilmesi Avrupa Sözleşmesi,

-İşkencenin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi,

-Ölüm Cezalarının Kaldırılmasıyla ilgili 6'nolu Protokol,

Bütün bu gelişmeler sonucu açıkça görüleceği gibi; Avrupa Konseyi'ne ve Konseyin oluşturduğu, pozitif hukuk kuralı haline getirdiği "İnsan Hakları" mevzuatına taraf olması Türkiye Cumhuriyetinin uluslararası düzeyde "siyasi ve hukuki" sorumluluğunu doğurmuştur. Bu ise hükümet değil, geçmişten günümüze süre gelen bir devlet politikasıdır. Ayrıca savunulan insan' hakları, "evrensel hukuk" konusu olması ne-

deniyle, ülkemizin uluslararası düzeyde bunun dışında bir hedef ve yaklaşım sergilemesi söz konusu olamaz.

Bu hedef toplumuzun iki yüzyıllık kavgasıdır. Batının ikiyüzlülüğü, çifte standart kullanması onların sorunudur, bizim batı düşmanlığına kapılmamızı gerektirmemektedir. Çıkarlarımıza uygun, akıllı politikalar izlemek de bizim sorunumuzdur. Şimdilerde olduğu gibi, kışkırtılan bir Batı düşmanlığı sonunda Türkiye Cumhuriyeti, kendisini Ortadoğu'nun, Kafkasların içinde bulunduğu çıkmaz kuyuya ya da cadı kazanına düşmeye hazırlamalıdır.

2- Kararda sözü edilen "AB ye destek bulmak" Ye "AB hayranları yaratma", TBB'nin misyonu değildir. TBB'nin Avrupa Birliği hakkındaki düşüncesi nettir ve bunu çok değişik platformlarda dile getirmiştir. Ama anılan' projenin mutlaka yandaş yarattığına ilişkin takıntı varsa, yaratılacak yandaşlar AB yandaşı değil, insan hakları kavramlarının yandaşı olacaklardır. çünkü TBB, Türk adalet sisteminde ihtiyaç olduğu her kesim tarafından belirtilen "yargı reformu" konusunda kendimiz için, halkımız için, Mustafa Kemal Atatürk'ün TBMM Açılış konuşmasında belirttiği "halkımız Batı 'da adalet konusunda ne varsa onu istiyor, " tespitine dayanarak bir standardı yakalamak istemektedir. Kuruluşunda İzmir Barosu'nun çok değerli temsilcilerinin de içinde bulunduğu TBB 1969 yılından bu yana bu amaçları gerçekleştirmek için uğraş vermekte olup, belirlenen bu politikadan asla sapması söz konusu değildir.

Altıncı Beş yıllık Plan hazırlıkları sırasında hükümetin "AB istiyor" yollu reform çağrılarına da aynı cevap verilmiştir. "AB istiyor" diye değil, bizim ve halkımızın hakkı olduğu için uluslararası standartta tam, bağımsız bir yargı istiyoruz. Adil yargılanma hakkının eksiksiz uygulanması" yanında, adalete erişimde de Türk hukukçusunun batılı meslektaşları kadar donanıma ve bilgiye sahip olmasını istiyoruz. Bu konudaki çalışmalarımıza katkı sunan herkesle işbirliği yapmaktan çekinmeyiz, bu tür ilişkilerden de hiçbir alınganlık duymayız. Türk hukukunun önünde bulunan pek çok sorunun bu katkılar ve benzeri işbirliğiyle aşılabildiği veya gündeme girdiği kanısındayız. (Yargıtay da Tebliğnamelerin tebliği edilmesi, C.Savcıları ile hakimler arasındaki birlikteliğin tartışmaya açılması, aynı şekilde C.Savcıları ile avukatlar arasında silahların eşitliği kavramlarının tartışılması, DGM'lerden asker üyelerin çıkarılması, Çocuk mahkemelerinin kurulması, tüketici mahkemelerinin kurulması, bağımsız kurumlar Rekabet Kurumu, RTÜK, Sermaye Piyasası Kurumu gibi kurumların kurulması)

Kimsenin kimseyi "yurtseverlik" konusunda sorgulamaya hakkı ol-

madığı gibi, hele hele proje karşıtlarını "Atatürkçü" yandaşlarını "Atatürk karşıtı" gibi göstermeye çalışmak, her şeyden önce Atatürk'ü ve onun hukuk başta olmak üzere, devrimlerini özümsememek anlamına gelir. Herhalde, Atatürk'ün olağanüstü devrimci yaklaşımlarıyla tüm hukuk sistemimizin Batı değerleri ve Kıta Avrupası hukuk sistemi üzerine inşa ettiğini İzmir Barosu'nun değerli yöneticilerine hatırlatmaya gerek yoktur sanıyoruz.

Çünkü bu tür düşünmeye ve değerlendirmeye başlandığı takdirde, kendi Cumhurbaşkanının forsu ile Avrupa Birliği'nin amblemini birbirine karıştırmak başta olmak üzere, bilimsel bir sempozyumda, dalının uzmanı bilim insanının sözleri ve açıklamaları üzerinde spekülasyonlar yapılabilecek kadar özensizlikler sergilenebilmektedir.

3- TBB, giriştiği her uluslararası ilişkide, "özgür iradesi;' ile hareket etme refleksine sahiptir. Bunun sayısız örneği vardır.', Bunun bilinmemesi arkadaşlarımızın TBB yayınları ve görüşlerini iyi takip etmemelerinin sonucu sayılmalıdır. Ancak, TBB'nin "Özgür irade "sini kısıtlayacak hiçbir eyleme, rıza göstermeyeceğinin meslektaşlarımız tarafından bilinmemesi ayrıca üzüntü vericidir.

Bunun yanı sıra, dünyayı tanımanın ve diğer uluslarla boy ölçüşebilmenin yolu o ülke dillerini ve kültürlerini öğrenmekten geçer. Çünkü evrensel bilim ve, insan hakları olgusu, tek ülkenin sınırlarına sıkışıp kalmakla ve kendi içine kapanmakla yakalanacak bir şey değildir.

Kararda sözü edilen Balıkesir Bölge toplantısında alınan "meslek örgütümüz olan baroların (doğal olarak TBB'nin) ulus üstü kurumlarla vesayet ilişkisi sonucunu doğuracak ve hukuk kurumlarını boyunduruk altına alacak parasal ilişkileri kabul etmediğimiz," yolundaki karar doğrudur. Ancak, uygulanacak projenin "boyunduruk altına alınma" veya "vesayet ilişkisi sonucu doğurma" abartısına hangi verilerle ulaşıldığını anlamak mümkün değildir. Ne kendimizden, ne kurumumuzdan, ne barolarımızdan, ne de meslektaşlarımızdan böyle bir ilişki kuşkusu duymaya da hakkımız yoktur. Aksine bizim bu gibi projelere yakın durmamızın nedeni, kendimize güvenimizden dolayı ve bu gibi çalışmaların kötüye kullanılmasını engellemeye yöneliktir.

Barolarla işbirliği konusuna gelince; bu konudaki duyarlılığımız yanında, verilen sözlere bağlılığımızla ilgili hassasiyetimizin en başta İzmir Barosu tarafından bilinmesi gerektiğine inanıyorum. Kişisel ve kurumsal olarak verilen sözlerin gerçekleşmesi yönetim anlayışımızın olmazsa olmaz koşuludur. İzmir Barosu Yönetim Kurulu'nun itiraz ettiği proje böyle bir anlayışla gündeme konulmuştur. Ancak anlaşmalar ya-

pıldıktan sonra İzmir Barosu'nun fikir değiştirmiş olması bizim kusurumuz değildir. Baroların ve Türkiye Barolar Birliği yönetimlerinin de devlet gibi devamlığı ve güven verme açısından ciddi sorumlulukları vardır. Hatırlanacağı gibi, İzmir Barosu Başkanı sayın Av. Nevzat Erdemir'in yanı sıra, TBB İzmir delegelerinin de katılımıyla 21–22 Mayıs 2005 tarihinde Antalya'da yapılan Genel Kurul'a sunulan bütçeye Avrupa Birliği ile yapılacak etkinliklerle ilgili katılım payı konulmuş, projelerle ilgili açıklamalar yapılmış, ancak hiçbir itiraz olmadan oybirliği ile kabul edilmiştir,

Kaldı ki tek başına bir veya birkaç baronun itirazının da yasal görevlerimizi yerine getirmemize engel olmasına izin vermemiz söz konusu olamaz. çünkü yönetime talip olmak başlı başına bir risk içerir. Bu riski göğüslemeden hedeflenen amaçları yakalamaya olanak yoktur. Ülkemizde son yıllarda egemen olan risksiz, renksiz ve kişiliksiz yönetim anlayışı bizlerin itibar etmediği yöntemlerdir.

Bu bağlamda ABD ve Avrupa kaynaklı birçok vakıf ve demekten çok cazip işbirliği öneri ve teklifleri geldiği halde TBB yönetimi bu önerilere asla ilgi göstermemiş, tümünü ret etmiştir. Ama uygulamaya konulan ve yeterli bilgiye sahip olunmadan, haksız ve dayanaksız şekilde, eleştirilerek, engellenmeye çalışılan proje, devletimizin en üst kurum ve kuruluşlarının işbirliği ile gerçekleştirildiğinden, İzmir Barosu Yönetim Kurulu kararında sakınca olarak sayılanların sadece İzmir Barosu'nda egemen olan yönetim anlayışının yansıması olarak algılanmaktadır.

Bizler, Mustafa Kemal Atatürk'ün manevi mirasçıları olarak, onun devrimlerini kendi içine kapanarak gerçekleştirmediğini, aksine çağdaş dünyaya güvenle açılarak yapabildiği bilinciyle onu anlıyor ve öyle algılıyoruz.

Bizler, Mustafa Kemal'in düşünce ve davranışlarının koyu milliyetçilik anlayış ve algılamasından öte, büyük bir ulusal bilince ve özgüvene dayanan davranışlar olduğunu bilmekteyiz. Büyük önder Atatürk, uluslararası ilişkilerini bu barış, özgüven ve hoşgörü üzerine kurmuş bunu "yurtta barış dünyada barış" öz deyişi ile özetlemiştir.

Mustafa Kemal Atatürk, dünyanın en kapsamlı "reception" hareketini başarı ile gerçekleştirdi. Bu husus Avukatlar Derneği'nin tüzüğünde de aynen ifade edilmektedir. Batı devletlerinin kanunlarını aynen, "TBMM çeviri bürosuna" dönüyor kompleksine kapılmadan tercüme ettirdi. Yasalaştırdı. Cumhuriyet'in on yılda yarattığı gençlerin medeni hukukunu, ceza hukukunu, usul ve ticaret yasalarını bunlarla oluşturdu.

1927'de Kont Leon Ostrogog'a devrim yasalarının durumlarını inceletti. "Beni denetliyorlar" duygusuna kapılmadı. 1933 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin on yılda ulaştığı seviyeyi Amerika'dan çağırdığı bir heyete yaptırdığı raporla tespit ettirdi. ilişkilerinde, bu gün kimilerinin onun adına sergilediği davranışları asla sergilemedi ve hiçbir kompleks duymadı.

Bunu şunun için söylüyoruz. Milliyetçilik, aynı' zamanda halkına özgüven gerektirmektedir. Bugünkü ilişkiler içinde haklarımızı, egemenliğimizi, kültürümüzü korumanın, bunları savunmanın yolu içine kapanmak değil, uluslararası platformlarda bunu göstermektir. Başkalarının yaptıkları yanlışlar bizi küstürmemeli, kabuğumuzun içine çekilmeye mecbur etmemelidir. Aksine, başkalarının yanlışlarını, hatalarını, hatta ihanetlerini, her zaman ve her vesile ile söyleme olanakları yaratmalıyız. Bunun yolu kaçıp saklanmak değil, aynı donanımlara sahip olarak, göğsünü tehlikelere siper etmektir.

4- Karardan anlaşıldığı üzere İzmir Barosu yönetimi, geçmişte yaşadığı olayların etkisini henüz atlatamamıştır. Bunu anlayışla karşılamak mümkündür. Ancak, bu hiç kimsenin kendilerinden daha az yurtsever, kendilerinden daha az Atatürkçü, kendilerinden daha az ulusalcı, olabileceği kuşku ve vehmine dönüşmemelidir.

Ulusal bilincin oluşmasını hiç kimse kendi tekelinde ve dar düşünce kalıbında aramamalı, kararda vurgulandığı gibi, tekelci bir zihniyet ile herkesin yaratıp koruduğu ulusalcı cepheyi daraltmamalıdır. Toplumun kanaat önderlerini barındıran barolar ve TBB'nin, sokağın ve politikacıların istekleri ve görüşleri doğrultusunda fikir üretmeleri ve toplumu yönlendirmeleri mümkün olmadığı gibi son derece tehlikelidir. Yüce Önderimizin bize miras bıraktığı akıl ve bilimden uzaklaşıldığı takdirde neler olabileceğini, hangi tehlikelerin ortaya çıkabileceğini son olaylar göstermiş olmalıdır.

Ülke yangın yerine dönmüş, tüm değerler altüst olmuş, tartışma içerikleri sığlaşmış ve 12 Eylül darbesinin ürünü olan "siyaset, ticaret, tarikat" üçgeni karşı devrimini ilan etmiş ve halkımız aydınlarımızdan sorumluluk beklerken aynı değerleri paylaştığımızı ve savunduğumuzu sandığımız değerli meslektaşlarımızın insaf ölçüleriyle bağdaşmayan iddia, itham ve isnatlarını takdirlerinize sunuyor.

TBB yönetimi olarak, 78 baro ve 59 bin meslektaşımıza aynı mesafe ve duyarlılıkta olduğumuzu, bu anlayışla hizmet vermeye çalıştığımızı tüm başkanlarımıza iletiyorum.

İzmir Barosu'nun değerli yöneticilerinin tüm barolarımıza ulaştırılan

iddialarına karşı düşüncelerimizi, sonradan yayın haline gelen toplantılar yerine, yazışma yoluyla ulaştırdığımız için sizlerden özür diliyor, başarı dileklerimle saygılar sunuyorum.

Av. Özdemir Özok
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Türkiye Barolar Birliği'nin Yanıtının Değerlendirilmesi

Bu karar Türkiye Barolar Birliği'ne iletildi. Türkiye Barolar Birliği iletilen bu itirazları dikkate alma yerine 23.02.2007 tarihinde İzmir Barosu kayıtlarına giren yukarıdaki yanıtı vermiş, İzmir Barosu Başkanı ve kararda imzası bulunan Yönetim Kurulu Üyelerini Baromuzun önceki dönem başkanlarına ve kendilerinin belirledikleri kişilere şikayet etme anlamına gelen tutum izlemeyi yeğlemiştir.

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki Çağdaş Hukukçular Derneği'nin TBB'nin hazırladığı Avukatlık Yasa Tasarısı önerisine karşı yönelttiği eleştirinin yanıtından İzmir Barosu'nun sorumlu tutulması yanlış olmuştur. Hiç kuşku yoktur ki bu yanlışlık adı geçen Derneğin Avukatlık Yasa Taslağına karşı tepki ve eleştirisinin yanlış olduğu anlamına gelmemektedir. Bu değerlendirme İzmir Barosu üyesi bir meslektaşın Cumhurbaşkanlığı amblemi ile AB amblemini karıştırdığı eleştirisi için de geçerlidir. Birlik Yönetim Kurulu'nun, kendisine yönelik eleştirilere yanıt verirken daha özenli davranması gerektiği de açıktır.

İzmir Barosu, Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması yolunda savaşım vermeyi ilke edinmiştir. Bu savaşımda Baromuzun hiçbir önyargı ve komplekse kapılması asla söz konusu değildir. Ancak yönünü akla ve bilime dönmek başka şey, başkasının sizin önünüze koyduğu yol haritasına veya projesine uygun eylem ve işlem tesis etmek çok farklı bir şeydir. Türkiye'nin, Türkiye'den yönetilmesini istemeyi veya ulusal eğitimden yana olmayı içe kapanma olarak nitelemek doğru bir yaklaşım olarak kabul edilemez.

Yasaların çağdaş uygarlığı yaşayan ülkelerden "iktibas edilmesine" karşı olmayan Baromuz, dış odakların Türkiye'nin yasama, yürütme ve yargı erklerine müdahale etmesine, uyum adı altında kapitülasyonların yeniden kurulmasına kesinlikle karşıdır. Ayrıca baromuz, TBB'nin; ulusal egemenliği dış odakların kullanımına açan Anayasa taslağını da ve bu taslağa kaynaklık eden görüşünü de paylaşmamaktadır. Bu anlam-

da TBB 2001 yılında İ. Kaboğlu, Zafer Üskül'ün katıldığı komisyonun hazırladığı anayasa taslağında dış odakların egemenliğe ortak edilmesi görüşünü paylaşmadığı gibi, TBB'nin savunduğu 1982 Anayasası'nın 90'ıncı maddesine "usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiası ve Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz." Kuralı ile usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarda kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır. (Ek:5170.7) biçiminde Anayasaya yapılan yama ile egemenliğin devrine ilişkin düzenlemenin de doğru olmadığı kanısındadır. Bu yapılan düzenlemeler ulusal bağımsızlığın modası geçti, ya da dönemi kapandı biçiminde kendisini gösteren yeni mandacılık akımlarının ürünü olarak değerlendirilmektedir.

İzmir Barosu, yine TBB'nin ısrarla savunduğu AİHM Mahkemesi'nin bir hukuk kurumu değil, siyasal karar üreten kurum olarak davrandığı kanısındadır. Özellikle Öcalan Davası, Loizidou Davası konusunda bu Mahkeme'nin verdiği kararlar dikkate alındığında Türkiye'nin bu kurumla olan ilişkisini ve bireysel başvuru yolunu gözden geçirmesi gerektiği kanısındadır. Bu çerçevede Anayasa'nın 38'inci maddesinde UCM'nin yetkilerini kabule yönelik değişiklikte isabetli bir düzenleme olarak görülmemektedir.

Sayın Birlik Başkanı verdiği yanıtta, kurucusu olduğum Avukatlar Derneği tüzüğüne ve benim Baro Başkanı sıfatıyla Birlik toplantılarında yaptığım konuşmalara onaylamadığı halde suskun kalmayı yeğlediğini, tüzüğün giriş ve gerekçe bölümündeki kimi değerlendirmelere katılmadığı halde şimdiye dek suskun kalmayı, yanıt vermemeyi yeğlediğini bildirmiştir. Şu noktanın altını çizmekte yarar var: Anılan tüzüğün giriş ve gerekçe bölümü de dahil tümü benim bireysel görüş ve değerlendirmelerimi yansıtmaktadır. Tüzük ilk satırından son satırına kadar benim eserimdir. Bu tüzük dernek kurucular kurulu tarafından oy birliği ile kabul edilmiştir. Orada yer alan görüş ve düşünceleri ömrümün sonuna kadar savunmayı görev biliyor ve bundan onur duyuyorum. Keşke ben ve benim gibi düşünen Atatürk devrim ve ilkelerine yürekten inanan kişiler yanılsaydı da ülkemiz uçurumun kenarına, rejim değişikliğinin kıyısına sürüklenmeseydi. Ülkenin tümlüğü, sınırları ve rejiminin tartışılır duruma gelmesinde çoğu kişi ve kurumların önemli ölçüde sorumluluk payı var. Burada ki sorumluluk payının derecesine gelince: İnsaf sahibi her kişi Yeni dünya düzeni veya Avrupa Birliği'ne uyum bağlamında "Sivil Örümceğin Ağına", proje ağına düşen kişi ve

kurumların bu konudaki sorumluluk paylarını daha büyük olduğunu kabul edecektir. Türkiye'nin yakın tarihi bu konuda sayısız ibret verici olay ve gelişmelerle doludur. Özetle yönünü "akıl ve bilime dönmek, çağdaş uygarlıktan yana olmak başka bir şey, başkasının sizin önünüze koyduğu yol haritasına uygun eylem ve işlem tesis etmek çok farklı bir şeydir." Bu bağlamda Anayasa'dan laiklik ilkesinin Atatürk devrim ve ilkelerinin çıkartılmasını isteyenlerin bu talepleri eğer yoğunlaşmışsa ve bu durum devletin ülkesi ve ulusu ile bölünmez bütünlüğünü tehdit eden büyük bir tehlike haline gelmişse; bunda sivil toplum örgütleri ile meslek örgütlerinin payının olmadığını söylemek olanaksızdır.

Şimdiye dek Avrupa Birliği fonunu kullanan kişi ve kurumların;

Devlet dairelerinde Mustafa Kemal Atatürk'ün fotoğrafını indirin, Kemalizm'den / ulusallıktan vazgeçin, diyen AB komiserlerine (Andrew Duff ve benzerlerini) görmezden ve duymazdan gelmeleri, ayrılıkçı akım ve teröre destek olan AB komiserlerinin küstah açıklamalarına yanıt ve tepki vermemeleri,

Yeni dünya düzeni bağlamında ABD'nin ılımlı İslamcı Fetullahçı olun demesine yanıtsız ve tepkisiz bırakmaları,

Uyum adı altında vatan topraklarının yabancılara satılması karşısında (Anayasa Mahkemesince buna ilişkin düzenlemenin 3 kez iptal edilmesine karşın) suskun kalan, yapılan çağrıları yanıtsız bırakmaları,

(Not: İzmir Barosu'nun ve 45 baronun bu konuda TBB'ye yaptığı çağrıyı TBB yönetimi yanıtsız bırakılmıştır.)

Lozan'da belirlenen azınlıklar dışında yeni azınlıklar yaratma istekleri karşısında tepki vermemeleri,

Türkiye AB müzakere çerçeve belgesinde Türkiye'ye Sevr'in yeni koşullarının dayatılmasını görmezden gelmeleri, Türk hava ve kara limanlarının Rum yönetimine açılmasını, KKTC'nin hukuki varlığının sona ermesi anlamına gelecek gelişmelere seyirci kalmaları,

TBB'nin hazırladığı Anayasa taslağında ulusal egemenliği dış odaklarla paylaşmayı önermesi,

Rastlantı sayılabilir mi?

Ya da Türkiye'nin geldiği aşamada bu kurumların payı ve sorumluluğu olduğu yadsınabilir mi?

İzmir Barosu kuruluşundan buyana izlediği antiemperyalist tam bağımsız Türkiye çizgi ve rotada yoluna devam edecek, Yeni dünya düzeni veya AB'ye uyum adı altında dayatılan mandacılık akımlarına kar-

şı çıkmayı varlık nedeni olarak görecektir. Baromuzun hiçbir kişi ve kurumla ve hele TBB ile kişisel sorunu yoktur ve olamaz. Sorun toplumsaldır, sorun ulusaldır. Öyle olunca kurumlar arasında görüş farklılıklarının olmasında doğal karşılanmalıdır. Hiç kuşku yok ki kimin haklı olduğunun yanıtını en büyük yargıç olan tarih verecektir.

Bölge Adliye Mahkemeleri ve Yargıtay Yasa Tasarısı*

■ **Mehmet Handan SURLU (**)**

Sayın Başkan, değerli katılımcılar, keyfiyet yoğunluğu ile dolu siz değerli dostlar.

Zaman konusundaki sınırlamaları bildiğim için bana tanınan yarım saatlik süreyi aşmamaya çalışacağım.

Ben bir uygulamacıyım ve konuya bu açıdan bakmaya çalışacağım.

Benden önce yapılan konuşmalardan sonra Yargıtay'ın oluşumu ve Bölge Adliye Mahkemeleri ile ilgili sözler sıkıcı gelebilir diye düşünebilirsiniz. Ancak ben olanaklar ölçüsünde ilginizi çekecek biçimde açıklamaya çalışacağım.

Bundan tam yedi yıl önce yine İzmir Barosu'nun düzenlediği "Hukuk Reformu 2000"de üst mahkemelerle ilgili tebliğ sundum. Orada genişçe anlattığım üzere, istinaf (diye kısaca ifade edilen) üst mahkemeler Cumhuriyetin kuruluşundan kısa bir süre sonra 469 sayılı "Mehakimi Şeriye'nin İlgasına ve Mehakimin Teşkilatına Ahkamı Muaddil Kanunun" 9'uncu maddesi ile "istinaf ve vezaifi mülgadır" denilerek 24 Nisan 1924'te kaldırılmıştır.

Anılan Kanunla 1924 yılında Cumhuriyet yeni adli oluşumu kurmuştur ve böylece şer'i hukuktan laik hukuka geçmiştir. Cumhuriyet Türkiyesi'nin, Ulu Önder Atatürk ve arkadaşlarının en büyük devrimi "hukuk devrimidir" ve diğer devrimlerin de temelini

---

(*) İzmir Barosu'nun 9 Nisan 2007 tarihinde düzenlediği Ulusal Hukuk Kurultayı'nda sunulan tebliğ

(**) Yargıtay Onursal 1. Başkanvekili, Hukuk Genel Kurulu Onursal Başkanı

teşkil eder. İnanıyorum ki, kimse bizi laik hukuktan uzaklaştıramayacaktır. Bütün çabalar boşunadır. Bunun altını kalın bir çizgiyle çizerek söylüyorum.

Bu Kanunun temelinde Cumhuriyetimizin 3 Mart 1924 Kanunları vardır. Şeri'ye ve Efkaf Vekaleti kaldırılmıştır. Şer'i hukuktan laik hukuka geçiş 3 Mart Kanunlarının yansımasıdır.

Yukarıda sözünü ettiğim tebliğimi hazırlarken Yargıtay başkanlarının konuşmalarını, plânlı döneme geçildikten sonra hazırlanan beş yıllık plânları ve yakın dönem hükümet programlarını inceledim. Bunların hepsinde istinafın kurulması isteniyordu.

Sonunda 2004 yılında çıkarılan yasayla mahkemelerin kuruluşu kabul edildi. Ancak faaliyete geçirilmesi iki yıl sonraya bırakıldı. En son Haziran 2007'de faaliyete geçirilecek denildi. Ama ben bir süre daha bekleyeceğimize inanıyorum.

Aslında kuruluşu bize Avrupa Birliği'nin hediyesidir. İstinaf mahkemelerinin kuruluşunun ardındaki neden, AB'nin dayatmasıdır.

Çünkü senelerce düşünülen bu iş birden ve hazırlıksız olarak hayata geçirilmiştir.

Hazırlıksız dememin nedeni fiziki şartların hazır olmaması ve yeterli hakimin bulunmamasıdır.

Bir diğer neden de bağımsız yargı kavgasıdır. 1961 Anayasası'nın getirdiği bağımsız yargı, 1971 yılı 12 Martıyla ve 12 Eylül 1980'le daraltıldı. Bugün kim ne derse desin, her ne kadar Anayasa, yargı bağımsızdır derse desin, yargı bağımsız değildir ve Anayasa'daki maddenin bir fıkrasında da "Hâkimler ve Savcılar idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdırlar" yazılıdır.

Siz bu bağlılığı yazdıktan sonra, istediğiniz kadar yargı bağımsız diye söyleyiniz, kimseyi inandıramazsınız. Paket yasalarla AB'nin bize dayattığı birçok şeyi kabul ettik de bir şeyi bir türlü kabul etmedik, etmiyoruz da. O nedir biliyor musunuz? Yargı bağımsızlığını kabul etmedik!

2003'ten itibaren "Türkiye Cumhuriyeti'nin Yargı Sisteminin İşleyişi-İstişari Ziyaret Raporu" hazırlanıyor. AB'den iki hukukçu her yıl gelip görüşmeler yapıyor ve ondan sonra yazıyorlar. Elimde en son 2005 Raporu var, 2006'yı edinemedim. Bu raporun ikinci maddesi, yargı bağımsızlığı.

Bu rapordan size aynen okuyorum:

"Önceki istişari ziyaretler, muhtelif anayasal teminatların varlığına rağmen, bazı faktörlerin kabul edilemez ölçüde Türkiye'de yargının bağımsızlığını Adalet Bakanlığı'nın potansiyel müdahalesi ile tehdit ettiğini belirlemiştir. Bu kaygıyı tekrarlıyoruz."

"Başlangıçta, üç temel noktanın altını çiziyoruz. İlkin, mevcut durum kaygıya yol açmaktadır. Pratikte, sözleşmelerle de tamamlanan anayasal garantiler, Adalet Bakanlığı'nın rolünü azaltmakta ve Türkiye'deki adli bağımsızlığın teminat alındığı görünümü doğmaktadır. Ancak realite ne olursa olsun, Bakanlığın fonksiyonları düşünüldüğünde, Türkiye'deki yargı bağımsızlığının kalitesi hakkında vatandaşta kaygı uyanmasına neden olunmaktadır. İkincisi, kaygı sadece aşağıda belirtilen muhtelif faktörlerden değil, bunların kombinasyonundan kaynaklanmaktadır. Yargı mensuplarının işe alınma, terfi ve eğitimleri büyük ölçüde Adalet Bakanlığı tarafından üstlenilmekte, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Bakanlığın potansiyel etkisine maruz kalmaktadır; bu hususlar yargı bağımsızlığına tehdit oluşturmaktadır. Sonuçta, aşağıda tartışılan faktörlerin, tarafsız açıdan ele alınması beklenemez. Üçüncüsü, mevcut durumda, yüksek oranda hakim ve savcının işe alınacağı göz önüne alındığında uygun düzenlemelerin yapılması önem taşımaktadır. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, bizlere, bu konuda uygun düzenlemeler yapılıncaya kadar, yeni işe alımların ertelenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu durum, atamalarla ilgili yargı bağımsızlığını garantileyecek ve hem Türkiye'ye hem de yurtdışına konunun ciddiye alındığı yönünde bir işaret gönderilmesini temin edecektir."

"Raporun bu bölümünde geçen yıl gerçekleştirilen ikinci istişari ziyaret raporundan bu yana Türkiye'deki yargı bağımsızlığının durumu değerlendirilmektedir. Ziyaret sonrası hazırlanan tavsiyelere Bakanlığın ayrıntılı yanıtları ile Bakanlık Müsteşar Yardımcısı ve diğer görevlilerle yapılan görüşmeler dikkatle incelenmiştir. Hakimler ve Savcılar Kurulu ile yapılan görüşmelerde de, kurulun konu ile ilgili tavsiyelerin çoğunu desteklendiğini öğrenmekten memnuniyet duymaktayız."

Bunları dedikten sonra Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun (HSYK) yapısının değiştirilmesini istiyorlar bir de öneri getiriyorlar:

"Hakimlerin Bağımsızlığına Dair Avrupa Konseyi Tavsiyesi'nin 1 (2) (c) ilkesi uyarınca; Adalet Bakanı ve Müsteşarı'nın Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nda yer almamasına cevaz verecek şekilde Anayasa'nın 159. maddesi değiştirilmelidir."

Raporlarda birçok değişikliklerden olumlu söz ediliyor ve bunların yerine getirilmesi takdirle karşılanıyor ama her seferinde yürütmenin yargıdan el çekmesine ilişkin bu önerinin yapılmasına karşın, Hükümet bunu kulak ardı ediyor. Çünkü yargıyla iç içe olmayı istiyorlar.

Bu noktadan hareketle şunu da söylemek istiyorum. Bölge Adliye Mahkemeleri'nin kurulmasının bir diğer amacı da teminatsız oluşu. Biliyorsunuz ilk derece mahkemelerinin yargısal teminatı yok. Bugün Yargıtay'ın sahip olduğu teminat ilk derece mahkemelerinde mevcut değildir. Bölge Mahkemeleri de doğal olarak teminatsız olacak ve bir çok kararda orada kesin olarak bitecek. Şöyle ki, Bölge Adliye Mahkemeleri, dar anlamda istinaftır. Belli hukuk ve ceza davaları istinafta kesin olarak sonuçlandırılacak, Yargıtay'da temyizi mümkün olmayacaktır. Bu da vatandaş açısından teminatsızlıktır. Böylece bazı davalar Adalet Bakanına bağlı Bölge Mahkemelerinde bitirilecektir.

Bölge Mahkemelerinin işi süratlendireceği söyleniyor. Ama biz şu anda AİHM'de adil yargılanma hakkından dolayı mahkum oluyoruz, davalar uzun sürüyor diye. Şimdi ilk derece mahkemesindeki bir kararı istinafa getireceksiniz. Bazılarında yeniden yargılama yapılacak. Böylece uzun bir yargılama süreci gerçekleşecek ve korkarım AİHM'de daha çok mahkum olacağız.

Başlangıçta söyledim. Hakim yok, fiziksel şartlar son derece elverişsiz. Şimdi 15 bölgede kurulması düşünülüyor. Eldeki hakim sayısı belli. Nasıl hakim bulacaksınız. Nitekim bir benzerini yaşadık. Bölge İdare Mahkemeleri kuruldu, ama bu mahkemelerde işler pek süratli gitmiyor, vergi ve idare mahkemelerinde de bunu yaşıyoruz.

Hakim yokluğuna rağmen Bölge Adliye Mahkemelerini kurdunuz. Van Bölge Adliye Mahkemesi Hakkari'nin Çukurca İlçesinde keşfe kolay kolay gidemeyecektir. Ne yapacaksınız; kararını incelediğiniz hakime keşif yaptırarak tanık dinleteceksiniz. Kararını bozabileceğiniz hakimin yardımıyla yargılama yürüteceksiniz.

İstinaf, dar anlamda uygulanmak üzere Bölge Adliye Mahkemeleri kuruldu. Uygulama belli koşullarla olabilecektir. Diyelim ki İzmir'de Bölge Adliye Mahkemesi kuruldu. Şu anda İzmir'de hukuklarda, asliye hukuklar, aile mahkemeleri, ticaret mahkemeleri, tüketici mahkemeleri, icra mahkemeleri kararlarını incelemek için kaç hakim verilebilir? Kaç hukuk dairesi kurulabilir? Ya cezalar?

O halde Bölge Adliye Mahkemeleri alt yapısı, insan unsuru dikkate alınmadan hemen faaliyete geçirilemez diye düşünüyorum.

Mevcut ilk derece mahkemelerinin bina yetersizliği ortada. Karşıyaka Adliyesi geniş diye kuruldu. Şimdi yetmiyor. Siz ilk derece mahkemelerinin fiziki şartlarını tam olarak hazırlayamamışsınız, Bölge Adliye Mahkemeleri nasıl kurulacak?

Bu mahkemeler daha ziyade federatif devletlerde kuruludur. Türkiye üniter devlettir. Bir korkum da bölge mahkemeleri arasında içtihat birliğinin hangi surette sağlanabileceği hususudur. Van, Diyarbakır, İzmir ve Ankara Bölge Mahkemeleri arasındaki içtihat aykırılıkları ne kadar sürede giderilebilecektir? Bu hiç düşünülmemiş gibi geliyor bana.

Profesör Alpaslan Işıklı: Üstadım, bir de bu bölge kalkınma ajanslarıyla beraber düşünürseniz birbirini bütünlüyor bu. Birbirini tamamlayan bir federasyon yapısı.

Mehmet Handan Surlu: Ben uygulamacı olduğum için onu demedim. Burada şunu da ifade etmeliyim. Benim Devletim, benim Cumhuriyetim yargı yerlerini, binalarını kendi kurmalıdır. Bizden toplanan vergilerle yapmalıdır Erzurum, Diyarbakır ve İstanbul Bölge Adliye Mahkemeleri'nin finansmanını AB karşılıyor. Bu benim çok ağırıma gidiyor. Evet ben istinaf mahkemeleri yapacaksam, kuracaksam, binalarını kendim yapmalıyım. AB'den istemiyorum. O yargının üstünde bir gölge vardır.

Efendim bizim bildirimizin ikinci aşaması Yargıtay'ın oluşumuydu. Fakat zaman sınırlamasına uymamızdan ona geçememiştik. Ben Yargıtay'ın oluşumu konusunda çok kısa bir şey söylemek istiyorum. Tabi bu istinaf meselesi olunca Yargıtay'ın işinin azalacağı varsayımından hareketle bu iş yapılıyor.

Fakat Yargıtay bir yasa tasarısı taslağı hazırladı. Bu taslakta

sekiz hukuk, yedi ceza dairesi öngörüldü. Bir de 150 üye. Bunu basında izlediniz. Ben bu panele çağrıldıktan sonra hükümet tasarısını getirttim, Alt komisyondan geçen metinde çok ilginç bir şey saptadım. Bugüne kadar ki bütün Yargıtay yasalarını inceledim. Hepsinde üye sayısı konusunda kesin rakam var. Yani Yargıtay işte 100 kişiden olur, daha evvel 150'ydi, işte 200-250. Üye sayısında hep kesin saptama yapılmıştır. Yani Yargıtay'ın üye sayısı bellidir. Hayret edilecek bir şey yeni taslak bakın ne diyor: 2797 sayılı Kanunun 5. maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir Madde 5- *" Yargıtay'da on üç hukuk yedi ceza dairesi ve en fazla 150 üye bulunur."* Yargıtay'ın gönderdiği taslakta bu yoktu. Daha öncesinde de yoktu. Bu ne demek, bunu çözemedim. En fazla 150 üye bulunur.. Bu sayıyı yürütme saptayacak denebilir, bu sayıyı Yargıtay'ın başkanlar divanı saptayacak denebilir, Yargıtay'ın Divan dediğimiz yönetimi saptayabilir denebilir. Ama bu ne demektir? Bu bir belirsizlik demektir. Niye belirsizlik demektir. Yargıtay'da üye eksilecek, Yüksek Hakimler Kurulu Başkanı Sayın Bakan, Müsteşar doğal üyesi, diyecekler ki yeter, şu anda on beş kişi emekli oldu, 135 kişi yeter. Seçim yapmıyorum. Yani Yargıtay'ın üye sayısıyla çok rahat oynanabilecek. Halbuki olması gereken nedir? Bir yüksek mahkemenin üye sayısının kesin olarak belli olması gerekir. Çünkü bunun arkasından gelenleri söyleyeyim. Şimdiki Yargıtay Yasası'na göre on kişi eksildiği zaman Yargıtay yazı yazıyor, HSYK seçim yapıyor. Evet işte bu sizin işiniz epey azaldı, 135 yeter denildiği zaman seçim yapılmayacak. Ve bir belirsizliğe, kendi çapında ufak bir kaosa yargı da sürüklenecek. Bunu benim görüşüme göre kısa sürede tez elden kesin bir rakamla TBMM'nin Anayasa Komisyonu'nun, Adalet Komisyonu'nun çözmesi gerekir diye düşünüyorum. Tekrar söylüyorum, ne genel gerekçede ne madde gerekçesinde, niye en fazla 150 üye katılır denilmiş bir açıklama yok. Bunu belirttikten sonra gerçekten bir üzüntümü söylemek istiyorum. Cumhuriyet tarihinde olmayan bir şey oldu; Bir yüksek mahkemenin dış kapısından girildi, içeri girildi, heyetin odasına girildi, bir saldırı oldu. Bu Cumhuriyet tarihinde ilk olan bir şey. Bir yüksek yargıç, benim de arkadaşımdı, yitirildi, öldürüldü. Arkasından İstanbul'da yaşadık, bir hanım hakim arkadaşıma olan davranış. Bunlar yargı açısından çok acı şeyler. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi konusuna, adil yargılama konusuna gelince ben

bilmiyorum, sayın konuşmacı hocalarım mazur görsün. Ben AİHM kararlarının bizim anladığımız ölçüde tarafsız, objektif kararlar olmadığı kanısındayım. Okuyun kararları, çifte standartlı kararlar. Yani bunu bir gün sabahtan akşama konuşsak, çeşitli kararlar getiririm, görün, çifte standart kararlardır. Bir başka AB üyesi için davanın reddine, tazminat ödenmesine gerek olmadığına kararı, Türkiye olursa tersine çıkabilir. Ama bu da bir gerçek. Siz o imzayı atarsanız, Anayasa'nın 90/son maddesini getirince o gelecek kararın dayatması karşısında eliniz kolunuz bağlı. Anayasa var. 90/son var dediğiniz zaman akan sular duruyor. İmzalanmış sözleşme. Ahde vefa prensibi diyor, Bu nedenle ben, İnsan Hakları Mahkemesi çizgisinde adil yargılama hakkının, duruma göre değiştiği düşüncesindeyim. Sayın Meslektaşım Kitapçı'nın söylediğine gelince; Bölge Adliye Mahkemeleri'nin kuruluşunda, dolaylı söylemiş oldum, yani belli noktalardan sonra Yargıtay devre dışı kalacak dedim. Zaten amaç Yargıtay'ı belli noktalarda devre dışı bırakmak. Yargıtay kişisel haklarda, daha doğrusu tazminatla ilgili bir davayı bozduğu zaman, olmadık şey söyleniyor, Anayasa Mahkemesi kararı için de zaman zaman söylenmiştir bu. Sizin başvurunuz kabul edilmişse yaşasın adalet. Sizin başvurunuz reddedilmişse, aleyhte bir karar çıkmışsa, kahrolsun adalet. Ama her şeye rağmen bu düşüncede olanların sayısının çok sınırlı olduğu düşüncesindeyim. Yargı, bütün sıkıntılarına rağmen, bunu yerine getirecektir,

Tekrar teşekkür ediyorum.

Anayasa Mahkemesi'nin Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Kanunu'na İlişkin İptal Kararı Üzerine Bir İnceleme

■ **Murat USLU (*)**

GİRİŞ

Anayasa Mahkemesi, 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na[1] ilişkin 15.12.2006 T., 2006/111 E., 2006/112 K. sayılı iptal kararı[2] ile Kanun'un birçok maddesini iptal etmiştir. Ancak çalışmamızda, Kanun'un sadece 4/c maddesine ilişkin iptal kararı incelenecektir. Zira 23 maddenin iptal konusu yapıldığı bir Anayasa Mahkemesi kararının tamamını incelemek, bir makalenin konusunu aşmaktadır. Öte yandan 4/c maddesinin Kanun'un temel taşlarından biri olması ve iptal kararının kamuoyunda uyandırdığı büyük yankı bizi böyle bir çalışma yapmaya sevk etmiştir.

Kararın bir Anayasa Mahkemesi kararı olması ve içeriğine metin içerisinde tam olarak yer vermenin mümkün olmaması nedeniyle klâsik karar incelemesi metodolojisi kullanılmamıştır. Bu yüzden karar öncelikle şekil, daha sonra ise Anayasa'nın iptal gerekçesi olarak gösterilmiş olan üç maddesi yönünden incelenmiştir. Beklentimiz, karara yönelik eleştirilerimizin sadece hukukî olduğu gerçeğinin unutulmamasıdır.

(*) Avukat, İzmir Barosu Üyesi, DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

1 Bundan sonra "Kanun" olarak anılacaktır.

2 RG 30.12.2006 T., 26392 S., 5. Mükerrer.

Kanun'un, Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilmiş olan *"Sigortalı Sayılanlar"* kenar başlıklı 4'üncü maddesinin c fıkrası şöyledir:

"Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından;

(…)

c) Kamu idarelerinde;

1) (a)[3] *bendine tâbi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp, ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar,*

2) (a) ve (b)[4] *bentlerine tâbi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86'ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atananlar,*

sigortalı sayılırlar."

I. KARARIN ŞEKİL YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

İptal kararı incelendiğinde ilk olarak göze çarpan husus şudur: Anayasa Mahkemesi, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usûlleri Hakkında Kanun'un 29'uncu maddesinin birinci fıkrası gereğince iptal dava dilekçesinde belirtilen gerekçelerle bağlı olmasa da taleple bağlıdır. Dolayısıyla 29'uncu maddenin ikinci fıkrası haricinde, iptal davası yoluyla bir kanun önüne geldiğinde, başka maddelerini de kendiliğinden inceleyip karar veremeyecektir[5]. Ancak kanun, iptali istenen maddelerin incelenmesine geçilmeden önce *"Genel Olarak"* başlığı altında kamu görevlileri[6] yönünden incelenmiş; açıkça zikredilmese de 4/c maddesi ele alınmış, Anayasa'nın 2, 10 ve 128'in-

3 Hizmet akdi ile çalışanlar.

4 Hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar.

5 Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usûlleri Hakkında Kanun'un 29'uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre kanunun iptal edilmesine karar verilmiş olan madde veya hükümleri dışındaki bazı hükümleri veya tamamı, ancak iptal nedeniyle uygulanmalarının anlamsız kalması ve gerekçesinin de gösterilmesi şartıyla iptal edilebilecektir.

6 Kamu görevlileri terimi teknik olarak değil, memurları da kapsayacak şekilde genel anlamda kullanılmıştır.

ci maddelerine aykırı olduğuna karar verildikten sonra iptal edilen hemen her bir madde için başkaca hiçbir gerekçe belirtilmeksizin 4/c kapsamındaki sigortalılar yönünden de iptale karar verilmiştir. Daha sonra ise, iptal edilen düzenlemeler nedeniyle artık uygulama olanağı kalmadığı gerekçesiyle 4/c maddesi de iptal edilmiştir.

Türk hukuk sisteminde en yüksek mahkeme sıfatına sahip olan, kanunların Anayasa'ya aykırılığını denetleme yetkisiyle donatılmış Anayasa Mahkemesi, yukarıda da bahsedildiği gibi 4/c maddesini herhangi bir istem olmaksızın kendiliğinden ele alıp, daha sonra o maddeye ilişkin belirttiği gerekçeleri, başkaca hiçbir gerekçe belirtmeksizin ilgili maddeleri iptal amacıyla kullanmış, en sonunda başladığı yere geri dönerek artık uygulama olanağı kalmadığı gerekçesiyle 4/c'yi de iptal etmiştir. Dolayısıyla, zaten 4/c'yi iptal etmeyi kafasına koyan Anayasa Mahkemesi, kendince bir formül bulmak suretiyle ilgili maddeleri 4/c'ye göre iptal ederek, 4/c'yi de iptal etmek için zemin hazırlamıştır. Öte yandan, Anayasa'nın 153'üncü maddesinin ikinci fıkrası ile 2949 sayılı Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usûlleri Hakkında Kanun'un 53'üncü maddesinin beşinci fıkrası gereğince Anayasa Mahkemesi, bir kanunun tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez. Anayasa Mahkemesi ise, yukarıda da bahsedildiği gibi birçok maddeyi 4/c yönünden iptal etmiştir. Oysa iptal ettiği madde metinlerinin çok büyük bir çoğunluğunda 4/c maddesine ilişkin bir ifade, ya da kanunda tanımı yapılan sigortalılara yönelik bir ayrım dahi yoktur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi'nin kararı, açıkça Anayasa'ya aykırıdır[7]. Zira Anayasa Mahkemesi, iptal istemiyle önüne gelen kanun metninin tamamını veya bir kısmını ya iptal eder, ya da istemi reddeder; kanun koyucu gibi hareket edemez ya da yerindelik denetimi yapamaz.

Öte yandan 2949 sayılı Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve

7 Öte yandan Anayasa'nın 153'üncü maddesine göre iptal kararları, gerekçesi yazılmadan açıklanamazken; Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın söz konusu açık hükmünü ihlâl etmeyi bir alışkanlık hâline getirdiğinden bu konuya ayrıca değinilmesine lüzum görülmemiştir. Kararın kamuoyuna açıklandığı tarih için bkz. www.milliyet.com/2006/12/16/ekonomi/eko04.html (Erişim tarihi: 01.03.2007). Kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı tarih için bkz. yuk. dpn. 2.

Yargılama Usûlleri Hakkında Kanun'un *"Dava ve İşlere Bakmanın Caiz Olmadığı Haller"* kenar başlıklı 46'ncı maddesinin birinci bendine göre Anayasa Mahkemesi başkan ve üyeleri, kendilerine ait olan veya kendilerini ilgilendiren dava ve işlere bakamayacaklardır. Kamu görevlilerine ilişkin iptal gerekçesindeki yerindelik denetimine bakıldığında, söz konusu iptal kararının kamuoyu nezdinde Anayasa Mahkemesi'nin itibarına zarar verdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Zira iptali istenen kanun hükümleri, hepsi de birer kamu görevlisi olan Anayasa Mahkemesi üyelerini doğrudan ilgilendirmektedir. Umarız söz konusu karar, Anayasa Mahkemesi'nin mevcut yapısı konusunda müspet bir tartışma ortamı yaratır[8]. Zira Anayasa Mahkemesi'nin, kendisinden yaşça hayli büyük olan meclisin tecrübesi ve demokratik birikime güvenmediği sürece kurumsal meşruiyetini sürdüremeyeceği açıktır[9]. Dolayısıyla Anayasa denetiminin, toplumdaki saygın, bağımsız ve ufku geniş hukukçulardan müteşekkil ve halk iradesiyle seçilmiş bir çeşit bağımsız "âkil adamlar kurulu"nca yapılması seçeneği de göz önünde bulundurulmalıdır[10].

II. KARARIN ANAYASA'NIN 2'NCİ MADDESİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

İptal kararına ilişkin esasa girdiğimizde; Anayasa Mahkemesi'nin, gerekçesini Anayasa'nın 2, 10 ve 128'inci maddelerine dayandırdığını görmekteyiz.

Anayasa'nın *"Cumhuriyetin Nitelikleri"* kenar başlıklı 2'nci maddesine göre:

---

8 Anayasa Mahkemesi; Demokrat Parti uygulamalarına tepki olarak, siyasî iktidarı denetleyecek bir organ olması amacıyla ve 27 Mayıs darbesinin bir ürünü olarak ortaya çıkan 1961 Anayasası'yla kurulmuştur. 12 Eylül darbesinden sonra hazırlanan 1982 Anayasası ise, bu kurumun oluşumunu değiştirmekle birlikte, işlevlerine pek fazla dokunmamıştır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi'nin, olağanüstü ortamların ürünü olarak şekillenen bir kurum olduğu söylenebilir (ARSLAN, Zühtü: Anayasa Teorisi, Ankara 2005, s. 255-256).

9) ARSLAN, s. 264.

10) Anayasa Mahkemesi'nin, yeniden yapılanmasına ilişkin olarak kendi hazırlamış olduğu 2004 tarihli Anayasa değişikliği taslağı ile ilgili bkz. TÜLEN, Hikmet: "Anayasa Mahkemesinin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Anayasa Değişikliği Taslağı Üzerine Açıklamalar ve Birkaç Öneri", www.e-akademi.org/makaleler/htulen-1.htm (Erişim tarihi: 16.03.2007). Ayrıca bkz. ARSLAN, s. 256.

"Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

Anayasa Mahkemesi, iptal gerekçesini, 2'nci maddedeki "sosyal devlet" ilkesine dayandırmıştır. Sosyal devlet; insan haklarına dayalı, hak ve özgürlüklerle kamu yararı arasında âdil bir denge kurabilen, kişilerin insan onuruna yaraşır asgari bir hayat sürdürmeleri ve millî gelirin adalete uygun biçimde dağıtılması için yeri geldiğinde ekonomik hayata aktif olarak müdahaleyi meşru gören devlet olarak tanımlanabilir[11]. Ancak unutulmaması gereken, sosyal devletin tanımını yaparken, Anayasa'nın 2'nci maddesi gereğince başlangıçta belirtilen temel ilkelere bağlı kalınması gerektiğidir[12]. Zira başlangıç hükümlerinde, *"…Topluca Türk vatandaşlarının milli gurur ve iftiharlarda, milli sevinç ve kederlerde, milli varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğu… FİKİR, İNANÇ VE KARARIYLA anlaşılmak, sözüne ve ruhuna bu yönde saygı ve mutlak sadakatle yorumlanıp uygulanmak üzere, TÜRK MİLLETİ TARAFINDAN, demokrasiye âşık Türk evlatlarının vatan ve millet sevgisine emanet ve tevdi olunur."* ifadeleri yer almaktadır.

Sosyal Sigortalar Kurumu'na tâbi aktif sigortalı sayısının pasif sigortalı sayısına oranı, 1970'li yılların başlarında 6,5 civarlarında iken, günümüzde 1,6'lara kadar gerilemiştir. Öte yandan hak sahipleriyle beraber nüfusun neredeyse yarısının tâbi olduğu SSK ile nüfusun % 15'ininin tâbi olduğu Emekli Sandığı'na her yıl devlet tarafından aktarılan miktarın aşağı yukarı aynı olması[13] kabul edilebilir bir durum değildir. Elbette sosyal devlette

11) ÖZBUDUN, Ergun: Türk Anayasa Hukuku, 7. Bası, Ankara 2003, s. 123-137; ERDOĞAN, Mustafa: Türkiye'de Anayasalar ve Siyaset, 4. Bası, Ankara 2003, s. 161-164.

12) Aynı şekilde Anayasa'nın 176'ncı maddesinde, Anayasa'nın dayandığı temel görüş ve ilkeleri belirten başlangıç kısmının Anayasa metnine dâhil olduğu açıkça vurgulanmıştır. Aslında anayasaların yapılış sebepleri ve dayandıkları temel felsefeyi açıklayan başlangıç bölümlerinden uygulanabilir hukuk normları çıkarmak kolay değildir. Bu sebeple başlangıç bölümlerinin hukukî değeri, Anayasa hükümlerinin yorumlanması açısından önemlidir (ÖZBUDUN, s. 71).

13) TUNCAY, A. Can / EKMEKÇİ, Ömer: Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, 11. Bası, İstanbul 2005, s. 166-167.

sosyal güvenlik sistemi, yalnızca aktüeryal dengeye dayalı bir düzenek olarak düşünülemez. Ancak sosyal güvenlik sisteminden kaynaklanan açıkların, devletçe hakkaniyet ölçüsü gözetilerek karşılanması zorunludur.

Anayasa'nın 60'ıncı maddesi gereğince, sosyal güvenlik bireyler yönünden "hak" iken devlet yönünden "ödev"dir. Keza sosyal güvenliğe ilişkin haklar, Anayasa'nın temel haklara ilişkin ikinci kısmında ele alındığı gibi; Yargıtay da bir kararında, sosyal güvenlik hakkını vazgeçilmez ve devredilmez nitelikte saydığı için, hizmet tespiti davasından feragat edilemeyeceğine karar vermiştir[14]. Ancak sosyal devlet ilkesinin, başlangıç bölümündeki nimet ve külfetin ortak olduğu ifadesi ve Anayasa'nın 65'inci maddesinde belirtilen, devletin sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getireceği kuralıyla birlikte yorumlanması gerekmektedir. Öte yandan sosyal devlet, sosyal ve ekonomik gelişmenin sürdürülebilmesi için yeni sorunlara ve değer ölçülerine açık olmak zorundadır[15].

Sosyal güvenlik kurumları elbette iflâs etmezler. Ancak öyle bir noktaya gelebilirler ki, artık görevlerini gerektiği gibi ifa edemedikleri gibi, tek yapabildikleri şey olan yaşlılık aylığı ödemekte bile acze düşebilirler[16]. Bu durumda sosyal güvenlik sisteminde yapılması gereken her reform, kaçınılmaz olarak çalışanları rahatsız edici olacaktır. Önemli olan, kazanılmış hakların özüne dokunmadan Anayasa'nın başlangıç hükümlerinde belirtilen nimet - külfet dengesi çerçevesinde ortak bir payda oluşturabilmektir. Aksi takdirde gelecek kuşakların, şu anda beğenilmeyen sosyal devlet uygulamasını dahi mumla arayacakları şüphesizdir. Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kararlarında belirtildiği gibi; devletin bireyler için hak, kendisi için ödev niteliğinde olan sosyal güvenliği sağlama görevini yerine getirirken, sosyal sigortacılığın teknik gereklerine uygun bazı sınırlamalar yapma

14) 10. HD 1.6.1992 T., 1992/301 E., 1992/6164 K. (Kazancı Bilişim – İçtihat Bilgi Bankası).
15) TUNCAY / EKMEKÇİ, s. 77.
16) ALPER, Yusuf: "Sosyal Güvenlik Sisteminde Kriz", Çimento İşveren Dergisi 1993/9, s. 13.

hakkı olduğu, ancak bu hakkın sosyal güvenlik hakkını kullanılamayacak duruma getiren önlemler alma yetkisini vermediği kabul edilmektedir[17]. Dolayısıyla Kanun'da, bu yönde ne gibi Anayasa aykırılıkları olduğu somut olarak ortaya konmaksızın 2'nci maddedeki soyut "sosyal devlet" kavramına dayanılarak iptal kararı verilmesini doğru bulmuyoruz. Zira Anayasa Mahkemesi; açık bir anayasal dayanak olmadıkça kanun koyucunun öncelik, yöntem ve ölçüler konusundaki siyasî takdirlerine müdahale etmemelidir. Aksi takdirde Anayasa'nın, bütün siyasî partilere belli bir sosyal ve ekonomik program dayatmış olduğu sonucuna varırız ki, bu kabulün demokrasiyi anlamsız kılacağı açıktır[18].

III. KARARIN ANAYASA'NIN 10'UNCU MADDESİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Anayasa'nın *"Kanun Önünde Eşitlik"* kenar başlıklı 10'uncu maddesine göre:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(Ek fıkra: 5170 - 7.5.2004 / m.1) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kararlarında da belirtildiği gibi kanun önünde eşitlik, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumlarda bulunan kişilerin kanunlar tarafından aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere kanun karşısında ayrım yapılması veya ayrıcalık tanınmasını engellemektir[19].

---

17) Ana. Mah. 23.2.2001 T., 1999/42 E., 2001/41 K.; Ana. Mah. 27.2.2001 T., 1999/43 E., 20001/46 K. (Kazancı Bilişim – İçtihat Bilgi Bankası).
18) ÖZBUDUN, s. 136.
19) Ana. Mah. 13.4.1976 T., 1976/3 E., 1976/23 K. (AMKD, S. 14, s. 166); Ana. Mah. 27.9.1988 T., 1988/7 E., 1988/27 K. (AMKD, S. 24, s. 421)

Bir sosyal güvenlik kuruluşu olan Sosyal Güvenlik Kurumu kapsamı içinde bulunan, aynı sosyal risklere karşı asgari ölçülerde güvence altına alınan ve aynı kurallara bağlı olan sigortalılar, aynı hukukî statü içinde özdeş durumda bulunan kişilerdir. Aynı durumda bulunan kişilerin, kanunun öngördüğü haklardan aynı esaslara göre yararlandırılmaları da Anayasa'nın 10'uncu maddesinde ifade edilen eşitlik ilkesinin gereğidir. Dolayısıyla 4/c kapsamındaki sigortalıların değişik kurallara bağlı tutulmaları için haklı bir neden olamayacağı açıktır. Keza Anayasa Mahkemesi'ne göre de birtakım yurttaşların başka kurallara bağlı tutulmaları, ancak haklı bir nedene dayanmakta ise eşitlik ilkesine uygun düşecektir[20]. Öte yandan haklı nedenin anlaşılabilir, amaçla ilgili, makûl ve âdil olması gerekir[21].

Eğer kanunda bir eşitsizlik söz konusu ise bu kamu görevlilerinin değil, tam tersi 4/a ve 4/b kapsamındaki sigortalıların aleyhinedir. Örneğin Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrası ile 19'uncu maddesinin dördüncü fıkrasında, 4/b'li sigortalılara geçici ve sürekli iş göremezlik ödeneği ödenmesi ve bağlanması için, sigortalının genel sağlık sigortası dâhil prim ve *"her türlü"* borçlarının ödenmiş olması şartı getirilmiştir. Söz konusu düzenlemeler eşitlik ilkesine aykırı olduğu gibi öncelikle temel insan haklarına aykırıdır.

Kanun'un 28'inci maddesinde yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için asgari prim ödeme gün sayısı ve yaş şartı düzenlenmektedir. Ancak sigortalılar yönünden herhangi bir ayrıma gidilmemiştir. Dolayısıyla, esnek ve kayıt dışı çalışma ile işsizliğin yoğun olarak yaşandığı ülke şartlarında, sürekli çalışma olanağı kamu görevlileri gibi olmayan 4/a'lı sigortalılar ile kamu görevlilerinin prim ödeme gün sayısında aynı şartlara tâbi tutulmalarının, kimin aleyhine olduğu açıktır.

Kanun'un 40'ıncı maddesinde, ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanlar için prim ödeme gün sayısına, maddede belirtilen günler kadar fiilî hizmet süresi zammı uygulanacağı düzenlenmiştir. Oysa söz konusu düzenleme, aynı işleri yapanlar açısından ciddî bir ayrıma yol açmıştır. Şöyle ki; haber işini TRT'de yürüten-

20) Ana. Mah. 28.4.1983 T., 1981/13 E., 1983/8 K. (AMKD, S. 20, s. 52).
21) Ana. Mah. 19.2.1992 T., 1991/13 E., 1992/10 K. (AMKD, S. 30, C. 1, s. 101).

ler ile özel televizyon kanallarında yürütenler arasında, devlet tiyatroları ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası sanatçıları ile özel tiyatro ve orkestra sanatçıları arasında yapılan iş açısından herhangi bir fark bulunmamaktadır. Keza PTT dağıtıcıları ile özel kargo şirketlerinin dağıtım bölümünde çalışan işçiler arasında ne gibi keskin bir ayrım olabilir. Ancak madde hükmü, sadece kamu görevlilerine fiilî hizmet zammı hakkı vermektedir. Dolayısıyla eşitlik ilkesine aykırıdır.

Anlaşılan Anayasa Mahkemesi, eşitlik ilkesini yorumlarken hukuksal durumlarını farklı gördüğü imtiyazlı kamu görevlileriyle "işçi"lerin farklı statülere tâbi kılınması amacındadır. Ancak yaptığı yorum, yine Anayasa'nın eşitlik ilkesi ile ilgili 10'uncu maddesindeki *"hiçbir zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamayacağı"* kuralıyla çelişmektedir. Zira Anayasa Mahkemesi, kanımızca kamu görevlilerinin neden farklı bir hukukî statüye tâbi olmaları gerektiğini doyurucu bir şekilde gerekçelendirememiştir.

IV. KARARIN ANAYASA'NIN 128'İNCİ MADDESİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Anayasa'nın *"Kamu Hizmeti Görevlileriyle İlgili Hükümler"* üst başlığı altında "Genel İlkeler" kenar başlıklı 128'inci maddesine göre:

"Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.

Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir."

Anayasa'nın *"Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması"* kenar başlıklı 56'ncı maddesine göre:

"Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.

Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler.

Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir.

Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir."

Öncelikle Anayasa Mahkemesi'nin, kamu görevlilerini Anayasa'nın 56'ncı maddesine rağmen Kanun'un genel sağlık sigortasına ilişkin hükümleri bakımından da farklı statüye tâbi görmesini anlamak mümkün değildir. Zira genel sağlık sigortası kapsamına dâhil edilen tüm yurttaşlara sunulan sağlık hizmetlerinin verilmesi sırasında farklı statüden doğan farklı uygulamaların olması gerektiği düşüncesinin, Anayasa'nın 10'uncu maddesi karşısında kabul görmesi olanaklı değildir. İnsan olma onurunu taşıyan herkesin sağlıklı yaşama hakkı en temel ve öncelikli hakkıdır. Bu hakkın önüne hangi statü farklılığı ile olursa olsun geçilmesi düşünülemez.

Ayrıca, kamuoyunda bilindiğinin aksine Emekli Sandığı, hâlen çalışmakta olan iştirakçilerine sağlık yardımı yapmamaktadır. Sağlık yardımları, kamu görevlilerine çalıştıkları sürece bağlı bulundukları kurum, emekliliklerinde ise Emekli Sandığı tarafından sağlanmaktadır[22]. Dolayısıyla Kanun'a göre artık kamu görevlilerinin emekli ikramiyelerini ödemek, çalıştıkları kurumun yükümlülüğünde olduğuna göre; kamu görevlilerini, sağlık konusunda bağlı bulundukları kurumla baş başa bırakmak yerine genel sağlık sigortası güvencesine kavuşturmanın neden Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği açıklığa kavuşturulamamıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçesinde, Anayasa'nın kamu görevlilerine bakışı ile bunlar dışında kalan sigortalılara bakışının farklı olduğu gibi bir görüş öne sürülmüştür. Ayrıca Kanun'un 4/a ve 4/b kapsamına giren, işçi ve kendi adına çalışan sigortalıların emeklilik ve diğer haklarının "prime dayalı sigorta

22) KURT, Resul: İş Hukuku ve Sosyal Sigorta Mevzuatında Usul ve Esaslar, 3. Bası, İstanbul 2004, s. 13.

esasına" göre tespit edildiği, buna karşın kamu görevlilerinin ise prime dayalı sigorta esasına göre değil, "diğer özlük haklarından" doğan esaslara göre saptandığı belirtilmiştir. Başka bir anlatımla "prime dayalı sigorta" anlayışı ile "özlük haklarına" dayalı bir emeklilik anlayışının farklı olduğu, buna göre yapılacak düzenlemelerin de farklı olması gerektiği anlayışı vurgulanmıştır.

Oysa Anayasa'nın 128'inci maddesinden kamu görevlilerinin ne çalışma, ne de emeklilik dönemlerinde yaptıkları işten dolayı farklı düzenlemelere tâbi tutulmalarını gerektirecek bir anlam çıkarmak mümkün değildir. 128'inci maddede "kanunla düzenleneceği" ifade edilirken amaç, kamu görevlilerini görev, yetki, hak ve yükümlülükleri ile özlük hakları için yetki devri suretiyle yapılan düzenlemelerden korumaktır[23]. Öte yandan kamu görevlilerinin sınıflandırma, kariyer ve liyakat ölçülerine tâbi tutulması da emeklilik döneminin farklı kurallara bağlanmasına haklı bir dayanak olamaz[24]. Keza yine 128'inci maddenin hiçbir yerinde "emeklilik" lafı geçmemekte, sadece çalışan personelin çerçevesi çizilmekte ve onlarla ilgili her türlü işlemin yukarıda da değinildiği gibi kanunla düzenleneceği öngörülmektedir[25].

Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçesinde, kamu görevlilerinin farklı hukukî statüye tâbi olma gerekliliklerine yönelik olarak Anayasa'nın 51, 52, 68, 70 ve 76'ncı maddeleri de dayanak gös-

---

23) Dan. 5. Daire 15.2.1993 T., 1992/27 E., 1993/610 K. "T.C. Anayasasının 128 inci maddesinin 2. fıkrası 'memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.' hükmünü taşımakta olup, gerek 179 sayılı Milli Eğitim bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararnamede, gerekse 3797 sayılı Milli Eğitim bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkında kanunda, öğretmen evleri, lokaller ve eğitim merkezi, sosyal tesisleri için öğretmenlerden aidat kesilmesi yolunda bir hüküm yer almamıştır… Belirtilen yasal duruma göre; anayasada açıkça kanunla düzenleneceği öngörülen konuda yönetmelikle düzenleme yapılarak, anılan yönetmeliğin 33. maddesi ile üyelere aidat ödeme yükümlülüğü getirilmesinde hukuka uyarlık görülmemiştir."; Dan. 11. Daire 24.12.2002 T., 2000/9350 E., 2002/44061 K. "…T.C. Anayasa'sının 128. maddesinde, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği yolundaki hükmü karşısında, yurt dışı aylığına ilişkin maddelerde düzenleme yetkisi olmayan Maliye Bakanlığı muktezasıyla memurların aylık ve özlük haklarının sınırlandırılamayacağı sonucuna ulaşılmıştır." (Kazancı Bilişim – İçtihat Bilgi Bankası).

24) Anayasa Mahkemesi başkanvekili Haşim Kılıç ve üye Serruh Kaleli'nin iptal kararına ilişkin yazdıkları ortak karşı oy yazısından alınmıştır.

25) Anayasa Mahkemesi üyesi Sacit Adalı'nın iptal kararına ilişkin yazdığı karşı oy yazısından alınmıştır.

terilmiştir. Oysa söz konusu maddeler, kamu görevlilerinin özlük haklarına yöneliktir. Buna yönelik düzenlemeler zaten farklıdır. Keza kamu görevlilerinin özlük hakları ve çalışma koşullarına yönelik Devlet Memurları Kanunu varken; işçiler için İş Kanunu, bağımsız çalışanlar için yaptıkları iş veya mesleğe yönelik kendi özel kanunları geçerlidir. Aynı şekilde kamu görevlilerinin kolektif hakları için Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu uygulanırken, işçiler Sendikalar Kanunu'na tâbidir.

Yukarıda da değinildiği gibi, Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçesinde "prime dayalı sigorta" anlayışı ile "özlük haklarına" dayalı bir emeklilik anlayışının farklı olduğu, buna göre yapılacak düzenlemelerin de farklı olması gerektiği anlayışı vurgulanmıştır. Oysa kamu görevlilerinin maaşlarından da, her ay belirli bir oranda "kesenek" adı verilen bir kesinti yapılmaktadır. Dolayısıyla kamu görevlilerinin de "primli (katılmalı) rejim"e tâbi olduğu açıktır[26]. Sosyal güvenlik kurumlarının tek bir çatı altında toplanması, kanımızca kırtasiyeciliği ve çok başlılıktan kaynaklanan operasyonel masrafları azaltacağı gibi aktüeryal dengelerin disiplinini de sağlayacağından aslında sigortalılar lehinedir[27]. Öte yandan gerek kamu görevlileri, gerekse de işçiler ve kendi adına çalışanlar teknik anlamda primli rejime tâbi olduklarından, sosyal güvenlik hukuku anlamında keskin olarak farklı hukukî statülere tâbi olmalarını gerektirecek haklı bir neden görülememektedir.

SONUÇ

Anayasa'nın "Sosyal Güvenlik Hakkı" kenar başlıklı 60'ıncı maddesine göre:

"Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir.

Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilâtı kurar."

Anayasa'nın *"Sosyal Güvenlik Bakımından Özel Olarak Korunması Gerekenler"* kenar başlıklı 61'inci maddesine göre:

26) TUNCAY / EKMEKÇİ, s. 51.
27) CENTEL, Tankut: Sosyal Güvenlikte Yapısal Değişim, İstanbul 1997, s. 17, 77, 130 vd..

"Devlet harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malûl ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar.

Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır.

Yaşlılar, Devletçe korunur, yaşlılara Devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir.

Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır.

Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur."

Anayasa Mahkemesi, iptal kararında *"Yasa koyucunun Anayasa'nın 7. maddesi uyarınca sahip olduğu genel düzenleme yetkisi kapsamında bulunan konuların, 128. maddede özel olarak vurgulanarak yasa ile yapılmasının Anayasa buyruğu haline getirilmesi, Devletin en temel işlevlerinden olan kamu hizmetinin görülmesindeki yeri tartışmasız olan kamu görevlileri için statülerine, yaptıkları görevin gereklerine uygun, emeklileri için de önceki statüleri ile uyumlu ayrı yasal düzenleme yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak, düzenlemenin aynı hukuksal konumda bulunmayanların bu özelliklerini ve farklılıklarını yansıtmak koşuluyla aynı veya başka bir yasa içinde yapılması hususu kuşkusuz yasa koyucunun takdiri içindedir… Yasa koyucunun, memurlara ödenecek emekli maaşı ile diğer çalışanlara ödenecek yaşlılık aylığının hesaplanmasında, bunların benzerliklerini ve farklılıklarını dikkate alarak, aktüeryal dengeleri bozmadan düzenlemeler yapması olanağı bulunduğu ve bu konudaki takdirin ise kendisine ait olduğu açıktır…"* derken farklılıkları yansıtmak koşuluyla aynı kanun içerisinde ortak düzenlemeler yapılabileceğini ve bunun kanun koyucunun takdirinde olduğunu kabul etmişse de, Kanun'daki bu hususa ilişkin Anayasa'ya aykırılıkları doyurucu bir şekilde gerekçelendirememiştir.

Anayasa'nın sosyal güvenlik hakkına ilişkin 60'ıncı maddesinde, devletin teşkilat kuracağı belirtilmekte iken; sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenlere ilişkin 61'inci maddesi teşkilat ve tesislerin kurulmasından bahsetmektedir. Kanımızca burada bilinçli bir ayrıma gidilmiştir. Zira Anayasa koyucu, sosyal güvenliğe ilişkin tüm sigortalıları kapsayıcı tek bir

kurum kurulmasına cevaz verirken; sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenlerin farklı kurumlara bağlanmasını öngörmüştür. Kanımızca bu ayrıma gidilmesinin nedeni de primli - primsiz rejim farkıdır. Primli rejimde hak ve ödevlere ilişkin temel esaslar ortak bir çerçevede belirli iken; primsiz rejimde sosyal güvenlik yardımlarından yararlanan hak sahiplerinin şahsı ve yardımın niteliği, farklı kurumların kurulması sonucunu doğurabilmektedir.

Öte yandan Kanun'da, kamu görevlilerinin statülerinden kaynaklanan farklı düzenlemelerin yapılmadığı iddiası da isabetsizdir. Zira Kanun'un geçici 4'üncü maddesine göre; kamu görevlilerinin emekli ikramiyeleri, kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl boyunca, önceki ve yeni kanuna göre belirlenen prime esas kazanç matrahları arasındaki matrah farkı ise iki yıl boyunca Sosyal Güvenlik Kurumu'nca ödenecektir. Ayrıca kamu görevlileri için % 20 olan prim oranı, % 14'e düşürülmüştür. Sigortalıların, Sosyal Güvenlik Kurumu'nda ne derece temsil edilebildiklerine baktığımızda; idarî vesayetten tam olarak kurtulma sağlanamasa da, Emekli Sandığı ile kıyaslandığında kamu görevlilerinin yönetimde çok daha fazla yer bulabilme imkânına sahip olacakları açıktır[28].

Kanun'un 43 ilâ 49'uncu maddeleri arası tamamen kamu görevlilerine ilişkin özel hükümlere ayrıldığı gibi, Kanun'a göre artık kamu görevlilerinin emekli ikramiyelerini doğrudan ödeyecek olan çalıştıkları kamu kurumları da korunmuştur. Örneğin 8'inci maddeye göre sigortalı bildirimini zamanında yerine getirmeyen işverenler hakkında idarî para cezası uygulanacaktır. Ancak yine aynı maddeye göre kamu görevlilerini çalıştıran işverenler bu yaptırımdan muaf tutulmuştur. Kanun'daki benzer örnekleri sıralamak mümkündür. Dolayısıyla emekli ikramiyesini ödeyecek olan kamu kurumlarının idarî yaptırımlardan muaf tutulması suretiyle dolaylı olarak kamu görevlileri korunmuştur. Hatta bu hükümlerin, Anayasa'nın 10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı olduğu da söylenebilir. Zira kamu işverenlerinin, Kanun'da öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmedikleri hâlde herhangi bir yaptırımla karşılaşmaması sonucunda; kendi hesabına çalı-

28) bkz. 5434 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu m. 1-11; karş. 5502 Sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu m. 1-11.

şan işverenler, bu açıkları primleri ile âdeta sübvanse edeceklerdir.

Sonuç olarak; Kanun'un kamu görevlilerine ilişkin 4/c maddesini iptal eden Anayasa Mahkemesi kararına, doyurucu gerekçelerden uzak olması ve yerindelik denetimi niteliğini taşıması nedeniyle katılmamaktayız. Yukarıda da açıklandığı gibi, sosyal güvenlik hukukunda tek çatı düzenlemesi yapmanın, kanun koyucunun takdirinde olan bir husus olduğu; dolayısıyla herhangi bir Anayasa hükmünün bu hususta iptal kararı vermeye dayanak teşkil edemeyeceği kanısındayız. Ancak bu konudaki görüşlerimiz, Kanun'u tamamen doğru bulduğumuz şeklinde de yorumlanmamalıdır. Zira yukarıda da kısaca değindiğimiz gibi, Kanun'un Anayasa'ya aykırı birçok maddesi vardır. Oysa Anayasa Mahkemesi; Kanun'un diğer maddelerine ilişkin olarak kanun koyucuya yol gösterici nitelikte, doyurucu gerekçeye sahip bir karar vermektense kolaya kaçarak genel bir yerindelik denetimi yapmış; hatta kanun koyucunun elini kolunu bağlamıştır. Anlaşılan o ki, sosyal güvenlik reformu yine bir başka bahara kalacaktır.

KAYNAKÇA

ALPER, Yusuf: "Sosyal Güvenlik Sisteminde Kriz", Çimento İşveren Dergisi 1993/9.

ARSLAN, Zühtü: Anayasa Teorisi, Ankara 2005.

CENTEL, Tankut: Sosyal Güvenlikte Yapısal Değişim, İstanbul 1997.

ERDOĞAN, Mustafa: Türkiye'de Anayasalar ve Siyaset, 4. Bası, Ankara 2003.

KURT, Resul: İş Hukuku ve Sosyal Sigorta Mevzuatında Usul ve Esaslar, 3. Bası, İstanbul 2004.

ÖZBUDUN, Ergun: Türk Anayasa Hukuku, 7. Bası, Ankara 2003.

TUNCAY, A. Can / EKMEKÇİ, Ömer: Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, 11. Bası, İstanbul 2005.

TÜLEN, Hikmet: "Anayasa Mahkemesinin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Anayasa Değişikliği Taslağı Üzerine Açıklamalar ve Birkaç Öneri", www.e-akademi.org/makaleler/htulen-1.htm (Erişim tarihi: 16.03.2007).

Demokrasi ve Yargı

■ **Cengiz İLHAN (*)**

Sorunu bu başlık altında ele almak bilmem ne kadar doğru? Şüphesiz, sorunun, yargı ve siyasal iktidar ilişkilerini kapsamakla birlikte, sırasında, bunu da aşarak giderek bir ülke yönetimi tartışmasına uzanma potansiyeli de vardır. Anayasa Mahkemeleri, Anayasa Konseyleri, Anayasayı Koruma Kurulları ve benzeri isimler altında, ne kadar salt hukuku öne çıkarsalar da bulundukları ülkenin siyasi ve toplumsal yapılanmasını korumaya, -bir bakıma rejim de denilebilir- yönelik ve bununla görevli mahkemeler giderek yaygınlaşmaktadır. Bu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ile, Avrupa ülkeleri ile sınırlı da olsa, uluslararası bir anlam ve içerik de kazanmış, ülkelerin var sayılan üst haklar temel alınarak, siyasi yönden olduğu kadar yargı işlemleri yönünden de denetimi, yargılanması da denilebilir, olağan yargı işlemleri olarak yaşama geçirilme çalışmaları yoğunluk kazanmıştır. Kısaca, ideolojik yargı, günümüz dünyasının bir gerçeğidir, batı ülkeleri de buna dahildir, hatta bunun öncüsüdür.

Şüphesiz, Anayasa Mahkemesi, "yargının bir parçası değildir. İtalyan Anayasası'nda, Anayasa mahkemesi, Anayasayı gözeten kurumlardan biri olarak düzenlenmiştir. Ancak, yargısal birim değildir. Anayasa Mahkemesi bir mahkemedir, ancak yargının bir parçası değildir." Zira, aynen Türkiye'de olduğu gibi "Anayasa Mahkemesi bir davanın esasına karar vermekle değil kanunların

(*) Avukat, İzmir Barosu Üyesi

anayasaya uygunluğunu denetlemekle görevlidir[1] (Pasquino). Kısaca, adı "Mahkeme" de olsa, teknik olarak, Anayasa Mahkemeleri, İnsan Hakları Mahkemesi, ne kadar mahkemedir!?

Üstelik; takdir hakkı çok geniş tutulmuş, yargı mercilerini çağdaş hukuki bir yargı mercii olarak kabul etmek de o kadar kolay değildir. Kamu hukukunda, terimler, kavramlar ve ilkeler Özel Hukuk'ta, Ceza Hukuku'nda olduğu kadar, objektif ve net bir şekilde tanımlanmış, içeriklerinin çerçevesi belirli bir şekilde çizilmemiştir. Örneğin, yasanın Anayasa'ya uygunluğunun değerlendirilmesinde hukuki denetim ile "Yerindelik" (siyasi veya idari) denetimi arasındaki, hiç de net olmayan çizgi daha çok değerlendirmeyi yapan yargıçların düşünce ve takdirlerine göre, her olay için farklı olarak, çizilebilmektedir. Bunun ölçütünü de yargı kendisi koymakta ve yargılamayı kendi koyduğu ölçütlere göre yapmaktadır. Sonuçta sırasında tamamen yasama organının işlevi içerisinde olması gereken ekonomik yasalar bile Anayasa'ya aykırı ya da uygun görülebilmektedir.

"Anayasa Mahkemelerinin temel haklar ve siyasal haklar konusunda aktivist bir tutum izlemeleri, demokrasinin güçlendirilmesi bakımından olumlu olmakla birlikte, aynı şeyi temel ekonomik tercihleri ilgilendiren konularda söylemek mümkün değildir. Nitekim Batı Ülkelerindeki Anayasa mahkemeleri, genellikle, temel haklar ve siyasal haklar konularında çok daha sıkı ve yüksel standartlar uyguladıkları halde, sosyal ve ekonomik konularda yasama organına daha geniş bir takdir yetkisi tanımaktadırlar. Bu da eşyanın tabiatına uygundur; çünkü ideolojik bakımdan mümkün olduğunca nötr bir belge olması gereken Anayasa'nın bütün siyasi partilere aynı sosyal ve ekonomik tercihleri empoze etmiş olması düşünülemez. Aksi halde çok partili siyasi hayatın ve partiler arası yarışmanın anlamı kalmaz.[2] (Özbudun)

Yakın örnek Sosyal Güvenlik kurumlarının birleştirilmesiyle ilgili yasadır. Şüphesiz yargıçlarımız değerlendirmelerini tarafsız olarak yapmışladır, ne var ki, bu konuda Anayasa tarafsız değildir; çalışan yurttaşlarımızı devlet memuru olanlar olmayanlar diye ikiye ayırmış, devlet memuru olanlara çeşitli ayrıcalıklar tanınmış, bir bakımdan devlet ile memurunu özdeşleştirmiştir. Bu

1) Prof. Dr. Pasquale Pasquino. a.g.c.s.156
2) Prof. Dr. Ergun Özbudun. a.g.c.s.351

bir siyasi tercih, bir rejim tercihidir. Böyle bir siyasi tercihi hukukileştiren kararda sonuçta, elbette, siyasi bir karardır. Eşitlik Anayasa hukukunun evrensel ve temel ilkesidir. (10.mad), bu "sosyal devlet"te daha gelişmiş, kişilerin "eşit işlem görme hakkına" dönüşmüştür. Anayasa Mahkememiz, bu iki genel ve evrensel hukuk kuralını devlet memurlarının "farklı konumu" gibi hukuki olmaktan çok siyasi bir gerekçe ile uygulanmaz bulmuş, 1982 Anayasası'nın siyasi bir tercih olarak devlet memurlarına tanıdığı ayrım ve ayrıcalıklara öncelik tanımıştır. Siyasi tercihe, hukuki ilkelere göre öncelik tanıyan bir karar ne kadar hukuka uygundur.

"(…) Yüz yıldan daha uzun bir süre önce Amerikalı hiciv yazarı Peter Finley Dunne, 'Mr.Dolley' adında bir barmen filozof karakteri yaratmıştı. Bu karakterin önemli görüşlerinden birisi de, bir demokraside mahkemelerin oynadığı role ilişkindi. Mr.Dolley, yargısal denetimin demokratik olmayan yapısından rahatsız olanlara 'yüksek mahkeme için' endişelenmemelerini söylüyor ve 'seçim sonuçlarına bakın' diyordu. (Dunne 1901) 1901 yılında bir hayali barmenin anladığı şeyi bugün hala siyasetin yargılaşmasını göğe çıkaran ya da yeren pek çok hukuk ve siyaset kuramcısı yakalayamamaktadır. Basit gerçek, mahkemelerin herhangi bir demokrasideki rollerinin, geniş siyasal yapı ve gelişmelere her zaman bağlı olmasıdır. Bu açıdan bakıldığında, genel olarak mahkemelerin demokrasilerdeki rolleriyle ilgili ilginç bir şey söylemek neredeyse imkansızdır. Yargısal yol hem normatif hem de betimleyici yönden farklı ülkelerdeki değişik siyasal dönemlerde veya koşullarda farklılıklar gösterecektir."[3] (Clayton)

Amerikalı hukukçu galiba haklı: Gerçekten; "Yargısal yol hem normatif hem de betimleyici yönden farklı ülkelerdeki değişik siyasal dönemlerde veya koşullarda farklılıklar göstermektedir." Ve Tropper de haklıdır; "Demokratik devlet, zorba (despotik) devletten daha fazla hukuk devleti değildir."[4]

Yargı mı siyasallaştırılıyor yoksa siyaset mi yargılaştırılıyor? Birincisi ülkemizde sıkça üzerinde durulan bir konudur, o kadar ki Anayasa Mahkemesi üyelerinin belli bir bölümünün, 1961 Anayasası'nda olduğu gibi, TBMM tarafından seçilmesi önerisi

3) Prof. Dr. Cornelle Clayton a.g.e.s.160

4) Prof. Dr. Michel Kroper. a.g.e.s.17

bile, bu açıdan ele alıp değerlendirmiştir. İkincisi, kanımca sorunun özü budur; Sayın Prof. Dr. Özbudun tarafından bütün yönleri ile net bir şekilde ortaya konulmuş, tartışılmıştır.

20. yy. sonları anayasacılık hareketlerinin en belirgin özelliği, Anayasa yargısının şimdiye kadar emsali görülmemiş şekilde yaygınlaşmış olmasıdır.(…) Bu gelişmenin, yasama organı aleyhine ve yargı organı lehine önemli ölçüde bir iktidar transferi içerdiğine kuşku yoktur. O kadar ki, Ran Hirschl, bu yeni anayasacılık eğilimini "yargı iktidarı" (juristocracy) olarak adlandırmaktadır. Aynı yazara göre, "halen yeni anayasacılık dünyasında er geç bir yargısal ihtilaf haline gelmeyen hemen hiçbir ahlaki ve siyasal ihtilaf yoktur. İddia edilebilir ki, yargı iktidarı yönündeki küresel eğilim, 20. yüzyıl sonlarında ve 21. yüzyıl başlarındaki devlet yönetim sistemlerinin en önemli gelişmelerinden birisidir."

"(…) yargı iktidarı yönündeki bu eğilimin, demokratik teori ve pratik açısından sonuçları nelerdir?" "(…) Seçilmiş olmayan ve halka hesap verir konumunda bulunmayan Anayasa yargıçlarının geniş devlet yetkilerini kullanmaları, demokratik meşruluk ilkesi açısından nasıl açıklanabilir? (…) Bu gibi sorunlar, son on yılda dünya siyaset bilimi ve mukayeseli anayasa hukuku literatüründe geniş yer bulmuş olmakla birlikte, Türkiye'de akademik düzeyde nadiren tartışıldığı görülmektedir."[5] (Özbudun)

Türkiye Barolar Birliği, yerinde bir saptamayla çağımızın, özellikle ülkemizin bu önemli konusunu akademik tartışmaya açmıştır. **"Demokrasi ve Yargı"**** genel başlığı altında, Ocak 2005 tarihinde gerçekleştirilen "Sempozyum"da sorun, çeşitli ülkeler hukukçuları tarafından birçok yönden önemine uygun bir ciddiyetle ve en üst seviyede tartışılmış, değerlendirilmiş, tebliğler ve tartışmalar Dr. Ozan Ergül'ün editörlüğünde, Türkiye Barolar Birliği tarafından kitap halinde yayınlanmıştır.

Bilgili, titiz ve nitelikli bir çalışma, öğretici olduğu kadar, araştırmaya, tartışmaya yönlendirici, değerli, güzel ve etkili bir kitap. Hukukçu veya değil, aydınlarımızın hukuk ile siyasetin iç içe olduğu bu konuyu bütün yönleriyle görüp, tartışabilmeleri için mutlaka okumaları gereken bir yapıt.

---

5) Prof. Dr. Ergun Özbudun a.g.e.s.337

** "Demokrasi ve Yargı" Editör: Dr. Ozan Ergül. Türkiye Barolar Birliği Yayınları. 2005

Yargı Bağımsızlığı(*)

■ **Ömer Faruk EMİNAĞAOĞLU (**)**

Değerli meslektaşlarım, değerli konuklar,

Hepinize hoş geldiniz diyerek, sizleri saygıyla selamlıyorum. Bu etkinlik vesilesiyle tüm avukat meslektaşlarımın Avukatlar Gününü kutluyorum. Konferansı düzenleyerek sizlerle birlikte olmamızı sağlayan İzmir Barosu'na ve onun Saygıdeğer Başkanı Sayın Av. Nevzat Erdemir'e teşekkürlerimi, en iyi dileklerimi ve saygılarımı iletiyorum. İzmir Barosu'nun hukuk devleti, tam bağımsız yargı, eksiksiz demokrasi konusundaki örnek çalışmaları nedeniyle tüm hukukçular adına, bu sorumluluğu taşıyan tüm hukukçular adına kendilerine ayrıca teşekkür ediyorum. İşte bu ortak hedef ve amaçlar bizleri bir araya getiriyor.

* * *

Yargı dediğiniz zaman, yargıç, savcı ve avukatlardan oluşan üçayaklı bir yapıyı, yapılanmayı görüyoruz. Yargı üçayağı üzerinde duruyor, ancak bu yapıda yıllarca avukatların, baroların ön planda olduğunu, yargı adına ön planda mücadele ettiğini, yargıç ve savcıların ikinci planda kaldığını, hatta yargıç ve savcıların kendi sorunlarını da hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı adına baroların yüklendiğini gördük, yaşadık. Kendi hakkını arayamayan yargıç ve savcılardan adalet bekleyen bir hukuk sistemi

---

(*) İzmir Barosu'nun 7 Nisan 2007 tarihinde düzenlediği Konferans'ta sunulan tebliğ
(**) Yargıtay Cumhuriyet Savcısı, YARSAV Başkanı

yarattık. Ancak artık biz de kendi sorumluluklarımızı, kendi sorunlarımızı sırtlayarak, hak dağıtanın önce kendi hakkını araması, bunun mücadelesini vermesi gerektiği düşüncesiyle, baroların yanında, aynı ortak amaçlar için, aynı ortak hedefler için örgütlenerek yola koyulduk. Bu süreçte avukatlarla, barolarla halkaları birleştirerek, aynı ve ortak olan hedefe doğru yürümenin, daha etkin, daha kararlı, daha olumlu, daha sonuç alıcı bir yapı ortaya çıkaracağı inancıyla sivil bir örgütle, her türlü engellemeye rağmen artık biz de varız dedik…

Bireyleri daha güvenceli kılacak, eksiksiz demokrasi, hukukun üstünlüğü ve egemenliği için bağımsız ve de tam bağımsız bir yargının mücadelesini amaç edindik. Böyle bir yargı için nasıl bir yargıç, nasıl bir savcı, nasıl bir sistem soruları da, yargıç, savcı ve avukatlar olarak, yargı mensupları olarak, birlikte muhatap olduğumuz ortak sorunlarımız. O halde artık bir dönem kapanmıştır, bizde hukuk meydanında yerimizi aldık, barolarla yan yanayız. Bu bağlamda nasıl bir sistem sorusu içinde avukatların sorunlarını da kendi sorunlarımız içerisinde gördüğümüzü ifade etmek istiyorum.

* * *

Değerli meslektaşlarım, değerli konuklar. Burada sizlere yargı bağımsızlığının teorik çerçevesini, kuramsal içeriğini anlatmak amacında değilim. Açıklamalarımda Türkiye'de yargı bağımsızlığı konusunda evrensel ölçütlere ulaşılabilmesini amaç edinen YARSAV'ın ortaya koyduğu bu amacına rağmen, ne gibi zorluklarla karşılaştığını, bundan hareketle Türkiye'de gerçekten yargı bağımsızlığının istenip istenmediğini, yargı bağımsızlığını savunduğunuz zaman karşınıza nelerin çıkartıldığını göstermek anlamında, bu süreçte çektiğimiz yargı, yargıya bakış ve yargıç / savcıları yansıtan fotoğrafları size sergilemek, görüntüyü sizlere yansıtmak ve paylaşmak istiyorum.

Çok kısaca şu açıklamayı yapmak isterim: YARSAV, 5253 sayılı Dernekler Yasası'na göre, hukuken dernek statüsünde, yargıç ve savcıların meslek birliği olarak kuruldu. YARSAV'a adli, idari ve anayasa yargısında her düzeyde görev yapan ya da yapmış olan tüm yargıç ve savcılar üye olabilmektedir. Meslekten (istifa ya da emeklilik yoluyla) ayrılan yargıç ve savcıların üye olabilmesi için, siyasi partiye ya da bir başka meslek örgütüne

üye olmamaları gerekmektedir. Bu bağlamda yargıç ve savcılıktan ayrılıp, avukatlık yapanlar YARSAV'a üye olamamaktadır. Çünkü bu statüdekiler, meslek örgütü olarak barolarca temsil edilmektedir. YARSAV'da hem yargıç ve hem de savcılar yer almaktadır. İki ayrı mesleğin, iki ayrı meslek örgütü bünyesinde örgütlenmesi esastır. Ancak Avrupa'da ve hatta Uluslararası Yargıçlar Birliği'nde, yargıç ve savcıları tek çatı altında toplama ya da toplamama konusunda kesin bir kural yoktur ve iki mesleğin tek bir örgütte toplandığı tüzel kişilikler görülmektedir. Türkiye'de bu iki meslek, bütünüyle farklı kurallara bağlanıncaya, istek dışı karşılıklı geçişler ortadan kalkıncaya kadar, yargıç ve savcıların birlikte aynı örgütte yer alması, yasal bir zorunluluğun örgütlenmeye yansıyan görünümü olmuştur.

* * *

Değerli meslektaşlarım, bakınız 1982 Anayasası yaklaşık çeyrek yüzyıldır uygulanıyor. Bu Anayasa'da erkler ayrılığından söz ediliyor, yargı bağımsızlığından söz ediliyor. Ancak 1982 Anayasası yargı bağımsızlığını koşulsuz kabul etmiş değil, evrensel düzeyi yansıtmıyor. Yargı bağımsızlığını çekincelerle benimsemiş durumda. Şimdi bakınız 1982 Anayasası'nda, 1982 yılından beri değişmeyen hangi bölüm kaldı? Her bölümü değişti, yama tutmaz hale geldi. Bir çelişkiler belgesi haline geldi Anayasa bu değişiklikler sonucunda. Ama DGM'ler konusundaki İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nden kaynaklanan zorunlu değişikliği saymaz isek, yargı bölümünde Anayasa'nın hangi maddesi değişti? Neden değişmedi? Niye bu konular, Anayasa değişikliklerinde gündeme alınmadı? İşte yargı bağımsızlığına siyasi partilerin, siyasi iradenin bakış açısının ne olduğu, 1982 Anayasası'na bakılmakla, yapılmayan değişikliklere bakılmakla anlaşılabiliyor…

Değerli meslektaşlarım. Bugün Türkiye'deki siyasi parti sayısı elliyi aşmış durumdadır. Bu siyasi partilerin tüzüklerine ve programlarına baktığımız zaman, bir kesişme noktası yakalıyoruz. Ve hepsinde şu söyleniyor: *"Yargı bağımsızlığının gerçekleşmesini savunur, yargı bağımsızlığını savunur…"* O zaman şunu düşünmemiz gerekiyor. Bütün siyasi partiler ki iktidarda da olsa, muhalefette de olsa, istisnasız olarak hepsi programına yargı bağımsızlığının gerçekleştirilmesini koymuşsa, demek ki yargı bağımsızlığı istenilen düzeyde değil. Bu konuda hiçbir görüş ayrılığı da

yok. Bütün siyasi partiler bunu bu şekilde ortaya koyuyorsa ve birisi de her zaman iktidarda oluyorsa, o zaman savunulan bu yargı bağımsızlığı neden gerçekleşmiyor? Bu soruyu sormamız gerekiyor. Demek ki, yargı bağımsızlığı konusunda siyasi iradeyle yargı arasında, örtüşmeyen beklentiler, ifade edilmeyen bir şeyler var... Bu konuyu, bütünüyle siyasi iradeye bırakır, siyasi partilerin kendi programlarında yer vermesini ciddi ve öncelikli vaatleri arasında değerlendirip başkaca bir adım atmazsanız, yargı bağımsızlığını elde etmeniz, istenilen düzeye ulaşmanız asla ve asla olanaklı değil. O halde ne yapmak lazım? Sorunun özü de işte burası.

O halde ne yapmak lazım? Yaklaşık elli yıl önce avukatların yaptığı gibi örgütlenmek lazım. İşte Türkiye Barolar Birliği, barolar bu mücadeleyi veriyor. Ama yargıç ve savcılar için böyle bir örgütlenme söz konusu değildi. Ne zamana kadar değildi? 12 Eylül hukukunun yarattığı bir tablo vardı bizlere. 1983 tarih ve 2908 sayılı Dernekler Yasası ilk çıktığı haliyle yargıç ve savcılara dernek kurmayı her boyutuyla yasaklıyordu, üye olmayı ise izne tabi tutuyordu. Çünkü 1982 Anayasası'nın 33'üncü maddesinde kamu hizmeti görevlilerinin dernek kurma özgürlüklerinin kısıtlanabileceği, yasaklanabileceği öngörülüyordu. Ne zamana kadar, 1995 yılına kadar. 1995 yılında bir Anayasa değişikliği yapıldı ve bu Anayasa değişikliği kapsamında Anayasa'nın 33'üncü maddesindeki kamu hizmeti görevlileri ibaresi *"memurlar"* olarak değiştirildi, yasaklama olgusu kaldırıldı. Bu değişiklik ile Anayasa'nın 33'üncü maddesi çerçevesinde sadece silahlı kuvvetler ve kolluk mensupları ile devlet memurlarının dernek kurma haklarının yasa ile sınırlanabileceği düzenlendi. Ama bizdeki anlayış hep devam etti. Çünkü Anayasa'ya göre artık sadece memurlar için bir kısıtlama getirebilmeniz olanaklı idi, yargıçlar ve onlarla aynı haklara sahip savcılar "memur" olmadıkları için onlar için bu konuda bir kısıtlama getiremezsiniz. Ama yaşananlar, yaşananların bilinçaltına işledikleri, bu çerçevede görülen ve uygulamada yerleşen yargı bağımsızlığına hep çekince koyan meslek kuralları nedeniyle, bu değişiklikler yapılmasına rağmen, örgütlenme özgürlüğünden yararlanma anlamında somut bir adım atılamadı. Gerçi Anayasa değiştirilmişti ama Dernekler Yasası öylece duruyordu. 1997 yılına gelindiğinde Dernekler Yasası'ndaki *"yargıçlar ve savcılar dernek kuramaz"* maddesi kaldırıldı. Ancak bu Yasa'daki yargıç ve savcı-

ların kurulmuş derneklere izinle üye olabilmeleri esası korundu. Bu düzenleme dernek kurabilmek için de izne gerek olduğu biçiminde yorumlanarak uygulandı. Ve uygulama 2004 yılına kadar böyle süregeldi.

2004 yılında 5253 sayılı Dernekler Yasası çıkartıldı. Bu Yasa'nın gerekçesinde şu çerçevede bir vurgu dikkat çekiciydi: *"Artık Türkiye'de örgütlenme bir güvenlik sorunu olarak, devleti hedef alan, kararlılıkla hedef olan bir durum olarak değerlendirilmemiş ve bu anlayışla yeni Dernekler Yasası çıkartılmıştır"* dendi. Gerekçede bu husus çok açık söyleniyordu. Yasa'nın içeriğinde de yargıç ve savcılar için gerek dernek kurma ve gerekse üye olma konusunda herhangi bir özel hüküm yer almıyor, kısıtlama ve izin gibi konulara yer verilmiyordu. Yargıç ve savcılar için engeller kaldırılmıştı. Peki kaldırıldı da ne oldu? Bunu isterseniz biraz sonra ifade edeyim.

* * *

Değerli meslektaşlarım, şimdi yargı bağımsızlığı dediğiniz zaman biz yargı bağımsızlığını dört boyutlu algılıyoruz. Bir kere yargı kesin ve kesin yasama organına karşı bağımsız olmak zorunda. Yasama organına karşı bağımsız olmak ne demek? İşte görülmekte olan bir dava hakkında kesinlikle Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde soru sorulamaması demek, meclis araştırma komisyonları kurulamaması demek. Yasama organı mensuplarınca devam eden bir dava ve soruşturma hakkında herhangi bir tavsiye ve telkinde bulunulamaması demek, ayrıca yasama organının olağanüstü yargı mercileri oluşturamaması, kuramaması demek.

Asıl sorun ikinci ayakta söz konusu. Yani yürütme organına karşı yargının bağımsız olması konusunda karşımıza çıkıyor. Türkiye'de en büyük sorun yargının yürütme organıyla olan ilişkisinde. Yürütme organına karşı yargı bağımsız mı? Bu çok fazla alt başlık içerdiği için bunu da bir sonraya bırakıyorum.

Üçüncü konu yargının kamuoyuna karşı bağımsızlığı. Bu anlamda yargının toplum, çevre ve medya ile ilişkileri karşımıza çıkıyor.

Bir diğer konuda yargının kendi içerisinde bağımsızlığı. Yargının kendi içinde bağımsızlığı dediğimiz zaman önce, yargı organlarının hiyerarşik yapılanması nedeniyle kendi içerisinde bu bağımsızlığı sağlaması gerekiyor. Ve bu dördüncü unsurun alt

başlığı olarak yargıda tarafsızlığın sağlanması gerekiyor. Yürütülen görev nedeniyle ortaya çıkan ilişkilerde, yargıç, savcı ve avukatlardan birinin diğerini etki altına alamaması, böyle bir ortam doğmaması gerekiyor. Ayrıca yargıcın, savcının ve de avukatın kendi dünya görüşlerinden, uyarıcı etkenlerden, taraflardan ve tarafların kimliklerinden soyutlanarak, hukuksal doğrularla hareket etmeleri gerekiyor. Bu konu özellikle kamu makamlarında resmi görev üstlenen yargı mensupları için, yargıçlar, savcılar ve kamu avukatları için öne çıkıyor.

* * *

Yargının bağımsızlığı dediğiniz zaman, bunun içerisinde kimler giriyor, kimler yararlanıyor? Elbette yargıçlar yararlanıyor, elbette savcılar yararlanıyor, elbette avukatlar yararlanıyor. Yargının bağımsızlığı dediğiniz zaman mahkemelerin bağımsızlığı, yargıçlık güvencesi ve de baroların da bağımsızlığı gerekiyor. Ama bu bağımsızlık anılan meslek mensupları için kabul edilmiş değil, bireyler için kabul edilmiş. Olaya bu açıdan bakılması gerekiyor.

Konu buraya gelmişken işte, 1982 Anayasası yönünden baroların Anayasal dayanağı ve bağımsızlıkları konusuna kısaca değinmekte yarar bulunmakta. Kuşkusuz baroların bağımsızlığı da yargı bağımsızlığı için esaslı unsurlardan birisi. Ama Anayasa'ya baktığınız zaman, bugün barolar Anayasa'nın yürütme bölümünün idare alt başlığı içerisindeki, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olarak dayanaklarını Anayasa'nın 135'inci maddesinden almaktalar. Yine Anayasa'nın 135'inci maddesine bakarsanız burada, yürütme organının idari ve mali vesayetine yönelik hükümler olduğunu görürsünüz. Oysa yargı dediğiniz zaman; yargının içerisinde gördüğümüz, yargıç ve savcılardan ayırmadığımız baroların, Anayasa'nın yargı bölümü dışında yürütme bölümünde ifadesini bulan bir madde çerçevesinde örgütlenmeleri ne derece uygun? Bu bağlamda Anayasa'da yargı denince akla gelen mahkemeler ve mahkemeler bağlamında ise sadece yargıç ve savcılar. Oysa yargı bağımsızlığı için savunmanın da bağımsızlığı esas. Ancak savunmanın bağımsızca örgütlenmelerini sağlayan hükümler Anayasa'da yer almıyor. Bu konuda yargı bölümünde bir Anayasal koruma söz konusu değil. Barolar idari ve mali vesayet altında ve de ilginçtir Anayasa nedeniyle yürütme bölümü içerisindeki örgütlenmeler halinde karşımıza çıkıyor. El-

bette baroların yürütme bölümünden çıkartılması gerekiyor. Ancak bu yapılmadığı ve Türkiye Barolar Birliği'nin çalışmalarına rağmen bu konudan uzak durulduğu gibi, şimdi yargıç ve savcıların da sadece Anayasa'nın 135'inci maddesine dayalı olarak örgütlenmeleri isteniliyor, bu yolda yasa tasarıları hazırlanıyor…

Değerli meslektaşlarım, yargıç ve savcıların örgütlenmeleri hakkındaki tasarı, YARSAV'ın kuruluş sürecinde tozlu raflardan indirildi. Bu yasa tasarısının tozlu raflardan indirilmesinin ne gibi olumlu tarafı vardı? Bizce tek bir olumlu tarafı vardı. Demek ki Türkiye'de yürütme organı da, yargıç ve savcılar için bir örgütlenmenin gerekliliğine inanıyor. Tasarının sadece ve sadece tek olumlu tarafı budur. Yürütme erki de, yargı da örgütlenmenin gerekliliğine inanıyor. O halde bu düşünceyi yürütme organı da benimsemişse, yerinde olarak yargıda örgütlenmenin gerekliliği kabul edilmişse, yargı nasıl örgütlenmeli? Yürütme organı mı yargıyı örgütlemeli, yoksa yargı kendisini mi örgütlemeli? Yani örgütlenmede yargı yargıya bırakılmalı mı, bırakılmamalı mı? Bu konuyu hepinizin yorumsuz olarak takdirlerinize sunuyorum.

* * *

Şimdi Türkiye'de bahsettiğim gibi yeni Dernekler Yasası'nın 2005 yılında yürürlüğünden sonra, mevzuat boyutuyla yargıç ve savcıların örgütlenmesi konusundaki engeller kalkmış oldu. Ancak yargıda örgütlenme uluslararası düzenlemelere göre olanaklı iken, nedense iç hukukta bu tarihe kadar uluslararası düzenlemeler ön plana çıkmadı. Anayasa'nın 90/son maddesinde 2004 yılında yapılan değişikliğin, uygulamada uluslararası düzenlemeleri yasalar karşısında öne çıkardığını da eklemem gerekiyor. Yargıda örgütlenmeye olanak sağlayan uluslararası düzenlemelerden bazılarını sayarsak, Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi, Bangalore Yargı Etiği Kuralları, Birleşmiş Milletler Yargı Bağımsızlığı Temel Şartı, ILO Sözleşmeleri… Bu düzenlemeler, yargıç ve savcıların mesleki bağımsızlık ve tarafsızlığı için örgütlenmelerine dayanak oluşturmakta. Her ülkede mesleki tarafsızlığı, yargı bağımsızlığını sağlamak, mesleki sorunlar için çözüm odağı olmak, mesleki sorunların toplandığı merkez olmak, bu konulara yönelik çalışma yapmak, bu sorunların çözülmesi için çeşitli çalışma gruplarıyla kamuoyu yaratmak, karar odaklarını sürekli bu konularda bilgi sahibi kılmak ve işlem yapmalarını sağlamak anlamın-

da bir örgütlenmeye gereksinim söz konusu. Söylediğim gibi, bahsedilen uluslararası düzenlemeler, gereksinim duyulan bu örgütlenmelere hukuksal yönden dayanak oluşturmakta.

Diğer ülkelerde yargıç ve savcıların örgütlendiğini görüyoruz. Ayrıca bu örgütlerin üye olduğu bölgesel ya da daha geniş katılımlı örgütlere de rastlıyoruz. Örneğin Dünya Yargıçlar Birliği'ni veya diğer adıyla Uluslararası Yargıçlar Birliği'ni (IAJ) görüyoruz. IAJ'ın merkezi Roma'da ve 69 ülke buraya üye. IAJ'ın dört bölgesel kolu var. IAJ'a üye olunmakla, üye olunan birlik hangi kıtada ise o kıtaya ilişkin bu dört bölgesel koldan ilgili kolun da üyesi olunuyor. Avrupa kolu, Avrupa Yargıçlar Birliği (EAJ) olarak adlandırılıyor. IAJ'a her ülkeden sadece bir meslek birliği üye olabiliyor. Üye olabilmek için aranan ölçütler ise genel hatları ile o ülkede kuvvetler ayrılığı ve yargı bağımsızlığının söz konusu olması. Meslek birliğinin, yürütmenin etkisi ve yönlendirmesine açık olmaması, yargıç ve savcıların tamamının üye olabileceği, dışlanmadığı, sivil, siyaset üstü, siyaset dışı, kamu kurumu niteliğinde olmayan bir örgütlenmenin bulunması. Bu örgütün organlarını seçimle oluşturması, zorunlu üyeliğin söz konusu olmaması, üye sayısı itibarıyla yargıç ve savcıları temsil edebilecek sayıda üyesinin bulunması gerekmekte.

Bildiğimiz gibi Türkiye, Avrupa Konseyi'nin üyesi ve Avrupa Konseyi'ne üye toplam 46 ülke var. 46 ülkeye baktığınız zaman IAJ'a üye olmayan dolayısıyla EAJ'a üye olmayan dört tane ülke kalmış. Andora kalmış, bir milyonun altında nüfusu. Azerbaycan kalmış, Arnavutluk kalmış, bir de Türkiye kalmış. Ayrıca bir de Rusya konusu var.

Rusya'da daha önce yasayla bir meslek birliği kurulmuş ama Uluslararası Yargıçlar Birliği demiş ki yasayla kurulduğu zaman hareket sahasını daraltıyorsunuz. Başka hususlar söz konusu olacağı zaman yasa değişikliği gerekecek ve bu anlamda yasama organıyla karşı karşıya geleceksiniz. Artı yasayla kurulduğunuz zaman örgütlenme biçiminiz kamu kurumu niteliğinde oluyor. Dolayısıyla bakanlığın yakınında oluyor. Bakanlığa herhangi bir şekilde yakın olan bir meslek örgütü gerçek anlamda yargı bağımsızlığını savunacak bir meslek örgütü değildir diye Rusya'nın başvurusunu reddediyor. Rusya akabinde ikinci kez başvuruyor. Bu sefer örgütlenme yasayla yapılmıyor ama her türlü lojistik desteği Adalet Bakanlığı sağlıyor. Rusya'nın buna dayanarak

yaptığı başvuru da reddediliyor. Bu biçimde bakanlık dayanışması içerisinde olan bir meslek örgütü hele yargıdaki bir meslek örgütü asla ve asla bakanlığın etkisinden kurtulamaz ve yargı bağımsızlığı için çalışma yapamaz denilerek Rusya'nın başvurusu yine reddediliyor. Önümüzde bu canlı örnek var. Ve Türkiye'deki bugün yaşadığımız konularla da birebir örtüşüyor. Bu bilgiler Adalet Bakanlığı'na da sunulmuş durumdadır. Ancak Bakanlık'ta herhangi bir etkisi olmamıştır. Onlar Rusya'daki 2000'li yıllarda yaşanan bu durumun aynısını Türkiye için de yaratmak istiyorlar ve az önce bahsettiğim gibi bunun uluslararası camiada, yargıç ve savcıların yer aldığı örgüt içerisinde yer alması olanağı asla ve asla yok ve siz bunu Türkiye için yaptığınız zaman yine diğer ülkelerdeki yargıç ve savcılarla aynı platformu paylaşma şansınız söz konusu değil.

Şunu görüyoruz. Yürütme organı yargıda örgütlenmeyi kabul ediyor. Ediyor da yürütme organı gerçek anlamda bir örgütlenmeyi mi kabul ediyor, diğer ülkelerdeki örgütlerle bir arada olmayı gerçekten istiyor mu? Demek ki istemiyor. Yani yürüme organı, aynı Türkiye Adalet Akademi'sinde olduğu gibi, işte Türkiye'de böyle bir örgüt kuruldu gibi sadece ve sadece sembolik anlamda bir örgütün varolduğunu göstermek istiyor. Ancak olay sadece bu boyutuyla kalsa iyi. Bakanlığın YARSAV yerine öngördüğü yeni örgüt, kuşkusuz yargıç ve savcılar için Bakanlık lehine yeni bir vesayet durumu da ortaya çıkartıyor.

YARSAV'ı kurmadan önce Avrupa'daki diğer örgütlerin yapısını inceledik, örgütlenme biçimini inceledik ve mevzuatını inceledik. Türkiye'deki yapıyı inceledik ve yaklaşık iki yıl süren bir çalışmadan sonra tüzüğümüzü ortaya çıkardık. Bu tarih Mayıs 2006 idi. Tüzüğümüzü ortaya çıkardıktan sonra kurucu üye kaydına başladık. Türkiye'de de Adalet Bakanlığı 2000 yılında özel bir örgüt, birlik kurmak için bir yasa tasarısı hazırlamıştı, kabul görmemişti, rafa kaldırılmıştı. Biz kurucu üye imzalarını toplamaya başladığımız zaman yaklaşık 200 imzayı bulduğumuzda, tarih 12 Haziran 2006 idi. Ve herhangi bir grubu, herhangi bir düşünceyi dışlamamak adına, herkese kucak açma adına Ankara'da ulaşabildiğimiz herkese gittik, ziyaretler yaptık. Çünkü YARSAV da tek ortak payda *"meslektir"*. Tüm yüksek yargı organları başkanlarına, başsavcılarına, üyelerine, tüm mensuplarına ve Ankara'da görev yapan, ayrıca ulaşabildiğimiz yargıç ve

savcılara gittik. Bu çerçevede anılan tarihte Adalet Bakanı Müsteşarına da gittik. Şu yanıtı aldık ve bunu sizlerle paylaşmak isterim: *Öncelikle bizi cesaretimizden dolayı kutladığını ifade ettiler. Biz de dernek kurmanın bir hak olduğunu, Türkiye'de yargıç ve savcıların haklarını kullanırken cesaret sahibi olmaları gerekiyor ise o zaman asıl sorgulanması gerekenin bu konu olduğunu, bizimkinin bir cesaret değil, sadece hakkımızı kullanmaktan ibaret olduğunu belirttik. Ancak bizim yargıyı böleceğimizi, yargıda kutuplaşma yaratacağımızı, bu nedenle tarihin bizi yargılayacağını, tarihin mahkemesinde bizim yargılanacağımızı, asla ve asla üye olmayı düşünmediklerini, bu konuda çalışma yapacaklarını söylediler. Biz de tarihin kimi yargılayacağını yine tarih ortaya koyacaktır. Kendisine, meslekte çalışmasını sürdüren hatta meslekten ayrılan herkes -ki Sayın Müsteşar da olabilir, başvurduğunda bizim kapımız hiç kimseye kapalı değildir. Burası bir meslek örgütü olarak kurulmaktadır. Hukuk devleti inanç ve ülküsünü taşıyan herkes başvurduğunda bu dernekte üye olacaktır ve bu dernek de onların sorunlarıyla uğraşacaktır dedik.*

Ve tabi ki Adalet Bakanı Müsteşarı derneğimize kurucu üye olmadı. İki saatlik bir görüşme sonucunda ziyaretimiz noktalandı ve akabinde bizden birkaç gün beklememizi, YARSAV'ı hemen kurmamamızı, yargıçların ve savcıların maaşlarının o dönemde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülmekte olduğunu, ki bu konudaki çalışma 29.6.2006 tarih ve 5536 sayılı Yasa olarak daha sonra kabul edildi, bizim bu örgütlenmemizin tüzel kişilik kazanması durumunda yargıda başkaldırı mı diye algılanabileceği ifade edildi. Çünkü o tarihlerde yani 17 Mayıs 2006'da da Danıştay saldırısı yapılmış idi. Bunun Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yanlış anlaşılacağını, bizden bunu ertelememiz gerektiğini ifade ettiler. Gerçi biz hemen ertesi gün kurma düşüncesinde değildik. Biz üye sayımızı olabildiğince arttırmak, mesleğin tamamını kapsamak anlamında Haziran hatta Temmuz ayı itibarıyla kuruluşumuzu tamamlamak istiyorduk. Ama gördük ki, 12 Haziran'da yaptığımız bu ziyaretin arkasından bize söylenen ve inandırıcı bulmadığımız gerekçeler, gerçek dışı. Çünkü 14 Haziran'da Bakanlığın internet sayfasında ve internet sayfasını açtığımızda flaş olarak karşımıza "Adalet Bakanlığı Türkiye Hakimler Savcılar Birliği Kanun Tasarısı'nı hazırladı" diye haber ve tasarı çıktı. Tasarıyı incelediğimizde hepimiz şunu gördük ve sarsıldık...

Bu tasarıda, öngörülen; *"Birlik yasa ile kurulduğu anda görevde bulunan bütün yargıç ve savcılar, bu birliğe zorunlu üyedir."* deniliyordu. Tasarının gerekçesine bakıyorsunuz, Anayasa 135'inci maddeden hareketle hazırlanmıştır deniliyor. Anayasa 135/2'nci maddeye bakıyorsunuz *"Zorunlu üyelik Anayasa'ya aykırıdır"* diyor. Bunu Adalet Bakanlığı bilmiyor mu? Elbette biliyor. Ama çok açık, çok açık bir Anayasa ihlalini, hazırladığı bir yasa tasarısı taslağına koyarak, YARSAV'a karşı engel olmak anlamında bu hüküm getiriliyor. Ama bu bir karşı tepki yarattı. Yaptıkları taslağın gerekçesine Anayasa 135'i koyarken, taslağın içerisinde *"herkes zorunlu üyedir"* denmesi bir karşı tepki yarattı.

Ancak biz kurucu üyelik kayıtlarımıza devam ettik. 501 kurucu üyeyi bulduğumuz anda 26.6.2006 tarihinde kuruluşumuzu yaptık. YARSAV, 5253 sayılı Dernekler Yasası hükümlerine göre 26.6.2006 tarihinde kuruldu ve tüzel kişilik kazandı. YARSAV, iki yönden ülkemizde ilki oluşturmuştur: Birincisi 501 kurucu üye ile kurulan ilk sivil kuruluştur. İkincisi yargı alanında yargıç ve savcıların yer aldığı ilk ve halen de tek sivil örgütlenmedir. Kuruluşumuzu yaptıktan sonra ilginç bir süreç karşımıza çıktı. 4721 sayılı Türk Medeni Yasası'nın 60'ıncı maddesi uyarınca, Valiliğin 60 günlük tüzük inceleme süresi söz konusu. Bu sürenin bitimine doğru Ankara Valiliği'nden bir yazı aldık. İbret belgesi olan yazıda özetle şunlar söyleniyordu:

"… Yargı bağımsızlığını savunmak Anayasa'ya göre devletin egemenlik hakları kapsamında yetkili organlar eliyle kullanabileceği bir konudur. Dolayısıyla yargı bağımsızlığını amaç edinmeniz, devletin egemenlik hakkına yönelik bir tecavüzdür. Tüzüğünüzden yargı bağımsızlığına yönelik hükümlerin tamamını çıkartın." Bu yeterli görülmeyerek yazı devam ediyor… *"Görevdeki hiçbir yargıç ve savcı dernek kuramaz, üye olamaz. Tüzüğünüze göre görev başında olan bütün yargıç ve savcıları kurucu üyelikten çıkartın…"* diye devam ediyor. Bu bağlamda tam 17 madde sıralanıyor...

O sırada tabi bu yazının kaynağını araştırıyoruz. Niye böyle, nasıl böyle diye. 2005 yılında Adalet Bakanı Müsteşarı imzasıyla Avrupa Birliği'ne bir rapor gidiyor. Yine ayrıca ne ilginçtir ki bizim Müsteşarı ziyaret ettiğimiz, o tarihin bizi yargılayacağını belirttiği gün itibariyle, yani 12 Haziran 2006 itibariyle Adalet Bakanı Müsteşarı imzasıyla yine Avrupa Birliği'ne bir başka rapor gi-

diyor. 2005 raporu, 2006 raporu. Bu raporlarda Türkiye'de yargıç ve savcıların örgütlenmesi konusunda hiçbir engel, kısıtlama, bunu yasaklayan, kısıtlayan hiçbir düzenleme yoktur, deniliyor. Deniliyor da biz kurulduktan sonra bu sefer İçişleri Bakanlığı'na bizzat Adalet Bakanı imzasıyla Kanunlar Genel Müdürlüğü çıkışlı 31.7.2006 tarihli bir yazı daha gidiyor. Giden yazıda özetle şunlar yer alıyor: *"Yargıç ve savcılar tarafından dernek kurulması, Anayasa'nın 140/5. maddesindeki 'yargıç ve savcılar yasada belirtilenden başka resmi ve özel hiçbir görev alamazlar' kuralını ihlal etmektedir. Yargıç ve savcılar dernek kurmakla, organlarında görev almakla bu Anayasa kuralı ihlal edilmiştir. Bu şekilde dernek kuramazlar"* deniyor. Ankara Valiliği de bunu esas alarak bize bu yazıyı yazıyor.

Ama Adalet Bakanlığı en azından neden şunu bilmiyor ya da bilmiyor mu? Anayasa 33/son maddesi uyarınca, *"vakıflar, dernekler hakkındaki hükümlere tabi"*. Bu bağlamda Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı var. Başkanı kim? Vakıf senedi uyarınca Adalet Bakanlığı Müsteşarı. Bunun gibi birçok vakıf da var. Ama nedense bu ucube yorum YARSAV için yapılıyor. Daha da ötesi bu yoruma göre, dernek kurmak eğer Anayasa'nın 140/4'üncü maddesi kapsamında söz konusu edilebilen bir görevse, bize bu görevi kim veriyor? Oysa dernek kurmak bir hak, üstelik temel bir hak. Temel bir hakkın kullanılması hiçbir şekilde görev olabilir mi? Bu nasıl bir anlayış? Hangi uluslararası mevzuata bakarsanız bakın, hatta bizim Anayasamıza bakın. Dernek kurmak özgürlüğünün düzenlendiği 33'üncü madde, temel hak ve özgürlükler içerisinde, kişi hak ve özgürlükleri bölümünde yer alıyor. Hangi hakkın, hangi özgürlüğün kullanımı, görev olarak nitelendirilebilir? Bunları İçişleri Bakanlığı bilmiyor diyelim, Adalet Bakanlığı bilmiyor mu?

Dernekler Yasası değişmiş, ancak bu konudaki tasarıyı hazırlayan hükümet ve hükümet ajanları, kendi hazırladıkları Dernekler Yasasını görmezden geliyorlar. Sanki YARSAV sivil bir örgüt değil de, kendiliğinden kurulmuş resmi bir organ? Kendiliğinden kurulup da sanki devlet organlarının resmi görevlerini onlardan alarak sırtlanmış? YARSAV yargı bağımsızlığı konusundaki engelleri kaldıracak bir örgüt değil ki, kalkmasını savunan, bu konuda çalışmalar yapan sivil bir örgüt. Bunu acaba sizce neden bilmek istemezler ki?

Bahsettiğim yazıyla Ankara Valiliği bize, bütün yargıç ve savcıları kurucu üyelikten, yargı bağımsızlığını savunmayı da tüzüğünüzden çıkartınız dedi. Oysa YARSAV ne için kurulmuştu? Yargıç ve savcıların meslek örgütü olarak kurulmuştu. Yargı alanında evrensel ölçütlerin yakalanması için çalışmalar yapmak amacını ortaya koymuştu. Bu durumda YARSAV neyi savunacak, kimlerle yola devam edecek? Söz konusu mantığa göre emekli yargıç ve savcılarla devam edecek, ama emekli yargıç ve savcılar bile yargı bağımsızlığı ile uğraşamayacak…

Bir tarafta ifade ve örgütlenme özgürlüğü diyoruz. Bu özgürlüklerin günümüz itibarıyla genişleyen içeriğinden bahsediyoruz. Bu özgürlüklerin düzenlendiği mevzuatı uygulayan, o mevzuatın içini kararlarıyla yorumlayarak dolduran yargıç ve savcılara, bu hakları tanımıyoruz. Yargıç ve savcılar için asla ve asla ifade özgürlüğünden bahsetmiyoruz. Yargıç ve savcı için ifade özgürlüğü yoksa o zaman neyi tartışıyoruz. Ama maalesef karşılaştığımız şeyler bunlar.

Ve tabi o güne kadar hep şu söyleniyordu. Yargıç, savcı, kararıyla konuşur. Tanım doğrudur. Yargıçlar, savcılar, kararıyla, yaptığı işlerle konuşur. Ama ne zaman? Kendi dosyalarında. O dosyaya özgü olarak. Oradaki kararıyla, oradaki yazdığı iddianameyle konuşmak durumundadırlar. Başka türlü de konuşmamak durumundadır. Peki yargıç ve savcı başka konuşamaz mı? Bütün dünyada yargıçlar, savcılar konuşuyor. Niçin konuşuyor? Yargı bağımsızlığı için konuşuyor. Neden biz avukatları bu bağımsızlık mücadelesinde yalnız bırakıyoruz? Onların yararlandığı haklardan bizim de yararlanmamız gerekiyor.

Uluslararası düzenlemelere bakıyoruz. Birleşmiş Milletler Yargı Bağımsızlığı Temel Şartı'nda diyor ki: *"Yargıçlar, yargı bağımsızlığı için, mesleki sorunları için dernek kurma ve orada etkin bir şekilde yer alma hakkına sahiptir"* diyor. Bangalore Yargı Etiği Kuralları hepinizin bildiği gibi, o kurallarda da benzeri hüküm yer alıyor. Ve birçok uluslararası metinde de bu paralelde hükümler var. Hatta Uluslararası Çalışma Örgütü'nün, kamu görevlilerinin örgütlenmesine dair Türkiye'yi de bağlayan sözleşmelerinde de, kesin bir biçimde yargıç ve savcıların örgütlenmesi de korunuyor. Uluslararası mevzuatta sadece kolluk kuvvetlerine, silahlı kuvvetlere ve belli bir kısmında devletin idari mekanizması içerisinde yer alanlara kısıtlama getirilebileceğini görüyorsunuz ki yargı-

da bunun dışında değerlendiriliyor. Ama Türkiye'de tam tersi. Biz bunları söyledik. Ve o düzenlemelerde diyor ki, yargı konuşacak, örgütleri vasıtasıyla konuşacak. Konuşacak, kendi sorunlarını kendisi iletecek. Kendi sorunlarını iletme görevi, yargı bağımsızlığını zedeleyen ve onun önünde engel olarak duran yürütme organına bırakılmayacak. Yürütme organının inisiyatifine terk edilmeyecek. Terk edilirse ne olur? 6 Eylül'de Yargıtay Başkanı konuşur, 25 Nisan'da Anayasa Mahkemesi Başkanı konuşur, 12 Mayıs'ta Danıştay Başkanı konuşur, yine bu günlerde Barolar Birliği Başkanı konuşur. Ve siyasi iktidar bu konuşmaları bir yıl sonra tekrar aynı kişilerden bir daha duyar. Bu konuşmaları yüksek yargı takip eder mi, etmez. Canlı olarak sorunlar kamuoyunda tutulur mu tutulmaz. Sorunlar takip edilir mi edilmez. Yargı konuşacak. İşte bu anlamda yargı, meslek örgütleriyle konuşacak. İşte YARSAV'ın temel çıkış noktası bu. Yargıç kararıyla konuşur dönemi kapanmıştır.

Uluslararası mevzuat ve Türkiye'deki mevzuat yargıçların, savcıların kendi örgütleri aracılığıyla konuşmasını, kendi sorunlarını doğrudan kamuoyuna yansıtmasını olanaklı kılıyorsa, yargıç kararıyla konuşur dönemi mutlak bir kural değildir ve o sadece resmi görevine yöneliktir, baktığı dosyaya yöneliktir. Onun ötesinde yargıç, savcı kendi sorunlarını kendi örgütleriyle konuşmak, iletmek zorundadır ki sorunlar çözülebilsin. Ancak örgütlenme özgürlüğünün, ifade özgürlüğünün tanınmadığı yargıç ve savcı siyasi irade karşısında kural olarak edilgen...

YARSAV ne yaptı, yargıdaki bu dağınıklığı ortadan kaldırdı. Altı yüksek mahkeme, bu kadar çok parçalı ve örgütsüz bir yargı hangi ülkede var? Böyle bir sistemde ne yapabilirsiniz? İşte YARSAV, bu çok parçalı duruma son verdi. Tüm yargıç ve savcılar, YARSAV bünyesinde örgütlenme olanağına kavuştu. YARSAV bu halkaları birleştirdi. Yargı bağımsızlığı için sene de bir kere değil, gerektiğinde her zaman konuşabilmeyi, sorunların üzerine gitmeyi amaç edindi. Konuşup, sonra susarak değil, konuştuklarının, sorunların takipçisi olmayı amaç edindi. Yıllardır yaşananlar, bunun başka türlü olmayacağını, başka türlü sonuç alınamayacağını gösterdi bize…

Az önce Ankara Valiliği'nin işlerinden bahsediyordum. Malum yazı hakkımızda fesih sürecini başlattı. Fakat biz bu konuda Dernekler Yönetmeliği'nin, İçişleri Bakanlığı'nın Teşkilatı ve Görevle-

ri Hakkındaki Yasa ve Yönetmeliği'nin, Anayasa'ya aykırılığını da ileri sürerek, bu bağlamda Valiliği'nin işleminin de bu yönden üst normlara aykırılığını ileri sürerek, Danıştay 10. Dairesi'ne 25.9.2006 tarihinde dava açtık. Fesih sürecimiz başlatılmadan açtığımız bu davada Danıştay 10. Dairesi 29.9.2006 tarihinde yürütmeyi durdurma kararı verdiği için, Ankara Valiliği'ne Adalet Bakanlığı'nca yaptırılan bu işlem sonuçsuz kaldı. Israrla Adalet Bakanlığı'nın yaptırdığı diyorum. Çünkü yeni yasaya göre tüzük incelemesi bizatihi mülki amirin görevidir. Ne İçişleri Bakanlığı karışabilir, ne Adalet Bakanlığı karışabilir. Ancak kendi tüzük dosyamızı alıyoruz. İçişleri Bakanlığı Müsteşarı'nın, Adalet Bakanı'nın imzası dışında hiçbir inceleme yok. Bizim tüzüğümüz her nedense İçişleri Bakanlığı'nca incelenmiş. Bizim tüzüğümüz her nedense Adalet Bakanlığı'nca incelenmiş. İşin komedisi Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı'na YARSAV tüzüğü hakkında yazdığı yazıda, yazının konusunu ifade ederken " Konu: Tüzük tasarısı" ibaresini kullanmış. Adalet Bakanlığı YARSAV'ın hazırladığı tüzüğü sanırım Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan tüzüklerle de karıştırmış. Kurulmuş bir dernekte, kuruluş sırasında ibraz edilen dernek tüzüğüne, tüzük tasarısı diyebilen bir Adalet Bakanlığı düşünebiliyor musunuz? O anlayışla Bakan sözcüğünü bizde bakmak fiilinden türetip, her bakan baktığını göremeyebilir diyebiliriz…

2908 sayılı Dernekler Yasası döneminde, dernek faaliyetleri eğer birden fazla ili kapsamına alıyorsa, tüzük incelemesi bu durumda İçişleri Bakanlığı tarafından yapılmakta idi. Ama 5253 sayılı Dernekler Yasası ile tüzük incelemesi her koşulda mülki amirlerin görevi kapsamına sokuldu. Üstelik yeni Dernekler Yasası gerekçesinde, örgütlenmeden çekinilmemesini korkulmamasını, güvenlik sorunu olarak görülmemesini belirtiyor…

Danıştay da yürütmeyi durdurma kararı aldıktan sonra biz kendi faaliyetlerimize devam etmeye başladık. Aşama aşama tarih süreciyle size anlatıyorum. O sırada Ağustos ayında biz yargıç adaylığı sınavları konusunda uluslararası normların yakalanması gerektiğini, mevcut sistemle alımların yargıda memurlaşmayı giderek arttırdığını, iki yıllık katı bir memurluğa tabi tutulan stajyerin iki yılın bitiminde kura çektiği zaman, sen artık memur değilsin, yargıçsın, al cüppeni, al yasayı, çık kürsüye dendiği zaman yaşadığı o süreçteki memurlaşmayı hemen silkinip atama-

dığını, bir yargıç ve savcının Adalet Bakanlığı etkisi olmaksızın adaylığa ve mesleğe başlaması gerektiğini, dolayısıyla adaylık sınavlarının da Adalet Bakanlığı'nın dışında yapılması gerektiğini, bu konuda mevzuat değiştirilene kadar sınavların ertelenmesi gerektiğini 2 ve 8 Ağustos 2006 tarihlerinde kamuoyuna basın açıklamamızla iletmiştik. Tabi Adalet Bakanlığı bizi kaale almadı, almaz da.

Şunu eklemeliyim. Bu süreçte Adalet Bakanlığı'na birçok başvuru yapmamıza rağmen, bu başvurulara ya hiç yanıt alamadık ya da Yargıçlar ve Savcılar Birliği adına yanıt alamadık. Bilgi Edinme Yasası'na göre tüzel kişilik olarak başvuru yapıyoruz, yanıt verilen başvurularımızda YARSAV muhatap alınmayıp, yanıtlar benim ismime gönderiliyor. Hiçbir şekilde dernek muhatap alınmıyor.

Örneğin Adalet Bakanlığı'nın resmi web sayfasında Türkiye Adalet Akademisi, Adalet Bakanlığı'nın merkez teşkilatı arasında gösteriyordu. Tüm mahkemeler, il adliyeleri ise Adalet Bakanlığı taşra teşkilatı olarak web sayfasında yer alıyordu. Oysa 2992 sayılı Adalet Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Yasa'da, Adalet Bakanlığı'nın merkez ve taşra teşkilatı tanımlanmış idi. Bu Yasa'ya göre Akademi merkez teşkilatı içinde değildi. Mahkemelerin ise, bir Bakanlığın taşra teşkilatı olarak web sayfasına konulabileceğini düşünebiliyor musunuz? Bu bir skandaldır. Bir mahkeme, Adalet Bakanlığı'nın teşkilatı olabilir mi? Olursa, orası mahkeme olabilir mi? Ama bizde olmuştu… Web sayfasındaki bu konuların düzeltilmesi için Adalet Bakanlığı'na yazı yazdık. Yazımıza yanıt alamadık. Ama Akademi, web sayfasında merkez teşkilatı kapsamından çıkartıldı. Mahkemeler için ise taşra teşkilatı değil, adli ve idari yargı birimleri ibaresi kullanılmaya başlandı. Bu değişiklikler web sayfasında yapıldı. Ancak bu durum bize bakış açısının ayrıca resmini de çekmemizi sağladı. Web sayfasındaki bu hatalar tesadüfi değildir. Bu mevcut anlayışın yansımasıdır. Sayfadaki niteleme değişti, ama anlayışın değiştiğini söyleyebilir miyiz? O halde nasıl bir yargı bağımsızlığı?

Bu süreçte adli ve idari yargıda yargıç ve savcı adaylığı sınav ilanları yapıldı. Ve biz adli ve idari yargı için yapılan ilanlar, mülakatlar, yazılı sınavlar, ilgili yönetmelik ve hatta yasanın Anayasa'ya aykırılığı istemiyle, 9 Ekim 2006 tarihinde ve izleyen günlerde Danıştay 12. Dairesi'ne bu konularda üç ayrı dava açtık. Bi-

risi adli yargı sınavları ile ilgili, birisi idari yargı sınavları ile ilgili, birisi de güncel sosyo-ekonomik konularda da yargıç adaylarına soru sorulur şeklindeki bir yönetmelik değişikliği için yapıldı. Güncel sosyo-ekonomik konu dediğimiz zaman, bu sınavı da yürütme organına yaptırdığınız zaman, bunun yanıtları yürütme organının bakış açısına göre yargıda bir ön ayrım, adaylar arasında bir ön ayrım, ön tasnifi yaratmanın zeminidir diye bu yönetmeliğin iptali için ayrıca dava açtık.

Danıştay 12. Dairesi *"Yargıç ve savcı alımı konusunda yasalarda açıkça Bakanlığa görev veren bir madde yoktur. Sınavlardan bahsediyor ama kimin yapacağından bahsetmiyor"* diyerek yürütmeyi durdurma kararı verdi. Ve bu nedenle sınavla ilgili yasal düzenlemenin Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesine gerek yok dedi. Oysa 1990 ve 1995 yılında Anayasa Mahkemesi şunu söylemişti: *"Bir mesleğe alımı kim yapıyorsa, mesleğe kabulü kim yapıyorsa, bunun dışında bir başka birimce adaylığa kabul olmaz. Adaylığa kabulü de mesleğe kabul eden aynı yer yapar. Yani HSYK yapar."* Biz Anayasa'ya aykırılık iddiamızda bu kararlara da dayanmış idik. Adalet Bakanlığı verilen yürütmenin durdurulması kararlarına itiraz etti ve dosyalar Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na gitti. Bu süreçte Adalet Bakanlığı, yürütmenin durdurulması kararlarına itiraz ettiğini gerekçe göstererek bu kararlara uymayacağını açıkladı. Yazılı başvurularımız üzerine sonuçta geri adım atarak kararlara uyduğunu ilan ederek, işlemleri durdurdu. İtiraz üzerine yaptığı incelemede İdari Dava Daireleri Kurulu ise, "Adaylar yargıçlık sınıfında değil genel idare hizmetleri sınıfında olduğuna göre Bakanlığa bağlı olmaları doğaldır. Sınavları yapma görevinin de Bakanlıkta olması yasa gereğidir. Yasayı böyle yorumlamak lazım. Ama bu Yasa, Anayasa'ya aykırıdır. Dairece verilen yürütmeyi durdurma kararını kaldırıyorum ve bu gerekçe ile Anayasa Mahkemesi kararına kadar yürütmeyi durduruyorum" diyerek konuyu Anayasa Mahkemesi'ne götürdü. Anayasa Mahkemesi ise bire karşı on oyla bu başvuruyu reddetti ve önceki görüşünden döndü. Reddedince Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu artık bu sınavları Bakanlığın yapacağını ve bunun Anayasa'ya aykırı olmadığı kabul edilerek, yürütmeyi durdurma talebi yeniden Dairesince değerlendirilsin, Anayasa boyutu gözetilmeden talep değerlendirilsin, karara bağlansın dedi. Bu süreçte hala Anayasa Mahkemesi'nin, başvuru reddedilmiştir

açıklaması dışında ortada hala gerekçeli kararı yok. Başvuru reddedildi ama hangi gerekçeyle? Yasada Bakanlık için yetki yok, dolayısıyla Anayasa'ya aykırılık yok denilerek mi; ya da Bakanlık yetkili ama bu Anayasa'ya aykırı değil denilerek mi? Bunu henüz bilmiyoruz. Ama muhtemelen ikincisi.

Konuya dönersek; bu süreçte talebimiz Danıştay 12'nci Dairesi'ne intikal etti. Bu sefer Daire, yürütmeyi durdurma talebimizi üçe karşı iki oyla reddetti. Bu red kararına ise YARSAV olarak biz itiraz ettik. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 29 Mart 2007'de oybirliğine yakın bir sayıyla, itirazımızı, başvurumuzu kabul etti. Adaylık konusundaki Yönetmeliğin tam 14 maddesinin ve mülakatların yürütmesini durdurdu. Ve bu karara karşı artık itiraz yolu yok, bu yönüyle kesin bir karar. Ve artık dönüşü olmayan bir süreç başlamış oldu.

Bu karar neleri içeriyor? Şunları içeriyor: Asla ve asla mülakat kurulu Adalet Bakanlığı yüksek bürokratlarından oluşamaz. Mülakat kurulu bağımsız bir kurul olmalıdır ve bunun içerisinde akademiden, yüksek yargıdan, Bakanlık'tan ve diğer oluşturulabilecek bölümlerden kişiler olabilmelidir. Bakanlığın etkin olabileceği bir sayıyla, Bakanlık mülakat kurulunda bulunamaz. Yönetmelikte bir madde vardı, 70 ve yukarısı not alan herkes mülakata çağırılıyordu. Örneğin son olayda 100 idari yargıç alınacak. 482 kişi mülakata çağırıldı. Yasa yarışma sınavı diyor. Oysa 70 ve yukarısı dediğiniz zaman yıllarca uygulanan bu sistemle yarışma değil yeterlik sınavı yapılmış oluyor. Biz bunun da aykırılığını ileri sürdük. Siz bunu yeterlilik sınavı olarak yapamazsınız, yarışma sınavı olarak yapmak zorundasınız. O zaman yukarıdan aşağıya sınırlı sayıda başarılı kişiyi çağırmak zorundasınız dedik. İdari Dava Daireleri Kurulu bunu da benimsedi. Bu bir yeterlilik sınavı değildir, bu bir yarışma sınavıdır. Yukarıdan aşağıya sınırlı sayıda başarılı olan kişi çağırılacaktır. Yeterlilik sınavı gibi 70 ve yukarısı dönemi kapanmıştır. Gerekçeli kararda birçok şey ifade edildi. Dosya Daire'ye döndüğünde 12'nci Daire de esas hakkında sanırım bu çerçevede kararını verecek, bunu hep birlikte göreceğiz. Süreç, yargı süreci devam ettiği için sonucu önceden kestirmek olanaklı değil. Ancak yürütmeyi durdurma kararı artık kesin olduğu için biz Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'ndan mülakatların durdurulup durdurulmadığı konusunda 29.3.2007 gününden bir gün sonra başvuruda bulunarak yazı aldık. Ve ve-

rilen karar özetini Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu yazarak bize verdi. Bunu Adalet Bakanlığı'na ibraz ettik. Mülakatlar devam ediyordu, yarısı yapılmıştı, yarısı yapılacaktı. Bu karar gereğince devam eden mülakatların durdurulmasını istedik. Ama Adalet Bakanlığı, Danıştay'ın kesin olan yürütmeyi durdurma kararına uymayarak mülakatları sonuçlandırdı. Aynı şeyi Kasım ayındaki yazılı sınavda yapmıştı. Daire yürütmeyi durdurma kararı verdiği zaman Adalet Bakanlığı ben itiraz edeceğim, uymuyorum demişti. Kuşkusuz itiraz etmek kararı ortadan kaldırmıyor. Ancak biz ÖSYM'ye de yazılı olarak başvurup bu durdurulsun diye gittiğimizde ve ÖSYM ben yapmıyorum dediğinde Adalet Bakanlığı ister istemez yazılı sınavları ÖSYM'nin tavrından dolayı ertelemek durumunda kalmıştı. Bu sefer onları yargı kararı bile frenleyemediği için mülakatları durdurmadılar ve böyle bir süreç içindeyiz... Bir tarafta yargı kararları, bir tarafta Adalet Bakanlığı. Niye ayrı iki taraf, bunu anlamakta zorlanıyorum.

Süreç devam ederken 26.11.2006 tarihinde genel kurulumuzu yaptık. Genel kurul yaptık çünkü Danıştay, Valiliğin bize gönderdiği yazıdaki o 17 maddenin yürütmesini durdurmuştu. Durduğuna göre aykırı bir husus yoktu ortada. Yürütmenin durdurulması kararının sonucu olarak, genel kurulu yapmak zorundaydık. Genel kurulumuzu yapmasaydık, kuruluş sonrasındaki altı ay içerisinde genel kurul yapmamaktan dolayı fesih süreci başlayabilirdi. Bu nedenle genel kurulu yaptık ve bazı konularda tüzük değişikliğine de gittik. Bunu Valiliğe verdik. Bu sefer Şubat 2007 de daha ilginç, bir başka ilginç süreç başladı. Ankara Valiliği genel kurulun iptali ve yasa ve tüzüğe aykırı genel kurul yapmaktan dolayı benim hakkımda Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına yazı yazıyor. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı ise evrakı, kişisel suç kapsamında değerlendirerek en yakın ağır ceza merkezi olması nedeniyle evrakı Sincan Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderiyor. Buradaki soruşturma henüz sürüyor. Valilik sanırım diyor ki, neden genel kurulu yaptınız? Yapmasaydınız ve altı ay böyle geçseydi ne güzel 4721 sayılı Türk Medeni Yasası uyarınca feshinizi isteyecektim. Oysa yürütmenin durdurulması kararına uyması gereken Valilik, bize neden yürütmenin durdurulması kararına uydunuz diyerek suç duyurusunda bulunuyor 5253 sayılı Yasa'nın 32/b maddesi uyarınca. Anlayış ortada olunca ne diyebilirsiniz ki…

Yaşananlar bizimle Adalet Bakanlığı'nı karşı karşıya getirdi. Ama biz Adalet Bakanlığı'nı hasım olarak görmedik, görmüyoruz. Hasım olarak görmüyoruz ama Türkiye'de yargı bağımsızlığını engelleyen kuralları giderme anlamında yürütme organına görev düşüyor. Yargı bağımsızlığı özellikle Anayasa olmak üzere, hep mevzuat engeliyle karşı karşıya. Bu konulardaki çalışmaları da yürütmenin başlatması gerekiyor. Bu noktada yürütme organı hareketsiz kalınca, bizim karşımıza da yürütme organı, Adalet Bakanlığı çıkıyor. Ama şunu gördük değerli meslektaşlarım. Bizim Adalet Bakanlığı Birleşmiş Milletler'den daha güçlü.

Nasıl güçlü? Adalet Bakanlığı'nın bu süreçte Birleşmiş Milletler'in kararını da değiştirebildiğini gördük. Nasıl değiştirebildiğini gördük? Biz tüzüğümüzün önsözüne Birleşmiş Milletler Yargı Bağımsızlığı Temel Şartını koyarak, örgütlenme hakkı konusunda oraya atıf yaptık. Orada diyor ki, *"yargıçlar serbest bir şekilde dernek kurma hakkına sahiptir".* Ve bu metnin bu şekilde çevirisini içeren bir kitapçığı Adalet Bakanlığı 2004 yılında da bastırdı. Ancak Bakanlık hazırladığı yasa tasarısının gerekçesinde bizim tüzüğümüzden esinlenerek, ancak kendilerine dayanak da yaratmak amacıyla bu metne atıf yaptı. Yasa ile kurulan örgütün serbest olması olanaklı olmadığından, metne atıf yaparken "serbest" sözcüğü çıkarılmış, *"dernek"* sözcüğü ise tasarıda öngörülen yapı dernek olmadığı için *"örgüt"* olarak değiştirilmişti. Sonuçta bahse konu cümle, *"yargıçlar örgütlenme hakkına sahiptir"* biçimini almıştı. Acaba BM, Adalet Bakanlığı için başka, bizler için başka metin mi yapmıştı, yoksa Adalet Bakanlığı işine geldiğinde işine gelen çevirilerle mi hareket ediyordu? Yorumu sizlere ait…

Bununla da bitmedi. Kasım 2006 tarihinde yayımlanan Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nun yargı bölümünde YARSAV'a da yer verilmişti. Orijinal metinde ve Dışişleri Bakanlığı çevirisinde açıkça, kısa adı YARSAV olan Yargıçlar ve Savcılar Birliği'nin kurulmasından söz edilirken, bu ilerleme raporunu Adalet Bakanlığı da Türkçe'ye çevirmişti. Ama nasıl? Adalet Bakanlığı'nın yaptığı çeviride orijinal İngilizce metindeki *"Yargıçlar ve Savcılar Birliği adlı dernek kurulmuştur ibaresini, yargıç ve savcılar bir dernek kurmuştur, YARSAV kurulmuştur"* diye çevirmişti. Orijinal metinde hem kısa hem açık adımız yer alırken, çeviride derneğimizin açık adı yer almıyordu. İngilizce metne ve Dışişleri Bakanlığı çevirisine baktığınızda bu durum sırıtıyor. Adalet Bakanlığı

ise yaptığı çeviriden bizim adımızı çıkartıyor. İşte anlayış bu, fotoğraf bu…

Daha neleri gördük. 2004 yılında Adalet Bakanlığı yargıda örgütlenme konusunda Ankara'da bir konferans düzenledi. Ben de katıldım o konferansa. Dünya (Uluslararası) Yargıçlar Birliği (IAJ) Başkan vekili gelmişti. Birçok noktayı anlattı ve hatta "Rusya'da bunlar bunlar yaşandı, o nedenle başvurusunu kabul etmedik. Lütfen böyle bir model öngörmeyin" biçiminde ayrıntılara inen bilgiler aktardı. Ve ne oldu? Adalet Bakanlığı'nın bizim aleyhimize hazırladığı tasarıda, baktık ki o konferansta ileri sürülen görüşlerden yararlandığını ve konferanstan çıkan ilkelere bağlı kalarak bu tasarıyı hazırladığını ve sonuçta da YARSAV'ın kapatılacağını gerekçesinde ifade ediyor. Şaşmamak elde değil. Biz yazılı olarak başvurarak, bu konferans bant çözümlerinin yayımlanmasını istedik. Dedik ki; eğer biz oraya aykırı düşüyorsak biz kapanalım, sizin tasarınız aykırı düşünüyorsa, siz bundan vazgeçin. Bunu da resmen Adalet Bakanlığı'na bildirdik. Bir ses seda yok maalesef, yayınlanma da yok. Nasıl yayınlayabilirler ki…

Tabi bir taraftan bizim açtığımız davalar da devam ediyor. Davalar devam ettikçe Adalet Bakanlığı, mevzuattaki yargı bağımsızlığını zedeleyen hükümlerle elde ettiği yetki ve görevlerin elinden çıkmaması için mücadele ediyor. Bir taraftan da tasarı taslağı üzerindeki çalışmalarını sürdürüyor. Bu süreçte en büyük engel olarak da YARSAV görüldüğü için, hem kendileri yasayla Birlik kuracak, hem de YARSAV'dan kurtulmanın formülleri aranmaya devam ediliyor…

İşte 8 Aralık 2006 tarihinde bizim hakkımızdaki tasarı tamamlanarak, YARSAV da yeni adımlar atmasın düşüncesiyle Başbakanlığa gönderildi. Başbakanlığa gönderilen tasarı metnine ulaştığımızda geçici maddede şöyle bir hüküm yer alıyordu: *"Yargıç ve savcılar bir başka dernek kuramazlar. Bu kapsamdaki dernekler ki, bu tanıma YARSAV giriyor, bu yasanın yürürlüğünden altı ay sonra feshedilmiş sayılır"* deniyordu. Hüküm bu biçimde formüle edildiği için "zorunlu üyelik konusu" tasarıdan çıkartılmıştı. Çünkü tek örgüt Bakanlığın kurduğu Birlik olacaktı. Bunun üzerine yaklaşık 11 sayfalık bir dilekçeyi hem Adalet Bakanlığı'na, hem Başbakanlığa vererek dedik ki bu tasarı uluslararası düzenlemelere, Anayasa'ya hatta etik kurallara aykırıdır. Bu etik dışı tasarıyı geri çekiniz…

Neden etik dışı idi tasarı? YARSAV kurulduktan bir gün sonra 27.6.2006 tarihinde HSYK, BM Bangalore Yargı Etiği Kuralları'nı benimseyerek ilan etti. Bu etik kurallarda yargıçların örgütlenmesi tarafsızlık ve bağımsızlığın sağlanması yönünden bir hak olarak düzenleniyor. Bu HSYK kararında Müsteşar var. Adalet Bakanı ise HSYK'nın da Başkanı. Oysa bizim örgütlenme hakkımızı elimizden almayı amaçlayan tasarı 27.6.2006 tarihinden yaklaşık altı ay sonra Adalet Bakanlığı çıkışlı olarak Başbakanlığa gidiyor. Yargıç ve savcıları bağlayan etik kurallar aynı zamanda HSYK üyelerini ve HSYK'da bulunmaları nedeniyle Adalet Bakanını ve Müsteşarını da bağlıyor. Öncelikle etik kurallara Bakan ve Müsteşar'ın uyması gerekiyor. Oysa kabul edilen etik kuralları, hazırladıkları tasarıyla yok eden Bakan ve Müsteşar, bu kuralları ilk ihlal eden kişiler oluyor. Bu nedenle yargı etiğine aykırı, etik dışı tasarının geri çekilmesi için Adalet Bakanlığı'na ve Başbakanlığa yazı yazdık. Bu yazımızın okunduğunu memnuniyetle ifade edeyim. Memnuniyetim yazının okunmuş olması. Yazının okunduğunu nasıl anladık derseniz? Tasarının geçici maddesinde, tasarının yasalaşmasından altı ay sonra YARSAV'ın kapatılması öngörülmüş iken, bizim yazımız sonrasında bu madde değiştirilmişti. Bu da internette gösteriliyordu. Değiştiren Başbakanlık değil, Adalet Bakanlığı idi. Bu maddenin yeni hali de Başbakanlığa sunulmuştu. Sizce nasıl değiştirilmiş olabilir? Daha önce yasanın yürürlüğünden altı ay sonra kapatılır denilirken, artık yasanın yürürlüğü ile birlikte YARSAV'da feshedilmiş sayılır deniliyordu. Yani altı aylık süre için de tahammül söz konusu değildi artık. Sonuç bir anlamda olumlu idi, çünkü yazımız okunmuş ve bilgilenmişlerdi! Düşünebiliyor musunuz, Yargıç ve savcılar için etik kurallardan bahsediyorsunuz. Ve bu etik kuralları ilk önce ihlal eden, bu etik kuralları benimseyen HSYK'nın Başkanı olan Bakan oluyor, HSYK da üye olan Müsteşar oluyor. İşte bu noktada diyoruz ki; HSYK başkanı ve üyesi sıfatıyla etik kuralları ihlal edebilmek cesaret konusu. İşte bu davranışınız bir hukuk devletinde cesaret ister Sayın Bakan ve Sayın Müsteşar… Yoksa YARSAV'ın örgütlenmesi cesaret konusu değil. Bir hukuk devleti için bu durum bir ibret tablosudur, bir ibret belgesidir…

Süreç böyle devam etti. Yasa tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunuldu. O sırada Yargıtay Yasa Tasarısı da Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmuştu. Yargıtay Yasa Tasarısı ko-

misyonlarda önce görüşüldü. Her iki konuda YARSAV olarak kapsamlı bir çalışma yaptık. Ayrıca düşüncelerimizi sözlü olarak TBMM Adalet Komisyonu'nda, Adalet Alt Komisyonu'na da ileteceğimizi belirttik. Türkiye Büyük Millet Meclisi Alt Komisyonu'nun tüm üyelerine görüşlerimizi gönderdik ve bize de Adalet Alt Komisyonun da yer alabileceğimiz sözlü olarak ifade edildi.

Yargıtay Yasası ile ilgili değişiklik tasarısı nedeniyle Adalet Alt Komisyonu'ndaki görüşmelerde bulunabilmek için Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne gittik. Yargıtay Yasası'ndaki birçok değişikliğe karşı çıkıyorduk ve söylediklerimiz, Yargıtay'ın lehine olan görüşlerdi ama Yargıtay yönetimi bizim görüşlerimizi benimsemiyordu. Yargıtay Başkanı benimsemiyordu. Yargıtay Genel Sekreteri benimsemiyordu. Adalet Bakanlığı benimsemiyordu. Bunun da çok anlamlı olduğunu özellikle huzurlarınızda ifade etmek istiyorum. Çünkü Yargıtay Başkanı'nın açıkça destek verdiği, Yargıtay Genel Sekreteri'nin açıkça destek verdiği tasarıya, YARSAV bizzat Alt Komisyon'da karşı çıktı. Komisyon ve alt komisyon üyelerine o tasarının Anayasa'ya aykırı olduğunu, tasarının istinaf mahkemelerinin sisteme entegrasyonu vesilesiyle hazırlandığını, oysa halihazırdaki istinaf mahkemeleri binalarının tamamlanmasının en az iki-üç yıl süreceğini, bunun inşaatlarda asılı tabelalardaki işin bitim tarihlerine bakıldığında bile görülebileceğini, Yargıtay Başkanı'nın 6.9.2006 tarihindeki adli yıl açılışındaki konuşmasının arkasında durması gerektiğini, o konuşmada bu mahkemelerin en az üç yıl kurulamayacağını söylediğini, dolayısıyla o mahkemeler faaliyete geçmemesine rağmen, bu tasarının ortaya atılmasının, kollanan fırsat nedeniyle Yargıtay'a el atılması anlamını taşıdığını, istinaflarla ilgili olmayan, Yargıtay'ın kurumsal kimliğini etkileyen çok fazla hükmün tasarıya sokulmuş olduğunu, tasarıya konulan bir maddeyle 2013 yılına kadar HSYK'nın anayasal yetkilerinin askıya alındığını, Yargıtay'a üye seçiminin askıya alındığını açıkladık, ifade ettik. Bu tasarının yasalaşamayacağını, bunun Anayasa değişikliğine gidilmeden Yargıtay'ın Anayasal kimliğinin değiştirilmesi olduğunu söyledik. Yargıtay Genel Sekreteri, YARSAV'ın Alt Komisyonda bulunmasına itiraz etti, bulunması halinde alt komisyona katılmayacaklarını, YARSAV'ın *"yasa dışı"* olduğunu ifade etti… Ne mi oldu, Alt Komisyon dağıldı. YARSAV'ın komisyonda bulunup bulunmaması konusu, tartışmaya açıldı. Alt Komisyon tekrar toplandı, aynı sorunlar yani

YARSAV sivil örgüt olarak Alt Komisyonda bulunabilir mi bulunamaz mı tartışması nedeniyle Alt Komisyon bir daha dağıldı. Tekrar toplandığında beş kişiden oluşan Alt Komisyonda yapılan oylamada ikiye karşı üç oyla YARSAV'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Alt Komisyonu'ndan çıkartılmasına karar verildi. Biz bu aşamadan önce Alt Komisyon başkanına Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarının bütün Türk yurttaşlarına, bütün bireylere açık olduğunu, basının olduğu her yerde YARSAV'ın da olabileceğini, ya katılımcı, ya dinleyici olarak bulunabileceğini, kendisinin bizi oradan çıkarma hakkının olmadığını, bunun özellikle çoğulculuğa, özellikle çağdaş demokrasiye, özellikle hukuk devletine aykırı olduğunu, siyasi iradenin yargı bağımsızlığını istediği gibi biçimlendiremeyeceğini, yargının kendi sesini duymak zorunda olduklarını, bizzat bu cümlelerle, bizzat Alt Komisyonda ifade etmemiz üzerine söz konusu oylama üzerine alınan kararla biz dışarıya çıkartıldık ve ondan sonra ki süreçte de yazılarımıza rağmen YARSAV hiçbir şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarınca çağırılmadı. Oysa yasa tasarılarının hazırlanma sürecine baktığınız zaman, bütün sivil toplum örgütlerine açık olduğunu görüyorsunuz. Ve Yargıtay Yasası görüşülüyor, Yargıtay Yasası'nın görüşüldüğü bir ortamda ki o tarih itibarıyla bizim üyelerimizden yaklaşık 250'si Yargıtay mensubu. Bu konuda tek sivil örgüt YARSAV. YARSAV katılmayacak da kim katılacak ve ama sonuçta YARSAV Alt Komisyon'dan çıkartıldı. Beş kişiden oluşan Alt Komisyonda, iki partiden milletvekili vardı ve iktidar partisinden üye sayısı üçtü…

Akabinde YARSAV'la ilgili tasarı hızlandırıldı. Komisyona ve oluşturulan Alt Komisyona ısrarla katılma talebimiz yanıtsız bırakıldı.

Bu süreçte bizim diğer çalışmalarımız devam etti. Örneğin UYAP'ın iptali için dava açtık.

UYAP'ın iptali için neden dava açtık? İki ana gerekçeyi söyleyebilirim. Yargı bağımsızlığına aykırı bulduğumuz için dava açtık. Neden yargı bağımsızlığına aykırı? UYAP'ın dayanağı olarak Anayasa'nın 141'inci maddesi gösterildi. Anayasa'nın 141'inci maddesinde *"davaların en az giderle ve en hızlı sonuçlanması, yargının görevidir"* diyor. Bakanlık UYAP'ı bu maddeye dayanarak ortaya çıkarıyor. Elbette davalar en az masrafla bitsin. Makul sürede yargılanma ilkesinden hareketle en hızlı biçimde sonuç-

lansın. Ama bu kimin görevi? Yargının diyor Anayasa. Peki Adalet Bakanlığı neden kendini görevli görüyor? Demek ki yargı eşittir Adalet Bakanlığı anlayışında, bu anlayışın yadırganmadığı bir duruma gelmişiz. Bu konuda Adalet Bakanlığı'nın aktardığı şekilde diğer ülkeleri de inceledik. Ve onların anlattığı gibi olmadığını gördük. Ve orada bu tarz merkezi yargı projelerinin yönetiminin de bizzat bağımsız yargının elinde olduğunu gördük. Oysa Türkiye'de bütün yerel yargı organları UYAP kapsamına sokuldu. Ve hatta hatta ne acıdır ki, ne hazindir ki Yargıtay da o yapının kapsamına sokuldu. Danıştay ve Anayasa Mahkemesi UYAP içerisinde değil. Ve bir yüksek mahkeme olan Yargıtay'ın tüm idari yazışmaları, bırakınız yargısal işlemleri, bağımsız mahkemenin idari yazışmaları UYAP'ta. Bağımsız yüksek mahkemenin bütün kararları, taslakları her şeyi UYAP'ta. Veri bankası Bakanlığın elinde. Veri bankası sistemi işleten Adalet Bakanlığı'nda. Bir tarafta bağımsız yüksek mahkeme diyorsunuz. Öte tarafta adli idari tüm işlemlerimiz UYAP'ta. Adalet Bakanlığı istediği anda erişme, görme, gözetme hakkına sahip.

UYAP iki aşamadan oluşuyor, UYAP I denilen birinci aşama Adalet Bakanlığı merkez teşkilatını kapsıyor ve HSYK da bu kapsamda UYAP içerisinde!... UYAP II ise, Adalet Bakanlığı taşra teşkilatını kapsıyor ve mahkemeler ile Yargıtay ise taşra teşkilatı kapsamında UYAP içerisinde!... Bu nasıl bir yüksek mahkeme, bu nasıl bir yargı projesi, bu yönüyle bu olmaz dedik. İdari yargı boyutuyla benzer sakıncalar söz konusu. Adli yargı boyutu itibariyle, soruşturmalar itibariyle hepsi UYAP'ta ve merkezi veri bankası Bakanlığın elinde. Nerede kaldı soruşturmaların gizliliği, nerede kaldı yargıçla savcının güvencesi. İstendiği anda Türkiye'nin neresinde, kimin ne tür dava ve soruşturmasının olduğu, hangi yargıç ve savcının elinde olduğu görülüyor. Aşamaları görülüyor. Ne yapılmak istendiği görülüyor. Soruşturmanın süreci görülüyor. Biz teknolojiye karşı değiliz. Teknolojiye evet diyoruz. Olabildiğince yargının hizmetine sunulması gerektiğini de söylüyoruz. Ancak teknolojinin sırtından yargının kuşatılmasını istemiyoruz. Ve bağımsız bir yüksek mahkemenin de Adalet Bakanlığı'nın kapsam sahasına sokulmasını istemiyoruz. Bu gerekçelerle UYAP'ın Adalet Bakanlığı'nca işletilmesinin iptali istemiyle dava açtık.

İşin ilginç tarafı Adalet Bakanlığı, mahkemeleri de, taşra teş-

kilatı olarak UYAP'a sokmuştu ve bunun için 2992 sayılı Teşkilat Yasası'na 22/A maddesi eklenip, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı kurulmuştu. Bu Daire'nin amacı ve görevi, Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı bilişim sisteminin işletilmesini yapmaktı. Ancak aynı Yasaya göre, mahkemelerin Bakanlığın taşra teşkilatı olmadığını nedense Bakanlık göremiyordu…

Bir başka konu, Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu'nun yönetmeliği değiştirildi. Bu yönetmeliğin de iptali istemiyle dava açtık. Çünkü, yani dünyanın neresinde var, Adalet Bakanlığı bir idare mahkemesinde davalı ve o davalının müfettişleri geliyor, davasına bakan yargıcı teftiş ediyor. Yani davalının teftiş ettiği mahkeme nasıl olabilir? Müfettişlerin atanma prosedürüne bakıyorsunuz. 2802 sayılı Yasa'da *"adalet müfettişi"* kavramı kullanılıyor. Atanmalarında ise diğer *"bakanlık müfettişlerin atanmalarında esas alınan yasaya"* dayanılıyor ve üçlü kararname ile atanıyorlar. Kürsüde görev yapan yargıç, savcı, HSYK'nın oluru olmadan, yargısal görevden alınıyor ve idari göreve atanıyor. Ne olarak bakanlık müfettişi olarak. Adliye müfettişi olur mu ayrı bir soru ama adliye müfettişlerinde asıl görev sahibi HSYK söz sahibi değil. Bu nasıl bir sistem… Yargıyı bakanlık müfettişi denetleyemez. Anayasa'da yargıç ve savcılar Adalet Bakanlığına idari olarak bağlıdırlar dense bile, Adalet Bakanlığı müfettişi, yargıcı denetleyemez. Kaldı ki Anayasa'da adalet müfettişi diyor. Adalet müfettişinin Adalet Bakanlığı müfettişi olacağı konusunda da Anayasa'da bir hüküm yok. İşte bu Anayasa, 1982 Anayasası, yargı bağımsızlığına çekince koyan bir Anayasa. Adalet müfettişlerinin soruşturma yapabilmesinin ayrıca izin şartına bağlanıp, bu iznin de Bakanlığa ait olması yargı bağımsızlığının özde değil sözde geçerli olmasının, böyle bir anlayışın ürünüdür dedik. Bakanlığın güçlendirilmesinin bir ürünüdür dedik dava dilekçemizde.

Adalet Bakanlığı merkez teşkilatı içerisinde bir teftiş kurulu olamaz. 2992 sayılı Adalet Bakanlığı Teşkilat Yasası'ndaki *"Teftiş Kurulu Başkanlığı merkez teşkilatı içindedir."* hükmünün yine aynı paraleldeki 2802 sayılı Yasa'daki hükmün Anayasa'ya, bu yönüyle aykırı olduğunu, asla ve asla yargıç ve savcıları, yine idari ve mali vesayet kapsamında baroları, Bakanlık müfettişlerinin denetleyemeyeceğini ileri sürerek, bunların Anayasa'ya aykırı olduğunu, artı yönetmeliğin yasa ve Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürerek ve birçok yönetmelik maddesinin de ayrıca aykırı ol-

duğunu ileri sürerek yeni bir dava açtık.

Türkiye'de Adalet Bakanı çıkıyor, yargıda reform yaptık, adliye binalarını, cezaevlerini yeniledik, Adalet Akademisini kurduk diyor. Yeni binaların yapılmasını olumlu karşılıyoruz ama adalet sahası ihale sahası değil, adalet sahası istihdam sahası değil, adalet sahası rant sahası değil. 2000'li yıllara baktığınız zaman yeni bina yapılması dışında Adalet Bakanlığı yargının sorunları konusunda ne yaptı? Hiçbir şey yapmadı. Yeni binaya evet ama yeni binayla makyaja hayır. Biz altın kafese konulmak ama burada hapsedilmek, bağımlı olmak istemiyoruz. Örneğin bir keresinde Bakan reform yaptıklarını ifade anlamında Türkiye Adalet Akademisini kurduk dedi... Biz ise yargı bağımsızlığı ile bağdaşmayan Türkiye Adalet Akademisi için de bir dava hazırlığı içindeyiz.

Her şeyi dava içinde çözmek gibi bir süreç bizi bekliyor ama Türkiye gibi yargı bağımsızlığı konusunda her türlü mevzuat engelinin olduğu bir ülkede yaşıyorsanız, bu mevzuatın değişmesi için, kaldırılması için yürütme organı adım atmıyorsa, yasama organına tasarılar sunmuyorsa ne yapacaksınız? O zaman yargı kendi gücünü göstermek zorunda. Biz meslek örgütü olarak başvurmalıyız. Ve yargı organları da hukuksal ilkelerle yorumlarını ortaya koyup bu mevzuatın Anayasa'yla uygunluğunu denetlemek ve kararı vermek zorunda. Şimdi düşünebiliyor musunuz? Türkiye Adalet Akademisi var, kuruldu. Kuruldu ama bu Akademi'de tek bir tane akademik kadro yok. Tek bir tane kadrolu akademisyeni yok. Adalet Bakanlığı'nın müfettişlerinin denetimi altında. Mali konularda Adalet Bakanlığı'ndan yardım alıyor. Adalet Bakanlığı'nın ilgili kuruluşu niteliğinde. Anayasa 140 diyor ki. İşte meslek içi eğitim, mahkemelerin bağımsızlığı ve yargıç güvencesi ilkelerine uygun olarak yasayla düzenlenir diyor. Akademi'de bu maddeden hareketle meslek içi eğitimleri yapıyor ve barolar için de burasının eğitimleri yapması gerekiyor. Meslek içi eğitimler mahkemelerin bağımsızlığı ve yargıç güvencesi esaslarına göre yasayla düzenlenir. Tamam, Akademiyi bu maddeye dayanarak çıkardık diyelim. Bu nasıl meslek içi eğitim, bu nasıl Akademi? Bu nasıl özerk ve bağımsız kuruluş? Akademi'nin genel kurulunda ve yönetim kurulunda Bakanlık etkin. Başkan ve başkan yardımcıları Bakanlar Kurulu tarafından atanıyor. Ve bu yargıç, savcı, avukatlara, noterlere hizmet veren bir kuruluş… Bu Anayasa bile ne diyor ama ne yapılıyor.

Yıllarca meslek içi eğitimler Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı'nca yaptırıldı. Bu konuda 2992 sayılı Yasa'ya bakarsanız, bu Daire'nin böyle bir yetkisinin olmadığını görürsünüz. Olsa bile bu Anayasa'nın 140'ıncı maddesine aykırı. Ama siz yargıç ve savcıları Bakanlık memuru olarak görürseniz o zaman bu aykırılık ortaya çıkmaz ve Eğitim Dairesi Başkanlığı olarak bu işleri yürütürsünüz. Sonuçta zorunlu olarak Türkiye Adalet Akademisi kuruldu. Kuruldu ama Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı hala tamamen bu alandan elini çekmiş değil, sadece memurlara yönelik olarak görev icra eder hale gelmiş değil. İşte Adalet Bakanlığı diyor ki ben Akademiyi kurdum. Bunun daha önceki eğitim merkezinden ne farkı var. Tabelası dışında hiçbir farkı yok. Ama yasa çıktı. İşte yürütme bunu istiyor. Ben yaptım diyor. Ama göstermelik.

İşte yargıda örgütlenmeyi aynen Akademide olduğu gibi yapmak istiyorlar. Aynen Bakanlığın ilgili kuruluşu gibi bir örgütlenme yaratmak istiyorlar. Bunu şu somut örnekle daha iyi açıklamak isterim.

Türkiye'de 2001 yılında Yargı Mensupları Eşleri Dayanışma Derneği kuruldu. Kurucusu ise o zamanki Sayın Adalet Bakanı'nın eşi. Bu kişi aynı zamanda kurucu başkanı. Şu an bu dernek faaliyetlerine devam ediyor. Derneğin tüzüğüne baktığımız zaman yargıç ve savcıların bayan eşleri ve adliyede çalışan bayan personel buraya üye olabiliyor. Yaklaşık altı yıl oldu bu dernek kurulalı. Serbest bir dernek, sivil bir dernek. Öyleyse, o zaman bu derneğin de serbest ve sivil modele göre biçimlenmesi lazım değil mi? Bugün Derneğin başkanı bugünkü Adalet Bakanı'nın eşi. Tüzüğüne bakıyorsunuz. Ki Bilgi Edinme Yasası'na göre valilikten istedik vermediler, itiraz ettik ve itiraz üzerine aldık. Adalet Bakanı'nın eşinin o derneğe üye olma hakkı yok. Ama Yargı Mensupları Eşleri Dayanışma Derneği Başkanı. Yönetim kurulu üyeleri bakanlıktaki genel müdür eşleri. İşte illerde, ilçelerde birtakım faaliyetler yapılıyor. İşte Adalet Bakanlığı'nın örgütlenmeden anladığı bu. Yani ben örgütlerim, benim istediğim gibi örgütlerim, başında ben bulunurum veya benim istediğim kişiler bulunur. Yani bizlerin eşlerini dahi örgütleme ve onların bile başında olma ve üye olamayacakken, başkan olamayacakken bile Yargı Mensupları Eşleri Derneği'nin başkanı Bakan eşi. Daha neyi açıklamak gerekiyor? Ama bunlar hep saklanıyor. Bunlar

hiçbir şekilde ifade edilmiyor. Ama işte sonuçta YARSAV istenmiyor.

YARSAV'a deniyor ki YARSAV işte ideolojik, YARSAV mesleği bölüyor. YARSAV ne yapıyor, YARSAV bütün çalışmalarını bütün basın kuruluşlarına gönderiyor. Bütün her yere gönderiyor. İki üç kuruluş sürekli olarak benim hakkımda ve YARSAV hakkında sürekli olarak belli siyasi düşünceyi savunduğum biçiminde YARSAV'ı yıpratma anlamında yazılar yayınlıyor. Diğer basın kuruluşlarından, belli bir bölümü YARSAV haberlerine hiç yer vermiyor. Belli bir grup da YARSAV'ın lehine yazıyor, daha doğrusu olanı yazıyor... Bu fotoğrafı çektiğiniz zaman, burada Bakanlığın yaklaşımıyla YARSAV aleyhine haberler yaratan basının davranışlarındaki paralelliği gördüğünüz zaman, başkaca yoruma gerek kalmıyor. Çünkü karşınızda beliren iradelerdeki amaçtaki birliği yakalayabiliyorsunuz… Basının nasıl şekillendiğini görüyorsunuz. Bunu YARSAV yaratmıyor. Bu tabloyu yaratan Adalet Bakanlığı.

Bugün üye sayımız 501'le kurulmamıza rağmen 811'e çıkmıştır. Başvurup da üyeliği reddedilen tek bir kişi yoktur. O zaman birisi gelsin desin ki, ben şu düşüncedeyim. YARSAV benim üyeliğimi kabul etmedi. Biz tek ortak paydamız "meslek" diyoruz ve mesleği evrensel ölçütlere ulaştırmak istiyoruz. Bu ortak payda olduğu sürece biz hiç kimseyi ayırmıyoruz. Hiç kimseyi bölmüyoruz. Ancak şunu çok açık kesin ve net olarak ifade ediyorum ki Türkiye'de bu Adalet Bakanlığı, bu uygulamalarıyla, Sayın Müsteşara ifade ettiğim gibi tarih önünde biz değil, kendisi yargılanacaktır. Yargılanmaktadır da. HSYK olayında bunu çok net olarak gördük. İşte nasıl bir yargı, nasıl bir bağımsızlık?

Nasıl bir bağımsızlık, Türkiye'de kuvvetler ayrılığı ile birlikte Yüksek Hakimler Kurulu ortaya çıkıyor. Ve bugün 1982 Anayasası'yla bu Kurulun yerine Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu karşımızda. HSYK, üye tamsayısı ile toplanabiliyor ve bu sayı da yedi. HSYK'nın Yasası 1981 yılında çıkmış. Bu Yasa'ya göre Bakan toplantıya katılmadığı zaman seçilmiş yedek üye yerine toplantıya katılabiliyor. Ancak bu Yasa Anayasa'ya aykırı olarak Müsteşarın yerine yedek üye değil, ancak Müsteşar vekili ya da yetkilendirilen Müsteşar yardımcısı girer diyor. Kısacası Müsteşarın yedeği yok. Müsteşarın yedeği olmadığı için HSYK'nın toplanabilmesi bütünüyle Müsteşara bağlı. Kısaca Hakimler ve Sav-

cılar Yüksek Kurulu'nu çalıştıracak kişi Müsteşar. Çalıştırmayacak kişi de Müsteşar. Anayasa diyor ki; *"HSYK mahkemelerin bağımsızlığı esasına göre çalışır."* Demek ki o zaman, mahkemelerin bağımsızlığı esasına göre çalışacaksan, bu kimseye bağımlı olmamak anlamına geliyor. Kaldı ki 2992 sayılı Yasa'ya göre Bakanın emri altında ve yardımcısı olan Müsteşar bile HSYK toplantılarında Bakandan bağımsız. Müsteşar tüm görevlerinde Bakana bağımlı, HSYK da değil. Teorik olarak doğru. Fiilen bu olanaklı mı? HSYK da Bakan ve Müsteşar hiç farklı yönde oy kullanabilmiş mi? HSYK'nın 1981 tarihli Yasası'na baktığınızda toplantı yeter sayısı yönünden HSYK, Müsteşara bağımlı hale getirilmiş. Bu Yasa 1982 Anayasası'na bile aykırı.

Ve işte bugün HSYK bu bağları zorlarken hukukun üstünlüğü doğrultusunda yürütmenin etkisini kaldırmak isterken, ötelerken karşısında kamuoyuna yansıyan Müsteşarın o tavrını buldu. Yani Bakanın seçim yapılmasını istememesi nedeniyle yer almayıp, yerine yedek üyenin katıldığı Yargıtay üye seçimlerine, Mart 2007'deki toplantılara Müsteşar da katılmadı. Sonuçta seçim yapılamadı. Ve böylece bir anayasal görev ihlali yapıldı çok açıkça. HSYK'nın anayasal görevleri yerine getirtilemedi. Ve bu konuda YARSAV çok sert bir biçimde tepkisini ortaya koydu. Çünkü Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu gibi bir kurul, yargı bağımsızlığı için olması gereken bir kurul, yürütme organı tarafından çalıştırılmıyorsa bunun sorgulanması lazım. Çünkü benzer örnekler geçmişte de yaşanmıştı. O örneklerine ve iç yönetmeliğine göre HSYK gündeme madde eklemeyi oyçokluğu ile yapabilirdi, başkanvekili ekleyebilirdi. Bunun yazılı örnekleri vardı ve YARSAV da bu örnekleri dağıttı. Ancak gündemi kural olarak yapan Bakanlık, kendi isteğine aykırı olarak gündeme eklenen seçim maddesi nedeniyle HSYK'yı çalıştırmama yoluna gitti. Hatta Müsteşar, gündemi Bakanlık yapar, HSYK gündeme madde ekleyemez gibi beyanatlarda bulundu. Alınan HSYK kararına Müsteşar muhalif kalmıştı. HSYK kararı, bu karara muhalif kalan, muhalif imza atan kişiyi de bağlar. Ama çıkıp Müsteşar muhalif kaldığı karar için yok hükmünde diyebiliyor. O zaman HSYK'yı siyasi irade istediği gibi çalıştırabiliyorsa ya da çalıştırmayabiliyorsa, 1981'den itibaren HSYK'nin sorgulanması gerekiyor. Ortaya çıkan bu tabloda yargı, yargı bağımsızlığı için HSYK'nın yanındadır. Ama HSYK siyasi iradenin istediği gibi çalışmadığı için HSYK

krizin nedeni ve merkezi gibi gösteriliyor. HSYK üzerinde tahakküm yaratmak isteyen irade sorgulanmıyor.

Bu süreçte HSYK'ya destek açıklamalarımız ne kadar üzücüdür ki Yargıtay'da tepki yaratıyor. Bazı Yargıtay üyeleri bu konuda Yargıtay Başkanı'na yakınmalarda şikâyetlerde bulunuyorlar. Yargıtay Başkanı, yargı bağımsızlığı adına kamuoyuna açık bir mesaj da vermiyor! Biz bunu kabul etmiyoruz. Bu durum eleştiri konusu oluyor. Ama şikâyet edilen YARSAV oluyor. YARSAV'ın değil, YARSAV'ı şikâyet edenlerin yargıç kimliklerini sorgulaması gerekiyor. Biz bunu kabul etmediğimiz için, söylediğim gibi, tepkimizi çok sert bir şekilde ortaya koyduk. Ve bu konudaki basın açıklamalarımızı Yargıtay'da da dağıttık. Ama Yargıtay Başkanlığı bu tavır karşısında taraf olamadı. Oysa biz HSYK konusunda Yargıtay Başkanı ne yapabilir diye sorulduğunda, hukuksal fotoğrafı çekmiş ve bu fotoğrafı göstermiştik. Yargıtay Başkanı'na emir ya da talimat verecek değiliz, böyle bir şeyde yok. Ama algılama nedense böyle oldu, böyle yaratıldı… Bu süreçte Yargıtay Başkanı yargı bağımsızlığı adına taraf olamadığı gibi YARSAV Yargıtay'a da hedef haline getirildi. Ama bu YARSAV'ın doğruların peşinde olduğunun ifadesidir. Biz yargı bağımsızlığı için sadece yürütmeyle değil Yargıtay'la da sorun yaşar hale getiriliyoruz. Biz yargı bağımsızlığı için engel oluşturanların, direnç gösterenlerin ya da göstermesi gereken tavrı göstermeyenlerin, atılması gereken adımları atmayanların da karşısındayız. Bu anlamda siyasi konjonktür itibariyle çeşitli beklentiler içerisinde olan, bu nedenle aktif tavır alamayan kişiler olabilir. Ancak onların beklentisi, sadece ve sadece yargı bağımsızlığının gerçekleşmesi olmalıdır. Siyasi beklentileri olmamalıdır. Bu anlamda YARSAV olarak biz bu kararlılığımızı devam ettirmekteyiz ve ettireceğiz de.

İşte geldiğimiz süreçte de yasa tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunuldu. TBMM'ne sunulurken YARSAV'a ilişkin madde yine biçim değiştirdi. Maddenin aldığı dördüncü biçim özetle şöyle idi: *"Yargıç ve savcılar, resim, müzik, heykel gibi güzel sanatlara ilişkin derneklere üye olabilirler. Bunun dışında yargıç ve savcılar başka derneklere üye olamazlar. Yargıç ve savcılar tarafından kurulmuş dernekler, yasanın yürürlüğü ile feshedilmiş sayılır."* Okudukça gülmeli mi yoksa hukuk devleti ile dalga geçme olan bu düzenleme için ağlamalı mı? Bir metin yasa haline gel-

sin de nasıl içerikte gelirse gelsin mantığı… Bu metnin içeriğine yönelik yorum yapmaya gerek yok. Neticede tasarı TBMM Adalet Komisyonu'na oradan da Adalet Alt Komisyonu'na gönderildi.

Nisan 2007'de Adalet Alt Komisyonu'nda tasarı, beşinci ve halen ki son halini aldı: Buna göre özetle: *"Türkiye Hakimler ve Savcılar Birliği Yasası'nın yürürlüğe girmesi ile, bu Birlikle aynı veya benzer amaçlı kurulmuş olan dernekler yargıç kararı ile feshedilir. Başkaca dernek de kurulamaz"* denildi. Adalet Alt Komisyonu'nda kabul edilen ve Alt Komisyon'dan geçen metin böyle. Bu yasayı çıkarabilirler. Yasanın çıkması, asla ve asla YARSAV'ın varlığına engel olamayacak, çünkü hukuk mücadelemiz durmadan devam edecek… Üzücü olan tasarının bu hale gelmesinde Yargıtay'ın verdiği desteğin de etken olması. Alt Komisyon'da Yargıtay temsilcileri bu kapatma maddesine açık tavır alamamış durumdalar… Alt Komisyon'da beş kişi var. Yargı ile ilgili konular hep üçe iki geçiyor. İktidar partisinden üç, ana muhalefet partisinden iki üye var. Baştan beri üçe ikiyle Alt Komisyon'dan tasarılar geçiyor, maddeler geçiyor. Üçe iki geçtiği için, YARSAV'a kurumsal anlamda ana muhalefetle bağlantı olguları yakıştırıldı. Yıpratmak için ne yapsınlar… İsim zikredebilirim çünkü Komisyon'da sadece iki parti var. Ancak biz doğruları kim savunuyorsa her zaman onun yanındayız. Bunu bu şekilde ifade ediyorum. Yoksa hiçbir siyasi partinin değil, hangi siyasi parti yargı bağımsızlığını savunuyorsa biz o konuda işbirliği yapmaya hazırız. Ama zedeliyorsa da her zaman karşısındayız. Bu her dönemde de böyle olacaktır. Bugün böyledir, yarın da böyle olacaktır.

Şimdi Yargıtay'ın tasarıya sağladığı katkıyı biraz açmak isterim: Türkiye Hakimler ve Savcılar Birliği hakkındaki önceki tasarı metinlerinde, *"Bu yasa yürürlüğe girince YARSAV kapatılır, feshedilir"* biçimindeki maddeleri hukuken açıklamak olanaksız. Bunu yapamazsınız, çünkü kapatmaya, feshetmeye yönelik hukuksal bir gerekçe yok ve yasa ile kapatma, başvuracağınız merci bırakılmadığı için, hak arama özgürlüğüne aykırı ve de kapatma sadece mahkeme kararı ile olabilir dedik. Söylediklerimizi kavramışlar. Siz yasayla kapattınız. Ben nereye başvuracağım. Hani benim hak arama özgürlüğüm? Ben kapanmamı bir şekilde yargı organına taşımam lazım. Anayasa madde 36 diyor ki, hak arama özgürlüğü. Ben bu hakkı nerede arayacağım? Benzer konularda Anayasa Mahkemesi diyor ki; yasayla görevden almak, ya-

sayla kapatmak, bunlar Anayasa'ya aykırıdır diyor. Biz de bunu söyledik ve söylerken şunu da dedik. Türkiye'de 1909 yılında Tatil-i Eşgal Kanunu ile sendikaların feshine karar verilmiş. Türkiye'yi yüz yıl öncesine mi götürüyorsunuz. Yasa ile bir tüzel kişiliğin feshine en son 1981 yılında rastlarken, şimdi YARSAV 26 yıl sonra böyle bir işleme muhatap oluyor. Türkiye'de 1981 yılında en son ve en son siyasi partilerin feshine ilişkin 2533 sayılı Yasa çıkmış ve Türkiye'de demokrasi ne hale gelmiş. Çünkü siyasi partiler demokrasinin vazgeçilmez unsuruysa 1981 yılında siyasi partilerin kapatıldığını görüyoruz ve bugün de demokrasimizi ve o yönden kaynaklanan sorunlarla ne halde olduğumuzu görüyorsunuz. O halde biz ne 1909'dayız, ne 1981'deyiz. Anlayış 12 Eylül hukukuysa, anlayış bir önceki çağın hukukuysa buna karşıyız. Bu yasa Anayasa'ya aykırıdır dedik. Buna ikna oldular ama Yargıtay'ın verdiği destekle tasarı şu hale geldi: "*Bu yasa yürürlüğe girince kapatılır ibaresi bu yasa yürürlüğe girince hakim kararıyla kapatılıra"* dönüştürüldü. Amaç, kapatma mahkeme kararı ile olabilir, yasa ile olmaz konusuna ikna olmalarıdır. Ama Yargıtay Genel Sekreteri'nin ve diğerlerinin sağladığı müthiş buluş ile sanki sorun çözüldü!!!

22'nci Yasama Dönemi çok fazla ve çok hızlı olarak yasaların çıkartıldığı bir dönem. Bir gecede bir kaç yasa çıkarken acaba hangi yasada, hangi yasanın gerekçesinde ne yazıldığı tasarı sahiplerince okunmuyor mu? Buna zamanları mı yok? Bu nasıl bir anlayış? Örgütlenmenin hala ne sorunu olarak görüldüğünü, biz bize karşı uygulamalarda bizzat yaşamış olduk. Yani, siyasi irade kendisini zorlayacak bir örgütü istemiyor. Kendisini zorlamayacaksa ona geniş bir alan yaratıyor. Kendisini zorlayacaksa yine fiili uygulamalarla, ya da yeni yasa tasarılarıyla o alanı kesinlikle en kısa sürede daraltıyor, kapatmayı amaçlıyor.

Peki şimdi YARSAV niye kapatılıyor? Bunu anlayamıyoruz. Yani diyor ki Alt Komisyon'dan geçen tasarı: Adalet Bakanlığı, Birliği yasa ile kuracak. Adalet Bakanlığı'nın kurduğu bu birlik yasası yürürlüğe girince ise, bu birlikle aynı ve benzer amacı taşıyan YARSAV gibi dernekler kapatılacak, ama *"yargıç"* kararıyla kapatılacak. Yargıç yargılama yapan mı infaz memuru mu? Bu durumda dosya yargıcın önüne geldi. Ne yapacak yargıç? Yani kapatma nedeni nedir? Peki bu kapatma nedeni Anayasa'ya uygun mu? Yama tutmuyor. Kaldı ki Anayasa'da memurlar için kı-

sıtlama getirilebilir diyor sadece. Yargıçlar memurlaşmasın diyoruz. Diyoruz ya bunu da sadece biz söylüyoruz. Bu net bir şekilde ortaya çıkıyor. Adalet Bakanlığı yargıç artı savcı veya yargıç virgül savcı eşittir memurdur diyor, böyle görüyor. Yargı memurlaşmasın demiyor, diyor ki ben yargıyı memurlaştırdım. Çünkü Anayasa'daki memurlara yönelik düzenlemeye dayalı olarak YARSAV'ı kapatıyorum, yargıçları ve savcıları memur olarak gördüğüm için Anayasa'nın 33'üncü maddesindeki hakkı kısıtlıyorum diyor. Biz ise yargı memurlaşmasın diyoruz. Ve Yargıtay yönetimi bu tasarıya destek veriyor. Ben bunu yargı adına kabullenemiyorum.

Bakın bu noktada şunu söyleyeyim. Daha tasarı Başbakanlığa sunulduğunda tasarının etik dışı olduğu konusunda Başbakanlığa ve Adalet Bakanlığı'na başvurmuştuk. Ancak aynı paralelde Yargıtay'a ve Danıştay'a da dilekçe vermiştik. Çünkü tasarı, Yargıtay ve Danıştay mensuplarının da örgütlenmesini kapsamına almak bir yana, yasa ile kurulacak Birliğin geçici yönetim kurulunda Yargıtay ve Danıştay Genel Sekreterlerine görev veriyordu. Bu aynı zamanda geçici yönetim yasa ile belirlendiği için, geçici yönetimdekiler için Anayasa'nın 135/2'nci maddesine aykırı olarak zorunlu üyeliğin söz konusu olması anlamında idi. Ayrıca da kurulacak Birliği yapılandıracak geçici yönetim kurulunun kimlerden oluşacağına yürütme ve yasama organınca karar verilmesi, yargı için kurulan örgütte, geçici yönetim yargıdan oluşturulsa da, yasama ve yürütme organlarınca uygun görülen vize edilen bir geçici yönetim ortaya çıkıyordu. Ayrıca Anayasa'nın 135. maddesi kapsamında bir örgütlenme öngörülmüştü ki, yargıç ve savcıları, Anayasa'nın yürütme bölümünde, idare alt başlığı altındaki, idari ve mali vesayete olanaklı, serbest mesleklerin icrası için öngörülen, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olarak örgütlenmesi söz konusu idi ki, dudak uçuklatacak kadar vahim bir düzenleme idi bu. Bunların da yanlışlığını, tasarının hukuka aykırılığını ortaya koymak için bu yüksek mahkemelere de yazılı dilekçelerimizi gönderdik. Bize destek olmak zorunda değillerdi. Ama yargı adına tavır almaları gerekirdi. Bu tasarıya karşı tavır sergilemediler. Yargıtay ise karşı tavır bir yana tasarının önünü açacak desteklerde bulundu. Yüksek yargı başkanları kuruluş günlerinde kendi tekellerindeki konuşmalarla bir yılı götürüyorlardı. Artık bu dönem de kapandı. Sadece yüksek yargı or-

ganları başkanları konuşmayacak, yargı tabandan itibaren konuşacak. Her boyutuyla, her sorunuyla, her şeyiyle konuşacak. İşte YARSAV böyle bir direnişle de karşı karşıya.

Şimdi az önce bahsettim. Adalet Akademisi üzerinde çalışmalarımızı hızlandırıyoruz. Bu noktada mercek altına aldığımız ve gerçekten yargı bağımsızlığına aykırı gördüğümüz bir husus da Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı'nın adalet personeli dışında yargıç ve savcılara eğitim vermesi. Avrupa Birliği raporlarında da bunlar eleştiriliyor. Ama bu konuda tek bir şey yapılmıyor. Avrupa Birliği raporlarına Türkiye cevaplar veriyor. Ama yargı konusunda ne cevap verildiğini bilen yok, açıklanmıyor…

Hepimizin bildiği gibi 2003, 2004, 2005 yılı Avrupa Birliği Yargı İstişari Ziyaret Raporları hazırlandı. Hazırlandı da, o raporlar da Türkiye için tonlarca şey söyleniyor. Peki Türkiye bu raporlara ne cevap verdi Bunu bilmiyoruz. Bu konunun üzerine gittik ve Adalet Bakanlığı'na siz bu raporlara ne cevap verdiniz, bunları bilmek istiyoruz. Avrupa Birliği'ne ne dediniz? Yargı hakkında neler söylediniz? Bunları bilmek istiyoruz dedik. Cevaplara ilişkin metinler verilmedi. Bilgi Edinme Yasası'na göre başvurduk. Sadece ve sadece İngilizce metinleri verildi. Olsun. Biz onu da çeviririz. Tercüme masrafına da katlanırız. 2003, 2004, 2005 yargı raporlarına Türkiye Adalet Bakanlığı ne cevaplar vermiş, onların İngilizce metinlerini Bilgi Edinme Yasası'na göre ulaştığımız için, bunları bir kitap haline getirerek YARSAV bütün hukukçuların hizmetine sunacaktır. Gerçekten istekler, cevaplar ve içerde yapılanlar ortaya konulunca, çelişkiler açıkça görülecektir. Türkiye'deki tablo, yaşananlar görülünce samimiyet sınavı ve neyin ne olduğu orada görülecektir. Çok kısa bir zamanda bunu kitap haline getireceğiz. Bunu da burada söylemek istiyorum.

Eğitim Dairesi Başkanlığı konusuna dönersek, bu konuda 2992 sayılı Yasa'da yargıç ve savcılara Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi eğitim verir diye bir şey denmiyor. Anayasa'daki kurala göre de bu eğitimin Adalet Bakanlığı'nca asla ve asla verilmemesi gerekiyor. Ama bakıyorsunuz, bugün ve her dönemde Adalet Bakanlığı kendi mensuplarını özellikle yurtdışı veya özellikle ayrıcalık yaratabilecek kurslara bu şekilde gönderiyor. Objektif kriterle eğitim yapılmıyor. Bu anlamda Eğitim Dairesi Başkanlığı'ndan yargıç ve savcıların eğitimine yönelik görevlerinin olmadığı konusundaki çalışmamız da, Akademiye yönelik çalışmayla

aynı süreçte sonuçlanacak. Ve bu konuları da idari yargıya taşıyacağız.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kuvvetler birliğinin ortadan kalkması, kuvvetler ayrılığının yansıması olarak karşımıza çıktı diyoruz. Ancak Adalet Bakanlığı'na bakıyorsunuz. 1961 öncesindeki Adalet Bakanlığı yetkileri ve görevleriyle bugünkü yetki ve görevleri arasında bir fark olması lazım. Ne fark var? Yüksek Hakimler Kurulu ortaya çıkmadan önce, Yargıtay'a ve Danıştay'a üye seçimi dahil o zaman tüm işleri Adalet Bakanlığı yapıyordu. Bugün bu iki yetkiyi çıkarırsak geride ne fark var? Oysa biz kuvvetler ayrılığına tüm yönleriyle geçtik. Bir fark olması lazım.

Atama kararname taslakları Bakanlıkça hazırlanıyor. Tamam, bu kararnameleri HSYK çıkarıyor ama iki bin kişilik kararname taslağı on günde, on beş günde HSYK'dan geçiyorsa, burada gerçek anlamda en çok elli kişiyi yüz kişiyi denetleyebiliyorsunuz. Bütün herkesin sicil dosyasını indirerek bir denetim yapamazsınız.

Ceza soruşturmaları Bakanlıkça yapılıyor. Teftiş, Bakanlıkta; eğitim Bakanlıkta. Anayasa, idari olarak yargıç ve savcılar Bakanlığa bağlıdır diyor. 1961 öncesi Adalet Bakanlığı'yla bugünkü Adalet Bakanlığı arasında bir fark olması lazım. Böyle bir fark yok.

Ve Adalet Bakanlığı'nda tüm kadrolar yargıç kadroları. Neden? Neden? Bu nasıl bir anlayış? Ve oraya bakıyorsunuz. Bütün ünvanlı görevlere üçlü kararnameyle geliniyor. Bakan git dediği zaman Müsteşar dışında üçlü kararnameyle gelenler bile gitmek zorunda. Üçlü kararnameyle geliyor, üçlü kararnameyle gitmiyor. Bakanın alın bunu dediğinde, HSYK almak zorunda, çünkü 2802 sayılı Yasa'nın 38'inci maddesi böyle. Adalet Bakanlığı'ndaki hiçbir bürokratın hiçbir güvencesi dahi yok. Yargıç sıfatında olmasına rağmen yargıç güvencesi dahi yok. O zaman bu nasıl Bakanlık? Bir tarafta yargıçları çalıştırıyorsunuz. Diğer taraftan yargıçlar kadar, hatta diğer bürokratlar kadar da güvencesi yok. O zaman Adalet Bakanlığı programını, politikasını neye göre yönlendiriyor? Bu 38'inci maddeyi yargı yoluna taşıyamıyorsunuz. Ne ilginçtir ki geçmişte Anayasa Mahkemesi bunu, bire karşı on oyla yine bizim sınavlar konusunda olduğu gibi Anaya-

sa'ya aykırı bulmamış. Bakan görevden almıyor, al diyor HSYK'ya. Bağımsız HSYK ise Bakan'ın dediğini yapmak zorunda. Ancak yargısal görevden idari göreve atanırken HSYK'ya söz hakkı yok. İdari göreve üçlü kararnameyle gelen, ya da ünvansız görevlere Bakan onayı ile geleni, Bakan al dediğinde bağımsız HSYK almak zorunda. Bürokratın direnme, genel müdürün hiçbir söz söyleme hakkı yok. Biz diyoruz ki yargıç sıfatı taşıyanlar, Adalet Bakanlığı'nda, ünvanlı görevde çalışabilirler ama güvenceleri olmak koşuluyla. Ancak olması gereken ise Adalet Bakanlığı kadroları, yargıçlık kadroları olmamalıdır. Türkiye'de yasaları sadece yargıçlar uygulamıyor. Sadece savcılar uygulamıyor. Hukuk fakültesinden mezun olanlar sadece yargıç savcı olmuyor. Adalet Bakanlığı'nın yargıç ve savcılarla idari bağları kaldırılmalıdır. Adalet Bakanlığı'nda yargıç ve savcı çalıştırılması kuralı değiştirilmelidir. Bu yargı bağımsızlığına ciddi şekilde aykırıdır.

Adalet Bakanlığı'nda çalışan bir kimse bakınız, en bağımsızı Müsteşar. Size 2992 sayılı Adalet Bakanlığı Teşkilat Yasası madde 6'yı okuyayım. Ne diyor: *"Müsteşar, Bakanın emri altında ve onun yardımcısıdır"* diyor. Şimdi Bakanlıkta çalışıp en bağımsız olanı Müsteşar, o da böyle işte... Müsteşar, 2802 sayılı Yasa'nın 38'inci maddesine tabi değil. Artık bir tek o değil. Müsteşar da nasıl bağımsızsa! Demin dedik ya HSYK, mahkemelerin bağımsızlığı esasına göre çalışıyor. Teşkilat Yasası'na göre Bakana bağımlı ve emri altında olan Müsteşar ise HSYK'da Bakandan bağımsız görev yapıyor. Sürekli Bakana bağımlı kıldığınız bir kişiyi, HSYK'da diyorsunuz ki buyurun, burada bağımsızsınız. Mantıklı olmak lazım. Hukuk önce mantıktır. Kamuoyuna yansıyan ertelenen Yargıtay üyeliği seçimlerinde, bu tablo çıplak gözle de görülüyor, neyin ne olduğu ya da olmadığı. Yani asli görevinde bağımlı olan bir insan, HSYK'da bağımsız olamıyor. Demek ki, HSYK'daki, Adalet Bakanlığı'ndaki yapıyı farklılaştırmak lazım.

Size çok ilginç bir örnek vermek isterim bu konuda. 12 Mart döneminde çıkan Yüksek Askeri Şura'nın Kuruluş ve Görevine Dair Yasa. Yüksek Askeri Şura'ya tüm orgeneraller katılıyor. Milli Savunma Bakanı katılıyor. Başbakan katılıyor. Başbakan, şuraya başkanlık yapıyor. Bu Yasa'da Şura, tam sayıyla toplanır ama özrü olanlar veya katılmayanlar da katılmayabilir diyor. Oysa HSYK'ya bakın. Yedeği olmayan Müsteşar katılmazsa, HSYK toplanamıyor. Yani sistemin temeli yargıda Müsteşara dayanıyor,

o olmazsa olmuyor. Neden? Yüksek Askeri Şura bile, HSYK'ya göre Bakanlık'tan, siyasi iradeden daha bağımsız. Ve Yüksek Askeri Şura'ya bakan, başbakan katılırken şu kişi yükselsin, şu kişi için bir müzakere pazarlık lafı dillendirilmiyor. Ama daha geçen hafta Adalet Bakanı ne diyor, HSYK toplantısı elbette ertelenecek, bizim müzakeremiz olacak, pazarlığımız olacak diyor. Siyasi irade HSYK'da Yargıtay üyeliği seçimlerinde neyin pazarlığını yapıyor? Siyasi irade neyin pazarlığını yapıyor? Bu yüksek yargıya seçilenleri de zan altında bırakmıyor mu?

Yıllarca şu söylendi: HSYK'da seçilmiş beş kişi var, diğer iki doğal üye ise Bakan ve Müsteşarı. O beş kişi sayısal yönden etkin, baskın olursa, HSYK'da Bakan ve Müsteşar olsa ne olur, olmasa ne olur dendi. O kurul, Müsteşar olmadan çalışamıyorsa, düzenleme bu biçimdeyse, demek ki o iki kişi sonuçta beşten büyük. Yani burada matematik kuralı geçmiyor. HSYK'da iki, beşten büyük. Çünkü Müsteşar olmayınca o beş bir şey yapamıyor. Kaldı ki HSYK önüne giden tüm atama kararname taslaklarını, tüm soruşturmaları, tüm işlemleri HSYK'nın etkisi olmaksızın Adalet Bakanlığı hazırlıyor. HSYK sadece hazırlanmış dosyalar üzerinden görüşme yapıyor. O iki kişi HSYK'ya bu yetkilerle donanmış halde katılıyor. Her şey o iki kişinin etkisi altında hazırlanıp HSYK'ya sunuluyor. Böyle bir durumda HSYK mahkemelerin bağımsızlığı esasına göre çalışabilir mi, nasıl çalışabilir… Artık sanırım kamuoyu da beş ikiden büyüktür gibi popülist söylemlerin etkisi altında kalmayacaktır…

İşte YARSAV olarak yargı bağımsızlığı için çalışıyoruz. Bu noktada ortak amaçlar için, ortak hedefler için, ortak bakış açısı için, her zaman birlikte olduğumuz ve desteklerini yanımızda görmekten onur ve mutluluk duyduğumuz Türkiye Barolar Birliği'ni, barolarımızı ve özellikle İzmir Baromuzu ayrıca belirtmek ve teşekkür etmek de istiyorum.

Bakın siyasi irade ne yapıyor. Sanki yargı bağımsızlığı için adım mı atıyor? Avukatları Adalet Bakanlığı bütçesine bağlıyor, mali vesayete bağlıyor. Bir adım atılarak benimsenen avukatlık sınavını kaldırıyor. Yargıda çözüm bekleyen dağlarca sorun varken, Bakanlık, yürütme, yasama yargı konusunda ters yönde adımlar atıyor… Yargıtay Yasası'nı gündeme alıyor… HSYK'nın yetkilerini askıya almak için formüller arıyor… YARSAV'ı kapatmaya yönelik çağdışı anlayışları anında yasa metni haline getir-

meye koyuluyor… Barolar üzerindeki mali vesayeti artırıyor… Ücretsiz müdafi hakkını CMK ile ortadan kaldırıyor, müdafi ücretlerini yargılama gideri kapsamına sokarak, uluslararası düzenlemeleri ihlal ediyor… Avukatlık sınavını kaldırmayı gündeme getiriyor… Dağlarca biriken sorun gündemde yer bulamıyor, ama bu konular nasılsa bir anda gündeme girebiliyor…

Bakınız; avukatlık sınavının kaldırılması konusu gündeme atıldı. Şu an Yargıtay Yasası'nın gündeme girmemesi gerekiyor, buna öncelik veriliyor. YARSAV'a yönelik tasarının çıkartılmaması gerekiyor, buna öncelik veriliyor. Avukatlıkta sanki sorun sınav yapılmasıymış gibi avukatlık sınavının kaldırılmasına öncelik veriliyor ve bu yasayı da çıkartıyor. Biz YARSAV olarak avukatlık sınavları konusunda barolarla aynı tavrı benimsedik. Türkiye'de hukuk eğitiminin sorgulanması lazım. Hukuk fakültesi avukat mezun vermiyor. Hukuk fakültesi yargıç mezun vermiyor. Hukuk fakültesi savcı mezun vermiyor. Hukukçu mezun veriyor. O zaman doğrudan meslek mezunu vermeyen hukuk fakültesini bitiren kişilerin, seçtiği meslekler yönünden bir değerlendirmeye, ölçme değerlendirmeye tabi tutulması gerekiyor. Diğer bütün meslekler-deki gibi. Ancak hukuk fakülteleri sayısının arttırılması ileride yargı bağımsızlığı için ciddi engeller, sorunlar yaratacak. Nasıl yaratacak? Yargıda donanım anlamında, nitelik anlamında sorunlar yaratacak. O nedenle burada özel okullardan kaynaklanan baskılarla bu sınavlar kaldırılmamalı dedik. Ama o konuda barolar da, biz de bu çalışmamızda istediğimizi elde edemedik. Sonuç itibariyle yasama organında çoğunluk iradesi etkili olduğu için biz başarılı olamadık. Biz yargı bağımsızlığı için bu tavrı benimsedik. Yargı bağımsızlığını hiçbir yargıç, hiçbir savcı hiçbir avukat kendisine ayrıcalık olsun diye istemiyor. Eğer yargıç, eğer savcı, eğer yargı bağımsızsa, bu bağımsızlık vatandaş için, bireye güvence için. Çünkü yargı bağımsızlığının yarattığı asıl güvence, yargı çalışanlarına değil. Bireylerin adalet, hak ve adalet duygusuna kavuşabilmeleri, hukukun üstün ve egemen olması için. Sonuçta bireyler için. Hukukun üstün ve egemen olması demek, bireylerin hak ve özgürlüklerden yararlanmak anlamında sahip olmaları gereken şeylere ulaşması demek. Yargıç, savcı ve avukatlar da bu noktada aracıdırlar, görevlidirler. Aracılıkları adalet duygusunun bireylere yansıtılması konusundadır. Biz kendimize ayrıcalık istemiyoruz. Yargı bağımsızlığını sonuçta bireyler için

istiyoruz. Yargı bağımsızlığı, bir hukuk devletinde, bir demokraside olmazsa olmaz bir kural. Ama yargı bağımsızlığının olabilmesi için öncelikle bağımsız bir devletin olması gerek. Tam bağımsız yargı için, devletin de tam bağımsızlığı esas elbette. Bu noktada Sayın Başkanımızın düşüncelerine katılıyorum.

Sayın meslektaşlarım, konu buraya gelmişken istinaf mahkemeleri konusunda da birkaç noktaya vurgu yapmak istiyorum. İstinaf mahkemeleri kavramıyla dilimize yerleşti ama hepimizin bildiği gibi yasa yolunun adı istinaf, bu yolun kullanılacağı mahkemelerin adı Bölge Adliye Mahkemeleri.

İstinaf yolu ve Bölge Adliye Mahkemeleri konusunda YARSAV, söz konusu 5235 sayılı Yasa'nın mevcut haliyle, bu mahkemelerin bu yasayla faaliyete geçirilmelerinin gerek devletin yapısı, gerek yargı bağımsızlığı yönünden ciddi sorunlar çıkaracağı düşüncesindedir. YARSAV, bu yasayla istinafların kurulmaması, Bölge Adliye Mahkemelerinin faaliyete geçirilmemesi düşüncesindedir. Bu düşüncemiz Türkiye'de Bölge Adliye Mahkemelerinin kurulması projesini üstlenen Hollanda temsilcisine de açıkça ifade etmiştir. Çünkü Hollanda modeli Türkiye'de uygulanılmak istemektedir. Türkiye 1923'te merkezi bir yapıya ve üniter bir yapıya kavuşmuştur. Ve kuvvetler ayrılığı rejimi ile de üç kuvvetin de merkezi olması esasını benimsemiştir. Şimdi bu şu demek değildir; İstinaflara kesinlikle karşıyız. İstinaf olabilir. Türkiye'nin yapısıyla nasıl olabilirse öyle olabilir. Ama bu yasayla istinaf olamaz. İstinaflar 1876'da kuruldu. 1924'te şer'i mahkemelerle birlikte kaldırıldı. Niye kaldırıldığını da irdeleyelim. Bunlardan birisi yargıç ve savcı sayısının yeterli sayıda olmaması. Ama söylendiği gibi tek gerekçe bu değil. Türkiye'nin yeni modeli yeni yapılanması da istinafların kaldırılmasında etkendir o an için. Böyle bir gerekçe de vardı. Bunu da gözden uzak tutmayalım. Sadece yargıç savcı eksikliği deniyor. Hayır, hayır. Ve bugün yüksek yargıda Bölge Adliye Mahkemeleri savunuluyor. Niçin savunuluyor. Elimizdeki dosya sayısı azalsın diye. Bölge Adliye Mahkemesinin varlık sebebi Yargıtay'ın dosya sayısının azalması olamaz. Bölge Adliye Mahkemesin varlık sebebi adaletin daha iyi, daha etkin, herhangi bir yanıltma olmadan adli hatayı en aza indirmek, en sağlıklı incelemeyi sağlamak olabilir. Ama Bölge Adliye Mahkemesi sadece iş sayısının azaltılması olarak karşımıza çıkıyorsa, demek ki daha istinafın ne olduğu kavranamamış ve yanlış

gerekçelerle istinafa destek çıkılmış.

Söylediğiniz gibi yargı da üç erkten birisiyse şu anki Bölge Adliye Mahkemeleri, yargıda bölgeselleşmeyi getiriyor çokça söylendiği gibi, ki çok ciddi eleştiriler var… Yargıda federalizm anlamında yeni bir ayak getiriyor. Çünkü neden yargı? Bu üç kuvvetin bölgeselleştirilmesi anlamında kişilerin en az hissedeceği alan yargı. Diğer ülkelere bakıyorsunuz, istinaf son yol değil. İstinaftan sonra temyize de gidiliyor. Bizde istinafa bakıyorsunuz. Yargıtay'ın yüzde seksen işleri Yargıtay'a gelmeyecek temyiz yoluyla artık. İstinaflarda kalacak ve istinaftaki karar kesin olacak. Ne diyor istinafı kuranlar. Yargıtay içtihat mahkemesi olacak diyor. Peki işlerin yüzde sekseni istinafta kalacaksa, orada kesinleşecekse hangi dosya Yargıtay'a gidecek. Yargıtay hangi kararıyla içtihat mahkemesi olacak. Bunu bir açıklasınlar. Kanun yararına bozma yoluyla mı? İçtihadı Birleştirme Kararı yoluyla mı?

Bir diğer nokta; temel yasalar değiştirilmiş, Yargıtay'da daha yan yana iki daire bile, benzer veya aynı maddelerde veya genel hükümlerde net ve aynı paralelde içtihatlarını ortaya çıkaramamış. Böyle bir tablo söz konusu. Bu kadar belirsizliğin olduğu yerde istinafı kurduğunuz ve Yargıtay'dan da bunları alıp yerel bölge mahkemelerine verdiğiniz zaman sizi nasıl bir uygulama bekliyor?

Bir diğer nokta Türkiye'de 9400 yargıç savcı var. Adalet Bakanlığı ısrarla bizim sınav konusunda açtığımız davalarımızın reddi için başvururken, 14 bin küsur kişiye ihtiyacım var diyor. dokuz bin küsur çalışan yargıç ve savcı olduğuna göre, sonuçta önemli bir sayıda açığım var diyor. Burada açık olduğunu kabul ediyorsunuz, ki Cumhuriyet döneminde bunların kaldırılmasının bir nedeni de yeterli sayının olmamasıydı. Ama ne yaptı Adalet Bakanlığı? Yaptığından görevdeki tüm yargıç savcılar da yararlandı. Belki hoşumuza gitti. Ama doğruluğuna inanmıyorum.

Geçen yıl çıkardığı bir yasayla birinci sınıf olma, birinci sınıf ayrılma konusunda, hepsini üçer yıl geriye çekti, bir de stajdan kaynaklanan iki yıl için derece verildi. Böylece herkese beş yıllık bir yıldız takıldı, neden? İstinafta çalışacak yargıç savcı yok. Sayıyı, yasa ile kazandırılan beş yıllık terfi ile mevcut görevdeki yargıç ve savcıları bir üst sınıfa çıkartmakla, şeklen sağlama yoluna gidiyor. Yasa ile beş yıl vereceğine göre, bekle beş yıllık tecrübe

edinsin bu kişiler, beş yıl sonrasını bekle… Yargı ile böyle oynanır mı? Yeterli donanımı sağladığın kişiler var ise, bekle beş yılı. Neden beklemiyorsun? Neden herkese yıldız takıyorsun. Bu aceleciliğin anlamı ne? Yargıç ve savcıların meslekte ilerlemelerindeki kurallar uzunsa, normalin ötesindeyse bunu bu şekilde, bu gerekçeyle ifade et ve düzelt. Ama bunun gerekçesi istinaf olmasın. Bu beş yıllık terfi Yargıtay'ın bakışına paralel… Çünkü özden kopuk… Yargıtay elimdeki iş azalacak diye sadece bu nedenle istinafa evet diyor… Bakanlık ise istinaf bir an önce kurulsun ama elde yeterli yargıç ve savcı yok, istinafa atanamayacak kişilere beş yıl kıdem yaratarak onların istinafta görev alabilecek duruma gelmesini sağlıyor… Peki bu kişiler istinafta görevlendirilecek, peki yerel mahkemelerde yargıç ve savcı sayısı ne olacak, yerel mahkemelerde kıdemli yargıç ve savcı sayısı ne olacak? İstinaftan da en az hata ile adalet bekleniyor…Yani demek ki yargıç ve savcılar daha uzun terfi kurallarına tabi tutuldukları için değil, istinaflar için yargıç ve savcılara adeta paye verildi. Bu konuda yargıdaki nitelik ve donanımla oynanmaması lazım. Ve bu yapılırken eşgüdümlü olarak staj da iki yıldan bir yıla indirildi. Şimdi geçmişte Türkiye'de hızlandırılmış eğitimden geçen hızlandırılmış öğretmenlerle, hızlandırılmış eğitilen insanlarla, işte 12 Eylül gençliği ortada. Bakınız yargıda hızlandırılmış eğitim olamaz. Staj verimli geçmiyorsa o zaman iki yılın programlaması yapılsın. Ama stajı bir yıla indirdiğiniz zaman, siz aynen avukatlıktaki sınavı kaldırıp avukat olmak için fakülte mezunu olmak tek koşul haline getiriliyorsa, o zaman gidin fakültenin kapısında, isteyene yargıçlık mı olur, savcılık mı olur, avukatlık mı olur istediği cübbeyi giydirin. Alın o zaman mesleğe. Yargıç ve savcı adaylarına bir yıllık stajda ne veriyorsunuz? Bakanlığın güdümündeki, etkisindeki Akademide ne veriyorsunuz? Bu noktada istinaflar için sayı arttırılması yoluna gidiliyor. Ancak istinaflar olabilecekse doğal süreciyle kurulabilir. Türkiye'nin yapısına uygun bir şekilde kurulabilir. Yeterli sayıda yargıç ve savcı olunca kurulabilir. Bu yasayla istinaf kurulamaz. En basitinden Türkiye'de kadastro yapılmayan ne kadar yer var. Benim memleketimde yapılmadı. Birçok yer var. Orman ülkesiyiz diyoruz, kadastro diyoruz. Türkiye'de keşfin gerekli olduğu ne kadar dava var. Hepimiz fiilen içindeyiz, yaşıyoruz. İstinafta bir dosya bozulduğu zaman yerel mahkeme gitmeyecek keşfe. Bölge Adliye Mahkemesi gide-

cek. Ormanın keşfine de, ormanla ilgili ceza davası keşfine de, kadastronun keşfine de, kamulaştırmanın keşfine de hepsine Bölge Adliye Mahkemesi gidecek. Bu mahkemeler kaç yerde kurulacak? On ile, beş ile bakan Bölge Adliye Mahkemesi nasıl yapacak bu işi? O zaman ne olacak? İstinafta, bir şeyler atlanacak. İstinafta dosya bozulduğu zaman, Bölge Adliye Mahkemesi eksikliği kendi tamamlamak zorunda. O zaman yargıda yeterli araştırmaya, yeterle dayanağı olmadan hükümler mi verilecek veya böyle hükümler istinaf yolunda onanacak mı? Ve işte asıl, asıl şey burada başlıyor. Şimdi bu süreçte bölgeler arasında farklı kararlar verilecek.

Bakınız daha ilginci Bölge Adliye Mahkemeleri, denetim mahkemesi kimliğinde yani üst mahkeme. Ama bu üst mahkeme denetim altında. Kimin denetimi? Adalet Başmüfettişlerinin. Denetim altında denetim mahkemesi nasıl oluyor? Her konuda olduğu gibi bu da Türkiye'ye özgü…

Sayın meslektaşlarım, bakınız, yazılı emir dediğiniz kanun yararına bozmanın sınırları, kapsamı CMK ile genişletildi. Ne oldu, artık eksik araştırmalar da yazılı emir konusu yapıldı. Ve bu da Adalet Bakanlığı'na verildi. Eskiden yazılı emirle karar Yargıtay tarafından bozulduğu zaman Yargıtay işin esasına da hükmediyordu. Kişinin aleyhine sonuç doğurmuyordu. Ve genelde ya infaz için ya da örnek olsun diye bu yola gidiliyordu. Şimdi, istinaf süreciyle Adalet Bakanı, yargıyı çalıştıran adam, ya da çalıştırmayan adam konumuna getirildi. Örneğin az önce ifade edilen eksik araştırmalar nedeniyle onanan istinaf kararlarında yazılı emir yolu işlediği zaman, Yargıtay kararı bozduğunda, artık yerel mahkeme eksik araştırmayı gidermek anlamında tekrar yargılama yapmak zorunda. Yerel mahkemeye bu yolu açacak kişi ise Adalet Bakanı. Adalet Bakanı sistemde kilit konumuna getiriliyor. Yargı, yürütmeye adeta bağlanıyor. Bu yönüyle biz bu yasayla istinafa karşıyız. Çözüm merkezi yürütme. Yargı için de yürütme. O zaman bu nasıl yargı? İstinaflar gölgede bırakılıyor. Bir şeyler açıkça ifade edilmiyor. Ve sonuçta, sonuçta yargı organını çalıştıracak kişi Adalet Bakanı olmamalı.

Danıştay Yasası'na bakıyorsunuz, bu yazılı emir dediğiniz şey sadece adli yargıda yok ya, idari yargıda da var. İdari yargıda bu yola Bakan gitmiyor. Danıştay Başsavcısı gidiyor. Peki adli yargıda neden bu yol Bakan'dan geçiyor. Geçmesinin ne gereği

var? Bir kere müfettişler denetimde bu yola gidilmesini gerektiren dosyaların Bakanlığa bildirilmesini sağlıyor. Ama bu durum yetkinin mutlaka Bakanlıkta olmasını gerektirmiyor bence. Daha istinaflar faaliyete geçmeden şu anki CMK 309-310 maddeleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına sadece infaza yönelik olarak kanun yararına bozma yetkisi verildi. Bu durumda Yargıtay işin esasına da hükmediyor. Ama eksik araştırma, soruşturmada yazılı emir yetkisi Bakana verildi. Bu durumda ise Yargıtay bozuyor ve yerel mahkeme tekrar yargılamaya başlıyor. Bu tablo bütünüyle bizce Anayasa'ya aykırıdır ve bu konuda da bir çalışma yürütüyoruz. Aynen idari yargıda olduğu gibi adli yargıda da bu yetki yargı bağımsızlığı anlamında Bakan'dan alınmalı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına verilmelidir diyoruz.

Bu noktada sözlerimi bitirmek anlamında şu hususu da ifade etmeliyim: Yargı memurlaşmasın diyoruz ama Türkiye'de 2006 yılında Adalet Bakanlığı'nca 120'nin üzerinde genelge yayımlandı. Yargıç ve savcının ne yapacağı ne yapamayacağı her konuda her ayrıntıda genelgeyle düzenlendi. Şimdi Anayasa diyor ki yargıçlar için idari genelgeler çıkarılabilir. Yargıçlar için idari genelge konusunu Anayasa parantez içerisinde söylemiş. Bu durum savcılar için her alanda genelge serbest gibi algılanıyor. Hayır öyle değil. Savcı eşittir yargıç değil ama, savcı Bakanlık memuru da değil. Türk Anayasası yargıçları memur olarak düzenlemiyor. Savcıların elbette konumu farklı. Ama Anayasa, savcıları yargıçlarla 140'ıncı maddede aynı haklara sahip tutuyorsa o zaman olayın farklı değerlendirilmesi gerekiyor. Bunu YARSAV üye profiliyle de örnekleyeceğim ve şunu belirtmek istiyorum. Yüz küsur genelge çıkarıldı. Bu genelgelere bakıyorsunuz, bir de 2992 sayılı Adalet Bakanlığı Teşkilat Yasası'na bakıyorsunuz. Bu Yasa'da diyor ki; *"Bakanlık sadece kendi görevine giren konuda genelge çıkarabilir."* (Madde 30) Şimdi bugün bir mezar nasıl açılır, bir otopsi nasıl yapılır, bir milletvekiline soruşturma nasıl açılır. Her konuda genelge var. Teşkilat Yasası 30 uyarınca, bu konular bakanlığın görevi mi? Bu gözden kaçıyor. Savcılar için her konuda genelge çıkarabilir anlayışının ortadan kalkması gerekiyor. Orada Adalet Bakanlığı'na dur demek gerekiyor. Ve bunu resmi yazıyla YARSAV bu 'dur'u söylemiştir. Bu konudaki çalışması da sürmektedir. Çünkü yargıçlar için sadece idari konular için genelge çıkarılabilir. Savcılar için de öyle. Ama savcılar için bir artısı

var. Örneğin yazılı emir, örneğin dava nakli. Yani Adalet Bakanlığı'nın görevli olduğu adli konular varsa sırf o konuda savcı için genelge çıkarabilir, yargıç için ise yargısal konularda hiçbir biçimde çıkartamaz. Bugün mezar açmadan otopsiye kadar bugün bunları bağımsız bir yargıda adalet akademisi broşürleriyle bunlar broşür halinde dağıtılabilir. İşte Adalet Akademisi bu işi yapmalı. Bakan genelgesinde değil. Genelge yayımlandığı zaman o genelgenin arkasına müfettiş takılıyor. O müfettişin arkasından da bir sicil geliyor. Ve öte tarafta da yargısal konular denetlenmeyecek deniyor. Ama bakın işte yargısal konuların tamamı teftişe tabi. Tamamı genelge konusu edildi. Bakanlık adli konuda genelge çıkartıyor. Bunu savcıya gönderiyor. Bilgileri bakımından da yargıçlara, mahkemelere duyurulsun diyor. Niye duyurulsun mahkemelere? Bu bir kandırmaca değil mi? O yargıç için, müfettiş o genelgeyi düzenlediği sicil notunda değerlendirme konusu yapmıyor mu? Yargıcı bağlamıyorsa, ilgilendirmiyorsa neden yargıçlara, mahkemelere genelge gönderiliyor? Açık açık yapılamıyor, kılıf yaratılıyor. Takiyye mi, hülle mi, açıklanmasına rağmen açıklanmamış bir sır mı, nedir bu durum? YARSAV bunun da üzerine gitmektedir. Bunu da ifade etmek istiyorum.

Ve kuruluş sürecinde şunu gördük. 2007 itibariyle şu an beklediğimiz üye sayısının üzerine çıktık. YARSAV bünyesinde, adli, idari ve Anayasa yargısında her düzeyde görev yapmakta olan kurucu üyeler ve üyeler bulunmaktadır. Ancak Adalet Bakanlığı'nda tek bir yargıç YARSAV'a üye olmadı. Daha doğrusu olamadı diyelim. Çünkü olmadı demek doğru değil. Orada tanıdığım insanlar da var. Herhangi bir güvenceleri olmadığı için üye olmaları halinde bakanlıktan gitmeleri kesin gibi görülebilecek kişiler var. Hiçbir il başsavcısı üye olmadı. Veya olamadı. Hiçbir yargıç adayı, stajyer üye olmadı ya da olamadı. Demek ki bu kişiler nasıl kurallara tabi. Bu kişiler özlenen kurallara tabi değil. Yürütmenin bu noktada belirleyici olmaması gerekiyor. Alman Yargıçlar Birliği tüzüğünde diyor ki; *"Savcılar, Bakanın siyasi temsilcisi değildir, o görünümde de olamazlar"* diyor. O görünümde olamazlar. Bizdeki İl İdare Yasası diyor ki; *"Vali, her Bakanın İl'deki temsilcisidir"* diyor. Buna Adalet Bakanı da dahil. İl Cumhuriyet Başsavcıları bugün Adalet bakanlarının İl'deki temsilcisi durumuna getirilmişlerdir. Bu çok vahim bir tablodur. Yargıç ve savcı adayları, genel idare hizmetleri sınıfında memurdurlar. Bakanlık,

adaylık sürecinde görevlerine son verme yetkisine sahiptir. Bakanlıkta çalışanlar ise meşhur 38'inci maddeye tabidirler. İşte bu üç grup YARSAV'a üye olamıyor. Bu üç grubun fotoğrafı bu. Ve daha ilginci yargıç ve savcılar HSYK'yı güvence olarak göremiyorlar kendilerine. Çünkü HSYK üyeleri YARSAV'da üye. Bakanlık YARSAV'ın karşısında. Ama yargıç ve savcılar Bakanlıktan çekiniyor HSYK'dan değil. O halde sistemde kimin yetkileri fazla, kim daha fazla etkin? Böyle bir tabloda yargıç ve savcı ne yapsın?

Bir başka üzerinde durulması gereken konu ise yargı üç ayaktan oluşmaktadır diyoruz. Bu üç ayak ise üç farklı meslek mensupları tarafından yerine getirilmekte. Yargıçlar, savcılar, avukatlar tarafından yerine getirilmekte. Türkiye'de Anayasa ve yasalara baktığınız zaman, yargıçlık ve savcılık iki ayrı meslek mi yoksa tek meslek içinde iki ayrı görev mi sorusunun yanıtlanması gerekiyor. Elbette yargıçlık ve savcılık iki ayrı meslek. Ama ülkemizde mevzuat ve uygulama boyutuyla bu soruya bu kadar net yanıt vermek olanaklı değil. Hatta 2802 sayılı Yasa'ya bakarsanız yerine göre iki ayrı meslek, yerine göre ise tek meslekte iki ayrı görev gibi bu konunun düzenlendiğini görürsünüz. Kuşkusuz, yargı için yargı bağımsızlığı için taşların yerine oturması gerekiyor. Bu noktada yargıçlık ve savcılık bütünüyle iki ayrı meslek olarak düzenlenmelidir. Bu durum uygulamaya da yansıtılmalıdır. Ancak savcılık için güvence mutlaka öngörülmelidir. Bugün bir yargıç, isteği olmaksızın savcılığa, bir savcı ise isteği olmaksızın yargıçlığa atanabilmektedir. İstek dışı meslek değiştirilebilir mi? O halde bu düzenleme yargıç ve savcılığı tek meslek içinde iki ayrı görev olarak algılamakta. Oysa bu biçimde istek dışı atamalara gidilmemesi, karşılıklı geçişlerin sadece istek üzerine olması gerekmekte. YARSAV bu konuda da çalışmalar yapmaktadır.

Hiçbir hukuksal engel yokken, yaşadıklarımız ve her yönüyle gerçekten ilginç olaylardır. Üstelik bir dernek kurarken yaşadıklarımız bunlardır. Ama derneğin amacı, yargı bağımsızlığını savunmak olmasaydı sanırım başımıza da bunlar gelmezdi. Şunu düşünüyorum: Konuşmamda bahsettiğim uluslararası sözleşmelere göre, yargıç ve savcıların da sendika kurma hakkı vardır. Oysa 4688 sayılı Yasa'nın 15'inci maddesine göre, yargıç ve savcılar ne sendika kurabilirler, ne de sendikalara üye olabilirler. Ulus-

lararası sözleşme hükümleri ortada. 4688 sayılı Yasa'nın bu maddesi de ortada. Anayasa'nın 90/son maddesi de yine ortada. Acaba biz meslek birliği yerine, Anayasa'nın 90/son maddesini esas alarak sendika kursaydık, bizi nasıl bir süreç beklerdi? Bu sorunun yanıtında hiçbir görüş farklılığının ortaya çıkmayacağına eminim.

Mutlaka ve mutlaka yargı reformu gerekiyor. Yargı bağımsızlığının sağlanması için bu reform gerekiyor. Ve bu da Anayasa değişikliği de gerektiriyor. Ama HSYK'dan Bakan ve Müsteşarın çıkmasıyla, HSYK kararlarına yargı yolu açılınca yargı reformu gerçekleşecekmiş gibi bir anlayış var. Sorun burada yatmıyor. Öncelikli konu orası değil. Elbette o konularda da değişikliğe gidilmelidir. Ama adımlar sıra ile atılacaksa:

Öncelikle yargıç ve savcıların Adalet Bakanlığına idari yönden bağlılıklarına son verilmelidir. Bu bağlamda Barolar üzerindeki idari ve mali vesayet kaldırılmalıdır.

Teftiş Kurulu Başkanlığı, HSYK'ya bağlanmalıdır.

Personel Genel Müdürlüğü'nün, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün yargıç ve savcılarla ilgili yetkileri HSYK'ya bağlı bir birime devredilmelidir.

Adalet Bakanlığı'nda güvencesi olmadan yargıç çalıştırılmamalı, hatta yargıç çalıştırılması uygulamasına son verilmelidir. HSYK'dan Bakan ve Müsteşar çıkartılmalı, Cumhurbaşkanının seçim yetkisi kaldırılmalı, Yargıtay ve Danıştay mensubu olmayan yargıç ve savcılardan da HSYK'ya üye seçilmeli, HSYK'daki üye sayısı artırılmalı, ayrı binası, sekreteryası, bütçesi olmalı. Kararlarına karşı etkili başvuru yolu öngörülmeli.

Yargıç ve savcı adaylığı yazılı sınavları ve mülakatları konusunda HSYK ve Adalet Akademisi görevli olmalıdır.

Adalet Akademisi özerk ve bağımsız olmalıdır.

Yargıda uzmanlaşma etkin olarak sağlanmalı, tüm atama ve yetkilendirme işlemleri, objektif ölçütleri yansıtan kurallara bağlanmalıdır…

Liste uzayıp gidiyor. YARSAV bu konuda hazırdır, çalışmalarıyla hazırdır. Günü kurtarmak için değil, yarınlara doğru adımlar atabilmek için YARSAV çalışmalarıyla yargının hizmetindedir.

Sorunlar o kadar çok ki…

Bir bu kadar daha konuşup sizlerin moralini bozmayayım. Ama devam edersem sanırım bir kadar daha konuşacak konu var. Sizlerle tekrar birlikte olmak dileğiyle... Yargı bağımsızlığı için el ele kol kola yarınlara diyorum. Sevgiler sunuyorum. Saygılar sunuyorum.

Av. Ertuğrul Perim: Burada doğrudan doğruya bölge mahkemesi bir karar veriyor ve bitiyor. Adalet rencide edilmiş oluyor. Danıştay'da, Yargıtay'da bu neticelenmiyor. Bir değerli meslekte büyüğümüz bunun lehinde bir istinaf mahkemesinin kurulmasının bu mahsurların yani federalizm dediğimiz, hukukta federalizme yol açacak duruma vasıl olacak. Diğer bir husus da içtihat kargaşalığı. İçtihatların birleşmesini önleyecek bir yoldur tabii. Bunun lehinde bir konuşma yapmıştı. Ben bunu dile getirmiştim seneler önce. Daha çıkmadan önce bu istinaf mahkemesi, kanun hazırlanmadan önce bunun üzerinde durmuştum. Hazırlık safhasında üzerinde durmuştum. Aynı husus yine mevzubahis oluyor tabii. Aynı şekilde yine sıkıntı yaratacağı yine meydana çıkıyor. Diğer bir husus da bence acizane görüşüm, bu merkezde büyük bir kanunlaşma var memleketimizde. Kanun karmaşalığı içerisinde. Mütemadiyen kanunlar değişiyor. Takip imkanı kalmıyor. Kanunlar çıkacak ve bir de tatbikat safhası geçirilecek. Yargıda adeta laboratuar görevini yapan bunlar neticelenecek. Bunlar yapılamadan uluorta kanunlar çıkarılıyor. Benim şimdilik size arzedeceğim husus bundan ibaret. Saygılarımı sunuyorum.

Ömer Faruk Eminağaoğlu: Şunu eklemek isterim. Şimdi bu sorun Türkiye'nin sorunu değil. İnsan Hakları Mahkemesi aşırı dosya yüküyle karşılaşınca 2001 yılında Avrupa Konseyi demiş ki, İnsan Hakları Mahkemesi için de bölgesel mahkemeler kuralım. Dosyaları daha hızlı sonuçlandırabilelim. Çünkü elli bini bulmuş elindeki dosya sayısı. Beş bin karar vermiş o tarihte. Diğerleri bekliyor. Avrupa Konseyi Değerlendirme Komitesi olarak bir çalışma grubu oluşturuluyor, bir rapor düzenleniyor. Düzenlenen raporda deniliyor ki, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin bölgesel mahkemelerin kurulması yarar değil zarar getirecektir. İçtihat birliğini ortadan kaldıracaktır deniyor. Ve 2001 yılında İnsan Hakları Mahkemesi için bu bölgesel yapılanmadan vazgeçiliyor. Bunu bilmemiz lazım. Bir diğer nokta, istinafların İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nden kaynaklandığı ve Sözleşme uyarınca zorunlu olduğu söyleniyor. Hiç ilgisi yok, aksine 6'ncı madde ve 7

nolu protokolle ilgili kararlarında İHAM, istinaflar ilgili ülkelerin kabul edip etmemekte serbest oldukları, bu konuda Sözleşme'den kaynaklanan zorunluluk olmadığını söylüyor.

Ama bakın Yargıtay'da ne oldu? Bu konuda Yargıtay'da düzenlenen sempozyumda sunum yapan bir Yargıtay üst yöneticisi 7 sayılı protokolden hareketle istinaf zorunludur diyor. Türkiye 7 sayılı protokolü imzaladı. Ancak Türkiye'yi bağlamıyor. Çünkü onay belgesi Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne verilmedi. Bir diğer nokta gerek 7 sayılı protokol, gerek 6'ncı maddeye yönelik İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi kararlarında, istinaf her ülkenin kendi bileceği bir iştir deniyor. Bu konuda da İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında istinaf yolu mutlaka açık olmalıdır gibi bir düzenleme ve karar yok. Ama Avrupa Birliği için, Avrupa Birliği istinafları kurun diyor var. Burada tartışılan şudur. İstinaflara ilişkin 5235 sayılı Yasa Eylül 2004'te çıktı, Avrupa Birliği ise bize Temmuz 2004'te Ankara, Diyarbakır ve Erzurum için istinaf paralarını verdi. Türkiye de aldı. Bu yasa çıkmasaydı o para ne olacaktı. O zaman bu Yasa'yı kim çıkardı deniyor. Bu hareket tarzı nedeniyle, 5235 sayılı Yasa sorgulanamadı, Türkiye için olmalı mı nasıl olmalı soruları yeterince ilgili çevrelerde tartışılamadı. İşte bu durum sorgulanmalı, irdelenmeli…

İstinaf, yargı yolunun üç dereceli olması anlamında öngörülüyor. İlk derece yerel mahkemeler. İkinci derecede, maddi ve hukuksal denetim yapılan istinaf yolu. Üçüncü derecede ise hukuksal denetim yapılan temyiz yolu. Bu sistemde, federal ülkelere baktığımızda, ilk derece yargılaması sonrasında, ikinci derecede federe yargı organı istinaf olarak davaya bakıyor. Üçüncü derecede ise temyiz olarak federal yargı organı davaya bakıyor. Bu boyutuyla istinaflar, federal sistemle çok fazla iç içe ve uyumlu bir yargı yolu. Bu mahkemelerin yapılandırılmasında, Türkiye'deki yönetim yapısı gözetilerek konunun bu boyutuyla tartışılması gerekmekte idi. Bu yapılmamıştır.

Bir diğer nokta özellikle son 22'nci yasama döneminde olduğu gibi çok fazla yasa çıkarılması konusu. Çok fazla yasa çıkarılması, yasama organının çalıştığı anlamında olumlu mu değerlendirilmelidir? Bu yasalara baktığımız zaman, hızlı ve çok fazla yasa çıkarılmasının, uygulayıcıda, bireylerde birçok noktada belirsizlik yarattığını, bilinmezlikleri artırdığını, yeterli hazırlık içermeyen metinlerin çok fazla karmaşa yarattığını görüyoruz. Bu

nedenle konuya iyimserlikle bakılsa bile olumlu yaklaşılamayacağı düşüncesindeyim.

Av. Atilla Ertekin: Sayın başkan, bir sorum olacaktı. Avukat Atilla Ertekin. Biz sizinle Ankara'da görüşmüştük. Adalet Bakanlığı'na gittiğimizde Müsteşar yardımcısı hakim ve savcılar bizim memurumuzdur dedi. Bizzat Başkanla beraber oradaydık. Ve biz onlara dahi seslerini çıkarttırmazken siz nasıl ses çıkarırsınız dediğinde Başkanımız, YARSAV zaten size de sesini çıkarıyor dedi. Şimdi CMK'daki özellikle yapılan değişikliklerle hakim, savcı ve avukatlar arasında bir vesayet ilişkisi kurulmaya çalışılıyor diye düşünüyoruz. Bu konuda bir hakimden, bir savcıdan bir avukatın kendi ücretini istemesi bir vesayet ilişkisi midir? Buna katılıyor musunuz, bu konudaki görüşünüzü alabilir miyim?

Ömer Faruk Eminağaoğlu: Bakınız konu sadece yönetmelik konusu değil. Eğer 5271 sayılı Yasa'da siz bunu yargılama gideri içindedir diye koyarsanız başka bir formül kalmıyor. Yargılama gideriyse bu yargılama giderine hükmedilecek. Bunun için de bir sarf kararı olacak dosyada. Ve ikinci adım. Bu para eskiden Maliye Bakanlığı'nca doğrudan Türkiye Barolar Birliği'ne aktarılıyordu. 1412 sayılı CMUK bu şekilde hüküm içeriyordu. İşin özü de burası idi. Çünkü müdafilik hizmetleri, BM Kişisel Siyasal Haklar Sözleşmesi ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'ne göre ücretsiz. Ve bu ücretsiz sağlanacak bir temel hak. Devlet burada pozitif yükümlülük altında. Yani devlet bunu ücretsiz sağlayacak, devletin görevi bu. Ama bu işin bir maliyet boyutu var. Devlet bunu nasıl sağlayacak? İşte barolar yoluyla avukatlar devletin ücretsiz yapmak zorunda olduğu bu işi yüklenmişler. Angarya olmayacağına göre, devlet bunun için avukatlara emeklerinin karşılığını ödemesi gerekiyor. Devletin görevleri kapsamında bu işin ücretinin de, devletçe, hazinece, Maliye Bakanlığı'nca, TBB hesabına aktarılması gerekiyor. Olması gereken budur. 1412 sayılı Yasa döneminde de bu böyle idi. Ama bizim anlı şanlı temel yasalarımızla ne yapıldı? Müdafilik hizmetlerinin Adalet Bakanlığı ile ne ilgisi var ise, bu konudaki, ödenek Adalet Bakanlığı bütçesine konuldu. Adalet Bakanlığı bütçesine aktarılınca, yargıç ve savcılar da Anayasa'ya göre idari olarak Bakanlığa bağlı olunca, o bütçenin sarfı da idari görevler kapsamında yargıç ve savcılarca yapılıyor. Kaldı ki yargılama giderlerinden sayılınca da, o sarf kararı dava dosyasına konuluyor. Bu noktada müdafilik kişiler

için ücretsiz olmaktan da çıkıyor… Yani sadece yönetmelik değişikliği ile bu sorun çözülmüyor. Bir kere bu paranın Adalet Bakanlığı bütçesinde olmaması gerekiyor. Şimdi avukatlar, Adalet Bakanlığı bütçesindeki parayı kullanıyor. Sarf kararını kim imzalarsa imzalasın, bu paranın Adalet Bakanlığı görevleri ile ne ilgisi var? Hadi her şeye rağmen Adalet Bakanlığı bütçesine konuldu, o zaman da bu paranın topluca TBB'ne aktarılması gerekiyor. Yargıç ve savcı, neden avukat için ita amiri durumuna getirilir? Yapılan hizmetle bu uygulamanın ne ilgisi var?

Devletin görevleri kapsamındaki harcamayı, hazine yani Maliye Bakanlığı aktaracak TBB'ne. Bu paranın TBB'ne aktarılması gerekiyor. Bu paranın yargılama gideri olmaması gerekiyor. Buradan yargılama gideri kapsamından çıkartılması gerekiyor. Aksini düzenlerseniz hem dediğiniz durum ortaya çıkıyor, hem sanıklar için temel bir insan hakkı olan ücretsiz olarak müdafiden yararlanma hakkını da elinden almış oluyorsunuz. Çok boyutlu bir konu. Ben bu konudaki eleştirilere katıyorum ancak konunun sadece yönetmelik değişikliği ile değil, yasa değişikliği ile çözülmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü artık hiç ilgisi olmamasına rağmen, bu ödenek Adalet Bakanlığı bütçesine konulmak suretiyle, avukatlar Adalet Bakanlığı bütçesine bağlanmış, yeni bir mali vesayet yaratılmıştır. Böyle bir mantığı, anlayışı kabul edemiyorum. Ve de bunu yapanlara hukukçu diyemiyorum, hukukçu dersem hukukçuluklarının sorgulanması gerekiyor. Hukuk canlı bir varlıktır değişebilir, ama bu değişme gelişme içindir. Oysa 1412 sayılı Yasa'da olması gerekeni yansıtan bu konudaki düzenleme terkedilmiştir, bu terk etme ise barolar yönünden vesayet yaratma amaçlı olmuştur. Hukuk da, hukukçu da otorite karşısında, güç karşısında, siyasi irade karşısında eğilmemelidir. Eğilmemelidir ki, sen yapmazsan bu işi yapacak başka hukukçular bulunur denmesin, bu yasalar da böyle hazırlanamasın…

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türkiye İlişkileri(*)

■ **Durmuş TEZCAN (**)**

Ben de bu defa, oturum başkanı olarak değil de, konuşmacı sıfatıyla AİHS ve Türkiye ilişkileri konusunu dile getirmek için söz alıyorum. Sizlere bu konuda zaman darlığı nedeniyle hangi konuları anlatayım diye düşündüm. Saatime bakarak yirmi dakikada şu hususlara değinmeye karar verdim: Biliyorsunuz Türkiye, insan hakları konusunda Tanzimat'tan beri belli bir süreç içerisinde olmuştur. 1839 tarihli Gülhane Hatt-ı Hümayunu, birçok uzmanın yazdığı gibi, Osmanlı'da müslim-gayrimüslim ayrımını kaldırmak ve Osmanlı Devleti'nin bölünmesini önlemek amacıyla çıkarılmıştır. Gayrimüslim teb'aya eşitlik yönünde bir takım haklar verilirse sorun çözülecektir diye düşünülmüş, ama istenilen yönde sonuç alınmadığı kısa zamanda görülmüştür. Öyle ki 1841'li yıllarda gayrimüslim bir Osmanlı vatandaşı için bir haftalığına Odessa'ya yapılan bir gemi seyahati Osmanlı vatandaşı bir gayrimüslimin Rus mahmiliği kazanması için yeterliydi. Bunu biz söylemiyoruz, bu bilgiler yaptığımız araştırmada ulaştığımız yabancı yazarların eserlerinde yazılı. Bu nedenle 1869 yılında ilk kez Osmanlı Vatandaşlık Kanunu çıkarılmış ve orada da sultanın

---

(*) İzmir Barosu'nun 9 Nisan 2007 tarihinde düzenldiği Ulusal Hukuk Kurultayı'nda sunulan tebliğ.

(**) Prof. Dr., İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi

izni olmadan yabancı vatandaşlığa geçen bir Osmanlı vatandaşının bu vatandaşlığının geçersiz olduğu, dolayısıyla kendisinin Osmanlı olarak yaşamaya devam edeceği, buna karşılık sultandan izin alarak yabancı vatandaşlığa geçerse yabancı sayılacağı kabul edilmiştir. Neden Osmanlı'da kapitülasyonlar böyle bir cazibe noktası haline gelmiştir? Çünkü biraz önce Vural Bey'in de belirttiği gibi, kapitülasyonlardan yararlanmak, Osmanlı'da yargı ayrıcalığına sahip olmayı sağlıyordu. Aslında insan hakları konusu böyle ayrıcalıklı bir konumu gündeme getirmiyor. İnsan hakları denince, temel hak ve özgürlükler anlaşılır ve bunlar, insanın insan olarak doğuştan sahip olduğu temel hakları esas alır. Marksist öğreti ise temel haklar teorisine karşı çıkarak, bu hakların işçi sınıfına değil, kapitalistlere yaradığını ileri sürmüş ve "bu haklarınız olsa da olmasa da, ey işçiler sizin zincirlerinizden başka kaybedecek neyiniz var" demiştir. Zira Marksist ideolojiye göre, insan, ekonomik yönden kötü durumdaysa bu hakların hepsi kağıt üstünde kalmaya mahkumdur. İşte bu nedenle kapitalist sistemler, sosyal devlet anlayışına bağlı bir takım temel hakları da anayasalarına koymaya başlamışlardır. Anayasamızda da bulunan bu tür yeni hakları, taraf olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde göremeyiz. Sözgelimi grev hakkı gibi bir hak doğrudan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde yer almıyor. Sadece toplanma ve sendikalaşma hakkı ile ilgili 11. madde var. Ama yorumla bu konuda Sözleşme kapsamında değerlendiriliyor. Çevre hakkı konusunda da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde herhangi bir hüküm yoktur. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ne gibi haklar vardır? Bu Sözleşme, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde, 1950'li yılların başında hazırlanmıştır. Hazırlandığı döneme göre aslında çok ileridir. Asgari temel hakları Avrupa Konseyi boyutunda bölgesel olarak hayata geçirmeyi amaçlamış ve AİHM'nin içtihatlarıyla hakların içeriği genişletilmiştir. Bu haklar; yaşam hakkı, işkence yasağı, angarya yasağı, güvenlik hakkı, adil yargılanma hakkı, kanunsuz suç ve ceza olmaz kuralı, özel hayatın korunması hakkı, düşünce özgürlüğü ve din özgürlüğü, düşünceyi açıklama özgürlüğü, toplanma ve sendikalaşma özgürlüğü, evlenme hakkı, etkili başvuru hakkı, ayrımcılık yasağı olarak sayılabilir. Ayrıca üye devletin Sözleşme'de belirlenen yükümlülükleri yerine getirmemesi 34. maddenin ihlali sayılmıştır. Bu hakların sayısı hazırlanıp yürürlüğe konulan ek

protokoller ile arttırılmıştır. Mesela 1952 tarihli 1 No'lu Protokolde, başta mülkiyet hakkı olmak üzere, eğitim hakkı ve serbest seçim hakkı şeklinde üç yeni hak temel haklara dahil edilmiştir. Daha sonra 4 No'lu Protokolde borçtan dolayı hapisle tazyik yasağı ve serbest dolaşım özgürlüğü ve yabancıların topluca sınırdışı edilmesi yasağı gibi diğer bazı haklar gündeme gelmiştir. 6. Protokolle barış döneminde ölüm cezası kaldırılırken, 13 No'lu Protokolle daha da ileri gidilmiş, savaş ve olağanüstü dönemler dahil her durumda ölüm cezasının kaldırılmasına yoluna gidilmiştir. Temel haklar kapsamına alınan diğer yeni haklar ise, 7 No'lu Protokolde yer almıştır. Bunlar, bir yandan 4 No'lu Protokolde güvence altına alınan yabancıların topluca sınırdışı edilmesi yasağını daha da güçlendiren yabancıların sınırdışı edilmelerine ilişkin usuli güvenceler getirilmesi yükümlülüğü, diğer yandan da iki dereceli ceza yargılaması, adli hata halinde tazminat hakkı, kesin hükmün önleyici etkisi ve eşler arasında eşitlik kurallarıdır. Ayrıca Sözleşme'nin ellinci yılında çıkarılan 12 No'lu protokolle de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m.14'de yer alan ayrımcılık yasağı genelleştirilerek, hem hakkın doğumunda ve hem de kullanılmasında kesin olarak yasaklanmıştır.

Görüldüğü üzere bu hakların hepsi klasik insan hakları türünden haklar olup, sosyal ve ekonomik haklar ile çevrenin korunması ve doğal zenginliklerden yararlanma gibi üçüncü kuşak haklar Sözleşme'de ve ek protokollerde doğrudan koruma altına alınmış değildir. Aslında ben biraz önce belirtildiği gibi, İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde bazı davalarda sekiz yıl ülkemizin avukatlığını yaptım. Bu göreve hükümet ajanlığı deniyor. Ajan sözü günlük dilde, casusluk filmlerinin etkisiyle casusluk yapan biriymiş gibi anlaşılıyor. Oysa ajan Fransızca memur anlamına geliyor. Avukat bile denmiyor, hükümet memuru denen bir ifadeyle konu anlatılmak isteniyor. Zira diğer savunmanlar cüppe giyer, siz cüppe bile giymezsiniz. Ben bu görevim nedeniyle, dışarıda, yani ne televizyonda, ne de basında tanınmak istemedim. Çünkü ben, hem kendi iç huzurum, hem de yaşam biçimim yönünden mümkün olduğunca medyatik olmamayı tercih ettim. Bunun çok faydasını gördüm ve çok rahat çalıştım. Savunma hazırladığım davaların pek çoğu Güneydoğu davaları idi ama, başka davalarda vardı. Bunların bir kısmını davayı açan dava sahipleri de bilmiyordu, çünkü Bakanlık bizim ismimizi doğrudan savunmanın

altına koymuyordu. Mahkeme'ye gönderilen savunmalara Türkiye Cumhuriyeti'nin Strasbourg'daki Avrupa Konseyi nezdindeki temsilci Büyükelçinin adı konuyordu. Bu yüzden halen iki dönemdir hakim olarak görev yapan büyükelçimiz bu yazıları teslim alan ya da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yollayan üst görevli konumunda olduğundan imzası bulunan davalara uzun süre girememiş, yerine "ad-hoc" hakim görevlendirilmiştir. Aslında kimin hangi savunmayı yazdığı belliydi ama onların rahatsız edilmemesi için bu yol izlenmiştir. Şunu da söyleyeyim, bizim üniversite öğretim üyesi olarak yazdığımız savunmalara, pek fazla müdahale edilmemiştir. Ve genelde eklemeler yapılacaksa hocam acaba şu konuyu da savunmada ele alsak ne dersiniz, bu konuda bir düşünceniz var mıdır diye zaman zaman telefonla, zaman zaman da yazıyla sorulmuştur. Eğer atladığımız bir konuysa bunu hemen ekleyelim demişizdir, ama öneri sakıncalı gelmişse, onun gerekçesini de söylemişizdir. Peki hocam demişlerdir. Şimdi bu çerçevede size mekanizmayı anlatmak istemiyorum. Sorular varsa cevap vereyim. Özellikle Sayın Başsavcı'nın, sanıyorum Vural Bey, sizin döneminizdeydi Refah Partisi'nin kapatılması davası olayı değil mi? …

Vural Savaş: Fazilet Partisi…

Prof. Dr. Durmuş Tezcan: Teşekkür ederim. Fazilet Partisi'nin Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılması davasıyla ilgili olarak milletvekilliklerinin düşürülmesi ve beş yıllık siyaset yasağı konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne dava açan o partiden Merve S. Kavakçı, Nazlı Ilıcak ve Hasan Sılay isimli üç milletvekilinin davalarına değinmek istiyorum. Bu konuyu açmakta yarar görüyorum. Geçtiğimiz günlerde her üç başvuru ile ilgili olarak, hepsi de 5 Nisan 2007 tarihli üç karar yayınlandı. Bu üç karara bakıldığında, Anayasa Mahkemesi'nin kararı doğrultusunda savunma yapması gereken Hükümetin, bunu yapmadığı görülmektedir. Kararlar henüz Türkçeye çevrilmedi. Ama Hükümetin savunma yapmadığı çok açık. Bakın her üç kararda da yapılan savunmanın içeriği Fransızcasını esas alarak belirtirsem şunu içeriyor: *"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatlarıyla uyumlu şekilde, Anayasa'nın 69.maddesine yapılan değişiklikler paralelinde, Anayasa Mahkemesi'nin bir siyasi partiyi kapatma kararı yerine, eyleminin ağırlığına göre, aldığı mali*

yardımdan kısmen veya tamamen mahrum bırakma kararı vereceğini belirtmek ister. Hükümete göre, bir siyasi partiyi kapatmadan daha hafif cezalar uygulanması, siyasi parti özgürlüğü konusunda ülke için önemli bir reformdur" Böylece mevcut Türk Hükümeti, esasa ilişkin Anayasa Mahkemesi kararındaki gerekçeleri temel alan bir savunma yapmak yerine, içinden çıktığı eski partisine uygulanan yaptırımı doğru bulmadığını dolaylı olarak vurgulamakla yetiniyor. Ayrıca başvuranların tazminat istemleri konusunda da bir savunmaya rastlamıyoruz. Oysa bu kişilerin eylemleri Anayasa Mahkemesi kararında çok açık bir şekilde yer alıyor. Mesela Hasan Sılay'ın yazdığı kitapta, Cezayir ve İran'la karşılaştırma yapıp, Tanrı'nın askerleri nasıl ki İran'da generallerin rütbelerini sökmüştür, Cezayir'de sökmüştür, bir gün onlar iktidara gelecektir, onlar sökecektir gibi ifadeler içerdiği vurgulanmıştır. Ayrıca Nazlı Ilıcak Hanımefendi'nin, Anayasa Mahkemesi kararında, *"Bacılarım, başörtüsünü yasaklayarak size işkence yapmaktadırlar. Merak etmeyin bu kaldırılacak. Nasıl mı kaldırılacak? Bir başörtülü kardeşimizi milletvekili seçtireceğiz, onunla da kalmayacak bakan yapacağız, önünde buna şu an karşı duranları selama durduracağız"* gibi ifadeler kullandığı vurgulanmıştır. Ama savunmalarda hiç bunlardan söz edilmemiştir. Merve Kavakçı davasında çok daha vahim bir olay vardır. O da ilk dava dilekçesinde yer almadığı için davanın genişletilmesi yasağı (fort clos) kapsamına giren bir hususa itiraz edilmeyerek, bir yıl kadar sonra sunulan ek savunmadaki Ek 1 No'lu Protokolün 3. maddesinin ihlali iddiasına geçerlilik kazandırılmasıdır. Oysa Hükümet bir yıl kadar sonra sunulan ek savunmadaki Ek 1 No'lu Protokolün 3. maddesinin ihlal edildiği iddiasının davanın genişletilmesi yasağı (fort clos) kapsamına girdiğini ilk savunmasında ileri sürseydi, mahkumiyet kararının dayanağı ortadan kalkardı. Bütün bunlar, bir merkez partisine dönüşmek için zaman zaman bazı teşebbüsler yapan iktidarın, din eksenli yaklaşımdan kurtulamadığını gösteriyor. Nitekim, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ndeki hakimin önümüzdeki Ekim ayı sonunda görev süresinin bitecek olması nedeniyle Avrupa Konseyi Parlamentosu'na bildirilecek üç hakim adayı listesi de bu ikilemin somut bir örneğidir. Çeşitli kurumlara yapılan duyuru nedeniyle konudan haberdar olunca, bu listeye giren adaylardan biri olmak için bende özgeçmişimi ve yayın listemi Dışişleri Bakanlığı Müsteşarlığına dilekçemle

birlikte göndermiştim. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ndeki Türk hakim Rıza Türmen Bey ve Polis Akademisi'nde doçent olan Başbakanlık eski İnsan Hakları Başkanı Vahit Bıçak arkadaşla birlikte üçümüzün listeye girdiğini, fakat 9 Mart'ta Vakit Gazetesi'nde çıkan *"Rıza Türmen mi, sakın ha!"* başlıklı bir yazı üzerine bizim ismimizin bulunduğu listenin geri çekilip yeni bir liste hazırlandığını, 18 Mart tarihli Milliyet Gazetesi'nde çıkan *"Siyaset: Türmen'e AKP vetosu"* başlıklı haberden öğrendim. Yeni listeye bir bayan aday da koyarak pozitif ayrımcılık yapıldığı vurgulanmış olsa gerek. Aslında ben 1985'de Sayın Vahit Halefoğlu'nun Dışişleri Bakanı olduğu dönemde de üç kişilik aday listesinde yer almıştım. İlk kez böyle bir uygulama oluyordu. Belki dava açmak mümkündü. Ama yeni listede insan hakları alanında uzmanlığına güvendiğim Brüksel Üniversitesi'nde (ULB'de) profesör olan Ruşen Ergeç'in bulunması nedeniyle bu fikre sıcak bakmadım. Benim insan hakları alanındaki yayınlarım ve mesleki geçmişim açıktı. Ama Rıza Türmen Bey'e kızıp liste değiştirmek bu Hükümetin ikilemini ortaya koyuyor. Fakat isminde Brüksel Laik Üniversitesi yazan bir üniversitede hoca olan ve Kıbrıs uyuşmazlığında KKTC Cumhurbaşkanı'nın danışmanlığını yapan bu arkadaşın seçilmesi halinde aynı hassasiyeti göstereceğini umuyorum. Arkadaşlar, İnsan Hakları Mahkemesi aslında siyasi bir mahkeme. Bunu hiç kimse inkar edemez. Nedeni ortada: Daha başlangıçta her ülkede Dışişleri Bakanlığı hükümet adına üç tane aday gösteriyor. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nde milletvekillerince, bu üç adaydan bir tanesi hakim olarak seçiliyor. Aslında gene de dil ve bilgi yönünden değerlendirme yapan kırk kişilik bir değerlendirme komisyonu var. Orada adayların Fransızca veya İngilizce düzeyini ölçmek, insan hakları konusundaki bilgilerini tespit etmek için bir mülakat yapılıyor. Ama bu değerlendirme komisyonundaki adayın mülakatına Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin bu ülkelerden gelen milletvekilleri de katılabiliyor, onlarda oy kullanabiliyor. Bundan önceki Rıza Türmen Bey'in seçildiği son iki seçimde Büyükelçi Rıza Türmen Bey'in yanında bu alanda Türkiye'de yayınları ve hükümet adına bu alandaki çalışmalarıyla isim yapmış bilim adamları konmamıştı. Zaten birçoğumuzun zamanında haberi bile olmamıştı. Ama Rıza Türmen Bey de yukarıda belirttiğim gibi Büyükelçilik döneminde yapılan yazışmalarda Hükümet Ajanı olarak imzası

olduğu için davaların çoğuna giremedi ve bu davalara yıllarca eski Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hakimimiz Prof. Dr. Feyyaz Gölcüklü Hoca girdi. Seçimdeki bu tercih ve siyasiler tarafından yapılan seçim nedeniyle siyasi bir mahkeme olarak oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, uygulamada hukuki karar verir. Zira seçilen hakimler tarafsız ve bağımsızdır. Ayrıca ulusal hakim, yedi kişilik dairede veya on yedi kişilik Büyük Daire'de olsun nihayet tek kişidir. Diğerleri diğer ülkelerin aday gösterdiği adaylardan seçilen hakimlerdir. Rıza Bey, tüm davalara giremediği halde, girdiği davaların bir kısmı parti kapatma ve başörtüsü davası olduğu için, Vakit Gazetesi'nde çıkan bir haber nedeniyle Hükümet onun yedi ya da on yedi kişilik dairelerde tek kişi olarak bağımsızlığı ve tarafsızlığı bir tarafa bırakıp hükümet politikasını izlemediği için adeta cezalandırmak gibi bir izlenim bırakması hoş olmamıştır. Zira her siyasi parti ve dolayısıyla iktidar elbette ki kendi ideolojisini belli bir şekilde kabul ettirmeye çalışır. Fakat bunu yaparken yine asgari müştereklerde buluşması gerekir. Yani demokrasi, çoğunluğun azınlığı oyla ortadan kaldırması değildir. Zaten kanun devletiyle hukuk devleti arasındaki fark burada yatar. Bu çerçevede İnsan Hakları Mahkemesi temel hakların ulusüstü güvenceye bağlanması açısından ülkemize kanaatimce çok faydası olmuştur. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ahde vefa prensibiyle bağdaşırlığı konusunda bizi ikna etmeyen Loizidou-Türkiye Kararı ve bazı diğer benzer kararları bir kenara koyarsak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Türk hukukuna birçok katkısı olmuştur. Ancak, Loizidou Kararı, adeta Türkleri Orta Asya'ya geri döndürecek bir düşünceyi yansıtmaktadır. Bu kararda öncelikle yer ve zaman bakımından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin uygulama alanı tartışılmıştır. Sözleşme'nin ilgili ülkeleri bağlayıcılığı konusunda kabul edilen beyan tarihini, beyan tarihinden önceki olaylardan da sorumlu tutan Loizidou-Türkiye Kararı, Türkiye'nin ahde vefa prensibine dayanan sorumluluğuyla bağdaşmıyordu. Zira Mahkeme'ye göre, mülkiyet hakkının 1987'deki kişisel başvuru hakkını tanımasından ve 1990'daki Divan'ın zorunlu yargı yetkisini kabul etmesinden önceki döneme ilişkin olsa da, bir başka deyişle 1974'deki Zürih ve Londra Anlaşmalarına dayalı olarak Kıbrıs'a yaptığı askeri müdahale ile ilgili olsa da, başvuranın mülkiyet hakkının ihlali halen devam ettiğinden, dava açma hakkı vardır. Eğer Türkiye, Mahkeme'nin

böyle bir içtihat oluşturarak Kıbrıs sorununu daha da çözümsüz hale getireceğini bilseydi, herhalde böyle bir beyanda bulunmazdı. Yaptığı beyanda kastetmediği bir durumdan sorumlu tutulması, uluslararası hukukun da en temel kurallarından biri olan "ahde vefa" prensibiyle bağdaşmaz. Ama bütün Avrupa, bizim aksimize, bu kararla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kendisini adeta Avrupa Anayasa Mahkemesi ve özgürlüklerin koruyucusu haline getirdiği kanaatine vardı. Ben birçok yerde espri olsun diye şöyle söyledim. Bu çok yanlış bir karardır, zira Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu kararla galiba Türkleri Orta Asya'ya geri döndürmeyi düşünüyor dedim. Bilindiği Türklerin Anadolu'ya hakim olmaları Malazgirt Meydan Savaşı'ndan sonraki döneme rastlar. Soyağacına göre Bizans kökenli bir kişi çıkıp, ecdadının Malazgirt'te ya da Sayın Baro Başkanımızın memleketi olan Ahlat'ta o tarihlerde şu kadar dönüm arazimiz vardı, Türklerin cumhurbaşkanlığı forsuna bakılırsa, Türkiye Cumhuriyeti, Anadolu Selçuklu Devleti'ne de halef olmuştur, dolayısıyla benim ailemin mülkiyet hakkı bugüne kadar ihlal edilmiştir bu yüzden dava açıyorum derse bunu da acaba Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kabul edecek? Yani niyetiniz bizi Orta Asya'ya mı sürmek? Bu tür sözlere, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun esas alınacağı gibi laflar söylenebilir. Ama o bile tehlikelidir. Nitekim tehcir denilen olayla ilgili olarak Ermenilerden ve Dersim olayı nedeniyle yerleri değiştirilenlerden dava açma eğilimi belirmeye başlamıştır. Bu bakımdan Loizidou Kararı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi-Türkiye ilişkilerinde derin bir yara açmıştır. Vahim olan bunlardır. Yoksa diğer konularda hakikaten İnsan Hakları Mahkemesi Türkiye'de çok faydalı olmuştur. Neden faydalı olmuştur diyebilirsiniz. Çünkü artık polis ya da genelleştirirsek kolluk, işkence olayında eskisi kadar kendisini rahat hissetmemektedir. Çünkü işkence mağduru, Türkiye'de istediği hukuki sonuca ulaşamazsa bu uluslararası denetim mekanizmasıyla sonuca ulaşma imkânına kavuşmuştur. Pek çok konuda böyledir. Adil yargılanma hakkı gereklerine hem mevzuatımızda hem de uygulamada olumlu bir gelişme gözle görülür hale gelmiştir. Yani İnsan Hakları Mahkemesi'nin hukukumuza sağladığı katkılar yadsınamaz. Ama dediğim gibi bazı konularda bize verdiği zararlar da hiç azımsanacak düzeyde değildir.

Alacaklının İhalede Borçlusuna Ait Bir Malı "Alacağına Mahsuben" Satın Almasının Uygulamada Yarattığı Sorunlar

■ **Talih UYAR (*)**

İhaleye girerek, borçluya ait bir taşınmazı alacağına mahsuben satın almış olan alıcı-alacaklıya, borçlunun mahkemede alacaklı aleyhine açtığı menfi tesbit davası sırasında "İİK'nun 72/III. maddesine göre %40 oranında teminat karşılığında icra veznesine girecek paranın alacaklıya ödenmemesi" konusunda verilmiş "ihtiyati tedbir kararı"na dayanılarak, icra dairesince, "satış bedelini icra dosyasına peşin (nakit) olarak yatırması, aksi taktirde ihalenin feshedileceği" bildirilebilir mi?

Başka bir deyişle, hiçbir teminat istemeksizin, alacaklının alacağına mahsuben borçlunun taşınmazını satın almasına imkan tanıyan icra müdürünün, daha sonra, borçlu tarafından alacaklı aleyhine açılmış olan menfi tesbit davasında mahkemece "%40 teminat karşılığı icra veznesine girecek paranın alacaklıya ödenmemesi" konusunda verilmiş olan "ihtiyati tedbir kararı"ndan bahsedilerek, alıcı-alacaklının ihale bedelinin tamamını icra dosyasına nakit olarak yatırması konusunda kendisine -İİK 130 uyarınca- 10 günlük süre verilebilir mi? İcra müdürünün bu kararı İİK 130'a uygun olur mu?

Yukarıdaki sorun, uygulamada ihaleyi gerçekleştiren icra müdürlerinin *"alıcı"nın aynı zamanda "alacaklı" olması halinde, borçluya ait taşınmazın ihalesine girip, "bu taşınmazı alacağına mahsuben satın alma hakkı"* (daha doğrusu alacaklının böyle bir hak-

(*) Avukat, İzmir Barosu Üyesi

kının bulunduğu) konusunda eksik bilgilerinden ve bu konuda sorumluluk üstlenmek istememelerinden kaynaklanmaktadır…

Halbuki, gerek doktrinde ve gerekse Yargıtay kararlarında bu konu çok iyi işlenmiş ve *"alacaklının alacağına mahsuben borçlusuna ait bir taşınırı-taşınmazı ihalede satın alabileceği"* hiçbir duraksamaya neden olmayacak biçimde belirtilmiştir.

Gerçekten;

A) Doktrinde bu konuyla ilgili olarak;

√ *"Eğer ihale haciz alacaklısına veya hissedarlardan birine yapılmış ise, alıcı-alacaklı (veya hissedar), alacağını (veya ihale bedelinden kendine düşecek parayı), ödemekle yükümlü olduğu ihale bedelinden düşebilir (mahsup edebilir). Bu halde alıcı-alacaklının veya hissedarın ihale bedelinden düştüğü (mahsup ettiği) miktarı süresinde ödemediği gerekçesiyle (m. 133'e göre) ihale feshedilemez."* (**Kuru, B.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2004, s:587)

√ *"Eğer ihale haciz alacaklısına yapılmış ve ihale bedelinden ondan önce tatmin edilmesi gereken başka bir alacaklı yoksa, alıcı-alacaklı, alacağını ödemekle yükümlü olduğu ihale bedelinden düşebilir (mahsup edebilir)."* (**Kuru, B.** İcra ve İflas Hukuku, C:2, 1990 s:1336)

√ *"… yalnız ihale, haciz alacaklıya yapılmışsa, mahcuz gayrimenkul üzerinde istifayı hak edecek ondan önce bir alacaklı olmadığı taktirde, alacaklı, alıcı sıfatıyla ödemek mecburiyetinde olduğu meblağı ödemekten alacağı nispetinde imtina edebilir. Cebri müzayede takip edilen borçlu lehine bir alacak doğurmadığına göre, burada kelimenin hakiki ve teknik manasıyla 'takas' bahis konusu olmayıp bilahare kendisine iade edilecek parayı tediyede bulunacak kimsenin bu tediyeyi yapmasına mahal bulunmaması ve binaenaleyh bundan iptidaen imtina eyleyebilmesi durumu vardır."* (**Postacıoğlu, İ. E.** İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 503)

√ *"Alıcı, satı parası borcunu, takipte bulunan alacaklıdan olan bir alacağı ile takas edemez. Buna karşılık, ihale takip edilen alacaklı üzerinde bırakılır ve hacze de bir başka alacaklının iştiraki söz konusu olmazsa, alacaklı alacağını, satış parası ile takas edebilir (Jäger, 143, N. 1). Bir başka deyişle, eğer, en çok pey sürdüğü için arttırma üzerinde kalan kişi haczi koyduran alacaklı veya rehinli alacaklı olup da böylece, arttırma sonucu eline geçen para üzerinde hemen gerçekleşebilecek bir talep hakkına sahip bulunu-*

yorsa, peşin ve nakden ödeme takas dermeyanı yolu ile gerçekleştirilebilir (Reichel, 129, N. 1). (**Üstündağ,** S. İcra Hukukunun Esasları, 2004, s: 276)

√ *"Eğer alıcı, aynı zamanda borçludan (alacaklı) ise, kendi alacağı ile yatırmak zorunda olduğu ihale bedelini takas edebilir. Hacze katılmış başka alacaklılar varsa, alacaklı, ancak kendi alacağından dolayı kendisine düşebilecek payı ödemek zorunda olduğu satı bedeline mahsup edebilir. Eğer, taşımazı ihalede satın alan alacaklıdan başka aynı takip dosyasına öncelikli alacaklı varsa, alıcı, kendi alacağını ihale bedeline mahsup (takas) edemez. Bu durumda ihale bedelini takip dosyasına takas/mahsup yapmadan yatırması gerekir* (**Uyar, T.** İcra Hukukunda İhale ve İhalenin Bozulması, C: 1, 2002, s: 731)

√ *" Alıcı, aynı zamanda borçludan alacaklı ise, kendi alacağı ile yatırmak zorunda olduğu ihale bedelini takas edebilir. Alacağına mahsuben satışa konu taşınmazı ihalede satın almış olan alacalıya, icra müdürlüğünce 'ihale bedelini nakit olarak yatırması' için süre verilmesi halinde, alacaklı bu hatalı işleme karşı süresiz şikayet yoluna başvurabilir…"* (**Uyar, T.** Gerekçeli- İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:6, 2006, s: 9922)

√ *"Eğer, alıcı tek alacaklı ise, ödeme yaparken, alacağını ödeyeceği miktardan düşebilmeli (mahsup edebilmeli); hacze katılmış başka alacaklılar varsa, kendisine düşecek miktar oranında mahsup yapabilmelidir… Kanunda bu olanaktan söz edilmemekte ise de, alacaklıların arttırmaya katılmasına teşvik açısından bu kolaylığın (olanağın) sağlanması yerinde olur. Yalnız, bu durumu BK m. 116'da düzenlenen alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi olarak kabul etmek mümkün değildir."* (**Arslan, R**. İcra-İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, 1984, s: 214 vd.)

√ *"İzale-i şuyu kararı, alacaklının yürüttüğü icra takibi sonunda alınmış ve malı alacaklı almışsa, o borçlu, paydaştan alacaklı olduğu kısmı hemen takas ve ihale bedelinden doğan borcundan mahsup edebilir… Alacağın mahsubu için icra takibinin kesinleşmiş olması yeterlidir… Alacaklı, ihale bedelinden, mevcut ve kesinleşmiş olan bütün alacaklarını mahsup edebilir. Kimseden bilahare kendisine iade edilecek para talep edilmemelidir."* (**Gökçe, Z.** Tüm Yönleriyle İzale-i Şuyu Dava ve Takipleri, 2000, s: 733 vd.)

√ *"Alıcı, aynı zamanda borçluya karşı takip yapan alacaklı ise,*

ödeme yaparken alacağını ödeyeceği miktardan mahsup edebilmelidir. Kanunda bu imkandan bahsedilmemekle birlikte, alacaklıları artırmaya, katılmaya teşvik etmek açısından bunun kabul edilmesi uygun olur. Hacze katılmış başka alacaklılar varsa, kendisine düşecek miktarda mahsup yapabilir…Bu durum teknik anlamda bir takas olmadığı gibi, 'alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi de değil'dir. Alıcı ihale nedeniyle ödeyeceği parayı alacaklı olması nedeniyle geri alacaktır. Bu nedenle de 'daha sonra kendisine iade edilecek parayı ödemekten kaçınması durumu' söz konusudur." (**Erturgut, M.** İcra ve İflas Hukukunda Menkullerin Paraya Çevrilmesi, 2000, s. 125)

B) Uygulamada **Yargıtay** da çok eskiden beri, örneğin;

a) 80'li yıllara ait içtihatlarında;

- " İİK'nun 130. maddesinden anlaşılacağı gibi, ihale haciz koyduran davalı-alacaklıya yapıldığına göre, satılan gayrimenkul üzerinde ondan önce gelen bir alacaklı olmadığı taktirde, alacaklı, müşteri sıfatıyla ödemek mecburiyetinde olduğu meblağı ödemekten alacağı nispetinde imtina edebilir…" (Bknz: 12. HD. 18.11.1986 T. E: 1513, K: 12515) "**Uyar, T.** a.g.e. C: 1, s: 750"

- "Müşteki-alacaklının kesinleşen alacağı, ihale bedelinden fazladır. İİK'nun 129. maddesindeki şartlar da mevcut olduğundan kendisine ihale yapılmıştır. Öncelikle, kendi alacağını mahsup etme hakkı mevcut olup, kendisine rüçhanlı bir alacak mevcut değildir…(Bknz: 12. HD. 23.3.1982 T. E: 1509, K: 2305) "**Uyar, T.** a.g.e. C: 1, s: 751"

- "İİK'nun 133. maddesi gereğince yapılan muamele sonunda, taşınmaz alacaklıya ihale edilmiştir. Alacaklı, ihale bedelini, mevcut ve kesinleşmiş olan bütün alacakları ile mahsup edebilir. Bir kısım alacağın başka bir takip dosyasına ait bulunmasının neticeye etkili bulunmadığı, mahsup edilen miktar kadar borçlunun borçlarından kurtulacağı düşünülmeden yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir. (Bknz: 12. HD. 11.11.1983 T. E: 7341, K: 8786) "**Uyar, T.** a.g.e. C: 1, s: 753"

b) 90'lı yıllara ait içtihatlarında;

- "… alıcının alacaklı olması nedeniyle sonradan alacağı parayı önceden ödemesine gerek yoktur. Asıl icra dairesinin talimat icrasına yazdığı yazıya göre, ihale alıcısının alacağının ihale tarihinde 28.485.840.000 TL.'ye baliğ olduğu, satış bedelinin ise, 20 mil-

yar TL. olduğu anlaşıldığına göre alıcının alacağı ihale bedelinden fazladır. Kendisine rüçhanlı başka alacaklar da bulunmamaktadır… Şikayetin kabulüne karar vermek gerekirken reddine karar vermek isabetsizdir. (Bknz. 12. HD. 26.10.1999 T. E: 11037, K: 12904) "**Uyar, T.** a.g.e. C: 1, s: 744"

- *"… ihale alıcısının alacağına mahsuben ihale edilen malı almasına yasal bir engel yoktur. Satış bedelinden alacağı parayı önceden yatırması gerekmez…"* (Bknz: 12. HD. 12.10.1999 T. E: 11067, K: 12072) "**Uyar, T.** a.g.e. C: 1, s: 745"

- *"Alıcı, asıl alacaklı ferileriyle takipten kaynaklana diğer alacaklarını satış bedelinde mahsup etmek hakkında sahiptir. Bu kelime manasıyla takas olmayıp bilahare kendisine iade edilecek parayı tediyede bulunacak kimsenin bu tediyeyi yapmasına mahal bulunmaması ve öncelikle imtina eyleme durumudur…* (Bknz: 12. HD. 21.1.1998 T. E: 1997/14512, K: 272) "**Uyar, T**. a.g.şerh, C: 6, s: 9972"

- *"Alıcı, asıl alacak ve ferileriyle takipten kaynaklanan diğer alacaklarını satış bedelinden mahsup etme hakkına sahiptir…* (Bknz: 12. HD. 3.2.1997 T. E: 859, K: 933) "**Uyar, T.** a.g.e. C: 1, s: 745"

- *"… Alıcı, asıl alacak ve ferileriyle takipten kaynaklanan diğer alacaklarını satış bedelinden mahsup etmek hakkına sahiptir, bu, kelime manasıyla takas olmayıp, bilahare kendisine iade edilecek parayı, tediyede bulanacak kimsenin bu tediyeyi yapmasına mahal bulunmaması ve öncelikle imtina eyleme durumudur…"* (Bknz. 12. HD. 27.11.1996 T. E: 12741, K: 15312) "**Uyar, T.** a.g.şerh C: 6, s: 9972 vd."

c) 2000'li yıllara ait içtihatlarında;

- *"Haciz koyduran alacaklının taşınırı (taşınmazı) ihale ile satın alması ve kendisinden önce gelen başka alacaklı bulunmaması halinde, alacağı oranında satış bedelini ödemekten kaçınabileceği 'satış bedelini, alacağına mahsup edebileceği', satışa çıkarılan taşınırın (taşınmazın) üzerinde alıcının yaptığı talip nedeniyle koydurduğu hacizden önce konulmuş başka haciz bulunması halinde, ileride sıra cetveli yapılması gerekeceğinden ve henüz sıra cetveli yapılmamış olduğundan, alacaklının alacağının ihale bedelini karşılayıp karşılamadığı saptanıp ve dolayısıyla alacaklı aleyhine fark doğduğu tesbit edilmeden ve alıcıdan önce haciz koyduran üçüncü kişilerin alacaklarının miktarlarının ne olduğu dahi belirlen-*

meden alıcı-alacaklıya ihale bedelinin yatırılması için süre verilmesi yönündeki icra müdürlüğü kararı doğru değildir…" (Bknz: 12. HD. 8.3.2005 T. E: 1474, K: 4654) "Uyar, T. a.g.şerh, C: 6, s: 9972"

- *"… şikayetçi, Dairemizin yerleşik içtihatlarına göre, kendisine rüçhanlı bir alacaklı olmadığından, müşteri sıfatıyla ödemek zorunda olduğu meblağı ödemekten alacağı nispetinde imtina edebilir. Şikayetçinin toplam alacağı 16.082.000.000 TL. olup, ihale bedelinden fazladır. O halde, 'şikayetin kabulü' gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde istemin reddi yolunda hüküm kurulması isabetsizdir."* (Bknz: 12. HD. 13.12.2004 T. E: 21794, K: 25796) "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9976"

- *"… tapu kaydının ve satış talimatının incelenmesinde, mahcuz üzerinde alacaklının alacağına tercihi olan başka hacizlerin bulunmadığı ve alacaklının alacağını ihale bedelinin çok üzerinde olduğu görülmüştür. O halde, alacaklının ihale bedelini dosyaya yatırması gerekmediğinden, mahkemece İİK'nun 134. maddesi uyarınca diğer fesih nedenleri incelenerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi yerine 'ihale bedelinin yatırılmadığı' gerekçesi ile yazılı şekilde hüküm tesis isabetsizdir.* (Bknz. 12. HD. 28.9.2004 T. E: 18538, K: 20389) "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9976"

- *"… Ayrıca hemen belirtelim ki, alacağına mahsuben alacaklının ihale konusu mahcuzu alması halinde, mahcuz üzerinde alacaklının alacağına tercihi olan başka hacizlerin bulunmaması halinde, alacaklının ihale bedelini dosyaya yatırması gerekmez…"* (Bknz: 12. HD. 10.4.2003 T. E: 4645, K:7837) "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9977"

- *" Alacaklının alacağı, 100. madde gereğince icra dairesine bildirilen malumattan da anlaşılacağı gibi, 400.000.000.000 TL.'dir. Bu miktar, ihale bedelinin çok üzerinde olduğundan, alacaklın alacağına mahsuben ihalede taşınmazı satın alma hakkı vardır…* (Bknz: 12. HD. 21.3.2003 T. E: 1828, K: 6062) "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9977"

- *"İİK'nun 130. maddesine göre satış bedeli peşin olarak ödenir. Ancak, icra müdürü alıcıya 20 günü geçmemek üzere mehil verebilir. Somut olayda, ihale alıcısı takip yapan alacaklıdır ve alacağı satış bedelini karşılamaktadır. Alacaklının sonradan alacağı parayı yatırmasına gerek bulunmamaktadır. Bu konudaki şikayet İİK.'nun 16. maddesine göre 'bir hakkın yerine getirilmemesi' ile il-*

gili olduğundan, süreye tabi değildir. (Bknz: 12. HD. 8.6.2001 T. E: 9252, K: 10239) "**Uyar, T.** a.g. şerh, C: 6, s: 9977"

şeklinde belirtmiştir.

Görüldüğü gibi *"alacaklının, ihaleye girerek alacağına mahsuben borçluya ait bir taşınır/taşınmazı satın alabileceği"* konusunda hiçbir duraksama yoktur. Kanunda açıkça düzenlenmemiş ancak gerek doktrinde (bilimsel açıklamalarda) ve gerekse Yargıtay içtihatları ile -alacaklıları arttırmaya katılmaya teşvik etmek için- alacaklıya tanınmış olan bu hakkın hukuki niteliğinin teknik anlamda bir "takas" olmadığı (**Postacıoğlu, İ. E.** a.g.e. s: 503 - Arslan, R. a.g.e s: 215 - **Erturgut, M.** a.g.e. s: 125; bknz: 12. HD. 21.1.1998 T. E: 1997/14512, K: 272; "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9972"; 12.HD. 3.2.1997 T. E: 859, K: 933 "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9975") ve bu durumda –BK. mad. 116'da öngörülen "alacaklı-borçlu sıfatlarının birleşmesi"nin de söz konusu olmadığı (**Arslan, R.** a.g.e. s: 215; **Erturgut, M.** a.g.e. s: 125) -kökeni Roma Hukuku'nda bulunan- *"kimseden daha sonra kendisine iade edilecek parayı peşin olarak ödemesi (yatırması) istenemez."* kuralı uyarınca "alıcı-alacaklının daha sonra kendisine iade edilecek parayı ödemekten kaçınması" durumu söz konusudur. (**Postacıoğlı, İ. E.** a.g.e. s: 503 - Erturgut, M. a.g.e. s: 125 – Gökçe, Z. a.g.e. s: 734; 12. HD. 21.1.1998 T. E:1997/14512, K: 272 "**Uyar, T**. a.g.şerh C: 6, s: 9972"; 12. HD. 3.2.1997 T. E: 859, K: 933 "**Uyar, T.** a.g.şerh C: 6, s: 9975" 12. HD. 27.11.1996 T. E: 12741, K: 15312 "**Uyar, T.** a.g.şerh C: 6, s: 9972 vd.")

Alacaklının, ihaleye girerek borçluya ait bir taşınırı/taşınmazı satın alması *-doktrin ve Yargıtay kararlarının* kendisine tanıdığı-mutlak bir haktır. Gerçekten bu husus pek çok Yargıtay kararında;

- "… Alacaklının alacağına 100. madde gereğince icra dairesine bildirilen malumattan da anlaşılacağı gibi 400.000.000.000 TL.'dir. Bu miktar ihale bedelinin çok üzerinde olduğundan, alacaklının alacağına mahsuben ihalede taşınmazı satın alma hakkı vardır… (Bknz. 12. HD. 21.3.2003 T. E: 1828, K: 6062 "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9977")

- " Alıcı asıl alacak ve ferileriyle takipten kaynaklanan diğer alacaklarını satış bedelinden mahsup etmek hakkına sahiptir… (Bknz. 12. HD. 21.1.1998 T. E: 1997/14512, K: 272 "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9972")

- "*Alıcı asıl alacak ve ferileriyle takipten kaynaklanan diğer alacaklarını satış bedelinden mahsup etmek hakkına sahiptir…* (Bknz. 12. HD. 3.2.1997 T. E: 859, K: 933 "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9975")

- " *Alıcı, asıl alacak ve ferileriyle takipten kaynaklanan diğer alacaklarını, satış bedelinden mahsup etmek hakkına sahiptir…* (Bknz. 12. HD. 27.11.1996 T. E. 12741, K:15312 "**Uyar, T**. a.g.şerh, C: 6, s: 9972 vd.")

şeklinde açıkça vurgulanmıştır.

İhaleyi gerçekleştiren icra müdürünün, ihaleye katılarak borçluya ait bir taşınırı/taşınmazı alacağına mahsuben satın almış olan alacaklıya ihale bedelini -10 gün içinde- yatırması için süre veremeyeceğini;

√ *"… Alıcı-alacaklıya ihale bedelinin yatırılması için süre verilmesi yönündeki icra müdürlüğü kararı doğru değildir…"* (Bknz: 12. HD. 8.3.2005 T. E: 1474, K: 4654 "**Uyar, T.** a.g.şerh, C:6, s: 9972")

şeklinde belirten yüksek mahkeme; alıcı-alacaklının bu hakkının kamu düzeni ile ilgili olduğunu, icra müdürünün bu durumda alıcı-alacaklıya ihale bedelini yatırması için -10 günlük- süre vermesinin, kanunun emredici hükümlerine aykırı olduğunu vurgulayarak bu konudaki şikayetin süreye bağlı olmadan yapılabileceğini;

√ *"… İİK'nun 130. maddesine göre satış bedeli peşin olarak ödenir. Ancak, icra müdürü alıcıya 20 günü (şimdi; 10 günü) geçmemek üzere mehil verebilir. Somut olayda ihale alıcısı takip yapan alacaklıdır ve alacağı satış bedelini karşılamaktadır. Alacalının sonradan alacağı parayı yatırmasına gerek bulunmamaktadır. Bu konudaki şikayet İİK.'nun 16. maddesine göre, bir hakkın yerine getirilmesi ile ilgili olduğundan süreye tabi değildir.* Bknz. 12. HD. 8.6.2001 T. E: 9252, K: 10239) "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9977"

√ *"… Alacaklı Arçelik A.Ş. asıl alacağını 139.500.000.000 TL. olması nedeniyle alacağına mahsuben ihalede satın aldığını, bu nedenle icra müdürünün ihale bedelinin yatırılması için kendilerine 20 günlük süre vermesinin yerinde olmadığı'ndan bahisle merciye şikayette bulunmuştur. Şikayet, niteliği itibari ile İİK'nun 16/son maddesinde belirtilen nitelikte olup, süresiz şikayete tabi olduğu gözetilmeksizin merciin anlaşmazlığın esasını incelemeksizin 'is-*

temin süre aşımı nedeniyle reddine' karar vermesi isabetsizdir." (Bknz. 12. HD. 31.1.2001 T. E: 9157, K: 9712) "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9986"

Alacaklı-alıcının, ihaleye girerek alacağına mahsuben borçluya ait taşınırı/taşınmazı satın alma hakkına saygı gösterilmesini **yüksek mahkeme** son kararlarında daha belirgin olarak vurgulamış ve -önceki kararlarından farklı olarak- *"İhalede satılmış olan taşınır/taşınmaz üzerinde alacaklı-alıcının yaptığı takip nedeniyle koydurduğu hacizden önce konulmuş başka haciz(ler) bulunması halinde, ileride sıra cetveli yapılacağından ve henüz sıra cetveli yapılmamış olduğundan, alacaklının alacağının ihale bedelini karşılayıp karşılamadığı saptanıp, alacaklı aleyhine fark doğduğu tesbit edilmeden (ve alacaklıdan önce haciz koydurmuş olan üçüncü kişilerin alacaklarının miktarları saptanmadan) alıcı/alacaklıya ihale bedelini yatırması için süre verilemeyeceğini"* belirtmiştir. (Bknz. 12. HD. 8.3.2005 T. E: 1474, K: 4654; 21.1.1998 T. E: 1997/14512; K: 272; 27.11.1996 T. E: 12741, K: 15312; 3.2.1997 T. E: 859, K: 933) "Uyar, T. a.g.şerh s: 9971 vd." "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 6, s: 9972 vd."

İcra müdürlüğü; ihaleye girerek, *alacağına mahsuben borçlusuna ait bir taşınmazı/taşınırı satın almış olan alacaklı-alıcıya* ihale bedelininin "borçlunun ….. mahkemesinde "alacaklı aleyhine açtığı menfi tesbit davasında, mahkemece -….. tarihli oturumda- *'İİK'nun 72. maddesinin 3. fıkrasına göre davacı tarafça %40 oranında teminat yatırıldığında …… İcra Müdürlüğü'nün …… sayılı dosyasında icra veznesine girecek paranın alacaklıya ödenmemesi yönünde ihtiyati tedbir kararı verilmesine'* karar verildiğini ve davacı tarafça; dava konusu alacak miktarının %40'ını karşılayacak miktarda …….. YTL'nin teminat olarak yatırıldığını" belirterek; nakit olarak yatırılmasını isteme -aksi taktirde ihaleyi İİK 133'e göre feshetme- hakkı var mıdır?

Bilindiği gibi borçlunun icra takibinden sonra açacağı *menfi tesbit davasında*, başlamış olan icra takibini kendiliğinden durdurmayacağı gibi davaya bakan mahkeme tarafından da, *"ihtiyati tedbir"* yolu ile "takibin durdurulması"na da karar veremez. İcra takibinden sonra açılan menfi tesbit davalarında, davaya bakan mahkeme alacağın %15'inden aşağı olmak üzere (uygulamada; mahkemeler genellikle İİK mad. 72/III'ün açık hükmüne rağmen İİK mad. 72/IV ve IV'de öngörülen tazminat miktarının %40'dan aşağı ola-

mayacağını göz önünde bulundurarak borçlunun %15 değil, %40 teminat yatırmasını istemektedirler.) borçlu tarafından gösterilecek teminat karşılığında; *"alacaklı adına icra veznesine girecek olan paranın, alacaklıya verilmemesi hakkında"* bir ihtiyati tedbir kararı verebilir. (Ayrıntılı bilgi için bknz: Uyar, T. a.g.şerh C: 4, s: 6064 vd.)

Eğer, dava konusu taşınmaz/taşınır satın alınmışsa, alacaklı dışında üçüncü bir kişi tarafından satın alınmışsa, bu kişinin icra dosyasına yatıracağı ihale bedeli alacaklıya ödenmeyecek ve dosyada -menfi tesbit davası sonucuna kadar- saklanacaktır. Veya borçlu -uygulamada çok kez olduğu gibi (ayrıntılı bilgi için bknz: **Uyar, T.** a.g.şerh C: 4, s: 6066)- dosya borcunu satış gününden önce tüm faiz ve icra giderleriyle birlikte icra dosyasına yatırıp satışı durdurmuşsa, bu durumda da icra dosyasına yatan bu para alacaklıya ödenmez.

Başka bir deyişle, İİK mad. 73/III ancak icra dosyasına girmiş nakit para bulunursa, bu paranın alacaklıya ödenmesini önler. Yoksa, alacaklının, ihaleye girip "*alacağına mahsuben satılan taşınırı/taşınmazı satın almasına"* engel olmaz. Nitekim; **yüksek mahkeme,** benzer - *taşınır* satışı ile ilgili bir ihalede- İİK 72/III uyarınca, icra takibinden sonra açılan menfi tesbit davasında borçlunun (satışın durdurulması) istemi reddedilmiş ancak 'satış bedelinin alacaklıya ödenmemesi için' teminat karşılığında tedbir kararı verilmişse, alacaklının borçluya ait taşınır malları yapılan ihalede alacağına mahsuben alması halinde, borçlu tarafından gerekli teminatın da yatırılmış olması koşuluyla satışa konu taşınırların alacaklıya teslim edilemeyeceğini" açıkça belirtmiştir. (Bknz. 12. HD. 3.2.2003 T. E: 2002/28320, K: 1795) "**Uyar, T.** a.g.şerh, C: 4, s: 6081"

Görüldüğü gibi; **yüksek mahkeme**, benzer bir olayda, *"alacaklının alacağına mahsuben borçlunun satılan taşınırlarının ihalesine girip bunları satın alabileceğini,"* borçlunun İİK 72/III uyarınca teminat yatırarak, *"satışın durdurulmasını isteyemeyeceğini (ve ayrıca zımnen alacağına mahsuben bu taşınırları ihalede satın almış olan alacaklıdan satış bedelini dosyaya nakit olarak yatırmasının istenemeyeceğini) vurgulayarak"* bu durumda sadece "alıcı-alacaklıya satın aldığı taşınırların -ileride borçlunun açtığı menfi tesbit davasında haklı çıkması ihtimali nedeniyle- kendisine teslim edilmesinin doğru olmayacağını" belirtmiştir.

Eğer, *"borçlunun taşınırının satışı"* değil *"borçlunun bir taşınmazının satışı"* söz konusu ise, aynı şekilde alacaklının ihalede alacağına mahsuben satın aldığı taşınmazın ihale bedelini icra dosyasına -borçlunun İİK 72/III uyarınca mahkeme dosyasına yatırdığı teminat nedeniyle- nakit olarak yatırması istenemeyecek ve İİK. 72/III uyarınca yatırılan teminat nedeniyle, satın aldığı taşınmazın alacaklıya teslimi -ve belki de tescili (İİK mad. 135) yapılmayacaktır.

Buraya kadar ayrıntılı olarak belirttiğimiz nedenlerle, icra müdürlüğünce *"borçlunun İİK 72/III uyarınca, teminat yatırarak icra veznesindeki paranın alacaklıya ödenmemesi konusunda mahkemeden ihtiyati tedbir kararı almış olduğu"*ndan bahisle ihaleye girerek borçlunun satılan taşınmazını alacağına mahsuben satın almış olan alacaklının bu hakkını görmezlikten gelerek ve *"bu durumda alacaklının alacağına mahsuben borçlunun taşınmazını satın alamayacağını"* belirterek *"ihale bedelinin nakit olarak icra dosyasına yatırılmasını"* istemesi -yukarıda değinilen- Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 3.2.2003 T. E: 2002/28320, K: 1795 sayılı kararına da aykırı olduğundan -ve yine yukarıda değinilen; Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 8.6.2001 T. E: 9252, K: 10239; 31.1.2001 T. E: 9157, K: 9712 sayılı kararları doğrultusunda- İİK. 16/II uyarınca süresiz şikayete tabi ve kanuna aykırı bir işlem olacaktır.

Bir olayda, -İzmir 6. İcra Mahkemesi- isabetli olarak "davacılar vekili mahkememize vermiş olduğu dilekçesinde özetle 'İstanbul ili Beşiktaş ilçesi, Bebek Mahallesi, Rumeli Hisarı mevkiinde bulunan 140 ada, 203 Parsel sayılı taşınmazın üzerinde bulunan 1. kat 2 numaralı dairenin yapılan ihalesinde, alacağına mahsuben ihaleyi müvekkillerinin aldığını, ancak müvekkillerinin borçludan alacaklı olduğu başka dosyaların da bulunduğunu ve müvekkillerinin haczinden önce taşınmaz üzerinde başka haciz bulunduğunu ve ticaret mahkemesinin paranın alacaklıya ödenmemesi konusunda tedbir kararının bulunduğunu, müvekkillerinin kendisinden önce bulunan hacizlere ait parayı ödeyip diğer alacaklarını ise ihale bedelinden mahsup etmek istediğini, ancak icra müdürlüğünün bu talebi reddettiğini' belirterek, 'icra müdürlüğünün 7.8.2007 tarihli kararının kaldırılmasını' talep etmiştir.

İcra dosyası celbedilmiş, yapıln inceleme sonunda; davacılar tarafından davalı aleyhine, ilamsız takip yapıldığı ve takibin kesinleştiği, davalıya ait taşınmazın satışı için talimat yazıldığı ve İstan-

bul 10. İcra müdürlüğ'nün 2006/17 sayılı talimat dosyasından 203 parsel üzerinde bulunan 2 nolu dairenin 30.7.2007 tarihinde, 718.000 YTL. bedelle davacılara satıldığı, davacıların 10. İcra Müdürlüğü'nün 2005/7605 nolu dosyadan alacaklı olduğu ve ayrıca Bakırköy 1. İcra Müdürlüğü'nün 2007/825 Esas sayılı dosyası ile alacaklı olduğu, taşınmazın üzerinde Bakırköy 1. İcra Müdürlüğü'nün 2007/825 sayılı dosyasında ve İzmir 15. İcra Müdürlüğü'nün 2005/8907 sayılı dosyasından ve Beşiktaş Belediye Başkanlığı'nın İstanbul 10. İcra Müdürlüğü'nün 2006/17 talimat sayılı dosyasıyla vergi borcundan dolayı haczi bulunduğu ve Ege Vergi Dairesi'nin de keza haczi bulunduğu ve davacıların haczinden sonra konulmuş başka hacizler de bulunduğu, ayrıca İzmir 1. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2006/472 Esas Nolu ve 27.9.2006 tarihli 'İİK 72/III. maddesi gereği icra veznesine girecek paranın alacaklıya ödenmemesi yönünde ihtiyati tedbir kararı verilmesine' dair kararının bulunduğu, davacılar vekilinin mahsup talebinin icra müdürlüğünce 'tedbir kararı olduğu'ndan bahisle vs… sebeplerle reddedildiği görülmüştür.

Olayımızda ilk önce çözülmesi gereken sorun tedbir kararının nasıl uygulanacağı konusundadır. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 2.2.2003 T. ve 2002/28320 E., 2003/1795 K. sayılı -dosya içinde mevcut- içtihadına göre 'icra takibinden sonra açılan menfi tesbit davasında borçlunun (satışın durdurulması) istemi reddedilmiş ancak satış bedelinin alacaklıya ödenmemesi için teminat karşılığında tedbir kararı verilmiş ise, alacaklının borçluya ait taşınır malları yapılan ihalede alacağına mahsuben alması halinde, borçlu tarafından gerekli teminatın da yatırılmış olması koşuluyla, satışa konu taşınırların alacaklıya teslim edilemeyeceği' belirtilmiş olup, bu içtihat her ne kadar taşınır mal hakkında ise de bu içtihadı taşınmaz malların hakkında da uygulanmasını engelleyen bir kurum yoktur. Menkul mallar da mülkiyet genellikle teslimle geçtiği halde, taşınmazlarda mülkiyet tapudan tescil ve intikal yoluyla olmaktadır. Bu durumda, tedbir kararı menkul mallarda malın alacaklıya teslimini engellediği gibi taşınmazlarda da, mülkiyetin alıcıya geçişini engeller. Yani, alıcı ihalede taşınmazı satın alsa bile, tedbir kararı gereği, taşınmazın mülkiyetine, tedbir kararı sona erinceye kadar sahip olamayacak ve ancak, tedbir kararının kalkması ile taşınmazın alıcı adına tescili için tapu siciline müzekkere yazılabilecektir. İcra müdürlüğünce, talimat icra müdürlüğüne bu konuda ya-

zı yazılması gerekirken, bu konudaki talebin tümden reddi doğru görülmediğinden icra müdürlüğünün kararı kaldırılmıştır.

Olayımızda 2. çözülmesi gereken sorun; taşınmazın alacağa mahsuben alınması halinde, taşınmaz üzerinde başka hacizler bulunması halinde yapılacak işlem konusundadır. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin dosya içinde mevcut 08/03/2005 tarih ve 1474-4654 sayılı içtihadına göre *'ihale satılmış olan taşınır/ taşınmaz üzerinde alacaklı-alıcın yaptığı takip nedeniyle koydurduğu hacizden önce konulmuş başka hacizler bulunması halinde, ileride sıra cetveli yapılacağından ve henüz sıra cetveli yapılmamış olduğundan, alacaklının alacağının ihale bedelini karşılayıp karşılamadığı saptanıp, alacaklı aleyhine fark doğduğu tesbit edilmeden(ve alacaklıdan önce haciz koydurmuş olan 3. kişilerin miktarları saptanmadan) alıcı-alacaklıya ihale bedelini yatırması için süre verilemeyeceği' olayımızda olduğu gibi; taşınmazın üzerinde alacaklının haczinden önce haciz koydurmuş olan 3. kişiler olduğu taktirde 3. kişilerin alacak miktarları saptanarak, taşınmazın satış bedeli için sıra cetveli yapıldığında hak sahibi olacak tüm alacakların alacak miktarları ve alacaklının alacak miktarı saptanarak (bu alacağa başka dosyalardan olan kesinleşmiş alacaklar da dahildir.) ihale bedelinin alacak miktarlarını karşılayıp karşılamadığı hesaplanıp, alacaklıdan önce haciz koydurmuş olan veya sıra cetvelinde para ödenecek 3. kişilerin alacak miktarlarının hesaplanıp, bu hesaplanan miktarın yatırılması için süre verilmesi gerekeceğinden, ihale bedelinin tamamının dosyaya yatırılmasının istenmesi yasal olmadığından, icra müdürlüğünün kararının bu yönden de kaldırılmasına karar vermek gerekmiştir. İcra müdürlüğünce alacaklının mahsup işlemi yapılarak ve alacaklının ihale bedeli olarak ödemesi gereken eksik miktar (bu miktar davacılardan önce haciz koydurmuş olan 3. kişilerin alacak miktarları ile davacılardan sonra haciz koydurduğu halde hacze iştirak edecek vergi dairesi gibi 3. kişilerin alacak miktarları ve taşınmazın aynından doğan vergi borç miktarı gibi) tespit edilerek bu miktarın satışı yapan İstanbul 10. İcra Müdürlüğüne bildirilerek bu miktarın alıcıdan yatırılmasının istenmesi gerekmektedir."* şeklinde karar vererek, uygulamada çok sık karşılaşılan bu soruna ışık tutmuştur.

Küçük Çocukların Suç İşlemesi

■ **Muammer YURDAKUL (*)**

5237 sayılı TCK' da Yaş Küçüklüğü: Md.31

Suç işleyen şahıslar, suçu işledikleri sırada

TCK'nun **31/1.md gereğince 12 yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumlulukları yoktur.**

31/2, fiilin işlenmesi sırasında **12 yaş dolmuş, fakat 15 yaşını doldurmamış olanlar işledikleri fiilin hukuki anlam ve mahiyetini sonuçlarını algılayamamaları veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin tam gelişmemiş olması halinde (Farik mümeyyiz bulunmamaları) durumunda ceza sorumlulukları yoktur.**

31/3, fiili işlediği zaman **15 yaşını doldurmuş, fakat 18 yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında suç ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine, 18 yıldan 24 yıla kadar hapis, müebbet hapis cezası yerine 12 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası, sair hallerde cezaların 1/3 ü indirilir,** denilmektedir. Bu durum karşısında üzerinde durulması gereken konu çocuğun nüfus kaydında görünen yaşı gerçek yaşı olup olmadığıdır.

Ayrıca **5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu md. 21 göre, tutuklama yasağı:**

*"**15 yaşını doldurmamış** olan çocuklar hakkında işlediği fiilin*

(*) Avukat, İzmir Barosu Üyesi

karşılığı cezası üst sınırı ***5 yılı aşmayan hapis cezasına gerektiren fiillerden dolayı tutuklama kararı verilemez."*** denilmektedir.

Bu durum karşısında küçük çocukların suç işlemesi veya bazı kişiler tarafından suç işlemeye azmettirilmeleri önem kazanmaktadır. Her şeyden önce ilimizde asayişin sağlanması kolluk güçlerinin vazifesidir. Kolluk güçleri bu hizmeti yaparken bağlı bulundukları Cumhuriyet savcılıklarının emir ve talimatları doğrultusunda hareket ederler. Adli vakalarda tahkikat amiri ve tahkikatın sorumlusu ilgili Cumhuriyet savcısıdır. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 15'inci maddesine göre, *"suça sürüklenen çocuklar hakkındaki soruşturma çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılır."* denilmektedir. Bu durum karşısında çocuk yaşta bir kişinin suç işlediği hakkında iddia ve isnat bulunması durumunda, çocuk hakkında işlemi bizzat Cumhuriyet savcısı yapacaktır. Bu arada gözlem altına alınan çocuk kolluğun çocuk biriminde muhafaza edilir.

5237 sayılı TCK'nun 5560 sayılı Kanunla değişik 17'inci maddesi gereğince hırsızlık suçları, basit hırsızlık veya nitelikli hırsızlık fiilleri (TCK 141-142'inci maddesi belirtilen hırsızlık filleri) 5271 sayılı CMK 100'üncü maddesinde belirtilen tutuklama sebepleri içerisine alınmış, bu filleri işleyen kişiler hakkında tutuklama kararı verilebileceği belirtilmiştir.

Suç işleyen çocukların veya sanıkların yaşlarının tespiti Türk Ceza Yasası'nda yeni bir kavram değildir. Suç işlediği konusunda yeterli şüphe bulunan ve gözaltına alınan çocuk, ibraz ettiği nüfus kaydı ile hali hazır durumu görünüşü, fiziki gelişimi itibariyle nüfustaki kaydına yaşına aykırı bir durum gösteriyorsa, bu durumda ilgili kolluk yetkilisi tahkikatı, soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısına bildirecektir. Cumhuriyet savcısı gecikmede sakınca bulunan acil hallerde şifahi emirleri ile bilahare bunu yazılı şekle dönüştürmek suretiyle (24 saat içerisinden mahkemeden veya hâkimden bu kararı onaylattırması gerekmektedir) her türlü işlem ve eylem yapılması konusunda ilgili kolluk güçlerine emir verir. Bu emir üzerine kolluk görevlileri (C.Savcılığının emri olmadan mahkeme veya hâkim kararı olmadan kişi üzerinde hiçbir işlem yapamazlar. CMK 75–76'ıncı maddesi gereğince kişi üzerinde gerek iç ve gerekse dış muayene yapılamaz, kan,

saç sair örnekler alınamaz) şüpheli çocuğun gerçek yaşının tespiti açısından tam teşekküllü bir hastaneden kemik grafileri alınmak suretiyle suç işlediği tarihteki yaşı ile halen sürmekte olduğu yaşının tespiti istenir. Bu durum çekilecek röntgen filmleri, kemik, hafsala grafileri, gerektiğinde diş filmleri ile çocuğun gerçek yaşı tespit edilir.

Soruşturma aşamasında bu hususların tespiti Cumhuriyet savcılığı tarafından talep edilir, yargılama aşamasında gerek hâkim, gerekse mahkeme başkanı re'sen kemik tespiti yaptırabileceği gibi, tarafların birisinin davacı veya vekili, sanık veya müdafii tarafından sanığın gerçek yaşının tayin ve tespitinin talep edilmesi durumunda, ilgili en yakın hastaneye sevk edilerek gerekli grafikler çekilmek suretiyle yaş durumu tespit ettirilir.

Cumhuriyet savcılığı tarafından devam eden soruşturma aşamasında şüphelinin yaşı konusunda tereddüt doğarsa, talep edilerek gerçek yaşının tespiti istenmesi durumunda gelen rapor üzerine ait olduğu asliye hukuk mahkemesine müracaat ile nüfus müdürlüğü yetkilisi ve Cumhuriyet savcısının hazır bulunacağı duruşmada ilgilinin yaşının tashihi (Düzeltilmesine)karar verilmesi istenir.

Bu durumda ilgili kişinin nüfusa kayıtlı olduğu yerden,

Tüm aile bireylerini gösteren ölüm, haneden ayrılanları da içeren vukuatlı nüfus kayıt örneği istenir. Ayrıca yaşı düzeltilecek (yaş tashihi yapılacak) kişinin bağlı olduğu nüfus dairesinden doğum ilmühaberi istenir. Kişi hastane de doğmuş ise hastane kayıtları aslı getirtilir. Şayet evde veya ebe doğum yaptırmış ise, nüfusa kayıt için ibraz edilen doğum ilmühaberi istenir.

Şüphelinin kemik grafileri ile saptanan yaşı ilgili nüfus dairesinden gelen kayıtlara göre düzeltilmesine karar verilir. Bu kayıtlar içerisinde ilgilinin birden fazla kardeşi bulunması durumunda nereye yerleştirileceğine bakılır, önünde arkasında çocuk bulunması durumunda çocuklar arasında dokuz aylık süre nazara alınmak suretiyle ay ve gün baki kalmak üzere doğum yılı düzeltilerek nüfusa işlenir. Bu şekilde asliye hukuk mahkemesinden karar alınarak ilgilinin evrakına eklenir, Mahkeme kararı üzerine şüpheli hakkında düzeltilmiş yaşı ile ilgili işlem yapılır.

Şayet dava açılmış ve şahıs hakkında dava devam etmekte

ise; şüphelinin yaşı 12'den büyük olup hakkında dava açılmış ise, devam eden ağır ceza mahkemeleri veya çocuk ağır ceza mahkemelerinde nüfus memurluğundan bir görevlinin hazır bulunması halinde şahsın yukarıdaki işlem aynen uygulanmak suretiyle yaşının düzeltilmesine karar verilir. Bu karar asliye hukuk mahkemesinin kararı niteliğindedir.

Bu tür olaylar devamlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Öncelikle tahkikat aşamasında Cumhuriyet savcısı karşılaştığı olayda evrak ile birlikte gönderilen şüphelinin nüfusta belirtilen yaşı ile görünen hali itibariyle uyumsuzluk var ise, çocuğun görünümü itibariyle nüfusta kayıtlı yaşından fazla gösteriyorsa bu durumun tayin ve tespitinde yarar vardır. Çünkü çocuğun 12 yaşını doldurmaması durumunda hakkında tahkikat yapılamayacağı ve ceza verilemeyeceği emredici kuraldır. Bu durumda çocuğun gerçek yaşının ortaya çıkarılmasında kamu yararı vardır. Suç ve suçlular ile etkin mücadele yapabilmek, suçluların adalet önüne çıkarılması ve hak ettikleri cezaya çarptırılmalarını sağlamak kolluk güçlerinin ve Cumhuriyet savcısının görevidir. Bu tür çalışma suç oranının azalmasında etkili olur.

Genellikle gayrimeşru evliliklerden meydana gelen çocuklar, nüfusa tescil edilmeden belli yaşa geldikleri ve nüfusa geç yazıldıklarından zaman içerisinde sorunlar büyümekte ve karşımıza potansiyel suçlular çıkmaktadır. Ayrıca suça meyilli, suç işlemek için bir araya gelen aileler doğan çocuklarını nüfusa geç kayıt yaptırmakta ve bu çocukları suç işlemeye teşvik ederek onların üzerinden gayrimeşru kazanç elde etmeyi amaçlamaktadırlar: Bu tür kişiler her zaman olmuştur. Burada yapılacak işlem ve izlenecek yol suçluların cezasız kalmalarını önlemek, suç işleyen kim olursa olsun adalet önüne çıkarmak şüphelinin gerçek yaşını saptayarak eylemine uyan ceza ile cezalandırılmak suretiyle topluma ibret olması ve caydırıcılık sağlanması yönünde ısrarlı ve ciddi takipçi olmak gerekmektedir.

Bu konuda önemli olan Yasa'nın iyi uygulanmasıdır. Kötü yasa yoktur, kötü uygulama vardır. Yasa'nın iyi uygulanmaması, yasanın kötü olduğunu göstermez. Burada uygulayıcılara büyük görevler düşmektedir. Bu yasa yıllardan beri mevcuttur. 765 sayılı TCK'da bulunan yaş ile ilgili konular 5237 sayılı Yasa'da da mevcuttur. Ancak uygulama biçimi ve şekli önem arz etmektedir.

5271 sayılı CMK 74'üncü md. gözlem altına alma, 75'inci md. şahıslar üzerinde iç muayene ve kan, DNA, saç teli örneklerini alma, 76'ncı md. dış beden muayenesi Cumhuriyet savcılığı gecikmede sakınca olan hallerde derhal işlemlerin yapılması için emir verebilir 24 saat içerisinde verdiği emir ile ilgili olarak hâkimin veya mahkemenin onayını almak zorundadır.

Bu uygulama yıllardan beri vardır ve uygulanmaktadır. Neden şimdi gündeme geldi, neden bugün önemsenmeye başlandı: İzmir 2,5-3 milyonluk nüfusa ulaşan bir şehir oldu. Nüfus artışına paralel olarak suç ve suçlu oranı artmıştır. Ayrıca küçük yaştaki çocuklara ceza verilmediği veya cezada indirim yapıldığı bilinen bir gerçektir. Bazı kötü niyetli kişiler veya suç odakları bu indirimden yararlanmak istemekte ve küçük yaştaki çocukları suçta kullanmakta ve onları suç işlemeye azmettirmektedirler. Bu durum karşısından alınacak önlem nedir? Küçük yaştaki çocukları suç işlemeye iten kişileri bu işten caydıracak yöntem, çocukların küçük olan yaşlarının yaş düzeltilmesi suretiyle büyütmek ve tutuklanmalarını sağlamak böylece toplumda suç işlemede caydırıcılığı sağlamak gerekmektedir. CMK 61'inci md. Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri belirtilmiştir.

Burada yapılması gereken yaş tashihi, yaş büyütme davalarının çabuk sonuçlanmasının sağlanmasıdır. Küçük çocuk Cumhuriyet savcılığı tarafından müracaat üzerine yaşı mahkeme kararı ile düzeltilinceye kadar elinde bulunan nüfus kaydına göre hakkında hiçbir işlem yapılamaz. Bugün yaş tashihi davaları bir yıl gibi bir sürede bitmektedir. Bir yılda karar verilebilmektedir. Örneği burada var. Bu işlem tamamlanıp kemik grafiklerine göre yaşı büyütülecek çocuk bir yıl ne olacaktır? Hiçbir şey yapılamayacak, çocuk ailesine veya müdafiine teslim edilecek, yaşı mahkeme kararı ile büyütülünceye kadar suç işlemeye devam edecektir. Bu süre içerisinde yeniden suç işlemesi, suç işlemeye teşvik edilmesinin önlenmesi için ailesinin yanında kalmasının önlenmesi gerekmektedir. Sosyal hizmet kurumlarının devreye girmesi gerekmektedir. Mahkeme kararı ile çocuğun ailesinden alınması bu müesseselere teslim ve tevdi edilmesi gerekir. Bu çocukların bu süre içerisinde bir müesseseye teslim ve tevdi ve muhafaza altına alınması bu yönde önlem alınması gerekmektedir. Hakkında başlatılan yaş büyütme davası sonuçla-

nıncaya kadar mahkeme tarafından karar verilinceye kadar ailesinin yanında kalacak ve suç işlemeye devam edecektir. Bu arada sorun yaş düzeltme veya yaş büyütme davalarının çabuk sonuçlanmasının sağlanmasıdır. Bu nasıl olacaktır. Cumhuriyet savcılığı tarafından açılan yaş düzeltme davaları basit usul gibi işleme tabi tutularak hemen nüfus kaydı, doğum ilmühaberi ve vukuatlı nüfus kaydı faks ile veya elde acele biçimde getirtilmelidir. Yaş tashihi (yaş düzeltme) davalarında nüfus müdürlüğü ve çocuğun ailesi (babası-annesi-vasisi) taraf olduğu nedenle bunlara tebligat gerek APS veya elden tebligat yapılarak tarafların acele biçimde duruşmaya çağrılarak taraflar teşkil edilmesi ve davaya başlanması gerekmektedir. Mahkeme tarafından kararın bir an önce çıkarılarak nüfusa gerçek yaşının işlenmesinden sonra küçük şüpheli hakkında soruşturma kaldığı yerden devam edecektir. Şayet yaşı sebebiyle küçük şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiş ise kovuşturmaya yer olmadığı kararının kaldırılarak, soruşturmanın yeniden başlaması sağlanmalıdır. Yargı önüne çıkarılmalıdır.

Biz burada sadece nüfusa geç yazılmış, nüfusta küçük görünen çocuklar hakkında görüşlerimizi bildirdik. Gerçekte 8-10-12 yaşındaki suça itilen çocukların durumu ne olacaktır? Bunların durumlarına göz atmak gerekmektedir. Öncelikle suç işlemeyi meslek haline getirmiş, geçimini hırsızlık ile sağlayan ailelerin çocukları "haydi çocuklar okula" kampanyası gibi bir kampanya ile ilköğretim okullarına devamlarının sağlanması, bu yörelerde, bu mahallelerde bu aileler ile irtibat kurularak çocukların okula gönderilmelerinin sağlanması gerekmektedir. Ülkemizde ilköğretim mecburidir. Bunun bir takım yaptırımları vardır. Bu müeyyidelerin hemen hayata geçirilmeli ve çocuklarını okula göndermeyen kişiler hakkında işlem yapılmalı, gerektiğinde sosyal hizmet uzmanları devreye girerek bu çocuklar mahkeme kararı ile ailelerinden alınarak Çocuk Esirgeme Kurumu'nun yuvalarına veya sosyal güvenlik müesseselerine teslim edilmeleri gerekmektedir. Aileleri veya bu çocukları kullanan, çocukları suça iten onların sırtından para kazanan kişiler hakkında, suça asli iştirak veya azmettirmeden dolayı TCK 37/1, 38'inci maddeler gereğince işlem yapılarak adli makamlara teslim ve tevdi edilmeleri gerekmektedir.

İzmir İl Emniyet Müdürü Sayın Hüseyin Çapkın, İzmir ve İzmirliye nasıl iyi hizmet edebilirim diye uğraşmaktadır. Bu nedenle bu konuyu gündeme taşımış bulunmaktadır. Öncelikle bu yönde başlattığı mücadele ve çalışmayı takdir ile karşılıyorum. Bu tür çalışmalar ile suç ve suçlular ile mücadele edilebilir. Kolluk güçleri Cumhuriyet savcılığın emir ve talimatları ile adli tahkikatı yürütürler ve yaptıkları çalışmaları fezleke tanzim ederek tahkikat amiri durumunda olan Cumhuriyet savcılığına teslim ve tevdi ederler, bu konudaki tüm çalışmalar C.Savcılığının emir ve talimatları doğrultusunda yapılır. Kaldı ki 5395 sayılı Çocuk Korumu Kanunu'nun 15'inci maddesine göre çocuklar hakkında her türlü işlem bizzat Çocuk Savcılığı tarafından yapılması gerektiğine amirdir. Bu durum çerçevesinde emniyet birimlerinin yaptığı her türlü işlem ve eylem Cumhuriyet savcılığının emri ile olur. Kaldı ki, Cumhuriyet savcılığı gecikmede sakınca bulunan hallerde her türlü işlemi yapar, ancak yaptığı işlemlerden dolayı 24 saat içerisinde ilgili hâkim veya mahkemeden onay alması gerekmektedir. (CMK md.75) Onay alınmayan işlem geçersiz olur, bu şekilde elde edilen delil ortadan kaldırılır.

Bu tür olaylar ile ilgili olarak İzmir'de ilk uygulama 2005 yılında yapılmıştır. 23 ayrı suçtan hakkında işlem yapılan 11.1.1995 doğumlu B.K. isimli bir müvekkil 2005 yılının ikinci ayında bir suçtan şüpheli olarak gözaltına alınmış, nüfus kaydı 11.1.1995 olduğu suç tarihi 06.02.2005 tarihi bulunduğu nedenle suç tarihinde nüfus kaydına göre 10 yaşında göründüğü nedenle hakkında hiçbir işlem yapılmamış, küçük şüpheli ailesinde teslim ve tevdi edilmiştir. Tahkikatı yürüten Çocuk Cumhuriyet savcısı tarafından bu olaylara ilgili olarak takipsizlik (Kovuşturmaya yer olmadığı) karar vermiştir. Ancak Cumhuriyet savcısı şüphelinin görünen durumu itibariyle nüfusta kayıtlı yaşına göre yaşının büyük olabileceğini düşünerek şüphelinin kemik grafilerinin çekilerek kemik yaşının saptanması istemiş 17.5.2005 tarihinde küçük şüphelinin hastanede kemik grafileri çekilmiş ve şüphelinin grafilerin çekildiği tarihte 14 yaşında olduğu rapor ile saptanmıştır. Bunun üzerine Cumhuriyet savcılığı asliye hukuk mahkemesine müracaatla küçük B.K.'nin nüfustaki yaşının tashihini talep etmiştir. Asliye hukuk mahkemesinde yapılan yargılama üzerine bir yıla yakın süren dava sonunda küçük şüphelinin nüfustaki yaşı ay ve gün baki kalmak üzere 11.1.1991 olarak düzeltilmiş-

tir. Böylece şüpheli dört yaş büyütülmüştür. Cumhuriyet savcılığı daha önce küçük şüpheli hakkında 12 yaşından küçük olduğu nedenle vermiş olduğu takipsizlik kararının geri alınmasına karar vermiştir. Bunun üzerine şüpheliyi kolluk güçlerine emir vermek suretiyle temin ettirmiş, 11.5.2006 tarihinde tutuklama talebi ile sorgu hâkimliğine sevk etmiş, sulh ceza hâkimliği tarafından tutuklanarak Bergama Çocuk Cezaevi'ne konulmuştur. Küçük sanığın İzmir Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi'nde savunması tarafımdan yapılmış ve beş ay tutuklu kalmış, delillerin toplanması üzerine tahliyesine karar verilmiştir.

Bu durum ve örnek göstermektedir ki uygulayıcı gerekli gördüğü zaman şüphelinin yaşının tayin ve tespitini isteyebilmekte ve bu yönde karar aldırabilmektedir. Bu tatbikatın hızlandırılması ve işlerlik kazanması suç işlemek için teşekkül kuranlar, küçük çocukları suç işlemede kullananlar ve azmettiriciler artık cayacaklardır. Bu uygulamadan korkacak küçük çocukları suç işlemede kullandıkları nedenle, suça azmettirme ve suça iştirak faillik nedeniyle haklarında işlem yapılması ve bu çocukların aileleri hakkında işlem yapılması durumunda caydırıcılık olacaktır. Bu işlerden geçimini temin eden kişiler tedirgin olacaklardır. Böylece suç ve suç işleme oranı azalacaktır. Bu şehir hepimizindir. Bu şehirde yaşıyorsak huzur içerisinde yaşamayı istemek hakkımızdır. Her toplumda suç ve suçlu ile suç işlemeyi meslek haline getiren kişiler vardır. Yaşam devam ettiği sürece de olacaktır. Ancak suç işleme oranını en aza indirmek kamu kurum ve kuruluşlarının, sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarının görevidir. Bu konuda her İzmirli'ye görev düşmektedir. Şehrimizi ve insanımızı severek yasalara ve yönetmeliklere uygun davranarak kolluk güçlerine yaptıkları hizmet sırasında işlerini engellememek şartıyla yardımcı olmak, duyarlı olmak ve onların yanında olduğumuzu hissettirmek gerekmektedir.

Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Açılım: Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması

■ **Zekiye Özen İNCİ (*)**

GİRİŞ

Batılı ülkelerin kanunlarında uzun yıllardır mevcut olan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin ceza muhakemesi hukuku kurumu, 03.07.2005 tarih ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) ile Türk hukukuna kazandırılmıştır. Ceza muhakemesine yeni bir açılım getiren ve Türk Ceza Kanunu'nda yer alan hapis cezalarının infazının ertelenmesine nazaran sanığın daha lehine olanaklar sağlayan hükmün açıklanmasının geri bırakılması, çocuklardan sonra 06.12.2006 tarih ve 5560 sayılı değişiklik kanunuyla Ceza Muhakemesi Kanunu'na (CMK) da dahil edilerek yetişkin suçlular bakımından da uygulanabilir hale getirilmiştir. Belirtmek gerekir ki, kurum CMK'ya alınırken ÇKK'da mevcut olandan daha zor şartlara bağlanmış ve bu surette kurumun uygulama alanı daraltılmak istenmiştir. ÇKK'da hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin açıklamalara 23. maddede yer verilmişti. Ancak, 06.12.2006 tarih ve 5560 sayılı değişiklik kanunuyla söz konusu kurum CMK m. 231 fıkra 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 olmak üzere on fıkra halinde düzenlenmiştir. Ayrıca ÇKK m.23 de, artık sadece CMK m.231/5 vd.'na atıf yapmakla yetinmiş ve bu suretle ilgili madde ilga edilmiştir.

(*) Avukat, İzmir Barosu Üyesi, DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi.

Bu konuya ilişkin bir çalışma kaleme almamızdaki temel amaç, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının Türk hukuk sistemine yeni kazandırılmış ve bu sebeple yabancı bir kurum olmasıdır. Yaptığımız açıklamalarla Türk hukukunda yeni olan bu kurumun uygulanmasında başta savunma makamı olmak üzere uygulayıcıyı aydınlatma amacı taşımaktayız. Ayrıca ÇKK ile özellikle ilk defa suç işlemiş çocukları topluma tekrar kazandırma yönünde çalışan kurumun, CMK'ya aktarılması sırasında yapılan tartışmalar ve müdahaleler sonucu adeta işlev göremeyecek hale getirildiğini belirtmek gayesi de çalışmamızın bir diğer amacıdır. Bu amaç çerçevesinde çalışmamızda, ÇKK mülga m.23 ile CMK m.231/5 vd. karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Bu itibarla, üç bölüm olarak ele aldığımız çalışmamızın ilk bölümünde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının anlamı, hukuki niteliği ve Ceza ve Ceza Muhakemesi Kanunlarımızda yer alan kamu davasının açılmasının ertelenmesi ve hapis cezalarının infazının ertelenmesi gibi düzenlemelerle aralarındaki farklılıkları ortaya koymaya çalıştık. İkinci bölümde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için gerekli olan şartlar üzerinde durduk. Üçüncü bölümde ise hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının doğurduğu sonuçları ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin kararların denetimini ele aldık.

I. HÜKMÜN AÇIKLANMASININ GERİ BIRAKILMASI VE BENZER KURUMLARLA KARŞILAŞTIRILMASI

A. Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılmasının Anlamı ve Hukuki Niteliği

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonucunda mahkeme tarafından sanığın suçluluğu yönünde karar verilmekle birlikte aşağıda açıklayacağımız belli bazı şartların oluşması halinde mahkemenin sanık hakkında verdiği mahkûmiyet kararını yine ileriye yönelik belli bazı şartların sanık tarafından gerçekleştirilmesi halinde açıklamaması anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, sanık hakkındaki ceza yargılaması tamamlanmakta, sanığın suçlu olduğu hakkında mahkemede kanaat gelmekte ve fakat mahkeme sanığa hiç yargılama geçirmemiş sayılması için bir olanak daha

tanımakta, sanığın belirli şartlara uyması halinde ona bir şans daha vermektedir. Böylece sanık belirlenen yükümlülüklere uyduğu takdirde hüküm hukuki bir sonuç doğurmamaktadır[1]. Sanığı mümkün oldukça damgalamamak ve özelikle çocuk suçlular bakımından onları topluma sağlıklı ve normal bireyler olarak tekrar kazandırmak kurumun en temel amacıdır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumu Türk hukukuna ilk defa 03.07.2005 tarih ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 23. maddesi ile girmiştir[2].

---

1) Turhan Faruk, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara 2006, s.387.

2) 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 23. maddesi şu şekilde idi:
Hükmün açıklanmasının geri bırakılması
Madde 23 (1) Çocuğa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda belirlenen ceza, en çok üç yıla kadar (üç yıl dahil) hapis veya adli para cezası ise; mahkemece hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.
(2) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilebilmesi için gerekli koşullar şunlardır:
a) Çocuğun daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması.
b) Çocuğun yeniden suç işlemeyeceği yönünde kanaat gelmiş olması.
c) Çocuk hakkında, kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları itibarıyla bir cezaya hükmedilmesine gerek görülmemesi.
d) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi. Suçun işlenmesiyle kamunun uğradığı zarar miktarının belirlenememesi halinde, mahkemece takdir edilecek bir miktarda paranın bir defada Maliye veznesine yatırılması. Ancak bu koşul, çocuğun ailesinin veya kendisinin ekonomik durumunun elverişli olmaması halinde aranmayabilir.
(3) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi halinde, çocuk, beş yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulur. Bu süre içinde çocuğun bir eğitim kurumuna devam etmesine, belli yerlere gitmekten yasaklanmasına, belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınmasına ya da takdir edilecek başka bir yükümlülüğü yerine getirmesine karar verilebilir. Denetim süresi içinde dava zamanaşımı durur.
(4) İkinci fıkranın (d) bendinde belirtilen koşulun yerine getirilememesi halinde; denetimli serbestlik süresince sanığa aşağıdaki yükümlülüklerden biri yüklenerek, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir:
a) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aylık taksitler halinde ödenerek tamamen giderilmesi.
b) Suçun işlenmesiyle kamunun uğradığı zarar miktarının belirlenememesi halinde, mahkemece takdir edilecek miktarda paranın aylık taksitler halinde Maliye veznesine yatırılması.
(5) Denetimli serbestlik süresi içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm olmadığı ve yükümlülüklere uygun davranıldığı takdirde, davanın düşmesine karar verilir.
(6) Çocuğun denetimli serbestlik süresi içinde işlediği hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç nedeniyle mahkûm olması halinde, mahkeme geri bıraktığı hükmü açıklar. Ancak mahkeme, yükümlülüklerin yerine getirilme durumunu göz önünde bulundurarak, çocuk hakkında belirlenen cezadan yarı oranına kadar indirim yapabilir.

Her ne kadar kurum Türk hukukuna ilk kez ÇKK ile 2005 yılında girmiş olsa da, batılı ülkelerde bu kurum uzun zamandır mevcuttur. Kurum 1950'li yıllardan bu yana Kara Avrupası hukuk sistemlerinde varlığını sürdürmektedir. Kurum önce Anglo-Sakson hukukunda ortaya çıkmış ve daha sonra Avrupa ülkeleri ceza kanunlarında yerini bulmuştur. Örneğin Fransız hukukunda 02.02.1945 tarihli kanunla çocuk suçlular bakımından uygulanmaya başlanmıştır. Daha sonra 1975 yılında yapılan değişiklikle yetişkinler bakımından da uygulanmaya başlanmıştır. Yine Belçika'da 29.06.1964 tarihli kanun değişikliği ile hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumu Belçika hukuk sistemine de girmiştir[3].

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumu dünyada ilk defa çocuklar bakımından uygulanmaya başlamış ve daha sonra yetişkinlere ilişkin ceza kanunlarına da aktarılmıştır. Bizde de durum aynı şekildedir. İlk defa çocuklar bakımından uygulanan kurum 5560 S.K. ile CMK'ya da aktarılarak yetişkin suçlular bakımından da uygulama alanı bulmuştur. Ancak belirtmek gerekir ki, batılı ülkelerde 1950'li yıllardan beri uygulanan kurum ülkemizde ancak çocuk suçlular bakımından 2005 yılında hukuk sistemimize girmiş ve bir yıl sonra 2006 yılında yetişkin suçlular bakımından da uygulanabilir hale gelmiştir. Bu otuz yıllık gecikme yetmiyormuş gibi, kurum CMK'ya aktarılırken ÇKK'daki ayrıntılı ve özellikle çocuk suçlular bakımından daha lehe olan düzenlemeler çıkartılmış ve ÇKK m.23 sadece CMK'nın ilgili maddelerine atıf yapmakla yetinmiştir[4]. Kaldı ki aşağıda da açıklayacağımız üzere, CMK'daki düzenlemeler ÇKK'da yer alanlara naza-

(7) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir.
(8) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

3) Balo Yusuf Solmaz, Uluslararası İlkeler Işığında Çocuk Koruma Kanunu ve Uygulaması, Ankara 2005, s. 324.

4) Yukarıda (2) no'lu atfımızdaki düzenlemeler 06.12.2006 tarih ve 5560 sayılı değişiklik kanununun 40. maddesiyle Çocuk Koruma Kanunu'ndan çıkarılmış ve kanunun 23. maddesi şu şekilde kalmıştır:
Madde 23- (Değişik madde: 06/12/ 2006- 5560 s.k. m.40)
(1) Çocuğa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda, Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki koşulların varlığı halinde, mahkemece hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Ancak, bu kişiler açısından denetim süresi üç yıldır.

ran kurumun uygulama koşullarını çok daha sıkı şartlara bağlamıştır. Çocuk suçlular ve yetişkin suçlular arasında çocuk suçluların lehine olarak mahkûm olunması gereken ceza miktarları bakımından TCK m.51'de olduğu gibi bir fark da getirilmemiştir. Kısacası, kanun koyucumuz kurumun ÇKK ile tanıdığı olanakları adeta geri almıştır. Bu da örneğin altı ay önce şartları uyan ve kurumdan faydalanan suçlu bir çocuğa karşın şimdiki düzenlemelerle aynı şartlara sahip olan başkaca bir suçlu çocuğun kurumdan faydalanma olanağı elinden alması demek olup eşitsiz bir ortam yaratmaktadır.

Söz konusu kurum kanunlaşma sürecinde milletvekilleri tarafından oldukça tartışılmış hatta kurumun ***"dolaylı af"*** niteliğinde olduğu ifade edilmiştir. Böyle bir düzenlemenin ***"suç patlaması"***na yol açacağı ileri sürülmüş ve kurum tasarıdaki haline oranla daha zor şartlara bağlanmış ve uygulama kapsamı daraltılmak istenmiştir[5].

Kurumun bu yönde algılanması ve bu sebeple uygulama alanının daraltılması adeta hukuksal bir faciadır. Zira hükmün açıklanmasının geri bırakılması sanık bakımından bir hak değildir. Bu konuda hâkimin tam bir takdir yetkisi vardır. Hükmolunan cezanın süresi, önceden mahkûmiyet bulunmaması gibi objektif şartlar sanık bakımından oluşmuş olsa da; ***"mahkemece sanığın bir daha suç işlemeyeceği yönünde kanaat de getirilmesi"*** gerekmektedir. Bu da mahkemenin takdir yetkisini açıkça ortaya koymaktadır. CMK m.231/5'deki ***"…karar verilebilir…"*** şeklindeki ifade de şartların oluşması halinde kurumun uygulanmasının zorunlu olmadığını göstermekte, kurumun **ihtiyarî** niteliğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu da demek oluyor ki, kurumu ***"dolaylı af"*** olarak tabir etmek doğru değildir.

Yine kurumun suç patlamasına yol açacağını iddia etmek de mantıkla ve hukuk bilimiyle bağdaşır nitelikte değildir. Zira hiçbir kişi kanunda hükmün açıklanmasının geri bırakılması şeklinde bir kurum olduğunu ve suç işlese de bu kurumdan faydalanacağını düşünerek, mahkemenin kendisi hakkında ceza verse bile hükmü açıklamayacağını, CMK m.231/5 vd'nı uygulayarak cezadan kurtulacağını düşünerek suç işlemez. Kaldı ki hükmün

5) Bkz. http://www.haberler.com/ankara-tbmm-adalet-komisyonu-dolayli-af-a-haberi/ (Erişim: 09.06.2007).

açıklanmasının geri bırakılmasına benzer bir kurum olan hapis cezalarının ertelenmesi (TCK m.51) zaten hukuk sistemimizde mevcuttur. Bugüne kadar da "ne de olsa cezam ertelenir" diye düşünerek kişinin suç işlediği de olmamıştır. Kanımızca söz konusu kurum kriminal profile sahip olan kimseler bakımından her halükârda uygulanamaz; zira söz konusu kimselerin önceki adlî sicilleri kurumdan faydalanmalarına olanak tanımaz. Kurum, ilk defa suça karışmış, kriminal bir yapıya sahip olmayan ve bir daha suç işlemeyeceği izlenimi uyandıran kişiler için getirilen büyük bir olanaktır. Bu sebeple, "suç patlaması olacak, suçlular sokağa salınacak" şeklindeki söylemler gerçeklerle örtüşür mahiyette değildir.

Öte yandan CMK, suç işlendikten sonra uygulanan ve yargılamanın nasıl yapılacağını öngören bir kanundur. CMK'nın suçu önleme gayesi yoktur.

Bu sebeplerle, batılı devletlere nazaran yaklaşık otuz yıl gecikmeyle hukuk sistemimize giren ve öncelikle çocuk suçlular bakımından lehe bir düzenleme olan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının CMK'ya aktarılırken uğradığı evrim üzücü, düşündürücü ve bir adım ileri atıp iki adım geri dönmekten ibarettir.

B. Kurumun Benzer Ceza ve Ceza Muhakemesi Kurumlarıyla Karşılaştırılması

1.Genel Olarak

Ceza ve Ceza Muhakemesi Kanunlarımızda ertelemenin değişik nevilerinin olduğunu söylemek gerekir. Bunlar arasında inceleme konumuz olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması (ertelenmesi) (CMK m.231/5 vd), kamu davasının açılmasının ertelenmesi (CMK m.171/2 vd), hapis cezasının ertelenmesi (TCK m.51), duruşmanın ertelenmesi sayılabilir. Özellikle hükmün açıklanmasının geri bırakılması ve kamu davasının açılmasının ertelenmesi kurumlarıyla ceza hukukumuzda değişik şartlara bağlı olan ve birbirinden farklı hukuki sonuçlar doğuran erteleme çeşitlerinin uygulamaya girdiğini söylemek gerekecektir. Konumuzla bağlantılı olarak aşağıda kamu davasının açılmasının ertelenmesi ve özellikle hapis cezalarının ertelenmesine iliş-

kin kısa bazı açıklamalarda bulunmanın bu kurumların hükmün açıklanmasının geri bırakılmasıyla arasındaki farkları ortaya koymak bakımından yerinde olacağı kanısındayız.

2. Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi (CMK m.171/2-3-4-5)

Bilindiği gibi, CMK ile hedeflenen en önemli gayelerden birisi de ceza yargılamasında soruşturma evresini daha etkin hale getirmektir. Bu doğrultuda Cumhuriyet savcılarının yetkilerini de arttırarak delillerin büyük ölçüde soruşturma evresinde toplanmasını sağlamak amaçlanmaktadır. Mahkemede yapılacak yargılamanın sürelerini kısaltmak, bu surette makul sürede yargılanma gibi temel insan haklarından birisini sağlamak ve gerektiği hallerde bir adlî vakıanın soruşturma evresinde tamamlanarak gerektiği hallerde uzlaşma, takipsizlik kararı verilmek suretiyle mahkemelerin iş yükünün gereksiz yere artmasını önlemek gerekir.

Kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin düzenleme de bu amaca yöneliktir. Amaç, kovuşturmanın gereksiz yere uzamasını engellemek ve soruşturma aşamasını etkin hale getirebilmektir[6]. Kurum, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasında da olduğu gibi Türk hukukunda ilk defa ÇKK m.19'da düzenlenerek öncelikli olarak çocuk şüpheliler bakımından uygulama alanına sahip olmuştur. 06.12.2006 tarihli ve 5560 sayılı kanun ile değiştirilen CMK'nın m. 171/2-3-4 ve 5. fıkralarında yetişkinler hakkında yapılan ceza yargılaması bakımından da kamu davasının açılmasının ertelenmesine olanak tanınmıştır. Bu değişikliğin ardından ÇKK m.19 da artık CMK'ya atıf yaparak CMK'daki şartların varlığı halinde kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilebileceğini düzenlenmiştir[7]. Karşılaştır-

6) Balo, s.258.

7) Belirtmek gerekir yine hükmün açıklanmasının geri bırakılmasında olduğu gibi kamu davasının açılmasının ertelenmesi de CMK'ya aktırılırken ÇKK'da mevcut olandan daha sıkı şartlara bağlanmış ve uygulama alanı bu surette daraltılmıştır. Örneğin ÇKK'da üst sınırı üç aydan fazla ve iki yıla kadar (iki yıl dâhil) hapis cezasını gerektiren veya adlî para cezasını gerektiren suçlar bakımından kamu davasının açılmasının ertelenmesi öngörülmüş iken CMK m.171/2'de soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlardan olup da üst sınırı bir yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlar bakımından kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilebilecektir. CMK ile ÇKK'da öngörülen hapis cezasının üst sınırı aşağıya çekilmiş, suçun soruşturması ve kovuş-

malı hukukta da kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin düzenlemeler mevcuttur[8].

CMK m.171/2 vd. uyarınca kamu davasının açılmasının ertelenmesine soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilecektir. ÇKK m.19'da kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin Cumhuriyet savcısınca verilen kararların geçerliliği beş gün içerisinde çocuk hâkimi tarafından onaylanmasına bağlı tutulmuşken CMK'da bu yönde bir düzenlemeye yer verilmemiştir. CMK uyarınca artık kamu davasının açılmasının ertelenmesi hususunda tek yetkili makam Cumhuriyet savcısıdır.

Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülen soruşturma sonucunda kamu davasının açılması için yeterli suç şüphesi dahi bulunsa aşağıdaki şartların mevcut olduğu bazı hallerde söz konusu davanın açılmasının belirli bir süre ile ertelenmesine karar verilebilir. Kanunun lafzı kurumun uygulanmasının takdirî nitelikte olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, Cumhuriyet savcısının kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilmesi hususunda tam bir takdir yetkisi söz konusudur[9]. Kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin şartlardan ikisi suça, dördü de şüpheliye ilişkindir. Bunlar:

---

turması şikâyete bağlı suçlardan olması şartı aranmış ve adlî para cezaları bakımından kurumun uygulanabilirliği ortadan kaldırılmıştır. Yine CMK'da çocuk şüpheliler bakımından isnat olunan suçun gerektirdiği hapis cezasına ilişkin de ayrıca lehe bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu hususlar da özellikle çocuk şüpheliler bakımından CMK ile ÇKK'nın aleyhine düzenleme yapılmış olduğunu açıkça göstermektedir.

8) Karşılaştırmalı hukuktaki durum için bkz. Gedik Doğan, "Karşılaştırmalı Hukukta ve 1999 Tarihli Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu Tasarısında Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi Kurumu", Adalet Dergisi Y.93, Ocak 2002, S.10, s.127. vd, Ayrıca bkz. Gedik Doğan, "5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi Kurumu", www.turkhukuksitesi.com.makale_309.htm (Erişim:12.06.2007). Örneğin Japonya'da da kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin düzenlemelerin uygulanması sonucunda 1995 yılında yapılan bir istatistiğe göre hırsızlık suçunu işleyenlerin %43,3'ünün, dolandırıcılık suçunu işleyenlerin %29,6'sının, zimmet suçunu işleyenlerin %85'inin hakkında kamu davasının açılması ertelenmiş, hatta adam öldürme suçunu işleyenlerin %4,3'ü hakkında bile kamu davasının açılması ertelenmiştir. Bu düzenlemeler sonucunda Japonya'da savcılığın açtığı davalarda mahkûmiyet oranı %99,9'a yükselmiştir. Bkz. Aydın Murat, "Cumhuriyet Savcısının Delilleri Değerlendirme Yetkisi ve Kamu Davası Açma Mecburiyeti", Yargı Reformu 2000 Sempozyum, İzmir 2000, s. 629 vd.; Ayrıca konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yücel Mustafa Tören, " Kamu Davası Açılmasında Takdirilik İlkesi Japonya Modeli", Yargıtay Dergisi, C.18 S. 4, Ekim 1992, s.476 vd.

9) Bkz. Özbek Veli Özer/ Doğan Koray, "Ceza Muhakemesi Kanunu'nda 5560 Sayılı Kanun'la Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi", Ceza Hukuku Dergisi, Y.1, S.2, Aralık 2006, s. 239-240.

• Söz konusu suç, soruşturma ve kovuşturması şikâyete bağlı suçlardan olmalı (m.171/2-1.cümle),

• Soruşturulan suçun üst sınırı en fazla bir yıl hapis cezasını gerektiren bir suç olmalı (m.171/2-1.cümle)[10],

• Şüpheli daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezası ile mahkûm edilmemiş olmalı (m.171/3-a),

• Cumhuriyet savcısınca yapılan soruşturma işlemleri sonucunda şüphelinin tekrar suç işlemeyeceği konusunda kanaat getirilmiş olmalı (m.171/3-b),

• Kamu davasının açılmasının ertelenmesi şüpheli ve toplum açısından kamu davasının açılmasından daha çok yarar sağlamalı (m.171/3-c),

• Suç sonucu mağdurun veya kamunun uğradığı zarar aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmelidir (m.171/3-d). Zararın türü ve miktarı Cumhuriyet savcısı tarafından belirlenecektir[11].

Hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilen şüpheli erteleme süresi olan **beş yıl**[12] süresince kasıtlı bir suç işlemediği sürece ertelenen kamu davası hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilir. Ancak erteleme süresi olan beş yıl içinde şüpheli kasıtlı bir suç işlerse ertelenen kamu davası açılacaktır.

Belirtmek gerekir ki, açılması ertelenen kamu davasının tekrar açılmasına karar verilmesi için erteleme süresi içinde işlenen

---

10) Bu sınırlar çerçevesinde TCK'da yer alan şu suçlar hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kurumunu uygulanması mümkün olabilecektir:
a) Kasten Yaralama (m.86/2)
b) Taksirle Yaralama (Bilinçli taksir hali hariç m.89/1)
c) Tehdit (m.106/1.fıkra 2.cümle)
d) Konut dokunulmazlığını ihlal (işyeri ve eklentilerine girme m.116/2)
e) Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma (m.123)
f) Konuşmaları dinleme ve kayda alma (m.133/1-2)
g) Hırsızlık suçunda daha az cezayı gerektiren haller (m.144)
h) Alacağın tahsili maksadıyla dolandırıcılık (m.159)
i) Kayıp veya ele geçen eşyayı tasarruf (m.160)
j) Açığa imzanın kötüye kullanılması (m.209/1)
k) Aile hukuku yükümlülüğünün ihlali (m.233/1)
11) Yılmaz Zekeriya, 5560 Sayılı Kanun Değişiklikleriyle Ceza Muhakemesi Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler ve Yargılama Sistemi, 2.Bası, Ankara 2007, s. 96.
12) Çocuklar bakımından erteleme süresi ÇKK m.19 gereğince üç yıldır.

bu ikinci suçtan ötürü mutlaka **kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı** verilmiş olmalıdır. Aksi takdirde ertelenen dava açılmaz. Erteleme süresi içinde işlenen ikinci suçtan ötürü verilen mahkûmiyet kararı bu erteleme süresi içinde kesinleşmemişse ertelenmiş kamu davası yine açılamayacaktır[13].

Kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin kararlar, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir (m.171/5).

Cumhuriyet savcısı tarafından verilen kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin kararlara suçtan zarar gören tarafından itiraz edilebilir (m.171/2-2.cümle). Suçtan zarar gören, söz konusu kararın kendisine tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde bu kararı veren Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesine en yakın ağır ceza mahkemesine başkanına itiraz edebilir (m.173/1)[14].

3. Hapis Cezasının İnfazının Ertelenmesi (TCK m.51)

Hapis cezasının infazının ertelenmesi, yapılan yargılama sonucunda hükmolunan hapis cezasının ve sanığın kanunda belirlenmiş şartları da taşıması halinde denetim süresi adı verilen belirli bir süre için geri bırakılmasıdır. Erteleme, sanığın söz konusu şartların yerine getirilmesi halinde hükmolunan hapis cezasının infazından kurtarır ve ona bu konuda bir güvence verir[15]. Erteleme suçluyu tekrar topluma kazandırma, cezaları bireyselleştirme ve kısa süreli hapis cezalarının sakıncalarını ortadan kaldırma gibi amaçlara hizmet etmektedir[16].

Hapis cezasının infazının ertelenmesi 5237 sayılı TCK'nın 51. maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre sanık hakkında

13) Balo, s.261.
14) ÇKK'da kuruma karşı hangi kanun yoluna başvurulabileceği belirtilmiş değildi. Ancak ÇKK m.41 yollamasıyla CMK m.267 vd.'da düzenlenen itiraz kanun yolunun uygulanabileceği savunulmuştur. Bu yönde görüş için bkz. Mermut Serdar, "Çocuk Koruma Kanunu Üzerine Bir Değerlendirme" http://www.hukuk.gen.tr/dergi/yazilar/ckk.pdf (Erişim: 12.06.2007).
15) Öztürk Bahri/ Erdem Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Emniyet Tedbirleri Hukuku, Ankara 2005, s. 280.
16) Öztürk/ Erdem, s.283-284.

verilen hapis cezasının ertelenebilmesi için şu şartların birlikte gerçekleşmesi gerekir:

• Sanık, işlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilmiş olmalı[17] (m.51/1-1.cümle),

• Sanık daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olmalı[18] (m.51/1-a),

• Sanığın yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği hususunda mahkeme kanaat getirmelidir[19] (m.51/1-b).

Tüm bunların yanında mahkeme ertelemeye karar vermek için bu şartlara ek olarak mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi şartına da bağlı tutabilecektir. Ancak bu ertelemeye karar verilmesi için zorunlu bir şart değildir. Zararların giderilmesi yönündeki bu şartın gerçekleştirilmesi hususunda mahkemenin tam bir takdir yetkisi vardır[20]. Ancak takdirîlik keyfîlik demek değildir[21].

Hakkında erteleme kararı verilen sanık en az 1, en çok 3 yıl süreyle denetime tâbi tutulur. Başka bir deyişle, verilen hapis cezasının infazı belirlenen denetim süresi boyunca geri bırakılır. Ancak deneme süresi, verilen hapis cezasının süresinden az olamayacaktır (m.51/3).

Mahkeme denetim süresi boyunca hükümlü hakkında kanun-

17) Ancak suçu işlediği sırada on sekiz yaşını bitirmemiş veya altmış beş yaşını bitirmiş sanıklar bakımından bu süre üç yıldır (TCK m.51/1-2.cümle). Ayrıca suçun taksirli veya kasıtlı suçlardan olmasının hapis cezasının ertelenebilirliği bakımından bir önemi yoktur. Zira kanun koyucu bu yönde bir ayrım yapmamıştır.

18) Daha önceden taksirle işlenen bir suçun varlığı ertelemeye engel değildir. Bkz. Öztürk/ Erdem, s.285; Soyaslan Doğan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Bası, Ankara 2005, s.555; Şen, s.160.

19) 5237 sayılı TCK düzenlenmiş pişmanlık gösterme şeklindeki şart doktrinde eleştirilmektedir. Zira önceki kanunda yer almayan bu yönde bir düzenlemenin ceza almak istemeyen faili suçu kabul etmeye zorlayacağı ve bu surette özgür iradesini bozacağı ileri sürülmüştür. Başka bir deyişle ceza alma korkusuyla ve alabileceği muhtemel cezanın ertelenmesi gayesiyle sanığın işlemediği bir suçu kabul etmek zorunda kalabileceği söylenmiştir. Bu konu hakkında bkz. Şen Ersan, Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu Cilt I, İstanbul 2006, s. 159-160.

20) Yenidünya Ahmet Caner, "5237 Sayılı TCK'da Hapis Cezasının Ertelenmesi" Hukuki Perspektifler Dergisi S.7, Temmuz 2006, s.62 vd.

21) Öztürk/ Erdem, s. 288.

da belirtili bazı yükümlülüklere uymasına karar verebilir[22]. Yine denetim süresi içinde hükümlüye rehberlik edecek bir uzman kişiyi de görevlendirebilir[23]. Ancak böyle bir karar verme konusunda mahkemenin yine bir takdir yetkisi vardır. Zira mahkeme hükümlünün kişiliği ve sosyal durumunu da göz önünde bulundurarak, denetim süresinin herhangi bir yükümlülük belirlemeden veya uzman kişi görevlendirmeden geçirilmesine de karar verebilir (m.51/ 6).

Hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklere, hâkimin uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi halinde; ertelenen cezasının kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilir (m.51/7).

Deneme süresi içinde mahkeme tarafından belirlenen yükümlülüklere uyulması ve kasıtlı başkaca bir suç işlenmemiş olması halinde ceza infaz edilmiş sayılacaktır (m.51/8). Cezanın infaz edilmiş sayılması demek, deneme süresi yükümlülüklere uygun ve olaysız geçmiş olsa dahi mahkûmiyet tüm hukuki sonuçları ile doğmasıdır. Örneğin, daha sonra işlenen bir suçtan ötürü tekerrür hükümleri gündeme gelebilecek veya ertelemeye konu mahkûmiyet sonradan işlenen suçtan dolayı verilecek hapis cezasının ertelenmesine de engel oluşturabilecektir[24].

---

22) Bu yükümlülükler TCK m.51/4'te şu şekilde sayılmıştır:
a) Bir meslek veya sanat sahibi olmayan hükümlünün, bu amaçla bir eğitim programına devam etmesi,
b) Bir meslek veya sanat sahibi hükümlünün, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığı çalıştırılması,
c) On sekiz yaşından küçük olan hükümlülerin, bir meslek veya sanat edinmelerini sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkânı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etmesi.

23) Mahkemece görevlendirilen rehber kişi, kötü alışkanlıklardan kurtulması ve sorumluluk bilinciyle iyi bir hayat sürmesini temin hususunda hükümlüye öğütte bulunur; eğitim gördüğü kurum yetkilileri veya nezdinde çalıştığı kişilerle görüşerek istişarelerde bulunur; hükümlünün davranışları sosyal uyumu ve sorumluluk bilincindeki gelişme hakkında üçer aylık sürelerle rapor düzenleyerek hâkime verir.

24) Soyaslan, s.559; Öztürk/ Erdem, s. 289-290. Oysa 765 sayılı TCK zamanında durum daha farklıydı. 765 sayılı TCK'da ertelemede deneme süresinin iyi halli olarak geçirilmesi genel af gibi sonuç doğurmakta ve mahkûmiyetin esasen hiç gerçekleşmemiş sayılmasına yol açmaktaydı. (765 sayılı TCK m.95/2) Yeni kanunda sanık aleyhine olan bu durum inceleme konumuz olan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasıyla uygulama alanı daraltılmış olsa da giderilmeye çalışılmıştır.

Bu anlatımlar ışığında, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasıyla hapis cezalarının infazının ertelenmesinin birbirine benzeyen ve fakat tamamen başka kurumlar olduğu söylenmelidir. Zira hapis cezasının infazının ertelenmesi bir ceza infaz kurumu iken, hükmün açıklanmasının geri bırakılması bir ceza muhakemesi kurumudur. Öte yandan, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verildikten sonra koşullar yerine getirildiğinde söz konusu davanın düşmesine karar verilir ve sanık hiçbir yargılama geçirmemiş gibi addedilir. Ancak hapis cezasının infazının ertelenmesi ve sanık tarafından erteleme şartlarına riayet edilmesi halinde ceza, infaz kurumu dışında infaz edilmiş sayılır ve mahkûmiyet bütün sonuçları ile varlığını korur[25]. Kısacası, **TCK m. 51 ile, sanığın hükümlü olması değil sadece hükümlü olarak cezaevine girmesi önlenmektedir. Oysa hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı sonucu sanık hükümlü sıfatını kazanmaz.**

II. HÜKMÜN AÇIKLANMASININ GERİ BIRAKILMASININ UYGULANMA ŞARTLARI

A. Genel Olarak

Yargılamayı yapan mahkeme tarafından hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için ikisi suça, üçü de sanığa ilişkin olmak üzere toplam beş şartın **birlikte oluşması** gerekir.

B. Suça İlişkin Şartlar (Objektif Koşullar)

1. Soruşturma veya Kovuşturması Şikâyete Bağlı Suç

Gerçekleştirilen yargılama sonucunda hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için yargılama konusu suçun soruşturması veya kovuşturması şikâyete bağlı suçlardan olması gerekmektedir (CMK m.231/son)[26].

---

25) Turhan, s.388.

26) TCK'da soruşturma ve kovuşturması şikâyete bağlı suçlar şu şekildedir:
1. Basit bir tıbbî müdahale ile giderilebilecek kasten yaralama (m.86/2), 2. Bilinçli taksir hali hariç olmak üzere taksirle yaralama (m.89), 3. Cinsel saldırı suçunun basit hali veya eşe karşı işlenen cinsel saldırı suçu (m.102/1), 4. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun basit hali (m.104/1), 5. Cinsel taciz (m.105), 6. Kişinin malvarlığı itibarıyla uğratılacağından bahisle tehdit suçu (m.106/1-2.cümle), 7. Konut dokunulmazlığının ihlâli

CMK m.231/5 vd. henüz yasalaşmadan önce tasarı halinde iken bu şekilde bir şart öngörülmüş değildi. Yine kurumun ÇKK'da yer aldığı dönemde de yargılama konusu suça ilişkin bu şekilde bir şart öngörülmüş değildi. Bu durumda, örneğin gasp, hırsızlık gibi suçlarda da hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmekteydi ve uygulamada da bu yönde kararlar verilmiş idi. Gerçekten de özellikle çocuk suçlular bakımından ayrı bir önem taşıyan kurum, günümüzde çocuklar bakımından yoğun bir şekilde gerçekleştirilen gasp ve hırsızlık suçlarında da uygulanabilmekteydi. Özellikle gasp suçlarında etkin pişmanlık hükümlerinden de yararlanarak cezalarında indirim yapılmak suretiyle kurumdan faydalanabilmesi ve özellikle ilk defa suça karışan çocukların tekrar topluma kazandırılabilmesi bakımından düzenlemenin önemi büyüktü. Ancak CMK m.231/5 vd.'da hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının ancak soruşturma ve kovuşturması şikâyete bağlı suçlar bakımından kabul edilmesi düzenlemenin uygulama alanını olumsuz bir şekilde sınırlandırmıştır. Kanaatimizce, en azından çocuk suçlulara ilişkin ayrık ve lehe bir düzenleme yapılması daha doğru olurdu.

Belirtmek gerekir ki, Yargıtay'ın 2005 yılı sonrasında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin olarak verdiği kararlarda da, hırsızlık suçu işleyen çocuk sanıklar bakımından şartları da oluşmuşsa hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının mahkemece tartışılmış olmasını aradığı gözlemlenmektedir. Yani söz konusu kurum hırsızlık, gasp ve kasten yaralama gibi suçlarda dahi çocuk bakımından tartışılmalıdır. Zira aksi durum Yargıtay'ca bozma nedeni yapılmaktaydı[27].

(m.116/1, 116/2), 8. İş ve çalışma hürriyetinin ihlâli (m.117/1), 9. Kişilerin huzur ve sükununu bozma (m.123/1), 10. Hakaret (m.125/3-a hariç), 11. Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (m.135, 136,137 ve 138 hariç), 12. Hırsızlık suçunun hafif hali (m.144), 13. Kullanma hırsızlığı (m.146), 14. Mala zarar verme (m.151), 15. Güveni kötüye kullanma (m.155/1), 16. Bedelsiz senedi kullanma (m.156), 17. Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf (m.160), 18. Açığa imzanın kötüye kullanılması (m.209/1), 19. Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali (m.233/1), 20. Çocuğun alıkonulması (m.234/3), 21. Ticarî sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi ve belgelerin açıklanması (m.239/1). 22. Yabancı devlet temsilcilerine karşı işlenen hakaret (m.342/2).

27) Bkz. Yar. 6. CD 13.9.2005 tarih 2003/16730 E., 2005/7354 K,; Yar. 6. CD 29.9.2005 tarih 2003/16510 E., 2005/8740 K.; Yar. 6. CD 10.11.2005 tarih 2003/18825 E., 2005/9955 K. ve Yar. 6. CD 31.01.2006 2003/20702 E., 2006/345 K. no'lu karar uyarınca hırsızlık suçu, Yar. 10. CD 08.02.2006 tarih 2005/20257 E., 2006/1692 K. no'lu ka-

2. Hükmolunan Hapis Cezasının Üst Sınırı

Yapılan yargılama sonunda mahkemece sanık hakkında kanaat getirilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması için verilecek sonuç cezanın bir yıl veya daha az süreli hapis cezası olması gerekir. Burada söz konusu bir yıllık süre kanunda öngörülen sınır değil, yargılama sonunda tüm hafifletici veya ağırlaştırıcı nedenlerin de somut olaya uygulanmasıyla ulaşılan sonuç cezadır. Ayrıca sanık hakkında adli para cezasına hükmolunması halinde de hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.

5560 sayılı Kanun tasarı aşamasındayken bu süre iki yıl olarak belirlenmişti. Ancak daha sonra düzenlemeye yöneltilen, kurumun **"dolaylı af"** niteliğinde olduğu gibi olumsuz yöndeki eleştiriler sonucunda bu süre iki yıldan bir yıla indirilmiş ve böylelikle uygulama alanı da büyük oranda kısıtlanmıştır.

Belirtmek gerekir ki, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin düzenleme hukuk sistemimize ilk defa ÇKK ile girmişti. Bu kanunda verilecek cezanın süresine ilişkin üst sınır üç yıl olarak öngörülmüştü. Ancak kurum CMK'ya aktarılırken ilk önce 5560 sayılı değişiklik kanunu tasarısı ile bu süre iki yıla indirilmiş ve daha sonra da bir yıl olarak kanunlaşmıştır. Ayrıca TCK m.51'de olduğu gibi çocuklara ilişkin ayrık bir düzenlemeye de yer verilmemiştir. Bu durum özellikle çocuk suçlular bakımından oldukça hatalı olmuştur. Zira söz konusu kurum özellikle ilk defa suça karışmış çocuklar bakımından oldukça büyük öneme sahiptir. Zira ertelemede bir hüküm kurulmakta, bu hüküm çocu-

---

rar uyarınca kullanmak amacıyla uyuşturucu madde bulundurmak suçu, Yar. 20.02.2006 tarih 2006/457 E., 2006/952 K. no'lu karar uyarınca nitelikli cinsel saldırı ve ırza geçme suçu, Yar. 5 CD 06.03.2006 2006/190 E., 2006/1341 K. no'lu karar uyarınca kişi hürriyetinden yoksun bırakma suçu, Yar. 2. CD 19.04.2006 tarih 2005/8388 E., 2006/7977 K. no'lu karar uyarınca kasten yaralama ve 20.04.2006 tarih 2005/9454 E., 2006/7997 K. no'lu karar uyarınca kasten bıçakla yaralama suçu, Yar. 1. CD 26.04. 2006 tarih ve 2005/3477 E., 2006/1640 K. no'lu karar uyarınca kasten öldürmeye teşebbüs suçu ve Yar. 1. CD 22.09.2006 tarih 2005/3691 E., 2006/3693 K. no'lu karar uyarınca bir suçun işlenmesini kolaylaştırmak için adam öldürme suçu, Yar. 5. CD 10.07.2006 tarih 2006/7318 E., 2006/6554 K. no'lu karar uyarınca kaçırma suçu bakımından ÇKK m.23'ün öncelikli olarak gözetilmesi ve mahkemece tartışılması zarureti üzerinde durulmuştur. (Kararlar için bkz. Kazancı Bilişim - İçtihat Bilgi Bankası). Yargıtay'ın ilgili ceza dairelerinde bu yönde bir görüş birliğinin oluştuğunu söylemek mümkündür. Ancak CMK gereğince artık takibi şikâyete bağlı suçlar bakımından kurumun uygulanabilirliği olmadığından artık yukarıdaki suçlar için benzeri yönde kararlar verilemeyecektir. Bu da özellikle çocuk suçlular aleyhine bir düzenlemedir. Bu konuda en azından çocuk suçlular bakımından ayrık düzenlemelere yer verilebilirdi.

ğun adlî siciline işlemektedir. Oysa hükmün açıklanmasına geri bırakılması hasbelkader suça karışmış bir çocuğu topluma tekrar kazandırmak bakımından çok daha büyük bir öneme sahip olacaktır. Onun damgalanmasını engelleyecek ve başından hiçbir yargılama geçmemiş gibi etki doğuracaktır. Tüm bu olumlu yönleri de göz önünde bulundurulduğunda kurumun ÇKK'dan CMK'ya aktarılırken uğradığı müdahalenin haksızlığı açıkça ortaya çıkmaktadır.

C. Sanığa İlişkin Şartlar (Sübjektif Koşullar)

1. Sanığın Önceki Adlî Sicili

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için sanığın daha önceden kasıtlı bir suçtan ötürü mahkûm olmamış bulunması gerekir[28].

Hapis cezalarının ertelenmesinde olduğu gibi kasıtlı bir suçtan dolayı belli süreyle hapis cezası almış olmak da hükmün açıklanmasının geri bırakılması için yeterli değildir. Sanık önceki yaşamında kasıtlı olarak işlediği herhangi hiçbir suçtan mahkûm olmamış olmalıdır. Mahkûm olup da cezasının infazı ertelenen kişi de mahkûm olmuş olarak sayılacaktır.

CMK m.231/6-a'da sanığın kasıtlı bir suçtan mahkûm olmaması arandığından sanığın daha önce taksirli bir suç sebebiyle almış olduğu mahkûmiyet daha sonra işlenen bir suçtan ötürü hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına engel teşkil etmeyecektir.

2. İyi Hal

Yargılamayı yapan mahkeme tarafından hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için mahkemede sanığın daha sonra tekrar suç işlemeyeceği yönünde kanaat gelmiş olması gerekir. Uygulamada, sanığın duruşmalar sırasındaki tutumu, pişmanlığı ve mahkemeye gerçeklerin aydınlatılması yönündeki samimi yardımları mahkemede bu yönde kanaatin gelmesinde büyük etki göstermektedir. Söz konusu şart kurumun takdirîliğini de ortaya koyan bir düzenlemedir.

---

28) Yar. 2. CD. 02.04.2007 tarih ve 2007/1427 E., 2007/4716 K. sayılı kararı (Karar için bkz. Kazancı Bilişim- İçtihat Bilgi Bankası). Anılı karar uyarınca sanığın önceki adlî sicil kaydına göre geçmişte kasıtlı bir suçtan mahkûmiyeti bulunması sebebiyle ilgili davada hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilemeyeceği kabul edilmiştir.

3. Uğranılan Zararın Giderilmesi

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için gereken son şart ise, suç sonucu mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesidir.

Her ne kadar zararın tamamen giderilmesi gerekmekte ise de, sanık ve ailesinin ekonomik durumundaki olumsuzluklar da göz önünde bulundurulduğunda bu şartı derhal yerine getirememe imkânı olabilir. Bu gibi hallerde, söz konusu zararın belirlenen denetimli serbestlik süresi içinde aylık taksitler halinde ödenmesine de karar verilebilecektir (m.231/9).

ÇKK'nın eski halinde de aynı yönde düzenlemeler mevcuttu.

Ancak belirtmek gerekir ki, ÇKK'da bu şart hükmün açıklanmasına karar verilebilmesi bakımından zorunlu bir şart değildi. Örneğin Çocuk Koruma Kanunu'nun ilga olan 23/f.2-d maddesine göre ***"…çocuğun ailesinin veya kendisinin ekonomik durumunun elverişli olmaması durumunda bu koşul aranmayabilecektir…"*** Oysa CMK ile yukarıda saydığımız bütün şartların ve yine zararın giderilmesi şartının da birlikte gerçekleşmesi gerekir. Bu yönde yapılan düzenleme CMK ile sanık aleyhine yapılanan değişikliklerden bir diğeridir.

Yukarıda saydığımız koşulların birlikte oluşması halinde mahkeme tarafından hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, maddede belirtilen amaç için kullanılabilir (CMK m.231/ 13).

III. HÜKMÜN AÇIKLANMASININ GERİ BIRAKILMASININ SONUÇLARI

A. Denetimli Serbestlik

1. Genel Olarak

Yukarıda açıkladığımız koşulların oluşması halinde, mahkemece CMK m.231/5 vd. gereğince hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilir. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi, tüm şartları oluşmuş olsa dahi hükmün açıklanmasının geri bı-

rakılmasına karar verilmesi zorunlu değildir. Bu konuda mahkemenin tam bir takdir yetkisi mevcuttur. Hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen sanık belirli bir süreyle denetim altına alınır. CMK'da denetimli serbestliğin süresi beş yıldır. Bu süre konusunda mahkemenin takdir yetkisi yoktur.

CMK'da çocuk suçlulara özgü ayrı bir denetimli serbestlik süresi öngörülmüş değildir. ÇKK m.23 ilga olmadan önce çocuk suçlulara özgü denetimli serbestlik süresi beş yıl olarak belirlenmişti. Kurumun CMK'ya alınması aşamasında çocuk suçlular lehine olarak ÇKK'da üç yıllık denetimli serbestlik süresi öngörülmüştür. O halde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının ardından yetişkin suçlular bakımından denetimli serbestlik süresi beş yıl olarak kabul edilmişken (CMK m.231/8); çocuk suçlular bakımından denetimli serbestlik süresi üç yıldır (ÇKK m.23). Bu düzenleme ise çocuk suçlular lehine yapılan tek düzenlemedir.

Açıklanması geri bırakılan hükümde, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemez (CMK m.231/7).

Yine, denetim süresi içinde dava zamanaşımı durur (CMK m.231/8).

2. Denetimli Serbestlik Yükümlülükleri

ÇKK, CMK m.231/5 vd.'nın yürürlüğe girmesiyle ilga olmadan önce denetimli serbestlik süresi içinde çocuk suçlunun uyması gereken bazı yükümlülükler belirlemişti. Bunlar:

- Mahkeme tarafından gerekli görüldüğü takdirde çocuğun bir eğitim kurumuna devam etmesi,

- Belli yerlere gitmekten yasaklanması,

- Belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınması veya takdir edilecek başkaca bir yükümlülüğe uyması şeklinde idi.

ÇKK, mahkemeye bu denetimli serbestlik tedbirlerinden birine karar vermesi konusunda takdir yetkisi vermekteydi. Başka bir deyişle, denetimli serbestlik tedbirlerine hükmetmek zorunlu değil, tamamen takdirîydi. Ayrıca denetimli serbestlik tedbirlerinin devam etmesi gereken bir üst süre sınırı da öngörülmüş değildi. Yani mahkeme dilerse bu tedbirlere denetimli serbestliğin sürdüğü beş yıl boyunca uyulmasını zorunlu kılabilirdi.

CMK m.231/8'de denetimli serbestlik süresi içerisinde uygulanabilecek tedbirlere yer verilmiştir. Bunlar, sanığın:

- Bir meslek veya sanat sahibi olmaması halinde, meslek veya sanat sahibi olmasını sağlamak için bir eğitim programına devam etmesi(CMK m.231/8-a),

- Bir meslek veya sanat sahibi olması halinde, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılması(CMK m.231/8-b),

- Belli yerlere gitmekten yasaklanması, belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınması ya da takdir edilecek başka bir yükümlülüğü yerine getirmesine karar verilmesi şeklindedir (CMK m.231/8-c).

Ancak, CMK'da denetimli serbestlik süresi beş yıl olmakla birlikte yükümlülük süresi en fazla bir yıl olabilecektir. Mahkeme yükümlülük süresini bir yıldan daha az olarak da belirleyebilir.

3. Denetimli Serbestlik Yükümlülüklerinin Sonuçları

Sanığın denetim süresi olan beş yıl süreyle (çocuk sanıklar bakımından üç yıl süreyle) **kasıtlı bir suç işlemeyip** mahkeme tarafından öngörülen yükümlülüğe de uyması halinde, açıklanması geri bırakılan hüküm, tüm hukukî sonuçlarıyla beraber ortadan kalkar.

CMK, denetimli serbestlik süresi içinde kasıtlı bir suç işlememekten bahsetmektedir. Bir kimsenin suç işleyip işlemediğini değerlendirmek için hakkında soruşturma ve gerekirse yargılama yapılmalıdır. Kişinin gerçekten suç işleyip işlemediği ancak bu şekilde anlaşılabilecektir. O halde, her ne kadar kanun kasıtlı suç işlememekten bahsetse de, kanımızca bu suçtan sanığın ayrıca mahkûm olması da gerekir. Ancak CMK'nın lafzı gereğince mahkûmiyet tarihi beş yıllık denetimli serbestlik süresinin bitmesinden sonra verilmişse geriye dönük olarak suç tarihi beş yıllık süre içinde gerçekleşmiş olacağı için açıklanması geri bırakılan hüküm açıklanacaktır.

Oysa ÇKK'da durum daha farklı idi. ÇKK'ya göre beş yıllık denetimli serbestlik süresi içinde sanığın başkaca **kasıtlı bir suçtan mahkûm olması** aranmaktaydı. Bu ifade de şu anlama gelmektedir: Çocuk sanık beş yıl içinde başkaca kasıtlı bir suç

işlemenin yanında aynı süre içerisinde ayrıca bu suçtan mahkûm da olmalıdır ki açıklanması geri bırakılan hüküm açıklansın. Beş yılın geçmesinden sonra alınan ikinci mahkûmiyet kararı açıklanması geri bırakılan ilk hükmün açıklanmasını sağlamaz.

Kısacası, CMK bu konuda da ÇKK aleyhine düzenleme getirmiştir. CMK beş yıllık denetimli serbestlik süresi içinde ikinci kasıtlı suçun işlenmesini yeterli görürken; ÇKK bu ikinci suçtan aynı beş yıllık süre içerisinde ayrıca mahkûm olunmuş olmak şartını da aramaktaydı.

Sanığın öngörülen denetimli serbestlik süresi içerisinde başkaca kasıtlı bir suç işlememesi ve mahkeme tarafından belirlenen yükümlülüklere de uygun davranması halinde açıklanması geri bırakılan hüküm tüm hukukî sonuçlarıyla birlikte ortadan kalkacak ve sanık başından hiçbir yargılama geçmemiş gibi kabul edilecektir. Diğer taraftan sanığın denetimli serbestlik süresi içinde kasıtlı başkaca bir suç işlemesi ve/veya mahkeme tarafından öngörülen yükümlülüklere aykırı davranması halinde açıklanması geri bırakılan hüküm açıklanacaktır. Ancak mahkeme, kendisine yüklenen yükümlülükleri yerine getiremeyen sanığın durumunu değerlendirerek; cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşulların varlığı halinde hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar vererek yeni bir mahkûmiyet hükmü de kurabilecektir (CMK m.231/11).

B. Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılmasına İlişkin Kararların Denetimi

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin kararlara itiraz edilebilir (CMK m.231/12). İtiraz CMK m.267 ve 268'te belirlenen genel esaslar çerçevesinde yapılır. Hemen belirtelim ki, söz konusu itiraz üzerine sadece geri bırakılma koşulları yönünden inceleme yapılması gerekir. Ceza verilmesine ilişkin olarak yapılan itirazın kabulüne karar verilemez[29]. Kuruma karşı kanunda istinaf veya temyiz kanun yolları da öngörülmüş değildir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ve temyize ilişkin CMK'da yer alan düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde ise

29) Yar. 8. CD 13.07.2006 tarih 2006/5860 E., 2006/6504 K. no'lu karar uyarınca "Hük-

söz kararların temyizi mümkün gözükmemektedir. Zira CMK m.291/1, temyizin **hükmün açıklanmasından itibaren** yedi gün içerisinde yapılması gerektiğini öngörmektedir. Oysa hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin kararlarda her ne kadar mahkeme tarafından bir cezaya hükmedilmişse de bu hüküm açıklanmamış aksine açıklanması belirli bir süreyle geri bırakılmıştır. Bu düzenleme karşısında açıklanmayan hükmün temyizi de mümkün olamayacaktır[30].

Sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesinin ardından öngörülen denetimli serbestlik süresi içerisinde sanığın kasıtlı başka bir suç işlemesi veya yüklenen yükümlülüklere aykırı davranması halinde geri bırakılan hüküm açıklanacak bu açıklama tarihinden itibaren sanığın söz konusu hüküm bakımından temyiz hakkı doğmakla yedi günlük temyiz süresi işlemeye başlayacaktır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilmiş olsun veya olmasın, geri bırakılan hükmün daha sonra açıklanması halinde sanığın temyiz hakkı yine doğacaktır. Zira itiraz yapılması veya yapılmaması sanığın temyiz hakkını engellemeyecektir[31].

SONUÇ

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, yapılan yargılama sonunda mahkemece hükmedilen cezanın açıklanmayarak sanığın belirli bir süreyi iyi halli geçirmesi ve öngörülen denetim tedbirlerine de uygun davranması halinde söz konusu davanın düşürülmesi anlamına gelmektedir. Kurum bir çeşit ertelemedir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasında ertelenen hükmün açıklanmasıdır. Buna karşın, hapis cezalarının infazının ertelenmesinde bir hüküm açıklanmış ve fakat hapis cezasının belirli

---

mün açıklanmasının geri bırakılması kararına karşı, 5395 sayılı kanunun 23/7. madde ve fıkrası uyarınca itiraz edilebileceği hükmü karşısında, sanık müdafiinin itirazı üzerine sadece hükmün açıklanmasının geri bırakılması koşullarının oluşup oluşmadığı yönünden inceleme yapılması yerine sanık hakkında belirlenen cezaya ilişkin olarak yazılı gerekçe ile itirazın kabulüne karar verilmesi yasaya aykırıdır." (Karar için bkz. Kazancı Bilişim - İçtihat Bilgi Bankası).

30) Aynı yönde görüş için bkz. Altürk Yaşar, "Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması ve Temyiz Hakkı", Güncel Hukuk Dergisi Ocak 2007, s.24.

31) Altürk, s. 24.

şart ve süreyle ertelenmiştir

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması uzun yıllardır batılı ülkelerin kanunlarında mevcuttur. Ancak kurum mevzuatımıza ilk defa 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile 2005 yılında girmiştir. 06.12.2006 tarihli 5560 sayılı değişiklik kanunu ile kurum CMK'ya da aktarılarak yetişkin suçlular bakımından uygulanabilir hale getirilmiştir. Ancak kurum CMK'ya aktarılırken ÇKK'daki ilgili düzenlemeler ilga edilmiş ve artık çocuk sanıklar bakımından da CMK'nın uygulanacağı kabul edilmiştir. CMK, ÇKK'ya oranla çok daha aleyhe düzenlemeler ihtiva etmekte ve kurumun uygulama alanını daraltmaktadır. Kanımızca CMK'daki düzenlemelerde çocuk suçlular bakımından ayrık ve daha lehe düzenlemelere yer verilmeliydi. Kaldı ki, hapis cezalarının infazının ertelenmesinde de çocuk suçlular bakımından lehe düzenlemelere yer verilmektedir.

Belirtmek gerekir ki, CMK'ya aktarılması sürecinde kurumun suç patlamasına yol açacağı ve dolaylı af demek olduğu gerekçeleriyle uygulama alanı bilerek daraltılmıştır. Oysa kanımızca kurum daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı mahkûm olmuş kişiler bakımından uygulama olanağı taşımadığından "kriminal karaktere sahip suçlular" için değil, ilk defa suça karışmış ve kriminal yapıya sahip olmayan sanıklar bakımından uygulanabilecektir. Bu da suç patlamasına yol açmaz. Bilakis hasbelkader suça karışmış ve bir daha suç işlemeyeceği yönünde mahkemede kanaat uyandırmış sanıkların topluma tekrar kazandırılmaları, adlî sicillerinin temiz olması ve bu kişilerin damgalanmaması bakımından bu kişilere daha sağlıklı bir gelecek sağlar.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarına karşı itiraz kanun yoluna gidilebilecektir. Ancak henüz açıklanmamış bir hüküm olması sebebiyle bu kararlara karşı temyiz kanun yoluna gitmek de CMK m.291/1'in açık hükmü karşısında mümkün olmayacaktır.

KAYNAKÇA

ALTÜRK Yaşar, "Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması ve Temyiz Hakkı", Güncel Hukuk Dergisi Ocak 2007, s.10 vd.

AYDIN Murat, "Cumhuriyet Savcısının Delilleri Değerlendirme Yetkisi ve Kamu Davası Açma Mecburiyeti", Yargı Reformu 2000 Sempozyum, İzmir 2000, s. 629 vd.

BALO Yusuf Solmaz, Uluslar arası İlkeler Işığında Çocuk Koruma Kanunu ve Uygulaması, Ankara 2005.

GEDİK Doğan, " 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi Kurumu", www. turkhukuksitesi.com/makale_309.htm (Erişim:12.06.2007).

GEDİK Doğan, "Karşılaştırmalı Hukukta ve 1999 Tarihli Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu Tasarısında Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi Kurumu", Adalet Dergisi Y.93, Ocak 2002, S.10, s.120 vd.

MERMUT Serdar, "Çocuk Koruma Kanunu Üzerine Bir Değerlendirme", http://www.hukuk.gen.tr/dergi/yazilar/ckk.pdf (Erişim: 12.06.2007).

ÖZBEK Veli Özer/ DOĞAN Koray, "Ceza Muhakemesi Kanunu'nda 5560 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi", Ceza Hukuku Dergisi Y.1, S.2 Aralık 2006, s.227 vd.

ÖZTÜRK Bahri/ ERDEM Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Emniyet Tedbirleri Hukuku, Seçkin Yayın 8. Bası, Ankara 2005.

SOYASLAN Doğan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Bası, Ankara 2005.

ŞEN Ersan, Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu, Cilt I, İstanbul 2006.

TURHAN Faruk, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara 2006.

YENİDÜNYA Ahmet Caner, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Hapis Cezasının Ertelenmesi", Hukuki Perspektifler Dergisi Sayı:7 Temmuz 2006, s.62 vd.

YILMAZ Zekeriya, 5560 Sayılı Kanun Değişiklikleriyle Ceza Muhakemesi Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler ve Yargılama Sistemi, 2. Bası, Ankara 2007.

YÜCEL Mustafa Tören, "Kamu Davasının Açılmasında Takdirilik Sistemi", Yargıtay Dergisi, C.18, Ekim 1992, S.4, s.476 vd.

http://www.haberler.com/ankara-tbmm-adalet-komisyonu-dolayli-af-a-haberi/ (Erişim: 09.06.2007).

HAKEMLİ MAKALE

4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da 5636 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler

■ **Nalan KAHVECİ (*)**

GİRİŞ

Aile, toplumun vazgeçilmez temel birimi olduğundan toplumdaki aksaklıkların giderilmesi ve toplumsal anlamda ilerleme sağlanabilmesi, aile yapısının sağlıklı olmasına ve güçlendirilmesine bağlıdır. Bu durum 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun genel gerekçesinde "….Bireysellikten toplumsallığa geçişin en küçük birimi olan ve karşılıklı rıza ile oluşan ailenin sağlıklı yapılanması ve yürütülmesi, toplumun varoluşunu ve yarınlara güçlü bir biçimde uzanmasını doğrudan etkilemektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Ailenin toplum yapısıyla olan bu sıkı ilişkisi sebebiyle, aile yapısının, devlet tarafından korunması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple, gerek uluslararası belgelerde ve gerekse ulusal mevzuatımızda, ailenin korunmasına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Türk hukukunda ailenin korunmasının temeli, Anayasamızın 41. maddesidir. Bu düzenlemeye göre devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulamasını sağlamak için gerekli tedbirleri almakla görevlidir. Anayasamızdaki bu temel düzenlemeden başka, Türk Medenî Kanunu'nda ve Türk Ceza Kanunu'nda da ailenin korunmasını amaçlayan dü-

(*) Arş. Gör., DEÜ Hukuk Fakültesi Medenî Hukuk Anabilim Dalı.

zenlemeler mevcuttur. Bu düzenlemelerin yanında, son yıllarda toplumu olumsuz yönde etkileyen aile içi şiddet olaylarına müdahale etmek isteyen Kanunkoyucu, 14.1.1998 tarihli 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ile ailenin korunmasına ilişkin yeni bir düzenleme daha yapmıştır. Ancak, yürürlüğe girdiği tarihten bu yana, Kanunun uygulanmasında bazı tereddütler ortaya çıkmıştır. Bu tereddütlerin en önemlisi, Kanunun şiddet uygulayan bütün aile bireylerine uygulanıp uygulanamayacağı noktasında idi. 4320 sayılı Kanunda "kusurlu eş" ifadesi kullanıldığı ve bu Kanun kapsamında alınan önlemlere uyulmaması durumunda cezaî yaptırıma hükmedildiği için, Kanun kusurlu eş dışındaki aile bireylerine uygulanamamaktaydı. Bu durumu ve Kanunun aksayan diğer yönlerini dikkate alan Kanunkoyucu, uygulamada ortaya çıkan problemlerin giderilmesi ve aile içi şiddetle etkin bir biçimde mücadele edilebilmesi amacıyla, 26.4.2007 tarihli ve 5636 Sayılı "Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"u[1] kabul etmiştir. Çalışmamızın amacı, 4320 sayılı Kanun kapsamında alınan önlemleri incelemek ve 5636 sayılı Kanun ile getirilen değişiklikleri değerlendirmektir.

I. 4320 SAYILI KANUN İLE TÜRK MEDENî KANUNU ARASINDAKİ İLİŞKİ

A. GENEL OLARAK

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinde, bu kanundaki önlemlere, Türk Medenî Kanununda düzenlenen önlemlerden ayrı olarak hükmedilebileceği düzenlenmiştir. Evlilik birliğinin korunmasına ilişkin hükümler, Medenî Kanunumuzun 195 ve devamı maddelerinde yer almaktadır. Medenî Kanunun 195. maddesinde, genel nitelikli bir önlem olarak, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi hâlinde, eşlerin ayrı ayrı veya birlikte hâkimin müdahalesini isteyebilecekleri düzenlenmiştir.

Evlilik birliğinden doğan hak ve yükümlülüklerin pek çoğu, eşlerin kişilik haklarının korunması amacına yöneliktir. Zira evlilik

1) RG, 4.5.2007, s.26512.

birliği, eşlere birbirlerinin kişilik değerlerine müdahale etme hakkı veren bir kurum olarak görülemez. Eşler, diğer insanların kişilik değerlerine saygı gösterdikleri gibi, birbirlerinin kişilik değerlerine de saygı göstermekle yükümlüdürler. Bu kapsamda, evlilik birliğini koruyucu hükümler, Medenî Kanunun 23 ve devamı maddeleri yanında, aynı zamanda eşlerin kişilik hakkının da korunmasına yarayan hükümlerdir. Evlilik birliği de kişisel bir değer olarak eşlerin kişilik hakkının kapsamına dâhil olduğu için, Medenî Kanundaki bu düzenlemeler, dolaylı olarak evlilik birliğinin varlığını da güvence altına almaktadır[2].

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, evlilik birliğini koruyucu önlemler, bir taraftan eşlerin birey olarak sahip oldukları kişisel değerleri korumayı amaçlarken, diğer taraftan evlilik birliğinin sona ermesini engelleyerek aileyi korumaktadır. Bu sebeple, evlilik birliğinin korunmasına ilişkin hükümlerle getirilen koruma iki yönlüdür[3].

Evlilik birliğini koruyucu düzenlemelerin kişilik değerlerini koruyucu yönü dikkate alındığında, bu önlemlerin aile içi şiddet durumunda da uygulama alanı bulacağı şüphesizdir. Zira, aile içi şiddet durumunda da, eşlerin birbirlerinin kişilik değerlerine saygılı olma yükümlülüğü ihlâl edilmiş olmaktadır. Ancak bu düzenlemeler, nitelikleri gereği, çoğu zaman aile içi şiddeti önleme konusunda yetersiz kalmaktadır. Üstelik, bu önlemlerin alınması, bazı hâllerde uzun bir yargılamayı gerektirdiğinden, aile içi şiddetin önlenmesi konusunda doğrudan etkili olamamaktadır. Bu durumda, toplumda hâlen varlığını sürdüren aile içi şiddete kısa zamanda ve etkin bir biçimde son verilmesini sağlayacak başka bir mekanizmaya ihtiyaç duyulmuş ve aile içi şiddet ile daha etkili mücadele edilebilmesi için, 14.1.1998 tarih ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun kabul edilmiştir[4]. Bu sebeple, aile içi şiddet durumunda, Medenî Kanunda yer alan evlilik birliğini koruyucu düzenlemelerin uygulanması mümkünse de, şiddete maruz kalan eşin, 4320 sayılı Kanunla sağlanan hukukî koru-

2) DURAL, Mustafa/ÖĞÜZ, Tufan/GÜMÜŞ, Alper: Türk Özel Hukuku, C.III, Aile Hukuku, İstanbul 2005, s. 237; ÖZTAN, Bilge: Aile Hukuku, B.5, Ankara 2004, s. 210.

3) DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 237-238.

4) ZEVKLİLER, Aydın/ACABEY, M.Beşir/Gökyayla, K.Emre: Zevkliler Medeni Hukuk, 6. B., Ankara 1999, s. 847; AYAN, Serkan: Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara 2004, s. 298 vd.

madan öncelikle yararlandırılması gerekir[5]. Zira, bu kanun Medenî Kanuna göre, aile içi şiddeti en çabuk ve en kolay biçimde önlemeye yönelik özel düzenleme niteliğindedir.

B. 4320 SAYILI KANUN İLE TÜRK MEDENî KANUNU ARASINDAKİ DÜZENLEME FARKLILIKLARI

4320 sayılı Kanun ile Medenî Kanunun evlilik birliğini koruyucu hükümleri arasında, bazı farklılıklar mevcuttur. İki kanun arasındaki en önemli fark, uygulama alanında ortaya çıkmaktadır. 4320 sayılı Kanunun kişi bakımından uygulama alanı, Medenî Kanunun uygulama alanından daha geniştir. Zira, bu Kanun ile evlilik birliğini oluşturan eşlerin yanı sıra çocuklara ve diğer aile bireylerine de aile içi şiddete karşı koruma sağlanması amaçlanmıştır . Buna karşılık, Medenî Kanunun konu bakımından uygulama alanı, 4320 sayılı Kanuna göre daha geniştir. Zira, 4320 sayılı Kanun, yalnızca aile içi şiddetin varlığı hâlinde uygulanabilmekteyken, Medenî Kanun hükümleri şiddet niteliğinde olmayan, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin ihlâli hâlinde de uygulama alanı bulur[7].

4320 sayılı Kanunun Medenî Kanundan ayrılan bir diğer yönü, bu Kanundaki önlemlerin alınabilmesi için, mutlaka eşlerden birinin talepte bulunmasına gerek olmamasıdır. Eşlerden birinin veya çocukların ya da aynı çatı altında yaşayan aile bireylerinin aile içi şiddete maruz kaldığının, kendileri veya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Aile Mahkemesi hâkimine bildirilmesi durumunda hâkim, kanunda düzenlenen önlemlere veya uygun göreceği benzer başka önlemlere re'sen karar verebilecektir. Oysa, Medenî Kanundaki önlemlerin alınabilmesi için mutlaka eşlerden birinin talebi gerekmektedir[8].

---

5) GÜVEN, Kudret: "4320 Sayılı "Ailenin Korunmasına Dair Kanun"un Getirdiği Hukukî Tedbirler" (GÜHFD 1998, C.II, S.1-2, Prof. Dr. İhsan Tarakçıoğlu'na Armağan), s. 24; AYAN (Evlilik Birliği), s. 302.

6) ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 847; ZEVKLİLER, Aydın/ HAVUTÇU, Ayşe: Yeni Medenî Kanuna Göre Medenî Hukuk-Temel Bilgiler, Ankara 2003, s. 250; GÜVEN, s. 19; bkz. ve karş. AYAN, Serkan: "Hukukî Yönden Aile İçi Şiddet" (Legal Hukuk Dergisi 2006, S. 2, s. 421).

7) GÜVEN, s. 19; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 295; AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 421

8) ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 847-848; AKINTÜRK, s. 135; GÜVEN, s. 19; AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 421.

4320 sayılı Kanunda hâkime, bu Kanunda öngörülen önlemler dışında uygun göreceği benzer önlemleri alma yetkisi de tanınmıştır. Oysa, Medenî Kanunda düzenlenen evlilik birliğini koruyucu önlemler konusunda, hâkimin takdir yetkisi yoktur. Hâkim, eşlerden birinin talep etmiş olması şartıyla, ancak Medenî Kanunda sınırlı bir biçimde sayılan önlemlerden birine karar verebilir[9].

Medenî Kanundaki önlemler ile 4320 sayılı Kanun kapsamında alınan önlemler arasında uygulama süresi bakımından da fark vardır. Medenî Kanunda düzenlenen önlemler bir süreyle sınırlandırılmadığı için, mevcut şartlarda bir değişiklik meydana gelinceye kadar uygulanır. Oysa, 4320 sayılı Kanun çerçevesinde alınan önlemlere, en çok altı ay için karar verilebilir[10].

Doktrinde, Medenî Kanun ile 4320 sayılı Kanun arasındaki bir diğer fark olarak, Medenî Kanunda düzenlenen önlemlerin uygulanabilmesi için, eşin kusurlu olmasının gerekmemesi; 4320 sayılı Kanunda düzenlenen önlemlere başvurulabilmesi için ise, eşin kusurlu olarak aile içi şiddet uygulamış olmasının gerekmesi gösterilmektedir[11]. Ancak, aşağıda ayrıntılı olarak açıkladığımız üzere[12], kanaatimizce 4320 sayılı Kanunda yer alan önlemlerin uygulanabilmesi için, eşin veya diğer aile bireyinin kusurlu olması gerekli değildir. Kusur, şiddet uygulayan kişinin önlem kararına uymaması durumunda verilecek ceza açısından önem taşır.

II. 4320 SAYILI KANUNUN UYGULAMA ALANI

A. KONU BAKIMINDAN

4320 sayılı Kanunun 5636 sayılı Kanun ile değişik 1. maddesinin 1. fıkrasına göre: "Türk Medenî Kanununda öngörülen tedbirlerden ayrı olarak, eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin veya mahke-

9) ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 848; GÜVEN, s. 20; Ancak, Medenî Kanunda sayılan önlemler, sınırlı sayı ilkesine tâbi olmakla birlikte, somut olayda evlilik birliğinin korunmasına yönelik en uygun müdahalenin sağlanması amacıyla, mevcut önlemlerde hâkime geniş takdir yetkisi tanıyan bir çeşitlilik getirildiği de gözden uzak tutulmamalıdır, Bkz. DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 238.

10) AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 422.

11) GÜVEN, s. 19-20; AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 423.

12) Bkz. aşa. II,B,1,c.

mece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi üzerine Aile Mahkemesi Hâkimi, meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak, re'sen aşağıda sayılan tedbirlerden bir ya da birkaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başka tedbirlere de hükmedebilir."

Bu fıkrada açıkça belirtildiği üzere, 4320 sayılı Kanun, yalnız aile içi şiddet durumunda uygulama alanı bulur[13].

Eşler ve çocuklar dışında aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri de 4320 sayılı Kanunun kapsamında olduğu için, bu Kanun anlamında aile en geniş anlamda ailedir. En geniş anlamda aile, bir ev başkanının otoritesine bağlı olarak aynı çatı altında yaşayan kişilerin oluşturduğu birliktir. Bu birlikte ana, baba ve çocuklar dışında kan bağıyla bağlı olan diğer hısımlar, kayın hısımları ve bir sözleşme ilişkisi sebebiyle ailenin yanında yaşayan çalışanlar da yer almaktadır[14].

4320 sayılı Kanunun Genel Gerekçesinde aile içi şiddet; "aile içinde, bir bireyin diğer bir bireye yönelik fiziki, sözel ve duygusal kötü davranışları" şeklinde tanımlanmıştır. Doktrinde verilen bir tanıma göre[15] aile içi şiddet, "aile üyelerinden biri tarafından, ailedeki bir diğer üyenin yaşamını, fiziksel ve/veya psikolojik bütünlüğünü veya bağımsızlığını tehlikeye sokan, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem ya da ihmal"dir. Bu tanımdan hareketle, şiddetin dayak, cinsel taciz, tecavüz gibi fiillerin yanı sıra; küfür, tehdit gibi sözlü olarak veya psikolojik anlamda kötü davranışlarla da gerçekleşmesi müm-

13) Çocukların babaları tarafından tehdit, şiddet ve korkuya dayalı olarak çalıştırıldığına ilişkin delil olmadığından, 4320 sayılı Kanunun 1. maddesi gereğince tedbir uygulamaya yer olmadığına ilişkin olarak bkz. İzmir 11. Aile Mahkemesi, 31.3.2006 tarihli ve 2006/15 D.İş sayılı kararı (Karar kartonundan alınmıştır.)

14) AKINTÜRK, Turgut: Türk Medenî Hukuku Aile Hukuku, C.II, 10.B, İstanbul 2006, s. 6; ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 738; ÖZTAN, s. 4; PEKER, Ömer Lütfi: "Ailenin Korunmasına Dair Kanuna Göre Verilen İlamların İcrası" (YD. 2000, C. XXVI, S. 4, s. 649-650); AYAN (Evlilik Birliği), s.19.

15) BATUK, Hülya İşler/ POLAT, Oğuz: "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddette Sosyodemografik Özellikler ve Adli Tıbbi Yaklaşım" (Legal Hukuk Dergisi, 2003/11 s. 2759); HACIOĞLU, Burhan Caner: "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'la İhdas Edilen "Ailenin Korunmasına Dair Kanun'a Muhalefet Suçu" Üzerine Bir İnceleme" (AÜEHFD 1999, C.III, S. 1, s. 42).

kündür. Örneğin, kusurlu eşin, diğer eşi dayak veya küfür gibi davranışlar olmaksızın eve almaması veya evden kovması, diğer eşin evden çıkmasını veya yakınlarıyla görüşmesini engellemesi, parasına el koyması veya kişisel ihtiyaçları için kendisine para vermemesi, aç bırakması, şiddet içeren davranışlardır[16].

4320 sayılı Kanunun gerekçesinde "..Ailenin korunmasına Dair Kanun Tasarısıyla ABD, Avustralya, Yeni Zelanda, İngiltere, İrlanda ve Norveç gibi ülkelerde uygulanan, şiddete uğrama ihtimali bulunan kadınların mahkemelere başvurarak koruma emri alabilmelerini sağlayacak hükümlerin Türk hukuk sistemine dahil edilmekte olduğu" belirtilmiş olmakla birlikte bu Kanun kapsamında hâkimin müdahalesinin istenebilmesi için, aile içi şiddetin en az bir defa gerçekleşmiş olması gerekir. Diğer bir deyişle aile içi şiddetin yalnızca gerçekleşme ihtimalinin bulunduğu hallerde bu kanunun uygulanma imkanı yoktur[17]. Bu husus, kanunun 1. maddesinde yer alan "Aile içi şiddete maruz kalma" ifadesiyle açıkça vurgulandığı gibi; madde gerekçesindeki "Sulh Hukuk Mahkemesi kadının tekrar şiddete uğrama ihtimalini göz önüne alarak başvurunun hemen ardından….bu kararı verebilecektir….." şeklindeki ifadeden de anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, doktrinde haklı olarak, aile içi şiddete maruz kalma ihtimalinde de, geçici nitelikte tedbirlerin alınmasını sağlayacak bir sistemin kurulmuş olmasının, amaca daha uygun olacağı ifade edilmektedir[18]. Ancak, bu durumda henüz ortada bir şiddet hareketi olmadığı için, hâkimin geçici tedbirin niteliğine karar verirken dikkatli olması ve diğer eşin haklarının ihlâl edilmemesi için daha ayrıntılı bir inceleme yapması ve bu kapsamda delil toplama yoluna gitmesi gerekecektir.

4320 sayılı Kanunun uygulanabilmesi için, şiddet içeren davranışın ciddî olması gerekir. Şiddet davranışının ciddî niteliği, özellikle sözlü şiddette önem taşır. Ciddî olarak nitelendirilemeyen tehditler, Ceza Kanunu ve Borçlar Kanunu anlamında tehdit olarak nitelendirilmediği gibi, 4320 sayılı Kanun anlamında da

16) İzmir Barosu Aile İçi Şiddete Karşı Çalışma Grubu'nun hazırladığı broşür; ÖZTÜRK, Akyüz Fatma: "4320 Sayılı Ailenin Korunması Kanunu" (YD, C. XXIX, S.3, s. 268).
17) BALO, Y. Solmaz: "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulanması" (AD. 2002, S.12, s. 38-39); AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 423.
18) BALO, s. 39.

tehdit oluşturmaz; dolayısıyla bu Kanunun uygulanmasını gerektirmez[19].

B. KİŞİ BAKIMINDAN

1. Şiddet Uygulayan Taraf Bakımından

a. Genel Olarak

4320 sayılı Kanunun 5636 sayılı Kanunla değişik 1. maddesinde kanunda düzenlenen tedbirlerin kusurlu eş veya diğer aile bireyi hakkında uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Kanunun değişiklikten önceki metninde tedbirlerin yalnızca kusurlu eş hakkında uygulanacağı belirtilmiş, diğer aile bireyleri ifadesi kullanılmamıştı[20]. Kanundaki bu düzenlemenin lâfzından hareketle, aile içi şiddetin eşler dışındaki bir kişi tarafından gerçekleştirilmesi hâlinde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı sonucuna varılıyordu. Kanunda "kusurlu eş" ifadesi kullanıldığı için, 4320 sayılı Kanunun uygulanabilmesi için, mutlaka bir evlilik birliğinin varlığı aranmakta, çocuklardan birinin diğer çocuklara veya ana babasına[21] şiddet uygulaması durumunda veya kayınvalide-kayınpeder gibi sıhrî hısımların şiddet uygulaması durumunda ya da evlilik birliğinin kadının ölümüyle sona erdiği hâllerde, babanın çocuklara şiddet uygulaması durumunda, bu kanun hükümlerinin uygulanamayacağı sonucu ortaya çıkmakta idi.

Bu durum doktrinde haklı olarak eleştirilmiş; varılan bu sonucun gerek Kanunda yer alan diğer düzenlemelerle gerekse Kanunun gerekçesindeki ifadelerle çeliştiği[22]; bu kanun kapsamın-

19) AYAN (Evlilik Birliği),s. 309.

20) 4320 sayılı Kanunun aile içi şiddet uygulayan eş dışında, aynı şiddeti uygulayan çocuk veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri için herhangi bir tedbir uygulanmasına imkân vermemesi nedeniyle açılan iptal davasında Anayasa Mahkemesi, "….Aile birliğinin korunması ve devamı yönünden eşlerle diğer aile bireylerinin görev ve sorumlulukları aynı olmadığından, bunlar arasında eşitlik karşılaştırılması yapılamaz. – Kaldı ki, yasakoyucu diğer aile bireylerinin şiddet eylemlerine karşı aileyi koruyucu kimi önlemleri her zaman alabilir.." gerekçesiyle söz konusu hükmü Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı bulmayarak iptal talebini reddetmiştir. Bkz. Anayasa Mahkemesi, 12.11.2002 tarihli ve 1999/35 E., 2002/104 K. sayılı karar (RG. 29.3.2003, 25063).

21) 4320 sayılı Kanunun 1. maddesindeki koruma tedbirinin kusurlu eşe yönelik olduğu, ergin çocuğun annesine karşı işlediği şiddet ve tehdit eyleminin, bu Kanun kapsamında olmayıp, bağımsız suç oluşturması sebebiyle, istemin reddine ilişkin olarak bkz. İzmir 11. Aile Mahkemesi, 29.05.2006 tarihli 2006/22 D.İş sayılı karar (Karar kartonundan alınmıştır.)

22) Zira, Kanunun genel gerekçesinde "Aile İçi Şiddet" "…aile içinde, bir bireyin diğer

da şiddet uygulayan kişinin yalnızca kusurlu eş olduğu kabul edilirse hükümde geçen "aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri" ifadesinin anlamını yitireceği ifade edilmiş[23]; bu kanun çerçevesinde şiddet uygulayan kişinin belirlenmesinde mağdur kavramından hareketle geniş bir yorum yapılması ve "kusurlu eş" ifadesinin, "kusurlu aile bireyi" olarak anlaşılması gerektiği ileri sürülmüştü.

Ancak, kanaatimizce bu şekilde genişletici bir yorum yapılması hâlinde de sorun tam olarak çözülmemekteydi. Çünkü, 4320 sayılı Kanuna muhalefet suçunun faili, kanunun açık hükmü gereğince kusurlu eş olarak belirlenmişti. Bu suç failin sıfatı bakımından "mahsus suç" niteliğinde[24] olduğundan, 4320 sayılı Kanundaki önlemlerin, kusurlu eş dışında şiddet uygulayan diğer aile bireyleri hakkında alınabileceği kabul edilse bile, bu kişiler hakkında cezaî yaptırım uygulanamayacağından, bu kabulün pratik bir sonucu olmayacaktı[25].

Kanunun 1. maddesindeki bu çelişkiyi dikkate alan kanun koyucu, 5636 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile, "kusurlu eş" ifadesini "kusurlu eş veya diğer aile bireyi" olarak değiştirmiştir.

4320 sayılı Kanuna yapılan bu ekleme ile kanundaki ifade, kanunun amacı doğrultusunda düzeltilmiştir. Bu değişiklikten sonra, 4320 sayılı Kanundaki tedbirler, kusurlu eşin yanı sıra şiddet uygulayan diğer aile bireyleri hakkında da uygulanabilecektir.

Boşanan eşler, 5636 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle de Kanun kapsamına alınmamıştır. 5636 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce, evliliğin boşanma, iptal gibi bir sebeple sona ermesi hâlinde, boşanan eşlerin şiddet içeren davranışlarının,

---

bir bireye yönelik fiziki, sözel ve duygusal kötü davranışı" şeklinde tanımlanmıştır. Gerekçedeki bu tanım ile aile içi şiddet hareketinin faili ve mağduru açısından bir sınırlama getirilmemiştir, bkz. AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 424-425. Ayrıca, 4320 sayılı Kanunun değişiklikten önceki 1. maddesinde, bu kanunun "eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kalması" hâlinde uygulanacağı hükme bağlanmıştı.

23) ÖZTÜRK, s. 265; AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 424-425.

24) HACIOĞLU, s. 40.

25) Aynı yönde AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 442.

26) BALO, s. 39; AYAN (Evlilik Birliği), s. 310.

Kanun kapsamına girmemesi doktrinde eleştirilmekte ve boşanma sonrasında, özellikle kocanın kadına ve çocuklara yönelik rahatsız edici davranışlarının çok sık karşılaşılan hâllerden olduğu gerekçesiyle, bu durumun da kanun kapsamına alınmasının yerinde olacağı ileri sürülmekte idi[26]. 4320 sayılı Kanunun 5636 sayılı Kanunla değiştirilen 1. maddesine göre: "Türk Medenî Kanununda öngörülen tedbirlerden ayrı olarak, eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin veya mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını, kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi üzerine Aile Mahkemesi Hâkimi, meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak, re'sen aşağıda sayılan tedbirlerden bir ya da birkaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başka tedbirlere de hükmedebilir."

Görüldüğü gibi, Kanuna eklenen yeni ifade ile, evlilik birliğinin devamı sürecindeki üç farklı ihtimal düzenlenmiştir. Çünkü, "Mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan kişiler" de, aralarındaki evlilik birliği sona ermediği için, eş statüsündedirler. Bu durumda, Kanunun gerekçesinde yer alan "…boşanma veya ayrılık nedeniyle ayrı konutlarda bulunan bireyler …de aile içi şiddete maruz kalabildiklerinden, aile içi şiddet mağduru kapsamının, gerçeklere uygun olarak düzeltilmesi gerekmiştir."[27] şeklindeki ifadenin, boşanma davası devam ederken ortaya çıkan şiddet olarak anlaşılması gerekir.

b. Kanunun Serbest Birleşmelerden Doğan Çocuklar Hakkında Uygulanması

Doktrinde savunulan bir görüşe göre[28] evlendirmeye yetkili memur önünde yapılmayan ve bu nedenle "evlilik" niteliğinde ol-

27) "…..şiddet olgusunu geniş yorumlayarak, aile içi şiddeti sadece eşler arası şiddet olarak algılamamak gereği ortaya çıkmıştır. Ayrıca, aynı çatı altında yaşamayan; boşanma veya ayrılık nedeniyle ayrı konutlarda bulunan bireyler ve evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireyleri ve çocuklar da aile içi şiddete maruz kalabildiklerinden, aile içi şiddet mağduru kapsamının gerçeklere uygun olarak düzeltilmesi gerekmiştir." Bkz. 5636 Sayılı Kanunun Genel Gerekçesi.

28) AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 426 Ancak, yazar kanunun "kusurlu aile bireyi" hakkında

mayan birleşmelerdeki çocuklar da kanunun korumasından yararlandırılmalıdır.

Bu konuda öncelikle belirlenmesi gereken husus, serbest birleşmedeki tarafların 4320 sayılı Kanun kapsamında korunamayacağıdır[29]. 4320 sayılı Kanunun amacı, aile içi şiddeti önlemektir. Bu kanun anlamında aile ise "en geniş anlamda aile"dir[30]. Medenî Kanunumuzun 367. maddesinde, "ev düzeni" başlığı altında düzenlenen en geniş anlamda aile, bir ev başkanının otoritesine bağlı olarak, aynı çatı altında yaşayan kişilerin oluşturduğu bir birlik olarak hukukî bir kavramdır. Oysa serbest birleşmeler, hukukî bir kavram olmaktan öte yalnızca toplumsal açıdan önem taşıyan sosyolojik bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Serbest birleşmelerdeki tarafların da bu Kanun kapsamında korunacağının kabul edilmesi, hukuk düzenince tanınmayan ve taraflarına hiçbir hak bahşetmeyen bu ilişkinin, 4320 sayılı Kanun aracılığıyla dolaylı olarak hukukça tanınması gibi istenmeyen bir sonucu ortaya çıkaracaktır[31].

Değişiklikten önceki dönemde, kanundaki önlemlerin açıkça

---

uygulanmasına ilişkin yorumun, Kanunun cezaî yaptırımı açısından mümkün olamayacağını da ifade etmektedir, bkz. (Aile İçi Şiddet), s. 442; 4320 sayılı Kanunun serbest birleşmenin taraflarına uygulanamayacağı, ancak birlikte yaşayan kişiler arasında nikah olmasa bile, aynı çatı altında yaşayan aile bireylerinin kanundaki korumadan yararlandırılacağı yönünde bkz. ÖZTÜRK, s. 265-266; Türk Hukuk Sisteminde resmi evlilik esas alındığından, serbest birleşmelerde resmi nikâhlı olmayan eş veya babasına soybağı ile bağlanmamış çocuğa karşı şiddet uygulanması durumunda, bu kanunun uygulanamayacağı yönünde bkz. RUHİ, Ahmet Cemal: "Ailenin Korunmasına Dair Kanun Çerçevesinde Eş ve Çocukların Aile İçi Şiddete Karşı Korunması" (AÜHFD 2004, C.VIII, S. 1-2, s. 531-532).

29) 4320 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına ilişkin Kanun'un görüşmeleri sırasında, Kanundaki "aile" ifadesinin çıkarılmasına, böylece aralarında resmi aile ilişkisi olmamakla birlikte aynı çatı altında yaşayan kişilerin ve çocukların da korunabileceğine ilişkin önerge reddedilmiştir.

30) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. maddesinin birinci fıkrası anlamında aile, geniş anlaşılmaktadır. Buna göre aile, ana-baba ve meşru veya gayrimeşru olan çocukları ile olan ilişkileri içermektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, evli olmayan anne ile çocuğu arasındaki ilişkiyi de 8/I anlamında aile yaşamı olarak kabul etmiş, 8/I'in koruma alanına "doğal aile"nin girdiği sonucuna varmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, "de facto" sıkı kişisel ilişkileri olan kişilerin de bu maddeden yararlanabileceğini ifade etmekteyse de, bu karardan, evliliğe dayanmayan aile yaşamının genel olarak hukukî açıdan evliliğe dayanan aile yaşamıyla eş tutulması gerektiği gibi bir sonuç çıkarılamaz. Bkz. TEZCAN, Durmuş/ ERDEM, Mustafa Ruhan/ SANCAKDAR, Oğuz: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Işığında Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu, Ankara 2004, s. 389.

31) Aksi yönde bkz. KARINCA, Eray:"Ailenin Korunmasına Dair Kanunda 5636 Sayılı

"kusurlu eş" hakkında uygulanacağı düzenlendiğinden, serbest birleşmelerden doğan çocukların, bu kanun kapsamında korunması kanaatimizce mümkün değildi. Zira, ortada bir evlilik birliği olmadığından kusurlu eşten de söz edilemezdi.

4320 sayılı Kanunda 5636 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten sonra, serbest birleşmelerden doğan ve aralarında baba ile soybağı kurulmuş olan çocuklar da bu kanun kapsamında koruma altına alınmıştır. Kanaatimizce, 4320 sayılı Kanunda 5636 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten sonra, serbest birleşmelerden doğmuş fakat baba ile soybağı kurulmamış olan ve bu kanunun 1. maddesi anlamında "aynı çatı altında yaşan" çocuklar da "çocuğun korunması ilkesi"nden hareketle, bu Kanun kapsamında korunmalıdır.

Serbest birleşmelerden doğmuş ve baba ile arasında soybağı kurulmuş olan veya olmayan bütün çocukların bu Kanun kapsamında aile içi şiddete karşı korunmasından, serbest birleşmelerin hukuken dolaylı olarak korunduğu sonucu da çıkartılmamalıdır. Çünkü burada önemli olan husus, çocuğun şiddete karşı korunmasıdır.

c. 4320 sayılı Kanun Çerçevesinde Önlem Kararı Alınabilmesi İçin Eşin Kusurlu Olmasının Gerekmemesi

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen tedbirlerin, kusurlu eş veya aile bireyi hakkında uygulanacağı ifade edilmiştir. Doktrinde de bu düzenlemeden hareketle, ayırt etme gücüne sahip olmayan eşin, diğer eşe veya çocuklara şiddet uygulaması hâlinde, bu kanun hükümlerinin uygulanamayacağı ileri sürülmektedir[32]. Ancak, kanaatimizce, bu Kanun kapsamında verilecek kararlar, tedbir niteliğinde olduğundan, bu kararların alınması için kusur aranmamalıdır. Buradaki "kusurlu eş" ifa-

Kanunla Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi" (Terazi Hukuk Dergisi, C.II, S. 11, s. 116, s.120). Yazar, 5636 sayılı Kanunla yapılan değişiklikte, evlilik dışı birleşmelerdeki şiddet mağdurunun, koruma kapsamında açıkça gösterilmeyişini eleştirmekte, aileyi resmi evlilikle sınırlayarak şiddeti önlemeye kalkmanın yetersiz olduğunu; sorunun, kadını ya da her hangi bir birliktelikte bu ilişki nedeniyle ezilen tarafı şiddetten korumak olarak anlaşılması gerektiğini ileri sürmektedir. Yazara göre, her ne kadar resmi nikâhlı olmayan birliktelikler, açıkça Kanunun kapsamına alınmamış olsa da, aile içi şiddetin hukuksal birlikteliklerden öte sosyolojik bir olgu olarak değerlendirilmesi halinde, amaçsal yorum yoluyla, evlilik dışı birlikteliklerdeki mağdurların da korunma kapsamına alınmasının olanaklı olduğu görüşündedir.

32) GÜVEN, s. 20; AYAN (Evlilik Birliği), s. 308.

desi, cezaî yaptırım açısından önem taşımaktadır. Üstelik, 5636 sayılı Kanunla değiştirilen 4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendinde, şiddet uygulayan eşin veya diğer aile bireyinin "Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması" da önlem olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin ayırt etme gücünü ortadan kaldıran psikolojik rahatsızlıkları da kapsadığında şüphe yoktur. Bu durumda, şiddet uygulayan kişi, bu şiddeti uyguladığı zaman ayırt etme gücüne sahip olmasa bile, şiddete maruz kalan diğer eş veya aile bireyi 4320 sayılı Kanun kapsamında koruma talep edebilmelidir. Zira, Kanundaki tedbirlerin esas amacı, şiddet uygulayan eşi cezalandırmak değil, aile içi şiddeti önlemektir. Böylece, şiddet uygulayan kişi, bu eylemi gerçekleştirdiği sırada ayırt etme gücüne sahip olmadığı için kusurlu olmasa bile, mahkemece 4320 sayılı Kanun kapsamında gereken önlemlere hükmedilecek; şiddet uygulayan kişi, mahkemenin kararına aykırı davranırsa, kendisi hakkında cezaî yaptırımın uygulanabilip uygulanamayacağı konusunda kusuru araştırılacaktır. Böyle bir durumda, şiddet uygulayan kişinin kusuru yoksa, onun hakkında yaptırım uygulanamayacağı için, alınan önlemin etkisiz kalacağı düşünülebilir. Ancak bu sonuç, yalnızca sürekli biçimde ayırt etme gücünden yoksun olan kişiler için doğrudur. Bazı hastalıklarda ise, ayırt etme gücü geçici bir süre için kaybedilmekte, bu durum geçtikten sonra, kişi tekrar normal hâline dönmektedir. Bu hâlde, şiddet uygulayan eş, ilâçlarını almayı veya tedavi görmeyi reddediyorsa ve içinde bulunduğu durumdan yararlanarak şiddet uyguluyorsa, yapılan bu davranışın 4320 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmemesinin amaca uygun olmayacağı kanaatindeyiz. Bu sebeple, bu Kanunun 2. maddesinin uygulanması açısından kusurun aranacağı an, şiddetin uygulandığı an değil, mahkemenin verdiği önlem kararına aykırı davranışta bulunulduğu andır. Örneğin, mahkeme önlemlerden biri olarak, bir sağlık kuruluşuna muayene ve tedavi için başvurulmasına karar vermişse ve şiddet uygulayan kişi buna uygun davranmazsa, hakkında 4320 sayılı Kanunun 2. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince hapis cezası uygulanabilmelidir.

Ayrıca, bu Kanun çerçevesinde "başvurunun hemen ardından tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan"[33] ka-

33) 4320 sayılı Kanunun 1. madde gerekçesi.

rar verilebileceği için, hakkında tedbir kararı verilen eşin kusuru hakkında da kesin bir inceleme yapılamayacaktır. Bu sebeple, 4320 sayılı Kanuna göre verilen kararın, eşler arasında çıkan diğer uyuşmazlıklarda, şiddet uygulayan eşin kusurlu olduğu yönünde bir karine oluşturmaması gerektiği kanaatindeyiz.

2. Şiddete Maruz Kalan Taraf Bakımından

4320 sayılı Kanunun 1. maddesine göre, bu Kanun, eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kalması hâlinde uygulama alanı bulur. Kanunun 1. maddesinde, eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kalmasından söz edildiği hâlde, madde gerekçesinde "eşlerden biri" ifadesi yerine, "kadın" sözcüğü kullanılmıştır. Bu kanunun temel amacı, aile içi şiddete maruz kalan kadınları ve çocukları korumaktır. Zira, gerekçede de belirtildiği gibi, yapılan araştırmalar, aile içi şiddet olaylarına daha çok ana ve çocukların maruz kaldığını göstermektedir. Ancak, doktrinde haklı olarak ifade edildiği gibi, kanunların gerekçeleri, yalnızca kanunun açıklanması konusunda yol gösterici olup, kanun metnini daraltamaz. Bu sebeple, aile içi şiddete maruz kalan koca da, 4320 sayılı Kanunun tanıdığı korumadan yararlandırılmalıdır[34]. Uygulamada da, erkek eş lehine tedbir kararı verildiği görülmektedir.

Eşlerden birinin diğer eşe veya çocuklara şiddet uygulaması durumunda, bu Kanunun uygulanabilmesi için, aynı çatı altında yaşama koşulu aranmamaktadır. Örneğin, ayrılık kararı veya açılmış bir boşanma davası sebebiyle eşler ayrı yaşamakta olsalar bile, bu Kanun hükümlerinden yararlanabileceklerdir.

Eş ve çocuklar dışındaki aile bireylerinden birinin, bu Kanun ile getirilen korumadan yararlanabilmesi için, şiddet uygulayan eş veya aile bireyi ile aynı çatı altında yaşaması gerekmektedir. Aynı çatı altında birlikte yaşama, niteliği gereği süreklilik taşımalıdır[35]. Kanunun amacının, aile içi şiddeti önlemek olduğu dikkate alındığında, bu koşulun aranması yerindedir. Zira, şiddet uygulayan kişi ile sürekli olarak birlikte yaşamayan kişilerin, gele-

34) BALO, s. 27; ÖZTÜRK, s. 265.
35) PEKER, s. 650.

cekte şiddete maruz kalma ihtimalleri zaten yoktur.

Evlât edinilen çocuklar ve eşlerin önceki evliliklerinden olan çocuklar da, bu Kanunun uygulanmasında çocuk olarak değerlendirilmelidir[36].

III. BAŞVURU

4320 sayılı Kanun gereğince, şiddet uygulayan eş hakkında tedbir kararı alınabilmesi için, şiddete maruz kalan aile bireyi tarafından bir başvuru yapılması veya şiddet olayının, mahkemeye, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından bildirilmesi zorunludur. Aile Mahkemesi hâkimi, aile içi şiddet olayını herhangi bir şekilde öğrenerek, şiddet uygulayan eş hakkında re'sen tedbir kararı alamaz[37].

4320 sayılı Kanunun uygulanabilmesi için, bildirimde bulunma yetki ve görevinin Cumhuriyet Başsavcılığına verilmesi oldukça yerindedir. Çünkü, toplumumuzda genellikle şiddete maruz kalan kişi, bu durumu açıklamaktan çekinmekte, sessiz kalmayı tercih etmekte ve şiddet olayları çok ender olarak mahkeme önüne gelmektedir[38]. Bu sebeple, aile içi şiddet olaylarını bildirme yetki ve görevinin Cumhuriyet Başsavcılığına verilmesi ve hâkimin talep olmasa bile koruma önlemlerini alabilmesi yönündeki düzenleme ile, aile içi şiddetle mücadelede önemli bir adım atılmış olmaktadır[39].

4320 sayılı Kanunun etkili bir şekilde uygulanabilmesi için, özellikle kolluk kuvvetlerinin, şiddet davranışından herhangi bir yolla haberdar olmaları hâlinde, mağdurun şikâyetini beklemeksizin, derhâl gerekli delilleri toplayarak, durumu Cumhuriyet

---

36) AYAN (Evlilik Birliği), s. 312-313; AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 427.

37) BALO, s. 24; Uygulamada, mağdur eşin vazgeçmesi hâlinde red kararı verilmektedir. Bkz. ÖZTÜRK, s. 265; Oysa 4320 sayılı Kanun çerçevesinde koruma önlemi alınabilmesi, talebe değil, bildirim şartına bağlı olduğu için, mağdurun vazgeçtiğini beyan etmesinin sonuca etkili olmaması ve mahkemenin gerekli gördüğü önlemlere karar verebilmesi gerekir. Bkz. AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 436; RUHİ (S. 535-536), ortada bir dava bulunmayıp bir tedbir kararı söz konusu olduğundan vazgeçme nedeniyle tedbir kararı verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiği görüşündedir.

38) Bu durumun sebebi olarak; kadının şiddet uygulayan eşiyle yaşamına devam etmek zorunda olması; aile içi şiddetin ailenin özel alanını ilgilendirdiğine inanılması; kadının çevresinden destek görememesi; kadının güvenliğine dair taşıdığı endişeler ve kadının hukuk sistemine olan güvensizliği gösterilmektedir. Bkz. BATUK/POLAT, s. 2759.

39) ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 848; .

Başsavcılığına bildirmeleri ve Başsavcılığın da, durumu Aile Mahkemesine intikal ettirmesi gerekmektedir[40].

5636 sayılı Kanunla değiştirilen 4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin son fıkrasına göre: "Bu Kanun kapsamındaki başvurular ve verilen kararın infazı için yapılan icraî işlemler harca tâbi değildir"[41]. Değişiklikten önce, yalnızca bu kanun kapsamında yapılan başvuruların harca tâbi olmayacağı düzenlenmekteydi. Bu durumda, örneğin koruma önlemi kapsamında hükmedilen nafakanın icrası için harç ödenmesi gerekmekteydi. Ancak, 5636 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten sonra, başvurunun yanı sıra, 4320 sayılı Kanuna göre verilen kararların infazı için yapılan işlemler de harçtan muaf tutulmuştur. Bu düzenleme ile, aile içi şiddetle mücadele konusunda bir adım daha atılmış olmaktadır.

IV. 4320 SAYILI KANUN KAPSAMINDA VERİLEN KARARLARIN NİTELİĞİ VE YARGILAMA USULÜ

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin gerekçesine göre, "Aile

---

40) BALO, s. 24; AYAN (Evlilik Birliği), s. 313-314; Uygulamada bu konuyla ilgili olarak şikâyet konusu yapılan en önemli husus, kolluk kuvvetlerinin kendilerine başvuru yapan mağdura karşı olumsuz davranışları olmuştur. Bkz. MOROĞLU, NAZAN: "Kadına Yönelik Şiddet ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun" (www.istanbulbarosu,org.tr). Kanunun etkili bir şekilde uygulanmasını engelleyen bu olumsuz davranışları sona erdirebilmek için genelgeler çıkarılmaktadır, TC. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 01.01.2006 tarihli genelgesinde "….1-Ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve eşler arasındaki eşitliğe dayandığına ilişkin Anayasa ve Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri de göz önünde bulundurularak, Ailenin Korunmasına Dair Kanun kapsamında, Cumhuriyet savcıları tarafından aile içi şiddete maruz kalındığının öğrenilmesi hâlinde, bu konuda herhangi bir şikâyet de gerekmediğinden derhal soruşturmaya geçilmesi, ayrıca koruma kararı alınması için ivedilikle aile mahkemesi hâkimine bildirimde bulunulması, 2-Mahkeme tarafından tedbirleri içeren koruma kararının verilmesi durumunda, kararın kanunun amacına uygun olarak infazının sağlanabilmesi için kolluk birimleriyle sıkı işbirliği kurulması, 3-Mahkemece verilen koruma kararına uymayanlar hakkında kanunî işlemlerin yerine getirilmesi, Konularında gereken dikkat ve özenin gösterilmesi" gerektiği belirtilmiştir (www.mevzuat.adalet.gov.tr). İç İşleri Bakanlığı tarafından çıkarılan genelgelerde de, aile içi şiddet nedeniyle kolluk kuvvetlerine başvuruda bulunulması durumunda yasalar çerçevesinde gerekli tüm işlemlerin yapılması, bu hususta mağdurların mağduriyetlerinin devamına veya artmasına sebebiyet verecek inisiyatif kullanılmaması gerektiği belirtilmiştir. Bkz. 25.7.2000 tarih ve 169 sayılı Genelge.

41) Adli tıp raporu dışındaki başvuru yolları harca tâbi değildir. Bkz. İzmir Barosu Aile İçi Şiddete Karşı Çalışma Grubu Broşürü; AYAN (Evlilik Birliği),s. 315; Esasen, 4320 sayılı Kanun kapsamında verilen önlem kararlarının icrası için icra dairesine başvurulmasına gerek yoktur; ancak tedbir nafakasının kusurlu eş tarafından ödenmemesi hâlinde veya eşlerden birinin evden uzaklaştırılması durumunda, çocukların taraflardan birine verilmesi gereken hâllerde, cebrî icra yoluna başvurmak gerekecektir. Bkz. RUHİ, s. 549 vd.

Mahkemesi kadının tekrar şiddete uğrama ihtimalini göz önüne alarak başvurunun hemen ardından tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan bu kararı verebilecektir. Mahkeme kararında, 6 ayı geçmemek üzere tedbirin uygulanma süresi belirtilecek ve tedbire aykırı davranışta bulunulması halinde kusurlu eşin tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkum edileceği ihtar olunacaktır."

Yargıtay'ın yerleşmiş içtihadında da[42], bu kararın kusurlu eşin

42) 2. Hukuk Dairesinin 16.1.2003 tarihli ve E. 2002/14276, K. 2003/344 sayılı kararından: "Mahkemelerden verilen nihaî kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilir. " (HUMK. md. 427). Şu halde incelenen kararın niteliği ortaya konularak, öncelikle kararın temyizinin kabil olup olmadığının çözümlenmesi gerekmektedir.
4320 sayılı kanun ile aileyi koruyucu tedbirlerin Sulh Hukuk Hâkimi (hâlen Aile Mahkemesi Hâkimi) tarafından resen alınması hükme bağlanmıştır. Bu kanunun amacı, aile içi şiddeti durdurma, özellikle kadını ve çocukları koruma olduğu, sevk gerekçesinde açıklanmıştır. Hattâ "Sulh Hukuk Mahkemesi (hâlen Aile Mahkemesi) mağdurların tekrar şiddete uğrama ihtimalini göz önüne alarak başvurusunun hemen ardından tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan, bu kararı verebilecektir. Şiddete uğrayanların, mahkemede şiddete uğrama ihtimallerini kanıtlama yükümlülüğü de bulunmamaktadır. Mahkeme kararında, 6 ayı geçmemek üzere, tedbirin uygulama süresi belirtilecek ve tedbire aykırı davranışta bulunulması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkum edileceği kusurlu eşe (hâlen "şiddet uygulayan eş veya diğer aile bireyine") ihtar olacaktır" açıklamaları yapılmıştır.
Görüldüğü üzere, bu karar, kusurlu eşin saldırılarına son verilmesinin kendisine ihtarından ibaret kısa süreli bir tedbir niteliğindedir. Bu açıklamalar, kararın nihaî nitelikte olmadığını, sürekli sonuç doğurmayacağını göstermektedir.
Öte yandan, Kanunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonunda müzakeresi sırasında 1/2. maddeye "Bu karara karşı, tefhim veya tebliğinden itibaren üç gün içinde aynı yer Asliye Hukuk Mahkemesine itiraz edebilir. Asliye Hukuk Mahkemesi itirazı üç gün içinde sonuçlandırır. Bu karar kesindir. İtirazlar verilen tedbir kararının uygulanmasını tehir etmez" biçimindeki eklemeye, genel kurul müzakerelerinde karşı çıkılmış ve bu ekleme, kanun metninden çıkarılmıştır. Bu konunun müzakereleri sırasında konuşmacılar, kanunun öngördüğü kararın tedbir niteliğinde olduğunu, hemen uygulanarak aile içi şiddetin bıçakla keser gibi kesilmesi ve ortadan kaldırılması gereğine işaretle, "onun için Sulh Hukuk Mahkemesi kararı kesin olmalıdır." demişlerdir. Bu görüşlere cevap veren ilgili Bakan "Adalet Komisyonunda yapılan değişiklik ve ilâvelerin taslaktan çıkarılmasını talep ediyoruz; Çünkü bunlar, taslakta yer aldığı müddetçe, kanunun ruhuna aykırı olacaktır.... Kusurlu eşin genel hükme göre itiraz hakkı vardır; yani Sulh Hukuk Mahkemesine itiraz edilebilir. Asliye Hukuk Mahkemesine itiraz hakkı sağlamak, kusurlu eşe, ek bir itiraz hakkı sağlamak anlamını taşımakta, zaten şiddet mağduru olan kadın ve çocukların, bu süre zarfında daha çok mağdur olmalarına sebep olmaktadır." demiştir. Bu açıklamalardan sonra tasarıya Adalet Komisyonunda yapılan itiraza ilişkin eklemeler çıkarılmış; kanun bu hâli ile kesinleşmiştir. Şu hâlde, 4320 sayılı Kanun uyarınca oluşturulan kararlar, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 105, 106, 107, ve 108. maddelerinde belirlenen prosedür uyarınca ittihaz olunan ve bu kanunun 109. maddesi uyarınca 10 gün içinde dava açılması şartıyla değil, hâkimin tayin ettiği süre ile geçerli ve temyiz incelenmesine tâbi bulunmayan geçici tedbir niteliğinde kabul etmek, kanunun tedvin amacına uygun düşecektir.Temyiz isteğinin, bu sebeplerle reddi gerekmiştir." (www.ka-

saldırılarına son verilmesinin kendisine ihtarından ibaret kısa süreli bir tedbir niteliğinde olduğu, nihaî nitelikte olmadığı ve sürekli sonuç doğurmayacağı, bu sebeple, bu kararların temyiz incelemesine tâbi olmayan geçici tedbir niteliğinde kabul edilmesinin, kanunun tedvin amacına uygun olacağı ifade edilmiştir.

4320 sayılı Kanunda yer alan koruma önlemlerinin bu özellikleri dikkate alındığında, bu önlemlerin ihtiyatî tedbire benzeyen geçici hukukî koruma niteliğinde olduğunu kabul etmek gerekir[43]. Bu sebeple, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ihtiyatî tedbire ilişkin hükümleri, niteliğine uygun düştüğü ölçüde, 4320 sayılı Kanuna göre alınan koruma önlemleri için de uygulanacaktır[44].

Bu durumda, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 105. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, hâkimin acele veya davacının hakkının derhâl korunmasının zorunlu olduğu hâllerde her iki tarafı davet etmeksizin de ihtiyatî tedbire karar verebileceğine ilişkin hüküm, 4320 sayılı Kanuna göre yapılacak yargılamada da uygulanır.

Bu Kanun kapsamında verilen karar, ihtiyatî tedbire benzer

---

zanci.com.tr); aynı yönde bkz. 2. HD, 12.7.2004 tarihli ve E. 2004/ 8367, K. 2004/9372 sayılı karar (www. kazanci.com.tr); Yargılama, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 105 vd. hükümlerine göre yürütülür ve acele hâllerde HUMK.m.105/II gereğince kusurlu eş veya aile içi şiddete maruz kalan kişi davet edilmeden, evrak üzerinde karar verilebilir. Bkz. 2. HD, 26.4.1999 tarihli ve E. 1998/4506, K. 1999/40-2 sayılı karar (BALO, s. 24'den naklen);

43) Geçici hukukî koruma kavramı, ihtiyatî tedbiri de kapsayan daha genel ve bir üst kavramdır. Geçici hukukî koruma; ihtiyatî tedbir, ihtiyatî haciz, delil tespiti ve özel Kanunlarında düzenlenen ve ihtiyatî tedbirden daha geniş kapsamlı olan geçici hukukî korumalar olarak dört grupta incelenebilir, bkz. PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ ÖZEKES, Muhammet: Medenî Usul Hukuku, 5. B, Ankara 2006, s. 616; ÖZEKES, Muhammet/ERİŞİR, Evrim: "Konusu Para Alacağı Olan Geçici Hukukî Korumaların Karşılaştırılması Ve Değerlendirilmesi" (LEGAL Medenî Usul Ve İcra İflas Hukuku Dergisi, s. 1237); İhtiyatî tedbirler de amaçları bakımından teminat amaçlı, eda amaçlı ve düzenleme amaçlı olabilir, bkz. YILMAZ, Ejder: Geçici Hukukî Himaye Tedbirleri, C.I, Ankara 2001, s. 170-171; PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s. 619; 4320 sayılı Kanun ile getirilen önlemler, genel nitelikleri itibarıyla eda amaçlı tedbirlere benzemektedir. Eda amaçlı tedbirlerde, ihtilâf konusu hak, geçici olarak ifa edilmektedir. Davalının hem bir edimi yerine getirmesini hem de bir davranıştan kaçınmasını konu edinen ihtiyatî tedbir kararı, hukukî niteliği itibariyle eda tedbiridir, bkz. ÖZEKES/ERİŞİR, s. 1242-1243, 1247.

44) Buna karşılık Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ihtiyatî tedbir kararının verildiği tarihten itibaren 10 gün içinde dava açılmasına ilişkin 109. maddesi ve ihtiyatî tedbir isteyen taraftan teminat istenmesine ilişkin 110. maddesi, 4320 sayılı Kanunun niteliğine uygun olmadığı için uygulanamaz. Bkz. AYAN (Evlilik Birliği), s. 316-317.

nitelikte geçici hukukî koruma önlemi olduğu için, hâkim önlem kararı verirken şiddet olayının varlığı konusunda tam ispat aramayacak, yaklaşık ispatla yetinecektir[45].

4320 sayılı Kanunun amacı, aile içi şiddeti önlemek ve mağdur olan aile bireyini korumak olduğundan, kanun kapsamındaki önlemlerin vakit geçirmeksizin alınması gerektiği, herkesçe kabul edilmektedir. Bu sebeple, hâkim acele ve aile içi şiddete maruz kalan kişinin derhâl korunması gereken hâllerde duruşma yapmadan, dosya üzerinden karar verebilecektir[46]. Ancak, bu noktada üzerinde durulması gereken husus şudur: Kanundaki önlemlerin vakit geçirmeksizin alınması gerektiğinden hareketle, hâkim her hâlde duruşma yapmaksızın dosya üzerinden mi karar vermelidir; yoksa acele hâller dışında, hâkimin duruşma yapması ve delil toplaması mümkün müdür?

Kanunun 1. maddesinin gerekçesinde, hâkimin kadının tekrar şiddete uğrama ihtimalini göz önüne alarak, başvurunun hemen ardından tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan bu kararı verebileceği ifade edilmiştir. Gerekçedeki ifadeden, hâkime bu konuda bir zorunluluk yüklenmediği anlaşılmaktadır. Önlem kararı verilebilmesi için, en azından yaklaşık ispat ölçüsü aranması gerektiği de dikkate alındığında, hâkimin her durumda mutlaka dosya üzerinden karar vermek zorunda olmadığı sonucuna varılmaktadır.

Kanaatimizce, bu konuda önlem kararlarının niteliğinden hareketle, kararın derhâl veya gerekli deliller toplandıktan sonra verilmesi konusunda bir ayırım yapmak mümkündür. Şöyle ki, kanunda yer alan önlemlerden kusurlu eşin veya aile bireyinin "Diğer eşe veya çocuklara veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda

45) İhtiyati tedbir kararlarında, yaklaşık ispata ulaşılabilmesi için talepte bulunanın, tedbir talebini haklı kılacak ispat faaliyetinde bulunması, bunun için deliller göstermesi gerekmektedir. Bu husus, hâkimde tedbir talebinin haklı olduğu konusunda kanaat oluşması için zorunludur. Bkz. KURU, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.IV, 6. B, İstanbul 2001 s. 4326-4327; PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s. 622; YILMAZ, s. 895.

46) MOROĞLU, Kanun yürürlüğe girdikten sonra, mahkemenin âcilen karar vermeyerek duruşma günü belirlemesinin, uygulamada bir aksaklık olarak ortaya çıktığını; bu durumda şiddete uğrayanın mahkemeye başvurmasının da yeni bir şiddet sebebi olabileceğini ileri sürmektedir. Bkz.(www.istanbulbarosu.org.tr); Zorunluluk olmadıkça, sağlık raporu gibi kararı geciktirebilecek deliller istenmemesi gerekir. Bkz. BALO, s. 24-25.

bulunmaması veya diğer aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi konusunda uyarılması gibi, uyarı temeline dayanan önlemlerde duruşma yapmaksızın karar verilmesi, hem Kanunun amacına uygun olur; hem de şiddet uyguladığı iddia edilen eş aleyhine zararlı bir sonuç doğurmaz. Ancak, diğer eşin evden uzaklaştırılması yönünde karar verirken, bu konuda gerekliyse duruşma yapılması ve delil toplama yoluna gidilmesi isabetli olur. Çünkü, şiddet uyguladığı iddia edilen aile bireyi hakkında hiçbir inceleme yapmadan, yalnızca talep üzerine uzaklaştırma kararı verilmesi, o taraf açısından oldukça ağır sonuçlar doğurucu niteliktedir. Zira, karşı tarafın, mağdur olan tarafa şiddet uygulamaması ihtimalinin varlığı dikkate alındığında, bu yönde verilen bir önlem kararı, şiddet uyguladığı iddia edilen aile bireyinin haklarının ihlâli anlamına gelmektedir.

Aynı durum, tedbir nafakasına hükmedilmesi durumunda da söz konusu olmaktadır. Şiddete uğrayan mağdurun beyanı ile yetinilerek tedbir nafakasına hükmedilmesi, Kanunun amacını aşan istenmeyen sonuçların ortaya çıkmasına sebep olabilir. Zira, tedbir nafakasına ilişkin mahkeme kararına uyulmamasının yaptırımı hapis cezasıdır. Hâkim, yalnızca beyana itibar ederek tedbir nafakasına hükmederse, koruma talebinin kötüye kullanıldığı hâllerde, mahkeme kararıyla karşı tarafın mağdur edilmesi kaçınılmaz olacaktır[47]. Bu sebeple, tedbir nafakasına karar verirken, talepte bulunanın her hangi bir gelirinin veya yeterli bir gelirinin olmadığına ilişkin belgenin aranması ve aleyhine tedbir nafakasına hükmedilecek kişinin gelir durumunu gösterir belgenin getirtilmesi, şiddet uyguladığı iddia edilen eşin haklarının korunması açısından yerinde olur. Aksinin kabulü, ihtiyatî tedbirlerde kabul edilen yaklaşık ispat ölçüsüyle de çelişir.

Kanaatimizce, hâkimin, aynı başvuru için uyarı kararını başvurunun hemen ardından derhâl vermesi; tedbir nafakasına ve-

47) Her ne kadar, karşı tarafın verilen karara itiraz etme hakkı var ve bu itiraz karşı tarafa hukukî dinlenilme hakkı sağlamaktaysa da, kararın doğru bir şekilde verilmesi amacıyla delil toplanması, kanaatimizce daha doğru bir yaklaşım olur; Önlem kararının derhâl alınmasını gerektirecek acele hâller dışında, duruşma günü tayin edilerek ve özellikle davalıya savunma hakkı tanınarak verilen karar, hukukî dinlenilme ve adil yargılanma hakkına daha uygun olacaktır. Bkz. RUHİ, s. 539; 4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin gerekçesinde kullanılan ifadeler, somut olaydaki koşullar gerektiriyorsa karşı tarafın ve tanıkların dinlenmesine ve toplanan delillerin değerlendirilmesinden sonra bir karar verilmesine engel değildir. Bkz. AYAN (Evlilik Birliği),s. 316

ya evden uzaklaştırmaya ise, delillerin toplanmasından, dolayısıyla karşı tarafın veya tanıkların dinlenmesinden sonra karar vermesi uygun olur.

V. YETKİLİ MAHKEME

4320 sayılı Kanun kapsamında alınan koruma önlemleri, niteliği itibariyle Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'ndaki ihtiyatî tedbirlere benzeyen geçici hukukî koruma önlemi niteliğinde olduğundan, tıpkı ihtiyatî tedbirde olduğu gibi, yetki yönünden bir kısıtlama yapılmamalı ve en az masrafla en çabuk şekilde alınabileceği her Aile Mahkemesi, koruma kararı vermeye yetkili sayılmalıdır[48]. Bu sonuç, aynı zamanda, aile konutu niteliğinde olmayan yazlık ev, yayla evi gibi, belli süreyle kullanılan konutlar için konuttan uzaklaştırma kararı verilebilmesiyle de uyumludur.

Bu konuda, boşanma davası açıldıktan sonra, 4320 sayılı Kanun çerçevesinde koruma önleminin hangi mahkemeden isteneceği sorusu akla gelebilir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 104. maddesinin ikinci fıkrasında, dava açılmasından sonra ihtiyatî tedbire, davaya bakan mahkeme tarafından karar verileceği hükme bağlanmıştır. İhtiyatî tedbire ilişkin bu düzenlemenin, boşanma davası açılması durumunda, 4320 sayılı Kanun kapsamında alınan önlemler için uygulanması gerektiği düşünülebilir. Uygulamada da mahkemeler, boşanma davası açıldıktan sonraki önlemlerin, boşanma davasına bakan mahkemeden istenebileceği gerekçesiyle, önlem kararı vermemektedir.

Kanaatimizce, bu konuda 4320 sayılı Kanunun aile içi şiddeti önleme amacına uygun olarak, önlem kararlarının niteliğine göre bir ayırım yapılmalı; aile içi şiddetin derhâl önlenmesi gereken hâllerde, koruma kararının en çabuk ve en az masrafla alınabileceği yer mahkemesinin; tedbir nafakası gibi, derhâl alınması gerekli olmayan önlemlerde, boşanma davasına bakan yer mahkemesinin yetkili olduğu kabul edilmelidir. Örneğin, boşanma davası devam ederken, eşlerden biri ailesinin yanına gitmiş

48) Karş. ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 852; AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 437; bkz. ve karş. RUHİ, s. 532; PEKER, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunundaki genel kural gereğince, kusurlu eşin ikametgâhı mahkemesinin yetkili olduğunu ileri sürmektedir. Bkz. s. 651; GÜVEN, yetkili mahkemenin, genel usul hükümleri uyarınca, İsviçre hukukunda da olduğu gibi, tedbir talebinde bulunan eşin oturduğu yer mahkemesi olması gerektiğini ileri sürmektedir, Bkz. GÜVEN, s. 18-19.

ve diğer eş de, ona bulunduğu bu yerde şiddet içeren davranışlarda bulunmuşsa, buradaki mahkemenin de, 4320 sayılı Kanun kapsamında, koruma kararı almaya yetkili olduğu kabul edilmelidir. Aksi takdirde, Kanunun amacından uzaklaşılmış olur.

VI. KORUMA KARARINA KARŞI BAŞVURULACAK YASAL YOLLAR

Aile Mahkemesinin verdiği koruma kararına karşı, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 107 ve 108. maddelerine göre itiraz edilebilir[49]. Kendisi dinlenmeden aleyhinde ihtiyatî tedbir kararı verilen taraf, bu karara itiraz edebilir (HUMK.m.107/I, c.1). Buna karşılık, tedbir kararı verilirken dinlenen taraf, itiraz imkanından yararlanamaz[50].

Bu çerçevede, aleyhinde koruma kararı verilen eş, karar verilmeden önce mahkemeye çağrılmışsa o sırada, mahkemeye çağrılmadan karar verilmişse, karardan sonra, kararı veren mahkemeye itiraz edebilecektir. Yargıtay'ın kararları da bu yöndedir[51].

4320 sayılı Kanuna göre verilen koruma kararlarının temyiz edilip edilemeyeceği konusunda da farklı görüşler mevcuttur. Bir görüş, bu kararların temyiz edilebilmesi gerektiğini savunmaktayken[52]; diğer bir görüş, bu kararların temyiz edilemeyeceği yönündedir[53]. Yargıtay'ın yerleşik içtihadında[54], bu kanun kapsamında verilen kararların, kısa süreli tedbir niteliğinde oldukları ve nihaî karar niteliğinde olmadığı için temyiz edilemeyecekleri kabul edilmektedir.

---

49) İhtiyatî tedbir kararlarına karşı itiraz yolunun tanınmış olmasının temel sebebi, hukukî dinlenilme hakkının en azından sonradan sağlanmasıdır. Bkz. ÖZEKES/ERİŞİR, s. 1258; İtiraz hakkında, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 108. maddesinin ikinci fıkrasındaki 10 günlük süre kıyas yoluyla uygulanabilir. Bkz.KARINCA, s. 119.

50) KURU, 4349; YILMAZ, s. 969-970; PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s. 625.

51) "…..4320 sayılı Kanun uyarınca oluşturulan kararları, HUMK'un 105,106,107 ve 108. maddelerinde belirtilen prosedür uyarınca ittihaz olunan….ve hakimin tayin ettiği süre ile geçerli ve temyiz incelenmesine tabi bulunmayan geçici tedbir niteliğinde kabul etmek, Kanunun tedvin amacına uygun düşecektir." Bkz. 2. HD, 26.4.1999 tarihli ve E. 1998/4506, K. 1999/ 40-2 sayılı kararı (BALO, s. 26).

52) DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ'e göre hâkimin alacağı önlemlerin ağırlığı ve süresinin uzunluğu ve tedbir nafakasına hükmedebilme yetkisi, 4320 sayılı Kanun kapsamında alınabilecek önlemleri, Medeni Kanunun 195 ve devamındaki tedbirlerle eşit bir konuma yükseltmektedir, bu sebeple bu tedbir kararlarının temyiz edilebilmesi gerekir, s. 297;

VII. KANUNDA DÜZENLENEN ÖNLEMLER

A. GENEL OLARAK

4320 sayılı Kanunda yer alan önlemler, kusurlu eşin söz konusu davranışı yapmaması konusunda uyarılması esasına dayanır. Yapılacak uyarının türü, somut olayın koşullarına göre değişecektir. Bu sebeple, 4320 sayılı Kanunda, bu Kanun kapsamında alınacak önlemler konusunda, hâkime geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. Zira, Kanunun 1. maddesinin birinci fıkrasına göre: "Aile Mahkemesi Hâkimi meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak re'sen aşağıda sayılan tedbirlerden, bir ya da bir kaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başkaca tedbirlere de hükmedebilir." Bu nedenle hâkimin, somut olaydaki koşulları dikkate alarak, 4320 sayılı Kanunda düzenlenenlere benzer bir önleme karar vermesi de mümkündür. Bu kapsamda olmak üzere hâkim, Medenî Kanunda düzenlenen önlemlere de yer verebilir[55].

Kanunun 1. maddesinin ikinci fıkrasına göre, bu Kanun kapsamında alınan koruma önlemlerinin süresi altı ayı geçemez. Bu düzenlemeden de anlaşıldığı gibi, hâkimin duruma göre, altı aydan daha kısa bir süre için koruma önlemine karar vermesi mümkündür. Bu süre, kararın kusurlu eşe tebliğ veya tefhim edildiği tarihten itibaren başlamalıdır[56].

PEKER, s. 653; AYAN, evden uzaklaştırma ve nafaka kararlarının temyiz edilebileceğine ilişkin bir hükmün Kanuna eklenmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Bkz. (Aile İçi Şiddet), s. 441, dp.96; ÖZEKES/ERİŞİR, geçici hukukî koruma kararlarının ara kararına değil daha çok nihaî kararlara benzemesi nedeniyle, ihtiyatî tedbirler için kanun yoluna başvurulabileceğini ileri sürmektedir, s. 1258 vd.

53) BALO, s. 26; ÖZTÜRK, s. 264; RUHİ, s. 545-546.

54) "….bu karar kusurlu eşin saldırılarına son verilmesinin kendisine ihtarından ibaret kısa süreli bir tedbir niteliğindedir. Bu açıklamalar kararın nihai nitelikte olmadığını sürekli sonuç doğurmayacağını göstermektedir.

…..Şu halde 4320 sayılı kanun uyarınca oluşturulan kararları,…temyiz incelenmesine tabi bulunmayan geçici tedbir niteliğinde kabul etmek, kanunun tedvin amacına uygun düşecektir…." Bkz. 2. HD, 13.6.2002 tarihli ve E. 2002/6474, K. 2002/7945 sayılı karar (www.kazanci.com.tr); aynı yönde: 2. HD, 16..1.2003 tarihli ve E. 2002/14276, K. 2003/344 sayılı karar (www.kazanci.com.tr).

55) AYAN (Evlilik Birliği),s. 322; Ancak, Medenî Kanun kapsamında evlilik birliğini koruyucu önlemlerin alınabilmesi için, eşlerden birinin talebinin gerektiği hususu göz önünde tutulmalıdır. Bkz. aşa. VII.B.3.

56) AYAN (Evlilik Birliği),s. 322; AYAN (Aile İçi Şiddet) s. 430.

B. 4320 SAYILI KANUNDA DÜZENLENEN KORUMA ÖNLEMLERİ

1. Kusurlu Eşin veya Diğer Aile Bireyinin Uyarılması Şeklindeki Koruma Önlemleri

a) Şiddet ve Korkuya Yönelik Söz Ve Davranışlarda Bulunmaması Konusunda Uyarılması

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, hâkimin koruma önlemi olarak "Kusurlu eşin veya diğer aile bireyinin "Aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunmaması" konusunda uyarıda bulunabileceği düzenlenmiştir. Eşini ve çocuklarını döven veya çocuklarına cinsel tacizde bulunan ya da eşine ve çocuklarına hakaret eden kişinin bu davranışları yapmaması konusunda uyarılması, bu bent kapsamındadır[57].

4320 sayılı Kanun kapsamında yapılan her başvuruda bu uyarının yapılması, işin niteliğinden kaynaklanmaktadır. Hâkim, şiddet uygulayan eşi sadece uyarmakla yetinebileceği gibi, bu uyarının yanında kanunda öngörülen diğer önlemleri de alabilir[58].

b) Aile Bireylerinin Oturmakta Olduğu Eve veya İşyerlerine Yaklaşmaması Konusunda Uyarılması

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca hâkimin alabileceği bir önlem de, "Kusurlu eşin veya diğer aile bireyinin müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer aile bireylerine tahsisi ile bu bireylerin birlikte ya da ayrı oturmakta olduğu eve veya işyerlerine yaklaşmaması" konusunda uyarılmasıdır.

Bu önleme karar verirken, hâkimin oldukça dikkatli bir inceleme yapması gerekir. Çünkü, kusurlu eşin ortak konuttan uzaklaştırılması, evlilik birliğinin tekrar düzeltilemeyecek şekilde sarsılmasına neden olabilir[59]. Ayrıca, bu Kanuna göre alınan kararların temyizi mümkün olmadığından, hâkimin bu önlemin alınmasındaki yarar ile kusurlu eşin uğrayacağı zarar arasındaki

57) ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 848; ZEVKLİLER/HAVUTÇU, s. 253; GÜVEN, s. 22; AYAN, Aile İçi Şiddet, s. 430.
58) AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 431.
59) AYAN (Aile İçi Şiddet),s. 432.

dengeyi iyi tespit etmesi ve aile içi şiddetin varlığı ve bu önlemin gerekliliği konusunda yeterli kanaate sahip olmadıkça, bu önleme başvurmaması gerekir[60].

Kanunda, kusurlu eşin, diğer eş ve çocukların oturmakta oldukları eve veya işyerlerine yaklaşmaması öngörülmüştür. Kanunda "yaklaşmaması" sözcüğü kullanılarak, eve veya işyerine girilmesi dışında, bu mekânların yakınlarına giderek, kişide psikolojik baskı oluşturulması da, aynı bendin kapsamına almıştır. Bu sebeple, evin veya işyerinin kapısına kadar gitme dışında, anılan yerlere diğer eşi veya çocukları rahatsız edecek derecede yaklaşma da, mahkeme kararının ihlâli anlamına gelir ve cezaî yaptırımla karşılaşır[61].

Bu önlemin uygulanmasında, konutun mülkiyetinin kime ait olduğu önemli değildir. Aynı şekilde, konutun bir kira sözleşmesine dayanılarak kullanıldığı hâllerde, sözleşme tarafının kusurlu eş olması da, bu önlemin uygulanmasını engellemez. Ayrıca, ortak konutun aile konutu niteliğinde olması da gerekmez. Aile bireylerinin, belli bir amaçla ve belli bir süre için ortaklaşa kullandıkları konut için de, bu önlemin uygulanması mümkündür. Örneğin, aile içi şiddet olayı, ailenin tatilini geçirdiği bir yazlık evde veya bağ evinde gerçekleşmişse ve aile bireyleri bir süre daha orada kalmayı plânlıyorlarsa, koruma kararı, aile konutu olmayan bu konut için de verilebilir[62]. Çünkü eşler aile konutunda değilken, aile konutunun davacı eşe tahsis edilmesinin ve diğer eşin aile konutuna yaklaştırılmamasının, aile içi şiddeti önleme konusunda hiçbir yararı olmayacaktır.

Koruma önlemi olarak, kusurlu eşin, diğer eşin ve çocukların işyerlerine yaklaşmamasına karar verilmesi de yerinde bir düzenlemedir. Kanunda, hâkimin uygun göreceği benzer tedbirlere de hükmedebileceği düzenlendiğinden, hâkim, kusurlu eşin, çocukların okullarına yaklaşmaması yönünde de karar verebilir.

---

60) Evden uzaklaştırmaya ilişkin tedbir kararının, en son uygulanacak bir tedbir olduğu ve bu konuda iddia dışında somut bir delil bulunmadığından talebin reddine ilişkin olarak bkz. İzmir 11. Aile Mahkemesi, 24.4.2006 tarihli ve 2006/19 D.İş sayılı karar (Karar kartonundan alınmıştır.)

61) Yaklaşma kavramı, her somut olayda ayrı ayrı incelenmesi gerekir. Bkz. AYAN (Evlilik Birliği),s. 327.

62) ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 849; ZEVKLİLER/HAVUTÇU, s. 251; AYAN (Evlilik Birliği),s. 325-326.

Zira, kusurlu eşin diğer eşi ve çocukları, ortak konut dışında işyerinde veya okulda rahatsız etmesi de mümkündür.

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendine 5636 sayılı Kanunun 1. maddesiyle, "…ya da ayrı oturmakta olduğu eve…yaklaşmaması" konusunda uyarılması eklenmiştir. Bu ekleme, birinci fıkraya ayrı yaşayan eşlere ilişkin yapılan eklemeye paralel olarak yapılmıştır. Ancak daha önce[63] de ifade ettiğimiz gibi, Kanunun eşler ve çocuklar hakkında uygulanabilmesi için, bu kişilerin aynı çatı altında yaşaması zorunlu değildir.

c) Aile Bireylerinin Eşyalarına Zarar Vermemesi Konusunda Uyarılması

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde öngörülen diğer önlem, kusurlu eşin aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi konusunda uyarılmasıdır. Aile bireylerinin eşyaları dışında, ailenin ortak kullanımına özgülenmiş eşyalar da koruma önleminin kapsamındadır. Bu eşyanın mülkiyetinin kusurlu eşe ait olması, bu anlamda önem taşımaz[64].

Bu kanun kapsamında korunan eşya taşınır veya taşınmaz olabileceği gibi, eşyanın maddî değerinin az veya çok olması da, Kanunun uygulanması açısından önemli değildir[65].

d) Aile Bireylerini İletişim Araçlarıyla Rahatsız Etmemesi Konusunda Uyarılması

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde öngörülen bu önleme, daha çok kusurlu eşin ortak konuttan uzaklaştırılması durumunda karar verilir[66]. Ancak, 4320 sayılı Kanun, ayrı yaşayan eşler bakımından da uygulanabileceği için, iletişim araçlarıyla rahatsız etmeme şeklindeki uyarı, bu hâlde de uygulanabilir.

Hâkimin yapacağı uyarı, telefon, faks, mektup, e-mail, radyo, televizyon, video bandı gibi bütün görsel ve işitsel iletişim araçlarını kapsar[67].

Hâkimin bu yönde yaptığı uyarıya rağmen, kusurlu eşin eşiy-

63) Bkz. yuk. III,B,2.
64) GÜVEN, s. 23; AYAN (Evlilik Birliği),s. 327; karş. HACIOĞLU, s. 43.
65) AYAN (Evlilik Birliği), s. 327; bkz. ve karş HACIOĞLU, s. 43.
66) ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 850.
67) ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 850; RUHİ, s. 541; HACIOĞLU, s. 43.

le veya çocuklarıyla kuracağı her iletişim, örneğin yapacağı her telefon görüşmesi mahkeme kararına aykırılık teşkil etmez. Çünkü, Kanunda iletişim araçlarıyla ***rahatsız etmekten*** söz edilmektedir. Mahkeme kararı ile yasaklanan, kusurlu eşin, iletişim araçlarını kullanarak, aile bireylerinin huzurunu bozacak ve bu kişilerde üzüntü, korku ve endişeye sebep olacak davranışlarıdır. Örneğin, kusurlu eşin, ailesini ilgilendiren bir konuda konuşmak için eşini veya çocuğunu araması, uyarıya aykırı bir davranış sayılmaz[68]. Ayrıca, eşler arasında evlilik birliği hâlen devam ettiği için, eşlerin birbirlerine karşı bilgi verme yükümlülüğü de mevcuttur.

e) Varsa Silâh ve Benzeri Araçlarını Genel Kolluk Kuvvetlerine Teslim Etmesi Konusunda Uyarılması

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde öngörülen bu önlem, aile içi şiddetin, silâh ve benzeri araçlarla gerçekleştirildiği durumlarda söz konusu olur[69].

Somut olayın niteliği gereğince, kusurlu eşten silâhını teslim etmesi beklenemeyecek ise, hâkim, başka bir önleme başvurmalıdır. Örneğin, kusurlu eş polis veya asker ise ve aile bireylerine silâhını kullanarak şiddet uyguluyorsa, silâhın teslim edilmesini istemek, kusurlu eşin işini olumsuz yönde etkileyeceğinden, uygun bir önlem olmayacaktır. Böyle bir durumda hâkim, kusurlu eşin ortak konuttan uzaklaştırılmasına karar verebilir[70].

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Kanunda öngörülen koruma önlemlerine en fazla altı ay için başvurulabileceğinden, sîlâh tesliminde de, kusurlu eşin altı ay boyunca silâhsız kalması söz konusu olacaktır. Ancak, bu önlem, diğer önlemlerden farklı bir özellik taşımaktadır. Şöyle ki: silâhın teslimi, sürekli bir davranışı gerektirmeyen tek (âni) bir davranışla gerçekleştirileceği ve maddî fiil niteliğinde olduğu için, altı aylık süre içinde herhangi bir an, silâhın teslim edilmesi uyarıya uy-

---

68) AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 433.

69) AYAN (Evlilik Birliği), s. 329; HACIOĞLU'na göre (s.44), taşınması ve bulundurulması suç oluşturmamakla birlikte, bir saldırı ve savunmada kullanılabilen her türlü kesici, delici ve bereleyici âletin teslim edilmemesinin, 4320 sayılı Kanundaki bu tedbire aykırı bir hareket olarak kabul edilmesi, yeni bir "sırf şüphe suçu" ihdası anlamına gelir. Bu durum ise "suçta ve cezada kanunilik ilkesi" ve "kusursuz suç ve ceza olmaz" ilkesinin ihlâli niteliğindedir.

70) AYAN (Evlilik Birliği), s. 329.

gun davranıldığı anlamına gelmez. Bu sebeple hâkim, kusurlu eşin silâhı teslim etmesi için uygun bir süre belirlemelidir. Hâkim tarafından belirlenen bu süre içinde silâhın teslim edilmemesi de, uyarıya aykırı davranıldığı biçiminde değerlendirilmelidir[71].

5636 sayılı Kanunla, 4320 sayılı Kanundaki "zabıta" ifadesi, "genel kolluk kuvvetleri" olarak değiştirilmiştir.

f) Alkollü veya Uyuşturucu Herhangi Bir Madde Kullanmış Olarak Şiddet Mağdurunun Yaşamakta Olduğu Konuta veya İşyerine Gelmemesi veya Bu Yerlerde Bu Maddeleri Kullanmaması Konusunda Uyarılması

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde öngörülen bir diğer önlem, şiddet uygulayan kişinin, alkollü veya uyuşturucu bir madde kullanmış olarak mağdurun yaşadığı konuta veya işyerine gelmemesi veya bu yerlerde bu maddeleri kullanmaması konusunda uyarılmasıdır.

Hâkimin yapacağı uyarıdan sonra, kusurlu eşin veya diğer aile bireyinin, bir kez de olsa, bu şekilde söz konusu yerlere gelmesi veya bu yerlerde bu maddeleri kullanması, uyarının ihlâli niteliğinde olup, bu davranışların birkaç kez tekrarlanması gerekmez. Uyarının ihlâl edildiğinin kabulü için, kusurlu eşin, bu hâlde ortak konuta gelerek şiddet uygulaması da gerekmez[72].

5636 sayılı Kanunla, şiddet uygulayan kişinin bu şekilde mağdurun yaşadığı konuta gelmemesi yanında, işyerine gitmemesi konusunda uyarılması da düzenlenmiştir. Bu kanun kapsamında hâkim, uygun göreceği tüm benzer önlemlere karar verebileceği için, Kanunda bu yönde bir ekleme olmasaydı da, hâkim bu konuda karar verebilirdi.

g) Bir sağlık Kuruluşuna Muayene veya Tedavi İçin Başvurması

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde öngörülen diğer bir önlem, aile içi şiddet uygulayan kişinin, bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurmasıdır. Bu, 4320 sayılı Kanuna, 5636 sayılı Kanunun 1. maddesiyle eklenmiş olan yeni bir önlemdir. Kanaatimizce, böyle bir değişiklik yapılmamış olsaydı bile, hâkim, gerekli gördüğü durumlarda, bu

71) Bkz. ve karş. AYAN (Evlilik Birliği), s. 329-330.
72) AYAN (Evlilik Birliği), s. 330.

yönde bir önlemin uygulanmasına karar verebilirdi[73].

Bu önlemin uygulanmasına örnek olarak, psikolojik rahatsızlığı olan veya alkol bağımlısı olan kişilerin tedavisine karar verilmesi gösterilebilir.

2. Nafakaya Hükmedilmesi

5636 sayılı Kanunla değiştirilen 4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, "Eğer şiddeti uygulayan eş veya diğer aile bireyi aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise hâkim bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini göz önünde bulundurarak daha önce Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir."

Kanunun değişiklikten önceki düzenlemesi, "Hâkim, bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini göz önünde bulundurarak tedbir nafakasına hükmeder." şeklinde idi.

Tedbir nafakasına ilişkin fıkrada yapılan bu düzenleme ile, hâkimin hangi şartlar altında nafakaya hükmedeceği somutlaştırılmıştır. Önceki düzenlemeden farklı olarak, tedbir nafakasına hükmedilebilmesi için şiddet uygulayan kişinin aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan veya katkıda bulunan kişi olması koşulu getirilmiştir. Ayrıca, bu fıkra uyarınca nafakaya karar verilebilmesinin olumsuz koşulu, daha önce Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olmasıdır. Böylece, şiddet uygulayan kişi aleyhine birden çok nafaka kararı alınması engellenmek istenmiştir.

Önceki düzenlemede yer alan "hükmeder." şeklindeki kesin ifade, "hükmedebilir." olarak ifade edilmiş; böylece hâkime nafakaya karar verme konusunda bir takdir yetkisi tanınmıştır[74].

---

73) Aynı yönde bkz. KARINCA, s. 117; KARINCA (s. 117-118), hâkimin bu önleme karar vermesi halinde, giderleri kimin karşılayacağı ve sağlık kuruluşuna başvurma ve tedavinin sürdürülmesi konusunda ciddî sıkıntılar yaşanabileceğini haklı olarak ifade etmektedir.

74) Kanundaki eski ifade şekli sebebiyle söz konusu hükmün, kamu düzenine ilişkin emredici bir nitelik taşıdığı görüşü ileri sürülmüştür. Bkz. AYAN (Aile İçi Şiddet),s. 432; Kanaatimizce, önceki düzenlemede de nafakaya hükmedilebilmesi için belirleyici unsur, mağdurun tedbir nafakasına ihtiyacı olup olmadığı idi. Bu sebeple, mağdurun yaşam düzeyi dikkate alındığında, mağdur nafaka istemese veya talebinden vazgeçse bile, hâkimde nafakaya hükmedilmesi gerektiği yönünde kanaat oluşuyorsa, hâkim re'sen nafakaya hükmedecekti. Ancak, hükmün emredici niteliğinden hareketle, her durumda hâkimin nafakaya hükmetmesi gerektiği sonucuna varılması mümkün görünmemekteydi.

Doktrinde haklı olarak, hâkimin tedbir nafakasına re'sen hükmedeceği ifade edilmektedir[75]. Nasıl ki, bu Kanun kapsamında önlem alınabilmesi için mağdur olan kişinin bizzat başvuru yapması bir koşul olarak aranmıyorsa, tedbir nafakası için de talepte bulunması aranmamalıdır. Bu sebeple hâkim, kendisinde mağdurun nafakaya ihtiyacı olduğuna ilişkin bir kanaat oluşuyorsa, talep olmasa bile nafakaya hükmedebilmelidir. Zira, tedbir nafakasına hükmedilmesi, söz konusu koruma önleminin etkin bir biçimde uygulanabilmesi için zorunlu bir unsurdur. Ancak uygulamada, talep olmadıkça tedbir nafakasına karar verilmediği görülmektedir[76].

Tedbir nafakasına hükmedilmesi, en çok kusurlu eşin ortak konuttan uzaklaştırılmasına karar verilmesi durumunda söz konusu olacaktır. Çünkü, 4320 sayılı Kanunda düzenlenen diğer koruma önlemlerine başvurulması hâlinde tedbir nafakasına hükmedilmesine gerek yoktur. Ancak, kanunda bunu engelleyen bir hüküm de yoktur. Bu sebeple, hâkim bu önlem dışındaki önlemlerle birlikte tedbir nafakasına da hükmedebilir[77].

3. Hâkimin Alabileceği Diğer Önlemler

4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin birinci fıkrasına göre "…Aile Mahkemesi Hâkimi meselenin mahiyetini gözönünde bulundurarak re'sen aşağıda sayılan tedbirlerden, bir ya da bir kaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başkaca tedbirlere de hükmedebilir."

Hâkim, Kanunun kendisine tanıdığı takdir yetkisine dayanarak, 4320 sayılı Kanunda düzenlenen önlemlerden başka önlemlere de karar verebilir. Bu kapsamda hâkimin, Medenî Kanunda düzenlenen evlilik birliğini ve çocukları koruyucu önlemlere de hükmetmesi mümkündür[78]. Kanaatimizce, hâkimin Medenî Kanunda yer alan evlilik birliğini koruyucu önlemleri uygulayabilmesi için, eşlerden birinin talebi gerekir. Zira, Medenî Kanunda yer alan evlilik birliğini koruyucu önlemler, ancak eşlerin

75) AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 432.
76) Bu yönde bkz. İzmir 13. Aile Mahkemesinin 2007/11 sayılı D.İş sayılı kararı (Karar kartonundan alınmıştır.); İzmir 11. Aile Mahkemesinin 13.12.2005 tarihli ve 2005/5 D.İş sayılı kararı (Karar kartonundan alınmıştır.)
77) AYAN (Evlilik Birliği), s.331; karş. GÜVEN, s. 24.
78) GÜVEN, s. 24-25.

talebi üzerine işlerlik kazanabilir. 4320 Sayılı Kanunun uygulanması açısından, bu duruma istisna getirmenin haklı bir gerekçesi yoktur.

Hâkimin, Kanunda düzenlenmemiş benzer önlemlere hükmetmesi de mümkündür. Örneğin, kusurlu eşin, içkili gelerek kadına ve çocuklara şiddet uygulaması durumunda, kusurlu eşin işyerindeki âmirine veya işverenine haber verilmesi 4320 Sayılı Kanunun 1. madde gerekçesinde alınabilecek diğer önlemler arasında sayılmıştır[79].

VIII. 4320 SAYILI KANUN'A GÖRE VERİLEN KARARIN UYGULANMASI

Mahkemenin verdiği kararın yalnızca uyarı niteliğinde olması durumunda, kararın icra dairesi tarafından uygulanması söz konusu olmaz. Ancak, kararda icra edilebilir nitelikte hükümler mevcutsa ve hakkında tedbir kararı verilen kişi bu kararı yerine getirmiyorsa, tedbir kararı isteyen tarafın, kararın infazı için icra dairesine başvurması gerekir. İcra edilebilir nitelikte kararlara örnek olarak, tedbir nafakasına hükmedilmesi, çocukların mağdur eşe teslim edilmesi veya kusurlu eşin ortak konuttan uzaklaştırılması şeklindeki kararlar gösterilmektedir[80].

4320 sayılı Kanun çerçevesinde verilen kararlar, ihtiyatî tedbire benzer nitelikte oldukları için, bu önlem kararları ve bu kararlarla birlikte verilen tedbir nafakası, ilâmsız icra yoluyla yerine getirilir[81]. Ancak, doktrinde, bu Kanun kapsamında hükmedilen tedbir nafakasının ilâmsız icra yolu ile takip edileceği kabul edilirse, kusurlu eşin yapılan takibe itiraz ederek takibi durdurabileceği, bu durumun da aile içi şiddeti önleme amacıyla bağdaşmayacağı, bu sebeple bu Kanun kapsamında verilen nafaka karar-

79) Ancak kanaatimizce, hâkim, 1. madde gerekçesinde belirtilen haber verme önlemine başvururken, bu bildirim sebebiyle, kusurlu eşin işyerinde bazı sorunlar yaşayabileceği ihtimalini de göz önünde tutarak, dikkatli bir inceleme yapmalı ve bu önlemin gerekliliği konusunda yeterli kanaate sahip olmadıkça, bu önleme başvurmamalıdır.

80) RUHİ, s. 549; AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 439.

81) ÖZEKES/ERİŞİR'e göre (s. 1266), diğer geçici hukukî koruma önlemlerinde olduğu gibi, tedbir nafakasında da, mahkeme kararında belirtilen süre içinde nafaka ödenmediği takdirde yeni bir takip başlatılmasına gerek olmaksızın, alacaklının talebi ile kararın derhâl icrası mümkündür. Bu nedenle borçluya ödeme veya icra emri gönderilmeden kararın doğrudan doğruya infazına geçilmesi gerekir.

larının ilâmlı icra yoluyla yerine getirileceğinin kabul edilmesi gerektiği ileri sürülmüştür[82].

4320 sayılı Kanun kapsamında hükmedilen tedbir nafakası ile boşanma davası açılması durumunda hükmedilen tedbir nafakası arasında, nitelik yönünden bir farklılık bulunmamakta ve boşanma davası sırasında hükmedilen tedbir nafakası, ilâmsız icra yolu ile yerine getirilmektedir. Böyle bir durumda, her ne kadar borçlunun itiraz ederek takibi durdurma imkânı olsa da, ortada bir mahkeme kararı bulunduğu için alacaklı tarafından açılan itirazın iptali davasında, bu itiraz icra mahkemesi tarafından reddedilecektir. Açıklanan bu gerekçelerle, boşanma davalarında verilen tedbir nafakasının ilâmsız icra yolu ile tahsilinde uygulamada bir problem yaşanmadığından, kanaatimizce, 4320 sayılı Kanun kapsamında verilen nafaka kararlarının yerine getirilmesinde de ilâmsız icra yolundan ayrılmayı haklı gösterecek bir sebep yoktur.

IX. 4320 SAYILI KANUNDA ÖNGÖRÜLEN CEZAî YAPTIRIMIN DEĞERLENDİRİLMESİ

4320 sayılı Kanunun 2. maddesinde öngörülen cezaî yaptırım ile, birden çok hukukî menfaat korunmaktadır. Bu maddenin dördüncü fıkrası kapsamında korunan hukukî menfaatler, şiddete maruz kalan eş veya çocuklar ile aynı çatı altında yaşayan aile bireylerinin yaşam hakkı, vücut bütünlüğü, haysiyet ve özgürlük gibi kişilik hakları ve malvarlığı haklarıdır[83].

4320 sayılı Kanun gereğince verilen koruma kararına uymayan kusurlu eşin cezalandırılabilmesi için, bu kararın Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda belirtilen usule uygun olarak tebliğ edilmiş ve bu kararda hükmolunan tedbirlere aykırı davranılması hâlinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya hükmedileceği hususunun ihtar edilmiş olması zorunludur[84] (4320 S.K.m. 1/III).

82) AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 440.

83) HACIOĞLU, s. 40.

84) "Tedbir kararının sanığa tebliğ edilip edilmediği ya da sanığın tedbirden haberdar olup olmadığı araştırılıp tespit edilmeden eksik soruşturmaya dayalı olarak karar verilmesi yasaya aykırıdır." Bkz. 7. CD, 25.5.2001 tarihli ve 8757/ 9614 sayılı karar (KARAGÜLMEZ, ALİ/ URAL, SAMİ SEZAİ: Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri, Ankara 2003, s. 157).

4320 sayılı Kanunda öngörülen suç, kasıtlı bir suçtur. Bu sebeple, failin bu suç sebebiyle cezalandırılabilmesi için, hakkında hükmolunan önlemlere aykırılık oluşturan hareketleri bilmesi ve bu hareketleri yapmayı istemesi gerekir[85].

4320 sayılı Kanunun 1. maddesine göre, aile mahkemesi hâkimi, bu maddede sayılan önlemlerden birine veya birkaçına birlikte hükmedebileceği gibi, bunlardan başka uygun göreceği benzer önlemlere de hükmedebilir. Görüldüğü gibi, alınacak önlemler konusunda hâkime geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. Ancak, doktrinde bu durumun, ceza hukukunun önemli ilkelerinden olan "suçta ve cezada kanunilik ilkesi"ni ve bu ilkenin sonucu olan "kıyas yasağı"nı ihlâl ettiği ileri sürülmektedir[86].

4320 Sayılı Kanuna aykırı hareket eden kişinin fiili başka bir suç oluştursa bile, koruma kararına aykırı davranan eş veya diğer aile bireyleri hakkında, ayrıca üç aydan altı aya kadar hapis cezasına hükmolunur (m.2/f.son). Bu düzenlemeden de anlaşılacağı gibi, söz konusu suç, bağımsız suç niteliğinde olup, bu suçun işlenmesi durumunda, suçların içtiması hükümleri uygulanamaz[87].

Bununla birlikte Yargıtay'ın bir kararında[88], 4320 sayılı Kanuna göre hükmedilen tedbir nafakasının, aynı kanunun 1. maddesinde açıklanan aile içi şiddetten mağdur olan aile bireylerini koruyucu yasal tedbirlerden sayılamayacağı gerekçesiyle, 4320 sayılı Kanundaki yaptırımın uygulanamayacağı sonucuna varılmıştır. Bu durumda uygulanacak yaptırım, kanaatimizce 4787 sayılı Kanunun 6. maddesinin son fıkrası gereğince, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 113/A maddesidir[89].

Tedbir nafakası kararına uyulmamasına ilişkin durum dışında, 4320 sayılı Kanuna göre alınan önlemlere aykırı davranılması hâlinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 113/A hükmü

---

85) HACIOĞLU, s. 45.
86) HACIOĞLU, s. 41; BALO, s. 28-29.
87) HACIOĞLU, s.46.
88) 7. CD, 9.7.2003 tarihli ve E. 2002/23300, K. 2003/ 5907 sayılı karar (RUHİ, s. 551, dn.66).
89) Bkz. AYAN, (Aile İçi Şiddet), s. 443; RUHİ, İcra İflas Kanununun 344. maddesinin uygulanacağını ileri sürmektedir. Bkz. s. 551; YILMAZ'a göre ise, İcra İflas Kanununun 344. maddesi, "nafaka ilamı"na uymama durumunda uygulanır, ihtiyatî tedbir olarak verilen nafakalar bakımından HUMK.m.113/A uygulanır. Bkz. s. 535.

uygulanamaz. Çünkü 4320 sayılı Kanunun 2. maddesinin son fıkrası ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 113/A maddesinin uygulama alanları farklıdır. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 113/A maddesi, tedbire aykırı harekette bulunan kişinin fiilinin, Türk Ceza Kanununa göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği hâllerde uygulanabildiği hâlde, 4320 sayılı Kanun, fiil başka bir suç oluştursa bile uygulanabilir[90].

4320 sayılı Kanun ile öngörülen yaptırımın, kanunda açıkça düzenlenmeyen önlemlerin alınması durumunda ceza hukukunun temel ilkelerine aykırılık oluşturması bir tarafa bırakılırsa, mahkeme kararına uyulmamasının yaptırımının hapis cezası olarak belirlenmesi, yerinde bir düzenlemedir. Böylece, koruma kararının etkin bir şekilde uygulanması sağlanmış olacaktır. Aile içi şiddete son verilmesi için, kararların ciddî bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Bu ise, ancak etkili yaptırımlarla sağlanabilir[91].

Cezaî yaptırımın uygulanmasına ilişkin usul de, 4320 sayılı Kanunun 2. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre: "Koruma kararının bir örneği, mahkemece Cumhuriyet Başsavcılığına tevdi olunur. Cumhuriyet Başsavcılığı, koruma kararının uygulanmasını genel kolluk kuvvetleri marifeti ile izler.- Koruma kararına uyulmaması hâlinde genel kolluk kuvvetleri, mağdurların şikâyet dilekçesi vermesine gerek kalmadan re'sen soruşturma yaparak evrakı en kısa zamanda Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirir. - Cumhuriyet Başsavcılığı, koruma kararına uymayan eş veya diğer aile bireyleri hakkında Sulh Ceza Mahkemesinde kamu davası açar.- …."

---

90) AYAN (Aile İçi Şiddet), s. 439, dp. 91; karş. HACIOĞLU (s.46); iki özel kanun arasındaki farka işaret ederek, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunundaki ceza normunun tedbire aykırı harekette bulunan kişinin fiili Türk Ceza Kanununa göre daha ağır bir cezayı gerektirmiyorsa uygulanma imkânı varken, 4320 Sayılı Kanundaki ceza normunun, fiil başka bir suç oluştursa bile uygulanacağı; bu durumda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 113/A maddesindeki, aile hukukuna ait tedbirlere aykırılığa ilişkin hükümlerin 4320 sayılı Kanun hükümleriyle bağdaşmadığından zımnen ilga edilmiş sayılması gerektiği görüşündedir.

91) ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 852; Önlemlerin etkinliğinin sağlanması için, Kanuna "Bu kanun gereğince hükmedilen cezalar paraya çevrilemez ve ertelenemez." şeklinde bir fıkranın eklenmesinin yerinde olacağına ilişkin olarak bkz. AYAN (Evlilik Birliği),s. 321. Mevcut düzenleme karşısında, hürriyeti bağlayıcı cezanın para cezasına çevrilmesinin ve tecilinin mümkün olduğuna ilişkin olarak bkz. PEKER, s. 655, dp.12.

5636 sayılı Kanunla değiştirilen 4320 sayılı Kanunun 2. maddesinde, önceki düzenlemeden farklı olarak, "Bu davanın duruşması yer ve zaman kaydına bakılmaksızın 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre yapılır." ifadesi, madde metninden çıkarılmıştır[92].

5636 sayılı Kanun ile, 4320 sayılı Kanunun 2. maddesine, son fıkra olarak, "Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir." şeklinde bir hüküm eklenmiştir. Her ne kadar, 5636 sayılı Kanunun 2. maddesinin gerekçesinde, bu hükümle uygulamada karşılaşılan aksaklıkların giderilmesinin amaçlandığı ifade edilmişse de, kanaatimizce bu konuda son derece dikkatli olunmalı; Kanunda olmayan bir konu hakkında, yönetmelikle Kanuna aykırı bir düzenleme yapılamayacağı göz önünde tutulmalıdır.

SONUÇ

5636 Sayılı Kanunla değiştirilen 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'a ilişkin değerlendirmelerimiz şu şekilde özetlenebilir:

1. 4320 sayılı Kanundaki önlemlerin kusurlu eş hakkında uygulanacağına ilişkin düzenleme, 5636 sayılı Kanunla değiştirilmiş; böylece 4320 sayılı Kanundaki düzenlemelerin kusurlu eş yanında, kusurlu diğer aile bireyleri hakkında da uygulanmasına imkân tanınmıştır.

Boşanan eşler, 5636 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle Kanun kapsamına alınmamıştır.

2. Serbest birleşmedeki taraflar, 4320 sayılı Kanun kapsamında korunamaz. 4320 sayılı Kanunda 5636 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten sonra, baba ile aralarında soybağı kurulmuş olan veya olmayan bütün çocuklar bu kanun kapsamında koruma altına alınmışlardır.

3. 4320 sayılı Kanunda öngörülen tedbirlerin, kusurlu eş ve-

92) 5636 sayılı Kanunun 2. maddesinin gerekçesinde, "4320 sayılı Ka¬nu¬nun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesindeki 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanununa yapılan atfa; 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 18 inci maddesi ile bu Kanunun yürürlükten kaldırılması sebebiyle, Tasarı metninde yer verilmediği" açıklanmıştır.

ya diğer aile bireyi hakkında uygulanacağı ifade edilmiştir. Ancak, kanaatimizce, bu Kanun kapsamında verilecek kararlar, tedbir niteliğinde olduğu için, bu kararların alınması, aile içi şiddet uygulayan kişinin "kusur"una bağlı tutulmamalıdır. Kusurlu eş veya diğer aile bireyi ifadesi, cezaî yaptırım açısından önem taşımaktadır.

4. 4320 sayılı Kanun çerçevesinde "başvurunun hemen ardından tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan" karar verilebileceği için, hakkında tedbir kararı verilen eşin kusuru hakkında da kesin bir inceleme yapılamayacaktır. Bu sebeple, eşler arasında çıkan diğer uyuşmazlıklarda 4320 sayılı Kanuna göre verilen kararın, şiddet uygulayan eşin kusurlu olduğu yönünde bir karine oluşturmaması gerektiği kanaatindeyiz.

5. 5636 sayılı Kanunla değişytirilen 4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin son fıkrasına göre: "Bu Kanun kapsamındaki başvurular ve verilen kararın infazı için yapılan icraî işlemler harca tâbi değildir". 5636 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önce, yalnızca bu kanun kapsamında yapılan başvuruların harca tâbi olmayacağı düzenlenmekteydi.

6. 4320 sayılı Kanunda yer alan koruma önlemlerinin özellikleri dikkate alındığında, bu önlemlerin ihtiyatî tedbire benzeyen geçici hukukî koruma niteliğinde oldukları kabul edilmelidir. Bu sebeple, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ihtiyatî tedbire ilişkin hükümleri, niteliğine uygun düştüğü ölçüde 4320 sayılı Kanuna göre alınan koruma önlemleri için de uygulanacaktır. Bu kanun kapsamında verilen karar, ihtiyatî tedbire benzer nitelikte bir geçici hukukî koruma önlemi olduğu için, hâkim önlem kararı verirken, şiddet olayının varlığı konusunda tam ispat aramayacak yaklaşık ispatla yetinecektir.

7. 4320 sayılı Kanunun amacı, aile içi şiddeti önlemek ve mağdur olan aile bireyini korumak olduğundan, hâkim acele ve aile içi şiddete maruz kalan kişinin derhâl korunması gereken hâllerde, duruşma yapmadan, dosya üzerinden karar verebilecektir. Ancak, önlem kararı verilebilmesi için, en azından yaklaşık ispat ölçüsü aranması gerektiği de dikkate alındığında, hâkimin, her durumda mutlaka dosya üzerinden karar vermek zorunda olmadığı sonucuna varılmaktadır. Kanaatimizce, bu konuda önlem kararlarının niteliğinden hareketle, kararın derhâl veya

gerekli deliller toplandıktan sonra verilmesi konusunda bir ayırım yapmak mümkündür.

8. 4320 sayılı Kanun kapsamında alınan koruma önlemleri, ihtiyatî tedbirlere benzeyen geçici hukukî koruma önlemi niteliğindedir. Bu sebeple, korumanın talep edileceği mahkeme konusunda da, tıpkı ihtiyatî tedbirde olduğu gibi, yetki yönünden bir kısıtlama yapılmamalı ve koruma kararının, en az masrafla, en çabuk şekilde alınabileceği her Aile Mahkemesi, yetkili sayılmalıdır. Boşanma davasının açıldığı hâllerde, 4320 sayılı Kanunun aile içi şiddeti önleme amacına uygun olarak önlem kararlarının niteliğine göre bir ayırım yapılmalı; aile içi şiddetin derhâl önlenmesi gereken durumlarda, koruma kararının en çabuk ve en az masrafla alınabileceği yer mahkemesinin; tedbir nafakası gibi derhâl alınması gerekli olmayan önlemlerde, boşanma davasına bakan yer mahkemesinin yetkili olduğu kabul edilmelidir.

9. 5636 Sayılı Kanunla değiştirilen 4320 Sayılı Kanunda yeni bir önlem olarak, şiddet uygulayan kusurlu eş veya diğer aile bireyinin bir sağlık kuruluşuna muayene ve tedavi için başvurması düzenlenmiştir.

10. 5636 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten sonra, 4320 sayılı Kanunun 1. maddesinin üçüncü fıkrası, “Eğer şiddeti uygulayan eş veya diğer aile bireyi aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise hâkim, bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini göz önünde bulundurarak, daha önce Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir.” şeklinde değiştirilmiştir. Tedbir nafakasına ilişkin fıkrada yapılan bu değişiklik ile, hâkimin hangi şartlar altında nafakaya hükmedeceği somutlaştırılmıştır. Ayrıca, bu kanun hükümlerine göre nafakaya karar verilebilmesi için, daha önce Türk Medenî kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması da bir olumsuz koşul olarak öngörülmüştür. Böylece, şiddet uygulayan kişi aleyhine birden çok nafaka kararı alınması engellenmek istenmiştir. Önceki düzenlemede yer alan “hükmeder.” şeklindeki kesin ifade, “hükmedebilir.” olarak ifade edilmiş; böylece hâkime nafakaya karar verme konusunda bir takdir yetkisi tanınmıştır. Doktrinde, haklı olarak hâkimin tedbir nafakasına re’sen hükmedeceği ifade edilmektedir. Ancak, uygulama-

da talep olmadıkça tedbir nafakasına karar verilmediği görülmektedir.

11. Yargıtay 7. Ceza Dairesinin bir kararında, 4320 sayılı Kanuna göre hükmedilen tedbir nafakasının, aynı kanunun 1. maddesinde açıklanan aile içi şiddetten mağdur olan aile bireylerini koruyucu yasal tedbirlerden sayılamayacağı gerekçesiyle, 4320 sayılı Kanundaki yaptırımın uygulanamayacağı sonucuna varılmıştır. Bu durumda uygulanacak yaptırım, kanaatimizce 4787 sayılı Kanunun 6. maddesinin son fıkrası gereğince Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 113/A maddesidir.

12. Tedbir nafakası kararına uyulmamasına ilişkin durum dışında, 4320 sayılı Kanuna göre alınan önlemlere aykırı davranılması hâlinde, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 113/A hükmü uygulanamaz.

13. 5636 sayılı Kanunla değiştirilen 4320 sayılı Kanunun 2. maddesinde, önceki düzenlemeden farklı olarak, "Bu davanın duruşması yer ve zaman kaydına bakılmaksızın 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre yapılır." şeklindeki hüküm, madde metninden çıkarılmıştır.

14. 5636 sayılı Kanunla, 4320 sayılı Kanunun 2. maddesine, son fıkra olarak "Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir." şeklinde bir hüküm eklenmiştir. Her ne kadar, 5636 sayılı Kanunun gerekçesinde, bu hükümle uygulamada karşılaşılan aksaklıkların giderilmesinin amaçlandığı ifade edilmişse de, kanaatimizce bu konuda son derece dikkatli olunmalı; Kanunda olmayan bir konu hakkında, yönetmelikle kanuna aykırı bir düzenleme yapılamayacağı göz önünde tutulmalıdır.

KAYNAKÇA

• AKINTÜRK, Turgut: Türk Medenî Kanunu Aile Hukuku, C.II, 10.B, İstanbul 2006.

• AYAN, Serkan: "Hukukî Yönden Aile İçi Şiddet" (Legal Hukuk Dergisi, 2006/2, s. 415-445). (Kısaltma: Aile İçi Şiddet)

• AYAN, Serkan: Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara 2004. (Kısaltma: Evlilik Birliği)

• BALO, Y. Solmaz: "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulanması" (AD. 2002, S.12, s. 23-39).

• BATUK, Hülya İşler/ POLAT, Oğuz: "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddette Sos-

yodemografik Özellikler ve Adli Tıbbi Yaklaşım" (Legal Hukuk Dergisi, 2003/11, s. 2759-2770).

• DURAL, Mustafa/ÖĞÜZ, Tufan/GÜMÜŞ, Alper: Türk Özel Hukuku, C.III, Aile Hukuku, İstanbul 2005.

• GÜVEN, Kudret: "4320 Sayılı "Ailenin Korunmasına Dair Kanun"un Getirdiği Hukukî Tedbirler" (GÜHFD 1998, C.II, S.1-2, Prof. Dr. İhsan Tarakçıoğlu'na Armağan, s. 1-25).

• HACIOĞLU, Burhan Caner: "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'la İhdas Edilen "Ailenin Korunmasına Dair Kanun'a Muhalefet Suçu" Üzerine Bir İnceleme" (AÜEHFD 1999, C.III, S. 1, s. 39-47).

• KARAGÜLMEZ, Ali/ URAL, Sami Sezai: Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri, Ankara 2003.

• KARINCA, Eray: "Ailenin Korunmasına Dair Kanunda 5636 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi" (Terazi Hukuk Dergisi, C.II, S. 11, s.115-121).

• KURU, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.IV, B.6, İstanbul 2001.

• MOROĞLU, Nazan: "Kadına Yönelik Şiddet ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun" (www.istanbulbarosu,org.tr).

• ÖZEKES, Muhammet/ERİŞİR, Evrim: "Konusu Para Alacağı Olan Geçici Hukukî Korumaların Karşılaştırılması Ve Değerlendirilmesi" (LEGAL Medenî Usul Ve İcra İflas Hukuku Dergisi, s. 1235-1274).

• ÖZTAN, Bilge: Aile Hukuku, 5.B, Ankara 2004.

• ÖZTÜRK, Akyüz Fatma: "4320 Sayılı Ailenin Korunması Kanunu" (YD, C. XXIX, S.3, s. 263-268).

• PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ÖZEKES, Muhammet: Medenî Usul Hukuku, 5. B, Ankara 2006.

• PEKER, Ömer Lütfi: "Ailenin Korunmasına Dair Kanuna Göre Verilen İlamların İcrası" (YD. 2000, C. XXVI, S. 4, s. 649-650).

• RUHİ, Ahmet Cemal: "Ailenin Korunmasına Dair Kanun Çerçevesinde Eş ve Çocukların Aile İçi Şiddete Karşı Korunması" (AÜHFD 2004, C.VIII, S. 1-2, s. 529-562).

• TEZCAN, Durmuş/ ERDEM, Mustafa Ruhan/ SANCAKDAR, Oğuz: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Işığında Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu, Ankara 2004.

• YILMAZ, Ejder: Geçici Hukukî Himaye Tedbirleri, C.I, Ankara 2001.

• ZEVKLİLER, Aydın/ HAVUTÇU, Ayşe: Yeni Medenî Kanuna Göre Medenî Hukuk-Temel Bilgiler, Ankara 2003.

• ZEVKLİLER, Aydın/ACABEY, M.Beşir/GÖKYAYLA, K.Emre: Zevkliler Medenî Hukuk, 6. B, Ankara 1999.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ
I. 4320 SAYILI KANUN İLE TÜRK MEDENî KANUNU ARASINDAKİ İLİŞKİ
A. GENEL OLARAK
B. 4320 SAYILI KANUN İLE TÜRK MEDENî KANUNU ARASINDAKİ DÜZENLEME FARKLILIKLARI
II. 4320 SAYILI KANUNUN UYGULAMA ALANI
A. KONU BAKIMINDAN
B. KİŞİ BAKIMINDAN
1. Şiddet Uygulayan Taraf Bakımından
a. Genel Olarak
b. Kanunun Serbest Birleşmelerden Doğan Çocuklar Hakkında Uygulanması
c. 4320 sayılı Kanun Çerçevesinde Önlem Kararı Alınabilmesi İçin Eşin Kusurlu Olmasının Gerekmemesi
2. Şiddete Maruz Kalan Taraf Bakımından
III. BAŞVURU
IV. 4320 SAYILI KANUN KAPSAMINDA VERİLEN KARARLARIN NİTELİĞİ VE YARGILAMA USULÜ
V. YETKİLİ MAHKEME
VI. KORUMA KARARINA KARŞI BAŞVURULACAK YASAL YOLLAR
VII. KANUNDA DÜZENLENEN ÖNLEMLER
A. GENEL OLARAK
B. 4320 SAYILI KANUNDA DÜZENLENEN KORUMA ÖNLEMLERİ
1. Kusurlu Eşin veya Diğer Aile Bireyinin Uyarılması Şeklindeki Koruma Önlemleri
a) Şiddet ve Korkuya Yönelik Söz Ve Davranışlarda Bulunmaması Konusunda Uyarılması
b) Aile Bireylerinin Oturmakta Olduğu Eve veya İşyerlerine Yaklaşmaması Konusunda Uyarılması
c) Aile Bireylerinin Eşyalarına Zarar Vermemesi Konusunda Uyarılması
d) Aile Bireylerini İletişim Araçlarıyla Rahatsız Etmemesi Konusunda Uyarılması

e) Varsa Silâh ve Benzeri Araçlarını Genel Kolluk Kuvvetlerine Teslim Etmesi Konusunda Uyarılması
f) Alkollü veya Uyuşturucu Herhangi Bir Madde Kullanmış Olarak Şiddet Mağdurunun Yaşamakta Olduğu Konuta veya İşyerine Gelmemesi veya Bu Yerlerde Bu Maddeleri Kullanmaması Konusunda Uyarılması
g) Bir sağlık Kuruluşuna Muayene veya Tedavi İçin Başvurması
2. Nafakaya Hükmedilmesi
3. Hâkimin Alabileceği Diğer Önlemler
VIII. 4320 SAYILI KANUN'A GÖRE VERİLEN KARARIN UYGULANMASI
IX. 4320 SAYILI KANUNDA ÖNGÖRÜLEN CEZAî YAPTIRIMIN DEĞERLENDİRİLMESİ
SONUÇ

YARGI KARARLARI
Danıştay Bölümü

Türk Silahlı Kuvvetlerinin Yabancı Ülkeye Gönderilmesine İzin Verme-Vermeme Niteliğindeki TBMM İdari Yargı Denetimine Değil, Anayasa Mahkemesi Denetimine Tabidir

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU

Özet: Terörizme karşı başlatılan sürekli özgürlük harekatı ve devamının icrası kapsamında Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesi, yabancı silahlı kuvvetler unsurlarının Türkiye'de bulunması ve Hükümetçe verilecek izin ve belirlenecek esaslar çerçevesinde bu kuvvetlerin kullanılması için Hükümete izin verilmesi idari yargı denetimine değil. Anayasa Mahkemesi denetimine tabi olduğundan yerel mahkeme kararında usul ve yasaya aykırılık yoktur.

Esas No : 2004/2299
Karar No: : 2007/850

Temyiz İsteminde Bulunan Davacılar: 1-İzmir Barosu Başkanlığı
2-Gürkut Acar

Diğer Davacılar: 1- Ankara Barosu Başkanlığı
2- Sadık Erdoğan
3- İstanbul Barosu Başkanlığı
4- Yücel Sayman
5- Noyan Özkan
6- Antalya Barosu Başkanlığı

Karşı Taraf (Davalı):Başbakanlık-ANKARA

İstemin Özeti: Danıştay Onuncu Dairesinin 31.12.2003 günlü, E:2001/5160, K: 2003/5453 sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması davacılardan, İzmir Barosu ve Gürkut Acar tarafından istenilmektedir.

Savunmanın Özeti: Danıştay Onuncu Dairesince verilen kararın usul ve hukuka uygun bulunduğu ve temyiz dilekçesinde öne sürülen nedenlerin, kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığını belirterek temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi Pınar Kara'nın Düşüncesi: Dava, Türk Silahlı Kuvvetleri Unsurlarının Sürekli Özgürlük Harekatına Katkı ve Destek Amacıyla Görevlendirilmesine İlişkin Esasların Yürürlüğe Konulmasına İlişkin 29.11.2001 günlü, 2001/333-1 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının iptali istemi ile açılmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin; Anayasanın 92. ve 117. maddeleri Uyarınca Hükümete İzin Verilmesine Dair 772 sayılı kararı ile; Anayasanın 92. ve 117. maddeleri uyarınca, gereği, kapsamı, sınırı, zamanı ve süresi Hükümetçe belirlenmek üzere, terörizme karşı başlatılan sürekli özgürlük harekatı ve devamının icrası kapsamında Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesi, yabancı silahlı kuvvetler unsurlarının Türkiye'de bulunması ve Hükümetçe verilecek izin ve belirlenecek esaslar çerçevesinde bu kuvvetlerin kullanılması için Hükümete izin verilmesi kararlaştırılmıştır.

Anılan Meclis kararında da olduğu üzere; amaç ve kapsam belirlemeden ve herhangi bir süreyle kısıtlamadan, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkeye gönderilmesine ve yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulundurulmasına karar verilmesi işinin ve bu konudaki değerlendirmenin hükümete bırakılması, Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olan "izin verme yetkisi"nin hükümete devredilmesi anlamına gelir ki, Anayasa'nın 92. maddesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne verilen bu yetkinin yürütmeye devrinin de Meclis kararı ile yapılamayacağı açıktır.

24.9.1990 günlü, E: 1990/31, K:1990/24 sayılı Anayasa Mahkemesi kararındaki karşı oyda belirtildiği üzere; Meclisin izin verme kararı, tamamlayıcı ve bireysel işlem olmaktan çok ileriye dönük ve kural koyucu özellikte ise; silahlı kuvvet göndermenin kapsam, lüzum ve zamanını değerlendirmeyi bir süre sınırı da getirmeden yürütmeye bırakıyorsa, yetki devri niteliğe dönüşür.

Yukarıda yer verilen Türkiye Büyük Millet Meclisinin 772 sayılı kararına göre; yabancı ülkelere asker gönderilmesi ya da yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulundurulup bulundurulmaması, tamamen Hükümet'in takdirine ve değerlendirilmesine bırakılmıştır. Bu yetkinin kullanılması bir süreyle sınırlı değildir. Hükümet uygun gördüğü kapsamda ve zamanda ilgili ülkeye Türk Silahlı Kuvvetlerinin gönderilmesine ya da yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına "izin" verebilecektir. Böylece, Anayasa'nın 92. maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi kendisine ait olan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yabancı ülkeye gönderilmesinin ya da yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasının gerekip gerekmeyeceğini değerlendirme ve izin verme yetkisini bu kararla, bir süre sınırı da getirmeden Hükümete devretmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yabancı ülkelere gönderilmesi söz konusu olduğunda, bu ülke veya ülkelerin hangileri olduğu, gönderilecek kuvvetin niteliği ve ne kadar süre için gönderildiğinin; yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin verilmesi durumunda da bu kuvvetin niteliği, hangi ülke veya ülkelerden ne kadar süre için gelineceğinin Türkiye Büyük Millet Meclisi kararında belirtilmesi ve kararın bu verilere dayandırılması zorunludur.

Öte yandan, Anayasa'nın 92. maddesinin 2. fıkrası Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde veya ara vermede iken ülkenin ani bir saldırıya uğraması ve bu sebeple silahlı kuvvet kullanılmasına derhal karar verilmesinin kaçınılmaz olması halinde Cumhurbaşkanının silahlı kuvvet kullanılmasına karar verebileceğini hüküm altına almıştır. Bu kararla Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasa'nın "Meclis tatilde veya ara vermede iken" ivedi ve kaçınılmaz durumlar için Cumhurbaşkanına verdiği yetkiyi bu koşulların hiçbiri yokken Hükümete(Bakanla Kuruluna) vermektedir.

Tüm bu açıklamalar dikkate alındığında; 29.11.2001 günlü ve 2001/3331 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının dayanağı Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 772 sayılı kararı Anayasa'ya aykırı olduğu, bu durumda Anayasa aykırı bulunan Meclis kararı dayanak alınarak çıkarılan dava konusu Bakanlar Kurulu Kararının iptali gerektiği görüşüyle, davacıların temyiz istemlerinin kabulü ile, Daire kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Emin Celalettin Özkan'ın Düşüncesi: Danıştay dava dairelerince verilen kararların temyizen incelenerek bozulabilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49.maddesinin birinci fıkrasında belirtilen nedenlerin bulunması gereklidir.

Temyiz dilekçelerinde öne sürülen hususlar söz konusu maddede yazılı nedenlerden hiçbirisine uymadığından, istemlerin reddi ile temyiz edilen Danıştay Onuncu Dairesince verilen kararın onamasının uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca gereği görüşüldü:

Dava; Türk Silahlı Kuvvetleri Unsurlarının Sürekli Özgürlük Harekatına Katkı ve Destek Amacıyla Görevlendirilmesine İlişkin Esasların Yürürlüğe Konulmasına İlişkin 29.11.2001 günlü, 2001/3331 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının iptali istemi ile açılmıştır.

Danıştay Onuncu Dairesinin 31.12.2003 günlü, E: 2001/5160, K:2003/5453 sayılı kararı ile; 10.10.2001 tarihli ve 772 Karar No.lu TBMM kararı ile Amerika Birleşik Devletlerine 11 Eylül tarihinde yöneltilen terörist saldırı üzerine Amerika Birleşik Devletlerinin terörizme karşı başlattığı "Sürekli Özgürlük Harekatı"na katkıda bulunmak amacıyla, Anayasanın 92. ve 227. maddeleri uyarınca gereği, kapsamı, sınırı, zamanı ve süresi Hükümetçe belirlenmek üzere, terörizme karşı başlatılan sürekli özgürlük harekatı ve devamının icrası kapsamında Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesi, yabancı silahlı kuvvetler unsurlarının Türkiye'de bulunması ve Hükümetçe verilecek izin ve belirlenecek esaslar çerçevesinde bu kuvvetlerin kullanılması için Hükümete izin verildiği, davanın açıldığı tarih itibariyle Türk Silahlı Kuvvetlerinin Unsurlarının Sürekli Özgürlük Harekatına Katkı ve Destek Amacıyla Görevlendirilmesine ilişkin olarak 29.11.2001 tarih ve 2001/3331 sayılı Bakanlar Kurulu kararının alındığı ve görevlendirme esaslarının bu kararın ekinde belirlendiği, söz konusu Bakanlar Kurulu Kararı ile eski Esasların incelenmesinden, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyince alınan kararlar ve NATO Anlaşmasının 5. maddesine işlerlik kazandırılmasına yönelik iradeye uygun olarak "Sürekli Özgürlük Harekatı"na katkı ve destek sağlanmak maksadı ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesi, yabancı silahlı kuv-

vetler unsurlarının Türkiye'de bulunması olanağının sağlandığı, harekatın hedef ve amacı doğrultusunda görev icra edileceği ve görevlendirilen personele ilişkin olarak görev, konu, kontrol ilişkisi gibi konular ile yapılacak ödeme esaslarının belirlendiği, dava konusu Bakanlar Kurulu Kararının, TBMM'nin anılan kararına aykırı bir yönünün de bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Davacılar; Türkiye Büyük Millet Meclisince, kapsamı, sınırı ve süresi Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmek üzere alınan yetkinin "izin" olmaktan çıkıp, bir tür yetki devrine dönüştüğünü, bu durumun Anayasa'nın 6. ve 7. maddelerine aykırı olduğunu, ayrıca ABD'nin, Afganistan'a askeri saldırısında, ABD'ye ortak olmanın kamu yararına ve Türkiye'nin ulusal çıkarlarına aykırı olduğunu, bu hususun kararda hiç tartışılmadığını belirterek, kararı temyiz etmekte ve bozulmasını istemektedirler.

Dava konusu Bakanlar Kurulu Kararı, 10.10.2001 tarihli 722 sayılı TBMM kararına dayanmakta olup, onun uygulaması niteliğindedir. TBMM'nin bu konudaki kararları ise, Anayasa Mahkemesi'nin yargısal denetimine tabi bulunmaktadır. (Anayasa Mahkemesi'nin 24.9.1990 günlü, E: 1990/31, K:1990/24 sayılı kararı) Dolayısıyla, TBMM'nin 722 sayılı kararının yetki devri niteliği taşıyıp taşımadığının idari yargı mercilerince denetlenemeyeceği tartışmasızdır. Öte yandan, davacıların; "ABD'ye ortak olmanın kamu yararına ve Türkiye'nin ulusal çıkarlarına aykırı olduğu" yolundaki iddiası da idari işlemlerin hukuka uygunluk denetiminin kapsamı dışında bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle; Danıştay Onuncu dairesince verilen kararın usul ve hukuka uygun bulunduğu, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenlerinin kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı anlaşılmış olup, davacılardan, İzmir Barosu Başkanlığı ve Gürkut Acar'ın temyiz isteminin reddine, Danıştay Onuncu Dairesinin 31.12.2003 günlü, E: 2001/5160, K: 2003/5453 sayılı kararının ONANMASINA, 3.5.2007 günü oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY

X-Dava konusu edilen 29.11.2001 günlü, 2001/3331 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının dayanağı 10.10.2001 günlü, 722 sayılı TBMM kararı, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yabancı ülkelere gönderilmesi ve yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına karar verme konu-

sunda Anayasa'nın 92. maddesi 1. fıkrasının TBMM'ne verdiği yetkiyi hükümete devretmektedir. Karar içeriğine göre, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yabancı ülkelere gönderilmesine ve yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasının kapsamı, sınırı, zamanı ve süresi Hükümetçe takdir ve tayin olunacaktır. Böylece ortada somut bir olay bulunmaksızın meclise ait bir yetki çok uzun ve belirsiz bir süre için Hükümete verilmektedir. 722 no'lu kararın bu biçimi ile, meclis tatilde veya ara vermede olmadığı durumlarda da Hükümet bu yetkiyi doğrudan doğruya kullanabilecektir. Oysa 92. maddenin 2. fıkrası silahlı kuvvet kullanılmasına TBMM dışında kimin, hangi koşullarda karar verebileceğini saptamıştır. 2. fıkrada öngörülen durum ve koşulların dışında kararın TBMM tarafından verilmesi gerekir. Silahlı kuvvet kullanılmasının sınırlarını Hükümete bırakan bir meclis işleminin Anayasa'nın 92. maddesinin öngördüğü nitelikte bir karar olarak anlamak olanaksızdır. Çünkü Türk Silahlı Kuvvetleri ülke dışına gönderilecekse, hangi ülkeye ne miktarda ve ne kadar bir süre için göndereceği ya da yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına gerek görülüyorsa hangi ülkeden ne kadar kuvvetin, ne kadar bir süre için geleceğini TBMM'nin bilmesi ve kararını bu somut verilere göre vermesi gerekir. Kararda ülke dışına silahlı kuvvet gönderme veya ülkeye yabancı silahlı kuvvet kabulü de nitelik veya miktar yönünden bir sınırlandırma yapılmamıştır. Karardaki bu sınırsızlık onun 92 maddeye uygun bir karar olmaktan çıkarıp Anayasa'nın yalnızca TBMM'ne tanıdığı bir yetkinin Bakanlar Kurulu'na devrine olanak veren bir yasa olarak kabulünü zorunlu kılmaktadır.

Hal böyle iken, dava konusu Bakanlar Kurulu Kararının dayanağı, 722 sayılı Meclis Kararının Anayasaya uygun olduğundan söz edilemeyeceğinden, 29.11.2001 günlü, 2001/3331 sayılı Bakanlar Kurulu kararında hukuka uygunluk görülmemiştir.

Belirtilen nedenlerle; davacıların temyiz isteminin kabulü ile Danıştay Onuncu Dairesinin 31.12.2003 günlü, E:2001/5160, K:2003/5453 sayılı kararının bozulması oyuyla karara katılmıyorum.

5. Daire Üyesi

Günay Erden

YARGI KARARLARI
Hukuk Bölümü

İİK 67/2 Maddesi Uyarınca İcra İnkar Tazminatı Şartı

YARGITAY
15. Hukuk Dairesi

Esas : 2006/5960
Karar : 2006/6597
Tarih : 16.11.2006

ÖZET: İİK 67/2 maddesi uyarınca itirazın iptali davalarında alacaklının icra inkar tazminatı ile sorumlu tutulabilmesi için davanın reddi tek başına yeterli olmayıp, ayrıca takipte haksız ve kötüniyetli olduğunun kanıtlanmış olması gerekir.

YARGITAY İLAMI

Mahkemesi : Ödemiş 1. Sulh Hukuk Hakimliği

Tarihi : 28.03.2006

Numarası : 2005/465-2006/237

Davacı : M.N.A. Y.ve E.G. San. Tic. Ltd. Şti.
Vekili Av. R.I., Av. S.C.

Davalılar : 1-M.D.2-Z.D.
Vekili Av. S.K.

Yukarıda tarih ve numarası yazılı hükmün temyizen tetkiki davacı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla dosyadaki kağıtlar okundu gereği konuşulup düşünüldü:

K A R A R

Dava eser sözleşmesinden kaynaklanan iş bedelinin tahsili için yapılan icra takibine itiraz üzerine İİK'nın 67. maddesi uyarınca itirazın iptali ve takibin devamı istemine ilişkindir. Mahkemece davanın reddine, davacın kötüniyet tazminatı ile sorumlu tutulmasına dair verilen karar davacı vekilince temyiz edilmiştir.

Davacı davalılara ait bağımsız bölümlere atarboorde (köpük) döşenmesi konusunda anlaştıklarını, davacının edimini yerine getirdiğini, iş bedelinin ödenmediğini iddia etmiş ise de bu işlerin yapılması konusunda yazılı sözleşme ibraz edememiş, yanlar arasında adi yazılı şekilde düzenlenip imzalanan tarihsiz kat karşılığı inşaat sözleşmesini ibraz

etmiştir. Yemin teklifi üzerine davalılar söz konusu işlerin yapılması konusunda ararlında anlaşma bulunmadığı, işin yapılıp yapılmadığı konusunu bilmediklerini beyan etmişlerdir. Davacı yanca keşif deliline de dayanılmış olup, 22.12.2005 tarihli duruşmada keşif talebinden vazgeçilmiş ise de bu beyanı imzasız olduğu ve davacı bilahare keşif yapılmasını istediğinden vazgeçme beyanı HUMK'un 151/son maddesi uyarınca geçerli değildir. Davacı tarafından belirtilen işlerin yapıldığının ve bu işlerin davalılar için yararlı olacağının saptanması durumunda BK'nın 410 ve devamı maddeleri uyarınca vekaletsiz iş görme hükümlerine göre yapıldığı yıl mahalli rayiçlerine göre bedelini iş sahiplerinden isteyebilir. Sözleşme dışı işlerin yapılıp yapılmadığının tespiti de ancak sözleşme konusu inşaat üzerinde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılmak suretiyle mümkün olacaktır, bu nedenle keşif yapılması zorunludur.

Bu durumda mahkemece konusunda uzman bir inşaat bilirkişisi ile birlikte yerinde tetkik ve inceleme yapılarak dava konusu işlerin yapılıp yapılmadığı, yanlar arasındaki sözleşme kapsamında kalıp kalmadığı, sözleşme dışı ve davalı iş sahiplerinin yararına olduğunun saptanması durumunda, yapıldığı yıl mahalli rayiçlerine göre iş bedelinin belirlenerek sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken eksik inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamıştır.

Öte yandan İİK 67/2. maddesi uyarınca itirazın iptali davalarında alacaklının icra inkar tazminatı ile sorumlu tutulabilmesi için davanın reddi tek başına yeterli olmayıp, ayrıca takipte haksız ve kötüniyetli olduğunun kanıtlanmış olması gerekir. Yanlar arasında kat karşılığı inşaat yapılması konusunda sözleşme bulunduğuna göre yapıldığı iddia olunana işlerin sözleşme dışı olup olmadığının saptanması yargılamayı gerektirdiği ve davacının kötniyetli olduğu açıkça kanıtlanamadığından koşulları oluşmayan, icra inkar tazminatı isteminin reddine karar verilmesi gerekirken kabulüne karar verilmesi de kabul şekline göre usul ve yasaya aykırı olmuştur.

Karar belirtilen nedenlerle bozulmalıdır.

SONUÇ

Yukarıda açıklanan nedenlerle temyiz itirazlarının kabulü ile kararının davacı yararına BOZULMASINA, ödediği temyiz peşin harcının istek halinde temyiz eden davacıya geri verilmesine, 16.11.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Gönderen: Av. Süleyman COŞKUN

Adres Değişikliği Bildirilmemiş İse Sözleşmedeki Adrese Yapılan Tebligat Geçerlidir

YARGITAY
11. Hukuk Dairesi

Esas : 2006/7569
Karar : 2006/8883

ÖZET: Sözleşmede gösterilen adresin değiştirilmesi, yurtiçinde bir adresin noter aracılığıyla krediyi kullandıran tarafa bildirilmesi halinde sonuç doğurur; yeni adresin bu şekilde bildirilmemesi halinde hesap özetinin eski adrese ulaştığı tarih tebliğ tarihi sayılır

YARGITAY İLAMI

MAHKEMESİ : İzmir 1. Sulh Hukuk Mahkemesi
TARİHİ : 03/03/2006
NUMARASI : 2006/156 D.İş
İHTİYATİ HACİZ
TALEP EDEN : Y. ve K. BANKASI A.Ş.
KARŞI TARAF : A.DİKİŞ MAKİNALARI TELEKOMÜNİKASYON İLETİŞİM ARAÇLARI İNŞ. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

Taraflar arasında görülen davada İzmir 1. Sulh Hukuk Mahkemesince verilen 03.03.2006 tarih ve 2006/156 D.İş sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi ihtiyati haciz isteyen vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için tetkik hakimi Dilek Çakıroğlu tarafından düzenlen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

İhtiyati haciz isteyen vekili, müvvekili banka tarafından keşide edilen 10.02.2006 tarihli ihtarnameye konu 4.566,88 YTL alacağın ödenmediğini ileri sürerek bu alacağın temini içn, borçlunun menkul ve gayrimenkul malları ile üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının ihtiya-

ten haczine karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece evrak üzerinde yapılan incelemeyle, borçlu şirkete gönderilen ihtarnamenin tebliğ edilemediği, bu nedenle ihtarname'nin İİK'nun 68/b maddesi anlamında bölge vasfında olmadığı gerekçesiyle ihtiyati haciz talebinin reddine karar verilmiştir.

Kararı, ihtiyati haciz isteyen vekili temyiz etmiştir.

Dava, ihtiyati haciz istemine ilişkindir.

Taraflar arasındaki genel kredi sözleşmesi gereğince borçlu şirkete B. Card Kredisi açılmış, ayrıca Vadesiz Ticari Hesap Taahhütnamesi nedeniyle iki adet çek yaprağı verilmiş, anılan sözleşme gereği kredi kartı hesapları 10.02.2006 tarihinde kat edilerek 4566,88YTL borcun fer'ileri ile birlikte 24 saat içinde ödenmesi, iki adet çek yaprağı bedelinin bankaya depo edilmesi ve çek karnesinin derhal iade edilmesi için borçlunun sözleşmede belirtilen adresine gönderilen ihtarname muhatap taşınmış olduğundan 20.02.2006 tarihinde bila tebliğ iade edilmiştir. Taraflar arasındaki B. Card. Kredi Kartı, kredi taahhütnamesinin 14. maddesi ve Hesap Taahhütnamesinin 13.27 maddelerinde adresin değiştirilmesi halinde yazılı olarak bankaya bildirilmediği takdirde sözleşmede belirtilen adrese yapılacak tebligatların geçerli olacağı ve noter veya postaya tevdi edildiği tarihte borçluya tebliğ edilmiş sayılacağı belirtilmiştir. Ayrıca İİK'nun 4919 sayılı Yasa'nın 18. maddesiyle değişik 68/b maddesinin 1. fıkrasının son cümlesinde "sözleşmede gösterilen adresin değiştirilmesi, yurtiçinde bir adresin noter aracılığıyla krediyi kullandıran tarafa bildirilmesi halinde sonuç doğurur; yeni adresin bu şekilde bildirilmemesi halinde hesap özetinin eski adrese ulaştığı tarih tebliğ tarihi sayılır" denilmektedir. Mahkemece anılan bu hükümler ve İİK'nun 257. maddesi gereğince vadesi gelmiş, rehinle temin edilmemiş bir alacağın bulunduğu gözetilmeksizin borçlu şirkete gönderilen ihtarnamenin tebliğ edilemediği, bu nedenle ihtarnamenin İİK'nun 68/b maddesi anlamında belge vasfında olmadığı gerekçesiyle ihtiyati haciz talebinin reddi doğru görülmemiş, hükmün bu nedenle davacı ihtiyati haciz isteyen banka yararına bozulması gerekmiştir.

SONUÇ

Yukarıda açıklanan nedenlerle ihtiyati haciz isteyen banka vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün davacı yararına bozulmasına, ödediği temyiz peşin harcın isteği halinde temyiz edene iadesine, 18.09.2006 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Gön : Av. Nail Yılmaz TOKSÖZ

Grafolojik ve Graometrik Metotlar Uygulanmamış ve Grafoloji Dalında İhtisas Yapmamış Olan Bilirkişinin Verdiği Rapora Dayanarak Karar Vermek İsabetsizdir

YARGITAY
12. Hukuk Dairesi

Esas : 2007/7064
Karar : 20079601

Özet : Bilirkişi raporunda grafolojik ve grafometrik metotlar uygulanmamış ve sadece imza örnekleri büyütülerek mukayese yapılmış olması, bilirkişinin grafoloji dalında ihtisas yaptığı belgelenmeden adı geçenin verdiği rapora itibar edilerek eksik inceleme ve yetersiz bilirkişi raporuna dayalı karar verilmesi isabetsizdir

İNCELENEN KARARIN
MAHKEMESİ : Kadıköy 4. İcra Mahkemesi
TARİH : 01/02/2007
NO : 2006/1401-120
DAVACI : Borçlu Y.İnşaat
DAVALI : Alacaklı C.G.
DAVA TÜRÜ : İmzaya itiraz

Yukarıda tarih ve numarası yazılı mahkeme kararının müddeti içinde temyizen tetkiki borçlu vekili tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olmakla okundu ve gereği görüşülüp düşünüldü:

İcra dosyasında 15.09.2006 tarihli çeke dayalı başlatılan kambiyo takibine borçlu Y. İnşaat Yayıncılık Tic. Ltd. Şti. tarafından imza itirazında bulunulmuş, mahkemece yaptırılan bilirkişi incelemesine göre imza itirazı kabul edilmiştir.

İmza incelemesini yapan Dr. T.Ç.'nı grafoloji dalında özel bir ihtisas yaptığı belgelenmeden adı geçenin verdiği rapora itibar edilerek sonuca gidilmesi doğru değildir. Ayrıca herhangi bir belgedeki imza ve yazının, atfedildiği kişiye ait olup olmadığı hususunda yapılacak bilirkişi incelemesinin konunun uzmanınca ve yeterli teknik donanıma sa-

hip bir laboratuar ortamında, optik aletlerle ve o incelemenin gerektirdiği diğer cihazlar kullanılarak; grafolojik ve grafometrik yöntemlerle yapılması, bu alet ve yöntemlerle gerek incelemeye konu ve gerekse karşılaştırmaya esas belgelerdeki imza veya yazının tersim, seyir, baskı derecesi, eyim, doğrultu gibi yönlerden taşıdığı özelliklerin tam ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde belirlenip karşılaştırılması; sonuçta, imza veya yazının atfedilen kişiye ait olup olmadığının, dayanakları gösterilmiş, taraflarını mahkemenin ve Yargıtay'ın denetimine elverişli bir raporla ortaya konulması; gerektiğinde karşılaştırılan imza veya yazının hangi nedenle farklı veya aynı kişinin eli ürünü olduklarını fotoğraf veya diğer uygun görüntü teknikleriyle de desteklenmesi şarttır.Hükme esas alınan bilirkişi raporunda, grafolojik ve grafometrik metotlar uygulanmamış sadece imza örnekleri büyütülerek mukayese yapılması ile yetinilmiş, ulaşılan sonucun maddi dayanakları denetime elverişli şekilde ortaya konulmamıştır. Bu nitelikteki bir bilirkişi raporuna dayalı olarak hüküm kurulamaz. Mahkemece yapılması gereken iş, itiraza konu belge asılları ve yöntemince toplanmış karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikteki diğer belgeler üzerinde, yukarıda açıklanan yöntem ve ilkelere uygun olarak, yeniden konusunda uzman kişilerden seçilecek bilirkişiye inceleme yaptırılması, ortaya çıkacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmesidir. Eksik incelemeye ve yetersiz bilirkişi raporuna dayalı karar verilmesi isabetsizdir. (Hukuk Genel Kurulu'nun 30.5.2001 tarih ve 2001/12-246 Esas 2001/467 karar sayılı kararı)

SONUÇ

Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İ.İ.K. 366 ve H.U.M.K.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA) 10.05.2007 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Gönderen : Av. Muhittin Üstündağ

Sigortalının İtibari Hizmetten Yararlanması Koşulları

YARGITAY
21. Hukuk Dairesi

Esas : 2005/14426
Karar : 2005/1423

Özet: 1- Ş. Sanayi iş yerinde fabrika, atölye, havuz ve depolarda, trafo binalarında;

2- Çelik, demir ve tunç dökümü; zehirli, boğucu, yakıcı, öldürücü ve patlayıcı gaz, asit ve boya işleriyle gaz maskesiyle çalışma gerektiren işler; patlayıcı maddeler yapılması; kaynak işleri yapılması işlerinde çalışması gerekir.

Mahkemesi: Elazığ İş Mahkemesi

Tarih: 14.10.2005

No: 163-499

Davacı: Abdullah Koç vekili Av. B. D. Y.

Davalı: 1- SSK Başkanlığı vekili Av. H. S.

2- T. Ş. F. A. Ş. vekili Av. Ş. A.

YARGITAY İLAMI

Davacı, 01.10.1987 tarihinden itibaren fiilen çalıştığı günler için tesbit edilecek olan miktarda itibari-fiili hizmet süresi tanınması ve eklenmesi gerektiğinin tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kabulüne karar vermiştir.

Hükmün, davalılar vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi B. Mustafa Şimşek tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

KARAR

1- Dosyadaki yazılara, toplanan delillere, hükmün dayandığı gerektirici sebeplere göre, davalıların aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazların reddine,

2- Dava, sigortalılık süresine işin niteliği nazara alınarak her tam yık içi Yasanın belirlediği itibari hizmet süresinin eklenmesi istemine ilişkindir. Bu yönüyle davanın yasal dayanağı 506 sayılı Yasanın Ek 5/IV

maddesidir. Anılan maddeye göre, sigortalıların itibari hizmetten yararlanması için iki koşulan birlikte gerçekleşmesi zorunludur. Yasanın öngördüğü birinci koşul sigortalının Ş. sanayi işyerinde fabrika, atölye, havuz ve depolarda, trafo binalarında çalışması, ikinci koşul ise; IV. Bendin (1.2.3.4.) alt bentlerinde belirtildiği biçimde a) çelik, demir ve tunç döküm, b) zehirli, boğucu, yakıcı, öldürücü ve patlayıcı gaz, asit ve boya işleriyle gaz maskesi ile çalışmayı gerektiren işleri, c) patlayıcı maddeler yapılması, d) kaynak işleri yapmasıdır. Başka bir anlatımla, IV. bendin alt bentlerinde belirtilen işleri yaparken fiziksel dış etkenlerin ve olumsuz çalışma koşullarının da olayda ayrıca gerçekleşmesi koşuldur. Somut olayda, davacının işyerindeki çalışmalarının, kazan dairesinde ateşçi olarak, muvakkat ve daimi işçi statüsünde geçtiği dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Öte yandan fabrikanın üretimde olduğu kampanya döneminde; sigortalının zehirli gazlara maruz kaldığı ve zehirli gazların oranının işçi sağlığına zararlı, öngörülen ve kabul edilebilir sınırların üzerinde olduğu, kampanya dönemi dışında kalan dönem içerisindeki çalışmalarda ise, davacının çalıştığı birimlerde zararlı etkilere maruz kalarak çalışmanın sürdürüldüğüne ilişkin dosya içerisinde bulgu yoktur. Hal böyle olunca ve özellikle gerek kampanya döneminde, gerekse kampanya dönemi dışında , davacının Ek 5/IV maddesinin alt bentlerinin öngördüğü koşullar ile çalışıp çalışmadığı, çalıştığı bölümlerde zehirli gazlara maruz kalınıp kalınmadığı, zehirli gazlara maruz kalınıyorsa bunların işçi sağlığı açısından tehlike oluşturacak değerde, öngörülen ve kabul edilebilir sınırların üzerinde olup olmadığının mahallinde ölçümleme yapılarak belirlenmesi gerektiği açıktır.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular göz önünde tutulmaksızın ve özellikle Ek 5/IV maddesinin alt bentlerinin öngördüğü koşulların kampanya döneminde ve kampanya dönemi dışında kalan çalışmalarda oluşup oluşmadığı yöntemince araştırılmadan soyut ifadelere dayalı yetersiz bilirkişi raporunun karara esas alınarak yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O halde, davalıların bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ

Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davalılardan T.Ş.F.A.Ş.'ye iadesine, 21.02.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Gönderen: Av. Talih Uyar

Manevi Tazminat Miktarının Hatalı Saptanması Nedeniyle Hüküm Bozulmamalı, Düzeltilerek Onanmalıdır

YARGITAY
21. Hukuk Dairesi

Esas : 2005/542
Karar : 2005/2610
Tarih : 20.03.2006

Özet: Olayın oluş şekline, müterafik kusur oranlarına, davacının duyduğu ve ızdırabın derecesine, tarafların sosyal ve ekonomik durumuna ve somut olayda gerçekleşme biçimine ve hak ve nasafet kurallarına göre, fazla saptanan manevi tazminat dolayısıyla, bu yanlışlığın giderilmesi ve yargılamayı gerektirmediğinden hüküm bozulma yerine düzeltilerek onanmalıdır.

Mahkemesi: Ankara 5.İş Mahkemesi

Tarih: 14.12.2005

No: 548-769

Davacı: İ. Y. vekili Av. S. A. K.

Davalı: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü vekili Av. M. A. H.

YARGITAY İLAMI

Davacı, iş kazası sonucu maluliyetinden doğan maddi ve manevi tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kısmen kabulüne karar vermiştir.

Hükmün taraf vekillerince temiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetik Hakimi Mehmet Beleç tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

KARAR

1- Dosyadaki yazılara, toplanan delillere, hükmün dayandığı gerektirici nedenlere göre davalıların tüm, davacının aşağıdaki bendin kapsa-

mı dışındaki diğer temyiz itirazlarının reddine,

2- Olayın oluş şekline, müterafik kusur oranlarına, davacının duyduğu elem ve ızdırabın derecesine, tarafların sosyal ve ekonomik durumuna, 26.06.1966 gün ve 1966/7-7 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararının içeriğinde ev öngördüğü koşulların somut olayda gerçekleşme biçimine ve hak ve nesafet kurallarında göre 60.000,00 YTL manevi tazminat yerine 75.000,00 YTL manevi tazminata hükmedilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Ne var ki, bu yanlışlığın giderilmesi yeniden yapılmasını gerektirmediğinden HUMK'un 438/7. maddesi uyarınca hüküm bozulmamalı, düzeltilerek onanmalıdır.

SONUÇ

Yukarıda açıklanan nedenlerden ötürü hüküm fıkrasının tamamen silinmesine, yerlerine,

"1- Asıl davada 100i00 YTL maddi tazminatın olay tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya ödenmesine,

2- Birleşen davada 17.959,14 YTL maddi tazminat ile takdiren 60.000,00 YTL manevi tazminat olmak üzere toplam 77.959,14 YTL tazminatın olay tarihi olan olay tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya veilmesine, fazlaya ilişkin manevi tazminat talebinin reddine,

3- Alınması gereken 4.215,13 YTL ilam harcından peşin alınan 1.593,60 YTL'nin indirimi ile kalan 2.621,53 YTL ilam harcının davalıdan tahsiline,

4- Davacı tarafından peşin olarak yatırılan 1.593,60 YTL harcın davalıdan tahsili ile davacıya verilmesine,

5- Red edilen ve kabul edilen miktarlar nazara alınarak 134,41 YTL yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına, 272,89 YTL yargılama giderinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

6- Hüküm tarihinde yürürlükte olan avukatlık asgari ücret tarifsine göre, vekil ile temsil edilen davacı yararına hüküm altına alınan maddi tazminat miktarı üzerinden 1.924,73 YTL, manevi tazminat üzerinden 5.280,00 YTL vekâlet ücretinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

7- Hüküm tarihinde yürürlükte olan avukatlık asgari ücret tarifesine göre, vekil ile temsil edilen davalılar yarına red edilen manevi tazminat miktarı üzerinden 3.880,00 YTL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalıya verilmesine" rakam ve sözcüklerin yazılmasına ve hükmün bu düzeltilmiş şekli ile ONANMASINA, aşağıda yazılı temyiz, harcının davalıya yükletilmesine, 20.03.2006 gününde oyçokluğuyla ile karar verildi.

KARŞI OY YAZISI

Düzelterek onama yönündeki çoğunluk görüşüne aşağıdaki nedenlerle karşıyım:

1- Yüksek Mahkeme bir inceleme mahkemesidir. Hüküm mahkemesi değildir. Denetim makamı, temel olarak hükmü bozma veya onama ile yetkilidir. Düzeltilerek onama, istisnai bir yetkidir. İstisnai yetkiler yorumla genişletilemez. Manevi tazminatta düzelterek onama yetkisi genel olarak başvurulan bir yetki değildir. Nitekim dairemizin önceki uygulaması ve diğer tazminat dairelerinin uygulamaları manevi tazminatta düzelterek onama yetkisini işlete biçiminde olmamıştır. İstikrarlı uygulamada bu şekilde teşekkül etmiştir.

2- Manevi tazminatı takdir hakkı, hüküm mahkemesinindir (BK. 45.47.49 ve MK.24). Yasa koyucunun bu yetkiyi alt mahkemeye vermesinin temel nedeni alt mahkemenin hukukun yanında vakıaları derlendiren bir mahkeme oluşudur. Yargı makamlarından olaya ve maddi delillere en yakın olan organ alt mahkemedir. Manevi tazminat çoğunlukla olayların takdirinden kaynaklanan bir tazminat şeklidir. Yüksek Mahkeme elbette alt mahkemenin takdirini inceleyebilecektir. Ancak alt mahkemenin yerine geçerek takdiri bizzat kendisi yapamayacaktır.

3- Düzelterek onama Prof. Kuru 'nun isabetle vurguladığı gibi hukuk kuralının uygulanmasında hata edilmiş olması ön şartına bağlıdır. Yeniden yargılamayı gerektirmemek gerekli ve fakat yeterli olmayan bir şarttır. Takdir hakkının az veya çok kullanılması bir hukuk hatası anlamına gelmez. Bu bir tercih meselesidir.

4- 3 nolu gerekçemin doğal uzantısı, bu tür bir uygulamanın hâkimin direnme hakkını ve bozma aleyhinde olan tarafın direnmeyi isteme imkanını ortadan kaldırmaktadır. Usul dengesi, HUMK 438. hükmü yanlış yorumlanarak bozulmaktadır.

5- Düzetilen miktar hükmedilen miktar arasında büyük bir fark

yoktur. Özellikle enflasyonun para değerini hızlı bir şekilde çökertmeyi karşısında her ikisi arasındaki fark önemsenemez. Takdir ve hakkaniyet hukuku terimiyle, Yargıtay'ın müdahalesini haklı kılacak fahiş bir hata yoktur. Bu yönden düzelterek onama gerekçesinin hakkaniyet ve hak temelinde de dayanağı bulunmamaktadır. Daha ötesi olayın niteliğine, manevi tazminatın amacına ve para değerinin azalıcı karakterine göre hükmedilen tazminat dahi azdır. Ne var ki davacı temyizi olmaksızın Yüksek Mahkemenin böyle bir gerekçe ile davacı lehine dokunma hakkı yoktur.

Yukarıda açıkladığım nedenlerle manevi tazminatın azlığı gerekçesine dayalı olarak miktarın çoğaltılması suretiyle hükmün düzeltilerek onanması yönündeki sayın çoğunluk görüşüne katılmamaktayım. 20.03.2006

Gönderen: Av Talih Uyar

Farklı Yerdeki Mahkemelerde Görülen Davaların Birleştirilmesi İlk İtiraz Olarak Sürülmesine Bağlıdır

YARGITAY
19. Hukuk Dairesi

Esas : 2006/2651
Karar : 2006/3599

Özet: davaların yetki bakımından ayrı ayrı mahkemelerde açıkmış olması, aralarında bağlantı bulunan bu davaların birleştirilmesine engel değildir. Ancak, aralarında bağlantı bulunan farklı yerlerdeki mahkemelerde açılan davaların birleştirilebilmesi için, ikinci davanın açıldığı mahkeme önünde ilk itiraz olarak ileri sürülmesi halinde mümkündür. Farklı yerdeki mahkemelerde görülen davaların birleştirilmesi, ilk itiraz olarak ileri sürülmemişse, davalar arasında bağlantı bulunsa bile mahkeme kendiliğinden birleştirme kararı veremez. Farklı yerlerde açılan davalarda birleştirmeyi isteme, davacının değil davalının hakkıdır.

Mahkemesi: Aliağa 2. Asliye Hukuk Mahkemesi

Tarih: 28.12.2004

No: 172-29

Davacı: O. P. AG. Vekili Av. E. E.

Davalı: P. P. Holding vekili Av. E. P.

YARGITAY İLAMI

Taraflar arasındaki birleştirilen tenfiz davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın birleştirilmesine yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde davalı vekilince temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR

Davacı vekili, taraflar arasında 2001 yılında 10.000 metrik tonlu gazolin alımı konusunda sözleşme imzalandığını, davalının gönderdiği malların sözleşmeye uygun olmaması nedeniyle düşük fiyattan satıldığını, müvekkilinin bu nedenle zarara uğradığını, taraflar arasında 1958 tarihli New York Sözleşmesi'nin II/1 maddesi anlamında tahkim sözleşmesi bulunduğunu, müvekkilinin American Arbitral Association Commercial Arbitration Tribunal'a müracaat ederek karar aldığını, davalının tenfiz istemine konu tahkim kararının iptali istemi ile İzmir 5. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde dava açtığını, her iki dosyanın birleştirilerek görülmesi gerektiğini ileri sürerek hakem kararının tenfizine, davaların birleştirilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekli cevabında, taraflar arasında tahkim sözleşmesinin geçersiz olduğu ileri sürülerek dava açıldığı, bu davada birleştirme kararı verildiği, davalar arasında fiili ve hukuki irtibat bulundu gerekçesiyle davaların birleştirilmesine karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davalı şirketin tenfizine konu yabancı hakem kararının iptali için 04.04.2003 tarihinde İzmir 5. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde dava açtıktan sonra 20.06.2003 tarihinde Aliağa Asliye Hukuk Mahkemesi'nde yabancı hakem kararının tenfizinin talep edildiği anlaşılmaktadır.

Davaların yetki bakımından ayrı ayrı mahkemelerde açılmış olması aralarında bağlantı bulunan bu davaların birleştirilmesine engel değildir. Ancak, aralarında bağlantı bulunan farklı yerdeki mahkemelerde açılan davaların birleştirilebilmesi için, ikinci davanın açıldığı mahkeme önünde ilk itiraz olarak ileri sürülmesi halinde mümkündür (HUMK'un m. 187/5;m. 45/2). Farklı yerdeki mahkemelerde görülen davaların birleştirilmesi, ilk itiraz olarak ileri sürülmemişse, davalar arasında bağlantı bulunsa bile mahkeme kendiliğinden birleştirme kararı veremez (Kuru, Baki; Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. III 6. B S.3429; Pekcanıtez, Hakan/Atalay,Oğuz/Özekes, Muhammet; Medeni usul Hukuku 4.B Ankara 2005,S. 340; Alangoya,Yavuz/Yıldırım, Kamil/ Yıldırım, Mevhis Deren; Medeni usul Hukuku Esasları 4.B İstanbul 2004, S.268). İkinci davanın davalısı ilk itiraz olarak davaların birleştirilmesini istememişse birleştirme kararı verilmesi mümkün değildir. Zira farklı yerlerde açılan davalarda birleştirmeyi isteme davacının değil davalının hakkıdır (13. HD, 13.02.1984, 173/1017; 11. HD,

24.01.2005, 13057/405). 23.07.2004 tarihinde yürürlüğe giren Büyükşehir Belediye Kanunu ile Büyükşehir Belediyelerinin hudutları genişletilmiş, Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun 24.03.2005 tarih ve 188 sayılı kararıyla mahkemelerin yargı alanları yeniden belirlenmiştir. Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde müstakil ticaret mahkemelerinin yargı çevresi Büyükşehir Belediyeleri sınırları içerisinde kalan ilçeleri kapsamına alacak şekilde genişletilmiştir. Somut olayda davalının ilk itiraz olarak birleştirme talebi bulunmadığından ve dava Asliye Hukuk Mahkemesinde açılmış olup, Büyükşehir Belediye Kanunu ile yapılan değişiklikten sonra da aynı mahkemeler olarak kabul edilemeyeceğinden davacının dava dilekçesindeki birleştirme talebi üzerine birleştirme kararı verilmesi HUMK'un 45/2 ve 187/5nci maddeleri hükümlerine aykırıdır. Kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.

SONUÇ

Yukarıda açıklanan nedenlerle hükmün BOZULMASINA, peşin harcın istek halinde iadesine, 06.04.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Gönderen: Av. Talih Uyar